

Grau de Filologia Catalana

Treball de Fi de Grau

Curs 2019-2020

La dona als contes de guerra de *Companya*

Alba Granell Rosich

Tutor: Josep M. Domingo Clua

Barcelona, 12 de juny de 2020

He assassinat l'àngel de la llar. I no ha estat fàcil, creu-me.

MARIA AURÈLIA CAPMANY, *Cartes impertinents* (1971)

*A les dones dels anys trenta que van defensar
aquella incerta glòria d'abril.*

RESUM

El present treball vol ser una aproximació als models literaris de dona reflectits a sis contes de guerra escrits per Mercè Rodoreda, Anna Murià, Maria Lluïsa Algarra i Marina Sanfeliu, i publicats l'any 1937 a la revista *Companya*. L'estudi comença amb una exposició de les característiques generals i el plantejament ideològic de la publicació tenint en compte el panorama periodístic, literari i feminista del moment. Aquesta primera part resulta imprescindible per a la següent, l'anàlisi dels contes, que se centra sobretot en aquells aspectes literaris bàsics que permeten determinar el perfil ficcional de dona que s'hi representa.

PARAULES CLAU: *Companya*, conte de guerra, guerra civil, dona, feminisme.

ABSTRACT

This project aims to be an approach to the female literary models reflected in six war short stories written by Mercè Rodoreda, Anna Murià, Maria Lluïsa Algarra and Marina Sanfeliu and published in the magazine *Companya* in 1937. The study starts with an exposition on the general features and the ideological nature of this publication considering the journalistic, literary and feminist outlook. This part of the project is indispensable for the next one, the short story analysis, mainly focused on those basic aspects that help to determine the female literary profile suggested.

KEY WORDS: *Companya*, war short story, civil war, woman, feminism.

ÍNDIX

1. Introducció.....	5
2. Una aproximació a Companya	7
2.1. Creacions literàries	11
2.2. Perspectiva feminista	13
3. Anàlisi dels contes.....	18
3.1. Mercè Rodoreda: «Els carrers blaus» i «Trossos de cartes»	18
3.2. Anna Murià: «El noi» i «Sota la pluja»	23
3.3. Maria Lluïsa Algarra: «Algú xiula en la fosca»	27
3.4. Marina Sanfeliu: «Treball i revolució».....	29
4. Conclusions	31
BIBLIOGRAFIA	33
ANNEX: NÚMEROS DE <i>COMPANYA</i>	37
Núm. 1, 11-III-1937.....	37
Núm. 2, 1-IV-1937.....	53
Núm. 3, 15-IV-1937.....	69
Núm. 4, 1-V-1937.....	85
Núm. 5, 1-VI-1937.....	100
Núm. 6, 15-VI-1937.....	116
Núm. 7, 1-VII-1937	132
Núm. 8, 19-VII-1937	148
Núm. 9, 15-VIII-1937.....	164
Núm. 10, 1-IX-1937.....	180
Núm. 11, 6-XI-1937.....	195
Núm. 12, 16-XII-1937	211
Núm. 13, 1-I-1938	226
Núm. 14, 29-I-1938	243
Núm. 15, 5-II-1938	258
Núm. 16, 12-II-1938	274
Núm. 17, 26-II-1938	290
Núm. 18, 8-III-1938.....	306

1. Introducció

El juny de 2017 posava punt final al meu pas pel Grau en Humanitats amb el treball *Anna Murià: evolució periodística*. L'anàlisi de la contribució a la premsa de Murià va permetre'm explorar molts terrenys desconeguts fins llavors. D'altres, en canvi, van haver de restar erms, a l'espera de noves investigacions. Els estudis de Filologia Catalana han representat una oportunitat per endinsar-me en una d'aquestes línies descobertes: les narracions publicades a la revista *Companya* (1937-1938). Concretament, el present treball conté un recorregut per sis contes apareguts en aquest mitjà amb la finalitat d'esgrimir els diferents perfils de dona que s'hi reflecteixen.

La consecució d'aquest objectiu principal ha exigít, en primer lloc, una immersió en les pàgines de la revista —completada amb informació bibliogràfica— per comprendre'n les característiques generals i el plantejament ideològic. Aquesta és la informació que es pot trobar a la primera part del treball, «Una aproximació a *Companya*», que comença amb la ubicació de la revista dins el panorama periodístic del moment. Les dades que s'ofereixen després sobre les redactores, les col·laboradores, les seccions, el contingut dels articles, les creacions literàries o la perspectiva feminista resulten imprescindibles per comprendre els perfils que es dibuixen en els contes analitzats, que és el contingut que ocupa la segona part del treball.

A l'hora de seleccionar els textos, bàsicament s'ha tingut en compte que fossin peces narratives i catalogables dins la literatura de guerra, és a dir, ficcions escrites entorn del tema de la guerra civil. Així doncs, han quedat fora de la present anàlisi els poemes, les cròniques de guerra, i els contes infantils o aquells contextualitzats en un altre espai i/o un altre temps.¹ En general, els contes examinats estan protagonitzats per diferents models femenins que, des de la rereguarda, s'enfronten a conflictes diversos.

Els contes que s'analitzen, seguint l'ordre cronològic d'aparició de cada autora, són els següents:²

¹ A tall d'exemple, alguns dels textos que no s'han analitzat són «Estudiants» (núm. 2, p. 7 [60]) i «Els tristos amors de Lella Saïda» (núm. 6, p. 6 [122]) d'Aurora Bertrana; «Una tarda de pluja» (núm. 8, p. 12 [159]) de Mercè Rodoreda; o «Apunts d'una noia que la guerra ha transformat» —amb «El trobament» (cap. 1) (núm. 3, p. 13 [81]) i «La incomprensió» (cap. 2) (núm. 5, p. 6 [106])— de Marina.

² Malgrat que les pàgines de la revista no estan numerades, el present treball inclou aquesta informació seguint l'ordre numèric convencional. Pot ser que a vegades un article ocupi dues pàgines, de forma que a la digitalització s'ha traduït en una de sola [vegeu l'annex], però inclús en aquests casos s'ha respectat la paginació com si es tractés de la revista en paper. Per tal de facilitar la lectura del present estudi, les pàgines de la revista que es van indicant s'acompanyen d'uns claudàtors que corresponen a la numeració del present document en format digital.

- Mercè RODOREDÀ, «Els carrers blaus» (núm. 1, 11-III-1937, p. 7 i 12 [44 i 48]) i «Trossos de cartes» (núm. 4, 1-V-1937, p. 7 [91]).
- Anna MURIÀ, «El noi» (núm. 3, 15-IV-1937, p. 10 [78]) i «Sota la pluja» (núm. 5, 1-VI-1937, p. 12 [111]).
- Maria Lluïsa ALGARRA, «Algú xiula en la fosca...» (núm. 7, 1-VII-1937, p. 12 [143]).
- Marina SANFELIU, «Treball i revolució» (núm. 9, 15-VIII-1937, p. 2 [166]).

Tots els contes es publiquen durant els primers mesos de vida de *Companya*. Pel que fa a les autores, d'una banda, hi ha Mercè Rodoreda, Anna Murià i Maria Lluïsa Algarra, que són escriptores professionalitzades, amb obra ja publicada abans de *Companya*. D'altra banda, Marina Sanfeliu, de la qual no s'ha trobat informació, segurament és una lectora de la revista que tramet el text a la redacció del mitjà. Podria tractar-se d'algú que veu despertar les seves ànsies literàries amb el conflicte bèl·lic, una escriptora desconeguda avui que sorgeix del context històric. Sembla que «Treball i revolució» és l'únic conte que publica a *Companya*.

L'anàlisi dels contes se centra sobretot en aquells aspectes que resulten indicatius per extreure el model literari de dona que s'hi desplega. Tanmateix, per aquesta raó també és necessari exposar la trama de ficció o examinar la naturalesa dels personatges masculins. Sempre que ha estat possible, s'han establert paral·lelismes entre les narracions examinades i la informació de cada conte ha estat completada amb referències a altres obres de les escriptores. Els fragments citats —també a la primera part— respecten el text original i no s'adverteixen els desajustos amb la norma actual ni les errates (tret que aquestes alterin irreparablement el sentit).

Per últim, convé assenyalar que el present treball s'ha dut a terme en gran part durant els mesos de confinament pel coronavirus. Sortosament, la revista és accessible en línia, però la situació ha generat dificultats i limitacions sobretot en la consulta bibliogràfica complementària. El present treball és, doncs, el resultat de l'adaptació, imprescindible ara per seguir amb les nostres vides i —sense ànim de generar comparacions abominables— també llavors per tirar endavant, en plena guerra civil, projectes culturals com *Companya*.

2. Una aproximació a *Companya*

Durant el primer terç del segle XX, l'ecosistema periodístic català s'expandeix progressivament i va deixant enrere les formes tradicionals de comunicació. Aquest canvi comença a produir-se a la darrerïa del segle anterior, quan la revolució industrial, urbana i burgesa esquartera el model cultural hegemònic i dona pas a una incipient societat de masses (Espinet, 1997: 53-54). Malgrat la censura aplicada per la dictadura primoriverista, l'embranchida no s'atura i arriba a la seva màxima esplendor durant la Segona República. Tal com expressa Figueres (2010: 12), en aquell moment «la premsa, per la poca incidència en clau informativa dels altres mitjans (cinema, ràdio, cartell...), és encara determinant». I ho és sobretot pel seu paper en la conformació de l'opinió pública. Els mitjans es renoven —en contingut i forma— i creixen amb l'objectiu d'esdevenir la veu informativa de diferents sectors socials.

Les noves idees i els constants esdeveniments noticiables de la guerra civil es reflecteixen en la creació de noves publicacions, que intenten sobreviure malgrat els problemes econòmics i l'escassetat de paper (Poblet, 2004: 231). El contingut pren un to més propagandístic a causa del conflicte bèl·lic.³ Els mitjans es mostren contraris a l'enemic militar o a l'enfrontament entre les forces republicanes amb l'objectiu d'incidir en la consciència col·lectiva i modificar la realitat. En certes ocasions, fins i tot s'amaga la veritat dels fets i es viola el principi informatiu per tal d'evitar efectes negatius com la desmoralització social.⁴

Més enllà de les publicacions diàries, la vitalitat periodística a Catalunya també es fa notar en la creació i la continuació de revistes culturals. Campillo (1982: 10) ho explica com segueix:

Cal considerar, per a entendre la producció del període de guerra, que la cultura va ésser un factor molt important al servei de la «defensa» (d'uns valors legals i vàlids enfront d'una rebel·lió il·legal i destructiva) i del «canvi» social (revolucionari, que menava a la revisió d'aquells valors i a la recerca d'uns altres).

³ Des de les esferes institucionals, el Comissariat de propaganda de la Generalitat de Catalunya, creat l'octubre de 1936, impulsa la major labor propagandística del moment, però també divulgativa. Figueres (2010: 22) expressa que «l'acció pública del Comissariat de Propaganda va més enllà de la simple divulgació com a concepte actual de "propaganda", entesa en la definició d'exageració o de persuasió (o manipulació de les masses). Seria, en mots d'avui, més com una oficina de difusió o una agència institucional de publicitat al costat d'un organisme d'educació, cultura».

⁴ Per exemple, d'una banda, els mitjans colpistes insisteixen en la rendició republicana durant el setge de l'alcàsser de Toledo. D'altra banda, la premsa republicana intenta silenciar la derrota de l'Ebre perquè evidenciï la derrota també de Catalunya (Figueres, 2010: 21).

Les capçaleres, diverses en contingut i ideologia, es caracteritzen per l'ideari de lluita i un disseny més treballat que el dels diaris. Alguns exemples són: *Revista de Catalunya*, *Meridià*. *Setmanari de literatura, art i política*. *Tribuna del Front Intel·lectual Antifeixista* — continuació de *Mirador*. *Setmanari de literatura, art i política*—, *Catalans! El magazine popular*, *Moments*. La revista del nostre temps o *Companya*, la publicació cultural que ens ocupa.

La revista *Companya* consta de divuit números publicats entre l'11 de març de 1937 i el 8 de març de 1938⁵:

	Número	Data	Titular/Text de la portada
ANY I	1	11-III-1937	«Tornaré portant-te la llibertat a la punta de la baioneta»
	2	1-IV-1937	«Madrid! Cor d'Espanya. Heroic defensor de la República»
	3	15-IV-1937	«“Conquistem la victòria per a assegurar un esdevenidor lluminós als nostres fills», és el crit d'aquesta teixidora de Sants»
	4	1-V-1937	«1 maig. Unitat i treball»
	5	1-VI-1937	«Euzcadi, Euzcadi! Ajudem Euzcadi!»
	6	15-VI-1937	«100.000 dones»
	7	1-VII-1937	«Aquesta dona, de La Ràpita d'Alfacs, aprèn de pescar per a mantenir els seus fillets quan el marit se n'hagi d'anar al front»
	8	19-VII-1937	«19 juliol 1936»
	9	15-VIII-1937	-
	10	1-IX-1937	«Institut d'Adaptació Professional de la Dona»
	11	6-XI-1937	«Visca la Unió de les Dones de Catalunya!»
	12	16-XII-1937	«Els nens d'Euzcadi, Santander i Astúries son fills de tots els catalans»
ANY II	13	1-I-1938	«A les avançadetes, el sentinella aguanta, impàvid, la cruesa del fred. Robes d'abril per als nostres soldats! Que no s'aturi la campanya d'hivern. Dones! Mobilitzeu-vos totes en la croada contra el fred»
	14	29-I-1938	«Ells juguen. Però l'atenció amb què disposen les peces no us fa pensar en un treball de càlcul o d'invenió que potser realitzaran quan seran grans? Mares, companyes nostres! La guerra que ha de derrotar el feixisme ens imposa ara moltes privacions. Llitem ara contra totes les dificultats, perquè més enllà s'albira un esdevenidor feliç per als nostres fills»
	15	5-II-1938	«Quan aquesta dona aguantà, durant quatre hores, estirada a terra, el bombardeig de Guernica, el seu fillet encara no era al món. Ara ella està admirada de què hagi nascut i de què hagi esdevingut tan xamós»
	16	12-II-1938	«Les nostres noies treballen al camp amb més afany que mai»
	17	26-II-1938	[«Homenatge a la U.R.S.S. amb motiu del XX aniversari de la creació de l'Exèrcit Roig»] «Aviadors de l'Exèrcit Roig. Elles defensaran llur magnífic país, elles ajudaran tots els treballadors del món, elles lluitaran per la llibertat dels pobles... “Cop per cop» és llur divisa»
	18	8-III-1938	«“Que la Jornada Internacional de la mujer sirva para estrechar más los lazos del afecto y de la comprensión entre las mujeres de Cataluña y las de todos los pueblos de España”, Dolores Ibárruri»

⁵ L'any 1946, a Tolosa, es publica *Companya*. Òrgan del Consell Nacional de la UDC. Tot i que sembla una continuació de la revista que s'analitza en el present treball, no es pot determinar per manca d'informació.

Les circumstàncies de la guerra civil fan que la publicació dels números no sigui constant⁶, tal com mostren les dades de la taula. Fins al número 4 no s'informa al lector que *Companya* és de publicació quinzenal amb la informació «Surt els dies 1 i 15 de cada mes» (present als números 4, 5, 6, 7, 8 i 11) a la portada i, a partir del número 13, passa a ser setmanal. Sota el títol «La transformació de “Companya”» (p. 13 [208]), s'informa que comença «el segon capítol de la vida de COMPANYYA». Aquest canvi comporta que el subtítol *Revista de la dona* se substitueixi per *Setmanari de la dona*.

El llançament de *Companya* també arriba amb uns dies de retard. El primer número havia de sortir el diumenge 7 de març, tal com s'anuncia a *Mirador* (5-III-1937, p. 10). Aquest article representa tota una declaració d'intencions:

Per tal d'encarrilar un seguit d'energies que es perden i orientar les dones en l'hora que estem vivint, es necessita un òrgan d'enllaç i de cultura, com és una revista. «Companya» és aquesta revista. Feta, dirigida i orientada per nosaltres dones; que va a les dones i espera la col·laboració de totes les dones, obreres, intel·lectuals, dones del camp i de la ciutat.

Des de bon principi, es deixa clar que *Companya* es fa per i per a les dones d'arreu de Catalunya.⁷ Maria Lluïsa Bargés, Lena Imbert, Montserrat Martínez i Eloïna R. Malasechevarría integren la redacció —amb seu al carrer de Pi i Margall de Barcelona— fins al número 6. A partir de llavors⁸, aquesta última continua, però la resta són substituïdes per Maria Lluïsa Algarra i Aurora Bertrana⁹. Les col·laboradores, la majoria conegudes a

⁶ Més enllà de la informació que ens aporten les dates, el retard en la publicació s'explicita, per exemple, al número 13 (p. 14 [240]) quan, sota el títol «La transformació de “Companya”», s'informa que la revista passarà a ser mensual: «Vencerem totes les dificultats que fins ara, degut a circumstàncies excepcionals, ens han impedit una major regularitat en la seva publicació». Se'n pot trobar una altra mostra al número 10 (p. 7 [187]), on es fa el següent apunt sobre l'aspecte de la revista: «Dificultats d'ordre imprevisible ens obliguen avui a suprimir, per una sola vegada, la presentació en color de la nostra revista. Esperem de les nostres lectores i amigues sabran excusar-nos aquestes dificultats». És important tenir en compte que aquest retard en ocasions també sembla que sigui deliberat amb la finalitat de publicar un número en una data destacada. Aquest pot ser el cas del número 8 del 19 de juliol de 1937 —que hauria d'haver sortit el 15—, que commemora l'any de lluita antifeixista fins al moment o el número 11 del 6 de novembre de 1937, que surt el dia que comença el primer Congrés Nacional de la Dona i després de més de dos mesos sense cap publicació.

⁷ Malgrat es disposa de dades totals, a través del segon número es pot saber que *Companya* aconsegueix sumar dues-centes noves subscripcions. D'altra banda, la secció «Noticiari dels pobles» informa dels llocs on arriba la revista: Sitges, Valls, Badalona, Canet de Mar, Cervelló, Cornellà, Manlleu, Mataró, Ripoll, Reus, Sabadell, Vic, Artesa de Segre, Caldes de Montbui, Lleida, Vila-seca, Almenar, Puiggròs, la Granadella, Ponts, les Borges Blanques, Juneda, Mollerussa, Bellví, Tèrmens, Torregrossa, Pins del Vallès, Vilanova i la Geltrú, Cornudella, Gandesa, Ulldemolins, Cambrils, Tortosa, Montblanc, Sant Carles de la Ràpita, Girona, Falset, Vilafranca del Penedès, Mataró, Amposta, Manresa, Lleida, Tàrraga, Cervera i Balaguer.

⁸ Convé apuntar que a partir del número 11 la revista ja no proporciona els noms de les redactores ni de les col·laboradores. Tan sols hi ha el nom de la directora, Eloïna R. Malasechevarría, acompanyant l'editorial (p. 3 [261]) del número 15.

⁹ Sembla que Bertrana manté una relació tensa amb la redacció de la revista. Pla (1999: 65) ho explica com segueix: «Aviat, però, començaren els problemes amb els guardians de l'ortodòxia [de *Companya*], més formalista que no pas ideològica: que si [Bertrana] s'acomiadava dient “adéu” i no “salut!”, que si es negava a tractar de tu els entrevistats; que si feia sortir el nom de Déu en una història de ficció... “No olvides que somos ateos”, li deixà escrit, en un subratllat, Elisa Uriz. Tanmateix, Aurora Bertrana hi resistí un temps, per necessitat

l'època, són Maria Baldó, Maria Dolors Bargalló, Aurora Bertrana (abans de ser redactora), Carmen Conde, Concepció Catasús, Candelària Escola, Matilde Huici, Anna Murià, Carme Montoriol, Margarita Nelken, «Pasionaria» (Dolores Ibárruri), Francesca Prat, Maria Pi, Mercè Rodoreda, Isolina Viladot i Maria Teresa Vernet.

Les pàgines de *Companya* demostren un constant esperit de renovació per part de l'equip de redacció. Això es fa palès sobretot a través de la presentació visualment rica de la publicació. Durant la guerra civil, els mitjans modernitzen l'aspecte gràfic per tal d'aprofitar el poder comunicatiu de la imatge (Figueres, 2010: 18). La impressió de *Companya* és majoritàriament en color⁶ i el contingut es presenta amb tipografies molt variades. El text dels editorials, els noticiaris o els reportatges s'acostuma a acompanyar de fotografies impreses amb rotogravatge. En canvi, a les seccions literàries —tant per a públic adult com infantil— i de consells femenins, per exemple, hi trobem il·lustracions de Friedfield, Goñi o Tísner —dibuixants que també coincideixen a altres mitjans com *L'Esquetlla de la Torratxa*—. Un altre recurs visual de *Companya* són les auques, protagonitzades pel personatge Merceneta Bonafè, que apareixen cap al final d'alguns números amb l'objectiu de presentar lliçons de bon comportament a les lectores.

Aquest esperit de renovació també es fa notar a través del contingut. La revista compta amb seccions més o menys estables com «Editorial», «Noticiari dels pobles», «Correu de "Companya"», «Les amigues de Companya», «Vols saber qui ets?», «Recó dels nens», «Llar i modes» o «Cants de lluita i llibertat». La resta de contingut és volgudament canviant d'acord amb la voluntat d'anar millorant el plantejament. A l'article «Noves seccions» (p. 13 [113]) del número 5, s'hi anuncia contingut nou amb la voluntat d'«enlairar el nivell cultural de les nostres lectores, alhora que encoratjar-les en llur treball, en llur constància, en llur fermesa i en llur esperit de llibertat i de sacrifici». *Companya* es mostra oberta a rebre propostes de canvis i ofereix, doncs, una imatge d'esperit participatiu i democràtic. Quan es fa saber que la revista passa a ser setmanal, s'expressa el següent:

Feu-nos, per escrit, tots els suggeriments que estimeu necessaris i convenients per a què COMPANYYA esdevingui realment el que totes volem que sigui: un periòdic de totes les antifeixistes que lluiten i volen lluitar millor encara per la victòria i el progrés humà. (núm. 11, p. 13 [208])

Al número 15 (p. 10 [268]) es torna a insistir en el mateix: «La revista COMPANYYA està al servei de les dones catalanes. Per això acceptarem les suggerències de les nostres lectores encarrilades a un millorament positiu de la revista».

seva i per necessitat de la revista, que només disposava d'ella per entrevistar personatges en anglès, francès o italià. Finalment, ja farta de pressions, plega».

Encara pel que fa al contingut, convé apuntar que *Companya* dedica alguns dels seus números a commemorar esdeveniments o fer difusió d'actes concrets. Per exemple, el número 8 surt el 19 de juliol de 1937 per celebrar l'any de lluita antifeixista; el número 11 vol promocionar el primer Congrés Nacional de la Dona, que se celebra a Barcelona del 6 al 8 de novembre de 1937; el número 14 es dedica als infants i, concretament, a l'Ajut Infantil de Rereguarda; i el número 17 representa un homenatge a la URSS. Normalment aquests especials es promocionen al número anterior.

2.1. Creacions literàries

L'inici de la guerra sacseja l'organització cultural establerta. Les circumstàncies excepcionals fan que la funció social del creador i la seva posició davant el conflicte es trobin al centre del debat. Concretament, des dels sectors literaris antifeixistes, es discuteix sobre el tipus d'incidència que ha de tenir la guerra en les obres i la funció —social o no— de l'escriptor. Campillo (1982: 17) distingeix tres tipus de posicions. Hi ha els que posen en dubte l'elaboració d'una literatura de guerra de qualitat pel fet que no hi ha prou distància en relació amb els fets viscuts. A l'altre extrem hi trobem els que demanen una cultura revolucionària, al servei exclusiu de les circumstàncies. Finalment, a mig camí hi ha els que creuen en una actitud combativa dins un model continuista, és a dir, en una literatura que no deixi de defensar la llengua catalana i la tradició cultural. Dins aquest grup, uns quants creuen que és possible perllongar els valors literaris heretats i reflectir la guerra a les obres, de forma que la literatura pugui contribuir en la lluita antifeixista. «L'argument generalitzable a aquest grup», expressa Campillo (1982: 26), «és la consideració de què l'escriptor ha de lluitar amb l'eina que li és pròpia, en correspondència al soldat que lluita amb les armes al front». Aquesta és la posició del president de l'Agrupació d'Escriptors Catalans, Cèsar August Jordana:

El català no és únicament el nostre instrument de treball sinó la carn mateixa del nostre esperit, la matèria on prenen forma les nostres idees. En lluitar contra el feixisme, no sols ho fem per la llibertat d'expressar-nos dignament, sinó per la possibilitat d'expressar-nos. (Campillo, 1988: 168)

Així doncs, la defensa de la República passa també per la defensa de la cultura catalana. Aquesta és la posició que adopta Mercè Rodoreda: «És per Catalunya, sobretot, que lluitem, per aquest immens esperit de catalanitat irreductible, per la nostra llengua que ha estat i serà la més tallant arma de combat, per la nostra Universitat, per la nostra cultura, per un demà ple d'esperances» (Campillo, 2004: 152). Una posició que també comparteix Anna Murià, per exemple, en alguns dels seus articles del *Diari de Catalunya*, caracteritzats per un to

marcadament reivindicatiu (Granell, 2017: 62). A l'obra col·lectiva del Grup Sindical d'Escriptors Catalans, *Escriptors de la Revolució* (1937), hi escriu:

Els escriptors catalans som de la Revolució perquè des de fa molts anys, molts anys, somniem una Catalunya feliç dins d'una humanitat feliç. [...] A més de veure els catalans feliços en una vida lliure i justa, veurem l'imperi de la nostra cultura rica. [...] El llegat dels segles, la riquesa de llengua i de pensament que ens transmeten els nostres clàssics, oblidats durant tant de temps, apartats del coneixement del poble pels absurds legisladors del règim antic, serà una cosa nova que engrandirà l'esperit dels futurs ciutadans de Catalunya eixamplant-lo fins als límits de la història. (Granell, 2017: 60)

El feixisme, per tant, es combat amb el fusell al front i el paper a la rereguarda. En l'àmbit literari, la narrativa breu és el gènere que fa fortuna degut a les complicades circumstàncies del moment. Més enllà de les dificultats materials, també hi incideix el factor temporal. La creació d'una literatura de guerra exigeix immediatesa pel fet que ha de generar una resposta, una reacció per part del lector al més aviat possible. Per això i pel caràcter breu del gènere, els diaris i les revistes són l'espai habitual de la narrativa breu. *Companya* n'és un bon exemple. En aquesta publicació hi trobem contes tant d'autores (i puntualment algun autor) de cert ressò en el moment (Mercè Rodoreda, Anna Murià, Maria Lluïsa Algarra o Aurora Bertrana¹⁰) com d'altres que col·laboren al mitjà esporàdicament enviant les seves creacions a la redacció. Aquest es creu que és el cas, tal com s'ha exposat, de Marina Sanfeliu, que potser és la mateixa Marina que signa els «Apunts d'una noia que la guerra ha transformat» (núm. 3, p. 13 [81] i núm. 5, p. 6 [106]), on s'hi descobreix la història d'amor —no se sap si real o no— entre un noi i una noia que lluiten a primera línia de foc contra el feixisme.

A *Companya* destaca també la poesia, el gènere més conreat durant la guerra civil després de l'assaig (Campillo, 1982: 37). En general, les composicions són de temàtica realista, de tòpic i moltes s'escriuen en castellà. Destaquen sobretot les que es dediquen als infants: «La nena i el follet» (núm. 1, p. 14 [51]) de Francesca Prat, «Poemas de los niños muertos en la guerra» (núm. 4, p. 10 [93]; núm. 6, p. 10 [125]) de Carmen Conde, «Fill» (núm. 14, p. 7 [250]) de Clementina Arderiu o «Ya vienen los niños, madre! Canción para los niños refugiados en Cataluña» (núm. 15, p. 8 [266]) d'Emilio Prados.¹¹ El públic infantil té una

¹⁰ Tal com s'ha assenyalat a la introducció, aquesta autora, seguint la tònica general de la seva obra, no escriu contes de guerra a *Companya*.

¹¹ A banda d'aquests poemes de temàtica infantil, hi ha composicions destinades a recordar adults víctimes de la guerra: «A Lina Ódena, muerta entre Guadix y Granada» (núm. 2, p. 3 [56]) de Pla y Beltrán i «Romance a Francisca Solano» (núm. 9, p. 12 [175]) de Francisco Giner; i també sobre realitats de la guerra civil: «Salud Asturias» (núm. 12, p. 9 [219]) d'Emilio Prados i «Rodando van los caminos» (núm. 13, p. 5 [232]) de María Luisa de Iriarte.

secció pròpia, el «Recó dels nens», on per exemple hi trobem la narració per entregues (del número 1 al 10) «Guillem a l'illa volcànica» amb una temàtica allunyada del conflicte bèl·lic.

El lector té la sensació que les creacions literàries disminueixen substancialment al llarg dels números i aquestes són ja comptades el 1938. Això pot ser degut a un canvi de rumb per part de l'equip de redacció, que és desconegut a partir del número 11.⁸ El contingut infantil, per exemple, sembla que es va substituint per consells sobre la cura dels fills destinats a les mares. La narrativa per a adults va quedant reduïda a «L'amor de Joana Ney» de l'escriptor Ilià Ehrenburg, que es publica per entregues (números 13-17) i s'anuncia com «una novel·la revolucionària d'extraordinari interès» (núm. 11, p. 13 [208]).

En l'època, és comú que els diaris i les revistes convoquin concursos. D'acord amb el seu esperit d'involucrar les lectores, *Companya* anuncia un «grandiós concurs» literari. Des del número 2 fins al 6, es diu que va destinat a «novel·les curtes d'autor femení». El jurat està conformat per Maria Teresa Vernet, Mercè Rodoreda, Carme Montoriol, Rafael Tasis i Josep Maria Francès. Fins al número 13 no es torna a tenir notícia del concurs. El plantejament és diferent: «COMPANYA organitza un grandiós concurs PERMANENT per a premiar el millor conte original d'una dona» (núm. 14, p. 2 [245]). Les bases mostren que varia l'extensió dels escrits i la quantitat del premi, i és important constatar que no es proporciona informació sobre el jurat. El número 16 és el darrer on apareix el concurs. Sembla, doncs, que el certamen no s'acaba celebrant.

2.2. *Perspectiva feminista*

El feminisme irromp com un nou hoste ja inevitable a principis del segle XX. Alguns consideren que és un hoste massa sorollós, cridaner i potser perillós, com apunta Capmany (1966: 93), però si un aspecte va deixant clar el pas del temps, és que el moviment creua les fronteres per quedar-se a la Península definitivament. Malgrat la interrupció que suposa la dictadura franquista, l'actualitat és la millor eina per constatar la pervivència de la reivindicació feminista.

Durant els seus primers anys de vida, el feminisme és bàsicament una lluita de la classe burgesa. Les filles i les germanes dels homes educats, com les denomina Virginia Woolf (Capmany, 1966: 101), es proposen acabar amb l'aïllament social que hereten de la tradició pel fet de ser dones. Es tracta d'una renegociació —i no un esquinçament— del contracte de gènere que els havia arribat ja signat, és a dir, reclamen la conquesta de certs espais fins llavors monopolitzats pels homes. A Catalunya, concretament, aquest procés s'inicia amb la reivindicació del treball com un dret de la dona, més enllà de l'estricta necessitat. Al

capdavant d'aquest plantejament hi ha Dolors Monserdà, autora d'un dels primers treballs sobre el feminisme a casa nostra: *Estudi feminista. Orientacions per a la dona catalana* (1909). L'emancipació econòmica es planteja com el *primer* graó per accedir a una emancipació total. Aquesta qüestió no apel·la directament la classe obrera, centrada a cobrir la immediata subsistència, ni la classe alta, amb una vida allunyada d'aquesta problemàtica social. Capmany (1966: 69) explica el caràcter fonamentalment burgès del feminisme incipient:

Dolors Monserdà demana que l'obra del feminisme es converteixi en una obra de protecció a la dona obrera. I en aquesta paraula «protecció» hi ha l'element que matisa l'acció de l'emancipació de la dona. Dit d'altra manera, la dona burgesa esgrimeix la seva pròpia emancipació com a privilegi de classe, per inclinar-se, amb el matis d'obra pia, cap a la dona obrera.

Dins aquest marc concret, convé no perdre de vista la instrumentalització que partits com la Lliga Regionalista i la Solidaritat, o projectes com la Mancomunitat fan del moviment. La dona esdevé un aparell potent de propaganda dins la política liberal i progressista, perquè s'incentiva la seva participació en el patriotisme català, però amb la condició de no abandonar la tasca en el si de la família i la llar. El setmanari *Or i grana*, una de les primeres publicacions per a les dones catalanes, reflecteix aquesta idea. Al primer número, del 6 d'octubre de 1906, s'hi llença la crida següent: «Que cada casa, per amor de les dones, sigui un raseret de la causa catalana: així complim nostra missió. Dones catalanes: fent Pàtria fem Família, fent Llar fem Amor» (Granell, 2017: 23). Mesos més tard, l'abril de 1907, Carme Karr funda el suplement *Feminal*. Ja des del seu llançament pren, *mutatis mutandis*, el plantejament ideològic d'*Or i grana*: s'ha de promoure el desenvolupament intel·lectual de la dona, perquè «esdevingui més que ara, la vera companya somniada de l'home estudiós i emprenedor, sense perdre res de ses gràcies i dolçors instintives» (Granell, 2017: 23).

Aquest feminisme conservador i de caràcter confessional compta també amb una vessant modernitzadora i reivindicativa: la defensa d'una educació de qualitat per a les dones (Nash, 2007: 75). Per això s'impulsen projectes com l'Escola de Bibliotecàries, l'Escola d'Infermeres o l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona. El feminisme continua sent, però, majoritàriament en femení. A diferència del Regne Unit, aquí la demanda del vot i la reivindicació dels drets polítics de les dones encara no es troben al centre del debat.

La proclamació de la Segona República suposa un esclat de noves oportunitats per a tota la societat i, sobretot, per a la dona. A les eleccions generals de 1931, les dones ja poden ésser elegides diputades i aquell mateix any s'aprova el sufragi femení. La conjuntura favorable dura poc. L'esclat de la guerra civil provoca un canvi de guió en l'emancipació de

la dona i un reajustament dels papers de gènere. Al començament del conflicte, les milicianes imposen la seva presència a les primeres línies de foc. Tanmateix, el decret de militarització del 24 d'octubre de 1936 posa punt final a l'eufòria inicial, és a dir, a la participació directa de la dona al combat (Cattini, 2004: 94). Encara poden col·laborar al front sent infermeres, padrines de guerra o voluntàries culturals. Ara, però, el paper principal de la dona és a la rereguarda, ocupant els llocs de treball que han hagut d'abandonar els homes i incrementant la producció de les indústries de guerra.

El front comú de les dones republicanes és mobilitzar tota la societat per combatre el feixisme. Per aquesta raó aglutinen els esforços en una aliança: la Unió de Dones de Catalunya (UDC). Es crea el novembre de 1937 a partir de l'embrió provinent de l'agrupació Dones contra el Feixisme i la Guerra, constituïda l'any 1934 (Navarro, 2009: 155). A l'hora de transmetre el seu ideari, l'organització compta amb un altaveu propi: *Companya*.

Nascuda abans del naixement de la UDC, *Companya* acaba esdevenint «la revista més important en llengua catalana dedicada a la dona antifeixista» (Campillo, 1994: 356), sigui quin sigui el seu perfil dins l'espectre de l'esquerra del moment. La voluntat de crear una aliança s'intueix des del primer número, on s'afirma que es va «vers l'aliança femenina antifeixista» (p. 8-9 [45]). L'editorial del segon número és contundent: «Tot el món parla d'unitat [...]. I les dones volen: *Aliança Nacional de Dones Antifeixistes*» (p. 2 [55]). En la mateixa línia, l'editorial del quart número diu: «Dones: treballem per la nostra unitat reclamant l'Aliança Nacional de Dones» (p. 2 [87]). Durant les primers publicacions, a *Companya* s'hi troben articles que informen del suport que el Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC), la Unió General dels Treballadors (UGT) i la Confederació Nacional del Treball (CNT) donen a la unió de la dona antifeixista. A més d'aquestes organitzacions, l'aliança s'acaba creant amb la presència també del Partit Sindicalista, Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), Acció Catalana Republicana (ACR), Estat Català, el Partit Federal Ibèric o la Unió de Rabassaires, entre d'altres (Cattini, 2004: 96). Convé esperar fins al número 11 per llegir a la portada: «Visca la Unió de les Dones de Catalunya!». Surt a la llum el 6 de novembre de 1937, just el dia que comença el primer Congrés Nacional de la Dona a Barcelona. Setmanes més tard, el 16 de desembre, el següent número inclou el manifest de l'aliança, on s'hi llegeix que la UDC «orientarà vers la victòria tota la tasca dispersa que les dones venien realitzant en cada un dels partits i organitzacions antifeixistes» (p. 3 [214]).¹² Es

¹² En aquest mateix número (p. 10 [221]), s'aporten dades que reflecteixen l'aglutinació de forces femenines. Els percentatges en relació als perfils del Congrés són els següents: un 62,8% d'obreres de taller i fàbrica, un 0,6% de camperoles, un 8,8% de comerç, un 6% d'intel·lectuals i un 21,8% de dones de casa.

plantegen clarament els tres objectius d'aquest front comú: aconseguir que la dona contribueixi activament (des de la rereguarda) a combatre el feixisme; promoure la seva incorporació al treball, amb la defensa de la mateixa formació i el mateix salari que l'home; i construir un bon futur per als infants.

En més o menys mesura, el tema de la mobilització de les dones a la rereguarda apareix al llarg dels divuit números de *Companya*. La primera portada ja presenta clarament la diferència de rols de gènere: el combat és per a l'home, no per a la dona. És també en aquest primer número on trobem el testimoni de Teresa de Juan, una portera de Barcelona, que resulta revelador:

Endavant, dones antifeixistes! Hem de guanyar la guerra! Com? D'aquesta manera: encoratjant els nostres pares, germans, promesos, marits i fills, dient-los que vagin tranquils a la lluita, que ací a la rereguarda quedem les dones, llurs companyes, per a conservar llurs llocs de treball i per aixafar la fera i lluitar contra d'ella si cal. (p. 12 [48])

A gairebé cada número hi ha un article o un reportatge sobre el treball de les dones bàsicament a la indústria (metal·lúrgica, tèxtil, elèctrica, etc.), però també al camp català.¹³ El número 6 inclou una crida de cent mil dones per treballar. L'objectiu baixa a vint mil dones al número següent, on per primera vegada es planteja clarament la necessària formació laboral a l'Institut d'Adaptació de la Dona i l'equiparació salarial amb el lema «igual treball, igual salari» (p. 11 [142]). Convé fer constar que, d'acord amb els principis de la UDC, a *Companya* no hi llegim cap crida que animi les dones a lluitar des de la primera línia de foc. Únicament hi ha alguna imatge d'una miliciana —per exemple, a la portada del número 8— o alguna història com «Apunts d'una noia que la guerra ha transformat» (citada anteriorment). Segurament això s'explica per la voluntat d'aconseguir aglutinar també d'alguna forma els sectors més radicals de la dona antifeixista.

El treball es presenta a les lectores com un sacrifici per guanyar la guerra i també, a llarg termini, la clau per a l'emancipació.¹⁴ Maria Dolors Bargalló, militant d'ERC i futura presidenta de la UDC, escriu a «Les dones de Catalunya treballen...» (núm. 3, p. 4 [73]):

Les dones de Catalunya treballen, treballen intensament, perquè estan plenament convençudes que de llur treball a la rereguarda i del braó dels nostres lluitadors al front en sorgirà una Pàtria nova, plena de saó, alliberada de prejudicis, més justa, més noble, més bella... [...] Dones de la rereguarda, treballem amb tota la nostra ànima perquè la victòria sigui prompte un fet i el pesombre de l'esclavatge s'allunyi per sempre més.

¹³ Convé apuntar aquí que la revista es mostra contrària a la prostitució, un tema força controvertit en aquell context. A l'article titulat «Prostitució, vergonya del món» (núm. 10, p. 12-13 [191]) es llença el següent senyal d'alerta: «Dones: atenció als provocadors dels Mercats...! Refuseu tota mena de manifestacions!».

¹⁴ Al llarg dels números, la dona soviètica es presenta recurrentment com un exemple a seguir. *Companya* ofereix titulars com «La vida joiosa de les noies del país soviètic» (núm. 17, p. 4 [294]).

En la mateixa línia, al número 8 (p. 7 [155]) s'hi afirma:

La nostra aportació al treball no tindrà solament com a conseqüència l'acceleració del triomf de la guerra. És treballant com es poden conquerir les reivindicacions pròpies de les dones. Quan la dona sigui lliure econòmicament, podrà exigir plenament els seus drets polítics i arribar a la seva emancipació definitiva.

Pel que fa al llenguatge, aquest tipus d'articles conclouen amb arengues que pretenen aixecar l'ànim de les dones i empoderar-les per col·laborar en la causa antifeixista. Per exemple, l'editorial (p. 3 [309]) del darrer número acaba així: «VOLEM GUANYAR LA GUERRA I VOLEM ÉSSER ÚTILS AL GOVERN. [...] ENDAVANT, DONES, PER AL NOSTRE ALLIBERAMENT I LA FELICITAT DELS NOSTRES FILLS». És important tenir en compte també que el gènere utilitzat per la redacció és majoritàriament el femení¹⁵ i la persona, la primera del plural. Això obeeix l'objectiu d'apel·lar directament les lectores i generar-los un sentiment d'implicació en la publicació.

Els fills són un argument recurrent en la promesa d'un futur esperançador. Maria Zambrano, al número 13 de *Companya*, publica un breu article titulat «L'infant: el nostre esdevenidor» (p. 11 [237]), on exposa la revalorització que ha portat la guerra al tòpic que l'infant d'avui és l'home de demà. «Hem de procurar», escriu, «que ni un dels nostres infants es trobi sol, trist, sense un escalf amorós que el reconforti». En aquesta línia, la revista fa difusió d'iniciatives com la creació de guarderies i menjadors infantils, i comparteix consells per cuidar correctament els fills.

A banda de la vessant maternal, la revista també planteja la cura de l'aspecte extern com una necessitat indissociable de la dona. Aquest és el tipus de contingut femení que ofereixen publicacions d'esperit conservador i moralitzador de l'època com *La Dona Catalana*. A *Companya*, les lectores hi poden descobrir com seguir una bona dieta, cuidar la pell o vestir amb gràcia. Aquest tipus d'articles, a partir del número 13 es concentren tots a la secció «Llar i modes», on s'hi presenten subseccions titulades «Moda nova per a la dona nova» o «Hem d'ésser fortes i belles». Pel que fa als anuncis, convé apuntar que la majoria són de roba o productes de maquillatge. Molt puntualment, *Companya* també ofereix consells sobre la condició física. Al número 13 (p. 15 [241]) es diu el següent sobre l'esport com el forjador de la bellesa: «L'activitat sana i ben disciplinada ha de donar el tipus femení ideal, flexible, àgil, d'elegància espontània de moviments, ple de gràcia i de força, sense perdre per res el seu feminisme essencial». Aquest feminisme es refereix, més aviat, a la feminitat. De fet, segons

¹⁵ Resulta molt estrany, de fet, trobar el masculí genèric. Un dels pocs exemples que es troben és aquest: «COMPANYA [...] es complau en invitar els seus lectors a què donguin a la nostra Redacció tota mena d'idees, opinions i suggerències» (núm. 10, p. 11).

el plantejament general de *Companya*, la feminitat i la maternitat són dues condicions *sine qua non* del feminisme.

3. Anàlisi dels contes

3.1. Mercè Rodoreda: «Els carrers blaus» i «Trossos de cartes»

El conte és un gènere significatiu en l'obra de Rodoreda. La seva naturalesa breu permet a l'autora aplicar l'art de suggerir, de transmetre al lector només allò essencial.¹⁶ Durant uns anys, a l'exili, es dedica a escriure gairebé exclusivament en el si d'aquest gènere, però les seves temptatives comencen a inicis dels anys trenta, quan Rodoreda va bastint la seva personalitat literària. En paraules de Cortés (1998: 322):

Els contes de Mercè Rodoreda dels anys trenta presenten les provatures estilístiques d'una autora que inicia la seua trajectòria literària, relacionada íntimament en aquesta època amb el seu compromís com a dona i com a escriptora.

Durant la guerra civil, Rodoreda forma part del conjunt d'escriptors que creuen en la necessària participació de la literatura per combatre el feixisme. El conflicte bèl·lic es converteix en un dels temes més recurrents de tota la seva obra des del moment que aquest encara és vigent. Tot i que l'any 1938 publica *Aloma* (1938), després de guanyar el premi Crexells, l'autora centra els esforços literaris en el conreu de la narrativa breu. L'11 de març de 1937 escriu el seu primer conte de guerra, «Els carrers blaus», que apareix a *Companya* (p. 7 i 12 [44 i 48]).¹⁷

En primer lloc, convé comentar els elements paratextuals del conte. Al títol, l'adjectiu *blaus* complementa *carrers* d'una forma subjectiva, és a dir, el narrador omniscient hi aboca una valoració psicològica que surt de la protagonista. Es tracta d'una descripció de la ciutat en guerra, la «ciutat blava». Rodoreda torna a utilitzar aquest recurs en una obra posterior, *La plaça del Diamant* (1962): «Tots els llums eren blaus. Semblava el país dels màgics i era bonic. Així que queia el dia tot era de color blau» (Rodoreda, 2002: 147). L'altre paratext del conte és la següent cita d'*Una cacera dramàtica* de Txèkhov¹⁸: «Hi ha moments pels quals hom pot donar mesos i anys». Tal com assenyala Meseguer (1998: 418), aquest tipus d'acompanyaments textuais mereixen una consideració en Rodoreda, i més si es troben en

¹⁶ Sobre el seu estil literari, Rodoreda afirma: «Procuro escriure de la manera més simple i neta possible; dir amb mitja dotzena de paraules allò que de primer raig dic amb trenta. Suggestir més que no pas recalcar. [...] L'economia narrativa és voluntària i conscient, per no fatigar el lector. Crec que les situacions mig explicades impressionen més el lector que no pas les allargades» (Rodoreda, 2008: 236-237).

¹⁷ Vegeu la relació dels contes de guerra de Rodoreda a Cortés, 1997: 82-83.

¹⁸ Txèkhov representa un referent per a Rodoreda. Més endavant, expressa a Anna Murià: «El "meu amor en aquest gènere" [conte] és la meravellosa K. Mansfield. Després segueix Txèkhov» (Rodoreda, 1991: 86).

textos breus.¹⁹ A «Els carrers blaus», hi descobrim tres encontres entres dos amants. El desig de la protagonista de veure el seu estimat és tal que ella mateixa podria posar veu a la cita de Txèkhov. Els «moments» són els encontres i, més enllà d'aquests, només hi ha l'espera.

L'amor i la mort conviuen des de l'inici del conte. L'acció se situa més enllà de l'estiu, suposadament el de 1936, quan «la ciutat cada dia donava homes i més homes als fronts». Això suposa una amenaça per al seu estimat, de forma que a la protagonista li genera la urgència de comunicar-li que l'estima. «La mort, que venia amb la guerra, l'aclaparava i ensems li donava coratge», escriu Rodoreda. Aquestes paraules s'assemblen a les d'Annabel a «Carta d'una promesa de guerra» (*Meridià*, [17-VI-1938, p. 3]): «La mort no existeix per a la gent valenta. [...] Estimo aquesta guerra que m'ha fet adonar del que val la vida i de com és bo estimar». Tanmateix, el coratge de la protagonista d'«Els carrers blaus» conté traces de temor. En el primer encontre que relata el conte, no es veu capaç de verbalitzar el seu amor i li dedica un «Us estimo» en un paper. Un cop ell l'ha llegit, el mateix temor fa que la dona l'estripi, però llavors és capaç de demostrar-li la seva estima amb un petó.

Malgrat estimar-lo, la por de la sortida de l'home cap al front fa que primer eviti el segon retrobament. Tanmateix, tornen a veure's i sembla que reprenguin la conversa anterior. Ella intenta verbalitzar de nou l'amor que sent: «...de temps que us volia. Potser no hauria gosat dir-vos-ho mai...». Aquesta intervenció reflecteix el seu neguit, que es minimitza en la següent: «Jo no cerco res, no vull res. Només dir-vos que estimo l'home que sou vós. Era una necessitat més forta que el seny... Us estimo». També aconsegueix verbalitzar el perquè de la confessió amorosa: «M'ha calgut trobar una justificació al meu procedir... Es la guerra i... [...] ...m'hauria matat... Em calia reconciliar-me amb la vida... Estimant-vos a vós estimo la vida». Rodoreda sap reflectir la incapacitat de la protagonista per trobar els mots precisos. Fins i tot, cau en el desencert d'utilitzar una expressió com «m'hauria matat...», que segurament continuaria com segueix: «perdre-us sense dir-vos que us estimo». Li resulta massa violenta i la rectifica. El que acaba expressant és que, enmig del context bèl·lic, amb la mort tan a prop, l'amor que sent és l'únic que li recorda la vida. La reacció de l'home, però, és desconcertant. Tot i que és ell qui fa el gest per besar-la, les seves paraules no indiquen una correspondència amorosa completa: «Heu produït un trasbalsament en el meu esperit. [...] Tot aquest temps he viscut pendent de la guerra... Ara... heu desvetllat tota la meva sensibilitat».

Arriba l'hivern. Rodoreda descriu el context amb les següents paraules:

¹⁹ Andreu Nin és el traductor d'*Una cacera dramàtica* al català, publicada l'any 1936. És possible que Rodoreda entri en contacte amb l'obra a través d'ell i que inclús li dediqui, de forma encoberta, aquesta cita.

Passaren uns quants dies. Als camps de batalla el fred paralitzava les operacions. La sang, l'aturaven les mans de la neu. A les trinxeres, el retruny dels canons eixordava els homes desficients en llur inactivitat.

La boira cobria els camins, la ciutat. Circulaven rumors de possibles atacs aeris. La mort vindria pel cel i pel mar. La visió de la sang l'embogia.

Calia que la terra en fos ben xopa.

Els carrers de Barcelona tacats de sang constitueixen un motiu recurrent en l'obra rodorediana.²⁰ Després d'aquesta punyent descripció, la veu narrativa encadena un pensament de la protagonista: «“Ara ja puc morir-me”». És un *ara* que ens remet al darrer encontre amb l'estimat, que encara expressa el reeiximent d'haver-li confessat el seu amor. Però acte seguit, uns trets al carrer tornen a fer néixer les ganes de viure a la protagonista i es posa els dits als llavis com un acte reflex, com si encara hi tingués els petons d'ell. I, de sobte, un nou disig: «Hauria fugit a través de la nit a dir-li no “Us estimo”, sinó “T'estimo”».

Al següent encontre, arriba una mala notícia per a la protagonista: ell ha de sortir cap al front. No suporta la lleugeresa amb què l'home li ho comunica. Sent com si la seva pròpia vida també marxés al front, que és el lloc de la mort. Intenta dissipar la tristesa amb una esperança que Rodoreda ja tenyeix d'improbabilitat: «Sí que tornaria. S'hauria acabat la guerra i seria al bon temps d'estimar. Només hi hauria vent i sol i camps perfumats on jeure per a fer collita d'estrelles». En forma de premonició, la dona recorda un dels primers enterraments durant la guerra.

A les darreres línies del conte, arriba la tragèdia: «I ell va morir, no com un heroi, sinó com un valent». La veu omniscient comparteix el procés d'arribada de la notícia a la protagonista, des que el nom de l'home s'anota al front fins que ella el llegeix entre els carrers blaus de la ciutat. «No va tenir llàgrimes ni sanglots», escriu Rodoreda, «Només una paraula, com a defensa contra l'esquinç del cor, martellejant-li terriblement el cap: “L'estimava... L'estimava...”». Tot i que només ha conegut la seva mort a través del nom i no ha vist el cos de l'home, la dona ja és capaç de pensar en passat i, a més, de fer-ho en tercera persona. No diu «Us estimava» ni tampoc «T'estimava». El conte acaba amb l'acceptació de la pèrdua.

«Els carrers blaus» gira entorn del complicat trinomi amor-vida-mort en temps de guerra. La mort pot generar l'amor i la vida un dia, però endur-s'ho tot al següent. Les lectores de

²⁰ Per exemple, a «Camí de guerra» (*Moments* [VII-1937]), un altre conte de guerra, Rodoreda escriu: «Hi havia lluita pels carrers. La sang contra les pedres» (Campillo, 1982: 97). En el terreny novel·lístic, l'autora expressa a *Aloma* (1938): «Té encara davant seu aquell camió travessat de bales, dins del qual hi havia una gorra abandonada i bassals de sang quallada»; i a *Mirall trencat* (1974): «I tot d'una la sang era d'homes que queien. Lluent» (Arnau, 2004: 146).

Companya poden identificar-se amb una situació que han viscut o potser viuran: la pèrdua de l'home a la guerra. Així doncs, la resignació final de la protagonista els pot servir com a exemple a seguir. És una actitud similar a la d'Alba, la protagonista del conte «Uns quants mots a una rosa», publicat a *Meridià* (21-I-1938, p. 6). Quan el seu home marxa al front, rememora una conversa viscuda amb ell i s'intenta convèncer que l'amor en temps de guerra no és i no pot ser com el d'abans:

«Comprèn que és el deure... i l'amor és això... Si convé ens separem. Ho comprens, oi?

Sí...

Així m'agrades.»

I se n'havia anat.

«L'amor és això».

Repenja el cap contra la mà que té la rosa. Un dia, ell, li havia fet un gran sermó. Deia que, de la revolució, els homes i les dones, n'eixien nous. Amb l'altra mà, ara, agafa la rosa i l'apropa, tan fresca, als llavis: roman així. La revolució ens fa millors, la fem per ésser millors. Lluitem per la llibertat. I vosaltres, les dones, ho heu d'entendre ben bé i bregar per a aconseguir-la. L'amor és diferent d'abans.

Però la protagonista té dubtes davant aquest amor, ara tan fred:

Alba diu amb els llavis contra la rosa, en un murmuri, sense veu gairebé.

—No. Jo trobo que no.

I mira el fill, tan dolç.

—L'amor, la necessitat amorosa, l'impuls sexual, ha d'ésser com si et «beguessis un got d'aigua». — Quan ell li va dir això ella va rumiar-hi molt. Pensava: si és una set i res més, i beus un got d'aigua i et passa la set, ja no penses més en l'aigua fins que torna la set. Seria com les bestioles. Jo penso en ell sempre. El que val, en amor, són els pensaments, l'assedegament de records i estones per a fer-ne records. Set de tendresa. ¿Set de tendresa? ¿De paraules, només? Set de companyia, d'una mà a punt quan una altra mà necessita ésser estreta.

Aquestes mostres d'inconformisme d'Alba ja les trobem a «Trossos de cartes», un conte aparegut anteriorment a *Companya* (1-V-1937, p. 7 [91]). En aquesta narració, Rodoreda recorre a un recurs consolidat en la tradició literària: la forma epistolar. També l'empra en altres creacions de guerra com «Tres cartes» (*Catalans!* [10-VI-1938]) o «Carta d'una promesa de guerra» (*Meridià* [17-VI-1938]) (Cortés, 1997: 83). Però l'aproximació a «Trossos de cartes» és singular, perquè l'autora presenta exactament el que diu el títol: trossos de cartes, amb parts deliberadament inconnexes i il·legibles. Rodoreda construeix un mosaic literari a partir de la transcripció de diversos fragments, tots entre cometes, que semblen procedir de diverses cartes d'un sol emissor. Podem parlar, doncs, d'un destinatari intern. La història es construeix des d'un únic punt de vista, el de la dona, i és a través d'aquest monòleg interior que coneixem les paraules, en estil directe i indirecte, de l'home des del front.

«Trossos de cartes» parteix d'un to irritat i inconformista que creix al llarg del text. A l'inici, l'emissora no només manifesta el descontentament a l'home pel fet de no haver rebut cap carta seva, sinó que també rebutja l'actitud que ha d'adoptar com a dona a la rereguarda:

«Quinze dies sense saber res de tu, són massa dies. No seré pas jo qui et demanarà que m'escriguis. Saps? Sempre, sempre, sempre hi ha un moment per a posar damunt d'un paper blanc “penso en tu”, “ets en mi”, “t'enyoro”, etcètera, i totes aquelles coses que es diuen... Però la guerra fa els homes durs i cruels. I no t'estimo.

Diuen: sigueu abnegades, estímul per als qui lluiten, companyes dels companys en les hores greus...

Dons, no! Si jo no sé res de tu, tant me fa la guerra i la revolució i tot el món sencer, cada dia més lleig!

Que s'ensorri tot! I d'una vegada!

La dona no sembla que vulgui anar al front, com fa la protagonista rodolediana de «Sònia» (*Meridià* [4-III-1938]), sinó que no vol seguir el model femení d'abnegació si no rep notícies de l'home. Però del fragment següent se'n desprèn que sí que n'ha rebut i no són bones: sembla que l'home ha estat ferit. Això li deu generar un sentiment de culpabilitat en relació amb la carta anterior i per això li demana perdó. Les disculpes es combinen amb anècdotes insubstancials —per exemple, l'aprenentatge de paraules del rus gràcies a una amiga— i la percepció subjectiva de la Barcelona en guerra:

Vaig arribar fins arran del port, que no deixen passar-hi. L'aigua s'estava molt quieta i ho semblava més perquè jo la veia de lluny. [...] Per què la revolució no s'ha endut Colom? I aquells lleons tan lleigs? Jo mirava els pals dels vaixells (molt pocs vaixells). El cel d'enllà, que els pals enyoraven. La mar lliure... No sé pas on és la llibertat.

Si m'ho dius no et creuré i no em vindran ganes d'anar a cercar-la. Sort de les flors de la Rambla...

En aquest fragment, Rodoreda presenta la dona com el *flâneur* que trasllada a la literatura l'aspecte de la ciutat amenaçada amb les notes sobre l'impacte que ha generat la visió en la seva consciència (Campillo, 2011: 261).

«Trossos de cartes», cap a la meitat, disposa els fragments més descontextualitzats i, alhora, més problemàtics per a la trama. La dona es presenta molesta perquè l'home li ha confessat que es va besar amb una infermera. Escriu: «Si no fos que estàs ferit (no és una excusa per a festejar infermeres condescendents?), ai, què et diria...». La situació no millora en el següent fragment, on la dona encara hi suma la recriminació de l'inici, és a dir, el fet de no rebre paraules dolces per part d'ell. «Si no les escrius és perquè no les sents», li etziba.

Al darrer fragment, coneixem que l'home ha demanat perdó a l'emissora. Ella accepta les seves disculpes i escriu el següent fragment sobre la necessària convivència de l'amor i el dolor en una relació:

Si sofrim, hem de pensar que només pel dolor es pot arribar a l'amor. A un amor com és el nostre. [...]

T'estimo més que mai i sempre: sobretot quan penso que et ve tristesa. L'amor veritable, per

[perdurar?], no es refia de les estones bones, sinó que exigeix les dolentes. Vol les decepcions, les malalties, els cops que dona la vida, els anys que pesen, els records de la joventut, quan ja és lluny. [...] I és en el sofriment que les abraçades d'una dona que estimi són insubstituïbles. I és en el dolor que els besos s'encasten a l'ànima, i és l'agraïment del dolor que dona aquesta sensació de grandesa a l'amor, únic sentiment que fa suportable la vida.

El canvi d'actitud al final és total, ja que la dona ha sabut que l'home ha rebut un permís d'uns dies. Si al començament li deia que no se l'imaginava disparant un fusell o carregant un canó, ara només té ganes de «poder estrènyer la mà d'un home valent i dir-li a tall de soldat: “Endavant, per la victòria!”». L'emissora de «Trossos de cartes», per tant, acaba assumint el rol de dona abnegada que havia rebutjat.

3.2. Anna Murià: «*El noi*» i «*Sota la pluja*»

A mesura que avança la dècada dels trenta, l'articulisme d'Anna Murià pren un to cada cop més polític i militant d'acord amb la seva participació creixent entre els sectors de l'esquerra catalanista.²¹ L'any 1937 posa oficialment la seva ploma literària al servei de la causa republicana. Tal com s'ha assenyalat anteriorment, a *Escriptors de la revolució* (1937) situa un imperi replè de cultura rica a l'horitzó de la victòria antifeixista. «La Revolució és canviar radicalment de pensar i de sentir tot un poble en pes [...]. És enlairar-se intel·lectualment cada vegada més» (Barbero, 2006: 40), hi escriu. Pensant en aquest futur prometedor, els escriptors han de destinar les seves ratlles —siguin del gènere que siguin— al combat del moment. Escriure és prendre partit i Murià reflecteix el seu perfil d'escriptora de la revolució a *Companya*.

Abans d'endinsar-se en la literatura de guerra, Murià publica narrativa breu a *El Borinot*, *La Nau* i, sobretot, *La Dona Catalana*. Aquesta darrera revista dona el tret de sortida a la trajectòria periodística de l'autora i és, de fet, el mitjà que concentra la major part de l'articulisme anterior a l'exili (Granell, 2017: 8). Dins la categoria de la premsa domèstica,

²¹ A *Reflexions de la vellesa* (2003: 300), Murià confessa: «Jo, nena d'una llarg apolítica, vers l'any 1916, l'única noció que tenia de política era que calia ser francòfil o germanòfil». Això comença a canviar l'any 1917 amb la seva entrada a l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, on forja el seu esperit feminista —però sense sortir del conservadorisme de la classe burgesa— i catalanista. Més tard, el 1931, entra a la Junta Directiva del Club Femení i d'Esports de Barcelona, un fet que marca un punt d'inflexió en la intervenció pública i feminista de Murià. Aquell mateix any assumeix la presidència de la secció femenina d'Acció Catalana, però només fins al 1932, quan esdevé membre de les Joventuts d'Esquerra Republicana - Estat Català (JEREC) i vicepresidenta segona del comitè central del Front Únic Femení Esquerrista (FUFE). El 1936, abans de l'alçament, participa en la reorganització d'Estat Català. Aquell mateix any, tan decisiu, Murià s'integra en la directiva del Grup Sindical d'Escriptors Catalans (GSEC) i, mesos després, entra a la secretaria de la Institució de les Lletres Catalanes. Aquests dos càrrecs i la seva tasca amb el Servei de Biblioteques al Front evidencien la posada en pràctica del plantejament que l'escriptora defensa reiteradament en els seus articles: la necessària conjunció dels ideals polítics i culturals per a la victòria antifeixista.

aquest mitjà ofereix informació i consells a les mestresses de casa de classe mitjana-alta. Murià emprà diversos pseudònims per escriure sobre temes tradicionalment femenins com la moda, la bellesa o la maternitat. El caràcter conservador de *La Dona Catalana* també es fa notar en els primers temptejos literaris de l'escriptora. Hi publica creacions com «Confidències d'una solterona de cinquanta anys» (3-VI-1927), «Les edats de l'amor» (9-IX-1927) o «Una lletra de l'amiga» (11-V-1928), que il·lustren el tema literari central: els personatges femenins —i marcadament feminitzats— i les relacions amoroses (Granell, 2017: 83-104). Murià escriu sobre el model de la dona angelical, el penediment que genera la decisió de no ser mare o la mancança que presenta una dona sense l'amor d'un home. La narrativa breu que publica a *La Dona Catalana*, per tant, és coherent amb el plantejament general de la revista.

El 19 de febrer de 1937, Murià publica el seu primer conte de guerra a *Mirador*.²² «Marta, la roja» se situa entre les narracions que tracten els primers moments de la guerra, aquelles que reflecteixen la incidència dels esdeveniments col·lectius en la vida d'un individu (Campillo, 1982: 51). La protagonista del relat, Marteta, posa en perill la seva vida per salvar la del seu company, que lluita activament en els enfrontaments del 19 de juliol a Barcelona. La Marteta esdevé Marta, la miliciana roja. Murià acaba reflectint el paper de moltes dones a primera línia de foc durant els inicis de la guerra civil. El plantejament de *Companya*, però, és ben diferent. Tal com hem assenyalat, el principal propòsit de la revista és aconseguir que les dones participin en la lluita contra el feixisme des de la rereguarda. Aquesta és la línia que Murià segueix quan escriu el primer conte per a *Companya*.

«El noi» (p. 10 [78]), publicat el 15 d'abril de 1937, presenta l'exemplaritat d'una mare, Clemència, que acaba acceptant l'allistament del seu fill al front. El conte es pot dividir en tres parts diferenciades. «Tenia un fill que era una glòria», llegim a l'inici. Aquesta afirmació ens indica com és el fill als ulls de Clemència, una mare modèlica, que ha dedicat la seva vida a cuidar-lo. «Com que ella no era al món per a res més que per a ésser la mare d'aquell noi...», escriu Murià. La descripció inicial es veu estroncada per una adversitat: la guerra. La segona part d'«El noi» presenta el que suposa el conflicte civil, que és «el pesombre de les mares. El monstre que destrossa els nois plens de vida com aquest fill de Clemència». La mare no suporta la idea que la guerra pugui arribar a robar-li el fill. «Ella no vol saber per què és la guerra» i per això li pregunta al noi: «I per què vols anar a fer-te matar? Per aquests

²² Vegeu la relació dels contes de guerra de Murià a Llobera, 2015: 141.

quatre que manen? Que hi vagin ells!». Fins i tot, li planteja la possibilitat de fugir a França, però el fill respon convençut que no vol ser un desertor en cas que el cridin per lluitar.

A la tercera i última part del conte, un esdeveniment decisiu transforma profundament l'opinió de Clemència. Quan passa per davant de l'estació, veu l'arribada d'un tren de refugiats²³ de Màlaga. Llavors és quan veu «el riu de dol», una metàfora que pretén transmetre la visió del dolor i el sofriment d'aquests refugiats que es mouen amb el cor encongit i els ulls humits. Aquesta visió desencadena tres pensaments en la ment de Clemència. Primer recorda les paraules del fill: «Per tots els altres, que són molts milions». El noi voldria lluitar contra el feixisme per gent com tots aquells refugiats. Després rememora dos versos de «La cançó dels invadits» d'Apel·les Mestres: «A sang i a foc avançareu, | de fortaleza en fortaleza». Aquest fragment del que va ser gairebé un himne per als republicans fa que Clemència no pari de pensar en pobles cremant, gent atemorida i rastres de sang. Els refugiats i l'encadenament d'aquests pensaments permeten que Clemència s'adoni del seu «egoisme maternal». A partir d'aquí, la seva actitud és resolutiva i el desenllaç avança ràpidament: ella compra llana a la botiga, es posa a fer uns mitjons per si el fill ha d'anar al front i, just l'endemà, el noi s'allista com a voluntari.

«El noi» conté una doble lliçó moral. Clemència s'adona de la realitat de la guerra i sacrifica allò que millor sap fer com a dona: ser mare. «Sí, a tots ens toca la nostra part», es convenç, «És una cosa de tots això que passa!». ²⁴ Aquestes paraules pretenen despertar el sentiment de col·lectivitat de les lectores. L'altre exemple de bon comportament el dona el fill, que es mostra disposat a sacrificar la seva vida des del començament de la història. Podem endevinar que esdevindrà un soldat modèlic com el que Murià elogia a «El fill de l'heroi», un conte publicat a *Catalans!* (20-VII-1938).

L'1 de juny de 1937, al cinquè número de *Companya*, surt a la llum «Sota la pluja» (p. 12 [111]). A diferència d'«El noi», en aquest conte de guerra sembla que Murià s'inclina cap a un feminisme de caire marcadament alliberador, que inclús arriba a sorprendre en el si de la revista. Es pot considerar que l'autora trasllada els plantejaments de *La revolució moral* (1934) a la literatura. ²⁵ Aquest audaç ²⁶ assaig, que aconsegueix un èxit de vendes a la primera

²³ Els refugiats constitueixen un tema recurrent a *Companya*. Ho exemplifiquen articles com «Solidaritat, catalans. La tragèdia de les refugiades» (núm. 1, p. 6 [43]) o «Una hora entre refugiats» (núm. 15, p. 9 [266]), o el poema «Ya vienen los niños, madre! Canción para los niños refugiados en Cataluña» (núm. 15, p. 8 [266]).

²⁴ Al número 13 (1-I-1938) de *Companya*, hi trobem «Les dones de l'heroi. Mare...» (p. 4 [231]), una creació de Pilar Castillo, on un fill consola la seva mare i li diu: «Tu, mare, que vares ésser jove, ara estàs retuda, doblegada com una cosa inútil... i si sabessis... és ara quan la vida té tot el seu sentit i quan jo sóc més fill teu i tu més mare de la maternitat de totes les dones d'espànya».

²⁵ Un any abans, però, el 1933, Murià publica *Joana Mas*, una novel·la que presenta dos models femenins antitètics. Enfront de Joana Mas, la protagonista ingènua i romàntica, Lola Prats és independent i no creu en el

Diada del Llibre, pretén «acabar la tragèdia sexual de la dona!» (Murià, 1934: 3), és a dir, posar fi a la prostitució.²⁷ L'autora defensa posicionaments debatuts en el moment com la relativització de la virginitat, la protecció per a la mare soltera, l'educació sexual a les escoles o l'amor lliure, fora del matrimoni. «Sota la pluja» s'ocupa concretament d'aquest darrer tema i presenta una relació sexual esporàdica.

Plou i la protagonista del conte, Llibertat²⁸, avança decidida i amb passos compassats per la Diagonal de Barcelona. Duu impermeable i unes «botes russes», una referència al món soviètic que no sembla casualitat si tenim en compte que la dona a l'URSS és sovint presentada com un exemple als articles *Companya*.²⁹ La pluja envaeix tots els racons de l'avinguda i entristeix l'ambient: els arbres es troben feixucs d'aigua, les branques dels desmais són ploraneres, i els bancs suporten el xàfec encarcerats i desesperats. En general, les precipitacions fan decaure l'ànim i també, com s'indica a la narració, provoquen presses i enuig. Tanmateix, l'efecte sobre Llibertat és tot el contrari. Confessa que, des de ben petita, ha sentit atracció per aquest fenomen meteorològic. La pluja transforma la realitat quotidiana de tal manera que li provoca la dèria de fugir, de capbussar-se entre les cortines d'aigua que es formen a la gran ciutat. És un homenatge al seu nom, li aporta llibertat en forma d'una «febre de goig, de posseir i fruir el món ella sola». Murià emfasitza la singularitat de la protagonista:

Només ella alçava el rostre vers el cel; només ella eixamplava els ulls per a absorbir tot aquell panorama de ciutat i de pluja; només ella caminava calmosament, assaborint cada passa amb delectança sensual.

La musicalitat de la pluja es compara amb «un gemec de plaer, prolongat, ressonant». Aquesta sonoritat, les gotes regalimant-li pel rostre i la visió de la lluentor de l'asfalt genera en la protagonista un desig de lliurar-se a la pluja. Murià empra un llenguatge replè de sensualitat que té a veure amb la simbologia tradicional de la pluja com a agent purificador i fertilitzant. Sembla inclús que aquest fenomen natural incrementa l'atractiu sexual de Llibertat. Els seus ulls es transformen en «uns ulls grossos, tenebrosos, inquietos, febrils», uns ulls que tot ho consumeixen. Precisament aquesta mirada és el que atreu el milicià que

matrimoni. El final és un triomf de la maternitat, és a dir, del feminisme més conservador. De totes formes, sembla que el personatge de Lola Prats sigui una anticipació de la protagonista de «Sota la pluja».

²⁶ La mateixa autora, a la nota preliminar de *La revolució moral*, escriu: «Aquestes pàgines no representen cap descobriment ni cap idea nova. Representen, sí, en una dona, l'audàcia d'aplegar coses que tothom sap i coses que altres han dit, i escriure-les juntes, i treure'n conseqüències, i presentar-les com una bandera de renovació social» (Murià, 1934: 3).

²⁷ Aquest posicionament també és defensat a *Companya*. Vegeu la nota al peu 13.

²⁸ Murià rebateja la protagonista amb el nom d'Alina a la versió del conte que publica a *El país de les fonts* (1978) (Llobera, 2015: 145).

²⁹ Vegeu la nota al peu 10.

avança per la Diagonal. Llibertat compara el seu rostre amb les fulles mullades i tot ell amb un arbre carregat d'aigua. Després d'intercanviar unes paraules insubstancials, ella estableix el primer contacte físic col·locant-li una mà sobre l'espatlla. Elegeix fer aquest primer pas «com si el conegués de sempre. Com si aquell home hagués nascut de la pluja, d'aquella pluja que ella estimava». La correspondència del milicià amb la pluja va en augment fins que, després de la fusió en un primer petó, la veu omniscient exclama: «Havia trobat l'amor de la pluja!». No es tracta de l'amor *sota* la pluja, sinó de l'amor *de* la pluja. L'encís de llibertat és tal que fins i tot sembla que el milicià desapareix als ulls de la protagonista. Tanmateix, després de la unió sexual i l'esplendor orgàsmica, la pluja cessa i l'encís s'esfuma. Murià acaba el conte com segueix:

Després era fosc i ja no plovia. Es separaren
 —Com te dius? —li preguntava ell, per compliment.
 —Vés —i l'empenyé i el féu marxar.
 Romangué sola amb el record. La pluja l'havia estimada.

Al final, Llibertat fa una doble elecció: mantenir viu en el record l'encís de la unió amb la pluja, sense la presència masculina, i la solitud alliberadora. En aquest conte, la guerra, representada a través del milicià, no estronca cap relació amorosa, sinó que és decisió de la protagonista que l'encontre s'acabi aquí. Fins i tot rebutja dir-li el seu nom, perquè això suposaria perdre part de la seva llibertat com a dona.

«Sota la pluja» és la mostra literària d'un feminisme marcadament revolucionari, que traspassa els límits que defensa *Companya*. En aquest sentit, Campillo apunta que el plantejament de l'amor lliure, entre ingenu i panteista, del conte «no es deslliura, malgrat l'agosament gairebé militant, d'uns ribets “ancien régime” que fan ensenyar l'orella d'uns “rols” masculins i femenins massa arrelats per a ser expulsats tot d'una» (Real, 2006: 280). Així doncs, podem afirmar que «Sota la pluja» és una excepció en el si del feminisme que defensa *Companya*, un *divertimento* de Murià sobre un model de dona més aviat inusual.

3.3. Maria Lluïsa Algarra: «Algú xiula en la fosca»

Al segon número de *Companya*, hi apareix un article titulat «Un raig de llum inexorable sobre el fosc Dret, arcaic i egoista» (p. 6 [59]). Maria Lluïsa Algarra irromp a la revista i inicia així una secció sobre els aspectes masclistes del Codi Civil de 1889 que pretén demostrar l'avenç significatiu que ha suposat el 19 de juliol en els drets de les dones. La

primera jutgessa de Catalunya i de tot l'estat espanyol³⁰ denuncia articles del codi que prohibeixen a les dones ser testimonis d'un testament o tutors de menors.³¹ Destaca sobretot la quarta i darrera secció, amb el títol «Una altra mena de dictadors...» (núm. 5, p. 4 [112]), on posa en dubte l'article «De los derechos y obligaciones entre marido y mujer», que creu que hauria de dir-se «De los derechos del marido y las obligaciones de la mujer». Amb un to ferm, Algarra expressa:

No, no pot basar-se el matrimoni en aquest desequilibri, en aquesta tirania de l'un sobre l'altre. Comprensió, ajuda, respecte mutu: heus ací les tres paraules en què ha de basar-se la unió perfecta d'un home i una dona.

En el terreny literari, Algarra també reivindica la igualtat de la dona i la dignificació de la seva condició. El 1935 publica *Judith*, una obra teatral que inaugura el prototip femení que anirà apareixent al llarg de la seva obra: la dona deliberadament inadaptada, amb una conducta fora de l'establerta (Heras, 2006: 328). A «Algú xiula en la fosca...» (p. 12 [143]), el conte publicat a *Companya* l'1 de juliol de 1937, Algarra també escriu sobre una dona insòlita. En aquest cas, es tracta d'una heroïna anònima de la guerra civil.

Malgrat que Algarra no ho explicita, sembla que la història transcorre a Madrid³² durant els enfrontaments entre republicans i nacionals de l'octubre i el novembre de 1936. «Algú xiula en la fosca...» conté una detallada descripció dels carrers de la ciutat cap al vespre, quan tot es torna una «foscor absoluta» i una «tenebra feixuga». L'acció es localitza «en aquell barri on era situat l'estat major de la ciutat tiranitzada». Els edificis, d'aspecte hermètic, reflecteixen «la por a l'atac aeri de l'“enemic”». És l'«enemic» que està revestit d'una força nova. La seva presència a la ciutat ha aportat «llum d'optimisme i esplendor d'esperança». Sembla que la victòria no és lluny. Es tracta dels «“maleïts liberals”», que llueixen estrelles als braçalets i que sorprenen l'estat major amb els seus cops d'audàcia. Algarra empra una veu narrativa omniscient situada al bàndol nacional, que parla de l'altre bàndol: les Brigades Internacionals i els avions soviètics, agents decisius en la defensa de Madrid (Preston, 2017: 183). L'autora afegeix els signes tipogràfics de les cometes per assegurar-se de no confondre les lectures.

³⁰ Algarra estudia Dret a la Universitat Autònoma de Barcelona. El 2 de desembre de 1936 és nomenada Jutge de Primera Instància i d'Instrucció de Granollers, fet que la converteix en la primera dona amb un càrrec d'aquestes característiques dins l'Estat (Altés, 2010).

³¹ Vegeu «“Furiosa abominatio feminae”. Una malaltia soferta pels legistes del 1889» (núm. 3, p. 6 [75]) i «Tu no pots ésser tu» [article amb fragments il·legibles] (núm. 4, p. 11 [94]).

³² Madrid és un tema recurrent als primers números de *Companya*. La revista ofereix titulars per defensar el bàndol republicà en lluita a la ciutat com «Madrid, defensor del món» (núm. 1, p. 13 [49]), «Madrid! Cor d'Espanya, heroic defensor de la República» (núm. 2, p. 1 [54]) o «Catalans: salvem Madrid!» (núm. 2, p. 16 [68]).

De sobte la quietud de la nit es veu alterada:

Començà a sentir-se la melodia blincadissa, lleugera, que com una sageta fina foradava les tenebres, acaronava el silenci i s'enfilava amunt, com si volgués coquetejar amb els estels. Algú xiulava. I era meravellosa la perfecció, la gentilesa del xiulet dolcíssim, modulant, un xic burleta.

Dins l'ambient bèl·lic, aquest xiulet pot recordar-nos al so que fa una bala, que també trenca el silenci quan penetra l'aire. Es tracta d'un xiulet que avança irreverent per la fosca i que alerta els soldats en guàrdia a l'edifici de l'estat major. No és la primera vegada que el senten i avui fa una descoberta important: «Cada cop que ell [xiulet] s'agitava melangiosament en la densitat negro-blavissa, l'estratègia secreta de l'estat major era traïda, coneguda de l'«enemic», i enderrocada, esclafada, desfeta...». Així doncs, els soldats emprenen el pas següent: detenir la persona que xiula en la fosca.

L'individu resulta ser una noia jove, pàl·lida, d'ulls suaus i boca blanca. Contràriament a «Sota la pluja» de Murià, on Llibertat és presentada físicament d'acord amb el seu caràcter fort, aquí l'aspecte de la noia no acorda amb la seva actitud valenta i despreocupada. Els «enemics» avancen ràpidament, i per això és jutjada a corre-cuita i condemnada a mort per espionatge i traïció. Tanmateix, la noia no tem la sentència:

Anant cap al suplici, ella xiulava. Les notes més joioses i més clares sortien dels seus llavis plegats. Era feliç, amb una felicitat immensa que no li cabia a l'ànima, que se li abocava als ulls i se li expandia per tot el rostre. Estava orgullosa, envanida del seu destí i de la seva mort. Ella... ella sola significava la rialla i l'horitzó immens de milers, i milers, i milers d'éssers...

La protagonista té un sentit de la col·lectivitat fortament desenvolupat, similarment al fill de la Clemència que dona a conèixer Murià a «El noi». Segurament, la seva darrera acció com a espia resulta decisiva, perquè, just després de l'execució, els «enemics» celebren la victòria. Quan veuen el cos, «l'expressió que llegiren a la careta pàl·lida els dissipà la tristesa. Ella somreia. Tenia els ulls closos, com si dormís el més meravellós dels somnis». No poden salvar la seva vida, però la victòria permet conservar la de milers d'éssers. La protagonista d'Algarra, la xiuladora de la fosca, esdevé la salvadora del bàndol republicà.

3.4. Marina Sanfeliu: «Treball i revolució»

A diferència dels contes analitzats fins ara, aquest darrer sembla escrit per una autora sorgida del moment històric, que aprofita les crides de *Companya* per donar a conèixer el seu esperit literari i contribuir a la cultura antifeixista del moment. Marina Sanfeliu publica «Treball i revolució» (p. 2 [166]) el 15 d'agost de 1937. La narració és la resposta literària a l'objectiu principal de la revista: fomentar el treball de les dones a la rereguarda.

Sanfeliu presenta l'antítesi de dos personatges femenins que treballen en una fàbrica tèxtil. D'una banda, Maru és una «rossa oxigenada, de pell bruna torrada pel sol, que amb la seva hipocresia i manyagueries les tenia totes encisades». És un individu allunyat de la realitat de la guerra, que creu que la revolució ja es va fer el 19 de juliol. D'altra banda, Tere, la protagonista del relat, és «la companya responsable del consell d'empresa. Una noia treballadora, conscient, una bona i veritable antifeixista, desitjosa de fer triomfar el proletariat femení». Des de bon principi, Sanfeliu presenta Tere com la dona ideal del moment. Treballa incansablement per la victòria i la llibertat. Constantment té present la guerra, perquè representa la lluita compartida amb el seu amant i el seu germà, que es troben al front. Per a Tere, la revolució és el treball, tant a primera línia de foc com a la rereguarda. El seu teler no cessa malgrat les mirades recriminatòries i les rialles estridents de les seves companyes, liderades per Maru. Elles es prenen el desordre del conflicte bèl·lic com una oportunitat per esbargir-se i els irrita l'esperit de treball de Tere. Fins i tot, arriben a considerar que la seva companya «és pitjor que els antics burgesos».

Un dia, mentre és sola treballant, Tere albira una ombra per la finestra del celobert. «“Maru! On va Maru? Camina de puntetes i sembla portar una cosa fosca a les mans...”». Decideix abandonar el teler i seguir-la. Sanfeliu construeix una persecució repleta de pauses que produeix tensió al lector: «Maru vigila, s'atura a cada pas. Tem. Vacil·la. Respira l'aire fresc de la nit i segueix caminant. Travessa patis. Obre amb compte la porta de la sala de les màquines. Es perd en la foscor». Tere descobreix una bomba i s'apressa a apagar-ne la metxa ja encesa. Maru s'enrabia perquè no aconsegueix el seu objectiu: destruir la fàbrica i acabar amb la vida de Tere.

El final representa el triomf del treball de la dona antifeixista:

En llurs [de les companyes] ulls s'hi llegeix tota l'admiració que senten per la companya bana que ha fet del treball l'única arma de salvació, i l'heroisme de la qual ha salvat la fàbrica i el treball i el pa de totes.

Avui els telers dringuen com cascavells a mans de les treballadores convençudes.

Tere, igual que els personatges d'«El noi» i «Algú xiula en la fosca...», té present la responsabilitat col·lectiva que comporta la guerra. Posa en risc la seva vida per salvar la fàbrica i esdevé l'heroïna de les altres treballadores. «Treball i revolució», per tant, ofereix l'exemple i el contraexemple del comportament moral. Les lectores de *Companya* han d'esdevenir Tere i rebutjar el model de conducta que representa Maru.

4. Conclusions

Companya és un projecte periodístic que neix durant la guerra civil —amb totes les complicacions que això suposa— per defensar els valors de la República. Tant el contingut com el disseny obeeixen un esperit marcadament propagandístic. La revista també és una conseqüència del moviment feminista de l'època, concretament de la Unió de Dones de Catalunya. Les pàgines es fan ressò de la tasca imprescindible de la dona durant la guerra: l'ocupació dels llocs de treball dels homes. Aquesta contribució des de la rereguarda es presenta com la clau per combatre el feixisme i aconseguir l'emancipació femenina a llarg termini. Aquests objectius, però, s'han d'aconseguir mantenint les obligacions assignades tradicionalment. El feminisme de *Companya* apareix estretament vinculat a la feminitat i la maternitat.

Entre les dones que fan realitat aquesta revista, hi ha les autores dels sis relats que s'han analitzat: Mercè Rodoreda, Anna Murià, Maria Lluïsa Algarra i Marina Sanfeliu. Mentre que les tres primeres són escriptores mitjanament consolidades en l'època, amb obra ja publicada, la darrera segurament és una lectora de la revista que escriu empena per les circumstàncies del moment. Totes elles creuen en la necessària contribució de la paraula literària en la consecució de la victòria antifeixista i, a través de la ficció, reflecteixen les diferents posicions que pot adoptar la dona en el conflicte.

Segons s'ha pogut comprovar amb l'anàlisi literària, el conte «Treball i revolució» és el que respon de forma més ajustada al propòsit principal de la revista. Es pot considerar que Sanfeliu trasllada a la ficció la conscienciació sobre la necessària mobilització de la dona a la rereguarda. En contraposició a Maru, Tere esdevé l'heroïna de la fàbrica i el model a seguir per a les seves companyes. Del final se'n deriva que convé treballar constantment tenint en compte la guerra i la República.

«Algú xiula en la fosca...» porta el model de l'heroïna un pas més enllà. La protagonista d'Algarra acaba sacrificant la seva vida pel triomf del bàndol republicà de Madrid. Gràcies a les seves maniobres d'espionatge, s'aconsegueix una victòria decisiva per combatre el feixisme. La dona desafia l'enemic amb el seu xiulet i afronta la mort sense por sabent que ha salvat el seu poble. Aquest accentuat sentiment de la col·lectivitat també el trobem en el fill de la Clemència a «El noi» de Murià. Primer la mare és incapaç d'entendre que vagi al front, perquè no vol abandonar el seu rol de mare. Les paraules del noi, la visió dels refugiats i uns versos que recorda d'Apel·les Mestres fan que s'adoni de la realitat i del seu egoisme maternal.

L'amor en temps de guerra és el tema principal a «Els carrers blaus» i «Trossos de cartes» de Rodoreda. Ambdós narracions parteixen de la mateixa qüestió: la separació amorosa derivada de la marxa de l'home al front. El desenvolupament en cada un d'ells, però, és diferent. A «Els carrers blaus», la protagonista ha d'afrontar la pèrdua de l'home. Malgrat la seva actitud insegura i inestable durant gran part del conte, finalment la dona assimila la notícia fredament. Segons sembla, acaba acceptant la pèrdua. La resignació forma part del rol que ha de dur a terme la dona des de la rereguarda. Tanmateix, no és una actitud fàcil. La protagonista de «Trossos de cartes» s'hi nega al principi, perquè no rebre notícies del seu home al front li provoca massa patiment. Al final del conte, però, mostra tot el contrari.

«Sota la pluja» és el conte més singular de tots i el que més es distancia del plantejament ideològic de *Companya*. Murià presenta un encontre sexual totalment esporàdic entre Llibertat i un soldat anònim. Sense cap contratemps provocat per la guerra, la narració mostra com la protagonista pren una doble elecció: la iniciació de la unió que durà a la relació sexual i, quan aquesta finalitza, la negació de qualsevol vincle més amb el soldat. Llibertat tria ser una dona lliure i acaba esdevenint l'heroïna de la seva pròpia vida.

A excepció d'aquest darrer conte, la dona a les ficcions narratives de *Companya* es presenta generalment amb una vida marcada pels sacrificis i les renúncies. El conflicte bèl·lic obliga les protagonistes a treballar llargues hores, abandonar el rol de mares, i perdre l'amor o inclús la pròpia vida. De forma més o menys implícita, els diversos finals contenen una lliçó moralitzant per a les lectores de la revista: mentre duri la guerra, l'abnegació és una bona companya de rereguarda. Seria interessant contrastar aquesta consideració amb una anàlisi més àmplia, consultant més contes de guerra publicats per dones en altres mitjans de l'època. Això excediria el propòsit del present treball, però sens dubte és una idea atractiva i estimulante de cara al futur.

BIBLIOGRAFIA

Font primària

Companya. La revista de la dona / Setmanari de la dona (11 de març de 1937 – 8 de març de 1938), núm. 1-18. Disponible a: <http://www.mcu.es/ccbae/es/publicaciones/verNumero.cmd?idNumero=76726> [Consulta: 23-V-2020].

Fonts secundàries

ALTÉS, Elvira (2010). «Maria Lluïsa Algarra Coma», *Diccionari biogràfic de dones*. Disponible a: http://www.dbd.cat/fitxa_biografies.php?id=4098 [Consulta: 1-VI-2020].

ARNAU, Carme (2004). «Mercè Rodoreda: quanta, quanta guerra...». Dins Josep Maria Solé i Sabaté (dir.), *La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939)*. Barcelona: Edicions 62, vol. 2, p. 146-147.

BARBERO, Trinidad (2006). «Anna Murià: compromiso, exilio, retorno». Dins Manuel Aznar (ed.), *Escritores, editoriales y revistas del exilio republicano de 1939*. Sevilla: Editorial Renacimiento, p. 35-48. Disponible a: https://books.google.es/books?id=NPnDxMEjx5kC&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [Consulta: 7-VI-2020].

CAMPILLO, Maria (1982). *Contes de guerra i revolució*. Barcelona: Laia, vol. 1.

— (1988). «La literatura durant la guerra civil». Dins *Catalunya i la Guerra Civil (1936-1939). Cicle de conferències fet al CIC de Terrassa, curs 1986-1987*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 165-180. Disponible a: https://books.google.es/books?id=2xHiSbO_j98C&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [Consulta: 11-X-2020].

— (1994). *Escriptors catalans i compromís antifeixista (1936-1939)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

— (2004). «Escriptors catalans i compromís antifeixista. La defensa de la cultura com a paradigma». Dins Josep Maria Solé i Sabaté (dir.), *La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939)*. Barcelona: Edicions 62, vol. 2, p. 141-152.

— (2011). «La guerra civil en la narrativa catalana», *Catalan Historical Review*, núm. 4, p. 257-268. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. Disponible a: <https://www.raco.cat/index.php/CatalanHistoricalReview/article/view/70708> [Consulta: 7-VI-2020].

CAPMANY, Maria Aurèlia (1966). *La dona a Catalunya*. Barcelona: Edicions 62.

CATTINI, Giovanni C. (2004). «La dona entre la guerra i la revolució. L'ocupació de l'espai públic i la superació de les restriccions de gènere tradicionals». Dins Josep Maria Solé i

- Sabaté (dir.), *La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939)*. Barcelona: Edicions 62, vol. 2, p. 94-99.
- «Companya. Revista de la dona», *Mirador. Setmanari de literatura, art i política* (5-III-1937), núm. 410. Disponible a: https://prensahistorica.mcu.es/es/publicaciones/numeros_por_mes.do?idPublicacion=6085&anyo=1937 [Consulta: 23-V-2020].
- CORTÉS, Carles (1997). *Les primeres novel·les de Mercè Rodoreda (1932-1936)* (tesi doctoral). Alacant: Universitat d'Alacant. Disponible a: <http://www.cervantesvirtual.com/obra/les-primeres-novelles-de-merce-rodoreda-19321936--0/> [Consulta: 4-VI-2020].
- (1998). «La narrativa breu de Mercè Rodoreda en els anys 30». Dins V. Alonso, A. Bernal i C. Gregori (eds.), *Actes del primer Simposi Internacional de Narrativa Breu. 1. Al voltant de la brevetat. 2. Mercè Rodoreda*. Barcelona: Publicacions *La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939)*. València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998, p. 301-322.
- ESPINET, Francesc (1997). *Notícia, imatge, simulacre: la recepció de la societat de comunicació de masses a Catalunya, de 1888 a 1939*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona. Disponible a: https://books.google.es/books?id=qFMgwwPgCC4C&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [Consulta: 10-V-2020].
- FIGUERES, Josep M. (2010). *Periodisme en la Guerra Civil (1936-1939)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Disponible a: https://books.google.es/books?id=d-n5W412rQMC&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [Consulta: 16-V-2020].
- GRANELL, Alba (2017). *Anna Murià: evolució periodística. Aproximació a l'evolució feminista i ideològica d'Anna Murià a partir de la seva tasca periodística durant les etapes de preguerra i Guerra Civil* (treball de final de grau). Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Disponible a: https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/33661/Granell_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y [Consulta: 20-V-2020].
- HERAS, Juan Pablo (2006). «María Luisa Algarra, una autora del exilio: trayectoria dramática», *Signa: revista de la Asociación Española de Semiótica*, núm. 15, p. 325-340. Disponible a: <http://www.cervantesvirtual.com/obra/mara-luisa-algarra-una-autora-del-exilio-trayectoria-dramtica-1/> [Consulta: 2-VI-2020].
- LLOBERA, Laia (2015). *Anna Murià: l'obra narrativa per a adults* (tesi doctoral). Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona. Disponible a: <https://www.tdx.cat/bitstream/handle/10803/310616/lis1de1.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [Consulta: 4-VI-2020].

- MESEGUER, Lluís (1998). «Pragmàtica de la cita en l'escriptura breu de Mercè Rodoreda». Dins V. Alonso, A. Bernal i C. Gregori (eds.), *Actes del primer Simposi Internacional de Narrativa Breu. 1. Al voltant de la brevetat. 2. Mercè Rodoreda*. Barcelona: Publicacions La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939). València: Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana; Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1998, p. 417-437.
- MURIÀ, Anna (1934). *La revolució moral*. Barcelona: [Llibreria Catalònia].
- (2003). *Reflexions de la vellesa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Disponible a: https://books.google.es/books?id=yTJxSK_RKekC&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbg_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [Consulta: 5-VI-2020].
- NASH, Mary (2007). «Feminisme català i presa de consciència de les dones», *Literatures*, núm. 14, p. 69-88. Disponible a: <https://www.escriptors.cat/sites/default/files/2019-02/literatures5.pdf> [Consulta: 18-V-2020].
- NAVARRO, Natàlia (2009). «La inserció de les dones a la vida pública i política durant la Segona República (1931-1939)», *Eines per a l'esquerra nacional*, núm. 9, p. 151-161. Disponible a: <https://irla.cat/wp-content/uploads/2015/10/eines-oportunitats-crisi.pdf> [Consulta: 19-V-2020].
- PLA, Jordi (1999). «El viatge vital d'Aurora Bertrana», *Revista de Girona*, núm. 193 (març-abril 1999), p. 62-67. Disponible a: <https://revistes.udg.edu/revista-girona/article/view/15889> [Consulta: 6-V-2020].
- POBLET, Francesc (2004). «Premsa i revolució. Entre el periodisme i la propaganda política». Dins Josep M. Solé i Sabaté (dir.), *La Guerra Civil a Catalunya (1936-1939)*. Barcelona: Edicions 62, v. 1, p. 230-235.
- PRESTON, Paul (2017). *La Guerra Civil española*. Barcelona: Debolsillo.
- REAL, Neus (2006). *Dona i literatura a la Catalunya de preguerra*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Disponible a: https://books.google.es/books?id=IaJfoNoLhgMC&printsec=frontcover&hl=ca&source=gbg_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [Consulta: 3-VI-2020].
- RODOREDA, Mercè (1938). «Uns quants mots a una rosa», *Meridià. Setmanari de Literatura, Art i Política. Tribuna del Front Intel·lectual Antifeixista* (21-I-1938), núm. 2, p. 6. Disponible a: https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/ca/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1035913&posicion=1#search=%22meridi%C3%A0%22 [Consulta: 30-V-2020].
- (1938). «Sònia», *Meridià. Setmanari de Literatura, Art i Política. Tribuna del Front Intel·lectual Antifeixista* (4-III-1938), núm. 8, p. 5. Disponible a: https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/ca/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1035933 [Consulta: 30-V-2020].

- (1938). «Carta d'una promesa de guerra», *Meridià. Setmanari de Literatura, Art i Política. Tribuna del Front Intel·lectual Antifeixista* (17-VI-1938), núm. 23, p. 2. Disponible a: https://arca.bnc.cat/arcabib_pro/ca/catalogo_imagenes/grupo.do?path=1035987 [Consulta: 30-V-2020].
- (1991). *Cartes a l'Anna Murià (1939-1956)*. Barcelona: Edicions de l'Eixample.
- (2002). *La plaça del Diamant*. Barcelona: Club Editor.
- (2008). *Autoretrat*. Ed. a cura de Mònica Miró i Abraham Mohino. Barcelona: Angle Editorial.

ANNEX: NÚMEROS DE COMPANYYA

Núm. 1, 11-III-1937

Any I N.º 1
11 de març del 1937

Companya

TORNARÉ

portant-te la
LLIBERTAT
a la punta de
la baioneta.

30 CTS.

—Sí! Mireu—diu una noia de parlar dringant—, nosaltres som de l'Institut Escola. Un dia, llegint que Ajut Infantil de Beraguar-

INVOCACIÓ A CATALUNYA

PER

CARME MONTURIOL I PUIG

AVUI —com ahir, com demà, com sempre en emprendre una nova tasca; conjur per al seu reeiximent—, un nom als nostres llavis: Catalunya!

Ens hem proposat de contribuir a la magnífica obra cultural i social que s'inicia entre les dones, i ho farem els ulls fits en tu, Catalunya.

Amb plena consciència de la significació del moment, per al teu futur, Catalunya.

Disposades a tots els sacrificis i a totes les renúncies, menys al del teu esperit i al de la teva llibertat, Catalunya.

Fortes davant l'enemic; barrant-li les nostres portes amb el cos si cal, Catalunya. Cautes als afalacs dels amics de pocs dies, Catalunya.

Et sabem i ens plaus, Catalunya, hospitalària i pròdiga; però el timó de la teva nau ets tu qui ha de dur-lo tothora.

Perdries les teves valors espirituals, Catalunya; ho hauries perdut tot; hauries acabat com a poble.

No és, precisament, el sòl que hem petjat en néixer el que més estimem, en tu; ni les mars ni les muntanyes que el circumden; ni el cel que el cobricela.

Això ho estimem, és clar, com un fill estima la figura, la imatge externa de la mare; però, com un fill també, no és al teu rostre que s'adrecen, principalment, les nostres mirades. És el teu cor que visem en contemplar-te, Catalunya.

Els teus drets, Catalunya, no permetrem que ningú te'ls regategi —ni tu mateixa, en un excés de desprendiment—; et volem senyora i majora del teu patrimoni; administradora equànime de la teva riquesa; distribuïdora de justícia; dispensadora de tota espiritualitat; serena dins la teva sempre major pujança; sola mestressa dels teus destins, Catalunya.

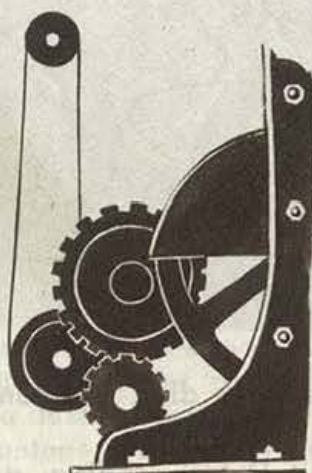

«COMPANYA» A LES FÀBRQUES

Les dones es preparen per a substituir els homes en el treball

Incorporem-nos des d'avui mateix a la producció. Som molts milers i milers de braços disposats a ajudar-vos a construir per a la victòria.

(Fotos Wa-Ro)

Ens hem assabentat que en una fàbrica important de metal·lúrgia treballa una bona quantitat de dones. Hi anem tot seguit.

Entre diverses companyes que ens reben n'hi ha una de jove, bonica, vestida amb el «mono», que sembla la més decidida.

—Què creieu —els preguntem— que podeu fer vosaltres per a ajudar els homes a guanyar la guerra?

—Molt senzill —ens respon—. Treballant totes les hores que calguin i fent el treball que sigui necessari perquè ells puguin anar a lluitar.

La noia del «mono» ja fa el treball d'un home que es troba al front: porta una grua elèctrica amb tal precisió i perícia que ens deixa admirats en maniobrar davant nostre, perquè veiem que ella és capaç de fer la feina d'un obrer.

—Els homes —afegeix— poden anar-se'n tranquils al front, que nosaltres farem el seu treball per tal que la producció no se'n senti. Som milers i milers les dones que volem ajudar, passi el que passi i costi el que costi...—

Allà en un recó altres dones treballen en una serra; altres fan de peó. Estan tan identificades amb el treball que's porta a cap en les seccions de torns, rosca, magatzem i estampillatge, que poden en qualsevol moment substituir els obrers que encara hi ha.

Enfront d'aquestes dones que estan disposades a tots els sacrificis, que volen per damunt de tot guanyar la guerra, nosaltres ens sentim optimistes i plens de confiança en el triomf de la nostra causa.

MONTY

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

AE
ARCHIVOS
ESTATALES

Cris

A LES DONES

ENDAVANT!..., per «Pasionaria»

MARXEM ja per vies de justícia, de llibertat, de plena emancipació, i no retrocedirem. Hem pres impuls i no podem tornar endarrera; innumerables multituds de dones varen sentir, al fons de llurs cors, el ressò, el crit de rebel·lió dels homes que marxaven vers la mort per tal de no ésser esclaus.

«Los batallones de acero cantando a la muerte van...»
diu una cançó que ja ha esdevingut popular; i les dones l'escoltaren i es varen estremir.

Sentien vibrar dins elles llurs fibres més sensibles, i varen aplicar-hi l'oida, amb els nervis tensos i el cor que volia saltar-los del pit...

I no pogueren més, i es varen llançar al carrer, al costat dels seus. Llibertat! era el lema, i per la llibertat es lluitava i es moria als carrers de Barcelona, als carrers de Madrid, als carrers de tots els pobles d'Espanya... I als vuit mesos de començada la sublevació es segueix lluitant; i, cada dia més, les dones han demostrat, al costat de la combativitat, de l'heroisme, de l'esperit de sacrifici dels homes, llur propi heroisme, llur esperit de sacrifici, llur capacitat constructiva i combativa.

Moltes varen anar al front per a no retornar mai més; d'altres, a la rera, treballen, arborades d'entusiasme, per a guanyar la guerra. Però la guerra, cada vegada més, presenta, en aguditzar-se, noves facetes; avui s'imposa amb més força que mai el treball de la dona a les indústries de guerra, a totes les indústries. Cal fer l'últim esforç; l'enemic concentra milers i milers de mercenaris, els quals arriben disposats a arrasar el nostre poble, a no deixar pedra damunt pedra de les nostres llars, de les nostres llibertats.

Cal que ens preparem a resistir les últimes cuetades del monstre feixista que, en l'assalt a Madrid, es va trencar les dents.

Tenim una deu inextinguible de reserves humanes; però hem de preparar-les, organitzar-les, capacitar-les per a la guerra.

Preparar tota la població civil per a la guerra; que ningú no es sotregui a l'imperatiu de treballar per a la guerra, d'ésser útil a la guerra.

Ens ho criden imperativament tots aquells que varen caure, tots els sacrificats; els herois i els màrtirs; els que varen caure als fronts i els que foren vilment assassinats als pobles dominats pels facciosos.

Ens ho manen les mares que, amb gestos desesperats, estrenyen en llurs braços llurs fillets destruïts per la metralla, volent donar-los nova vida.

Ens ho manen els mutilats, els que, malgrat llur desig, ja no poden tornar a prendre les armes.

I no podem deixar d'escoltar llur veu. Hem d'ésser les dones les que impulsem les consignes de «tot per a la guerra!», tothom preparat per a fer i guanyar la guerra!

Nosaltres més que ningú, car nosaltres serem les que més guanyarem amb la victòria de les nostres armes, perquè deixarem per sempre més d'ésser esclaves sense altre horitzó que les parets de la llar, sinó dones amb plenitud de drets que, al costat dels homes, marxarem pels camins de la nova Espanya, vers els cims de la justícia i de l'emancipació plena de tots els pobles.

GUERRA

Front de Còrdova

La terra trencada, panteixada, esberlada, feta pues de cors secs. La terra florida de sangs, d'ulls desfets, de sines escorregudes. La terra foradada de crits, d'escumes, amb genolls de plors i d'estertor.

La gran terra del meu pare fet terra!

Recurrent-la de gra en gra, descalçats, assedegats, acostant el llavi al raig d'arena transformada que és l'aigua, sentirem els morts, els assassinats, els suïcides, els esclatats amb dinamita. En l'obscuritat agre, fibladora, de la terra solament ja Terra.

Carme CONDE

SOLIDARITAT, CATALANS

La tragèdia de les refugiades

SOBTADAMENT, Barcelona i Catalunya tota s'han vist envaïdes per una multitud d'infants i dones castellans.

Hem parlat amb una d'aquestes desgraciades dones que han sofert la peregrinació terrible a través de les terres de Màlaga i Almeria. És una dona del camp.

—Fou horrible —ens diu—. La carretera de Màlaga a Almeria estava plena de dones i nens. Ens en anàvem perquè havien donat l'ordre. Portàvem caminats dos o tres quilòmetres i de sobte començaren a esclatar obusos al costat nostre. Fou quelcom espantós.

—.....?

—Moltes caigueren allí i amb elles molts nens. Aquells crits, aquells clams d'auxili de les que morien, aquells nens que s'escanyaven cridant la mare morta, jamai, jamai podré oblidar-los.—

I un núvol entristeix el seu mirar.

—.....?

—El meu company restà a Màlaga batent-se en retirada. No he tornat a saber res d'ell. Maleïts, maleïts mil voltes!—

Per respecte al seu dolor ens retirem sense insistir, emportant-nos la imatge d'aquesta dona escanyolida vestida amb un mantonet d'abric i mocador al cap, prototipus de la dona andalusa.

Pel seu costat passa una pagesa de la nostra terra, alta, forta, robusta, que contrasta fortament amb la petita estatura, la flaquejat i la pal·lidesa de la camperola andalusa amb qui acabem de parlar. És que nosaltres els catalans sabem molt poc de l'horrible misèria dels camperols andalusos i dels pagesos de Castella. No sabem el que és alimentar-se exclusivament de «gaspacho» o sopes d'all; no sabem el que és criar fills a pa i vi perquè manca la llet; no sabem el que és menjar «gachas», esmorzar amb aigua pur per a compensar la manca de calories. El privilegiat sòl del nostre país ens ha permès d'ignorar algunes de les moltes tragèdies que flagellaven el poble treballador d'Ibèria.

Ajudem aquestes refugiades que han vingut a nosaltres demanant acolliment. No és prou la freda ofrena d'una llar, ni el lliurament d'unes pessetes, ni d'unes robes. És clar que això és indispensable. Però la solidaritat de totes les dones antifeixistes de Catalunya ha de palesar-se a més a més en altres actes.

Fem que trobin en nosaltres aquell escalf amorós que han perdut; que la nostra «dolça Catalunya» no els deixi enyorar llur terra, roenta de sol, que momentàniament han deixat; que els nostres braços estiguin sempre oberts en un gest d'amical acollida; que compreguin que llurs penes fan ressò en els nostres cors. Perquè és sols així que podrem en part apaivagar llur dolor immens.

ELS CARRERS BLAUS

(CONTE)

per MERCÈ RODOREDA

A. TXEKHOV

Hi ha moments pels quals hom pot donar mesos i anys.

«Una cecera dramàtica.»

S'HAVIA acabat l'estiu...

La ciutat cada dia donava homes i més homes als fronts. Ella... de temps que l'estimava. Mai no hauria gosat dir-li-ho. Però les coses vingueren precipitades i el món semblava que s'acabés.

Era la mort que anava pels carrers blaus, que entrava a les cases, que s'ajecia a les nits damunt les ciutats, qui la va empenyer. La mort, que venia amb la guerra, l'acaparava i ensem li donava coratge. L'encarava amb les més profundes realitats de la vida.

Això no obstant, actuà conscientment. Però tremolava. Volia dir-li-ho... i calia obeir la voluntat!

I en ésser davant d'ell va exclamar precipitadament:

—Vull dir una cosa.

—Digueu— va respondre l'home, serenament, amb una veu que la colpia, de tan greu, i li duia empar i consol.

—Costa... No podré—

El seu pensament era traït pels mots puerils. Venia la feblesa a encarar-se amb la decisió, però fou valenta, i, anant vers la taula, prengué un paper: escriví senzillament: «Us estimo.»

L'hi donà.

Ell el llegí sense immutar-se i va doblegar-lo, deixant el polze a dintre. Es girà ràpid vers ella, que romania quieta, el cor desbocat.

—Ara, me'n vaig— va dir precipitadament, sense esguardar l'home, però amb una gran recança interior.

Ell s'aixecà.

Abans, ella li havia pres dels dits el full de paper, el féu a bocins i els deixà damunt la taula, el cristall de la qual els reflectí: uns quants caigueren a terra.

Hi va haver un llarg silenci.

Es donaren la mà. Ella esperava. Necessitava demostrar que havia estat sincera, que havia anat a donar molt: no a demanar res.

El mirà als ulls fixament, com suplicant que ell s'adonés de tota la veritat a dintre... Llurs boques s'ajuntaren en una besada forta i les dents d'ella es clavaren en els llavis d'ell.

I va anar-se'n.

Plovia. Sabeu? Ella duia emocions pregonas i no volia desfer-se'n. Caminava pels carrers a poc a poc, mullant-se, mirant la claror blava endinsada en l'asfalt xop que deformava allò que prenia, al costat i lluny de la gent, pensant en els llavis als llavis; en la vida, tan forta! I rebé una lletra.

«Telefoneu-me», demanava imperativament.

La pluja d'hivern queia densa damunt tot.

—No em fou possible— respongué ella.

I una nova lletra d'ell.

«Us he fet cercar per tot arreu. No he pogut trobar-vos. Cal que us trobi!»

Aquests mots van aterrir-la. Ja no havia dormit feia dies pensant en el moment que es trobarien per a no separar-se fins qui sap quan. S'encenia de febre.

«Cal que us trobi!»

Era massa. Tot penetrava endins del seu esperit. Cada cop era més intens el desig de besar-lo, cada vegada més apassionadament..., a dintre les mans, dient:

—Us estimo—

A la tarda, el telèfon passà les dues veus. Les dues úniques veus damunt la ciutat blava.

—Demà— digueren.

Ella acudí.

La nit havia deixat solc als seus ulls, cansats. Tota la nit el pensament clavava en el record d'aquell home.

I ara eren junts i no sabien què dir-se. Damunt d'aquella taula on havia escrit dies abans hi havia un gerro amb flors vermelles. Les mans d'ell, encreuades, tremolaven. Estava molt pàl·lid. Callaven, asseguts l'un enfront de l'altre.

Ara era ella qui parlava.

—...de temps que us volia. Potsar no hauria gosat dir-vos-ho mai...—

Altres cop un silenci dens de pensaments i novament la veu d'ella.

—Jo no cerco res, no vull res. Només dir-vos que estimo l'home que sou vós. Era una necessitat més forta que el seny... Us estimo... Les vostres lletres van... —i no trobava els mots— ...van emocionar-me—

I tot d'una, com tornant d'un camí molt llarg:

—...Oh! Què deia?—

Hauria plorat.

Ell la mirava debatre's contra la dificultat d'expressió, escalint la sinceritat de la veu. Exclamà, tallant la quietud:

—Si jo us deia que esperava «això», us enganyaria... Si us deia que m'heu indiferent, també—

Ella tampoc no volia mentir ni afalagar.

—M'ha calgut trobar una justificació al meu procedir... Es la guerra i... —en un sobtós excés de sinceritat— ...m'hauria matat... Em calia reconciliar-me amb la vida... Estimant-vos a vós estimo la vida —volia dir «estimo la vida que sou vós», però va tèmer que ell no ho trobés excessiu, per això poc natural, i va acabar—, i això sou vós—

L'home trigà a respondre. Finalment digué:

—Ara us comprenc...—

I afegí a poc a poc, mirant-la als ulls, que ella sostenia oberts, pendents del seu gest més lleu, del seu més insignificant moviment de llavis:

—Heu produït un trasbalsament en el meu esperit—

I continuà, encara amb tremolor a les mans, els colzes sobre i contra les baranes del seient, una cama damunt l'altra:

—Tot aquest temps he viscut pendent de la guerra... Ara... heu desvetllat tota la meua sensibilitat—

I parlaren de coses alienes a ells.

—Ahr vaig ésser fora: a la tarda. I a la nit. Vaig anar al poble. Vam tornar que encara no s'havia fet de dia... Tot era nevat, sabeu?—

Aquests mots quedaren encastats a l'ànima d'ella. Com si hagués anat amb ell. Junts tots dos enmig de la nit, de la neu. D'ell li venia una sensació fortíssima de vida. No s'hauria mogut del seu costat. Però calia fer-ho.

Van deixar-se. Es donaren la mà. Fou quan ell l'atragué fortament vers si. Va mirar-la i cercà ràpid els llavis, que ella defugí, recolzant el cap al seu pit en una necessitat de tendresa. L'home l'agafava per la cintura. Sentia les seves mans contra els ronyons. Llavors alçà el cap i vingué un bes de llavis i dents.

En separar-se llurs boques, s'esguardaren, com si darrera seu no existís res i la vida de debò hagués començat en aquell moment per a tots dos. Ella l'acaricià a la cara, li passà la mà pels cabells rebels, pel pit... Ell la besà repetidament als ulls i a les galtes. Suplicà:

—No us n'aneu, encara...—

PASSAREN uns quants dies. Als camps de batalla el fred paralitzava les operacions. La sang, l'aturaven les mans de la neu. A les trinxeres, el retruny dels canons eixordava els homes desficiosos en llur inactivitat.

La boira cobria els camins, la ciutat. Circulaven rumors de possibles atacs aeris. La mort vindria pel cel i pel mar. La visió de la sang l'embogia.

Calia que la terra en fos ben xopa.

«Ara ja puc morir-me», pensava la dona.

Però tot just els mots eren arreglats en el seu pensament, naixien, en el seu esperit, uns immensos desigs de viure.

Aquella nit apagaren els llums. El primer pensament fou per a ell. On era? Si l'hagués pogut veure...

Començaren a disparar trets per les cantonades, com en una folia. Ella eixí al defora. La nit, ben negra, era un esclat d'estrelles. La fosca dels carrers embasardia. Passava algú corrent. El soroll dels talons damunt l'empedrat es barrejava amb els propers dispar, amb crits, amb lladrucs de gossos. Ella, amb les mans, es premia els llavis, com si els dos únics besos fossin a dintre de la seva boca. I ell? Només de pensar-hi res no l'esglaiava. Hauria fugit a través de la nit a dir-li no «Us estimo», sinó «T'estimo»; dir-li-ho dintre de la boca, entre els seus braços, que l'estrenyerien fins a fer-li mal.

Més dies.

El telèfon.

—Devíeu pensar que us havia oblidat.

—No!— categòricament.

N'estava segura que no l'havia oblidada. No per vanitat ni per presumció, sinó perquè, éssent un home, no pas vulgar ni banal, havia de recordar-la pel fet d'ésser una dona que l'estimava.

Ell:

—Voldria veure-us. Parlar—

Ella:

—Demà—

EL lloc era un altre. Es trobaren com si fos per primera vegada. Rigueren.

—Tantes coses que hem de dir-nos...—

El telèfon va interrompre. Ell hi va anar. Ella mirava la cambra, els mobles, un fusell en una cadira, els arbres nus de fulles a través del balcó.

—Us fan por les armes?— en tornar i assenyalant el fusell.

—Ara no.

—Per què?

—Perquè sóc amb vós—

Ell li prengué la mà i l'estrenyí fortament.

—Quan vau haver sortit, aquell dia, vau desconcertar-me, sabeu? Vaig estar més de mitja hora anant amunt i avall del despatx... Us prendré!—

La dona va recloure's dintre d'ella mateixa. Allò era massa ardent, excessivament profund per a la seva sensibilitat. Ell reprengué:

—Voldria dir-vos una cosa.

—Digueu—

Havia deixat d'esguardar-la:

—No. Ara no. En aquest lloc no em seria possible... No sabeu en quin moment tan adient heu vingut—

Tot d'una:

—Quan tornaré ens vagarà. Demà surto cap al front—

Fou una pedra contra el rostre.

—Demà?...—

La veu sortí glaçada. L'hauria colpejat per haver-ho dit d'aquella manera, tan sense donar-hi importància.

Llurs esguards es trobaren i no van saber defugir-se. Restaren més d'un minut així.

Fou un comiat sense llàgrimes i sense besos. Punyent. Ell aniria a la mort quan era tota la seva vida!... Veia una desfilita interminable d'homes; el fusell a l'espatlla, la cançó a la boca, les banderes al vent. Primer, enfollits d'entusiasme. Més tard, coratjosament greus.

Si que tornaria. S'hauria acabat la guerra i seria al bon temps d'estimar. Només hi hauria vent i sol i camps perfumats on jeure per a fer collita d'estrelles.

Si no temés d'ésser una nosa, com aniria amb ell! A dir-li cada dia «Coratge, que jo t'estimo!». Però no havia gosat ni fer-ne esment i ara ja era allà. A les primeres línies de combat, encarat amb la mort. «Dic com Napoleó: Encara no ha estat feta la ba'a que pugui ferir-me.» Ho havia dit arrogant, amb aquell aire de valentia que el caracteritzava.

(Acaba a la pàgina 12)

Jo, que sóc eminentment pacifista, avui us impulso a fer la guerra.—**JULIÀ.**

Vers l'aliança femenina antifeixista

El grandíós miting del diumenge a la Monumental

na del S. R. I., comença el seu discurs dedicant un record a Lina Odena, exultant la seva figura i la seva actuació. Després saluda les dones de la U. R. S. S. i de Mèxic i fa una crida a totes les dones antifeixistes perquè organitzadament i disciplinada ajudin els homes en la defensa de la Llibertat i la Justícia. Acaba recomanant a totes les dones, sense distinció de matisos ni ideologies, que uneixin llurs esforços per tal d'assolir el triomf.

Teresa Pàmies remarca la importància de l'acte, al qual s'han adherit totes les dones antifeixistes de Catalunya; recomana la unió estreta i sincera de tots els pobles ibèrics per a vèncer en la lluita que sostenim.

Per a què existeixi una Catalunya lliure cal que existeixi una Espanya lliure també.—ARNÀIZ.

Les dones catalanes no serem mai dels mercenaris i traïdors. Si arribés el moment de la invasió es parlaria de nosaltres com es parla de Lina Odena i d'Aida Lafuente. — PÀMIES.

Homes republicans, comunistes, anarquistes i socialistes, que en la nostra llar encara ens impediéu intervenir en la lluita: hem de dir-vos que el 19 de juliol varen ésser trenca-des les cadenes de la dona. — BARGALLÓ

Jo, anarquista militant de la C. N. T., prenc part en aquest acte a favor de l'Exèrcit Popular. Hem après, i Durruti fou el primer en aprendre-ho, que no pot fer-se la guerra sense un Exèrcit del Poble. — MONTSENY.

«Acolliu els infants i les dones de Madrid, perquè es vegi que no hi ha diferències entre els dos pobles»: aquestes són les paraules amb què posa fi al seu parlament.

Parla un nen de Madrid, d'uns onze anys, i diu: «Us parla un nen refugiat de Madrid i acollit en la vostra capital. En nom dels meus companys que també, com jo, han estat acollits, he de donar-vos les més expressives gràcies pel que feu per nosaltres. Us demanem, però, que encara feu més, molt més, per tal que ben aviat puguem tornar al costat...» Ací l'infant arrenca en un plor ple de sentiment i el públic li fa una ovació que més de quatre acompanyaren per dissimular l'emo-ció que els corpenia.

Junt a l'infant que havia parlat es col·locà un oficial de l'Exèrcit Popular, que en mig del més greu silenci fa aquesta prometença: «En nom dels oficials de l'Exèrcit; en nom de tots els soldats lleials a la República i al poble, prometo no parar en la nostra lluita contra els invasors fins que aconseguim bandejar-Jos d'arreu de la península, vessant, si és precis, fins l'última gota de la nostra sang.»

El públic, dempeus, aplaudeix aquesta bella promesa.

Carme Julià parla en nom de les dones antifeixistes de Catalunya i envia una ferma abraçada al gloriós poble de Madrid. «Nosaltres, dones catalanes —diu a continuació—, som les que hem d'impulsar els nostres pares, els nostres companys i els nostres fills perquè vagin a la lluita per la llibertat de la classe productora del país sota una sola bandera: la bandera de la Democràcia, i amb un sol uniforme: el de l'Exèrcit Popular!»

Aurora Arnàiz. «Us porto —manifesta— la salutació del poble d'Euzkadi, junt amb la de les dones madrilenyes que avui senten Catalunya més que mai. He vist juntes les dones catalanes i les de Madrid, i és així com hem d'estar tots per a lluitar per la nostra independència. El millor homenatge a Madrid és que en tots els fronts i reraguardes existeixi el mateix esperit de sacrifici de què fan gala les noies i les dones de Madrid.»

Clou la seva peroració amb aquestes paraules: «Fem la promesa de què la dona ha d'esdevenir el més ferm puntal de la unificació. Visca la unió de totes les dones antifeixistes!»

Frederica Montseny, la primera donà que ha desempenyat al càrrec de Ministre a Espanya, recorda els inoblidables dies viscuts a Madrid, a mb l'enemic a les portes mateixes de la capital, dies d'angoixa compartits amb el general Miaja (una ovació sorollosíssima interromp l'orador) i amb altres lluitadors de totes les tendències. En aquells dies, en aquells moments heroics i suprems de Madrid, tots els que estaven en els Ministeris amb nosaltres no eren altra cosa que antifeixistes. Cal que la unitat sigui un fet immediat; quant més aviat s'efectuï més aviat podrem vèncer en aquesta lluita contra el feixisme.»

Acaba demanant absoluta confiança en el Govern perquè pugui afrontar totes les contingències en aquesta lluita.

Lluís Companys. «Ciutadans: les primeres paraules que vaig a pronunciar les diré en castellà per a saludar els nostres germans de Madrid.

Madrid, hermanos de Madrid, ¡Cataluña os ama!»

Segueix dient que poden estar segures les mares de Madrid que a llurs fills se'ls estima com si fossin nostres, i acaba el seu parlament en castellà agafant entre els seus braços el nen madrileny que abans ha parlat, mentre diu: «Ha hablado con las palabras rotas por los sollozos un niño de Madrid. Ahora se acerca a mí y en este instante, a través de hilos invisibles, podréis escuchar el beso que por boca mía le da el pueblo catalán.»

MADRID, germans de Madrid, Catalunya us estima!—COMPANYS.

Aquest instant és quelcom innarrable; el President besa el nen mentre la multitud, fonament emocionada, posada a peu dret, aplaudeix llargament.

El President s'adreça després als concorrents congregats a la plaça i segueix el seu discurs en català.

Un dels més bells fragments del discurs fou aquell en què referint-se a les dones els diu: «La dona que veu com s'emporten el seu fill i que amb una serenitat estoica calla, complint el seu deure; la que veu el seu company sofrir i que sota la metralla feixista besa, acarona i tranquil·litza el seu fill, que, sorprès i espaiat, aixeca els seus ulls en una muda interrogació als déus davant la barbàrie i la brutalitat humana (grans aplaudiments); la dona infermera, la dona companya que amb el perfum de la seva presència ens fa sentir les més altes ambicions. La dona que és poesia i encant dels nostres ulls i estimul de la nostra hisenda i consol de molts sacrificis. Jo vull amb aquestes paraules retre homenatge a la dona que amb el seu exemple ens ha fet guanyar batalles i que ens farà assolir la victòria. No seran les nostres dones escarnides per la vanguarda feixista, formada per moros i mercenaris del Terc. No! No viuran els nostres fills sotmesos al despotisme. No!»

«A fer la guerra amb disciplina de guerra, amb mètodes de guerra, per a guanyar la guerra. (Grandiosa ovació.) Amics meus, no oblidem que ens juguem quelcom que val més, molt més que la nostra pròpia vida! He dit.»

LA Diada Internacional de la Dona s'ha celebrat aquest any en circumstàncies completament diferents a les d'altres anys, i ha coincidit amb l'Homenatge a Madrid.

A l'hora de començar l'acte la plaça de braus Monumental oferia un aspecte magnífic.

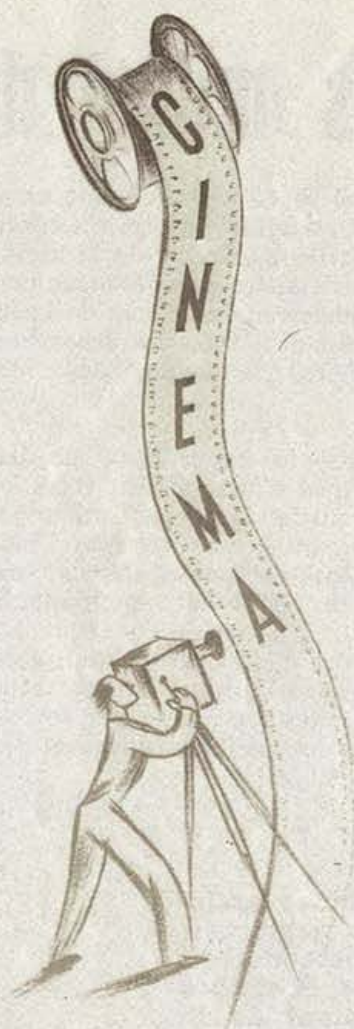
En entrar a la plaça els consols de la U. R. S. S. i de Mèxic són llargament aplaudits.

Les bandes interpreten diverses composicions i acte seguit comença el miting.

Primer parla el camarada **Règul Martínez**, per la Junta de Defensa de Madrid, i el segueix el president del S. R. I. (S. Espanyola), **Isidor Acevedo**.

Després, el diputat belga **Pierad** promet, en nom del poble belga, ajudar Espanya.

Dolors Bargalló, en nom de les dones catalanes i de la Secció Catala-

LES TRES AMIGUES

(ARGUMENT)

RÚSSIA, 1906. Una fàbrica de cautxú; obrers i obreres... Jornades esgotadores, mals tractes, fam...

Avui, quan els infants porten el menjar a llurs pares, troben la fàbrica tancada. Els diuen que els obrers feien vaga i que han estat castigats.

Tres nenes — Natatxa, Assia i Bonia — comenten la nova, i de retorn a casa, pregunten, pregunten... Volen saber què s'ha fet de llurs mares. La tia d'una d'elles els explica que els obrers han estat atropellats; que molts han mort, i d'altres, han estat ferits. Després s'apropa a una de les nenes i li diu amb veu tristíssima: «La teva mare ha mort.»

Un vell maquinista d'un vaixell se les emporta a passejar en la seva barca. I els explica contes, a vegades alegres, a vegades tràgics.

En acabar el passeig se'ls ajunta Andriuska, revolucionari i amic del vell mariner. I retornen al cafè, on els infants canten cançons de rebeldia.

RÚSSIA, 1917. Les tres amigues ingressen al cos d'infermeres i van al front. Allà hi ha Senka, soldat roig, i una de les amigues s'hi casa.

Manquen quevures al front; passen gana. Un dia troben un gall i amb una gran alegria es disposen a menjar-se'l; però arriben uns soldats

blancs, els prenen el menjar i volen afusellar-les. Una fuig i avisa als companys, els quals hi corren i s'entaula una lluita; la més petita en surt ferida de mort. Mor com una heroïna.

CRÍTICA.—En aquesta pel·lícula hi veiem sensibilitat, abnegació, esperit de sacrifici per la causa, ferma revolucionària, consciència del propi deure, rebeldia, sana rebeldia contra el despotisme zarista

que duia a la mort els obrers pel sol delictes de participar en vagues reivindicatives.

Tres òrfenes destaquen; víctimes del furor zarista. I totes tres prenen part activa en la lluita. Les recordem primer marxant cap al front de lluita, decidides, conscients de llur paper a realitzar.

Entusiastes, emprenen la tasca de la dona al front de lluita: guarir ferits, assistir-los, animar-los... i ajudar els cirurgians.

Són valentes. Van a la línia de foc. La més petita cau... No sabem oblidar l'expressió del seu rostre mentre la vida li fugia: «Moro contenta perquè he aconseguit amb el meu deure...» Es tot un poema de fe en la potencialitat combativa dels seus, d'aquells proletaris conscients i confiats en la tasca creadora de la revolució.

LENA IMBERT

AMAGRIR, SI CAL; EMMALALTIR, MAI

S'HA repetit massa la faula dels tres enemics naturals de la societat: fam, pesta i guerra.

La pregunta seriosa que us heu de fer és: Cal témer la fam? Si sabeu com s'equilibra l'alimentació, no temeu res. Si no ha sabeu, temeu-ho «tot»: edemes de guerra, raquitisme, anèmia, paràlisi...

ABANS DE LA RESTRICCIO. — Quan encara el poder responsable no ha fet restriccions severes recordeu-vos d'aquesta afirmació: «Atipar-se és poc sà.»

Estigueu segurs que tenir un xic de gana després de menjar és sà. Això ho han dit tots el fisiòlegs del món. «Els que s'atipen i s'emborratxen, ni saben menjar ni saben beure.» Aixecar-se tip és insà i té una punta de repugnància. A un través de dit del vòmit i a l'antecala del mal d'estómac. Si no s'esdevé ni l'una cosa ni l'altra, espereu uns quants anys i tindreu la figura ridícula de l'obès de Mirabeau.

Els americans, els anglesos i sobretot tota la gent nòrdica no comprendrien el fet d'aixecar-se de taula «tips». Falta agilitat, ve son, es perd sensibilitat..., tanmateix es perden els atributs finíssims de persona i hom es torna «tosc».

EN EL MOMENT DE LA RESTRICCIO. — Quan el Govern decreta la restricció tingueu present tres coses:

Primera. — La «gana» no mata ningú. La fam, sí. La gana és una sensació que la pot dominar tothom que sigui digne del seu cognom. Els que us diguin «que no poden resistir l'esvaiment» passen una taca d'histerisme al lloc on hi hauria d'haver un punt d'home.

Sovint la gent que pretén demostrar que la «gana» mena a un esvaiment inquantable us diu: «Si quan tinc aquesta «debilitat» no em prengues un got de llet, cauria sense sentits, desmaiaria.» Expliqueu-li al «pobre esvaim» que aquell got de llet que l'ha «refet» instantàniament no ha lliurat una sola calor a la seva màquina. Aquella llet ha caigut a l'estómac. Allí s'ha de cuinar, glebar, descompondre, atacar. La porció alimentària serà absorbida i anirà al fegge o bé a altres dipòsits de reserva on s'emmagatzemarà. Finalment, des d'allí anirà a cremar-se i lliberar energies per a restaurar la seva «feblesa» autèntica. Total: unes quantes hores en el millor dels casos. I al cap d'un minut ja s'havia sentit refet, restablert!

Segona. — «La resistència a la fam és molt llarga.» Amb una sola condició: la d'administrar una alimentació equilibrada. La fam mereix un respecte. La fam pot arribar a matar. Però no tan aviat com la gent es pensa.

La sensació de fam és dolorosa. Es forta. Dominar-la vol un esforç. L'alcalde de Cork va durar setanta cinc dies. Dos mesos i mig sense menjar res absolutament!

Les guerres no condueixen mai al cas de no poder menjar res. Els setges més ferotges us permeten menjar. Restringiu l'alimentació, però mengeu. I en aquest cas, amb una alimentació regatejada, la resistència és de molts mesos, pot ésser d'anys.

Tercera. — En la restricció: a) Obeir. b) Administrar.

Obeir és sempre un estalvi d'energies. La protesta quan s'ha d'administrar l'energia del pa i de la carn perquè no tenim ni pa ni carn, resulta sempre perjudicial.

Quan les mesures són donades per una autoritat responsable, ella fa tot allò que està al seu abast; ho fa, si més no, per instint de conservació. Ella sap de què disposa. Ella sap el que els pot subministrar. Si en lloc d'agafar-ho i treure'n tot el rendiment possible, ens ho malgastem en protestes i en manifestacions, no valia la pena d'anar-ho a cercar.

Fer una hora de manifestació pel carrer, en ple hivern, és equivalent a cremar cent grams de pa inútilment. Les calories que donen cent grams de pa les gasta la nostra màquina amb una hora de fer manifestació a peu dret al carrer.

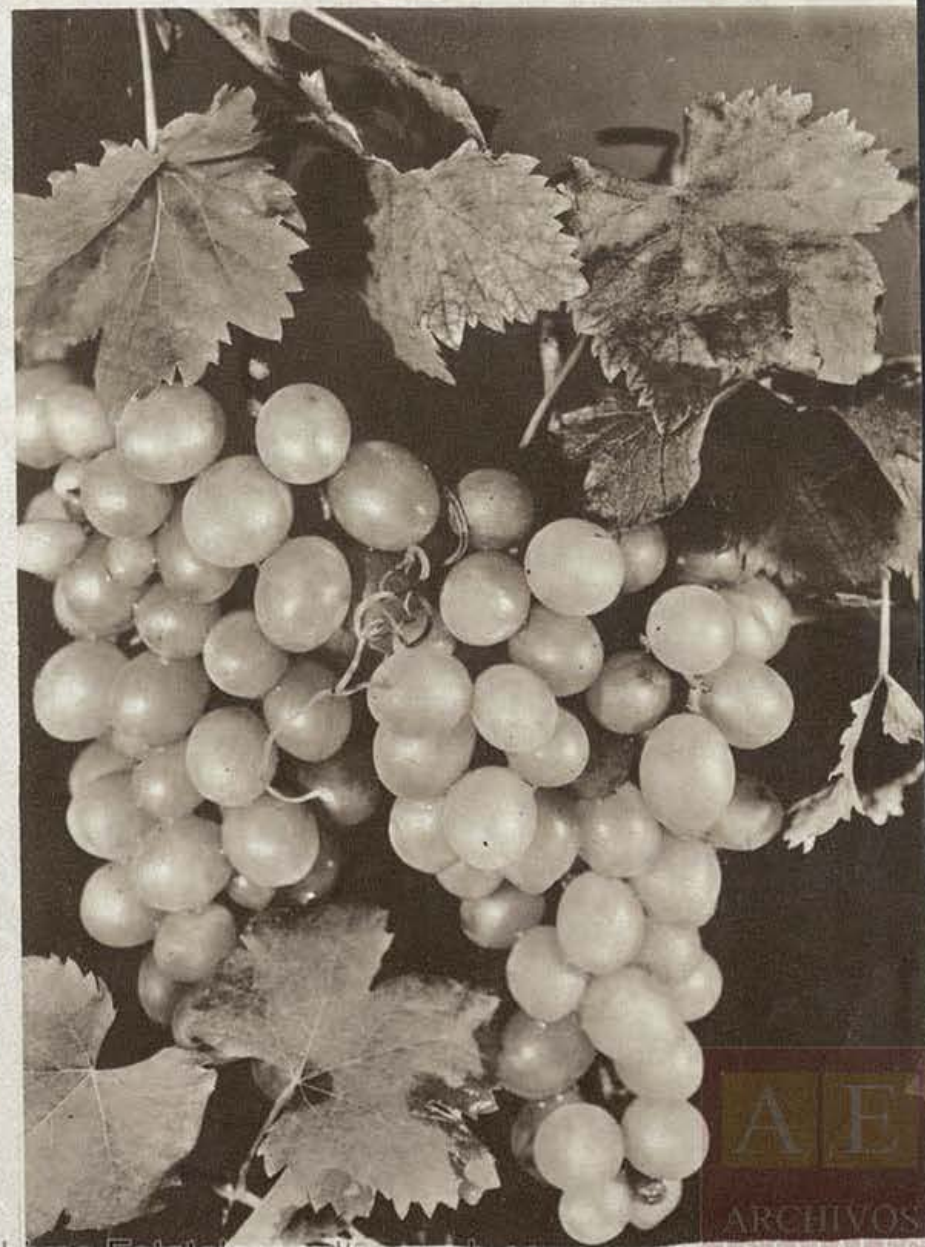
Primer, obeir. Segon, administrar. Administrar vol dir procurar que no faltin vitamines, per evitar que un dia vegeu sagnar la boca (escorbut, vitamina C.), debilitat general i paràlisi (beri-beri, vitamina B.), un mal d'ulls inguarible (xerofàlmia, vitamina A.). Heu de procurar que no falti ferro per evitar l'anèmia, heu de procurar que no falti calç, heu de vigilar l'aigua i la sal per evitar els edemes de guerra, etc., i recordeu-vos bé que totes aquestes coses es necessiten en quantitat molt insignificant. Ja poden restringir tant com vulguin, que si sabeu administrar una bona qualitat, un bon equilibri, no assoliran emmalaltir-vos per deficiència alimentària. Administrar vol dir també saber fer substitucions. Si no hi ha carn, saber-la substituir per verdures i si no per fruita. Saber llegir els quadres d'equivalències. Saber que un ou pot canviar-se per un plat d'ensiam si aquest està amanit en les condicions precises; i per tota aquesta administració no us cal saber fisiologia ni medicina ni ciència de cap mena: en tindreu prou consultant els quadres de règims d'equivalències, de substitucions, etc., i posar-los a la pràctica.

La Generalitat de Catalunya vetlla en aquest sentit, i per tal de donar aquestes facilitats el Comissariat de Propaganda porta a terme l'elaboració i publicació d'aquestes dades en forma clara i esquemàtica perquè les pugueu consultar i aplicar amb la garantia absoluta que no patireu cap trastorn alimentari, àdhuc en el cas d'haver-se de restringir els aliments extraordinàriament.

Afortunadament ja hem salvat l'amenaça de l'hivern. Es pot dir que la nostra riquesa al camp és la garantia de la nostra salut. Naturalment, a canvi del seny indispensable per saber substituir o equilibrar un règim de restricció.

La bufada dels conreus ja ha passat el moment del risc. De cara a l'estiu, de cara a la fruita, a la verdura, a la producció, no us preocupeu. Preocupeu-vos, sí, de saber les vitamines que conté el raïm, les calories que us pot subministrar un got de most, la manera d'emprar la nostra fruita, les verdures, etc., a l'hora de substituir-les pels aliments deficitaris principals com és ara la carn, la llet, els ous. Tot té un substitut si se sap equilibrar el règim convenientment.

A. ORIOL I ANGUERA

Col·laboració espontània de les obreres

En aquesta secció publicarem els treballs que les obreres catalanes ens enviïn.

Camarades, companyes, salut!

M'ADREÇO a vosaltres des d'aquesta revista per a dir-vos: Endavant, dones antifeixistes! Hem de guanyar la guerra! Com? D'aquesta manera: encoratjant els nostres pares, germans, promesos, marits i fills, dient-los que vagin tranquils a la lluita, que ací a la reraguarda quedem les dones, llurs companyes, per a conservar llurs llocs en el treball i per aixafar la fera i lluitar contra d'ella si cal.

Camarades: hem de demostrar que la dona espanyola serveix per a quelcom més que per a endreçar la casa. Tenim el deure de demostrar que el nostre esperit és més enlairat, que dintre els nostres pits viu ardent la flama de la victòria, per la qual estem disposades a donar la vida si fos necessari.

Camarades: deixeu que vagin els homes a aixafar el feixisme, que quan tornin, coberts de glòria, els rebrem amb els braços oberts, encoratjant-los a què tornin de nou a llur treball, que serà més honrat perquè seran lliures.

Companyes! En les nostres mans tenim la victòria. Lluitem fins a la fi. Vèncer o morir!

Salut.

TERESA DE JUAN

Portera de la casa número 232 del carrer de Provença.

D'esquerra a dreta, Krupskaya, muller de Lenin, i Clara Zetkin, fundadora de la Jornada Internacional de la Dona.

8 de març, jornada internacional de la dona

8 de març del 1915. A iniciativa de Clara Zetkin nombroses dones celebren un Congrés a Berna. No es tracta d'una reunió feminista més: el vot, la igualtat jurídica, el capgirament d'uns paràgrafs de les lleis civils, amb tot i ésser molt, no són prou per a aquestes dones. Volen la seva total emancipació i l'escometen valentament, examinant, implacables, les causes darreres de llur esclavitud.

«Per a evitar l'atroç carnatge que ensangrenta Europa i salvar llurs fills, les dones —diuen— hem d'unir-nos i buscar l'enemic. Però l'enemic no és l'home, com no ho és tampoc el soldat de l'altre costat de la trinxera...»

8 de març del 1937. L'enemic segueix ací i és el mateix de sempre. Uns generals ambiciosos, traïdors a llur poble i a llur pàtria, juntant-se amb tot el que hi ha de decrepit i putrefacte d'Ibèria per a occir la gran massa d'espanyols amics de la Llibertat. No en tenen prou amb què el poble passi fam: volen esclavitzar-lo, privant-lo d'aquell mínim de drets més enllà dels quals la vida no és humana.

I es subleven, i assassinen, i dolls de sang i de llàgrimes corren per Espanya i Catalunya... Però les dones d'Ibèria avancen decidides. L'enemic està desemmascarat. La guerra d'invasió d'Ibèria i el perill imminent de guerra per Europa és obra d'una mateixa mà, del feixisme. Les dones sabem que l'enemic és el feixisme agressor i ja hem après el camí segur per a derrotar-lo: unió de totes les dones amants del progrés per damunt d'opinions polítiques i religioses; unió de totes les dones per l'alliberació femenina contra la reacció social i cultural; en una paraula, totes les dones contra la guerra i el feixisme.

ELS CARRERS BLAUS

(Acabament)

Ella escrivia en un paper que no llegiria ningú:

«Us estimo, profundament! Amb una gran tendresa.»
Inútilment havia intentat de canviar «vós» per «tu». No podia. Esperava anhelant les notícies de guerra. Cada petit guany li semblava una immensa victòria. Cada petita derrota, la fi del món.

«Quan s'acabarà la guerra? Que torni ell!...» S'increpava pel seu egoisme. No era pas sol a lluitar. Però només el veia a ell amb el seu delit de vèncer: és quan les paraules que havia escrit amb tanta d'emoció li feien llàstima. Repetia: «Us estimo, amb una gran tendresa. Profundament!»

Però què valien els seus pensaments en comparació amb la vida, que anhelaven més que ningú tots els qui anaven a donar-la?

A la nit la perseguia el record d'un dels primers enterraments durant la revolta.

Flors roges tremolaven damunt el fèretre, cobert de la bandera roja, ardent sota el sol. Obrien la marxa uns quants cotxes. Els homes a

dalt, drets, encaraven revòlvers i fusells contra un enemic invisible. Duien un braçal amb les insígnies del partit. Darrera dels cotxes, precedint el cadàver, anaven dos rengles d'obriers abraçats als fusells, caminaven solemniament, empedreïts llurs rostres per odi i dolor profunds.

ell va morir, no com un heroi, sinó com un valent. Fou en l'assalt a una trinxera. En l'avanç frenètic, una bala li travessà l'estòmac: va doblegar-lo. Es redreçà estrenyent les dents. Una segona bala passà xiulant arran del cor. Els genolls tocaren el sòl. Ja no hi veia. Un fil de sang li rajava pels llavis. Novament intentà d'aixecar-se, de seguir els companys que el deixaven enrera. Dret, tentinejant, aixecà els braços, alts, i el fusell, que tenia un pes enorme. I caigué com una roca, la boca contra la terra que defensava, que no gosà engolir la seva sang.

El seu nom fou escrit en una pissarra. Donat en llista. Aviat el sabé la ciutat. Passà misteriosament pel costat de la mort, que no va adonar-se'n, per sobre la neu i el fang dels camins, s'endinsà als carrers blaus, es posà barroerament sota els ulls d'ella, que no va tenir llàgrimes ni sanglots. Només una paraula, com a defensa contra l'esquinç del cor, martellejant-li terriblement el cap: «L'estimava... L'estimava...»

Mercè RODOREDA

MADRID

DEFENSOR DEL MÓN

PER l'aire encès de Madrid, entre les esmor-teïdes llums blaves, vaga turmentat el cor dels antifeixistes. El proletariat mundial, les grans masses democràtiques de tot l'univers, tenen els ulls ansiosament fixes en el poble madrileny. El pols de Madrid s'escolta amb fonda preocupació en el món sencer i un altre matí registra la gesta sempre més admirable que la d'ahir.

Madrid, Madrid, Madrid! Heus ací Madrid.

En el centre de l'estepa castellana, voltat de pols, tartrà i dinamita, hi ha una gran bassa de sang que no s'eixuga mai perquè allí va a parar cada dia l'abnegada sang vessada en la defensa heroica d'Espanya. El riu sec del Manzanares és avui un gran mar d'aigües roges, on beuen els herois de la llibertat. El poble madrileny, mal vestit, famolenc, amb fred i sense somriure, està sol i trist allà en el centre de l'àrida Castella. Dels pocs arbres que existien se n'ha fet llenya per a escalfar els nens. Quasi no hi ha menjar. Molts infants de Madrid han quedat sense pares; moltes mares, sense fills; moltes companyes, vídues.

Les hordes d'alemanys i italians feixistes arribaren un mal dia a les portes de Madrid, igual que el 1808 arribaren també les hordes africanes portades per Napoleó a Espanya. El 2 de maig del 1808 és una data gloriosa per la independència espanyola i, malgrat ésser vençut en poques hores a Madrid l'heroic moviment popular per les tropes franceses, la insurrecció triomfà a províncies i el 19 de juliol s'inflingí a l'exèrcit francès la gran derrota de Bailèn. Les dones de llavors prengueren part molt brillant

al costat del poble. Combateren valerosament en els carrers de Madrid, lluitant amb navalles, destrals de carnisser, ganivets i tota mena d'eines. Les dones del Madrid d'avui no es queden endarrera en heroisme ni en impuls alliberador: en els dies més negres i desesperats de Madrid, quan el feixisme internacional avançava triomfal profanant les terres venerades de la nostra vella Castella, sense trobar aturador prou potent per a contenir la invasió ni els seus crims, les dones de Madrid prengueren heroiques resolucions i es disposaren a lluitar també fins a la mort. «A puntades de peu, a mossegades, a pedrades; amb el fusell, la gasolina o la dinamita, les dones madrilenyes estem disposades a lluitar per la independència, per la llibertat, per la pau, per la justícia...» diu un paràgraf d'un dels manifestos d'aquells dies clavats per sempre en la història de l'emancipació del nostre poble. Paraules generoses aquelles que arriben fins al cor de totes les dones d'Espanya. Perquè aquestes dones i aquests homes de Madrid, cal dir-ho per vergonya dels indecisos en l'ajuda a Madrid, aquests homes i aquestes dones no lluiten per ells ni per a ells solament: lluiten per i per a tota Espanya, per a Catalunya, per a Euzkadi, per a Galícia, per a Aragó; lluiten per les llibertats de tots aquests pobles d'Ibèria i per les llibertats de tots els pobles d'Europa i Amèrica; lluiten per a llurs germans els italians i alemanys esclavitzats per Hitler i Mussolini; lluiten per a tots els amics de la pau i del progrés, per a tots els que desitgem una Humanitat lliure i feliç.

En conseqüència, la victòria dels antifeixistes de Madrid serà una victòria universal. Però és precís que la defensa de Madrid sigui també obra de tots. És imprescindible que en el matí lluminós en què Madrid recuperi el seu somriure i s'aixequi d'entre les esberles de les seves runes per a dir al món «Hem vençut la mort», tots els antifeixistes del món puguin, sense vergonya ni remordiment, sentir-se compresos en el plural.

En Guillem a l'illa volcànica

A l'Oceania, país ple d'illes, tan petites, tan petites, que un nen, corrent, podria donar-hi la volta en un dia, i tan grans, tan grans, que dalt d'un cavall estaria mesos i mesos, n'hi ha moltes que nasqueren d'una manera tota estranya.

Un dia, de cop, el mar bullí, les aigües s'apartaren i de les profunditats en brollà una massa de foc, ferro i roques, que després de refredar-se es convertí en un illot de terra ferma.

Amb el temps, els vents, portadors de llavors d'altres illes, varen fer que allò que era un desert es convertís en una selva on els coco'ers, els bananers, els bambús i tota la mena d'arbres del tròpic hi creixessin ufanosament.

Lavors, unes barques perdudes entre les aigües de l'oceà feren que uns homes les habiessin atzarosament.

Al segle XVIII, segle en el qual els mars eren plenes de pirates, del port de València parlí un vaixell anomenat «Centaure»,

en direcció als mars del sud. La tripulació era composta d'aventurers, la majoria, si exceptuem el petit Guillemó, el qual feia molt de temps que es trobava sol, car els seus pares havien partit cap a Amèrica i l'havien deixat a ell a casa d'uns parents que mai no l'havien estimat.

Guillemó, cansat de tot, decidí embarcar-se per tal de conèixer nou món, veure coses noves i, per últim, fer cap a Amèrica, al costat del seus pares, i és per això que decidí embarcar-se com a mariner ras al vaixell «Centaure».

Durant els dos primers mesos de navegació, la bonança semblava que portés la bona sort al «Centaure», el qual, empès per vents favorables, marxava a tota vela cap a l'illa de Poto Motu, on havia de carregar espècies, mesc i cocos.

Dins la tripulació, però, havia embarcat el famós aventurer i contrabandista Joan Ferrer, anomenat i conegut en tots els ports pel nom d'«Ull de Vidre», car en una disputa, d'un cop de navalla, el no menys do'ent i aventurer, ex-traficant d'esclaus, Josep Toll, el «Mustela», li buidà un ull.

Al vespre del 12 de juny del 1886, al celler del «Centaure», l'«Ull de Vidre» parlava en els següents termes amb el segon de bord:

—Sembla que tindrem mal temps— deia bo i mirant per la finestrella.

—La sort no cal que ens acompanyi pas sempre— li contestà el segon de bord bo i llançant una pipada de fum.

L'«Ull de Vidre», que des que havia embarcat procurava captar-se les simpaties del segon, contestà:

—L'illa de Poto Motu és molt llunyana i tarda em uns mesos encara en arribar-hi. Valdria més que féssim escala a Ceilan i allà avitualléssim el vaixell.—

El segon replicà:

—I per què cal que fem escala a Ceilan?

L'«Ull de Vidre», després d'haver engolit dos glops de ginebra, li digué a cau d'orella:

—A Ceilan jo tinc bones amistats i allà podríem fer grans negocis i tots dos ens enriquiríem. (Continuarà.)

La cadenera i la petita Magda

La petita Magda era una nena tota neta i endreçada.

Els veïns del poble, quan la veïen no podien menys de dir-se:

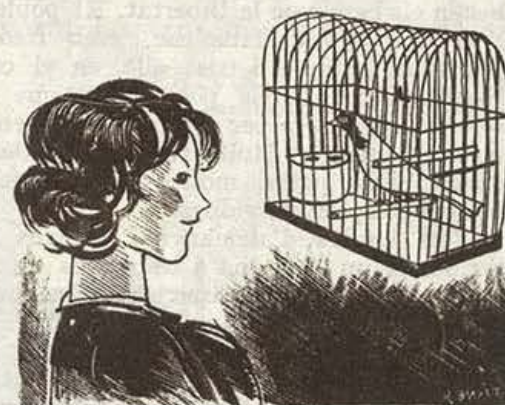
—Qui pogués tenir una filleta tan manya-ga!

La petita Magda només tenia una il·lusió: endur-se'n al bosc proper la cadenera que hi havia a casa seva tancada en una gàbia.

Un dia, però, va creure que tenir-la tancada dins la gàbia podria ésser-li un gran mal, i per això decidí endur-se'n la gàbia i l'ocell al bosc. Ací, per tal de donar una sensació de llibertat a la cadenera, penjava la gàbia entre les branques del pi i s'allunyava una mica de l'indret.

La cadenera li agraïa força aquesta deferència i cada dia reïtava millor.

Magda s'embadalia cada dia més contemplant l'ocellet i tenia ganes, moltes ganes, d'agafar-lo i amanyagar-lo, com a la nina de cotó fluix que li feia companyia a les nits. Però mai s'atreïa. I sabeu per què no s'atre-

via? Perquè un dia la seva àvia li va dir:

—El dia que toquis la cadenera, deixarà de cantar i se'n morirà.—

Ella ja ho sabia tot això i ho recordava sempre que li venia el delit d'amanyagar-la.

Però un dia no pogué resistir més, obrí la reixeta de ferro, posà la mà dins la gàbia i agafà la cadenera. Llavors, tota joiosa, la tragué ben poquet a poquet a fora i passà la mà per damunt del seu plomatge violat i sedós i li palpà les seves primes i reprimes potetes, tan primes que semblaven agulles de cosir.

Quin bò hi va trobar la petita Magda amanygant la cadenera!

L'endemà va fer el mateix i la retingué entre les seves mans més estona encara. I així l'endemà i l'altre i l'altre..., fins que al cinquè dia Magda va adonar-se que l'ocellet ja no cantava tant ni saltironava dins la gàbia, ni quan el tenia entre les mans se li arripava al seu dit petit amb les llargues ungles. «La cadenera està trista», pensà la petita Magda, i l'acostà als seus llavis, la passà per damunt dels seus ulls i la besà tot suauament dues o tres vegades.

Després, amb molta cura, va retornar-la a la gàbia.

Al vespre, però, en anar a donar el bonanít a la cadenera, va veure com, contra consueïd, ella no estava desvetllada, sinó que, com si fos mitja nit, tenia el caparró amagat dins les a'es. Magda no volgué despertar-la, i de puntetes, per tal de no fer soroll, pujà els esgraons de l'entrada.

L'endemà, de bon matí, la petita Magda anà per a posar aigua neta a la tassetta de la gàbia. Però quina no fou la seva sorpresa en veure que la cadenera estava de potetes enlaire al sòl de la gàbia.

«La cadenera s'ha mort —pensà la petita Magda—, i això per culpa meua.»

I plorà llargament. I recordà les pa'au'es de la seva àvia.

Aquella mateixa tarda Magda posà l'ocellet dins d'una capseta i se l'endugué al bosc, al peu del pi. Allà enterrà la pobre cadenera i mullà sa petita tomba amb les seves llàgrimes.

Candelària ESCOLA

La Granja Agrícola de Teià

(acabament)

rò és capaç per gairebé el doble, cosa que tindrem bé en compte.—

Hem deixat la casa i ens traslladem a la granja pròpiament dita. Ací trobem una noia i un noi que estan remullant segó i tallant remolatxa per als animals.

Ens apropem a la noia i en castellà li preguntem:

—¿Tú en qué te ocupas?

—Yo me cuido de los lechoncitos y de los patos y de los gansos y de los palomos. Rico me ayuda. Les voy a enseñar mis cerditos, mis palomos y mis gansos.—

I ens mena a la cort, neta fins allà on és possible la netedat amb aquesta mena d'animals. Ella ens explica com té cura d'aquella colla de garrinets (no gens menys que una dotzena) i els alimenta i els neteja la casa...

Mentrestant se'ns acosta Rico, un company de Berta, el qual ens conta coses de les seves galines. Un altre noi amb dues noies ens assabenten que a ells els han estat confiades les vaques.

Això de les vaques ens sembla molt important i els preguntem:

—Quantes vaques teniu?

—Seis —respon el noi, obrint una porta—. Vais a verlas.—

I tot seguit ens presenta un panorama a base d'uns manats de remolatxa i unes quantes vaques grasses i ben ateses.

—Haré que se levante la «Cargola», y podréis retratarme peinándola y cepillándola.—

I el vailet adopta una pose tota especial en espera que li fem una foto. I li fem, és clar, prometent-li a l'ensens que n'hi donarem una còpia «para guardármela y mandarla después a mis padres». Quan sortim del departament dels animals, Berta, la noia dels garrinets, ve cap a nosaltres i ens lliura una llista de totes les bestioletes de la casa.

Entre l'anotació minuciosa llegim:

«Coneja A: 6 conejitos.

Coneja B: 11 conejitos.

Coneja C: ? (25-1-37).

2 conejitos negros.

8 conejitos pardos.

1 gansa con 6 huevos de gallina y 6 de gansa.

142 gallinas y pollos.

1 conejito (d. bb.). Caja D.

Coneja D: ? (14-2-37-).

Coneja F: ? (20-2-37).

Etcétera, etcétera.»

I li prometem que això constarà, com també la seva diligència i la forma com té ordenada i classificada l'aviram.

LENA IMBERT

NOTICIARI DELS POBLES

SITGES:

S'està organitzant un taller entre totes les dones antifeixistes.

VALLS:

Existeix un taller formidable, on treballen totes les dones antifeixistes del poble, sense distinció de matisos.

Amb les robes fetes allà s'han vestit tots els companys que tornen del front, sense mirar a quin partit pertanyen. Aquest gest ha entusiasmat tota la població i el taller de les antifeixistes de Valls és mirat amb tota la simpatia per totes les organitzacions i partits.

Companyes de les comarques: trameteu-nos notes sobre el vostre treball.

Francesca PRAT

La nena i el follet

Porta braçalets
la nena petita,
ratlletes d'argent
sobre satàlia.

No sabeu què fa
la nena petita?
Mou sempre el bracet
per fer dringa dringa.

Un dia un follet
prou que la sentia.
Els follets no senten
sinó veus molt fines.

El follet alegre
corria, corria,
fins que va trobar
la nena petita.

Així que ella el veu
se li escapa el riure.

—Què vols, homenet
de barba florida?

—Vinc per escoltar
el teu dringa dringa
i per veure el braç
que fa la música.—

Ella riu que riu
tot fent dringa dringa,
i el follet, corprès,
encara la mira.

MARE! L'enemic ataca el teu fill.
PERILL! No el deixis sol; que altres
homes vagin al front a lluitar al seu
costat. Recolza la **MOBILITZACIÓ**
GENERAL OBLIGATORIA. Així de-
fenses la vida del teu fill.

COMPANYA! SI MOLTS
MANEN... les crides resulten
contradictòries i impossibles de
complir. Els uns deserten, els
altres es desmoralitzen i ningú
no obeeix. Només l'heroi de la
disciplina resta a les posicions
amb el seu fusell, complint per
ell i pels que no compleixen; fins
que l'heroi abandonat sucumbeix
rodejat de glòria.

Aquest heroi, el teu company,
estarà més protegit com més bo-
na sigui l'organització de les nos-
tres forces. Amb el **COMANDA-
MENT ÚNIC** assegures la seva
vida. **EXIGEIX-LO.**

DONES! PER A
GUANYAR no n'hi ha
prou amb la raó i la
majoria. S'ha de rebutjar
l'enemic, essent no sola-
ment més, sinó millors.
**L'EXÈRCIT
POPULAR
REGULAR**
ens assegu-
ra el retorn
a les llars
dels nos-
tres homes
i la victòria
antifeixista.

Societat General de Publicacions
(Empresa col·lectivitzada)
Borrell, 243 al 249. Barcelona.

Núm. 2, 1-IV-1937

Companya

REVISTA DE LA DONA

30
cèntims

Any 1 N.º 2
1 de abril del 1937

MADRID!

cor d'Espanya,
heroic defensor
de la República

Foto-Montajes
M. FRIEDFELD

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

COL·LABORADORS
Maria BALDÓ DE TORRES
Maria Dolors BARGALLÓ
Aurora BERTRANA
Carme CONDE
Concepció CATASÚS
Condelària ESCOLA
Matilde HUICI
Anna MURIA
Carme MONTORIOL
Margarida NELKEN
«PASIONARIA»
Francesca PRAT
Maria PI DE FOLCH
Mercè RODOREDA
Isolina VILADOT
C Maria Teresa VERNET

REDACTORS
Maria Lluïsa BARGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTINEZ
Eloina R. MALASECHEVARRÍA

Unitat femenina

TOT el món parla d'unitat: els sindicats, els partits polítics, les organitzacions juvenícoles; tothom parla d'unitat, senzillament perquè les àmplies masses antifeixistes respiren aquest desig.

Unitat, unitat!!!

Unitat d'acció, unitat orgànica, comandament únic, un sol govern: *Unitat antifeixista*.

I les dones volen: *Aliança Nacional de Dones Antifeixistes*. Aquesta ha estat la consigna sortida d'un Congrés femení celebrat recentment a Barcelona.

COMPANYA recull aquesta aspiració, convençuda de la urgent necessitat de portar-la a cap, i s'ofereix incondicionalment a totes les amigues de la unitat de les dones.

La guerra ho exigeix, les dones ho desitgen.

Posem-nos a treballar.

Parlant amb el Conseller i amb el Director de Treball

QUÈ CAL FER PER A SUBSTITUIR ELS HOMES EN EL TREBALL?

DES de molt temps es ve parlant de la imperiosa necessitat de què les dones ocupin els llocs de treball per tal que els homes puguin agafar un fusell i marxar al front.

La mobilització decretada d'acord amb les exigències del moment i d'acord també amb les peticions fetes per les grans masses de companys i companyes que en la setmana pro Exèrcit Popular es manifestaren a la Generalitat per a demanar del Govern la incorporació a files, ve a remarcar aquella necessitat, i ens ha portat a tractar de saber en els llocs oficials com pot ésser un fet el que les dones ocupin els llocs de treball que deixen vacants els homes.

Ens hem dirigit al camarada Valdés, Conseller de Treball, per a parlar de l'assumpte, i li hem preguntat:

—Què pensa fer la Conselleria de Treball per a què continuïn funcionant les fàbriques després de la mobilització dels homes?

—Oh, molt senzill; per això hi sou vosaltres, les dones antifeixistes. Mira, el company Aragó, Director de Treball, està acabant un pla per a què en pocs dies vosaltres us incorporeu a les fàbriques, tallers...

Ens traslladem al departament del company Aragó, i aquest ens diu:

—He estat estudiant el procediment per a evitar la paralització de la producció.

—Aprofitareu la mà d'obra femenina?

—Ara serà gairebé l'única, però es insuficient.

—Ja aprendrem —dic jo—; hi ha milers i milers de dones disposades a treballar per a la guerra.

—Tot està previst —diu amb aire satisfet—. Tenim el projecte d'obrir escoles d'educació professional per a la dona, on podrà aprendre tota mena d'oficis. Veureu: ací a la Conselleria farem un cens on inscriurem totes les que vulguin treballar. Potser els sindicats faran també inscripcions col·lectives d'obreres que treballen en indústries que avui tenen poca vida: tèxtil, capells, etcètera.

—On aprendrem a treballar? —dic, entusiasmada per la idea.

—Aprofitarem tots els tallers i fàbriques que existeixen per a fer cursos pràctics. A les sis acaben la feina en la majoria dels treballs, i ja he rebut l'ofertament d'alguns comitès i consells d'empresa per a ensenyar a treballar a les dones gratuïtament, de sis a vuit de la vetlla.

—I l'ensenyança teòrica? —diem.

—Dins de les fàbriques instal·larem petites aules per a les classes. Tots el tècnics voluntaris seran utilitzats. Hi haurà dos

MANUEL ARAGÓ

MIQUEL VALDÉS

cursos: l'elemental i el superior. Demanarem també ajuda a l'Institut Psicotècnic per a l'orientació professional. L'Institut Psicotècnic ens dirà per a quin ofici es apta cada dona, a quina secció donarà més rendiment, la seva vocació, aptituds, etcètera. En aquests moments en que no podem perdre cap energia cal que cadascú estigui al lloc on pugui donar més rendiment. Als sindicats i ací farem les inscripcions, però totes les dones passaran per l'Institut Psicotècnic, que serà el qui farà la classificació i dirà el lloc de cada una.

I prossegueix:

—Al mateix temps que la inscripció d'alumnes farem unes llistes de professors voluntaris.

Una companya que escriu a màquina allí prop intervé:

—No cal oblidar que l'Escola de Treball té capacitat per a dos mil alumnes i cent cinquanta professors. No sé perquè ara està tancada. Sé que unes companyes fan gestions per a què torni a obrir-se. Si ho aconseguissin podria utilitzar-se per a l'educació i readaptació al treball de la dona. La idea ja s'havia corregut també a Aragó, que per la seva part farà també gestions.

Ens acomiadem, però el company Aragó ens diu:

—No t'oblidis de fer constar que aplicarem el principi del treball voluntari, és a dir que demanarem la col·laboració generosa de tots aquells que puguin ajudar-nos en aquesta tasca.

Ens en anem molt contents i confiant que els homes de la Conselleria de Treball solucionaran fins on els sigui possible el problema de la substitució. I satisfetes de què a les dones ens ofereixen la possibilitat de demostrar la nostra capacitat i abnegació per la lluita antifeixista.

En el pròxim número publicarem l'opinió sobre aquest mateix tema dels dirigents sindicals de la C. N. T. y de la U. G. T.

Els Herois de la Pàtria

ANTONIA PORTERO ha mort gloriosament lluitant en defensa del solar ibèric. Era molt jove, només que dissset anys, però la convicció dels seus ideals, el seu entusiasme, el seu valor i la seva preparació li havien conquistat no res menys que el càrrec de comissària política del primer batalló, segona companyia, de l'onzava divisió. El front de Guadalajara ha vist caure aquesta militant de les J. S. U. d'Espanya.

Els seus companys, als quals havia portat a la victòria tantes vegades, sofreixen el dolor de la seva mort.

Les dones catalanes saludem amb veneració l'exemple abnegat d'aquesta companya, símbol de les heroïques dones de Madrid.

(Foto Piquet.)

LINA ÓDENA

LINA Ódena ha mort lluitant, com havia viscut. Militant destacada de les Joventuts Comunistes de Catalunya, que ella havia organitzat.

Lina Ódena havia merescut per la seva actuació abnegada tota la confiança del seu partit. Ella comprenia les aspiracions de la joventut treballadora perquè ella mateixa hi pertanyia. Filla d'obres i obrera sastressa ella mateixa, coneixia totes les dificultats i incerteses amb què topaven abans del 19 de juliol els joves treballadors d'Ibèria.

Ja el 6 d'octubre s'havia llançat coratjosament al carrer empuyant el fusell.

A la Rabassada, a Sant Cugat del Vallès, decidida, va resistir fins a l'últim. Emprisonada i maltractada per la reacció, el seu ànim no va decaure mai, i, una vegada lliure, la vàrem veure retornar al seu lloc de dirigent del moviment de les Joventuts.

Ella va treballar per la unitat de les Joventuts, i quan les Joventuts Comunistes i Socialistes van unificar-se, Lina Ódena fou designada per a ocupar un lloc en el Comitè Executiu de les Joventuts.

El 19 de juliol la va sorprendre a Almeria; immediatament va llançar-se a la lluita. Els companys del seu partit tenien tanta confiança en el seu coratge i clara visió, que li confiaren el comandament d'un batalló.

Malauradament, una abjecta traïció va portar-la una nit al camp enemic, i a Guadix, Lina Ódena va morir.

Però en el cor de tots els proletaris del món Lina Ódena, que encarna la joventut i el coratge, viu i viurà.

Les mares ensenyaran a llurs fills a estimar i imitar Lina Ódena.

Catalunya revolucionària no l'oblidarà.

Les dones antifeixistes d'Ibèria, que ella va ajudar a organitzar, tampoc no l'oblidaran.

Les generacions futures deuen a la sang generosa de Lina i de tots els que com ella saberen viure i morir llurs llibertat i felicitat.

MERCADER

A Lina Ódena, muerta entre Guadix y Granada

Por las puertas de Granada
corre un arroyo de sangre,
en cuyas márgenes bebe
ocres y sienas la tarde.
El livor de la tragedia
se enciende con el cadáver
de sombra, de helada sombra,
que gime en los olivares.
Ya acechan los enemigos,
ocultos en los ramajes.
Ya sube el llanto a los ojos.
Ya se encienden los trigales.
Ya la muerte arrebatada
—por los pozos de la sangre—
ruge y salta enfurecida,
brinca y se clava en las carnes.
Lina Ódena, fresca rosa,
flor de humedecido talle,
se interna en campo enemigo
sin miedo de que la maten.
Obscuros buhos de sombra
se ciernen sobre el paisaje.
¡Ay, qué peligro la acecha,
oculto en los olivares!
¡Ay, qué muerte negra lleva

prendida en su verde talle!
Lina Ódena está cercada,
cercada por los pinares.
Veinte moros la persiguen,
armados de veinte alfanjes.
Llevan la muerte en los ojos.
Llevan la peste en la sangre.
Pretenden viva cogerla,
para placeres salvajes...
—¡Huye, Lina; huye, huye...;
corre, que aún puedes salvarte;
si el enemigo te cerca,
a ti te sobra el coraje!—
Lina Ódena, fresca rosa,
flor de humedecido talle,
sin hacer caso del viento,
dispara y heridas abre.
Broncos clamores se escuchan
por las cumbres y los valles.
Como toros mal heridos,
los moros rebeldes caen.
Ya son siete. Ya son ocho.
Son doce moles de carne
que se clavan en la tierra
para nunca levantarse,

—¡Huye, Lina; corre, corre;
las sombras pueden salvarte!—
le repite y le repite,
entre gemidos, el aire.
Pero Lina no se mueve,
clavada sobre la tarde.
Llenos de lumbre los ojos,
exclama, deshecha en sangre:
—Viva no podréis cogerme,
que soy moza de coraje.
¡Prefiero morir con honra,
antes que vivir cobardel!—
Un frío disparo suena
y su esbelto cuerpo cae.
¡Que no se muevan los pinos!
¡Que se paren ya los aires!
¡Que las rosas no amanezcan!
¡Que no den fruto los árboles!
¡Que se callen ya los pájaros!
¡Que no vuelen más las aves!
Lina Ódena, rosa fresca,
nadie ya podrá olvidarte.
¡Desde Guadix a Granada,
quebraste tu verde talle!

PLA YBELTRAN

Activitats de les dones en aquests últims quinze dies

Primera conferència nacional de les dones del Partit Socialista Unificat

A mesura que el poble va conquistant les seves llibertats, la intervenció de la dona en tots els aspectes de la vida comença a manifestar-se. Políticament i sindicalment l'actuació de la dona és un fet que hauria d'eixamplar-se cada dia més.

Una Conferència Nacional de Dones ha tingut efecte per primera vegada a Barcelona. En aquesta conferència l'únic tema que s'ha tractat ha estat «Els deures de totes les dones de cara a la guerra».

D'arreu de Catalunya han acudit les dones: treballadores manuals, intel·lectuals, camperoles, obreres de fàbriques, totes varen assistir-hi amb mostres de gran interès i cadascuna va donar orientacions i suggestions per a què el treball de la dona s'intensifiqués en tots els aspectes per tal d'arribar a reemplaçar els homes en els llocs de treball i així permetre l'ur mobil·lització sense que la producció se'n ressentís i sobretot per a arribar a intensificar la producció de material de guerra. En aquestes poques ratlles ens és impossible donar una ressenya exacta de tot el que en aquella conferència es va discutir.

Després de designada la presidència d'honor i efectiva de la conferència, la companya Gabina Viana va fer el discurs d'obertura.

Tres companys de la direcció del P. S. U., Ardiaca, Vidiella i Colomer, varen intervenir en el curs de la conferència, promettent l'ajut de llur partit.

Entre les intervencions més destacades, hem de citar:

La de la companya Elisa Uriz, que en nom del sindicat de la F. E. T. E., va tractar dels problemes d'educació. Va parlar també de Lina Odena, que ella havia conegut íntimament, i dels esforços personals fets per aquesta companya per tal d'arribar a tenir una instrucció; fou així com Lina Odena va poder ésser la militant i dirigent destacada que tots coneixiem.

Maria Ricart parlà dels problemes de les obreres a Barcelona; va insistir molt en la necessitat de crear més cursos d'infermeres i de recolzar el moviment «Ajut Infantil», que tants serveis està prestant i que ha recollit milers de nens refugiats. «Es necessari —va dir— que totes les

dones s'uneixin en un front ampli, que ens permeti arribar en breu temps a aconseguir resultats positius.»

Teresa Motilla, camperola, va exposar els problemes del camp i va dir-nos amb paraules senzilles les aspiracions de la pagesia catalana.

La companya Pilar Vitales, de la caserna Vorochilov, explicà l'abnegació de les seves companyes que en la caserna atenen les necessitats dels soldats del poble com a veritables germans de classe, i ens parlà d'una clínica que obriran per a ells així com també d'una guarderia per als fills dels que van al front.

Una pescadora de Sant Carles de la Ràpita, la companya Angelina Sans i Palarm, va intervenir en termes tan senzills com emotius. Elles, les dones dels pescadors, ja han après de pescar, ja surten a la mar; llurs companys podran anar-se'n tranquils al front, car les dones heroiques de la Ràpita aniran a la mar; als malalts no els faltarà peix; llurs filllets no es moriran de gana. Aquesta dona, que ens va fer venir les llàgrimes als ulls, amb un gest ple de generositat, va treure's les seves arracades, única joia que posseïa, i les va donar perquè el seu gest fos seguit per altres i que totes aquestes joies fossin convertides en allò que més es necessita per a guanyar la guerra: armes per a combatre l'invasor.

Tot seguit, les companyes Palmira Pijoan i Carme Brufau, de Lleida, varen lliurar dos magnífics anells, joies comprades amb els estalvis de llurs companys.

La companya Imbert, en una eloqüent intervenció, va parlar de les nostres companyes del front, de llurs sacrificis, de llur coratge.

La companya Pàmies ens va fer sentir la veu de les joventuts, que han estat les més sacrificades abans del 19 de juliol i que avui són les que més màrtirs i herois han donat. La lluita d'avui és, més que res, la lluita per un esdevenidor millor. Les joventuts de demà seran felices en la mesura que les d'avui sàpiguin sacrificar-se.

La delegada de Sùria, obrera del ram tèxtil, en representació de les dones dels minaires i de les treballadores de la indústria tèxtil de la seva encontrada, va parlar dels esforços que amb pocs mitjans havien realitzat. Esperen que els sindicats ajudin a convertir moltes fàbriques en indústries de guerra.

La companya Mercader ens parlà de la necessitat de crear una veritable moral de guerra a la reraguarda. «Es al carrer —va dir— on la dona antifeixista ha d'esmerçar una gran part de les seves activitats. El moment que passem és greu i els abusos s'han d'acabar; amb el nostre exemple i explicant els sacrificis que el nostre companys fan al front, guanyarem les dones i els farem comprendre que la nostra missió, ara, és d'austeritat, amb l'únic fi de guanyar la guerra.»

La companya Carme Garcia, comissària de sanitat de guerra al front de Torralba, encoratjà les dones perquè es capacitessin per a anar a prestar llurs serveis als ferits. Va fer lliurament de cin cèntes pessetes al Socors Roig Internacional, en nom de les dones dels pobles conquistats per nosaltres als feixistes d'Aragó.

Una nena del Poble Sec, en nom dels pioners, va saludar la conferència i recità uns versos a la memòria de Lina Odena.

La companya Marty va fer una crida a les dones perquè fossin més vigilants i que no es deixessin anar en parlar perquè a la reraguarda hi ha espies, que poden fer mal a la nostra causa.

La companya Pérez Enciso parlà de la necessitat de crear escoles ràpidament per a la readaptació de la dona al treball de l'home.

La delegada de Sant Feliu de Guíxols ens va dir que a la seva comarca les dones ja havien fet l'«Aliança Nacional de les Dones Antifeixistes», exemple que ens hem de donar pressa a seguir.

Es impossible fer la ressenya de totes les intervencions. La companya Julià parlà de la necessitat de l'aliança nacional de les dones antifeixistes, i, per últim, la companya Mercader va cloure la conferència fent-ne el resum.

Les conclusions de la conferència van ésser:

- 1.a Crear una «Aliança Nacional de Dones Antifeixistes».
- 2.a Estimular la mobil·lització femenina a la reraguarda.
- 3.a Establir una moral de guerra a la reraguarda.
- 4.a Capacitació de la dona mitjançant escoles d'aprenentatge per tal de suplir l'home en indústries i tallers.
- 5.a Ajut incondicional a l'heroic poble de Madrid.

Saludem l'aparició de «Mujeres Libres», periòdic de les dones de la F. A. I., a la direcció del qual no solament desitgem el millor èxit, sinó la més escrupulosa responsabilitat en el plantejament i solució dels problemes de la guerra i de la unitat antifeixista.

DEL FRONT

GUERRA! Vuit mesos de guerra! Quina brevetat en el dir! Que llargs, però, de desgranar amb llur rossec de dolors, sanglots, agonies!

Amb tot, aquesta gesta sublim que va escrivint el poble assedegat de llibertat en pàgines roges per la sang generosament vessada pels seus fills, presenta, en el transcurs dels dies, nous matisos, nous perfils: la «cuartelada» inicial, finançada per una plutocràcia egoista, incomprensiva, rodà per la pendent del desprestigi moral, engruixint-se com deforme bola de neu, amb tots els altres elements que representen l'aberració, el sentit negatiu, per a tota consciència lliure.

El nostre subsol riquíssim, la nostra situació estratègica privilegiada ha estat l'esquer utilitzat pel feixisme casolà, impotent i traïdor, per atraure's l'ajut dels botxins de nacions sense escrúpols, sense cor. I Hitler i Mussolini enviaren a riuades llurs homes equipats a la moderna, volent reviure a la nostra terra la vergonyosa facècia consumada amb Etiòpia. Mes, oh mera-

RETROBAMENT

DE LA

PRIMAVERA

La primavera dels plàtans porta milers d'arracades. Fulloles tremoladisses, transparència de maragda, i encara les boles velles, engelosides de l'aire, engelosides del sol i del suport de la branca.

Ai, primavera dels plàtans, que vens sense que et demanil. Aquest any sí que no creia que et tindria per companya. Sóc molt distinta d'abans i el meu ofici és un altre, que la guerra m'ha donat amb un sospir de metralla.

Però tu vens, primavera, perquè no pots oblidar-me. Era jo qui abans corria vers la teva mà manyaga. Quan tenia catorze anys et tenia per germana, i sempre t'he estat fidel, primavera de maragda. Per això tu te m'acostes, suau, aquesta vegada.

Ai, primavera dels plàtans; ai, presència assolellada, acompanya'm pels camins que la guerra m'assenyala!

Francesca PRAT

vella! Davant l'acreciment de l'enemic temut i temible, la sang dels nostres avis bat amb nova força en els cors sense preu dels bons espanyols, i la valentia, en un abrandament formidable, esdevé heroisme mai vist, i l'entusiasme xardorós que arborà aquelles jornades èpiques del juliol, cristal·litza en organització, disciplina, responsabilitat, i davant l'astorament del món sencer, aquells exèrcits modèlics, «made in germany», son anorreats, pulveritzats, omplerts de vergonya per unes tropes improvisades, suara eixides del taller, de la fàbrica, del conreu.

La premsa gràfica recull les fotografies d'aquests presoners estrangers enviats per força a lluitar al nostre camp. Heu vist mai res tan colpidor com aquests soldats que reflecteixen la sorpresa i el dolor per l'engany de què se'ls ha fet víctimes en trobar-se amb el tractament fraternal amb que els tracten els soldats de l'Exèrcit Popular Regular que els feren presoners?

Era ahir que la veu càlida i convincent de «La Pasionaria» i de Margarida Nelken sabia despertar el sentiment patriòtic dels presoners de Cerro Rojo; i per això és avui que el parlament amarat de veritat del general Miaja i de Jesús Hernández, Ministre d'Instrucció Pública, troba el ressò d'uns aplaudiments espontanis entre els italians capturats a Trijueque i a Brihuega. Els presoners, al nostre costat, esdevenen tot seguit camarades nostres. On és el secret d'aquest miracle? Podem respondre, senzillament, que és fill del sentiment de justícia, que glorifica la nostra causa i que brolla potent, encomanadís, del pit heroic dels nostres braus, posant tan alts els fets del nostre Exèrcit Popular que més que gestes humanes, reals, sembla reviu aquelles fabuloses empreses de llegenda.

Lluïsa BARGÉS

(Fotos Capello.)

Un raig de llum inexorable sobre el fosc Dret, arcaic i egoista

19 DE JULIOL

JA fa molt temps que he après de viure de cara al sol.

I fa molt temps —oh, sí, molt temps també— que s'ha deixat de banda, públicament i notòria, una col·lecció de teories respecte a la personalitat femenina, sintetitzades i apuntalades en les del vell Schopenhauer, agre i malcarat, que parlava malament de les dones perquè elles el trobaven insuportable.

Portem anys i anys de literatura i d'oratoría a favor nostre. Se'ns han donat tota mena d'explicacions i satisfaccions —oh, ha estat emocionant!—, s'ha escampat als quatre vents que la nostra naturalesa específica ens feia creditors a l'«honrosa igualtat», i s'ha afirmat rodonament que s'havia acabat el «més» i el «menys»...

Però a l'hora de les coses positives... res, germanes, res...

Com és possible? Si el dret de la dona a l'«honrosa igualtat» ningú no intenta discutir-lo ja! S'ha fet nervi i carn de la nostra vida moderna, veieu... Tothom hi està d'acord!

Sí... Tothom hi està d'acord menys el Codi civil. I, per tant, és com si no haguéssim avançat un pas.

És prodigiós. El nostre benaventurat Codi del 1889 continua fent la seva plàcida ruta a través de l'època sotragada, poblada de flames, de batecs i de crits, sense assabentar-se de res. D'ençà de la seva aparició sembla haver-se recobert d'una misteriosa pell de porc espí. El promulgaren amb el propòsit de què fos revisat cada deu anys... i no cal dir que ningú no s'atreu a posar-li la mà al damunt durant tota la seva vigència fins el 19 de juliol del 1936. S'havia arribat a creure invulnerable, com si cadascun dels seus títols hagués estat submergit en sang de dragó wagnerià.

I no cal dir tampoc que a ell no se li ha d'anar amb històries d'emancipació femenina. Tots els seus missògins articles —divertits a còpia d'ésser indignants—, que semblen redactats per un deixeble «enragé» de Schopenhauer, Nietzsche i Vargas Vila a la vegada, perduren quasi

dins del cor mateix del segle XX, com una casaca versallesca entremig d'una remessa de caçadores de gamusa.

I eren tan durs i encatronats, que la Constitució de la República del 31 els féu trontollar un xic, però no aconseguí enderrocar-los.

Tan sols caigueren, anihilats per una llei del nostre Parlament, a la lliberal Catalunya. Catalunya ha estat sempre inquieta, comprensiva i revolucionària: el seu dret de tots els temps es més ample i generós que els altres drets ibèrics. I aquesta llei, posada en vigència el dia 1 de gener del 1935, que concedia la igualtat plena i absoluta a la dona catalana casada, ho confirmava una vegada més. Ja no em mofo quan dic que fou emocionant. El raig de llum del «seny» havia fet ressaltar, inexorablement, la pols i les teranyines de la vella legislació.

Però a la resta d'Espanya el fòssil jurídic del 1889 continuava marxant en la penombra. Semblava molt lluny encara el dia en què havia d'arribar el raig de llum inexorable, sota el qual es veïés la magnitud de les tares del entronitzat Codi. Jo m'ofereixo, companyes profanes en Dret, a informar-vos en articles successius de tot el que hi havia en aquell arcaic cos jurídic en contra nostra. Us asseguro que mai no heu imaginat tant com hi havia! Quan us en donareu compte apreciareu més encara els avantatges que, en el camp de les lleis, ens ha portat a les dones el 19 de juliol, amb el seu raig de llum inexorable.

És una realitat que es toca i que es viu per les dones de tot Ibèria. En el simbolisme de la veritable Justícia, ultra una bena als ulls, una balança i una espasa, jo hi afegiria uns espolsadors, per desterrar els corcs i les aranyes del fosc arcaisme. I mai com ara no havien fet tanta feina... Fora, fora els vells criteris rovellats i ridículs! Claror també per a nosaltres, ja que fa tant de temps que vivim de cara al sol!

S'han acabat els escepticismes. És la primera vegada que sembla que Maria Lluïsa ALGARRA jutje de primera instància

US PARLA EL METGE

La pell exigeix certa cura higiènica amb la qual evitem la visita inoportuna de malalties.

Podem classificar les pells en tres grups:

Pells normals, dites així per estar cobertes de quantitat suficient de grassa.

Pells seques, les que per defecte del funcionament de les glàndules sebàcies estan mancades de la grassa normal.

Pells greixoses, que tenen un excés de grassa.

Les pells normals poden irritar-se quan l'aigua usada està carregada de calç. Remarquem que a l'acció nociva de la calç s'hi ajunta la dels sabons de mala qualitat, que tenen un excés d'alcalins i de perfums artificials.

Les persones que tenen la pell sensible, sobretot si pertanyen al sexe femení, poden neutralitzar la calç afegint al l'aigua del bany de 60 a

80 grams de carbonat de sosa o de bicarbonat sòdic. No es pot recomanar afegir-hi glicerina per no ésser el seu preu assequible per a aquest ús. Les glicerines sabonoses líquides són pràctiques per a ésser usades per les persones de pell sensible.

Les pells seques necessiten més cura a l'hivern perquè la sequedat augmenta a mesura que la temperatura és més baixa. Les persones de pell molt seca pateixen amb freqüència crisis de picor, que esdevé una veritable tortura. L'aigua amb excés de calç és encara més dolenta per a aquesta varietat de pells.

Després del bany es pot aconsellar una fricció de la fórmula següent a les parts on la pell és més seca:

Glicerina neutra de bona qualitat. 50 grams
Aigua de roses destil·lada. 25 grams
Aigua destil·lada. 75 grams

Podem substituir la glicerina pel glicèrolat d'amido quan la pell està

molt vermella. Les regions seques descobertes, com la cara i les mans, i en les dones el coll i els avantbraços, és útil friccionar-les amb els dits impregnats de colcrem fresc.

Les pells greixoses toleren i suporten bé l'aigua i els sabons.

Si la pell és molt greixosa és d'aconsellar emprar aigua en la que prèviament s'hagin fet bullir de 5 a 15 grams de borat de sosa per litre. És convenient l'ús de sabons de sofregit.

És indicada una loció diària amb alcohol canforat.

Les dones joves i amb aquesta mena de pell tenen a la cara, al nivell del front, galtes i nas, una brillantor causada per l'excés de grassa, que pot desaparèixer amb una loció diària de la següent fórmula:

Borat de sosa. 2 grams
Eter sulfúric. 2 grams
Alcohol. 50 grams
Aigua de roses destil·lada. 50 grams
Aigua destil·lada. 50 grams

Estudiants

Conte per
Aurora BERTRANA

FA prop de quinze anys que jo estudiava en un institut ginebrí. Però el record d'aquelles hores viu encara vibrant i saborós en un lloc preferent de la memòria. El fantasma dels meus companys d'estudis (un fantasma d'allò més gentil!) m'acompanya sovint. Adés és l'ombra de Berta, l'exquisita i bondadosa; adés la d'Angela, la del somriure picardiós i els ulls lluent. Un dia em persegueix la figura pueril i esprimitxada de Görlitz, el músic; un altre, la veu baixa i greu de Khanda, el caucasià.

Com són dolços els espectres del meus antics companys i com en hores de solitud i d'amarguesa «ells» han fet relluir el meu somriure!

N'hi havia de totes les nacionalitats: anglesos, americans, australians, indús, sud-africans, escandinaus, xinesos, russos, alemanys... Però hi havia pocs italians.

A l'Institut, mentre queixava la preta de xoco'a'a i el panet, entre una classe i l'altra, sentia al meu voltant una barreja estranya de l'enguatge.

Els caparrons dels joves estudiants d'ambdós sexes, que s'aplegaven al vestibul, tenien tots els matisos, des del ros de blat fins al negre de corb.

El meu cabell passava pel més fosc de l'Institut. Com que no hi havia cap més espanyola i el meu tipus acusava netament la meua procedència racial, tots es complaïen en anomenar-me «l'espanyola».

Sovint, en organitzar alguna festa amb ballarugues, sollicitaven de mi no res menys que un «zapateado» o unes «seguidillas». Jo m'esgargamellava explicant que era catalana i per aquest motiu no coneixia aquelles danses.

—El nostre ball nacional és la sardana —els deia— i tota sola no puc ballar-ne.

Quins ulls més admirats feien en oir aquestes declaracions!

La major part dels estudiants no sabien res de Catalunya; alguns fins n'ignoraven l'existència. Recordo que una americana, més subtil que els altres, va pretendre que jo era «very fancy» en inventar un país, pel gust d'esbargar la companyia. Altres, molt pocs, coneixien vagament els nostres problemes nacionals, però solien burlar-se'n.

En tres anys que vaig romandre a l'Institut vaig explicar més de cent vegades episodis de la història de Catalunya. Blasmava com cal Felip V; me n'orgullia de l'Expansió Mediterrània; deplorava la unió amb la casa d'Austria i la decadència catalana; m'entendria en parlar de Pau Claris, de Roger de Llúria, de Rafael Casanova...

Al cap d'uns mesos de «propaganda», els estudiants i algun professor començaren a anomenar-me «la catalana». Quan jo feia malament un exercici, el director em solia dir, irònicament:

—Es clar, Catalunya tothora independent.—

Per a venjar-me de les burles d'alguns, adreçades al meu país, vaig cantar, xiular i tocar, al piano i al violoncel, «Els Segadors». La melodia va tenir èxit. Sovint l'haurieu sentida escampant-se pels passadissos i pel pati de l'Institut. La xiulaven o l'entonaven un escandinau, un rus, un italià, en una inconsciència absoluta de la solemnitat del cant.

Un dia vaig dir-los que allò era un himne de rebel·lia. Algú va insinuar que era trist. Llavors una francesa afegí amb malícia:

—El veritable himne del vostre país es la «marxa reial». «Elle est plus entraînant» — acabà.

Res de tot això no enterbolia les nostres juvenils relacions. Era plaent d'observar la diferència de caràcters, entre pobles i nacionalitats.

Els anglesos es distingien per llur orgull racial, per llur absoluta independència, per llur egoisme i desimboltura, que sorprenia i dominava tothom.

Els anglo-saxons formaven un grup apart i eren els més revolucionaris de l'Institut, malgrat ésser els més

conservadors. (Aquest fenomen contradictori sovint és més del que sembla. Estalvieu-me'n, però, la digressió psicològica.)

Una colla d'aquestes noies causava escàndol entre els seriosos ginebrins. Però fou un joïós i innocent escàndol, val a reconèixer-ho!

Anaven sempre amb el cap nu (fa dotze anys a Ginebra aquest fet insòlit resultava un veritable atemptat a les tradicions, al «bons costums», al més arrelat dels conceptes estètics), x'u'ant i fumant pel carrer. (Calví ens valguí!)

Recordo que solien assistir a tots els concerts, formades en grups de deu o dotze. Assaltaven el t'anvia, davant l'esverament profund del calmos i ensopit cobrador. Les estudiants s'escampaven pels llocs disponibles. La major part romania a la plataforma, on tranquil·lament cantaven a cor velles cançons angleses.

Els equànimes suïssos, que també anaven al concert, estaven esverats d'aquell escàndol. Temien que les esbojarrades noies següien fent xerinola durant l'audició. S'equivocaven de mig a mig. Ningú més a'ent ni més respectuós que elles, tant si es tractava de la mil·lèsima execució de la Cinquena Simfonia de Beethoven com de la primera d'una escurixidora i esgarriosa composició de Schoenberg. (Certs públics meridionals que jo conec haurien pogut prendre-les com exemple.)

A la sortida anaven devers llurs pensions, amb el cor amarat de melodies. No podien estar-se de prolongar el concert. Es reunien al volt d'un pal de reverber urbà i entonaven altra volta llurs cançons predilectes, so'a la batuta (llapis) de miss Smith o de miss Mackall.

Els diumenges anaven a's Alps, a esquiar, i les tardes dels dissabtes les passaven a casa de miss Johny, multimilionària americana que vivia amb un luxe asiàtic (no sé per què «asiàtic», però així es diu sempre per costum). Mentre aquesta miss no sabia com despendre els diners, un reduït nombre de llatins la passaven d'allò més negre. Ens consolàvem criticant. No deixàvem res a lloc: mestres, deixebles, mètodes, indígenes..., tot ho reiallávem curiosament. Ningú no és preocupava de nosaltres. Erem mal ullats, inconsiderats, menyspreats.

Entretant, «les roces del nord» (escandinaus, suecs, alemanys), amb el cap a la feina i una constància i perseverància inestroncable, anaven ocupant els primers llocs. No abandonaven mai llur objectiu: obtenir un certificat, i res, llevat d'això, no els interessava. No semblaven joves, amb sentiments i amb il·lusions. Pareixien pertànyer a un món on l'amor, la joia, la fantasia i el romanticisme en són exclosos.

El nostre petit grup de llatins es lliurava entretant a la més apassionada de les vides. Judiqueu: passar gana (en passàvem tots), sofrir la vexació de sentir-nos incompresos (qui sap si també «incomprendus»), lluitar per la vida a'hora que per la inel·ligència, enamorar-nos (ni un sol estava lliure d'aquest xarampió juvençà)... Aquest conjunt d'esdeveniments esprimitxava els nostres cossos, ens enfonsava els ulls i ens feia l'esguard més brillador. Empal·lidia les nostres galtes i ens esmolava i aguditxava l'esperit. Erem agressius i implacables. Una xacra per l'Institut.

Mentre e's a'tres triomfaven, nosaltres anàvem fracassant un a un. (Dels anglo-saxons hi havia qui triomfava i qui fracassava també.)

Però quelcom esclatava meravellosament: l'amistat, la companyonia. Fou en aquesta època inoblidable que jo vaig compartir la cambra amb Elsa, el menjar amb Berta, les confidències amb Zuzy, i els llibres, els abrigalls, les amargueses i les joies amb tot el meu grup.

Entre llavors i ara, quants éssers he conegut anant pel món, ençà i enllà dels oceans, però no cap ha deixat en mi una empremta tan fonda com els meus companys d'estudi. Ni cap època ha estat com aquella, dolorosa i romàntica, intensa i lliure, emocionant i inesborrable.

Aurora BERTRANA

GRAN CONCURS DE COMPANYA

A TOTES LES DONES

COMPANYA organitza un grandios Concurs per a premiar la millor novel·la curta d'actualitat escrita per una dona catalana. ● Aquesta novel·la es publicarà en folletó en la nostra revista. ● Escriviu, dones catalanes! ● En el pròxim número donarem a conèixer les condicions.

ELS interessats en mantenir-nos en l'error, la gran burgesia, els grans terratinents, en una paraula, el feixisme, venia assenyalant-nos com enemic l'home, que ens presentaven com un obstacle insuperable interposat en el camí de la nostra emancipació. Volien desviar la nostra atenció del veritable antagonista; volien evitar que ens donéssim compte de quin era el veritable fons de l'assumpte.

Companyes: hem perdut molt de temps disparant els nostres trets contra un blanc fals; però per fi s'ha descobert que el factor essencial, el factor bàsic, ineludible i decisiu en tota emancipació, el que cal conquistar costi el que costi, és la independència econòmica. Sense independència econòmica no hi ha alliberament possible. I en efecte: de què li hauria servit a la dona treballadora l'estrepitos atorgament del vot ni la declaració dels seus drets civils i polítics si mentre l'Estat i el Parlament li obrien llurs portes, les del taller, les de la fàbrica i les de la universitat li romanien barrades?

Companyes: la lluita antifeixista obre un ample camí d'esperances a la dona que vulgui emancipar-se i vulgui conquistar aquell factor. El treball serà la nostra salvació.

Dones: treballeu!

Accelerem la producció, és per a nosaltres, és per als nostres fills, és per als nostres germans.

FÀBRIQUES

SABADELL. Un poble eminentment industrial. Visitem la fàbrica de les Filatures Garcia Ebach. Hi treballen unes setanta noies. La nostra entrada produeix un moviment de curiositat entre elles. Aviat han descobert l'objecte de la nostra visita. Els companys fotògrafs els han cridat l'atenció. Segueixen en el seu treball. I mentre l'objectiu del repòrter gràfic es dedica a recollir la figura de les noies en plena activitat, parlo amb l'encarregada de la secció.

Es diu Josepa Cortès. Es una dona de caràcter seriós i enter; s'endevina que sempre ha donat l'exemple en el treball, que ha sabut guanyar-se la confiança i l'estimació dels altres.

I ens diu:

—Nosaltres mai no havíem estat dirigides per dones, sinó per homes. Però el dia 19 de juliol vàrem poder demostrar la nostra capacitat de treball. Així hem pogut anar conquerint els llocs de direcció. Així, doncs, jo sóc la primera dona que treballa com encarregada ací. En el Consell d'Empresa hi ha, també, noies. Aquesta fàbrica pot produir treballant-hi només que dones soles. Els homes poden anar al front tranquils.

—Què me'n dius de la guerra?

—Mira, camarada: tenia el meu fill al Marroc. Des del començament de la guerra no he tingut notícies d'ell. Potser ha estat afusellat. Però no creguis que em limito a doldre'm de la desaparició. Sé que aquesta és la tragèdia de moltes dones catalanes i que hi ha qui encara travessa situacions pitjors. Sé també que, en lloc de plorar, hem d'ocupar un lloc en la lluita. Aquesta és l'única manera com venjarem els nostres morts. I si tingués més fills hàbils per a la guerra els enviaria al front; és més: si a casa no hi hagués menuts dels quals curar, jo mateixa també hi aniria.

Ha acabat la jornada de treball i totes les noies ens volten.

Aleshores intervé una minyoneta:

—Jo no tinc ningú al front. Però no hi fa res. La guerra també m'interessa a mi. Sé perfectament que el perdre-la vol dir el triomf del feixisme. És per això que no solament treballem a la fàbrica, sinó que quan pleguem d'ací anem a cosir per als soldats. Volem ajudar en tot el possible.

Les companyes fan signes afirmatius. La petita ha sabut interpretar bé el pensament de totes plegades.

—Com són les relacions entre les dones de les diverses organitzacions?

—Jo sóc de la C. N. T. —ens diu Rita Puch, una altra treballadora—, i encara que la majoria d'aquesta fàbrica pertany a l'U. G. T., ens portem bé. Treballem juntes i ens anima un mateix desig: guanyar la guerra. No et puc negar que, en realitat, algunes vegades dissentim. Però no passa d'aquí. No som capaces de donar a l'enemic la joia que representaria el saber-nos desunides.

I prossegueix:

—En aquests moments la meua felicitat hauria consistit en ésser aviadora. Jo fóra el terror de les «Ales Negres». I tots els que jo hauria fet caure...—

Les seves darreres paraules es perden en un sospir.

—Quan guanyem la guerra —continua—, les obreres podrem estudiar. Aleshores... Aleshores sí que seré una bona aviadora! —acaba, entusiasmada.

Aquests són els més vehements desigs de les obreres de la fàbrica. Totes elles un sol anheli: guanyar la guerra. I ajudar, prestar la seva col·laboració a la mesura de llurs possibilitats, que són moltes.

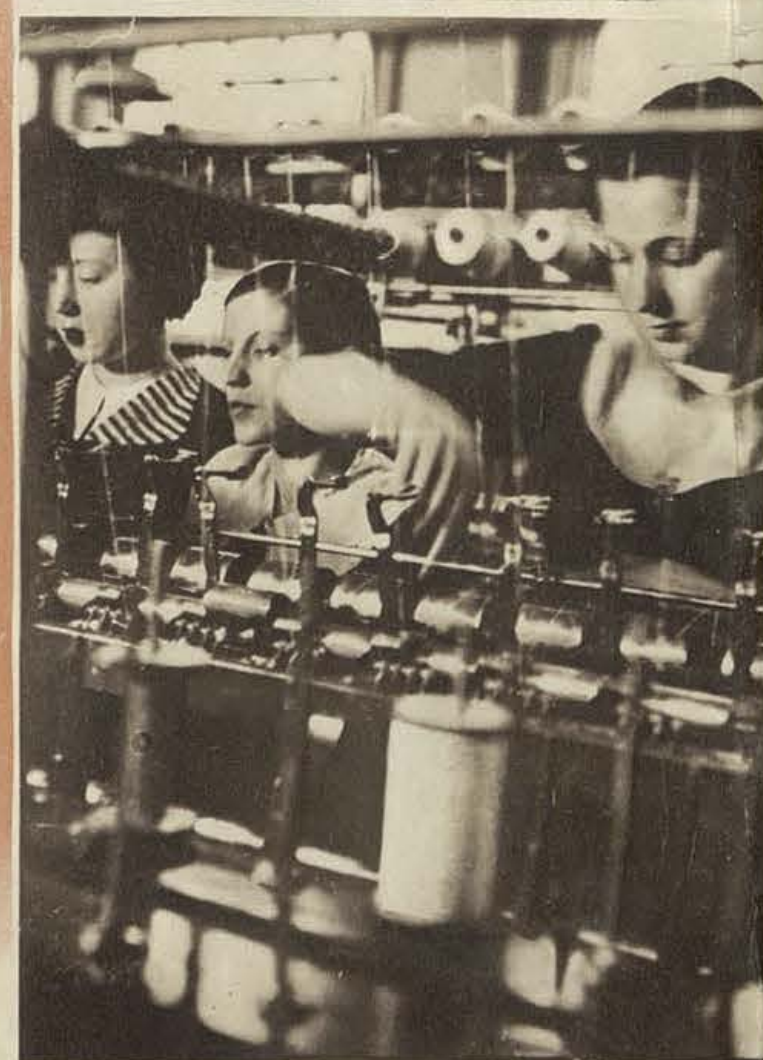
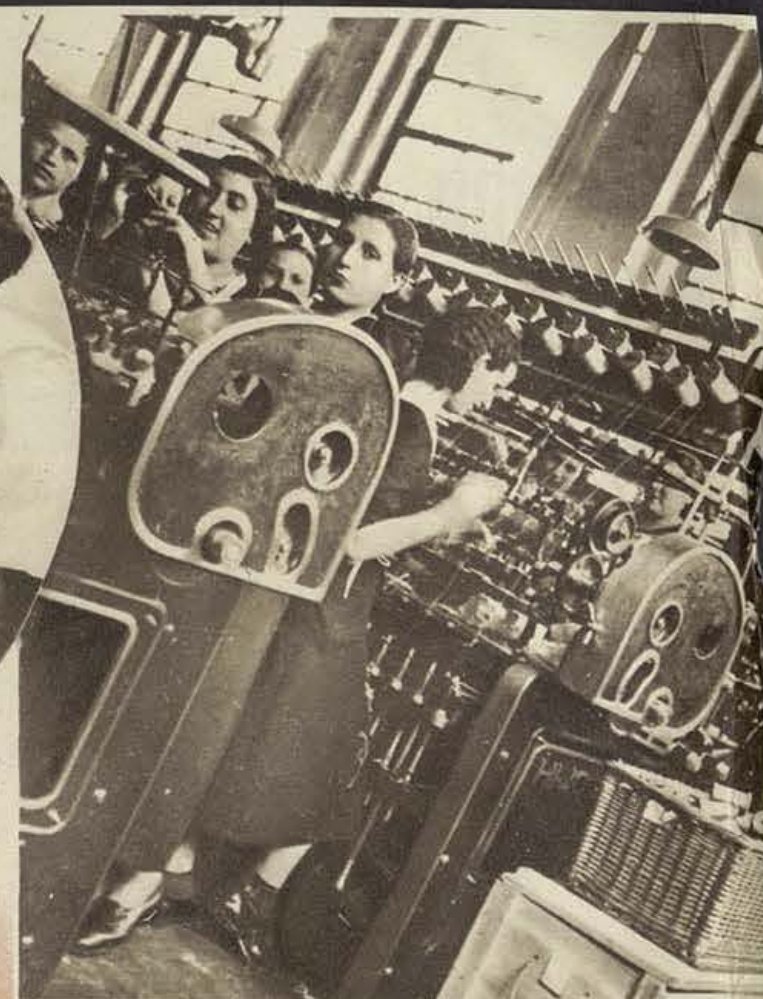
Salut, treballadores de la fàbrica! Salut, entusiastes soldats de la producció!

Lena IMBERT

Al costat de l'home, col·laboració i mai competència.

(Fotos Piquet).

EL CIRC

La pel·lícula és perfecta; molt reeixida de tècnica i d'interpretació, i molt interessant d'argument.

Es una pel·lícula de tesi, on es planteja el conflicte amb la societat nord-americana d'una dona blanca que ha tingut un fill negre. Els blancs la persegueixen. «Es una criminal; foragitem-la; no mereix estar en el món civilitzat!» L'expulsen del poble brutalment, convençuts de la superioritat de llur raça damunt de les de color.

Però... «De tots els confins del món ve l'home a la nostra pàtria en recerca de llibertat», canta un jove a Moscú. Mari arriba. Allí brota novament l'amor, també per damunt de les fronteres. Martino... Mes aquesta vegada sense complicacions ni prejudicis. A Martino no li importa res del passat de la seva promesa, i tampoc per a ell no és pecat l'haver estimat abans un home i que aquest fos negre. I respecte al color de l'infant, «El Circ» diu a Mari, esbalaïda: «Aquí estimem tots els nens, siguin blancs, rojos, negres o verds, i encara que tinguin ratlles grogues.» I besen i amoïxen afectuosament el menut, que somriu content.

Magnífic contrast en're una i altra societat!

El feixisme predica la superioritat de la raça blanca damunt de les races de color, a les que anomena races inferiors, i amb el pretext de «civilitzar-les», encén la guerra imperialista per a robar colònies, matar, incendiar, etcètera.

Mari, a Nord-Amèrica, no pot viure amb el seu fill negre.

A la U. R. S. S. tots els homes, tots els pobles, totes les races, són lliures per un igual.

Mari es queda, feliç, a Moscú, i canta, plena de força, joventut i alegria, la cançó dels joves soviètics:

«Que ningú no es creu-hi en el nostre camí; que ningú no ens faci nosa. Sabem defensar les nostres conquestes, la nostra pàtria.»

Les cançons són magnífiques, i el públic surt del cinema entonant-les amb fruïció.

La Diada de la Joventut

celebrada darrerament

CADA dia les masses juvenívoles de tot Catalunya es senten més lligades a les necessitats de la guerra. En mils i mils de joves es veu el desig d'incorporar-se a l'Exèrcit Popular Regular. Però volen tenir una preparació militar perquè comprenen que és necessari conèixer la tècnica militar si volen lluitar amb èxit contra els exèrcits invasors alemanys i italians.

Cal crear una moral de guerra entre els joves que no tenen l'edat per a ingressar immediatament a l'exèrcit, compresa entre els disset i vint anys.

Amb aquesta finalitat el Comitè Pro-Exèrcit Popular Regular, amb la col·laboració de totes les organitzacions, va llançar la idea de celebrar un dia dedicat a la joventut catalana, la qual va ésser acollida amb entusiasme.

Aquell dia es va veure l'entusiasme i el dinamisme de les masses juvenívoles.

Al matí es va celebrar la inauguració del primer Camp d'Educació Pre-Militar a Pins del Vallès. Mils i mils de joves envaïren els trens especials a primeres hores del matí. A la inauguració va assistir-hi el nostre President, Lluís Companys, i En Comorera, els quals varen adreçar la paraula als joves que es trobaven congregats i varen ésser molt aplaudits.

A la tarda es va celebrar un festival esportivo-militar, amb llançament de bombes i altres proves, a l'Estadi, assistint-hi més de quaranta mil joves.

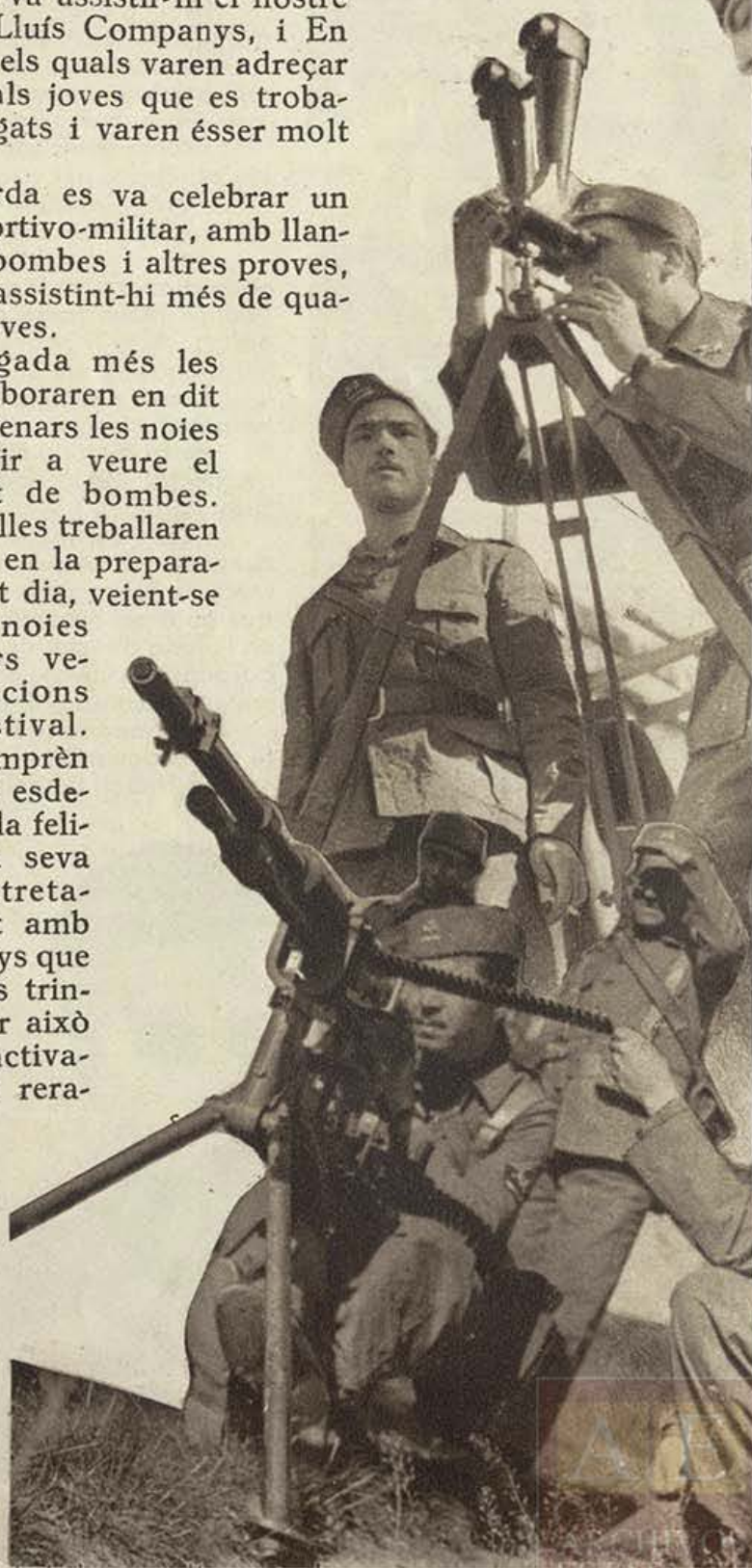
Una vegada més les noies col·laboraren en dit dia. A centenars les noies varen acudir a veure el llançament de bombes. Infinitat d'elles treballaren activament en la preparació d'aquest dia, veient-se grups de noies pels carrers venent invitacions per al festival. La dona comprèn que el seu esdevenidor en la felicitat de la seva llar va estretament lligat amb els companys que lluiten a les trinxeres. I per això treballen activament a la rera-

guarda en la formació de l'Exèrcit Popular Regular.

A l'Estadi el nostre President Companys de nou saludà tota la joventut.

Estem segures que si es continua la labor empresa el diumenge, en molt poques setmanes hi haurà centenars de joves que s'incorporaran a l'Exèrcit Popular Regular, que defensarà la nostra Pàtria, que és la del Progrés, el Benestar i la Cultura.

Nosaltres, dones, saludem amb entusiasme aquesta joventut que aprèn el maneig de les armes als camps de Pins del Vallès i menyspreem els joves que es neguen, emboscant-se, a col·laborar a la tasca de formar el que esdevindrà gloriós Exèrcit Popular Regular.

Residència «Clara Zetkin»

Hi ha infants que han estat tràgicament postergats. Ells no tenen la culpa de llur intel·ligència insuficient, de llurs instints anormals, de tota la trista gama de deformacions que abonyega llurs pobres esperits reclosos en cossos neulits o defectuosos. Ells no són culpables, però sempre n'han sofert, com si ho fossin de culpables.

La família els suporta, solament. L'escola els bandeja per pertorbadors. Abans la societat no tenia lloc per a aquests nens pobres, i si en tenia algun era tan humiliant, tan «caritatiu», que àdhuc aquell desgraciat se n'avergonyia. Sovint la presó i el bordell eren les úniques portes que trobava esbatanades.

L'impuls saludablement humanitari de la nova estructuració social ha cercat una solució raonable a aquest problema, organitzant la Residència número 1, «Clara Zetkin», sota el patronatge d'«Ajut Infantil de Reraguarda».

Res no s'hi ha regatejat per tal de que l'èxit aminori la feixuguesa de la tasca empresa. Un xalet confortable, orejat i solei, amb una llenca de jardí, amoblat amb gust i intel·ligència pedagògica, forma el marc acollidor.

Unes infermeres ens reben i ens acompanyen per la casa.

—Aquí a cada nen se li fa la fitxa i la classificació del caràcter, atenint-nos a allò que la seva mare ens explica.—

Al voltant nostre bellugueja un estol d'infants amb mirada irregular. Alguns, descarats, ens fan ganyotes.

—Guariran?— preguntem inquiets.

—Molts només son retardats. Altres són xicots difícils que esdevenen inadaptats i són perillosos per a la societat.

—Però —insistim— guariran?—

La infermera somriu en remarcar la nostra impaciència.

—La majoria té bon diagnòstic, i de tots pensem fer-ne homes útils. Uns aprendran els oficis més rudimentaris; altres, professions més especialitzades, i àdhuc tenim tanta seguretat en alguns que esperem veure'ls convertits en magnífics enginyers. Mira: aquell d'allí ja aprèn de fuster.—

I, efectivament, ens senyala un noiet que, entusiasmat, clava uns llistons damunt d'uns altres.

Tota la direcció tècnica està a càrrec de l'il·lustre doctor Mira, ben conegut pels seus treballs psiquiàtrics.

La casa és un model en el seu gènere i les dones que hi treballen ho fan de franc. «Ajut Infantil de Reraguarda» esmerça íntegres els cabals que obté per subscripcions i col·lectes públiques en l'ajuda directa als infants. Cap dels seus col·laboradors —cuiners, xòfers, infermers, netejadores, metges, etcètera— percep retribució.

Tasca magnífica la de les dones d'«Ajut Infantil de Reraguarda»!

Bon treball antifeixista!

(Fotos Piquet.)

OCELLS NEGRES

OCELLS negres han batut les alas damunt la nostra ciutat, sembrant a llur pas metralla mortífera.

Llur objectiu, que és el de destruir llars obreres i assassinar dones, vells i infants, ha estat plenament assolit.

Unes dones i uns infants han estat ferits; altres, han mort.

Vàrem anar a visitar a l'Hospital Clínic una de les dones ferides per la metralla facciosa.

En veure'ns acostar-nos, un somriure floreix als seus llavis, pàl·lids pel dolor i el sofriment causats per les ferides que la metralla feixista li ha obert a les cames.

—I el vostre estat d'ànim, després d'aquest estrall, com està?

—Oh! —ens diu amb veu feble—. Encara que hagi estat ferida, el meu ànim no ha decaïgut un sol moment, i malgrat llur covardia, els assassins del poble no podran vèncer; com a Madrid, els treballadors de Catalunya no els deixaran passar.—

Aquestes paraules, tan senzilles, expressen millor que res el sentir del poble. Segles de sofriment han acumulat ànsies de lliberació al cor de les dones. Elles saben que la victòria del feixisme és l'esdevenidor de llurs fillets arruïnats, és la mort i l'empresonament de llurs companys i germans, és l'esclavatge i la fam. Totes les dones estan disposades a morir abans que l'invasor feixista s'apodori de la nostra terra.

Sortim de l'hospital colpits per una gran emoció i ens adreçem al lloc on més destroces ha fet la metralla feixista.

Se'ns entelen els ulls de llàgrimes davant l'espectacle punyent que s'ofereix a la nostra mirada: grups de dones obreres, algunes plorant, treuen els pocs mobles que resten de les habitacions enrunades. Un matrimoni ens diu amb veu tremolosa:

—On anirem ara? Tants anys que feia que vivíem ací! Ja ho veieu: tot desfet per aquests assassins!—

No podem gairebé contestar-los perquè sentim que un nus ens oprimeix la gola i ens priva de pronunciar cap paraula.

Davant d'aquesta tragèdia, davant d'aquestes llars destruïdes pels mercenaris de Franco, que assassinan dones i infants amb llurs caponís i júnkers, passa pels nostres ulls l'espectacle punyent de les llars destruïdes a Madrid i a Màlaga, així com també les de tots aquells poblets dels diversos fronts, en què tantes i tantes famílies han hagut de fugir, abandonant-ho tot; també ens ve al pensament la gran tragèdia dels nostres companys que es troben al camp feixista i que ni tan sols tenen el consol de poder espaiar-se amb els seus. Per a portar-los la llibertat, les dones de Catalunya farem el màxim esforç, i així un dia no llunyà una immensa abraçada ens farà, si no oblidar, al menys considerar per ben esmerçats els nostres sacrificis.

MONTY

Noticiari dels pobles

Badalona. — Les obreres de la fàbrica Fabra i Coats han fet l'aprenentatge de totes les seccions, perquè la fàbrica pugui funcionar sense els homes que han d'anar al front.

Canet de Mar. — Organitzat pel Grup Femení Antifeixista, va tenir lloc a l'Odeón Cinema una conferència a càrrec de la companya Francesca Riera, que disertà sobre «La dona a la reraguarda; els treballs fets i els que cal fer per totes les dones antifeixistes per a guanyar la guerra».

Es varen recaptar cinquanta pessetes per als Hospitals de Sang.

Cervelló. — Les dones de Cervelló han organitzat: Cursets per a infermeres. Un taller voluntari col·lectiu. Escoles amb classes nocturnes (tipus escola nocturna). Brigades pro-higiene.

Cornellà. — L'«Agrupació de Dones Antifeixistes», que està composta per les seccions femenines d'Estat Català, Esquerra Republicana, P. S. U., Joventuts Llibertàries, C. N. T. i Joventuts Socialistes Unificades, treballen en l'organització de menjadors col·lectius i guarderies per a fills d'obers, i ja han constituït uns equips de donadors de sang i han començat cursets per a formació d'infermeres.

Endavant, dones antifeixistes de Cornellà!

Manlleu. — Les obreres de nombroses fàbriques fan l'aprenentatge per a substituir els homes.

Mataró. — Les dones antifeixistes tenen muntat un taller col·lectiu on treballen voluntàriament a la sortida dels tallers i les fàbriques.

Ripoll. — Aquí les dones fan exercicis militars: tir, instrucció, etcètera.

A tots els partits, sindicats i organitzacions antifeixistes on hi hagi dones: Envieu-nos noves concretes referents al treball que fan les dones en la vostra localitat!

Un esfuerzo realmente loable, y coronado por el mejor de los éxitos. No es, sin duda, una vaga revista femenina más, sino la revista de las mujeres de esta hora. Tanto en sus numerosos grabados como en su texto resalta la nota popular y culta, el aliento de libertad, de consciencia, la vibración antifascista y la gracia femenina.

Las mujeres de izquierda, incorporadas sentimental y activamente a la presente dramática obra de nuestro pueblo, colaboran con esta revista a sostener vivo y tenso el espíritu antifascista del elemento femenino.

«Companya», filla de l'esforç d'un grup de lluitadores de la nostra Revolució, ve a instaurar un tipus de revista femenina nova entre nosaltres. Una revista feta per dones i per a dones, sense deixar, per això, de tenir un to «mascle» en el millor sentit de la paraula.

Tenim revistes de tota mena, àdhuc revistes molt especialitzades; ens faltava, però, una revista de les dones antifeixistes, i és aquesta necessitat que «Companya» ve a satisfer.

Res no ha estat negligit per tal de fer de «Companya» una publicació excepcional. Magníficament impresa pel procediment de rotogravat, no té res a envejar a cap de les revistes semblants que es publiquen en altres idiomes.

LES dones del districte cinquè (Radi XIII) han fet una recollida per a ajudar el seu periòdic, COMPANYA, i han recollit cinc centes pessetes. A l'ensam li han proporcionat dues-centes subscripcions.

COMPANYA sent una gratitud immensa envers aquestes dones que d'una manera tan remarcable palesen llur entusiasme antifeixista, i posa de manifest llur gest per tal que serveixi d'exemple als altres districtes i a les comarques d'arreu de Catalunya.

No estaria malament, companyes catalanes, que s'establís una mena de campionat per tal d'escatir on rauen les majors activitats propagandistes.

El fill del jardiner

MIRBAL

VAIG trobar un noi que tenia els ulls blaus i collia jacints, un a un, com si fossin ocells que volguessin volar.

Jo vaig dir-li:

—Què fas?

—Cullo les flors que el meu pare m'ha dit.

—I t'agrada la feina del camp?

—Sí que m'agrada, però estic força trist perquè vam arrencar els rosers de la feixa i només ens en queden als marges.

A la feixa creixia ja el blat i els pèsols florien, petita rialla de la terra feliç d'aquell camp.

—El pare va dir: «Les flors són boniques i bé val la pena d'ésser jardiner. Però avui que hi ha guerra les flors no serveixen pas tant com el blat.» I vam llaurar la feixa dels rosers.

I aquell noi dels ulls blaus, que devia tenir catorze anys, digué encara:

—Estic trist, però no creguis que em sapiga greu la mort dels rosers. Ja en plantarem quan s'acabi la guerra i no manqui menjar per a ningú.

Després es posà de nou a la feina i collia els jacints, un a un, com si fossin ocells que volguessin volar.

Candelària ESCOLÀ

En Guillem a l'illa volcànica

(Continuació)

EL segon no contestà. Ull de vidre tenia un secret que havia d'enriquir-lo tan aviat com arribessin a Ceilan, i no li agradava que el segon no volgués aturar-se pel camí.

Aquest secret no el deixava viure ni menjar. A la nit es retirava molt d'hora al seu camarot, on romania tancat i solitari hores i hores. Allà dins cap membre de la tripulació no hi podia posar els peus. Guillemó, curiós com tot bon xicot, sovint l'havia acompanyat amb els ulls i una nit havia observat que dintre del camarot d'Ull de vidre la llum romania encesa hores després que ell era al llit. Aleshores ell havia sentit unes ànsies boges d'atansar-se a la porta i de mirar pel forat del pany. La seva curiositat era molt gran, però com que a Guillemó no li agradava gaire tafanejar pel forat del pany, va decidir-se a preguntar a Ull de vidre, cara a cara, què feia tantes hores tancat.

Els dies passaven i no es trobava mai amb suficient valor per a qüestionar amb Ull de vidre. Diverses vegades s'atansà amb la pregunta als llavis, però, davant el gest tèrbol i brutal del contrabandista, Guillemó se n'anava, deixant-ho per l'endemà.

No creieu que Guillemó era covard, no. És que Ull de vidre tenia un aspecte horrorós. Quatre cicatrius li treuaven la cara de banda a banda, produïdes per una horrible baralla a causa d'un collar de perles robat amb l'ajut d'altres malvats que després es van negar a donar-n'hi part. Tenia per celles centenars de pèls de punta, ultra el seu ull de vidre que quan s'enfadava li sortia de l'òrbita i li queia a terra. Si haguéssiu vist amb quin gest horrible Ull de vidre recollia de coberta el seu ull i se'l tornava a posar a la cara! Era espantós! Guillemó necessitava tot el seu valor i tot l'afecte que tenia als seus pares per a embarcar-se en el «Centaure». I ara tremolava de pensar que havia d'abordar el terrible aventurer i demanar-li què feia dins del seu camarot.

Aquell vespre, dia 11 de juliol del 1886, en què Ull de vidre i el segon parlaven ras el pont, era l'últim que Guillemó s'havia proposat passar.

La mar estava moguda, anyellets blancs semblaven passejar-se per la seva superfície. El vaixell començava a moure's d'una manera exagerada. Pel cel, grossos núvols foscos, que semblaven betum, corrien uns darrers dels altres. Guillemó, fent un gros esforç, s'aixecà del rotlló de cordes en què estava assegut i s'atansà als dos que manaven el vaixell.

—Hum! —deia Ull de vidre en aquell moment—. Bufa vent del sud, tempesta segura.

En veure Guillemó prop d'ells, Ull de vidre es quedà mirant-lo i li digué:

—Es pot saber què fas tu ací?

Guillemó tenia molta por. Va voler parlar, però la veu no li sortia de la gola. Va voler pensar, però el cap li donava cadà tomb, tenia tanta confusió que solament desitjava que la terra se l'engolís.

Ull de vidre es divertia martiritzant-lo.

—Vina —li va dir—. Tu i jo hem de parlar.—

(Continuarà)

L'ajuda internacional al poble espanyol

Les obreres tabaqueres de Suècia treballen per als nostres fills

Nens, per a vosaltres
MIRBAL

LA Federació Tabaquera Sueca ha organitzat col·lectes, festivals, etcètera, per tal d'obtenir cabals per a auxiliar els nens antifeixistes d'Espanya.

Amb els diners recaptats i amb l'acord del «Comitè d'Acol·lida als Nens d'Espanya», patrocinat a França per totes les organitzacions obreres i republicanes, ha estat muntada una magnífica Residència Infantil capaç per a cent setanta nens. En aquesta fotografia pot admirar-se el magnífic palau que ha estat cedit per madame Aschberg i que està enclavat en el bosc de Compiègne.

La direcció tècnica de la residència va a càrrec del Conseller Nacional per a la Tutela de Menors del Govern Espanyol. Els nens estan perfectament atesos en un clima idèntic al del nostre país i amb tota mena de garanties per a llur salut i instrucció. Els professors són espanyols.

Ultra aquesta residència, i sempre gràcies a l'ajut dels antifeixistes estrangers, han estat organitzades fora d'Espanya nombroses colònies per als nens. La iniciativa ha estat deguda al Ministre d'Instrucció Pública, Jesús Hernández, eficaçment auxiliat pel Director de Primera Ensenyança, Cèsar Lombardia, i per la Federació de Treballadors de l'Ensenyança (F. E. T. E.).

La Ministre de Sanitat, Frederica Montseny, es preocupa igualment des del primer dia de la seva entrada al Ministeri de proporcionar allotjament a l'estranger als nens els pares dels quals volen resguardar dels horrors de la guerra.

CATALANS: *salvem Madrid!*

AJUDEM MADRID!

Contra Madrid s'han estavellat vuit ofensives metòdicament preparades del feixisme espanyol i internacional.

L'heroica resistència de Madrid, l'heroisme i l'abnegació dels esforçats soldats del nostre Exèrcit Popular Regular que defensa Madrid, ha fet possible la contraofensiva gloriosa al sector de Guadalajara.

Però Madrid necessita i mereix el nostre ajut.

Reserves d'hommes i material per a ajudar Madrid i reserves per a atacar a tots els fronts són el millor ajut que podem aportar a Madrid.

Catalunya, les dones de Catalunya no escatimaran sacrificis per tal de forçar la marxa i ajudar la creació de l'Exèrcit Popular Regular i reforçament de les nostres Indústries de Guerra per a fer més eficaç l'acció d'ajut a l'heroica capital, l'exemple de la qual és un constant estímul pels que de veritat volem batre el feixisme criminal.

Núm. 3, 15-IV-1937

Any I N.º 3
15 d'abril del 1937

Companya

REVISTA DE LA DONA

**"CONQUISTEM LA
VICTÒRIA PER A AS-
SEGURAR UN ESDE-
VENIDOR LLUMINÓS
ALS NOSTRES FILLS"**

**és el crit d'aquesta
teixidora de Sants.**

30
cèntims

Foto muntatges
M. FRIEDFELD

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

S
E
L
A
B
O
R
A
D
O
R
E
S
Maria BALDÓ DE TORRES
Maria Dolors BARGALLÓ
Aurora BERTRANA
Carme CONDE
Concepció CATASÚS
Condelària ESCOLA
Matilde HUICI
Anna MURIA
Carme MONTORIOL
Margarida NELKEN
«PASIONARIA»
Francesca PRAT
Maria PI DE FOLCH
Mercè RODOREDA
Isolina VILADOT
C Maria Teresa VERNET

R E D A C T O R E S
Maria Lluïsa BARGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTINEZ
Eloina R. MALASECHEVARRÍA

SENYORS homes: en aquestes últimes setmanes de la crisi les dones hem sofert molt.

Hem escoltat les vostres veus, els vostres crits, les vostres discussions. Hem vist als vostres periòdics publicar coses insospitades i inquietants. Us hem vist de malhumor, agitats, agres, tossuts, empenyats en un desig estrany, malgrat que molta gent assegurava que solament es tractava d'una carter a més en el Govern...

Senyors homes: les dones que amb vosaltres vivim, les que us hem dut al món, les que us donem els nostres fills per al front, no volem que continueu més per aquest mal camí. Perquè som la meitat de la vida tenim dret a parlar, i ho fem amb tota la responsabilitat, per a demanar-vos que deixeu els vostres nervis a casa vostra quan aneu a les vostres reunions, que discutiu amb honradesa intel·lectual, deixant parlar el vostre contrincant, escoltant-lo amb lleialtat, sense prejudicis; deixant-lo que expliqui les seves raons; deixant-vos, amb bona fe, penetrar d'elles per a rebutjar-les després si no us convencen o acceptar-les si valen la pena. Si el vostre criteri és just i els vostres arguments consistents, ningú no podrà treure-us la raó.

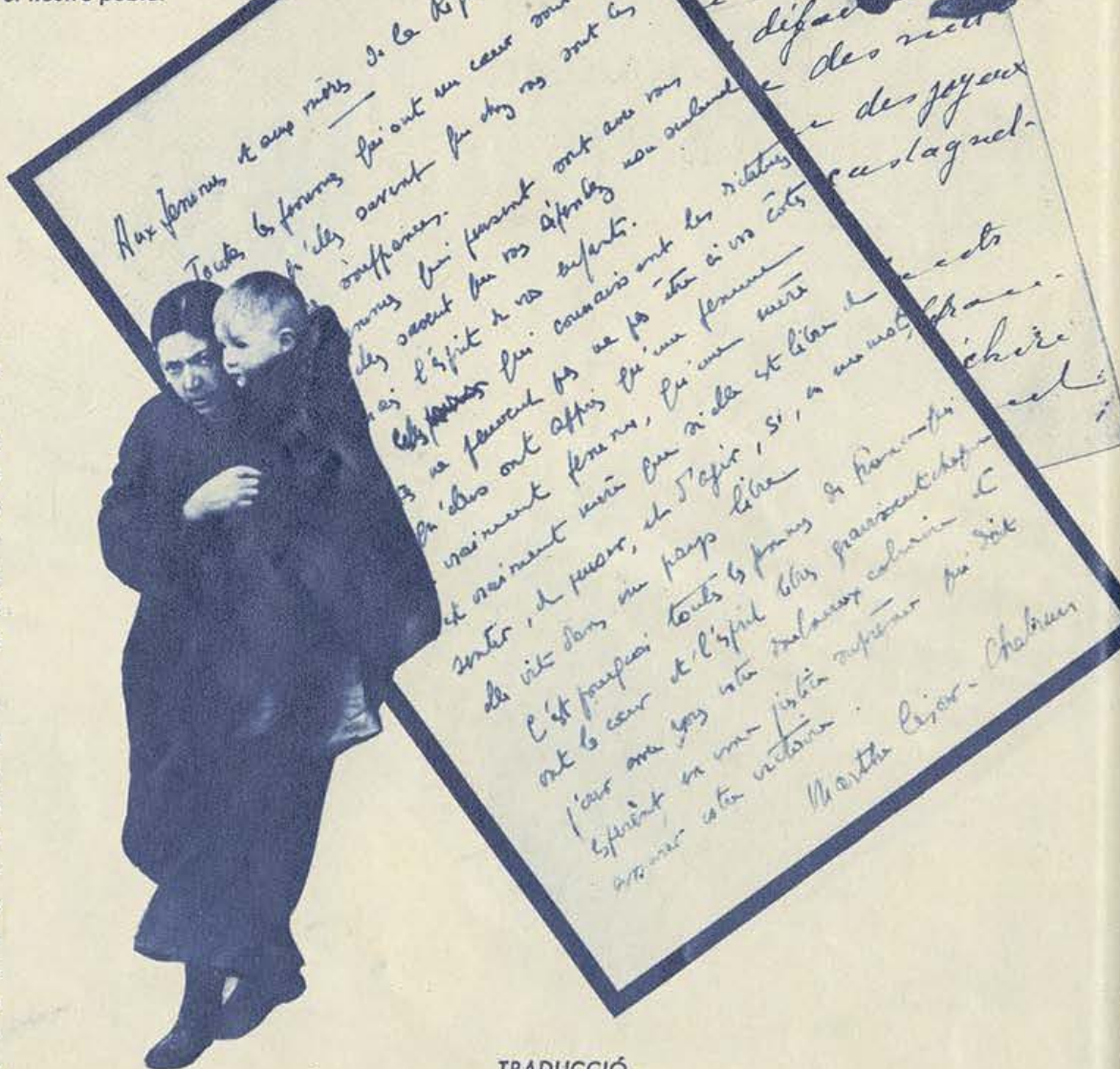
Senyors homes: les vostres dones us demanen cordialitat. Estrenyeu-vos les mans. Que ningú no es miri amb recel, que ningú es consideri més que com a germà. Ben junts, ben units, ben forts, ben segurs els uns dels altres. Mireu que el veritable enemic ens espia i espera per a descarregar el cop.

Harmonia, cordialitat, unió.

LES DONES FRANCESES ENS ANIMEN

MARTE CÉSAR CHABRUN i Madame VÍCTOR BASCH són dues intel·lectuals franceses que des de fa anys treballen contra el feixisme. Grans amigues d'Espanya i de Catalunya, ja durant el bienni negre varen prendre part activa en la campanya de mitings i conferències que el Comitè d'Ajuda al Poble Espanyol va organitzar en pro dels antifeixistes d'Ibèria. Ara treballen incansablement en el dit organisme i sobretot en el Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme, d'on ens trameten continuament robes i medicaments.

A Marthe César Chabrun, a Madame Víctor Basch, al Comitè d'Ajuda al Poble Espanyol, al Comitè de Dones contra la Guerra i a tants altres antifeixistes francesos anònims que ens presten llur solidaritat els agraïm llur suport i els prometem no defraudar les esperances que tenen posades en el nostre poble.

TRADUCCIÓ

GLORIOSOS SOLDATS QUE COMBATEU PER UN IDEAL I QUE AMB ELS MOTS

«No passaràn!» als llavis oferiu les vostres joves vides en holocaust: salut.

Salut a vosaltres, dones heroiques, que amb el vostre esperit de sacrifici total honoreu la humanitat i que escolteu impàvides, sense defallir, els mortals tac-tacs de les metralladores en lloc de l'alegre repicament de castanyoles d'abans.

I salut a vosaltres, infants màrtirs, que la vostra sofredra muda ens emplena de dolor i fa pujar del nostre cor un crit d'esglai cada cop que, durant la nit, se'ns apareix la vostra imatge.

Aquests sacrificis, lliurement consentits per tothom, us valdran la victòria final. MADAME VÍCTOR BASCH

A LES DONES I A LES MARES DE LA REPÚBLICA ESPANYOLA

Totes les dones de cor són amb vosaltres perquè saben que per damunt de vosaltres planen grans sofriments.

Totes les dones que pensen estan amb vosaltres perquè sabeu defensar no tan sols la vida, sinó l'esperit dels infants.

Totes les dones que saben de dictadures feixistes no poden menys que romandre al vostre costat perquè han après que una dona no és veritablement dona, que una mare no és veritablement mare, si no és lliure de sentir, de pensar i d'actuar; en una paraula, si no viu en un país de llibertat.

És per això que totes les dones de França que tenen el cor i l'esperit lliures pugen amb vosaltres cada dia el vostre dolorós calvari i viuen esperançades en una justícia suprema que us donarà la victòria.

MARTE CÉSAR CHABRUN

esforç per a guanyar la guerra. Ja ens hem ofert als
Sindicats perquè se'ns dongui qualsevol feina durant
les hores que no treballem aquí.

—.....?
—A mi em sembla que, una vegada guanyada la
guerra, hauré de treballar molt més; és natural: tot
el que ha estat destruït s'haurà de reconstruir de nou,
i, demés, voldrem que Espanya i Catalunya siguin
grans i que els pobles que no ens han ajudat s'aver-
gonyixin de no haver-ho fet en veure el que el poble
treballador d'Espanya és capaç de realitzar.

—.....?
—Vols saber què farem nosaltres en cas d'atac
per gasos? La veritat és que algunes de nosaltres
seguim cursos d'infermeres, però ens agradaria molt
que tu puguessis organitzar per a totes nosaltres,
amb l'ajut de COMPANYYA, uns cursets per a la nostra
fàbrica que ens ensenyessin el que les dones hem de
fer per tal d'ajudar els infants i els vells en aquests
casos i saber fer les primeres cures a un gasejat; nos-
altres aleshores escolliríem un grup de dones, les més
capaces, que tindrien la missió d'ajudar i sortir al
carrer per a prestar llurs serveis.

—.....?
—Sí, nosaltres ja fem pràctiques d'electricistes,
però unes quantes voldríem arribar a tenir el títol
d'electricista; vosaltres podríeu orientar-nos en aquest
sentit.

—Si se'ns diu que les dones tenim els mateixos
drets que els homes —afegí una altra,— també volem
que se'ns faciliti la manera d'arribar a tenir els ma-
teixos títols.

—.....?
—La guerra exigeix molts sacrificis, i nosaltres els
farem tots. No entenem moltes coses perquè no ens
són explicades, però el que sí sabem del cert és que
la classe treballadora guanyarà molt, i per això
nosaltres ajudem amb el que podem i estem disposa-
des a fer molt més.

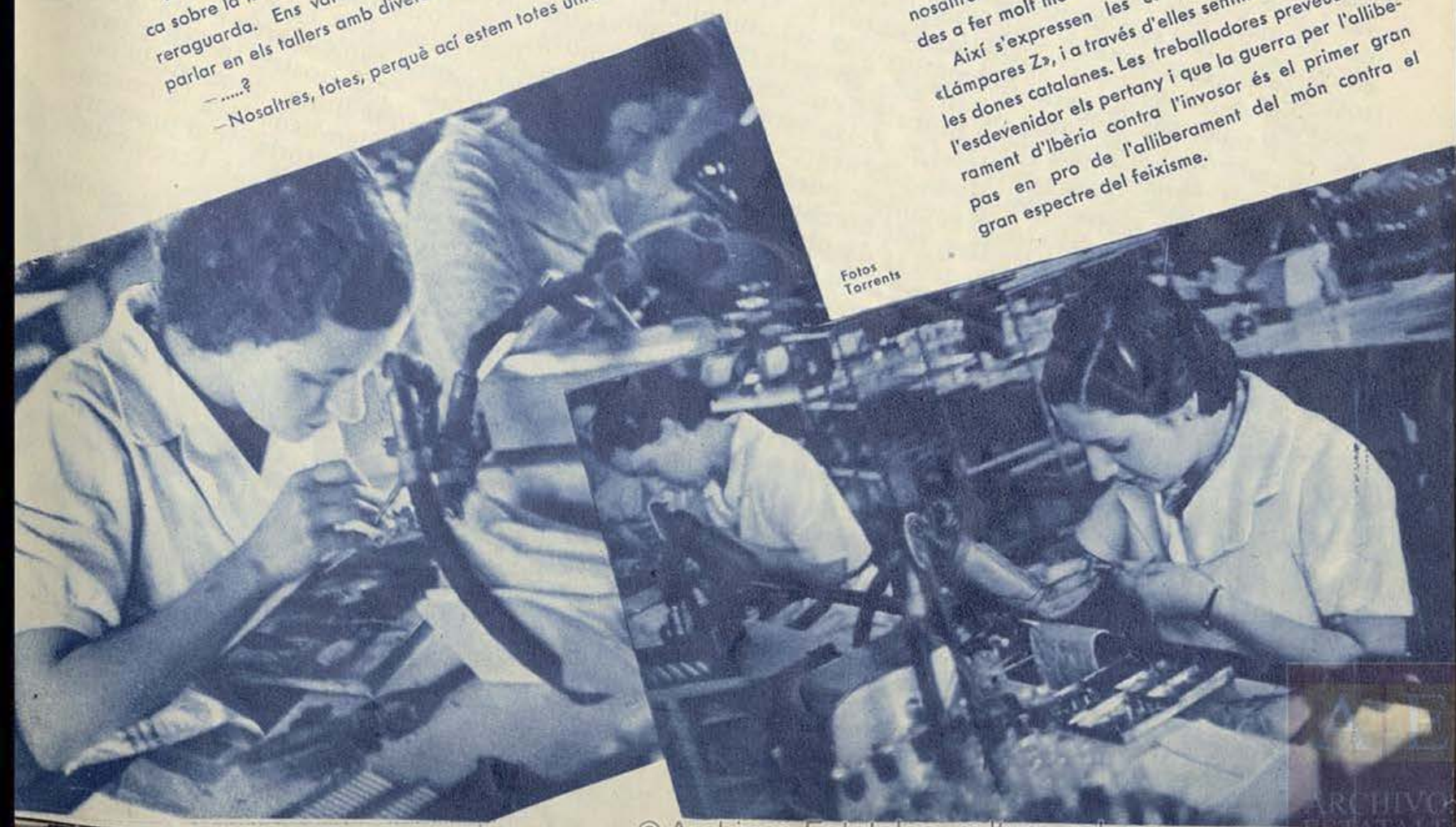
Així s'expressen les companyes de la fàbrica
«Làmpares Z», i a través d'elles sentim la veu de totes
les dones catalanes. Les treballadores preveuen que
l'esdevenidor els pertany i que la guerra per l'allibe-
rament d'Ibèria contra l'invasor és el primer gran
pas en pro de l'alliberament del món contra el
gran espectre del feixisme.

FÀBRIQUES

«LÀMPARES Z»

ARRIBEM a la fàbrica. És un edifici vast. La instal·lació — que el Co-
mitè d'Empresa, molt amablement, es va complaure en ensenyar-
nos — és de les més perfectes i modernes.
El que nosaltres volíem saber era què pensaven les dones de la fàbri-
ca sobre la necessitat de mobilitzar-se i ocupar els llocs dels homes a la
reraguarda. Ens varen ésser donades tota mena de facilitats i vaig
parlar en els tallers amb diverses noies.

—.....?
—Nosaltres, totes, perquè aquí estem totes unides, volem fer el màxim

Fotos
Torrents

A. H. N.
8. GUERRA CIVIL

LES DONES DE CATALUNYA TREBALLEN...

de la lluita per la llibertat del nostre poble i de tots els pobles oprimits del món sencer.

Sembla mentida que en tan poc temps les dones s'hagin capacitat en tanta manera i per a tan diversos treballs com se'ls encomana.

Les guarderies, els hospitals, les fàbriques, les oficines, els serveis públics, els camps, al front, per tot, les dones donen llur esforç generós, perquè saben ben bé que del triomf en vindrà un futur feliç per a llurs fills i per a elles mateixes.

Les dones de Catalunya treballen, treballen intensament, perquè estan plenament convençudes que de llur treball a la reraguarda i del braó dels nostres lluitadors al front en sorgirà una Pàtria nova, plena de saó, alliberada de prejudicis, més justa, més noble, més bella...

Cal treballar encara més, dones de Catalunya; cal prestar tot el suport al nostre Govern de la Generalitat; cal demostrar a tothom que no ha estat endebedades que s'ha dipositat la confiança en nosaltres, perquè en la cruïlla trágica per la qual Catalunya i la República travessen ens hi juguem la car-ta magna del nostre esdevenidor i de la grandesa de la nostra terra estimada i dels nostres obrers i les nostres dones, alliberades del pes incommensurable que els segles havien dipositat damunt les espatlles de tots...

Fem amb l'esforç de tots que aquestes tardes primaverals, tan magnífiques, no s'hagin de tacar amb la sang innocent dels nostres infants, que la terra envellutada, verda i prometedora no es vegi perturbada pels ocells negres de la mort, que l'alegria del viure sigui el resultat esplendorós d'una propera victòria, pel nostre treball i pel nostre braó en la lluita; dones de la reraguarda, treballeu amb tota la nostra ànima perquè la victòria sigui prompte un fet i el pesombre de l'esclavatge s'allunyi per sempre més.

Maria Dolors Bargalló

ELS camps de la nostra terra semblen envellutats de tan verds; els arbres han tret ja la nova florida; la primavera ha sorgit altra volta, parlant-nos d'amor, de pau, de treball. El silenci dels camps i de les muntanyes ens fa somniar, cap al tard, amb totes les belles coses de la vida, amb la meravella del paisatge tan estimat i que com més el coneixeu, encara el trobeu més i més formós, més i més captivador... L'esperit es deixa endur per la fantasia desitjosa de forjar belles quimeres; tots ens deixem anar en l'encís del moment plètòric de poesia i d'encant... Tot, absolutament tot, en el renovar de la primavera, us parla de comprensió, d'humanitat, de germanor... I de sobte, quan més abstrèus esteu, un soroll lleu, al principi, com el bronzir d'una au misteriosa que s'acosta cap a vosaltres, es deixa sentir damunt de les vostres testes: són els ocells negres de la mort, que us desperten del vostre somni de poesia i d'amor... Les sirenes deixen sentir llur veu horrida, i els espetecs de les bombes, que porten la desolació i la misèria per tot, us tornen tot seguit a la realitat.

Aleshores passegeu la vostra mirada arreu de Catalunya i us adoneu que aquells camps tan envellutats estan més conreats que mai, que un bellugueig d'abella laboriosa passa per entremig dels recs que la rella ha fet, que les dones treballen al camp, al revés dels altres anys, que ho feien els homes en la seva majoria...; aneu a les viles i veieu que les fàbriques i els tallers produeixen sense descans i que les dones també s'afanyen, treballen amb fe, amb anhel; aneu a les hores de sortida d'aquestes fàbriques i la vostra mirada resta sorpresa per les cares plenes de decisió de les joves i de les dones ja fetes, que són una acceptació tàcita de les responsabilitats que a totes ens atanyen en aquesta hora suprema

el MARTIRI DELS INNOCENTS

Les portes del cel, obertes
són, avui, de bat a bat.

Hi entren, a gran corrua,
tot d'homes espitregats;
als llavis, una blasfèmia;
ben closos llurs punys, irats.
Hi entren, escabellades,
i en el desordre més gran,
estol de míseres dones,
maleint i sanglotant.

I ningú, ningú els detura;
i ningú no els barra el pas,
perquè duen, en llurs braços,
pobres infants malmenats.

Les portes del cel, obertes
sempre foren als infants,
que entrar-hi, però, solien,
sens companyia de grans.

Mes, aquests, com s'ho farien?
Mes, aquests, com s'ho faran?
No poden, tots sols, valer-se...;
sols, maimés ja no es valdran.

Els arbres, prou tenen fruita
que penja de llur brancam!
Però com la collirien
si molts d'ells no tenen mans?

Els camins, massa que tempten
llur desig de llibertat!

Però els sagnen les ferides
de llurs peüets, destroçats.

Els ocells els encomanen
frisances de refilar.
Però se'ls nega la llengua,
que l'horror paralitza.

Els pèsols d'olor dels marges,
tenen, els cecs, enartats.
Però, si en saben la flaire,
n'ignoren el viu esclat.

Perquè no poden valer-se,
pobres infants malmenats,
perquè no poden valer-se
ni maimés ja no es valdran,
les portes del cel, obertes
són, avui, de bat a bat,
i als que entren, ningú els pregunta
si han excel·lit o pecat.
Amb una blasfèmia als llavis
o bé amb el puny enlairat;
amb un renec, una súplica,
plor o crit, clam o regany,
tots troben la porta franca
mentre duguin, de la mà,
o ben estret, en llurs braços,
un infantó malmenat.

Carme MONTORIOL I PUIG

“FURIOSA ABOMINATIO FEMINAE”

Una malaltia soferta pels legistes
del 1889

ES una feina sorprenentment emocionant i pintoresca la que'ns espera. Consisteix —ja vàrem anunciar-ho en un passat article introductiu— en cercar els enteranyinats articles missògins del Codi civil del 1889 i, en tenir-los, alçarlos enlaire com una sargantana agafada per la cua, cridant ben fort: «¡Mireu, mireu què corria encara per casa nostra! Oh, com es nota que només féiem les neteges a mitges.»

Estem disposats a obrar amb l'atenció concentrada i terrible d'un Sherlock Holmes perquè no se'ns n'escapi ni un. Tots els preceptes del Codi que van contra la dona, i que abans del 19 de juliol encara regien, seran trets de llurs recons i mostrats públicament sota la llum del sol d'avui, com estesos damunt la platina del microscopi, perquè tots els sensats i els comprensius diguin, en observar-los: «Característiques pre-diluvianes. Missogínia furibunda. Crueltat màxima i egoisme arbitrari.»

Però no cometré l'error d'esmentar en primer lloc els que fan referència a la dona casada.

Perquè en un «menú» els plats forts es serveixen ordinàriament a darrera hora, i en un programa de cinema el «film» sensacional sol ésser l'últim.

Així també, quan es tracta de posar de manifest unes enormitats, ha de començar-se per les de menys categoria i anar augmentant el to fins arribar a l'enormitat summa.

Primer deixem pas als detallets...

Hi ha un article al Codi —un article petit i substanciós— que demostra fins a quin punt ens considera el legislador dignes de confiança.

És el 681. Diu: «No podrán ser testigos en los testamentos: 1.º Las mujeres, salvo lo dispuesto en el artículo 701.» (Ja ens referirem també a aquesta famosa excepció.) I segueixen, en apartats successius, els menors, els que no són veïns, els orbes i els sord-muts, els que no entenguin l'idioma del testador, els que tinguin trastornat el judici, els que hagin estat condemnats per falsificadors o perjurs, etcètera.

I no es tracta precisament de què això d'ésser testimoni ens faci una il·lusió boja. (Pel que a mi toca, confesso que no me'n fa gens.) Però és que no era possible dedicar-nos més flors en menys paraules. Després de semblant lletania, ja poden venir els poetes dient-nos que la dona és l'obra perfecta de la Natura, compendi de gràcies i de virtuts. Ja poden venir a posar-nos pels núvols... El més probable és que els diguem, amb les celles juntes i la cara de prunes agres:

—Mireu, deixeu-nos estar de cantarelles. No ens heu servit de res. Llegiu l'article 681, i sabreu el que la gent formal opina de nosaltres.—

La gent formal del 1889 opina que «ni pensar en confiar a una dona «això» d'ésser testimoni d'un testament! Quina ideal! A una dona un pàper de responsabilitat! A una criatura com la do-

na, que té sempre la versatilitat i la inconsciència d'un menor; que mai no és capaç de fer-se càrrec de les situacions, com no se'l pot fer un pagès que baixi del «tros»; que acostuma a mirar sense veure, com un cec, i a escoltar sense sentir, com un sord; que té el cervell racialment comparable al d'un idiota; que té normalment inclinacions tenebroses a donar gat per llebre, com un falsificador consumat, i que és aficionada a desfigurar la veritat dels fets, com un perjur redomadíssim!

Confiar a una criatura de tal índole una missió de transcendència! Ara!

Si ens ho haguéssim de creure, tant ens valdria llançar-nos de cap a mar.

Menys mal que no ens ho creiem.

I anem per l'excepció de l'article 701. Resulta que se'ns deixa ésser testimoni d'una voluntat pòstuma en el cas especialíssim del testament fet en temps d'epidèmia. Aleshores «servim» perquè hi ha mortalitat en gran escala, i no és hora d'anar fent escarafalls...

Però... ens hem tornat tan malfiadels!

De la manera que han anat les coses, i sabent als legistes atacats per la «furiosa abominatio feminae», qualsevol ens fa deixar de dubtar de si, en efecte, «se echa mano» de nosaltres perquè no es pot triar... o bé de si ha estat disposat així amb l'esperança de què se'ns encomani l'epidèmia!

M.ª Lluïsa ALGARRA

LA HIGIENE EN EL CAMP

El problema sanitari de la vida rural ha estat tostemps completament negligit i no se li ha prestat l'atenció que mereix. Just és confessar que a Catalunya aquest problema assoleix proporcions de màxima gravetat. Visiteu, si no, les nostres masies. La mà de l'home aixecà allí la seva caseta, la seva llar, bonica i alegre vista de lluny, però en realitat ben diferent quan hom s'apropa a contemplar-la.

Als pocs passos tot l'ambient i el deliciós perfume de la Mare Natura desapareixen per a donar lloc a l'aire corromput i malsà d'unes habitacions sense ventilar i sense cap condició higiènica.

En aquestes cases es confon d'una manera lamentable la vida de les persones amb la de les bèsties, terrible barreja on al costat de la cuina dorm i menja el porc, menjadors per on passeja tota mena de bèsties de corral... En fi, no hi ha una prudencial separació entre la vida humana i l'animal de llurs estadants.

La Generalitat, i particularment la Conselleria de Sanitat i Assistència Social, té aquí un ample camp d'actuació. Seria de desitjar que no es perdés de vista tan greu problema, car de la seva solució depenen moltes coses bones per Catalu-

nya, potser la més important salvar la vida de molts infants que avui emmalalteixem per les males condicions de les llars pageses.

S'hauria d'organitzar una forta campanya perquè s'aprofitessin els medis naturals que tenen en la majoria de casos, com l'aigua i el sol, per exemple. És lamentable veure en ple camp i a ple sol unes habitacions gairebé sense finestres, quan hauria d'haver-hi grans obertures per on entrés el sol a dolls, aclarint amb la seva llum tots els recons i fent amable l'estança.

Un altre greu problema és l'aigua. Sovint veureu els habitants de les masies carregats amb cànirs, galledes o altres atuell, transportant el preciós líquid a llurs cases. La molèstia que això reporta fa que s'aprofiti l'aigua en forma inversemblant i que no es despengui tota la que s'hauria de menester, greu equivocació, ja que el factor principal per una vida sana és l'aigua —banys, dutxes, etcètera—. Parleu a la gent del camp d'aquestes coses: us miraran estranyats i ni us respondran, o, si ho fan, serà per a dir-vos que no els fa cap falta...

S'ha d'acabar amb tots aquests prejudicis; s'ha d'acostumar a la nova generació a una sèrie de pràctiques que fins ara consideraven innecessàries, però que en realitat es necessiten per tal d'obtenir una vida sana, base principal de la felicitat.

A l'ensem això donaria vida a milers d'obers que s'ocuparien en la canalització d'aigües potables, en instal·lacions elèctriques, obrint finestres on hi havia hagut sempre paret rasa, construint corals separats de la casa i tantes altres coses no menys necessàries.

S'ha de fer tot el que calgui per tal que els camperols tinguin el màxim de confort; s'ha d'evitar a tota costa que abandonin el camp enlluernats pel benestar de la ciutat. És massa freqüent, per desgràcia, veure com la majoria de gent jove emigra cap a ciutat, deixant, amb la casa, uns pares vells i uns germanets petits, que faran com ells així que puguin i tinguin ocasió.

Cal donar-los facilitats de vida, treball, benestar; en una paraula, la sensació de què són persones, i que com a tals puguin viure.

M. MIQUEL

LA LLUITA

La bona disciplina

AMB LES FORCES CATALANES QUE LLUITEN A MADRID

- 1.— En la Ciutat Universitària. Un alto al foc!
- 2.— El comandant Lister mostra al general Miaja un drap que els focs feien servir de bandera.
- 3.— El comunicat d'anit.
- 4.— Que vinguin, que els rebrem dignament!
- 5.— El rellevament.
- 6.— Material de guerra pres a l'enemic durant la seva verginosa fugida.
- 7.— Observant els efectes de la nostra artilleria.
- 8.— Foc!!!

MOLT matí sortim de Madrid, amb intenció de visitar un front on lluiten catalans. En les barricades finals —formidables barricades que l'heroisme i la sang del poble madrileny han fet infranquejables— ens exigeixen rigorosament, ara i adés, la documentació. Ens parem tantes vegades com els controls ens ho requereixen; ho fem sense neguitejar-nos, admirats de la perfecta organització. En l'últim parapet un guàrdia d'assalt, voltat d'altres, escriu damunt d'una paperera metàl·lica de l'Ajuntament.

—Es per a la promesa, oi? — fem nosaltres.
—Cal —ens contesta amb humor—. És el comunicat d'anit. A la meua xicota, havent-hi aquest al davant, jo no li escric.
Per fi, via lliure! Carretera enllà, ni un crit, ni un soroll, ni un home, ni un dispar. A la dreta i a l'esquerra, terra remoguda, automòbils esventrats, pins arrancats mostren els senyals de les últimes batalles. Però en resten molts d'aquests pins en la Dehesa de la Villa. Fem via, muts, callats, impressionats per aquestes escenes de desolació.

Arribem davant de la Ciutat Universitària. De sobte, buum... umm... un relleu horrible, de canó, ens eixorda. Els parafangs del cotxe trepiden escandalosament; el cristall vibra també violentament.

—Ens han tocat— crida el xofer, que és andalús i tartamudeja con una mel·lencia.

—El cotxe sembla que es vagi a parar.
—Endavant! Endavant! No et paris— cridem al xofer.
Buum... umm... umm! El combat de canó ha començat i ens ha atrapat en el tros de carretera més perillós.

Carretera avall, el cotxe es llança com un coet. Jo sento una mica de por i tinc entreoberta la porta del cotxe, a punt de saltar així que l'ocasió es presenti. Tot sigui per COMPANYIA.

Allà, al lluny, a Puerta de Hierro, es veuen bellugues de camí? contenir-me i pregunto, angustiat.

—No seran els focs? Ens haurem equivocat de camí?
El xofer andalús etziba un compliment a la Verge de la Macarena.

—Alt! — ens criden.
Quina por! Però no: són guàrdies nacionals, que, molt amables, ens indiquen on es troben les trinxeres.

Respiro i els miro com si ens acabessin de salvar d'un gros perill.

La major part de companys de les trinxeres són de Barcelona i ens reben amb gatzara. Tot són abraçades, rialles, salutacions afectuoses. Adhuc el canó ha emmudit breus moments.

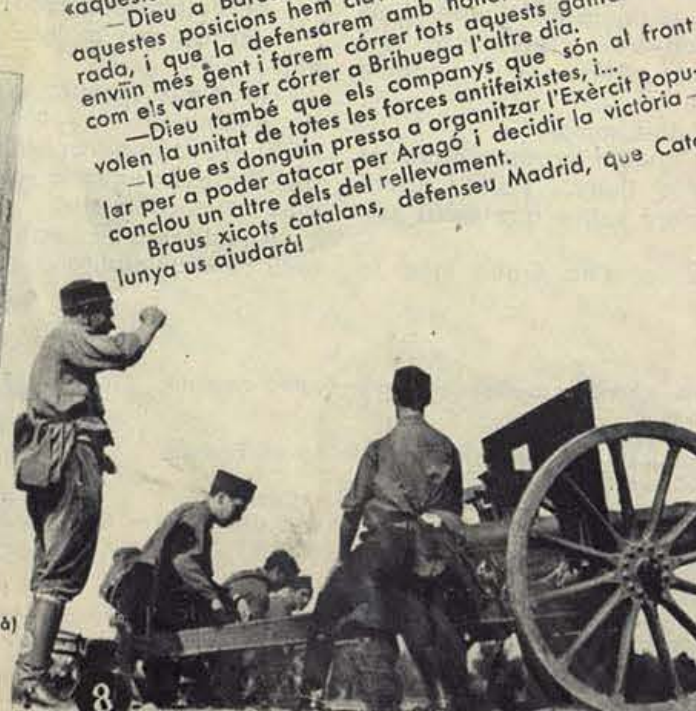
Ens ho volen ensenyar tot; es barallen per a servir-nos de guies, per a poder parlar-nos.

—Mira, guaita, tenim de tot, fins xampany!
Clavat en un arbre, hi ha un rètol que diu «Vil·la dels Agosarats». Mentre el fotògraf fa fotos de les trinxeres, nosaltres entrem a la «vil·la».

—És una cova sòlidament construïda sota terra, tapada amb branques i estores; la fosca que hi ha és esgarriosa. Topem amb tots els llits.

—Ací vivim i dormim. No hi fa fred i tampoc hi ha humitat. Demés, les bales no hi arriben. Observa les planxes de ferro que ens protegeixen...

En efecte, allí dins hom deu trobar-se segur, però jo prefereixo l'aire lliure i procuro sortir-ne aviat. Els companys que

amb tant d'entusiasme ens han ensenyat llur estatge es senten qualcom decebuts per les meves presses per a retornar a plena llum.

Sortim.
Al lluny se sent intensíssim foc de fuselleria.
—Es a la banda de Carabanchel —ens explica el comandant—. Ells volen atacar, però no els valdrà per a res.

Intervé un dinamiter, que diu:
—Des que començarem a organitzar l'Exèrcit Popular, els companys (que sempre, abans i ara, han estat herois) ataquen i resisteixen amb molta més eficàcia. Perquè hi ha una millor disciplina, una millor organització; perquè hi ha una altra moral, tot ens surt millor.

—En vols? — ens crida amb camaraderia un company que menja ranxo.

Continuem resseguint trinxeres. Per entre els dos marges de la trinxera, en filera, avancen vers nosaltres uns homes ferrenys, barbuts, plens de fang, que acaben d'ésser rellevats de llurs llocs de combat.

—Ahl! Són catalans? — També nosaltres tenim ganes de retornar a Catalunya. Però fins que no acabem amb «aquests» no volem abandonar Madrid — ens diu un.

—Dieu a Barcelona —afegeix un altre— que en aquestes posicions hem clavet la nostra bandera barcelonina.

—Dieu a la defensa amb honor. Dieu que ens rada, i que la defensarem amb tots aquests galifardeus, envin més gent i farem córrer tots aquests l'altra dia.

—Dieu també que els companys que són al front valen la unitat de totes les forces antifeixistes, i...

—I que es donguin pressa a organitzar l'Exèrcit Popular per a poder atacar per Aragó i decidir la victòria.

Braus xicots catalans, defenseu Madrid, que Catalunya us ajudarà!

PRIMER va ésser l'obediència dolorosa, irremeiable, a contracor, imposada sota l'amenaça de la presó, de la fam, de l'afusellament. Com que manaven ells, s'aprofitaven de la disciplina per a fer-nos defensar llur causa, que era, exactament, la contrària de la nostra. Encara que no sapiguessin, ni valguessin, ni tinguessin cap títol més que nosaltres, ens calia obeir-los tot esperant que madurés el nostre temps. Ells ens predicaven la resignació, i nosaltres la indisciplina. I es fomentà la desobediència com a actitud revolucionària, i es va exaltar la indisciplina com a símptoma de tot allò definitivament gran. Però moriren molts germans en aquella prèdica.

DESPRÉS vam ésser tots iguals. Sense reconèixer categories, ni tan sols aptituds, es suprimí la jerarquia i començà un foll copirament de càrrecs i professions; el soldat es convertí en general, el general en mecanògraf, el mecànic en enginyer, l'enginyer en cartellista. Es varen degradar molts tècnics i enaltir molts idiotes. Ni tan sols es volia reconèixer l'heroi; i aquell que s'havia ascendit a ell mateix, perquè sí, perquè «li donava la gana», s'oposava a què fossin atorgades estrelles a qui n'era mereixedor per mèrits de trinxera. Mentrestant les vides cremaven com torxes fulgurants, ràpides, i algunes vegades inútilment. Així moriren molts dels nostres fills: tenint només al pensament la lluita per la lluita, la revolució per la revolució, les coses per les coses mateixes, i sense aconseguir deturar l'avanç de l'enemic.

Però heus-ací que de l'excés del mal en va sortir la salvació. Catalunya, Espanya, volien salvar-se; brollà el gust sà, robust, del poble antifeixista d'Ibèria; l'instint certer, pràctic, de la Catalunya encara irredent; i va començar la croada de «la nostra disciplina», de la disciplina «bona», tan diferent de la resignació que antany se'n volia, vanament, inculcar; tan distinta de la disciplina —virtut exemplar—, la disciplina per la disciplina mateixa, pel sol fet de quedar-se amb ella en actitud extàtica i beatífica.

S'aprenqué a considerar la disciplina com a punt de partida i no d'arribada, com es va aprendre a parlar de la lluita com a mitjà d'aconseguir la victòria, i de la victòria com a principi del camí de la felicitat. Calgué reconèixer que tan injust havia estat el tractar, al principi, desigualment els que eren iguals, com el tractar igualment els que eren diferents.

I ARA tothom parla de la disciplina com d'un factor essencial per a la victòria. El poble li ha comunicat la seva sava redemptora i la disciplina s'ha regenerat i s'ha passat als nostres rengles.

Hem vist clar que, manejada contra nosaltres pels nostres antagonistes, ens porta a l'esclavitud, però que aplicada «contra ells» és una magnífica força que permet coordinar i aprofitar tots els esforços i iniciatives populars, i portant-nos més ràpidament a l'alliberació, ens estalvia un gran nombre de baixes als fronts.

Hem de reconèixer, amb gran sorpresa, que «la nostra disciplina», lluny de disminuir la llibertat individual, serveix per a fer possible la completa llibertat de la personalitat humana.

I ens hem reconciliat amb la disciplina i l'hem elegida primordial aspiració de tot antifeixista sincer, de tot esperit amic del progrés i de la llibertat, de tota dona que vulgui per als seus fills la pau, el treball i la felicitat; en un mot: de tots els que veritablement vulguin aixafar el feixisme.

Companyes! La disciplina és indispensable per a guanyar la guerra i assolir la nostra revolució popular. Ajudeu-nos a predicar la disciplina!

EL NOI

Conte per

Anna MURIÀ

**El grandios
Concurs de
"Companya"**

—de—
**novel·les
curtes
d'autor
femení**

TENIA un fill que era una glòria.

Alt, ceptat, amb colors de salut; alegre, rialler, viu; treballador, bo; moixainer com un cadell!

La Clemència s'hi embadalia contemplant el seu fill.

Molt que li havia costat de pujar-lo... Mort l'home quan el noi tenia dos anys, ella sola havia treballat per a fer-ne un home d'aquell xavalet mocós. Tenia les mans endurides del treball i el rostre arrugat del sofriment. Però, ahl, quina bella collita després de tants afanys! No n'hi havia pas cap de fill millor que el seu.

Era tota la seva il·lusió. Com que ella no era al món per a res més que per a ésser la mare d'aquell noi...

Ara només esperava que es triés companya i que li donés un grapat de nés eixerits que s'assemblarien a ell i li recordarien les primeres joies de la seva maternitat...

PERO ha arribat la guerra. El pesombre de les mares. El monstre que destròça els nois plens de vida com aquest fill de la Clemència.

Ella no vol saber per què és la guerra. Només sap que ha viscut, ha treballat i ha sofert tan sols pel noi. I no vol que l'hi prenguin!

Quines llàgrimes més amargues!... I havia cregut que ara ja podria reposar!

El veia més seriós el noi. Semblava inquiet. Ah, si li volgués fugir! A aquesta edat s'engresquen tan fàcilment...

Un vespre, havent sopat, ell mastegava ametlles i llegia el diari. No deia res. Tan xerraire que era abans! La mare, mentre començava a desparar la taula, el vigilava de cua d'ull i cada vegada que entrava a la cuina, que ell no podia veure-la, sospirava. A l'últim s'hi acostà.

—Noi... Què diu el diari? Sembla que us cridaran tots per a anar al front, oi?

—Potser sí, mare. Ben mirat, ja hi hauríem d'ésser tots sense esperar que ens cridessin. Si no fossis tu...

—Però... et sembla que sí que us hi faran anar per força?

—Sí.

—Ai, pobres fills!

I la Clemència, que ja no pot més i no sap com aguantar-se el plor, s'eixuga els ulls i el nas amb la punta del davantal.

—Escolta, noi. Vols creure'm a mi? Vés-te'n a França. Vés a casa l'oncle Joan.

—I ara! Què dius, mare?

—Fill, abans que et portin a matar-te prefereixo tenir-te lluny... Potser no et veuré mai més, però sabré que estàs salvat...

—Mare, això no m'ho diguis més. Jo

no desertaré mai! I no em faig voluntari per tu.

—I per què vols anar a fer-te matar? Per aquests quatre que manen? Que hi vagin ells!

—No, mare, no per aquests quatre... Per tots els altres, que són molts milions!

—Són molts... Doncs jo només et tinc a tu!

I la Clemència ja sanglotava desesperadament.

—Bé, no et posis així. Encara no hi som. Potser s'acabarà abans que jo hi vagi...

LA Clemència venia de comprar i passava per davant de l'estació. En aquell moment sortia un riu de gent. Dones, criatures, vells; bruts, estripats, miseriosos, amb ulls de famèlic.

Acabava d'arribar un tren de refugiats.

—Són de Màlaga...

—Mira aquell vell! Ve ferit... Els avions!

—Si n'han caminat d'hores! Com deuen haver sofert, pobra gent...

—Haver de fugir d'aquesta manera... Ni temps de recollir una peça de roba... Pobres!

El riu de dol encara no s'havia acabat quan la Clemència, voltant per darrera els autocars que recollien els refugiats, s'allunyà. Duia el cor encongit i els ulls humits. Havia vist de prop el sofriment dels altres...

—Per tots els altres, que són molts milions— havia dit el noi.

Recordà unes paraules d'aquella poesia que li llegí un matí la noia de la tenda, mentre ella escombrava el carrer:

«A sang i a foc avançareu,
de fortaleza en fortaleza...»

I veia pobles cremant i una riuada immensa d'humanitat aterroritzada que fugia i deixava un rastre de sang...

La Clemència prengué un aire resolut. Li feia l'efecte que ara comprenia les coses. Fins avui, arraulida en el seu egoisme maternal, no sabia la veritat del món.

—Sí, a tots ens toca la nostra part— es deia—. A tots ens toca algun sacrifici. Acceptem-ho. És una cosa de tots això que passa!

Entrà a una botiga i comprà llana.

El noi, quan arribà a casa, la trobà a l'entrada, fent mitja.

—Ets molt treballadora! Què fas aquí?

—Et faig uns mitjons per si has d'anar al front.

Ho digué serena, sense alçar els ulls de la feina.

El noi volia abraçar-la. Però tingué por d'enderrocar aquella serenitat. I es ficà a dins sense contestar.

A l'endemà s'allistava com a voluntari.

Anna MURIÀ

Bases

Primera. L'assumpte de la novel·la es desenrotllarà en l'actual ambient de guerra i revolució popular.

Segona. L'autor haurà d'ésser una dona.

Tercera. Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió mínima de cent quartilles a màquina.

Quarta. L'obra premiada serà publicada com a fullotó a «Companya».

Cinquena. El premi consistirà en cinc centes pessetes en metàl·lic. El Jurat podrà designar altres obres que també seran publicades com a fullotó a «Companya».

Sisena. Les obres hauran de presentar-se a la redacció de «Companya», Passeig de Pi i Margall, 64, amb indicació de nom i adreça de l'autora, abans de les nou del vespre del dia 30 de juny pròxim. El veredict del Jurat es farà públic el dia 19 de juliol del 1937.

Barcelona, 15 d'abril del 1937.

JURAT

Maria Teresa Vernej.

Mercè Rodoreda.

Carme Montoriol i Puig, pel Grup Sindical d'Escriptors Catalans (C. N. T.).

Rafael Tasis i Marca, per l'Agrupació d'Escriptors Catalans (U. G. T.).

Josep M. Francès.

Marlene Dietrich

**l'actriu amiga que no
ha volgut ésser «nazi»**

JA de temps que ens constava. Per tant, la seva solidaritat d'ara ens ha commogut, però no ens ha sorprès. A aquella primera part de rebel·lió i de lluita de la Dietrich contra el «nazisme» havia de seguir, per força, aquesta segona de l'adhesió d'ella vers nosaltres, els paladins ibèrics de la causa anti-feixista.

Marlene Dietrich, la dona-gardènia, sensibilitat i harmonia infinites, inquietud intensa i indomable dels veritables genis, ens comprèn com ningú, perquè ha hagut de viure la nostra mateixa realitat. Ella sap de la lluita contra aquell racisme que no aspira més que a anihilar i mecanitzar; que vol fondre tot l'or al seu plom, perquè, al fi, de la barreja en surti un metall gris, sense bellesa i sense preu.

Marlene Dietrich ha fugit d'Alemanya, fent enfadar terriblement el «Führer». Quan el «Führer» li ha ofert reconciliar-se amb ella, a canvi de què ella tornés a la pàtria, a formar part de la legió d'autòmats que anomena actors de cinema, Marlene s'ha estret mit d'horror de cap a peus, i per tota resposta s'ha considerat nord-americana. Ara, naturalment, és d'una manera pels «nazis» com una renegada, i també, que anomena actors de cinema, Marlene s'ha estret mit d'horror de cap a peus, i per tota resposta s'ha considerat nord-americana. Ara, naturalment, és d'una manera pels «nazis» com una renegada, i també, que anomena actors de cinema, Marlene s'ha estret mit d'horror de cap a peus, i per tota resposta s'ha considerat nord-americana.

Ni meravella ni miracle són possibles en aquells ambients d'opressió i d'asfíxia. I la dona-gardènia fugí d'ells per tal d'evitar que s'extingissin, irremeiablement anorreades, la meravella de la seva personalitat i el miracle de la seva intel·ligència.

TANISCHKA

REUS.— Es prepara una gran conferència comarcal per a la constitució de l'Aliança Nacional de Dones, en la que prendran part delegades de totes les entitats polítiques, sindicals, culturals i deportives.

SABADELL.— S'ha celebrat un gran miting de dones en el qual parlaren Dolors Bargalló, Caritat Mercader i altres companyes de diferents organitzacions, els noms de les quals sentim no recordar, que abogaren per la creació de l'Aliança Nacional de Dones.

A tots els partits, sindicats i organitzacions antifeixistes on hi hagi dones: envieu-nos noves concretes referents al treball que fan les dones en la vostra localitat.

CORNELLA.— L'Agrupació de Dones Antifeixistes ja té concedit el local per a instal·lar la guarderia de nens d'obres.

TORRALBA.— Les dones de Torralba han fet lliurament de cinc centes pessetes al Socors Roig Internacional.

VIC.— Amb gran entusiasme i animació tingué lloc un miting d'orientació del treball de les dones antifeixistes.

Després de la jornada a la fàbrica, les dones antifeixistes de Sabadell fan tricot per al front.

ANGELINA SANS
I PALERM
pescadora de la Ràpita-Alfacs. Aquesta pescadora de la Ràpita-Alfacs és molt popular i estimada entre els seus companys de treball i per totes les dones del poble en general.

L'AJUT INTERNACIONAL AL POBLE HISPÀNIC

Procedent de Nova York, ha arribat a Barcelona un equip sanitari dirigit pel doctor Donald Pitts, conegut fluitador antifeixista dels Estats Units.

Al davant de les infermeres hi ha Bertha Kipniss, destacada militant del moviment femení contra l'imperialisme ianqui.

Venen acompanyades d'altres metges i sanitaris per tal d'ampliar el personal tècnic de l'Hospital Americà que han muntat els antifeixistes ianquis a Madrid, i han portat tota mena de material quirúrgic, sanitari i ortopèdic, tot moderníssim i d'especial construcció per als ferits de guerra.

Catalunya i els altres pobles d'Ibèria agraeixen al proletariat i a les forces populars i democràtiques de tot el món aquest ajut desinteressat que ens ofereixen tan sovint i amb tant d'afecte.

CORREU DE «COMPANYA»

COMPANYA inaugura en aquest número la secció «Correu» per a comunicar-se amb les col·laboradores espontànies que ens envien treballs per a publicar. Preguem, però, que no oblidin d'annotar la localitat i el lloc de treball de la que escriu. Agraïrem que se'ns enviïn notes concretes sobre fets o activitats en què les dones intervinguin directament.

ISABEL LÓPEZ.— El teu treball «Vèncer o morir» és acceptat. Caldria, però, que comuniquessis el lloc on treballes.

HERMINIA G.— Canet de Mar. — Està bé el teu treball. Preferiríem, però, altra cosa: quelcom del poble...

ANGELA RODRÍGUEZ.— Molt bé la poesia, però és massa llarga; pensa que tenim l'espai reduït.

CARLOTA PUJOL.— Publicarem el sonet. Cal, però, que ens diguis on treballes.

M. ABRIL.— El mateix que H. G. de Canet de Mar.

J. PEYRÓ.— Impossible. Volem coses sentides.

MARIA ALEMANY.— Molt bé però has de dir-nos on treballes.

ANTONIA TORRENS MARTORI.— La teva poesia a Garcia Lorca ens agrada molt, però volem saber el lloc on treballes.

MARIA CLOS.— El teu treball ens plau. Et preguem que passis per la nostra Redacció.

PEPETA GREGORIO.— Passa per la Redacció.

LLÚCIA RUIZ.— Ho publicarem.

ELS NOSTRES ENEMICS

Hi ha un cert senyor de Badalona que sense cap dret fa el maneta en una Conselleria de la Generalitat, des d'on s'empenya en sabotejar una popular organització d'auxili als nens refugiats. Gràcies a les seves maniobres, aquests dies molts centenars de nens s'han quedat a la ració.

Les dones del poble català veiem que aquests infants, fills de les nostres companyes de Madrid, estiguin degudament atesos a Barcelona, no consentirem que res ni ningú obstaculitzi la nostra solidaritat.

Apel·lem al bon sentit d'aquest senyor de Badalona perquè solucioni ràpidament el problema d'aquests nens refugiats.

Montserrat Martínez, d'Ajut Català d'Esquerra Republicana de Catalunya i redactora de COMPANYYA, que ha estat nomenada presidenta de l'Aliança Nacional de la Dona Jove. La redacció es felicita del seu nomenament i desitja a la nostra companya tota mena d'èxits.

Apunts d'una noia QUE LA GUERRA HA TRANSFORMAT.

CAPITOL I

EL TROBAMENT

Amb vint anys i molt d'entusiasme, el 19 de juliol em vaig llançar al carrer.

La meua vida anterior va ésser la mateixa de la de tantes noies de Catalunya.

Filla de petits propietaris del camp, la meua infantesa es desenrotllà en mig d'una falsa aparença de luxe i benestar, fruit d'una economia sòrdida i disfressada.

Sempre havia sentit als meus pares fer per mi projectes de casament amb tal o tal xicot de posició. Jo, per contra, somniava amb l'amor i tremolava de veure'm un dia obligada a abandonar els meus somnis per tal d'acatar la voluntat dels meus pares. Mai no se m'havia ocorregut que jo pogués sublevar-me.

Però un dia, al carrer, vaig veure uns

quants milers d'homes, dones i joves que es manifestaven portant una gran pancarta que deia:

EL POBLE DE CATALUNYA VOL PAU I LLIBERTAT. ABAIX EL FEIXISME!

Tota aquella gent semblava plena d'entusiasme. Cantaven. Mai a casa meua no havia sentit parlar de res de tot això i una gran curiositat va colpir-me. Amb quina inquietud preguntava als uns i als altres! Poc a poc una nova llum es feia en mi. Vaig saber que a Catalunya hi havia gent que volia treballar i no podia: no hi havia feina; que els catalans, treballadors per excel·lència i per tradició, eren

explotats per un imperialisme central i rapaç; que molta de gent estava empresonada, no per criminals, sinó perquè lluitaven en contra de la guerra i del feixisme.

Un gran sentiment va envair-me i unes grans ansies de lluitar en contra de la injustícia.

El 19 de juliol els primers trets em van despertar; vaig sortir al carrer i en assabentar-me de la sublevació feixista, indignada, sense demanar permís a ningú, obeint únicament el meu juvenívol impuls, vaig adreçar-me cap a la plaça de la Pau, on per primera vegada vaig veure una barricada. Jo no tenia armes ni sabia servir-me d'elles, però sentia que un moment o altre podria prestar servei. Amagada al darrera de la barricada, els primers trets em van impressionar, però els meus desitjos de servir una causa justa em van donar alè per a romandre en aquell lloc. El tiroteig s'intensificava cada vegada més. Un company caigué mort al meu costat. Saltant-me el cor dins del pit, vaig prendre-li l'arma. Vaig fixar-me con ho felen els companys per a tirar i vaig disparar el meu primer tret.

Hora darrera hora vaig lluitar, primer amb timidesa, però a cada minut que passava em sentia més forta i decidida. No coneixia els que combatien al meu costat; potser ahir encara m'haurien fet por, però avui sentia que un mateix entusiasme ens havia agermanat.

Quina era la causa d'aquella transformació?

Ja no em recordava de què els meus pares passarien ànsia; ja no pensava en la meua situació estranya; jo, tan plena de prejudicis abans, romania en mig d'aquests homes que no coneixia i oi més encara, em sentia més prop d'ells que de la meua família. En els moments que la lluita era menys intensa i, per tant, podia pensar una mica, tractava d'explicar-me la meua actitud i el meu canvi, i la sola explicació que trobava era que un impuls més fort que la meua pròpia voluntat m'havia fet adoptar la causa d'un poble ple d'heroisme i sentia que mai més no podria fer altra cosa que romandre al costat de tots aquests que a la vora meu donen llur vida per tal de defensar la llibertat i el dret de viure.

Un jove vol traspasar, corrent, la plaça per a venir amb nosaltres a la barricada; les metralladores feixistes fan llur tasca infame i l'home cau ferit. Malgrat les advertències dels companys, deixo caure el fusell i em precipito a ajudar-lo. El meu cos li serveix de parapet. Amb grans esforços, perquè l'home pesa molt i jo no sóc gaire forta, l'arrossego fins posar-lo a cobert al darrera de la barricada. Mentrestant una bala em fereix el braç, però de moment no sento res: penso únicament en el company que tracto de salvar. Ja un cop resguardats, en veure'm ferida, tinc un moment de por, que aviat passa. Els companys em guareixen com poden; la meua ferida no és greu, però no puc continuar lluitant. Parlo una mica amb el company ferit. Es un obrer metal·lúrgic que lluita des de fa molts anys per la causa. Es jove, té vint-i-cinc anys, la vida per ell ha estat dura. De molt petit treballa per a guanyar quelcom. Ha estat empresonat diverses vegades. Parlem mentre els altres lluiten. Com pot ésser que la conversació d'aquest jove m'interessi tant? Ni tan sols m'ha donat las gràcies pel que jo he fet per ell: ho ha trobat tot natural. Per tant, és un home sensible. Com s'expressa quan parla dels sofriments de tots els treballadors! Cada cop sento més la inutilitat de la meua vida anterior. D'ací endavant faré com aquest company. El meu cor jove, inexpert, sent anhels de sacrificis; necessito ajut...

—Quin és el teu nom?— em pregunta de sobte el company.

—Marina— responc.

M'apreta les mans i en un impuls les besa.

Dues bales han ajuntat les nostres vides. Anirem plegats en la vida. Ens ajudarem. Guarirem de pressa de les nostres ferides per tal de poder continuar en la gran tasca d'alliberament del nostre poble. El meu camí m'ha estat assenyalat.

MARINA

CONSELLS PER A ESTABLIR UN RÈGIM

El millor consell el dona Don Quixot a Sanxo quan li diu:

—Come poco y cena más poco, que la salud de todo cuerpo se fragua en la oficina del estómago.—

Els consells que hem de tenir presents són de dues modalitats distintes:

Primer: QUE hem de menjar.

Segon: COM hem de menjar.

QUE HEM DE MENJAR. — Saber el que ha de menjar un noi que creix; el que ha de menjar un home fet, una dona que cria: tot això és molt útil, però no cap en un article. Prenguem unes notes per a l'home fet. Suposem que pesa 65 quilos.

Cada dia, doncs, aquest ciutadà necessita:

$0'8 \times 65 = 52$ grams d'albúmina;

$1' - \times 65 = 65$ grams de greix, i

$5'5 \times 65 = 357$ grams de fècules o [sucres.

Naturalment que això fa referència a l'home de vida sedentària: el buròcrata, l'oficinista, l'intel·lectual.

El que executa un treball intensiu, treball mecànic, treball de braços, obrers, soldats, deportius, etcètera, han d'augmentar aquestes dades proporcionalment a llur treball. Augmentaran sobretot el darrer concepte i, en lloc de 5 o 6 grams per quilo de pes, en prendran 8 o 9 grams.

Per a portar a cap aquestes mesures cal només tenir un quadre de composició dels aliments, i al cap de molt pocs dies hom s'hi aventa, a tal punt que sap calcular una ració més ràpidament del que ho far per a passar revista de les despeses que ha fet a «plaça».

Per tal de fer més senzill el càlcul s'han traduït els grams d'aliment en calories.

Recordeu bé que 1 gram de greix dona 9 calories; que 1 gram de fècula dona 4 calories i que 1 gram d'albúmina dona 4 calories.

Amb aquests valors aproximats us serà fàcil deduir que les calories que necessita l'exemple anterior, aquell home de 65 quilos, són unes 2,200, mentre no faci un treball molt actiu.

Per a determinar ràpidament les necessitats calòriques d'un individu es multiplica el nombre de quilos de pes per 24 (nombre d'hores del dia) i això dona el valor mínim. Damunt d'aquesta dada s'hi afegeixen les calories corresponents a les despeses de treball, les quals, en el cas d'un buròcrata, ascendeixen al 50 per 100 del valor total.

Per tant en el nostre exemple tindrem:

$$65 \times 24 = 1560 + 50\% = 2340$$

valor lleugerament superior a l'obtingut partint del fet inicial que el règim

precisa de 0'8 grams d'albúmina, 5 o 6 de fècula i 1 gram de greix per quilo de pes d'organisme adult.

Si es tracta d'un noi que creix, s'augmentaran dues coses: el tant per quilo dels tres elements i d'una manera especial l'albúmina, que es necessita a l'hora del creixement.

Per això Richet ha dit que «el noi de 12 anys ha de menjar tant com el seu pare». En termes generals podríem dir que fins als 7 anys n'hi ha prou amb donar CARN una sola vegada al dia (dinar). Després del 7 anys i mentre fa la creixença, dues vegades al dia.

L'home madur no la necessita per a res la carn si té ben atesa la quantitat precisa d'albúmina (ametlles, nous, avellanes).

No cal dir que el noi que creix necessita verdures i fruites (vitamines) i cal prohibir-li, almenys fins als 15 anys, tota mena d'embutits, caça, alcohols i picants, excepció del pernil.

COM HEM DE SUBSTITUIR LES PRIMERIES MATERIES. — Així mateix hem de saber manejar el quadre de substitucions.

No n'hi ha prou de tenir la idea remota que 100 grams de carn cuada són igualment alimentaris que 120 grams de peix, que tres nous o que mig litre de llet.

Hem d'anar molt més enllà. Hem de saber substituir la carn, el peix, els ous i la llet per les verdures, els llegums, la fruita i els cereals. Hem de saber com s'administren aquests aliments perquè responguin a una substitució totalitària; ens hem d'acostumar a manejar les taules, que ens ensenyen que dues nous donen més aliment que un plat de brou calent fet amb vegetals i adobat amb carn y gallina.

Hem de saber que a casa nostra tenim un tresor alimentari a base de nous, avellanes, ametlles i figues seques, que ho podem resoldre tot si saben fer les substitucions. Si sabem

que la qualitat «vitamina» es troba a bastament al tomàquet, a la taronja, etcètera, i que la quantitat no compta com a factor important quan ens mirem les vitamines, però sí que compta quan ens mirem els greixos (olis), i pensem en l'edema de guerra per haver restringit massa els greixos. Cal que sapiguem substituir un pa per cocs fets amb farina d'arròs i oli o farina de blat de moro o farina de soja. El fonamental és:

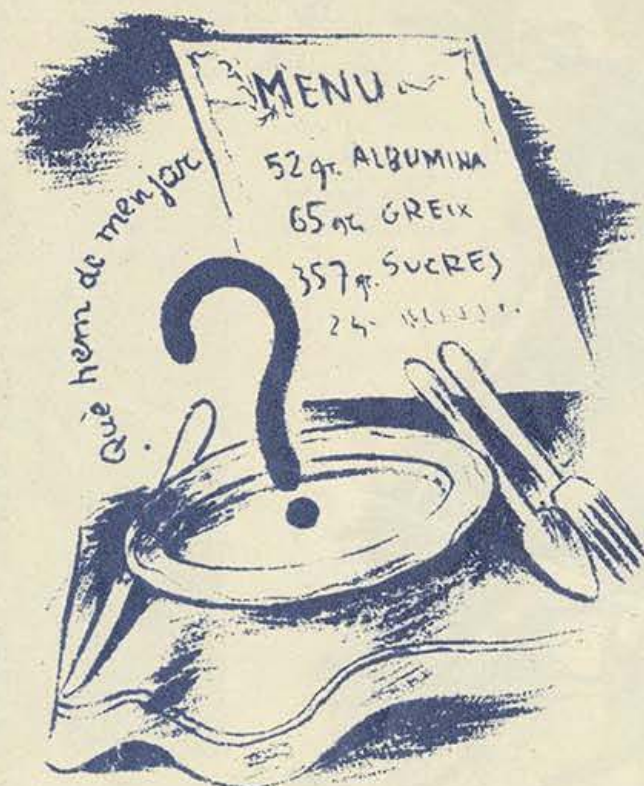
Saber què s'ha de menjar;

Saber fer les substitucions;

Saber com s'ha de menjar, i

Saber quant s'ha de menjar.

Ja s'ha formulat aquestes quatre preguntes cada mestressa de sa casa?

CURA DE LA PELL

El cuir cabellut necessita, com la resta de la pell, cura d'higiene. Devem distingir: Primer, cura del cuir cabellut; i segon, cura dels cabells.

Quan es porta el cabell curt, rapat, és molt fàcil conservar net el cuir cabellut: basta amb una bona ensabonada diària amb aigua calenta i un bon sabó. Les persones que tenen un excés de secreció grassa han d'utilitzar, per a rentar-se, aigua en la que prèviament s'hagin bullit de 5 a 15 grams de borat de sosa per litre i empraran sabó de sofre.

Es poden alternar els rentats de cap amb locions alcohòliques d'èter sulfúric quan els cabells són excessivament grassos. Però si els cabells són secs s'ha d'evitar l'ús de preparacions dessecants, que inciten i provoquen la producció de la caspa.

Heus-ací una loció per a cabells grassos:

Alcohol de 80° 80 grams.

Alcohol alcanforat a. a. 5 grams.

Rom a. a. 5 grams.

Glicerina a. a. 5 grams.

Clorhidrat de pilocarpina 50 centígrams.

Per als cuirs cabelluts molt secs es recomana l'ús, so-

bretot després de rentat el cap, de la fórmula següent:

Oli d'ametlles dolces . . . a. a. 20 grams.

Alcohol a. a. 20 grams.

Essència de violeta, quantitat suficient per a perfumar.

Si la sequedat fos molt pronunciada s'emprarà:

Oli d'ametlles dolces o oli de ricí . . . 15 grams.

Mantega de cacau 5 grams.

En el cas que el cuir cabellut tingui molta caspa, hom prescriu els ensabonants freqüents amb sabó de

sofre i la loció amb la mescla següent:

Alcohol de 90° 250 grams.

Alcohol de romaní a. a. 25 grams.

Eter oficial a. a. 25 grams.

Clorhidrat de pilocarpina 25 centígrams.

Amoníac líquid 4 grams.

Aigua quantitat suficient per a disoldres.

S'aplicarà amb un raspall semidur.

Per a la dona es recomana la loció següent:

Aigua destil·lada . . . 30 grams.

Nitrat de potassa . . . 50 grams.

Formol al 40% . . . 30 grams.

Eter oficial 20 grams.

Alcohol de romaní . . . 20 grams.

Alcohol de 90° . . . quantitat suficient per a 300 centí-

En Guillem a l'illa volcànica

(Continuació.)

Ull de Vidre prengué la mà del noi i empenyent-lo el portà cap al seu camarot. Un cop dins, tancà la porta amb dos o tres panys, mirà sota el llit per a veure si hi havia algú amagat, recorregué amb desconfiança l'habitació i per fi, donant mitja volta, s'en-carà amb en Guillemó i amb veu fosca, que feia tremolar les parets, parlà així:

—D'ací endavant faràs sempre el que jo et mani, sense mai preguntar res, sense mai tractar de saber res.—

Guillemó no era pas un covard, ja ho hem dit, i va voler contestar a Ull de Vidre i aclarir certes coses, però la veu li baixava i pujava dins de la gola, sense que sortís per la boca. I no era por, no.

El contrabandista no esperava cap res-pecta, tan convençut estava de què un noi- et com en Guillemó no podia resistir-lo. Adre- çant-se a un recó de la seva habitació on a primera vista es veia un moble com d'un

metre d'alçada, cobert per un mànec de la Xina fosc, digué:

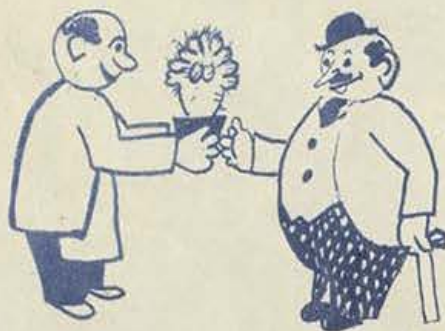
—Tinc un secret que em farà ric tan aviat com desembarquem a Ceilan. Tindrè or, pedres precioses, teixits de seda, armes, tot el que un home pot desitjar en aquest món, i tot això gràcies al meu secret. Si em convé, podré enriquir tots aquells que em rodegin; podré enriquir el mateix rei; podré enriquir tot un poble, o podré enfonsar-los si em dóna la gana, i fins i tot podria...—

Guillemó escoltava sorprès. A mesura que s'exaltava parlant, el contrabandista prenia color i es feia més humà. Mai Ull de Vidre no s'havia dignat adreçar dues paraules seguides a Guillemó, i ara, tot d'una, oh miracle, sense que semblés venir a tomb, li havia agafat confiança i li explicava els seus plans. Ull de Vidre seguia parlant, al mateix temps que llançava núvols de fum negre per la pipa.

—Fa dos anys i mig, el Coix, el meu millor amic fins aleshores, començà a tornar-se sorrot i reservat. Ja no venia amb mi a les tardes a beure en les tabernes dels ports; ja no li agradava barallar-se amb la banda dels «Nous Colons»; ja no m'explica- va les seves aventures, ni m'ensenyava no- ves cançons, ni es jugava els diners amb mi. El Coix s'havia casat dos mesos abans, amb una dona estranya, jove encara, de llengua estrangera, que no parlava amb ningú ni mirava ningú; no sortia mai de la seva cam- bra. Es deia Raca. De tant en tant hom sen- tia grans aldarulls i rialles d'aquella dona barrejats amb terribles injúries del Coix.

Al començament, en el «Centaure» tothom feia comentaris de sorpresa, però més tard ens vàrem acostumar a la idea de què amb nosaltres venia una persona que no donava més senyals de vida que les seves rialles. I la seva rialla era clara i simpàtica, i quan la sentíem tots interrompiem un moment la feina per a esbargir-nos amb aquella ale- gria. Després continuàvem treballant, amb una miqueta d'enveja del Coix, que posseïa una dona tan simpàtica. Malgrat això, a mesura que el temps passava començàvem a donar-nos compte de la gran transforma- ció que s'operava en el nostre capità. Deixà de desembarcar en molts ports; deixà les baralles, les borratxeres, el joc, aquelles cançons que ens feien riure tant. Gairebé ja no ens parlava ni ens somreia. Els ho- mes de bord començaven a estar descon- tents. El seu front es va cobrir d'arrugues i en las nits de lluna pujava al pont i es pas- sejava. Es passava hores i més hores tot sol, contemplant la mar i els estels. Què li havia passat?

(Continuarà.)

—Quin nom té aquest cactus?
—«Princlopolis selvàticum», senyor.—

—Clou els ulls, Marteta, i veuras quina sorpresa et porta el teu sant.
—Oh, que feliç!
—Se'n diu «princlopolis selvàticum».

.....
La Marteta acosta el nas, imprudentment, a la planta, i...

...furiosa acosta el «princlopolis» al nas del seu espòs.
Punt final i nassol del «princlopolis» sensacional.

Grosses bombes que els aviadors
d'ànima negra pengen als cels,
**No malmeteu els
tendres cossets
d'aquests infants!**

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Barrell, 243 al 249. Barcelona.

Núm. 4, 1-V-1937

Companya

REVISTA DE LA DONA
SURT ELS DIES 1 I 15 DE CADA MES

Any I N.º 4
1 de maig del 1937

30
cèntims

1
MAIG
UNITAT I TREBALL

Foto-muntatges
M. FRIEDFELD

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

S
E
R
E
D
O
R
A
D
O
R
E
S
Maria BALDÓ DE TORRES
Maria Dolors BARGALLÓ
Aurora BERTRANA
Carme CONDE
Concepció CATASÚS
Condelària ESCOLA
Matilde HUICI
Anna MURIA
Carme MONTORIOL
Margarida NELKEN
«PASIONARIA»
Francesca PRAT
Maria PI DE FOLCH
Mercè RODOREDÀ
Isolina VILADOT
C
O
L
L
A
B
O
R
A
D
O
R
E
S
Maria Teresa VERNET

R
E
D
A
C
T
O
R
E
S
Maria Lluïsa BARGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTINEZ
Eloina R. MALASECHEVARRÍA

DE pressa, dones; viu, endavant, correu! No tenim temps per a perdre; cal arribar tot seguit, més aviat que el vent, més ràpid que la bala del fusell, més encara que el pensament de l'enamorat. L'enemic és poderós i està recolzat per totes les forces internacionals de la reacció, i per bé que nosaltres tinguem la majoria, l'honradesa, la raó i l'heroisme, ens manca la disciplina, l'organització i la unitat; i hem de conquistar-les a tota màquina.

En la data memorable del Primer de Maig els antifeixistes de tot el món s'uniran en manifestacions enormes per a pal·lesar llur fervent adhesió a la causa llegendària del poble ibèric. Estaran tots units, per damunt de les diferències de matis polític, per damunt de les diferències de raça, per damunt de les diferències de sexe.

Dones: avui hem d'imitar llur exemple i confirmar la nostra indomable voluntat d'assegurar més i més la unitat antifeixista, la unitat del proletariat, i de fer la unitat femenina.

La nostra aportació a la lluita té importància transcendental, perquè tenim tasques urgents, immediates. La incorporació a files dels nostres homes planteja en primer terme el problema imminent de la substitució en el treball i, és clar, l'aprenentatge previ de nous oficis. D'altra part, si ens mobilitzem per a anar a les fàbriques i als tallers, i deixem la llar per des de la reraguarda lluitar activament per la independència de la nostra pàtria, amenaçada, qui tindrà cura dels nostres fills en les hores de treball? Qui els donarà el menjar? Caldrà organitzar guarderies, menjadors col·lectius, etcètera, en gran quantitat, i ni això ni la substitució ho pot realitzar cap grup de dones de cap partit o organització per molt fort que es pensi ésser. És precis, és imprescindible, és inajornable, si realment volem realitzar aquestes tasques cabdals, que treballem unides, unides en un fort bloc al qual puguin allistar-se totes les dones que vulguin ajudar-nos a salvar la nostra pàtria, sense preguntar-les-hi si són socialistes, anarquistes o comunistes; sense preguntar-les-hi si creuen en Déu; exigint-les-hi solament la ferma voluntat de cooperar en la lluita per la nostra independència nacional.

I això de pressa, tot seguit, avui mateix. Dones: treballem per la nostra unitat reclamant l'Aliança Nacional de Dones.

L'ENSENYAMENT PROFESSIONAL AL CAMP

NO és possible d'obtenir un mínim de benestar per a les nostres classes pageses si no es planteja a fons i d'una vegada el problema amb l'enunciat del qual encapçalem aquestes ratlles.

La incultura va sempre aparellada amb la desconfiança, engendra l'egoisme i és l'única inspiradora de la rutina.

L'ensenyament professional al camp pot i ha de destruir aquesta singular tendència i predisposició a fer les coses sense saber per què s'han de fer, desconexant per endavant el mòbil que les inspira.

La dona pagesa té especialment una elevada missió a acomplir en aquest terreny. La seva ensenyança i preparació no ha de limitar-se a les instruccions primàries que en els millors dels casos ha rebut molt per alt, no. Ella i la societat han d'aspirar a quelcom més. La pageseta d'avui serà demà la companya d'aquell home pagès per excel·lència i la mare dels seus fills; haurà d'ésser guia instintiu i encoratjador de la nova llar, i és per això que cal que reuneixi aquelles virtuts racials que fan agradable a l'home l'estada al camp.

La joveneta ha de tenir un concepte preparat de la nova missió que li incumbirà el dia de demà; haurà de conèixer els adequats quefers casolans agrícoles, les petites indústries que amb facilitat poden practicar-se a casa seva, com se fa en diferents països estrangers, on la dona és més útil perquè està més ben preparada: l'elaboració i derivats del porc, de la mel, de la llet; l'aprofitament de plantes boscanes medicinals i de perfumeria, etcètera.

Fa llàstima pensar en la quantitat de primeres matèries que es perd per no saber-les elaborar!

Són moltes les nacions que han donat preferència, ajut i estímul per a la millor realització d'aquest problema; són moltes les entitats culturals que curen de preparar les noies del camp en aquest sentit pràctic de la vida.

Però tot en països estrangers, com si la seva realització ací ens fos prohibida, quan tanta falta ens fa per l'abundància de material de què disposem i per tenir-ho negligit des de tants anys. Allí es donen conferències per a la joventut i per la joventut, que, degudament instruïda en aquestes matèries i subvencionada pels governs, va de poble en poble a portar un raig de llum d'intel·ligència a milers de caps que fins aleshores romanien en la foscor. En una petita estació, el nom de la qual no ve al cas, vareig ésser testimoni, una tarda que m'esqueia passar per allí, de com una bigarrada munió de gent jove acomiadava una gentil damisella amb ramells de flors i amb grans expansions de companyerisme. Era una xamosa professora d'ensenyança industrial per a la dona (institució oficial) que acabava de donar un curset de conferències adients en aquell poblet agrícola. Per què no es podria fer a casa nostra quelcom semblant?

COMPANYA llança la idea per si alguna de les nostres autoritats creu convenient recollir-la per al millorament de la nostra terra.

Montserrat MIQUEL

Foto Wa-Ro

L'antitanquistacomandant Carrasco saludales dones catalanes

LA celebració del Congrés-Alionça de la Joventut Madrilenya em dona l'oportunitat de conèixer un dels seus herois. Un d'aquests xicots valents i decidits, veritable fill del poble, que ho posa tot i per damunt de tot al servei de la independència de la seva Pàtria. Es tracta de l'antitanquista comandant Juli Carrasco.

Un xicot jove, de paraula senzilla, però eloqüent.

Parlem. Amb naturalitat, ens conta proeses realitzades per ell amb els seus homes.

Després vol saber com treballa Catalunya per a la guerra.

Finalment li demana quelcom per a les dones de Catalunya.

I, sense fer-se pregar, escriu:

Dones antifeixistes de Catalunya!

En nom propi i en el dels meus soldats que diàriament exposen llurs vides per a expulsar de la nostra terra els invasors estrangers, us adreço una salutació. I una crida.

Davant d'aquesta tragèdia no podeu romandre indiferents. És necessari que treballev sense descans per a proveir degudament

els fronts. Que us prepareu per a substituir els homes a la reraguarda. Poseu tota la confiança i ajut al servei del Govern del Front Popular. Enroleu-vos en la tasca, dones antifeixistes de Catalunya!

Comandant Juli CARRASCO

GUERRA CIVIL

El que he vist al front HEROIS!

EREN dos joves. Sempre havien viscut en un poble llunyà, amagat. Ells sabien que a casa llur sovint no hi havia pa, que quan ells començaven a saber llegir i escriure els traqueren de l'escola per a posar-los a treballar.

Però mai ningú no els havia explicat per què hi havia fam en llurs cases, mentre els fills d'altres veïns estudiaven o es divertien a la ciutat.

Però un dia tingueren una revelació. Aquest dia va ésser el 19 de juliol. Allà en el poblet amagat arribaren ecos de la lluita dels germans. I començaren a llegir la premsa, a llegir amb ansietat les alternatives del front. Noves inquietuds agitaren llurs consciències, abans adormides, i veieren com podien obrir-se per als miserables nous horitzons de cultura i benestar.

Lavors es feren més amics que mai. Junts, passaven hores senceres co-

mentant els esdeveniments. Solament tenien disset anys i no els deixaven marxar.

I quan saberen que sofrien una invasió no pogueren esperar més. Donaren un petó, l'últim, a les galtes arrugades de llurs velles i partiren al front.

Allà els vaig conèixer.

Els anomenàvem «els nous».

Coincidí llur arribada amb un descans en la lluita.

Amb quina impaciència esperaven llur entrada en combat!

Els xicots envejaven els veterans quan aquests, plens d'orgull, seguts en les coves obertes en els mateixos parapets, contaven llurs proeses. Obrien amb as-torament llurs ulls ingenus i sentien el batec violent de llurs cors senzills, d'or vell. Al fi arribà el moment. L'albada es presentava grisenc. Ens donaren l'ordre d'atac. L'enemic contestà amb

violència. Vàrem veure els nostres nois saltar els primers els parapets i llançar-se a l'atac amb empena incomparable.

Xiulen les bales, esclaten els obusos. Un dels nois cau. El seu company, en veure a terre l'amic del seu cor, s'atura un moment; vol incorporar-lo. El ferit obre els ulls, mou lentament els llavis, sense arribar a pronunciar una paraula, i inclina el cap. Ha mort. L'altre el deixa, amb cura, a terra, agafa altre cop el seu fusell i segueix solament uns passos. Rep un tret, es posa les mans al pit i crida «Visca la República!».

Quan recollim els cadàvers posem junts els dos joves. Tots sentim la desaparició dels amics valents i bons que han sabut morir amb heroisme i que plasmen llurs ànsies de llibertat en un crit que allà particularment és sublim: VISCA LA REPÚBLICA!

Lena IMBERT

Josep Mollorac, el xicot sense llar que he fet de la terra la seva casa i dels companys la seva família.

Joan Ciriot pensa amb afecte en la seva promesa.

PINS DEL VALLÈS

ESCOLA DE LA JOVENTUT HEROICA

Cap al campament. — La carretera que va a Pins del Vallès és un seguit de voltes i revoltes, de pujades i baixades, tantes i tan accentuades que el fotògraf que ens acompanya, un heroic xicot que s'ha jugat diverses vegades la vida al front per a fer informació gràfica, es mareja de tal manera que ens fa deturar i s'empenya en tornar a Barcelona. Com que ja estem a mig camí, l'amenagem amb deixar-lo a peu; el xicot, resignat, puja altre cop al cotxe i amb aire de màrtir tanca els ulls.

Primer Camp d'Instrucció Premilitar. — En arribar, un atlètic sentinella ens dona l'alto i ens pregunta què vo'em. Mentre esperem el cap militar tenim ocasió d'observar un xic tot allò que es troba a la nostra dreta, on hi ha un rètol gran que diu: «Primer Camp d'Instrucció Premilitar — Exèrcit Regular.» Al costat hi ha un soldat que parla amb un jove viatger que ha deixat la seva maleta a terra i porta una motxilla penjada a l'espatlla.

—Ací tot és seriós —sentim que diu—, i si voleu entrar heu d'acatar el sistema d'organització que portem.

El de la motxilla, per tota resposta, agafa la maleta i franqueja l'entrada, seguit pel soldat del fusell.

Ens arriba el nostre torn. Vénen amb nosaltres el cap del camp i altres oficials. Quan m'apropo a un grup de xicots que em donen l'espatlla es tomben tots i, fermes, tots a unal, es quadren. Francament, estic impressionada al davant de tantes demostracions de respecte a la meua visita i admirada, demés, de la ga'anteria d'aquests xicots. Que ben educats són! Quantes salutacions em fan!... Pobre de mi! Folla vanitat! Al meu costat sento dir:

—Els nois, que trenquin files!...

Ha parlat el cap militar. Immediatament s'escolta una veu enèrgica de comandament:

—Desfeu files!...

I l'encanament es desfà. Ningú no s'havia fixat en mi i totes aquelles salutacions eren una mostra de disciplina al comandament del camp. Per a dissimular la meua torbació contemplo el camp, que presenta un aspecte realment magnífic. Centenars de tendes blanquíssimes es mostren al sol, oferint un contrast admirable amb el verd tendre de la primavera. En cada tenda viuen set homes. Naturalment, es fa la vida de campanya, però no aquella vida antiga, que embrutia el soldat, sinó una vida que l'ajuda a desenvolupar les seves facultats intel·lectuals i a enfortir-se físicament i moralment.

Els comandants Joan Suárez i Joan Jiménez, del Partit Federal Ibèric i de les Joventuts Llibertàries, respectivament, conversen sobre la necessitat d'establir més camps d'instrucció premilitar.

EXERCIT POPULAR REGULAR

—Tenim una escola per a analfabets, on aprenen a llegir i a escriure alguns d'aquests xicots, a càrrec de les Milícies Culturals, que organitzen tota mena de cursos i conferències i que són, també, les que fan aquest periòdic mural.

I el comandant del camp ens mostra el periòdic, molt interessant per cert.

—Hi ha sala de dutxes, barberies, etcètera. Ah! M'oblidava de dir-vos que estem muntant una bona sala de cinema.

Caminant, caminant, hem arribat a un profund barranc damunt del qual s'ha estès un pont, construït amb soques i branques, que està guardat per un robust soldat amb fusell. Em deluro i miro amb desconfiança, sense atrevir-me a avançar un sol pas i sense saber de cert si el que més m'imposa és el fusell del sentinella o l'aspecte fràgil i provisional del pont. El nostre acompanyant, que ha endevinat el meu pensament, s'aventura el primer en creuar el barranc. Tot seguit ens explica:

—Aquest pont, que s'ha construït sota la direcció tècnica dels enginyers del camp, té per objecte ensinistrar els xicots en aquesta especialitat. Ja l'han fet i desfet cinc o sis vegades perquè n'aprenquin.

Al fons hi ha l'hospital, a càrrec del doctor Barcia, que es capte de la seva instal·lació. Només manquen els últims treballs. Quan arribem ens rep el comissari polític de l'hospital, i ens introdueix a una sala on estan treballant el doctor i els seus ajudants, al voltant d'una taula al damunt de la qual hi ha un home. Abandonem la blanca sala per tal de no interrompre el treball i ens dediquem a conversar amb els xicots.

Josep Mallarac o l'anarquista que no tenia casa. — El primer a qui m'adreço és un xicot molt jove, amb un magnífic aire de trinxeraire. El cap ens explica que molt freqüentment arriben al camp nois que s'escapen de llurs cases en recerca de la vida aventurera de campanya. Al darrera d'ells arriben les famílies, plorant, indignades, i se'ls emporten a casa llur. En veure En Mallarac he cregut que també estava ací amagat dels seus, i li dic:

—I què dius d'això la teua família? No vindran a buscar-te qual-sevol dia?

—Impossible —contesta, somrient—. Jo no tinc família. Viví per ací i araestic amb aquests perquè em sembla que el que fan està molt bé. Quan estava al front...

—Però —l'interromp—, quants anys tens?

—Divuit —respon, orgullós de l'avancament de la seva vida—. I he estat

al front d'Osca amb les Joventuts Llibertàries, a les que pertanyo. Allí em vaig convèncer, en remarcar que els estrangers, en atacar, empraven sempre la tàctica d'anar tots en fila, mentre nosaltres disparàvem cadascú quan li donava la gana, que és indispensable obeir els comandaments. En queien molts que potser no haurien caigut si les coses haguessin estat com aquests volen fer-les ara.

I en parlar mira amb afecte un grup de joves, plens de sol, que evolucionen seguint les instruccions del cornet d'ordres.

Josep Urbista, defensor d'Irún. — És un heroi d'Euskadi, que lluità fins a disparar el seu últim tret a les muntanyes d'Irún. És un basc cent per cent, que s'entén molt bé amb els catalans, perquè el seu poble ha sofert la mateixa incomprensió que el poble català i ha estat també privat de les seves llibertats pels governs monàrquics i absorbents d'abans del 19 de juliol. És socialista.

—A Irún no hi haurien entrat si hi hagués hagut un comandament únic que hagués dirigit les operacions de conjunt —ens diu amb certa impaciència—. Però ens deixaren sols i sense municions. Tot això cal arranjar-ho de seguida, immediatament. Necessitem guanyar, necessitem vèncer d'un cop el feixisme.

Joan Ciriot i l'emper. — En una recolzada del camp veiem un xicot capficat en les seves preocupacions i llegint una lletra. Ens hi apropem i espontàniament ens diu:

—La meua promesa vol tenir-me al seu costat tots els dies, i jo ja li he dit que no pot ésser perquè ha de fer la guerra i acabar amb els italians i alemanys feixistes que volen entrar a casa nostra. Està clar que sé que està molt orgullosa de mi, perquè va dient a tothom que sóc caporal i que li agrado molt més quan vaig d'uniforme.

Ho diu tot d'un cop i sense deixar-nos interrompre'l. Mentre parlem se'ns apropen dos comandants.

Els comandaments o la unitat antifeixista. — El comandant del primer batalló, En Joan Jiménez, pertany al Partit Federal Ibèric. L'altre comandant, En Joan Suárez, de l'Escola Popular de Guerra, és de les Joventuts Llibertàries i mana la quarta companyia. Els altres oficials que venien amb nosaltres són d'Esquerra, d'Estat Català i del Partit o Joventuts Socialistes Unificades. I el camp mateix està pla de joves de totes les organitzacions antifeixistes que accepten els principis que formen el naixent Exèrcit Popular Regular: disciplina, comandament únic, reserves, abolicció de columnes i banderes de partits o organitzacions. Tots estan preparats per a lluitar per les llibertats de Catalunya i els altres pobles ibèrics. Molts han estat ja al front. Tots els caps i oficials han combatut valentament a les trinxeres, però avui esmercen pacientment el temps en ensinistrar aquests xicots de Pins del Vallès, reserva d'heroisme, font i esperança del nostre Exèrcit Popular, que ha de salvar-nos i decidir ràpidament la victòria si continuem seguint el camí de la unitat i de la disciplina.

ALIANÇA NACIONAL de la dona jove

TAL com s'havia anunciat, el dia 25, a les onze del matí, tenia lloc al Teatre Nou el gran míting d'inauguració de l'Aliança de la Dona Jove a Barcelona.

Les joventuts una vegada més ens donen l'exemple. En aquests moments, quan totes les forces antifeixistes necessiten estar unides per tal d'acabar amb la provocació feixista i l'ansietat de noves guerres, les dones joves de Catalunya han comprès que solament una Aliança Nacional de totes les dones les posaria en perfecta condició per a realitzar la gran tasca que els pertoca.

Els parlaments de les companyes van demostrar aquest sentiment de responsabilitat, no solament davant els problemes de la guerra, sinó també davant l'esdevenidor de la dona. El·les volen no solament fer el màxim esforç per a ajudar a guanyar la guerra, sinó que també volen, per llur comprensió actual, preparar el camí per l'emancipació total de la dona. Pensen també en la necessitat de crear un poble fort i per això en llur programa s'ocupen de la importància de l'esport de manera que ni físicament la dona es trobi en un pla inferior en les lluites de demà.

Cultura intel·lectual i cultura física: heus ací el programa constructiu de les dones joves.

La presidència del míting estava constituïda per joventuts de les entitats següents: Esquerra Republicana, Estat Català, La Falç, Partit Socialista Unificat, Sindicat del Vestit (U. G. T.), Servei de la Llar, F. E. T. E., F. N. E. C., G. E. M. Darrera la tribuna presidencial una gran bandera catalana, símbol d'unitat, servia de dosser als retrats dels nostres Presidents Francesc Macià i Lluís Companys.

Inicià l'acte la banda Vorotxílof.

L'acte fou radiat per les emissores locals.

Montserrat Martínez, presidenta de l'Aliança Nacional de la Dona Jove, obrí l'acte amb breus paraules i seguidament parlà Anna Font, per la F. N. E. C., la qual exposà que l'objectiu de la nova entitat era enfortir els lligams entre tota la joventut femenina catalana.

Montserrat Martínez, presidenta de l'Aliança.

Carme Planas, de la Joventut La Falç, fa una crida a totes les dones perquè ingressin a la nova entitat.

Matilde Muñoz, pel Sindicat de la Llar (U. G. T.), propugna també per la unió de totes les dones. Diu que l'Aliança Nacional de la Dona Jove pot presentar-se com un exemple d'unitat.

Margarida Abril, per les obreres tèxtils, remarca que cal emprendre una campanya per a atraure's les dones que encara romanen indiferents al profund moviment social que comporta la guerra. Afirmar que l'Aliança Nacional de la Dona Jove està en tot moment al costat del Govern de la Generalitat i que els presideix la bandera catalana perquè és la bandera de la unitat.

Evoca l'heroisme de la dona madrilenya, i diu que les dones també han de sacrificar-se per a guanyar la guerra. Anuncia, finalment, la celebració d'una Conferència Nacional de la Dona Jove.

Una companya d'Estat Català pronuncia breus paraules fent ressaltar l'obligació que té la dona de mobilitzar-se a la rera guarda per a acomplir aquella tasca que no poden efectuar els homes que han anat al front de batalla.

Pepeta Rovira, d'Izquierda Republicana, destaca la influència que el clericalisme ultramuntà tingué en la gestació i en l'execució de la sublevació militar del 19 de juliol.

Tot seguit féu ús de la paraula **Teresa Pàmies**, per les J. S. U.

Diu que hi ha milers i milers de dones que no han comprès encara el veritable caràcter d'aquesta guerra i les seves repercussions en la societat de demà.

«La guerra —afegeix— no la guanyaran

solament els homes del front, sinó també l'acció de la dona a la rera guarda. Hem de mobilitzar tota la massa indiferent de noies catalanes que encara no han fet res per a la guerra.» Fa una crida a totes les dones joves de Catalunya

perquè ingressin al Casal de la Dona Jove «que —diu— crearem amb el suport del Govern de la Generalitat».

Per últim s'adreça als concurrents el ministre de la República, **Jaume Aiguader**.

«Us porto —comença dient— una salutació cordial del President de Catalunya, Lluís Companys, que no ha pogut assistir, com era el seu desig, a aquest acte.

Calia que les dones de Catalunya donessin mostres d'organització en aquests moments tràgics i a la vegada gloriosos que estem vivint. Calia que la dona fes ús de la llibertat i dels drets que li han estat reconeguts.

La República us féu iguals als homes. Catalunya us donà encara moltes més llibertats. Teniu en aquests moments l'alta missió de guanyar la pau i fer d'aquesta pau una obra de justícia i de dignitat humana.

Dones joves: vosaltres heu de contribuir a laborar els nous principis. Hem d'alliberar-nos, però també hem d'ajudar a alliberar els nostres germans que són encara tiranitzats pel feixisme.»

Acabà dient que totes les dones catalanes que siguin mares i les que esperen ésser-ho han d'oferir llurs fills a Catalunya per la llibertat, la justícia i l'alliberament total dels homes.

Tots els oradors foren aplaudits i l'acte s'acabà amb visques al President Companys i a l'Aliança Nacional de la Dona Jove

TROSSOS DE CARTES

«Quinze dies sense saber res de tu, són massa dies. No seré pas jo qui et demanarà que m'escriguis. Saps? Sempre, sempre, sempre hi ha un moment per a posar damunt d'un paper blanc «penso en tu», «ets en mi», «l'enyoro», etcètera, i totes aquelles coses que es diuen... Però la guerra fa els homes durs i cruels. I no t'estimo.

Diuen: sigues abnegada, estimul per als qui lluiten, companyes dels companys en les hores grans... Doncs, no! Si jo no sé res de tu, tant me fa la guerra i la revolució i tot el món sencer, cada dia més lleig! Que s'enforri tot! I d'una vegada!

Mentre viuré no morirà en mi el record d'aquests dies tan obscurs en un narguit constant que estreny el cor i asfixia. En què els diaris et cau de les mans perquè cap d'ells no diu res de qui estimes. Llavors vas pels carrers. Els altaveus escampen els comunicats de guerra. Però aquests no diuen: «ell viu», «ell ha estat ferit», «ell, ara, està escrivint»...»

«Vaig anar a veure els carrers de casa tot era negre. Fugia la claror i l'aire embriat d'una amiga meua que estudia rus (fa riure aquesta felleira que una ha agafat a la gent d'aprendre un idioma d'un país tan llunyà; però això passarà amb la tardor) diu que de l'hivern s'anirà «zimà», i de la primavera, «viesna», i de no... Però malgrat que «zimà» ha fugit i «viesna» és aquí, «viesna» està contenta. La «viesna» ha portat bombards, enyorament... Saps? Vaig anar a seure en aquell banc on vam festejar tota una tarda. (Quin vent que feia!) Hi seien uns milicians. Tenien ganes de fer bromes i jo vingia pensar en tu. Solament en aquell tros de la carta que diu: «t'estimo de debò. Com només s'estima una vegada a la vida. Es a dir, quan s'estima. La teva carta m'ha fet molt de mal, perquè has de comprendre que actualment passem dies jornades molt dures...»

Ja m'ho penso. Com és la guerra? Com es fa, la guerra? No t'imagino disparant un fusell, ni carregant un canó... Només et vaig quan plou, fical dins d'una trinxera, plena d'aigua bruta. Després la terrera beu l'aigua, i en el fang, les teves sabates, amb aquella sola que té tres dits de gruix, fan «patxi-patxi».

Et recordes d'aquell vespre? Jo no m'olvido del primer i del petó a la mà. Del primer cop que em vas passar la mà pels cabells... i d'aquell diumenge que em vas dir «M'agrada aquest vestit que portes»... Em miraves. En acomiadar-nos vas conèixer «Qui m'agrada és tu». Però ara jo estimo aquell vestit i me'l guardo per a posar-me'l durant els dies que tindràs de permís. Dorm a l'armari.

Tinc ganes de demanar-te perdó, i no sé com fer-ho. Et poso una flor dins de la carta. Quan la rebràs, serà pansida. Però jo t'estimo.

Ah, vaig anar-me del banc dels milicians feia estona que eren fora amb una gran recança... Vaig arribar fins arran del port, que no deixen passar-hi. L'aigua sentia molt què a l'ho semblava més per què jo la veia de lluny. La «viesna» m'agrada dir «viesna»; sembla que parli d'una altra cosa) duia un bon fad. Par que la revolució no s'ha endut Colom! I aquells lleons tan freds? Jo mirava els pais dels vaixells (molt pocs vaixells). El cel d'enllà, que els pais enyoraven. La mar lluna... No sé pas on és la llibertat.

Si jo dius no et claurà i no em vindran ganes d'anar a cercar-la. Sort de les flors de la Rambla... Oh, no sé escriure que només t'estimo...»

«Si em sap greu que l'infermeria t'hagi fet un pató. No t'ho diré. Jo també m'he buscat d'aventures sentimentals. A cada tant se'n troben»

«Pot ésser una bona noia com vulguis. El pató, haver estat pur. Però jo sabo que no havia de fer-ho. És clar que jo no puc sentir-me gaire llosa davant d'una confessió i la teva carta dient que sóc un «marrec»

rebec» l'he posada a la paret de la cambra dels embolics, enganxada amb pastetes.

Si no fos que estàs ferit (no és una excusa per a festejar infermeres condescendents?), ai, què et diria... (T'ho diré «altès veu» quan seràs davant meu.)»

«Els cruel, els cruel i els cruel. Et deus pensar que sóc un tros de suto. No, company camarada soldat? Que et penedeixes d'haver-me dit allò del petó? Millor. Jo em penedeixo de moltes coses i callo. I aguant el punt.

Jo et voldria com un d'aquests que van pel carrer; i que t'hagin penjat una medalla al pit no em fa cap efecte. Com no em fa cap efecte res que vingui de tu.

Que sóc rancorosa? I què, si en vull ésser? En una carta et demanava paraules dolces. On són? Dius: «No saps llegir en la meua ànima, plena de paraules dolces «sempre» que penso en tu, plena de paraules dolces quan estic amb tu, però que no sé escriure per por que les cartes tinguin, als teus ulls, un to artíficiós que de cap manera no voldria.»

Molt bé! Esplèndid! Es a dir que jo he de saber llegir en la teua ànima les paraules dolces? On és la teua ànima? Matamoros! Plena de paraules dolces quan ets amb mi? A veure si jo no ho sé i resulta que et tinc al davant? Menja-requies! Que no saps escriure per por de... Mentida! Si no les escric és perquè no les sento. Si jo fos tu... Val més que no parlem. Si jo fos tu, a fas la guerra, i la meua estimada fos en un hospital, lluny, lluny, i en les lletres de la carta aniria l'ànima: «estima», «estima», «estima meua estimada», «ets en l'aire que passa», «estima meua que fuig», «en la nit i en el seu gran silenci»... Matamoros!...»

«Perdona'm Però sóc així. Dius que pensar en la nit i en el seu gran silenci... i ta-la-la-la-la, s'engeguen les melancòlies.»

Oi que m'ho fas creure! Quan ets al front, és clar. Però aquí, l'hospital? (on a casa no em deixen venir-te a veure...) I ara, perquè estiguis content, et dire que he plorat. Si sóc sentimental i sóc romàntica, què? Si t'estimo molt, què?

Dius que t'afeixes lluny de mi i que en comptes de consol meves lletres obren ferides... però que, malgrat això, m'estimes profundament... Et crec. No sé per què, però et crec. Ets trist. Potem nos sentimentals, d'amagat de tot.

«Digues «Si».

Ja ho has dit.

Si sofriu, heu de pensar que només pel dolor es pot arribar a l'amor. A un amor com és el nostre. (Em venen ganes de dir «com és el meu»...) T'estimo més que mai i sempre: sobretot quan penso que et ve tristesa. L'amor veritable, per a perdurar, no es rena de les estones bones, sinó que exigeix les dolentes. Vol les decepcions, les malalties, els cops que dona la vida, els que pesen, els records de la joventut quan ja és lluny. Es gaudeix d'una aspiració d'ésser imprescindible. I és en el sofriment que s'abraça d'una dona que estimi són insubstituïbles. I és en el dolor que els dos s'encasten a l'ànima, i és l'agitament del dolor que dona aquesta sensació de grandesa a l'amor, únic sentiment que fa suportable la vida.

T'estimo.

(L'afegit, val.)

Acabo de rebre la teua lletra, en la qual em dius que vens. Oh, no sé què fer de l'alegria. Sis dies que no vius, ni menjar, ni dormir, ni faré res.

Veure'll...

Poder estrenyer la mà d'un home valent i dir-li a tall de soldat: «Endavant, per la victòria!»

Saps? Si que faré una cosa... Desenganxar aquella carta de la paret... I tindrà el vísit de l'armari, a veure qui l'agrada més: ell o jo.»

Mercè RODOREDÀ

El grandios Bases
Concurs de
COMPANYA
de
novel·les
curtes
d'autor
femeni

Primera. L'assumpte de la novel·la es desenvoluparà en l'actual ambient de guerra i revolució popular.

Segona. L'autor haurà d'ésser una dona.

Tercera. Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió mínima de cent quartilles a màquina.

Quarta. L'obra premiada serà publicada com a fulletó a COMPANYYA. La cinquena. El premi consistirà en cinc centes pessetes en metàl·lic. El Jurat podrà designar altres obres que també seran publicades com a fulletó a COMPANYYA.

Sisena. Les obres hauran de presentar-se a la redacció de COMPANYYA, Paratge de Pi i Margall, 64, amb indicació de nom i adreça de l'autora, abans de les nou del vespre del dia 30 de juny pròxim. El veredict del Jurat es farà públic el dia 19 de juliol del 1937.

Barcelona, 15 d'abril del 1937.

JURAT

Maria Teresa Vernet.

Mercè Rodoreda.

Carme Montoriol i Puig, pel

Grup Sindical d'Escriptors Catalans (C. N. T.).

Rafael Tasis i Marca, per l'Agrupació d'Escriptors Catalans (U. G. T.).

Josep M. Francès.

El nostre Primer de Maig

EN temps d'actuació clandestina, en apropiant-se el Primer de Maig, trucaven tímidament, però fatalment, a la nostra porta dos homes d'aspecte inofensiu.

Després d'ensenyar-nos, somrients, un paper blanc, en el que es donava l'ordre d'arrestar, per exemple, a Joan López i Martínez, s'enduïen destinguts tots els homes que es deien Joan i tots els que portaven els cognoms de López o de Martínez, tant si es deien Pere com si es deien Josep o Francesc, anul·lant, amb aquest o altres procediments anàlegs, els nostres més actius militants; malgrat tot, les manifestacions, els mítings, els manifestos projectats tiraven avant sempre, i la classe treballadora el dia Primer de Maig, any darrera any, reiterava l'heroica prometença de fe en la seva pròpia causa i jurava impedir per tots els mitjans que el feixisme guanyés noves posicions.

Aquest any no vindrà la policia a cercar-nos a casa. Entre les moltes coses que portem conquerides hi ha l'adhesió a la nostra causa de bona part dels guàrdies i policies, avui companys nostres lleials i abnegats en la lluita contra el feixisme, i la incorporació a llurs files d'un gran nombre de nois del poble. Aquest any no hi haurà detencions, ni hauré de fer el recompte de les nostres forces, ni serà dia de festa, ni hauré de jugar-nos la vida en manifestacions il·legals. Aquest Primer de Maig tindrà un significat especial.

En el front, les bales, els obusos, les bombes xiuraran i esclataran exactament igual que els altres dies. I la reraguarda, per tal de palesar la seva solidaritat amb el front, treballarà amb més intensitat, especialment en les indústries de guerra, on s'ha de multiplicar més i més l'esforç, i farà lliurament del seu jornal al Govern per a despeses de guerra.

Avui, Primer de Maig, és el dia de la Unitat: les dues centrals sindicals, U. G. T. i C. N. T., celebren nombrosos actes de conjunt, en els que fraternitzaran marxistes, anarquistes i tots els antifeixistes en general. Les dones estem particularment satisfetes de l'acord pres pels dos Comitès Regionals U. G. T. i C. N. T. i desitgem que cada dia s'accentui més el corrent de cordialitat i respecte mutu que avui anima els companys d'ambdues organitzacions sindicals. Perquè estem convençudes de què la unificació és la base del triomf, nosaltres excitem els dirigents de la C. N. T. i de la U. G. T. a treballar de comú acord en aquest sentit, i avui, Primer de Maig, és precisament la data més indicada per a afermar el nostre increbentable desig d'unitat.

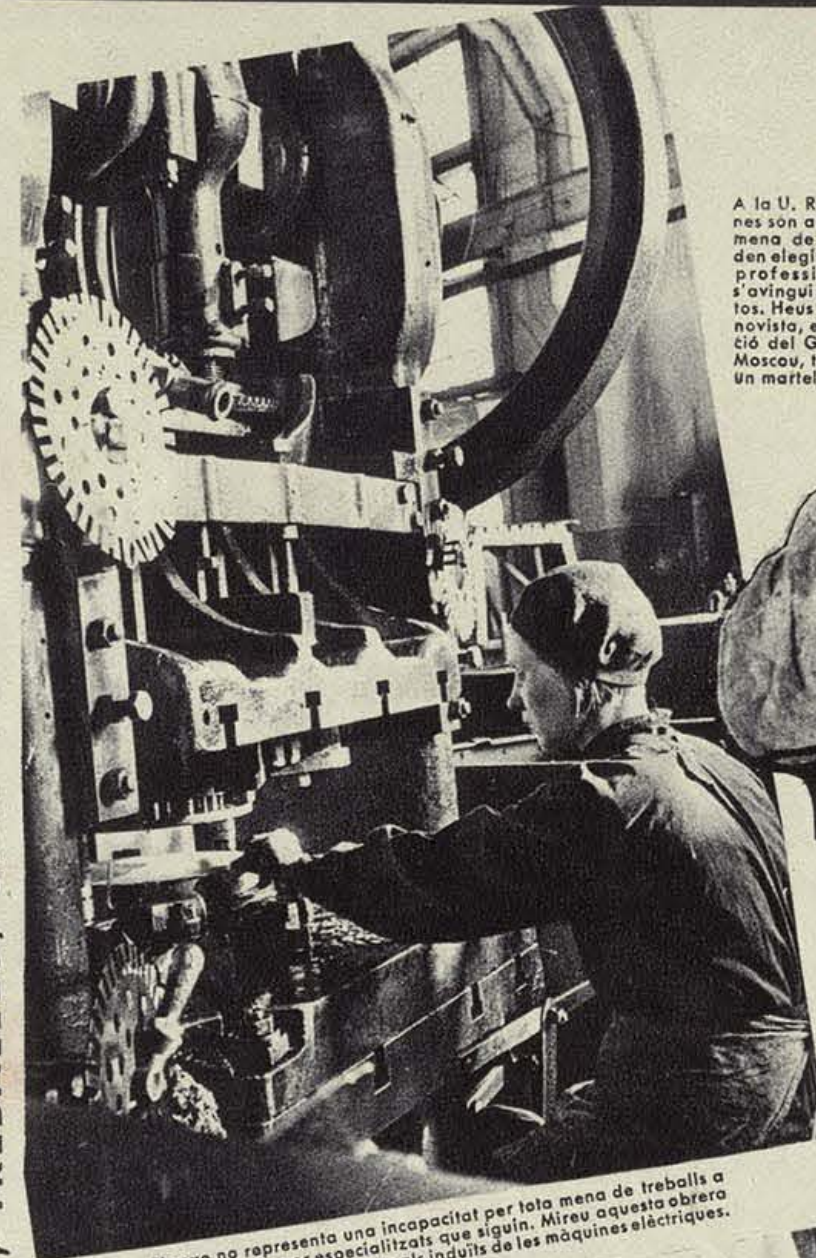
Malgrat que el Primer de Maig és una data internacional, en els altres països tindrà una influència ibèrica.

Avui els països que contempen amb admiració la nostra lluita, que del nostre triomf n'esperen el principi de llur salvació, reforçaran llur solidaritat envers el poble hispànic i llur fe en el nostre triomf, manifestant-se totes les ciutats i pobles a favor d'Ibèria i de les seves llibertats. El proletariat i les capes populars d'aquests pobles reforçaran l'ajut moral i material envers la nostra República i condemnaran enèrgicament el feixisme que vol apropiat-se de la nostra pàtria. La U. R. S. S. i Mèxic, els dos magnífics pobles que tan valentament s'han posat al nostre costat, lluitaran amb nosaltres el Primer de Maig.

El nostre Primer de Maig és, doncs, un Primer de Maig de grans esperances i d'immenses perspectives, amb aquestes quatre consignes: lluita, treball, unitat i solidaritat.

Lluita en el front, trebal·la en la reraguarda, unitat en les forces treballadores i populars, solidaritat envers tots els pobles de la nostra República: apunta el sol de la gran victòria.

ANTIFEIXISTES: EL PRIMER DE MAIG, COMBATEU, TREBALLEU, UNIU-VOS INDISSOLUBLEMENT.

El sexe no representa una incapacitat per tota mena de treballs a la U. R. S. S., per especialitzats que siguin. Mireu aquesta obrera com martiritza les xapes per als induts de les màquines elèctriques.

Soldant ampolles que contenen sèrums.

A la U. R. S. S., les dones són admeses a tota mena de treball i poden elegir lliurement la professió que millor s'avingui amb llurs gustos. Heus ací una stajonovista, en la construcció del Gran Metro de Moscou, treballant amb un martell anglès.

A tu, els nostres somnis de proletari perseguit...
escarnits...
i adolorits per l'esclavatge...

A tu, com a font clara i lluminosa que ha sabut brollar damunt de tot...
de tot el que era putrefacte al món...
per donar als seus homes,
a les seves dones,
als seus infants,
una vida nova de fermes inquietuds,
belles i generoses
i lliure de lluites opressores...

Quan a les teves fàbriques xiulen les sirenes avisant el terme del treball, no ressonen en plans com les nostres sirenes...
les nostres...
les que donen pas als tristos obrers amaratats de suors...
esgotats...

Ressonen sirenes alegres i potents, perquè en tumultuosa avalanxa de vida els forjadors del nou Treball conscient furtin al descans sense fatiga...
en neta confraternitat d'ideals,
als ulls el brill del deure acomplert

El Primer de Maig, a la U. R. S. S., serà dia de festa, de commemoració, de jolia, d'alegria de tot un poble que amb el seu propi esforç va saber-se alliberar.

A RUSSIA.

Els nostres nens abandonats fins ara han plorat al jou de totes les fams,
i al turment dels vicis,
i han sabut la repugnància dels favors i les almoines...
i les escoles velles com presons sense ànima...

I han sofert l'acció torturada dels freres i les monges en laberint de mort, per matar quant d'honorat i pur i ingenu i esperançador hi havia als nostres nens que s'atrevien a somniar en la Vida...

Rússia!

Per totes les nostres dolors d'avui, per tots els nostres martiris i la nostra sang vessada, ajuda'ns, Rússia...

Ajuda'ns amb la teva claror d'esperança, amb la tebió de la teva fraternitat, amb el teu silenciós afany de cada hora de treball...! Ajuda'ns amb el ritme de la teva vida nova posada en estel davant dels nostres horitzons...

Que tinguem, si és per a triomfar, el teu exemple...
o el consol roig de la teva venjança si el món ens deixa sucumbir...

PILAR CASTILLO

El triomf de les màquines

Era molt ample el camí que seguïem; era segura la via marcada.
Menava dreta sens molta fatiga la ruta nostra, florida de màquines.

Per xò som ara on som, fills del Treball. Veïem el Moviment, veïem la Força que ja no xuclen l'entranya i la sang i són promesa d'una vida nova.

La màquina esdevé la gran amiga que escurça la jornada esgotadora. Rodas d'acer i ràpides politges i en mig de tot un remoreig de joia.

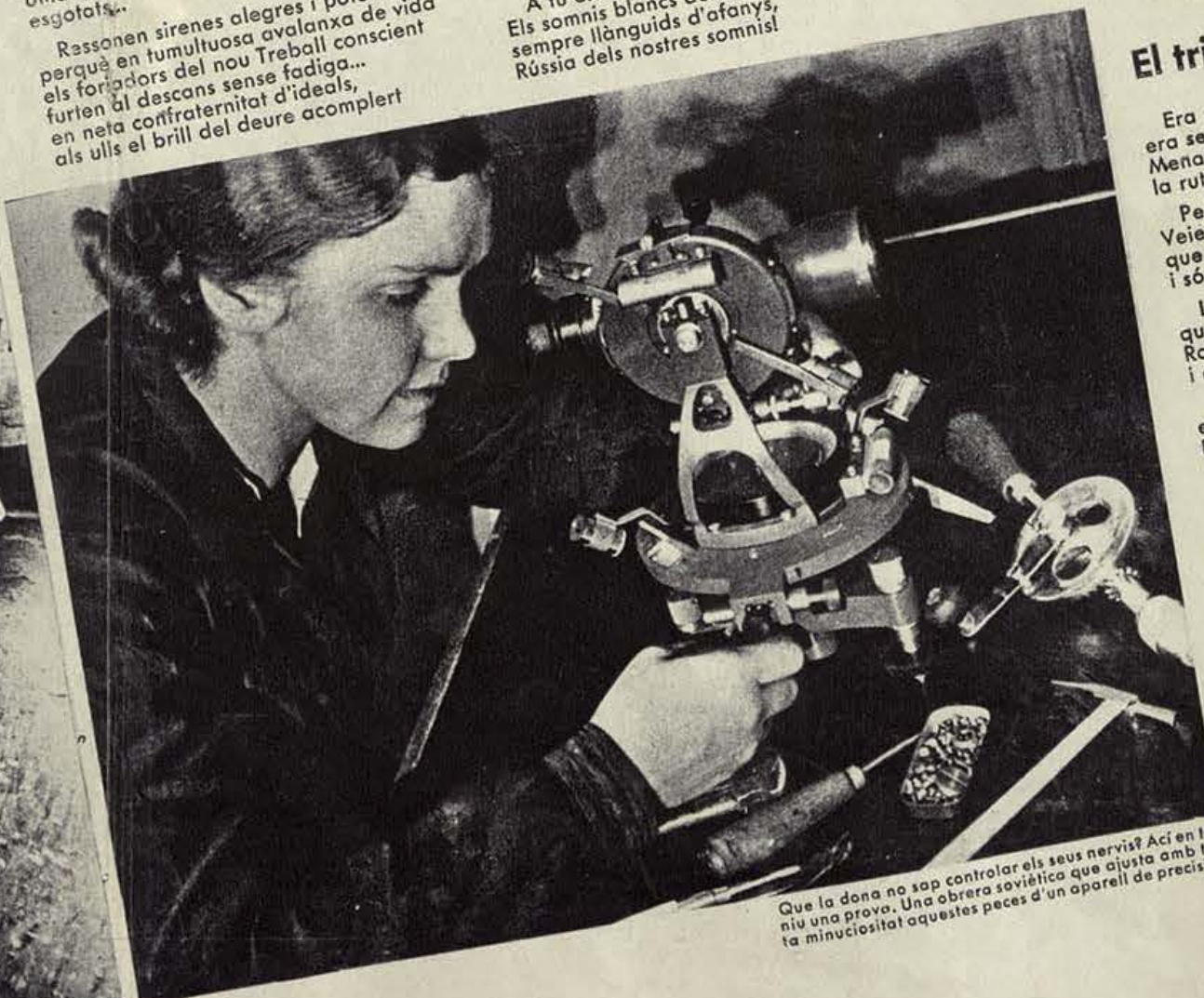
Companyes: és la màquina qui empeny el nostre braç que es lliura a tot esforç. En tant que els homes viuen pel fusell, que la fàbrica sigui el nostre front.

Aquest Primer de Maig és el primer que hom redimeix la Festa del Treball. Lluitem contra el feixisme i treballem i el nostre cor de dones llança un clam.

Vindrà més endavant un altre dia en què la festa serà més manyaga. Homes i dones llavors podran riure i els fills lloaran el pare i la mare.

L'un lluitava al front i l'altra a la fàbrica: tots dos no volien sinó triomfar. Germanes: la fermesa ens acompanya en l'esclat nou d'aquest Primer de Maig!

Marina SANFELIU

Que la dona no sap controlar els seus nervis! Ací en té una prova. Una obrera soviètica que ajusta amb la minuciositat aquestes peces d'un aparell de precisió.

Poemas

de los niños muertos en la guerra

1

¡NO los deshojéis, cañones; no los tricéis, ametralladoras! Bombas grandísimas que caen del cielo hondo, que de lejos parecen dones de las nubes anchas, ¡no rompáis los cuerpecitos de los niños!

Están aún tiernos del abrazo que se dieron el hombre y la mujer que los hicieron; sus hombros son blandos y olorosos de leche rosada... ¿No siente el plomo piedad de estas sangrecitas dulces, de estas pieles de labios? ¿Ningún aviador fascista tiene niñitos que levanten sus manos de nardos al viento de las hélices?

No. El enemigo no es padre; y es huérfano también. Por eso los niños se quiebran en tajos humeantes, y hay por los jardines cabelleras de musgos, rodillas con seda rasgada,uelto todo entre árboles quebrados; con duelo sostenido de gritos que ayer eran cometas y hoy son pobres encías partidas que ya no gustarán mazorcas, ni dulces, ni pezones frescos de madres enamoradas!

2

¡BA el niño por entre los cuatro riachuelos de las cuatro esquinas frías. Llevaba en las manos, mojaditas de naranja, un azul caballo de cartón.

¿Quién le clavó a la tierra con la espoleta helicoidal de la bomba? ¿De qué ángeles perversos se desgajaron cuchillas de acero?

Quedóse el caballo salvo, tibio de sangre derramada, cabe el aliento de humo del avión faccioso. ¡Quién viera a la calle, doblada de espanto, partirse en cascadas de piedra visceral bajo los pedazos de niño explotado!

3

YO dolía por un hijo. Toda mi entraña se abría en sed de un hijo. ¡Ah, que ya sé por qué de mi vigilante espíritu se desgajó una rama que fué derecha a la tierra, muda!

Pero soy madre crucificada de todos los niños que saltaron en chispas por ímpetu de la ronca metralla enemiga. ¡Y estoy doliendo desde Creus hasta el Finisterre donde se acaba la sangre limpia de mi vientre!

CARMEN CONDE

És una amable i delicada frase que el codi civil admet

IMAGINEU-VOS per un instant un individu que procedís d'un planeta menys absurd i menys ingrát que el nostre, que parla regularment l'idioma castellà, però no el sentit de la ironia. Imagineu-vos així mateix aquest intel·ligent fill de Júpiter amb un codi civil espanyol entre els dits i llegint per casualtat l'article 237, que ve a dir, si fa no fa, el que segueix:

«No pueden ser tutores: los que han sido penados por estafa, falsedad, corrupción de menores, escándalo público, tienen mala conducta y cuya forma de vivir se desconoce por los del menor que ha de ser tutelado, los comerciantes de mala fe y las mujeres.»

I estem convençuts que ja no us serà tan difícil d'imaginar-vos la nyota i el comentari de l'intel·ligent fill de Júpiter, Saturn, sevol dels estels de la Via Làctia:

—«Mujeres»? Sens dubte es tracta d'alguna altra mena de criminalitat... El legislador espanyol ha obrat plausiblement menors de la perniciosa influència de «mujeres», corruptors tussa... Uff! Quines «pintes»!—

NO, companyes: el codi civil no ens atorga tampoc la fiança per tal que les dones, d'una manera general, portin a terme les funcions de la tutoria.

Damunt de Catalunya planen nombrosos grups de negres aus, que amenacen el triomf de la causa obrera i antifeixista.

Són els incontrolats, mot amb què es designen, en la parla d'avui, els homes que abans en dèiem lladres i assassins.

Víctimes d'aquests criminals, van caient cada dia els millors lluitadors de les nostres organitzacions antifeixistes.

Avui ha caigut Roldan Cortada, un activista abnegat del P. S. U., que tenia una autèntica reputació revolucionària.

Criminals de impunes. Codi del poble! lats»!

El poble de Catalunya amb marxa Cortada, ho protesta, contra assassins del nostre moviment Martínez de la Hispania ranta-cinc tran-

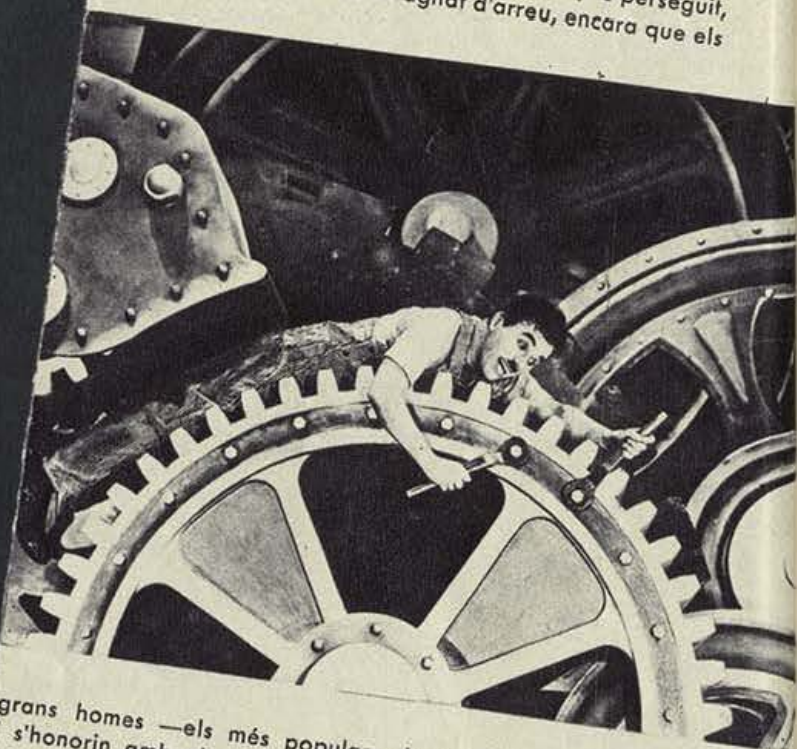
GARANTIA

—Sembla gent molt fina.
—Fínissim! No se'ls veu mai ni a la cua del corbó.—

Charlie Chaplin, el «gentleman», ha volgut ésser i ha estat l'actor del poble, perquè ha sentit bategar el cor del poble dins de la seva immensa espiritualitat. Inclús des del cim —quan tot el món l'admira, i es pren el seu talent com el més definitiu del cinema— ell renuncia a la seva prestància, per a deixar pas a aquella figureta de les sabatasses girades i rialleres, tan còmica i tan trista, tan pregonament trista alhora...

Ell serà per sempre el vagabond que no té on caure's mort, el clàssic desheretat de la fortuna, encara que ella li atorgui tots els seus dons; l'etern pària sempre perseguit, perquè «tot li és vedat», foragitat d'arreu, encara que els

grans homes —els més populars després d'ell— l'honorin i s'honorin amb el seu contacte. Ell, sempre el «Charlie» company immillorable dels seus col·laboradors, que paga constantment als obrers, per llarg que sigui l'espai de temps que hi hagi entre «film» i «film»..., i que no vol sentir-se anomenar amb el cerimoniós «Mister Chaplin» ni pel darrer càganus empleat a l'estudio.

Ell..., naturalment, s'ha declarat antifeixista. I no podia ésser d'altra manera. L'home més popular del món i més intel·ligent del cinema ens somriu, amical, des de l'altra banda de mars i de terres. I nosaltres recollim el seu somriure, com un trofeu magnífic i encoratjador... Salut, Charlie!

TANISCHKA

MARES D'ESPARTA

IMAGINEU-VOS per un moment, amigues, que, en lloc de viure una guerra esgarriosa, vivim una època mansa i agradable de la vida corrent. Que us disposeu a assistir a festes i cerimònies, recepcions i balls. En avinenteses així se us acudiria, ben segur, consultar els figurins de les darreres publicacions de modes i trar aquells que millor s'avinguessin amb el vostre gust i la vostra figura. Però vol el destí que, mal que us pesi, sigueu actrius i espectadores no pas de balls de societat ni «reveillons», sinó d'una de les més terribles tragèdies que mai hagin pogut trasbalsar cap poble. Aleshores us cal cercar, també, figurins, per tal de triar models amb els quals revestir la vostra ànima. I no és certament en les revistes de París on els trobareu, sinó en les planes de la història.

Sense ànim de donar-nos-les de doctores i només amb el bon desig d'establir un paral·lel entre les reaccions de la dona d'ahir i la d'avui, davant calamitats anàlogues, volem retreure diverses actituds de les que són atribuïdes a les dones d'Esparta, assenyaladament les mares.

Ha estat molt repetit que la República Aristocràtica de Licurgo era una mena de «convent guerrer». Allí tot neixia, creixia i es multiplicava pensant en la guerra. Esser espartà i home de pau era quelcom tan inadmissible com ésser «vaencià i home de bé», segons alguns llenguallargs l'opinió dels quals no és pas la nostra.

Sabem dels espartans que eren molt poc enraonadors, però quan parlaven solien «fer frases». Tantes, que la història en va plena, fins el punt de fer-nos malpensar si llur lloc nisme era una coqueteria.

També s'ha parlat molt de la virtut dels espartans i de les espartanes. En això hi ha un bon tros d'exageració. Tanmateix, deixem aquest tema de la virtut per un altre dia, i avui consagrem-nos al temperament bel·licista de les dones davant la guerra i la intervenció en ella de llurs familiars.

Els espartans eren gent ferra, poc amiga de l'elegància i de l'art, però esclava del temps i de la força. «Les dones hi gaudien —escriu Schömann en «Antiguitats gregues»— de major consideració que a la resta de Grècia. Llur educació les apropiava més als homes i estaven avesades, des de petites, a sentir-se ciutadanes i prendre viu interès en els afers públics...»

Quant a coratge, patriotisme i abnegació, no cedien gens a l'altre sexe. Estaven segures de pertànyer a una raça superior. Així, quan dones d'altres estats grecs s'admiraven que les espartanes fossin escoltades pels homes en moments greus, elles responien: «També som les úniques que posem «homes» al món.» Tant n'estaven d'orgulloses que se sentien exigents.

Plutarc, el biògraf i moralista grec, en els seus «Apotegmes de lacedemònies desconegudes», aplega un seguit de fets anecdòtics que són curiosíssims i ens il·lustren força quant a la psicologia dels habitants del Peloponès.

Heus ací unes quantes, collides a l'atzar:

Una mare s'assabenta que el seu fill ha fugit davant l'enemic. «Hom

fa córrer —li escriu— una versió lletja del teu capteniment. Cal que te'n purifiquis o que moris.»

Una altra, en rebre la nova de la mort del fill, combatent, replica, impàvida: «Ja ho sabia que el vaig engendrar mortal.»

Afegim-hi, encara, l'acomiadament de consuetud en sortir els fills cap a la guerra: «Torna amb l'escut o damunt de l'escut», és a dir, mort.

«Si el meu fill mor, que ocupi el lloc el seu germà», s'escriu una altra dona que s'assabenta de la tenacitat del primogènit en defensar una posició.

Una lacedemònia —segueix contant Plutarc— va trametre a la guerra els seus cinc fills i esperava amb ansietat notícies de la batalla. «Quines noves portes?» va preguntar al primer que arribà. «Els teus cinc fills són morts.» «No et pregunto això —féu la mare—. Vull saber qui ha guanyat.» «Nosaltres.» «Així, podem lloar els déus.»

Contaríem i no acabaríem d'aquest poble singular, eixut, retret i combatiu. Però no és el nostre propòsit fatigar les lectores amb inacabables i engolades conferències. Hem volgut, només, posar de manifest el menyspreu per la vida que presidia les anomenades virtuts espartanes i la impassibilitat amb què les dones lliuraven els fills a la mort. No voldríem pas que les nostres amigues devinguessin tan terriblement indiferents, però sí cal que moltes dones, conscients de llur responsabilitat històrica, no s'oposin a què llurs fills acudin a la crida de la Llibertat. A les fredes mares espartanes que se sacrificaràn sense dolor voldríem oposar les conscients mares catalanes que, adolorides i tot, saben sacrificar-se per la Causa.

J. M. FRANCES

En Guillem a l'illa volcànica

NO havia acabat Ull de Vidre de pronunciar aquesta paraula quan el «Centaur», balancejant-se escandalosament, llança Guillemó contra el moble que estava cobert amb el mocador de la Xina, que caigué per terra a conseqüència del cop. Guillemó, al mateix temps que veia les estrelles, tingué ocasió de veure què era aquell moble. Una mirada radiant hauria estat l'expressió dels seus ulls si hagués pogut contemplar aquell moble en un estat normal, però estava tan trastornat pel cop i per altra banda el vaixell continuava amb tan terribles balanceigs de babor a estribor, que el nostre protagonista només s'ocupava de recuperar la seva posició normal en terra. El vaixell s'aixecava tot saltant. Ull de Vidre cridava, tot arrossegant Guil-

llemó cap a coberta amb el desig de separar-lo del moble misteriós. Un cop allí, començà a donar ordres:

—Arrieu les veles, de pressa, del contrari, pels trons del cel, tindrem un disgust.—

El segon de bord continuava ferm en el seu lloc, sense que s'alterés la seva fesomia. Els màstils del vaixell sostenien amb dificultat les veles inflades de tal manera pel vent, que semblava que d'un moment a l'altre anaven a rebentar. Pel pal mestre pugen els homes de la tripulació, quan de sobte un cop de mar horribles arrenca el pal i se l'emporta, amb tots els homes, en mig d'unes onades monstruoses.

(Continuarà.)

ESTAMPES DE LA TERRA NOSTRA.

L'autòmnibus que, sortint de la ciutat, segueix la carretera paral·lela al mar m'havia deixat al peu d'una via que puja costa amunt amb aire i nom de passeig.

En aquell matí de primavera del 1933 el passeig, vorejat d'acàcies florides, estenia la seva cinta dins un panorama nítid, de natura renovada per la primavera i purificada per la pluja de la nit anterior. Malgrat la humilitat de les casetes que, amb discontinuïtat, el limitaven a banda i banda, aquell aire primaveral, aquella nitidesa i les tofes verdes i blanques de les acàcies florides feien d'aquella via un passeig senyorial, de petita vila europea.

Mentre els meus passos, lentament, pujaven la costa, l'esperit meu volava optimista, esperançat, vers un demà clar i joiós per a la nostra terra. La República tenia dos anys justos i miràvem confiats vers ella com vers el portal obert a tots els aires renovadors.

En tombar el primer recolze del camí, un grup, a certa distància, se'm féu visible. Un home alt, ben plantat. Una nena d'estatura corresponent a uns deu o onze anys i un noi aproximadament igual. A mesura que, per la major rapidesa del meu pas, m'anava apropant, el grup es precisa-

va. El pare, vestit d'americana i pantalons d'un mateix color fosc, espadenyes blanques, molt netes, duïa un paraigua penjat al braç i donava la sensació d'un home que té a casa seva dona feïnera i endreçada. El noi duïa un maletí de mà que semblava contenir poc pes. La nena, amb el braç dret, sostenia un fardell bastant voluminós que recolzava damunt el costat, on encara no apuntava la curva de la cadera. L'embalum del fardell, tant o més que el seu pes, dificultava la marxa de la nena. La joia del meu esperit va ésser-ne, de sobte, alterada.

El grup s'aturà i vaig aturar-me jo també. La nena va posar el fardell damunt la terra neta de la pluja de la nit i assecada per l'escolament natural de l'aigua degut a la inclinació del sòl. Vaig respirar com alleugerida de l'alleugeriment de la nena.

Al cap d'un minut llarg, i amb la meua més gran estupefacció, vaig veure com l'home que semblava ell pare acondicionava el fardell damunt el cap de la mateixa criatura. El grup, de nou en marxa, formava un tríplic simbòlic. El pare, lliure de tota càrrega, amb la majestat de l'antic patriarca. El noi, amb el maletí, saltironant admirat entorn al pare, amb l'obscura apètica d'ésser-li igual demà; mentre la doneta en germen, carregada amb el fardell, posava les seves febles forces i tota la serietat i atenció de què eren capaços els seus deu o onze anys a sostenir damunt la testa i a apuntalar, en un gest d'àmfora del braç dret, el feixuc fardell.

Una tristesa i una indignació alhora varen enterbolir-me aquell matí clar d'abril.

Als quatre anys d'aquella penosa impressió el meu pensament agitat es pregunta: La guerra i la revolució seran prou per què aquell home abdiqui del dret de la força, per què totes les dones de terres ibèriques tinguin una més alta condició social?

És tasca de tu, de mi, de totes; companya!

Maria Pi de FOLCH

ON ERA LENA?

Amb grata sorpresa hem rebut aquesta lletra:

«Madrid, El Pardo, 14 d'abril del 1937.

Estimades companyes:

Fou decidit amb tanta rapidesa el meu viatge, que no vaig tenir temps de preguntar-vos si volíeu quelcom. He vingut a fer treballs per al periòdic. Ja estan fets. I he decidit enviar-vos-els i restar ací. Però no pas a Madrid, ja que al fi i al cap no valdria la pena, sinó al front. He ingressat a la Companyia de Guterrillers del comandant Carrasco. Es l'antitanquista. I ací estic ja fa uns cinc dies. Ja res no pot fer-me sortir d'ací. La disciplina és quelcom seriós. I no puc fer com a Aragó, que sempre que volian m'en- viaven de nou a Barcelona.

Ara sí que no sé quan retornaré aquí. Si tinc sort, quan la guerra sigui finida.

A Madrid hi ha una moral de guerra admirable. Estem molt contents de què es comenci a atacar per l'Aragó. Era absolutament necessari.

Doneu molts records a tots els companys.

Bé, rebeu tot el meu afecte en una forta abraçada.

LENA IMBERT.»

Bona sort, Lena!

CALDES DE MONTBUI. — Les dones han portat a cap la formació dels grups de COMPANYIA, la iniciativa de les quals s'ha vist saludada amb l'èxit de cinquanta subscripcions. A més, amb llur esforç ha estat inaugurada la Casa de Repòs «Lina Odena».

GIRONA. — Ha estat constituït el Comitè de Dones Antifeixistes, amb representació de totes les organitzacions antifeixistes.

MARTORELL. — Existeix un Comitè d'Ajut als Refugiats, C. N. T.-U. G. T., que ha aplegat més de tres cents infants i dones de San Sebastián i Madrid. En els tallers, les dones treballen tantes matèries com són necessàries per al front.

L'ALIANÇA NACIONAL DE LA DONA AL CAMP DE CATALUNYA. — A ALCARRAZ més de vuit centes dones responen a la crida d'Aliança Nacional de la Dona. Es un poblet agrícola de la província de Lleida. El Casal de la Dona serà la Granja Avícola, on totes les dones contribuiran a criar aviram perquè al front, hospitals i guarderies no faltin ous.

A SEROS hi ha una fàbrica de conserves muntada pel poble, a través de l'Aliança de la Dona; impulsarà la producció de les conserves i també crearà una granja.

Caritat MERCADER

SENSE venir a tomb, sense saber per què, el preu dels queviures s'està posant als núvols. Les malaurades mestresses de casa que tenim marit i tres o quatre petits a qui alimentar passem angúnies i mals de cap al mercat per tal que el nostre pressupost no sigui ultrapassat. I després encara el marit rondina! «Fideus cada dia!» «Veiam quin dia faràs carn!» «Tant que m'agraden els calamarsos!» Oh! Quins capricis més capriciosos tenen els senyors homes! Però si per atzar un dia cedim i fem un extraordinari a taula, ja els tenim tota la setmana, remugant i parlant de les despeses astronòmiques que costa el pis, i el mercat, i el gas i l'electricitat. Res, tot un programa!

Però per una vegada havem de convenir que els nostres marits tenen raó. Tot està caríssim, i especialment aquells articles que es produeixen abundantíssims en les proximitats de Barcelona, els llegums per exemple. Per què s'apuja el preu de les verdures i els llegums? Podria explicar-se l'augment de preu en els productes que hem de portar de l'estranger, o bé en aquells que únicament es donen en les zones de la nostra pàtria en poder dels feixistes estrangers i dels generals renegats, però mai no es podrà justificar que articles produïts per nosaltres mateixos, al Prat de Llobregat per exemple, arribin a les exorbitants quantitats que se'ns demanen per les carxofes o les coliflors! I què direm del pa? Quan la Generalitat ven la farina als flequers exactament al mateix preu que abans del 19 de juliol (i perdent-hi pessetes en benefici del poble), per què el pa es ven al públic a cinc rals el quilo? I què direm dels ous?

La raó, però, és ben clara: hi ha uns individus, i fins i tot alguna col·lectivitat, que estan lucrant-se amb el dolor i la sang que la guerra ocasiona a la nostra pàtria. Hi ha qui es fa ric a costa del sacrifici i la misèria del poble. Són els especuladors, els acaparadors, les aus de rapinya de sempre, que ara s'han disfressat de «roigs» per a poder fer llur agost a l'empar de les víctimes que costa la transformació social que es porta a cap.

Contra aquests «aprofitadors» sense consciència les dones hem de lluitar, però lluitar amb unes armes eficaces i que no ens perjudiquin a nosaltres mateixes. Les manifestacions d'aquests dies passats, justíssimes en quant a la protesta que plantejaven, esdevenen contraproductius respecte al resultat. Veiam: què es guanya amb fer malbé sacs sencers d'arròs, de patates, de cigrons, etcètera, quan realment aquests queviures escassegen? Que escassegin més, que hi hagi més demandes que ofertes, que és el que determina una competència entre els compradors, que encara avui, en el règim econòmic que forçosament vivim, pot originar una puja dels preus. No: les manifestacions que no se sap qui les provoca, les que produeixen disturbis i destrueixen articles que ens són necessaris, no poden ésser jamai una solució als abusos dels especuladors. La solució ha d'ésser una altra. Tenim un Govern i una Justícia Popular que poden molt ben arranjar l'afer.

Que es creï el delictes d'especulació i que uns tribunals castiguin els aprofitadors de les circumstàncies. Ràpidament, en quinze dies, pot ésser arranjat tot, i es podrà donar satisfacció a un sentir ben just de les dones —de totes les dones— que tenim posades totes les nostres esperances en el Govern de la Generalitat i en la Justícia del Poble.

AGRUPACIÓ DE DONES ANTI-FEIXISTES DE CORNEL·LA. — Festival pro «Guarderia d'Ajut Infantil de Retaguarda».

ABANS: Aquestes camperoles
treballaven de sol a
sol, guanyant sis pesse-
tes de jornal amb set-
manes de set dies.

AVUI: Set hores de jornada,
vuit pessetes de salari
i setmana anglesa.

Conquistes de la nos- tra revolució popular

Núm. 5, 1-VI-1937

**EUZCADI, EUZCADI!
AJUDEM EUZCADI!**

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

S Maria BALDÓ DE TORRES
W Maria Dolors BARGALLÓ
R Aurora BERTRANA
O Carme CONDE
D Concepció CATASÚS
A Condelària ESCOLA
A Matilde HUICI
R Anna MURIA
O Carme MONTORIOL
B Margarida NELKEN
A «PASIONARIA»
J Francesca PRAT
J Maria PI DE FOLCH
J Mercè RODOREDA
O Isolina VILADOT
C Maria Teresa VERNET

R E D A C T O R E S

Maria Lluïsa BARGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTÍNEZ
Eloina R. MALASECHEVARRÍA

LES DONES AL COSTAT DEL GOVERN

SOBRE Catalunya ha plogut sang. Tot d'una, la serenitat dels carrers, dels camins, dels camps, de les carreteres, ha estat torbada. S'han vist plens de morts i ferits.

Hi ha hagut trets, bombes, tancs i assalts. S'ha dilapidat un material bèl·lic preciós, indispensable als fronts. Amb aquest material han estat assassinats militants obrers, de ferma rectitud revolucionària, i companys de la força pública, provadament addictes a la nostra causa.

I la nostra sensibilitat de dones ha estat torturada, maltractada... Ara portem dol i tristesa a l'ànima...

I tot per què?

Perquè el feixisme, que existeix també a Catalunya, on actua amb silenci i amb astúcia, s'ha infiltrat a totes les organitzacions. Des d'elles ha manegat hàbilment per a crear en certs grups un clima d'exaltació molt propici als fets sanguinants. La conducta dels elements més difícils de controlar (dels que no accepten els acords de llurs organitzacions) ha enfortit la posició dels provocadors, alhora que debilitava el Govern.

Com a conseqüència de llur tasca, certs grups s'han alçat contra el Govern de la Generalitat. Aquest alçament ha estat obra del feixisme. Perquè a qui convenia? Solament al feixisme. La sang escolada, les municions perdudes, la discòrdia que es volia difundir per a emmetzinar la unitat i la confusió dels companys del front d'Aragó eren un avantatge indiscutible per als feixistes i un bon moment per a atacar-nos al front i a la reraguarda.

El nostre deure de dones del poble i de dones antifeixistes era i és ajudar el Govern. El nostre deure era i és condemnar un moviment que ha compromès la victòria antifeixista i el triomf de la nostra Revolució popular. El nostre deure era i és posar-nos en guàrdia contra tots els que, oberta o encobertament, alaben l'alçament contra el Govern de la Generalitat.

Dones, complim amb el nostre deure.

Visca el Govern de la Generalitat de Catalunya!

Les armes, al Govern de la Generalitat, Govern del poble

Les dones del
poble desfent
les barricades.

Les compa- nyes de la U.G.T. i de la C.N.T. volen la unitat

COMPANYA, que és amiga sincera de la unitat proletària i de la unitat antifeixista, registra amb joia tots els moviments col·lectius que són signe d'apropament entre els dos sectors sindicals i entre les diferents variants de l'antifeixisme. Per a COMPANYYA, que és la revista de la dona, té extraordinària repercussió tot el que succeeix en aquest terreny. I heus ací perquè avui, en informar les nostres lectores d'algunes activitats conjuntes de les companyes ceneteistes i ugetistes, ho fem amb el cor en l'aire, plenes d'esplendorosa joia i d'una confiada esperança.

El Primer de Maig, les dones de la U. G. T. i de la C. N. T. celebraren un míting al Teatre Olympia. Un míting que fou un èxit en tots els aspectes. Va ésser organitzat en vint-i-quatre hores, i fou l'únic acte que hi hagué a Barcelona i a Catalunya el dia dedicat a la classe obrera.

Un exemple de la forma com es féu la propaganda, activíssima i revolucionària, el tenim en les companyes Concepció Lianyó, Margarida Abril, Felissa, Eloïna, Soledat i Llibertat Picornell, que, a punt de començar el míting, anaven encara per teatres i balls, interrompent l'orquestra i els que allí es divertien, i invitant-los per mitjà dels altaveus dels cantors a acudir al míting.

Pronunciaren sentits discursos en pro de la unitat Isabel Azuara i Dolors Piera, de la U. G. T., i Nita Navel i Pilar Grangel, de la C. N. T. Presidiren Llibertat Ródenas i Caritat Mercader. Les oradores, ultra fer una crida lírica i expressiva a la unitat, que trobà un ressò sincer en tots els concurrents a l'acte, demostraren també que les dones no volem la unitat buida, la unitat tòpica, la unitat contemplativa, sinó la unitat fèrtil, la unitat dinàmica, la unitat amb un programa:

la unitat que faci guanyar la guerra i la revolució.

DURANT el passat alçament, les mateixes dones organitzadores del míting esmentat prosseguiren cordialment llurs relacions.

Nosaltres, les dones, veiem immediatament, i amb claredat, que aquells trets que feien estremir Barcelona ens allunyaven de la victòria, que aquelles barricades podien convertir-se en el triomf de la reacció i del feixisme. I novament les dones de la U. G. T. i de la C. N. T. s'aproparen. La veu pregonament humana i commoguda de Nita Navel i els arguments irrefutables de Dolors Piera, en recomanar, per radiodifusió, que cessés el foc i que tothom tornés a treballar, contribuïren indiscutiblement a treure més d'un company de la seva obcecació.

NOSALTRES volíem que Barcelona tornés a entrar en l'ordre revolucionari que ens sembla indispensable per a guanyar la batalla empresa contra el feixisme. Per això, quan es digué que hom tornés a treballar, ens llançàrem al carrer en grups. Invitàvem a posar en marxa la ciutat paralitzada. Fèrem obrir les botigues, i fins aixecàrem les portes nosaltres mateixes.

Les barricades eren el darrer reducte dels insurrectes, i a elles ens dirigírem nosaltres, ceneteistes i ugetistes, seguides d'altres dones del poble que participaven al nostre dolor i a la nostra indignació. Anàvem a desfer-les. Separàrem els sacs de sorra, treguérem totxos i aconseguírem que es retirassin alguns fusells. Per les Rambles, el poble ens aplaudia i amb la seva simpatia ens afermava en el camí emprès, o sigui en el camí de la unitat, pel qual estem disposades a continuar, convençudes de què és el camí de la victòria.

Biblioteques Rurals

A. H. N.
S. GUERRA CIVIL

VOLDRIEM fer remarcar al lector la importància que tenen per a la vida dels poblets les petites biblioteques populars que hi són creades, sense altre ajut oficial que aquell que pot donar-les-hi d'una manera entusiasta, però desgraciadament insuficient i precària, llur municipi.

Moltes d'aquestes biblioteques rurals, malgrat llur vida interior, no gaire brillant, però sí força eficient en el que fa referència al seu radi d'acció social, per a la qual han estat creades, ens donen un esbós d'aquelles realitats que ha de superar Catalunya el dia que, acabada la guerra, recobri en el seu nou ritme aquella personalitat característica de la sensibilitat cultural de les seves masses populars.

Aquesta lluita cruenta, desencadenada per la folia d'uns «nacionals» renegats, porta en el seu si, malgrat tota la tràgica dolor del moment, unes consoladores demostracions d'aquella espiritualitat esmentada.

En aquestes hores àlgides, a Catalunya, en aquest sentit, han esclatat flors meravelloses.

Mentre a les ciutats rebels ha estat possible cridar estultament «¡Abajo la inteligencia!», ací els catalans han procurat fer-ne un exponent per a palesar la nostra capacitat de poble culte.

Es per això que hem cregut interessant aportar a les planes de COMPANYIA la impressió d'una d'aquestes petites biblioteques rurals, ja que innegablement esdevenen també una força en l'engrenatge del perfeccionament col·lectiu que viu latent dintre l'entranya del nostre poble.

He triat la Biblioteca Popular de Vallgorguina, poblet agrícola que pertany a la demarcació del Vallès Oriental i que no té més de set cents habitants, per a què avui us parli a través d'aquestes planes. La companya Diviu, bibliotecària encarregada de la mateixa, accepta amablement el nostre interrogatori.

—...?

—Aquesta biblioteca pertanyia a la parròquia i, com és natural, la seva activitat es reduïa a un sol sector de la població. En arribar el 19 de juliol i fer-se la incautació corresponent per part del Municipi, va ésser revisada, reorganitzada i posada, com a patrimoni col·lectiu, al servei del poble.

—...?

—Sí: durant la seva revisió, el Comité antifeixiste local, donant proves del seu amor a la cultura, va aportar-hi una bona col·lecció de llibres, entre ells un nodrit lot d'obres clàssiques.

Com podreu jutjar, vós mateixa, les seccions de ciències, filologia, filosofia i literatura catalana es troben també força completes.

—...?

—L'acolliment d'aquesta podríem dir-ne nova inauguració de la biblioteca, feta de cara al poble i per al poble, fou magnífica i recompensada per l'èxit més falaguer, tant al que fa referència a la bona acollida com a la simpatia que avui ha desvetllat. Puc assegurar-vos, sense por d'ésser desmentida, que aquesta institució és ja, avui, una necessitat dintre l'ambient general de la nostra vila.

I ara, resumint la tasca positiva d'aquestes populars institucions, nosaltres direm que els camperols troben, dins d'aquestes humils biblioteques rurals, un recés espiritual per a ells i per a llurs infants, aquests infants per als quals la guerra forja un esdevenidor més lluminós i equilibrat.

Tu, companya ciutadana, que ignores aquestes petites coses dels ínfims llogarrets de la nostra terra i la veritable vàlua que representen per a la cultura de casa nostra aquestes parets i aquests llibres, i el sacrifici constant i anònim de llurs bibliotecàries, mestres de psicologia rural, ets la cridada a ajudar moral i materialment aquesta benemèrita obra de ciutadania popular, incrementant i propagant arreu de Catalunya aquestes biblioteques.

No cal oblidar que, ajudant l'expansió de la cultura a la reraguarda, cooperem sense cap mena de dubte, també, a la defensa de la llibertat.

Antònia TORRENT i MARTORI

Arenys de Munt

"COLLECTIVITAT OBRERA"

de rayon i seda

UN magnific edifici vermell, amb una vista esplèndida sobre la ciutat, de la que poques fàbriques poden gaudir.

El comitè de fàbrica ens rep amb gran cordialitat. El formen dotze membres, i —nota simpàtica que els companys ens fan remarcar— vuit d'ells són dones.

Ens expliquen que, havent-hi majoria de dones a la fàbrica, era just que fossin representades en el comitè en la mateixa proporció.

Esperem que aquest exemple serà seguit. Els companys d'aquesta fàbrica han donat una prova de comprensió que parla en favor d'ells.

Deixant de banda un sectarisme secular, han treballat

Un constante regreso a la primavera

POLVOS
MADERAS
DE
ORIENTE

MYRURGIA

prescindint de prejudicis, realitzant, amb els mitjans que tenen a llur abast, el millorament de tots els treballadors de la fàbrica.

Homes: continueu ajudant les companyes; doneu-los llocs de responsabilitat, que elles exerciran amb entusiasme. Hi ha d'haver col·laboració de l'home amb la dona en el treball i en la llar.

Abolim les competències, i el nostre esforç en sortirà multiplicat. Visitem els despatxos, en els quals en altres temps només hi havia homes. Ara tots els llocs que les noves lleves han deixat vacants són ocupats per dones.

Després anem a visitar els menjadors col·lectius i els vestidors. Arreu es nota una gran preocupació de la netedat, del confort i de la higiene. Se sent l'estimació que els obrers tenen a la seva fàbrica.

En entrar als tallers ens interessa saber si allí ja hi ha dones que ocupin llocs que fins ara ocupaven els homes. Els companys ens presenten una noia jove, Eulàlia Mansa, que unta els telers, la qual ens diu que algunes companyes ja s'ocupen de plegar les peces, treball que fins ara no feien sinó els homes.

Parlem amb la companya Adelaida Rey, que fa quaranta sis anys que treballa a la mateixa fàbrica, i li preguntem què pensa de la guerra i quina ha d'ésser la conducta dels treballadors en els moments actuals.

—Jo penso— respon— que ara més que mai hem de treballar força per a demostrar que els obrers sabem fer anar les fàbriques i intensificar la producció per tal que no manqui res. Nosaltres—afegeix— en tots els moments que hem tingut sense poder fer treballar tots els telers de la fàbrica, per no perdre el temps i per tal de contribuir a ajudar els nostres companys del front, hem confeccionat molts sueters per al Socors Roig Internacional, i ho fèiem amb gran entusiasme.—

La companya Elvira Bagaria, una velleja de setanta dos anys, ens parla amb un entusiasme que moltes vegades la joventut ha perdut, ço que demostra que, malgrat la seva edat, el seu cor s'ha conservat jove. Ens diu que per a ella la fàbrica ho és tot; que solament pensa en l'hora de trobar-se davant dels seus telers; que si ella pogués no treballaria vuit hores, sinó deu o dotze, perquè els pobres que estan al front no manquin de res. Està contenta d'haver viscut els moments actuals, perquè són presagi concret del millorament de tot el poble, i diu que la guerra la guanyarem, que no és possible altra cosa, que viu aconhortada per aquest pensament i que per això cal que tots ajudem.

Nò ens aturarem a ressenyar aquesta fàbrica perquè a Catalunya, on tants telers i fàbriques tèxtils funcionen, tots les coneixem.

Ací no es fila; la seda arriba, en rodets, d'altres fàbriques de filats; únicament es teixeix.

Els telers són molt perfeccionats, sobretot aquells que fan les mostres per als teixits moderns.

Tot això ens ho expliquen els companys del comitè, i nosaltres escoltem amb interès totes les explicacions perquè, malgrat conèixer el funcionament en general, cada fàbrica té la seva personalitat i alguna característica nova. Demés, la indústria tèxtil és una de les més interessants i, per això, una de les que hom no es cansa mai de veure.

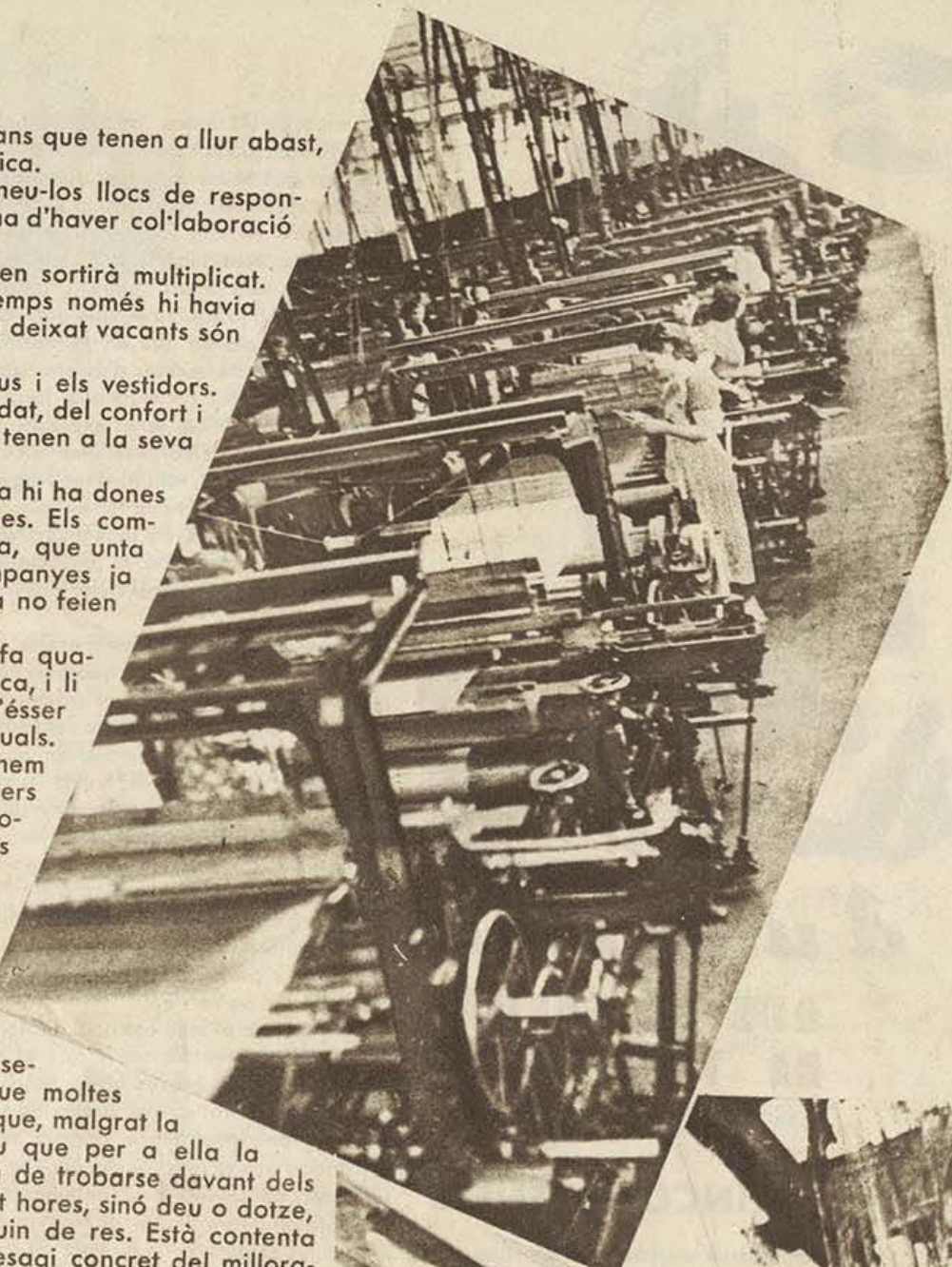
Els companys del comitè ens varen ensenyar els refugis amb què compten per a casos d'atac aeri. Són als soterranis de la fàbrica. També han previst i organitzat la defensa. Tenen llurs caps de secció, llums de petroli instal·lats i una farmaciola amb tot el que cal en aquests casos.

Per últim varem visitar el laboratori, que és el tercer d'Europa en quant a la instal·lació. Ens varen ensenyar com funcionen els aparells, els microscopis, els pesa-fils, etcètera.

Quan ja marxàvem, els companys ens varen obsequiar amb dolços i una còpia de xampany, i, per a demostrar-nos que pensaven en tot, ens varen fer visitar la biblioteca que estan instal·lant per a esbarjo i cultura dels obrers.

Nosaltres, des de les pàgines del nostre periòdic, recomanem a aquests companys que segueixin pel camí que han triat, que és el veritable camí de l'emancipació de la classe treballadora, mitjançant la pau i la cultura per als nostres fills, en una societat més comprensiva.

Caritat MERCADER

Per cada fàbrica on treballin dones, una guarderia per als fills.

Apunts d'una noia QUE LA GUERRA HA TRANSFORMAT

(Continuació)

CAPÍTOL II

LA INCOMPRESIÓ

Em transportaren a un hospital de sang, junt amb el company que fou ferit al meu costat. Els nostres llits estaven una mica separats. Ell estava molt malalt, la febre li havia pujat i durant uns dies hom cregué que es moria. Aleshores vaig comprendre que l'estimava, que aquell dia que vàrem córrer junts els mateixos perills, que vàrem estar junts a punt de morir sota les bales feixistes, aquell dia ens havia aprofitat més que si haguéssim viscut mesos plegats. Me l'estimava i tenia por que es morís.

Al costat meu hi havia un company ferit a les dues cames; n'hi varen haver de tallar una. La conformitat d'aquest xicot m'admirava; no tenia altre sentiment per la seva pròpia desgràcia que la de no poder continuar la lluita. Es deia Pablo. En veure les meves ànsies, tractà d'aconsellar-me, però no ho feia com jo estava acostumat; les seves paraules eren tot una ensenyança per a mi. Espontàniament jo havia anat a la lluita, però què sabia del veritable sentit i grandesa d'aquesta lluita?

Pablo m'ho explicava amb paciència, rient

una mica de la meua ignorància i dels meus descobriments. Però poc a poc anava comprènent per què hi havia homes disposats a sacrificar constantment no solament llurs vides, com succeïa ara en mig d'un entusiasme general, sinó àdhuc llurs llibertats. Ell em va palesar l'esterilitat dels meus plors i angoixes pel company que jo estimava; que aquells no eren moments de plorar; que en la nostra terra es jugava la sort de milions d'éssers humans; que calia ésser forts i no malmetre forces en congoixes personals. Les seves explicacions, al començament, em semblaven una mica desproveïdes d'humanitat; més tard les vaig comprendre i una gran llum es va fer en mi...

Els dies passaven. Jo ja m'aixecava i el meu company estava més bé. El perill havia passat. Vàrem resoldre aleshores casar-nos a l'hospital mateix.

Després d'unes setmanes d'ànsies i alegries passades junts, durant les quals jo havia recuperat les meves forces, una primera discussió va venir a entorbolir la nostra felicitat.

En el front d'Aragó demanaven gent. Jo em vaig oferir; necessitava fer quelcom més per a la revolució, però el meu company, que jo creia molt revolucionari, va mostrar-se incomprensiu. Endebades Pablo li feia veure l'egoisme de la seva posició. La lluita secular entre l'home i la dona sorgia un cop més. L'home volia imposar la seva autoritat i fer reconèixer la seva superioritat. Els precés, les discussions, les explicacions, de res no servien.

Vaig discutir el meu cas amb Pablo; em dolia veure que un revolucionari com el meu company, que tantes proves havia donat de la seva abnegació, trobés avui pretextos per a allunyar-me del meu deure; pogués veure amb satisfacció que jo reprengués aquella vida que ell mateix tan sovint havia condemnat en altres. Jo sentia el deure d'anar al front a ajudar els companys caiguts, i així ho vaig dir a Pablo.

—Creus —em va dir ell— que és allí on veritablement tu pots prestar més grans serveis a la revolució?

—És clar que sí —vaig contestar—. Demanen infermeres al front; jo sé que tinc prou domini de mi mateixa per a dominar els meus nervis en cas de perill i per consegüent crec que és allà on dec ésser. Ultra això, m'acompanya l'entusiasme que tu mateix has sabut inculcar-me. Ja que ara ni tu ni el meu company no podeu anar-hi, jo vull prendre el vostre lloc i complir amb el meu deure tan bé com sapiga.

—Vés-te'n, doncs, sense mirar enrera; fes el sacrifici de la separació, encara que el teu company s'hi oposi. Pot ésser que de moment no ho vulguis comprendre perquè estàs obcecada, però un dia no llunyà no solament et comprendrà, sinó que t'estimarà més. No li diguis res més i marxa.

Trista, però resolta, em vaig inscriure per a actuar en un hospital de sang al front d'Aragó.

MARINA

CÀLCATS

MINERVA

(EMPRESA COL·LECTIVITZADA)

Escollit assorti-
ment per a senyor,
senyora i nen

Preguem a les col·laboradores de COMPANIA que enviïn llurs treballs literaris escrits a màquina i amb dos espais.

Edicions Mediterrània

us invita a visitar la parada que amb motiu de la Fira del Llibre tindrà a l'establiment Oasis, carrer de la Canuda, 4, els dies 3, 4 i 5 de juny.

Aurora Bertrana:

El Marroc sensual i fanàtic

Josep M.ª Francès:

Retorn al sol

Joan Oller i Rabassas:

Amb el bec o amb les dents

Joan Santamaria:

Adam i Eva (obra finalista premi Creixells 1936)

NOVETAT:

Francesc Pineda i Verdaguier:

El tresor de les dones d'aigua (contes)

Les Edicions Mediterrània, per a estimular la lectura i l'amor al llibre, sortejarà diversos Lots de LITERATURA, EXCURSIONISME i altres, entre els compradors, als quals lliurarà un número per cada 5 pessetes de compra que realitzin en la seva parada.

El grandios Concurs de COMPANYA

—de—
novel·les
curtes
d'autor
femení

Bases

Primera. L'assumpte de la novel·la es desenrotllarà en l'actual ambient de guerra i revolució popular.

Segona. L'autor haurà d'ésser una dona.

Tercera. Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió mínima de cent quartilles a màquina.

Quarta. L'obra premiada serà publicada com a fulletó a COMPANIA.

Cinquena. El premi consistirà en cinc centes pessetes en metàl·lic. El Jurat podrà designar altres obres que també seran publicades com a fulletó a COMPANIA.

Sisena. Les obres hauran de presentar-se a la redacció de COMPANIA, Passeig de Pi i Margall, 64, amb indicació de nom i adreça de l'autora, abans de les nou del vespre del dia 30 de juny pròxim. El veredict del Jurat es farà públic el dia 19 de juliol del 1937.

Barcelona, 15 d'abril del 1937.

JURAT

Maria Teresa Vernet,

Mercè Rodoreda,

Carme Montoriol i Puig, pel Grup Sindical d'Escriptors Catalans (C. N. T.).

Rafael Tasis i Marca, per l'Agrupació d'Escriptors Catalans (U. G. T.).

Josep M. Francès.

Però aquestes activitats estudiantils eren totalment desconegudes fora de llur radi d'acció. Ha estat necessari que vingués el 19 de juliol, que es produí la revolta feixista, per a què tot el poble i particularment el

de Madrid comprenguéssin que els estudiants estaven amb ell, que els estudiants no l'abandonaven i que la fogositat juvenívola no temia la barbàrie feixista. I així, amb aquest foc juvençol i amb la pensa exaltada, que no tem el perill, han mort dirigents nostres tan destacats com Carrasco, López i Cuartero.

La sang d'aquests companys, barrejada amb la de llurs germans proletaris, creà el símbol de la unió entre intel·lectuals i obrers. El poble de Madrid, que va reconèixer en aquest símbol la realització dels seus anhels, ens va allargar la mà i ens va unir als seus destins de classe.

Però això no és suficient. És necessari que també el poble de Catalunya ens allargui la seva mà. I per a què això s'esdevingui nosaltres li direm que a Catalunya també lluitem amb ell, que també la nostra organització ha perdut els heroics lluitadors de Tarragona i que també els nostres dirigents, després d'abandonar llurs llocs, s'apressaren a ocupar els llocs que els guardaven llurs germans de les trinxeres.

Nosaltres no volem que la nostra lluita romanguí per més temps desconeguda. Volem que el símbol d'unió que ha creat el poble de Madrid amb la sang vessada en el seus fronts sigui l'exemple que ens guïi en la creació del nostre símbol d'unió amb la sang vessada pels nostres herois de Tarragona. I volem que, així unides per la barreja de llurs sangs, la classe intel·lectual i la classe obrera marxïn amb pas ferm fins assolir llurs anhels: LA VICTORIA I LA CULTURA.

Glòria CERVERA
(Secretària d'Agitació i Propaganda
de la Grup Estudiantil Marxista)

La Colònia de la F. N. E. C. al Montseny

PAU, salut i cultura! Lluny de l'estrèpit dels canons i les bombes que els arrencaren de llurs cases i de l'escalf de llurs pares, pel miracle de la fraternitat antifeixista, floreix el dolç somriure en els rostres infantils dels nens refugiats. Sota el signe de la nova era, els estudiants ofereixen llur col·laboració en la lluita terrible contra la bèstia que sacrifica vides i més vides per a sostenir uns privilegis que repugnen al sentiment del segle i que ha venut el nostre sol a Hitler i a Mussolini. És inútil llur cega obstinació, i la fotografia que il·lustra aquesta pàgina, sana i aspra, com tota la muntanya del Montseny, on els fraternals desvetllaments de les noies estudiants fan oblidar als petits la tragèdia que els arrencà de llurs llars, mostra la fe indestructible en el triomf, que els retornarà sans de cos i d'esperit als braços d'aquells que els esperen.

Noticiari estudiantil

ELS G. E. M. FEM UNA CRIDA a totes les organitzacions estudiantils per a què segueixin l'exemple i formin els grups «Amigues de COMPANYIA» dintre dites organitzacions. A l'ensem preguem que facin us de la pàgina cedida als estudiants per a la publicació de notes i treballs de les respectives organitzacions.

Els estudiants, en l'organització del «Casal del Soldat», demanem la col·laboració de tothom.

Es prega a totes les companyes estudiantils que vulguin participar en el quadre escènic format pels grups estudiantils marxistes amb l'objecte de propagar la cultura per mitjà de les obres socials, que passin pel nostre local social, Corts Catalanes, 633.

ELS ESTUDIANTS EN PEU DE GUERRA

PER molt temps, la joventut estudiantil fou considerada com un sector a part de la joventut obrera. Ha existit certa desconfiança envers nosaltres perquè l'estructura docent ha fet que la preparació intel·lectual estigués reservada gairebé sempre a determinades classes. I, per altra banda, l'estudiant tampoc no va fer gaire per a merèixer la confiança que se li negava, ja que de la gran massa estudiantil tan sols una ínfima minoria va profunditzar en els problemes polítics.

Però, malgrat ésser petit i malgrat mancar-li en absolut la confiança d'una massa amb la qual volia identificar-se, aquest nucli d'estudiants conscients de llur responsabilitat va saber atreure's el gran nucli que vivia apartat de la vida política, fent-li reconèixer la seva responsabilitat i capacitant-lo en tot el que fou possible per a la gran lluita que ha començat i que acabarà solament després de l'emancipació definitiva del poble.

EN GUILLEM A L'ILLA VOLCÀNICA

(Continuació.)

Guillermó, horroritzat, aparta els ulls del pal trencat i s'aferra amb totes les seves forces a una corda que troba en el seu camí. Mentrestant l'embarcació prossegueix el seu camí amb violència incalculable, però no tan de pressa com les gotes d'aigua que aixeca, escopint-les lluny en línia recta, a gran distància. La mar entra en efervescència i es posa també en joc l'electricitat. Escata el tro; serpenteja el llamp. De sobte el timó es trenca i el vaixell se'n va a la deriva, cada vegada amb una velocitat més vertiginosa. De tant en tant altres homes segueixen el mateix camí que els del pal mestre. La llum esqueixa els ulls; el tro malmet les oïdes; els crits dels homes ferits o que desapareixen aclaparen l'ànima. I el vaixell, sense direcció i a una velocitat que espaventa, avança, avança... On va?

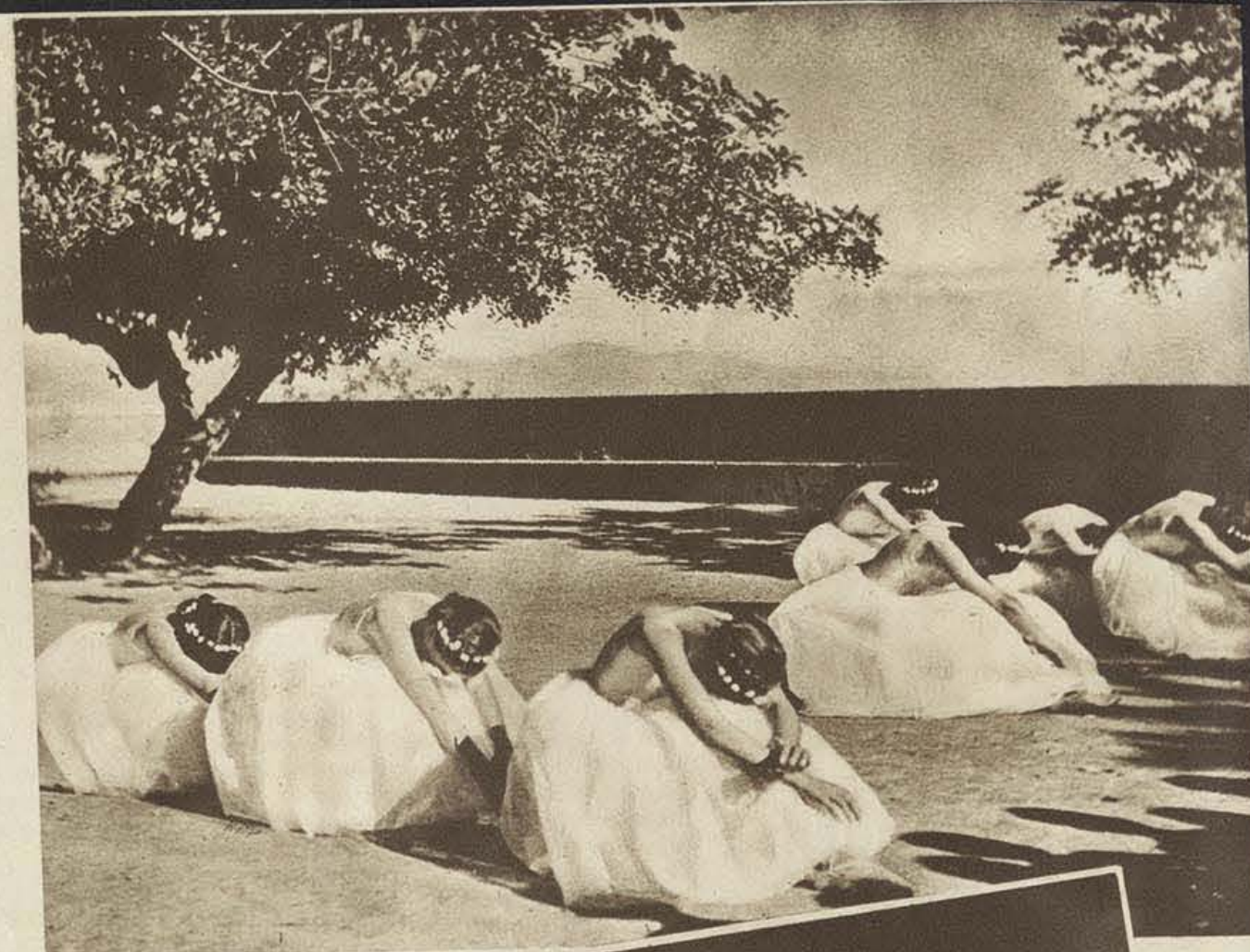
Guillermó obri els ulls i els fixa al cel. Era de nit i feia calor. Al seu costat tot era silenci. Amb sorpresa s'adona que el balanceig normal del vaixell havia cessat. En tractar d'incorporar-se, uns dolors terribles a la cama dreta li varen fer recor-

dar les escenes esgarrioses de la tempesta, que havia durat tres dies i que havia acabat amb l'enfonsament del vaixell i el naufragi de la resta de la tripulació. Guillermó es veia encara llançant-se a la mar amb Ull de Vidre, a l'ensem que sentia com aquest anava donant-li els últims consells.

On era Ull de Vidre, que tan bé s'havia comportat amb ell? On eren els altres tripulants del vaixell? I el mocador de la Xina? Cada vegada feia més calor. Malgrat tot, Guillermó es va acordar que tenia estomac; més concretament, que tenia gana.

(Continuarà.)

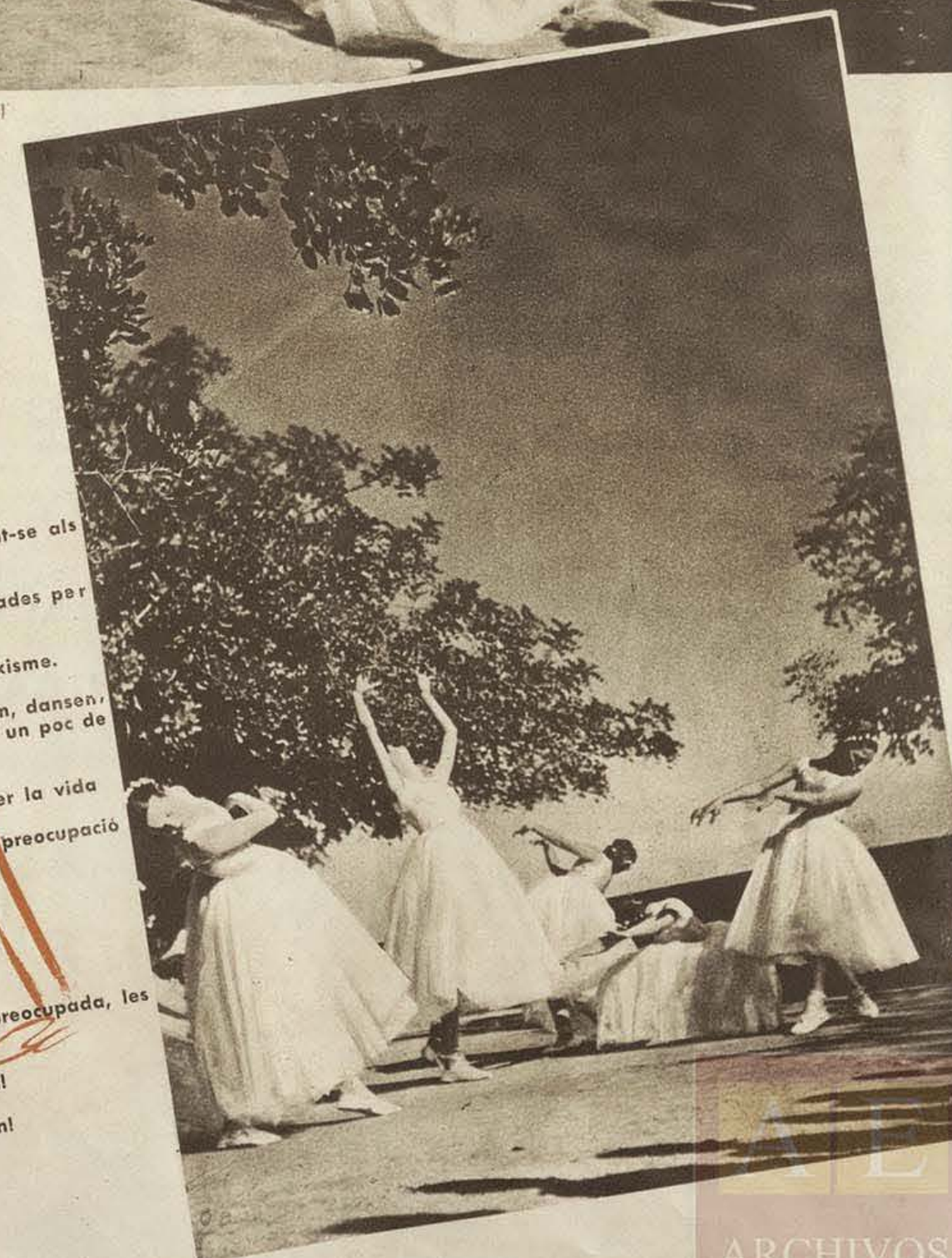

(Fotos Remy Xirau)

Tota la joia infantil i primaveral.
DANSE!
 Heus ací les deixebles d'una escola popular barcelonesa lliurant-se als
 esplais propis de llur edat.
DANSE!
 Un poc puerils, un poc encantades. Hom vey que no són executades per
 professionals, però això mateix les fa més enciseres.
 Hi ha la guerra, és cert!
 Potser llurs pares i germans són al front, lluitant contra el feixisme.
 Elles ho han oblidat!
 Ingènues, enjogassades, de cara al cel mediterrani i a la llum, dansen,
 dansen sense adonar-sen que en llurs gestos infantils hi ha tal volia un poc de
 dolor inconscient.
DANSE!
 Prou arribarà l'hora de comprendre el que costa lluitar per la vida
 per l'ideal.
 No caldrà potser esperar gaire perquè un plec de prematura preocupació
 travessi llurs fronts innocents.
 Dues hores després d'aquest esplai arribaran a casa.
 Hi serà la mare?
 Qui sap si es troba a la cua de la llei?
 Hi haurà prou pa?
 Oh! Quina tristesa, no poder satisfer-se.
 Estarà ja bo el germanet petit?
 Si la menuda té febre, la mare estarà de malhumor, preocupada, les
 renyarà per un no-res.
 I els nois?
 Però ara han oblidat la casa, la ciutat, la guerra, el món!
 Viuen en una atmosfera de somni.
 Quin goig! Oir la bella música de Schumann i de Chopin!
DANSE!
 Deixeu que aquestes noieta es lliurin a l'oblit.
 Danseu, infants!

VAGA A LA INDÚSTRIA DEL CINEMA

Joan CRAWFORD

LA REVOLUCIONARIA DE HOLLYWOOD

MÉS ràpidament que els centres concèntrics que produeix en un llac tranquil la caiguda d'una pedra, més ràpidament que les ones acústiques, s'expandeixen les inquietuds humanes.

Ja ho veieu... A Hollywood hi ha, o hi ha hagut, vaga. La inquietud nostra ha arribat també fins a ells. Els que treballen en la indústria del cinema volen que llur sindicat sigui reconegut, que se'ls concedeixi la categoria de veritables obrers, a la qual tenen dret indubtablement. Imagineu-vos el que significa una vaga a Hollywood: «sunlights» apagats, escenaris buits, «càmeres» orbes i «cameràmens» amb la visera de la gorra al lloc on se la situen els altres mortals... I com que els nord-americans ho fan tot a l'engròs, i ens han dit i redit que cada minut de la ciutat del cinema significa un milió de dòlars..., milions i milions de dòlars perduts miserablement, mentre tots els magnats del setè art s'estiren els cabells.

— Responsables! Cerquem els responsables! Aquests endimoniats inquiets que tot ho embullen... i que no es deixen donar gat per llebre! Els de sempre, naturalment: Robert Montgomery, aquest diable de James Cagney, Chester Morris, Boris Karloff i... JOAN CRAWFORD! No falla, no podia fallar! Amb aquells ulls no es pot tenir esperit feixista de cap de les maneres... I, demés, des del primer moment va dir que tota la seva simpatia era amb els lluitadors de la Ibèria lliure i antifeixista. Els germans Lumière ens valguin! Ara ja no hi som a temps. Si ho haguéssim sabut abans de què ella esdevingués l'actriu de les masses, hauríem manipulat d'una altra forma aquest element perillós! —

No, evidentment, no hi són a temps. Joan Crawford ha lluitat massa i ha comprès massa el que era la vida. Ara en el seu rostre hi ha tota la serenitat que donen els criteris fermament basats. Els senyors magnats poden rosegar-se els punys, si volen.

Foto. Wa-Ro.)

ELS LLUITADORS DE L'INDEPENDENCIA

DUEN la marxa decidida, la petjada ferma, el front alt i l'esguard al lluny. Són joves musculats, bells i simples. Avancen com aquell que sap el que vol i per on s'hi va.

Tot i tothom s'atura a llur pas.

Els infants els envegen.

Els homes vells els esguarden entondrits.

Els joves s'esquitllen com per amagar la vergonya de no ésser entre ells.

Les dones els anem seguint no solament amb els ulls, sinó amb el cor, com si a cada punta de baioneta hi flamegés el nostre òrgan flamejant.

«Els saben on van i el que volen» hem dit, i nosaltres també ho sabem.

Volent i volem la llibertat i la independència de la nostra terra. Volent i volem exterminar els italians

i els alemanys feixistes que han envaït el nostre país. Volent i volem afermar definitivament els avanços aconseguits per la nostra revolució popular. Volent i volem el triomf i final victoriós d'aquesta guerra. I per això volent i volem un exèrcit popular regular, a disposició d'un sol Estat Major que dirigeixi les operacions en conjunt en tots els fronts; un exèrcit popular nacional per a tota la Ibèria i no de determinats partits o organitzacions, que facin la guerra i la revolució per llur propi compte; un exèrcit popular amb una disciplina d'acer, que acati i compleixi les ordres de l'alt comandament.

I aquests soldats nous passen amb la simplicitat de llur desig, pur, camí de la realització.

Com s'esgarrija la nostra carn de mares i d'amants!

Com voldríem penjar-nos a llurs colls fermes i apretar els nostres llavis amb llurs llavis! Interposar-nos entre aquell esguard tant seriós i la llunyana fita esgarrifosa!

Però una força immensa ens atura, clava els nostres peus a l'asfalt, fa emmudir les nostres boques, evapora la llàgrima que volia amaranos els ulls... Ens mosseguem els llavis... I ells van passant.

(Foto. Wa-Ro.)

SOTA LA PLUJA

CONTE PER

ANNA MURIÀ

PAUSADAMENT, marcant uns passos fermes i acompassats, Llibertat caminava per l'asfalt mullat; amb les seves botes russes altes fins a genoll i el seu impermeable negre, alçat el coll sobre el manat de cabells recollits al clatell, la boina ensorrada fins a les orelles, les mans a les butxaques.

La Diagonal estava deserta sota aquella pluja. Damunt la llarga llengua d'asfalt que s'esfumava, lluny, a través de la cortina d'aigua, només la figura solitària de la noia, regalimant per tots els plecs del seu impermeable.

Els arbres, feixucs d'aigua, decantaven el fullam. Les branques ploraneres dels desmais s'esfilagarsaven fins a terra en uns rajolins verds, mig fulla, mig aigua. I els pobres bancs de fusta, nus i mullats, aguantaven el xàfec encarcerats, desesperats, al mig de la gràcia dels éssers vegetals que es doblegaven llanguidament al batre de la pluja.

La carena era una massa flonja, negrosa, allà lluny, passats els camps semiurbans, darrera la pluja i la boira esqueixada.

I l'horitzó, allà a la fi del passeig d'asfalt, s'acoloria una mica amb la resplandor d'un crepuscle vergonyós que s'iniciava darrera els núvols. Només una claror rosada que a penes amorosia al capdamunt el brill plomós del passeig; i per tot el cel una dolça llum gris-perla, que es fonia amb suavitats de ploma.

De tant en tant passava un cotxe pel mig de la Diagonal. Els vidres entelats no deixaven veure la cara dels que anaven a dins; la bandera, xopa, entortolligava al pal els seus colors revolucionaris; les rodes esquitxaven violentament. I darrera seu deixava una estela de soroll que es fonia.

El rostre de Llibertat era una flama en la boira. Bruna i galtes xuclades, un solc expressiu al front, un plec voluntariós a la boca pàl·lida, i uns ulls grossos, tenebrosos, inquietes, febrerosos. Uns ulls que consumien la cara. Uns ulls on cremava tota la vida interna d'aquell cos nerviós. Uns ulls que devoraven el paisatge. Uns ulls que tremolaven, bategaven, respiraven. Uns ulls que absorbien l'univers i cridaven sensacions.

Sota els ulls, el pas rítmic, ferm, calmos. Inquietud i voluntat.

Li agradava a Llibertat caminar sota la pluja!

—El món, mullat, té un altre aspecte. Sembla més bo— diu la noia entre dents, i mig somriu, i els ulls se li engrandeixen.

Sent la pluja. La respira. N'escolta la música.

Quan era petita, com que no la deixaven sortir al carrer quan plovia, encastava el nas als vidres i mirava com queia l'aigua i com s'arrossegava per sobre les pedres, dolça com una carícia. Li agradava tant, que s'hi passava hores arran dels vidres.

I quan l'en volien treure, cridava amb fruïció, aplanant les mans damunt del vidre:

—Mira, tot es mulla, tot es mulla!

—Poca-solta!— rondinaven.

Però ella a penes no ho sentia, i alçava el rostre menut, menjat pels ulls, cap al cel, que vessava.

Quan treballà, la primera cosa que volgué comprar-se fou un impermeable i unes sabates de goma, per no haver de témer la pluja i poder posar-s'hi a sota per veure-la bé, per fruir-la, per sentir-la.

I quan plovia se n'anava sola, ben sola, a voltar per la ciutat. Cercava els grans carrers asfaltats, perquè les coses vivents s'hi reflectien i l'aigua hi queia com damunt d'un mirall i aixecava milers de gotetes com agulles... Tot el carrer, fins a esfumar-se, punxat d'agulletes d'aigua! I els arbres llunyans dins de la pluja semblaven de gassa. I l'horitzó tenia tons de nacre. Quan començaven a encendre els llums, la terra els reflectia, i el cel era rosat i groguenc.

Llibertat es sentia sola, perquè la gent que passava, malhumorada, tenia feina a mirar a terra per a evitar els sots. Només ella alçava el rostre vers el cel; només ella eixamplava els ulls per a absorbir tot aquell panorama de ciutat i de pluja; només ella caminava calmosament, assaborint cada passa amb delectança sensual. A vegades, involuntàriament, deia algun mot a mitja veu, però ningú no se'n adonava; tothom tenia prou feina i prou enuig sota els paraigües. Era ben sola! I els ulls se li encenien amb febre—una febre de goig, de posseir i fruir el món ella sola— i sentia una esgarripança de lliurar-se a la pluja, que tot ho embolcalla amb una carícia imperiosa i dolça, que tot ho transforma com si l'amor hi passés.

I avui que plovia d'una manera tan bonica, seguit, seguit, sense parar, pluja menuda, ni massa forta ni massa fina, amb música gentil com un gemec de plaer, prolongat, ressonant sobre totes les coses que la pluja amorosia... Avui que la llum era tan dolça i que el crepuscle s'apropava... Avui que sabia a prop un gran passeig d'asfalt amb arbres llargorosos i ample espai a l'entorn... Avui, Llibertat féu una pausa a la seva vida activa, abandonà totes les coses que des de tants mesos mantenien en tensió tots els seus nervis, plegà les mans, oblidà i se n'anà sota la pluja.

Diagonal enllà, la terra era més sincera en el seu abraç amb la pluja, l'espai era més gran, la música més tendra perquè les plantes feien d'arpa.

No passava ningú.

Només la pluja, els arbres, el sol de reflexos i la llum gris-perla. Per a ella sola, que ho contemplava, ho respirava.

—Què bona és la pluja! Com repica la terra! Ja encenen un llum... El veig a terra, emmirallat. L'horitzó és més rosa, ara. Ja es pon el sol. Sóc feliç!

I alçà els ulls al cel.

Plovia, plovia...

Escampà la mirada. Tot eren suavitats i tendrors sota l'aigua que poleix.

—Què és bonic el món quan plou!

Ressonaren xipollejant uns altres passos, més forts i més ràpids, damunt l'asfalt mullat de la Diagonal.

D'una avinguda lateral havia sortit un home. S'apropava, ara, de cara a Llibertat. Era un milicià. Devia baixar de la caserna.

La jaqueta de cuir, mullada, lluita. Un ble de cabells mullats, enganxat al front, li degotava sobre el nas.

Es fixà en la noia i ralentí el pas. El sorprenien els ulls febrerosos.

Ella s'adonà d'ell quan el tenia a prop. Trobà que la seva figura era escaient, tota lluent d'aigua.

La mirava sorprès i somreïa. S'aturà.

—On vas, tan sola, amb aquesta pluja?—

Tenia una veu que harmonitzava amb el cant de l'aigua. Tenia un rostre suau com les fulles mullades. La pluja regalimava pels sécs de la seva jaqueta de cuir...

Llibertat s'aturà. El mirà com mirava el paisatge, amb els ulls tan oberts que engolien. Somrigué. S'arrosà d'espatlles.

—Mira, a mullar-me, com totes les coses, com tu...—

I s'hi acostà més. Com si s'acostés a un arbre carregat de pluja.

El milicià li rodejà la cintura amb el braç.

—Ets bonica...—

Però la veu se li fongué a la darrera síl·laba perquè sentí d'aprop la cremor dels ulls de Llibertat.

Ella li posà la mà sobre l'espatlla. Com si el conegués de sempre. Com si aquell home hagués nascut de la pluja, d'aquella pluja que ella estimava. La féu estremir sentir el contacte del cuir mullat. Quan ell la prengué amb tots dos braços, ella, poc a poc, li tocà la cara i també la trobà mullada; mig cloqué els ulls, de goig. Ajuntaren les boques sota la benedicció de l'aigua. I ella, amb un esclat d'alegria, li voltà el coll amb els braços. Havia trobat l'amor de la pluja!

Ell l'arrossegà fora del passeig, cap als camps ja foscos. Llibertat seguí, dòcil, encisada. Sarreceraren ran d'un marge. Caiguiren a terra abraçats. L'home encarnava els arbres, els camps, l'asfalt, el crepuscle del dia de pluja. Llibertat es lliurà a l'univers en pluja. Sentia les gotes d'aigua que li queien sobre els genolls...

Després, era fosc i ja no plovia. Es separaren.

—Com te dius?— li preguntava ell, per compliment.

—Vés— i l'empenyí i el féu marxar.

Romangué sola amb el record. La pluja l'havia estimada...

CH l'amor!
Es possible que encara hi hagi escèptics? Dubtar un sol instant de què l'amor ens pot empenyer a realitzar totes les follies...! Negar que la força de l'amor és definitiva, omnipotent, suprema...!

Fixeu-vos bé en això: tot i sabent el pa que s'hi dona i de quina manera les ha de tractar el Codi civil quan s'hagin casat, les dones fan un cop de cap i es casen! I gosareu somriure quan torneu a sentir parlar de la força de l'amor?

Creiem sincerament que, amb referència a bíceps, al petit Eros no hi ha qui li passi la mà per la cara. De la primera embestida és capaç de deixar «knock-out» a Heracles i a tots els gegants del Canadà que facin «catch as catch can».

D'altra forma no es comprendria com les dones es decideixen a casar-se. El Codi civil —sempre tan manyac i cordial envers nosaltres— té, reglamentant el matrimoni, el criteri de què la muller és el grumet, i el marit, l'almirall de l'armada. Ella —naturalment— ha de demanar permís per a bellugar les celles, i témer el seu terrible càstig si s'atreveix a tenir singlot sense la seva autorització.

Sempre ens hem imaginat el tipus de marit que descriu el Codi civil com una mena d'home paleolític retornant a la caverna conjugal aureolat de l'autoritat i el prestigi que proporcionen els quatre mamuts occis en un matí, o com un esgarriós senyor «de horca y cuchillo», o com un Napoleonet en miniatura. Al costat de semblant lluminària és lògic que la personalitat de la dona resti anul·lada en absolut. Quan ell dona un cop de puny a la taula, fent trontollar totes les copes guardades al bufet, i deixa anar un dels seus impressionants «A casa mano jo!», seria un miracle que ella no s'amagués, tremolant, a sota d'algun moble.

Per sort, la llei és una cosa i la vida pràctica n'és una altra. A la vida pràctica de tot se'n fa de més i de menys... Fins ens han arribat a oïdes casos en què —oh il·legalitat de les il·legalitats!— el que s'amagava a sota dels mobles era el marit.

CADA cop que llegim aquesta secció del Codi que es titula «De los derechos y obligaciones entre marido y mujer», ens recordem d'aquell individu eixerit que es repartia a «parts iguals» els guanys amb un soci: «Deu per a mi i un per a tu, i ara al revés perquè vegis que no t'enganyo: un per a tu i deu per a mi.»

La diferència existent entre la historieta i el cas nostre és que l'altre responia, mirant astoradíssim el resultat de l'operació: «Es ex-

traordinari! Si no ho haguessis fet davant meu, pensa que no m'ho hauria cregut mai!» I nosaltres diem, en canvi: «Senyors juristes, senyors dictadors de butxaca: ja fa temps que us hem vist el joc. A nosaltres, amb pal·liatius, no. Si ens hem resignat ha estat perquè l'ambient, les circumstàncies o l'amor —oh l'amor!— van ésser més forts en aquella ocasió que les nostres legítimes ànsies d'independència.»

El títol de la secció hauria d'ésser, en realitat, «De los derechos del marido y las obligaciones de la mujer...» Molt més exacte. Però ja ens fem càrrec de què cobrir les formes és sempre convenient... i de què els legistes també tenen escrúpols. Cal dissimular. El reaccionarisme ha dissimulat sempre —millor o pitjor— el menyspreu que experimentava envers la feblesa de la dona amb el que s'anomena galanteria o cavallerositat. Ha blasmat els afanys d'independització femenina, ridiculitzant-los, qualificant-los d'impropis... I ha lloat, en canvi, una sèrie de missions «essencialment de dona» fins als núvols, dient que elles ja eren a bastament compensadores..., però que per res del món cap home no voldria canviar per les seves.

No, no pot basar-se el matrimoni en aquest desequilibri, en aquesta tirania de l'un sobre l'altre. Comprensió, ajuda, respecte mutu: heus ací les tres paraules en què ha de basar-se la unió perfecta d'un home i una dona. Així ho entén la Revolució, i ho ha concedit a tot Ibèria, com ja abans una llei del Parlament Català ho havia concedit a Catalunya.

Aquest tema —el de la situació legal de la dona casada— era massa extens i massa pregon per a poder, en aquest article, fer altra cosa que generalitzar. Ja concretarem en el pròxim. Aleshores, després d'aquest preàmbul, ja ens dedicarem de ple a l'examen dels preceptes, que, sortosament, ja no és una dissecció en carn viva, sinó una autòpsia...

Maria Lluïsa ALGARRA

El calvari de dues dones

L'odiós procés contra trenta cinc revolucionaris brasilenys va tenir el seu epíleg el dia 8 de maig.

Carles Prestes ha estat condemnat a setze anys i vuit mesos de presó; Harry Berger, a tretze anys i quatre mesos; Grolldi, secretari del partit comunista argentí, a catorze anys i dos mesos, i Lleó Juli Vallee, a quatre anys i quatre mesos. Aquest procés ha estat un simulacre de judici. El mateix jutge, Ma-

chado, va declarar pocs dies abans «que no era necessari per a condemnar els extremitats l'aportació de proves de càrrec i que els jutges decidirien segons llurs opinions».

Els acusats estaven debilitats per llargs mesos d'empresonament. No van tenir cap advocat per a defensar-los. El president feixista Vargas havia fet expulsar el cèlebre advocat americà David Levinson.

La condemna d'aquells que lluitaren per l'alliberament nacional de la seva pàtria és una provocació a la consciència universal. Tots els catalans recordem amb emoció dues dones que viuen dies de dol i desesperació: la mare i la germana de Lluís Carles Prestes. Aquelles dones admirables, que recorregueren el món demanant a tots els homes lliures l'ajut per al fill i el germà, avui encara confien en l'esforç de tots els antifeixistes intel·lectuals, obrers, democràtics, i de tots els homes que senten l'anhel de justícia social, i sobretot confien en l'esforç de totes les dones del món, i adrecen un prec especial a les dones espanyoles i catalanes, que avui lluiten per la conquesta de llurs llibertats, per a què ajudin amb llurs enèrgiques protestes a fer sortir de la presó el fill i germà, ja que els feixistes els hi han tancat per a evitar la victòria del poble sobre l'opressió.

Que les protestes aflueixin! S'ha de salvar Prestes de les urpes d'En Vargas; se l'ha de fer sortir de la presó brasilenya!

A la mare i la germana de Carles Prestes

BENVOLGUDES companyes:

Ara fa alguns mesos que vosaltres passàreu per Catalunya en dolorosa peregrinació. Vinguéreu a demanar-nos la nostra ajuda moral per a treure de la presó, on estava ignominiosament tancat, Carles Prestes. Llavors les dones catalanes respongueren que sempre estaven de la vostra banda per la causa de la llibertat.

Avui, dies de dol i de lluita han planat damunt la nostra pàtria. Els homes amb les armes a les mans i les dones amb llur co-

ratge mostren que estan disposats a defensar les llibertats contra el feixisme invasor i criminal, que vol fer del nostre poble un feude de les seves ambicions imperialistes.

Ningú millor que les dones espanyoles i catalanes per a comprendre avui el vostre dolor i les vostres angúnies. Es per això que per mitjà del periòdic femení i antifeixista COMPANIA volem fer arribar fins a vosaltres la nostra adhesió i la nostra protesta indignada enfront de la tràgica farsa que condemna a Lluís Carles Prestes i als seus companys de lluita a llargs anys de captiveri.

Les dones catalanes faran tot allò que estigui a llur abast per tal que la iniqua sentència resti sense efecte. Sapigueu que tant a Espanya com a Catalunya donarem un cop mortal al feixisme, amb el qual esperem enderrocar-lo definitivament i procurar a la nostra amada terra, així com a tots els pobles del món, hores de pau i de llibertat.

Col·laboració espontània de les obreres

En aquesta secció publicarem els treballs que les obreres catalanes ens enviïn

Companyes del front i la reraguarda:

CREC que tindreu present la gran revolució francesa, que, igual que la nostra, no fou mirada en principi, per les potències d'Europa, més que com a objecte de mofa i de menyspreu.

La guerra y les intrigues, la persecució i l'espionatge, és als mitjans que ara s'apela, com aleshores s'apelà, per a contenir aquest gran moviment i ofegar les nostres opinions.

Unitat y disciplina com les que adoptaren els nostres germans francesos. Si no voleu anomenar-ho disciplina, dieu-ne obligació o deure, i també sortirem triuñants en aquest cas, com ells hi sortiren, i lliurarem al món sencer de la gangrena feixista que l'amenassa. Amb això minvarem la titànica lluita on es veu brollar la sang de les nostres valentes joventuts, que la donen amb entusiasme perquè saben que amb ella defensen la noble causa de la llibertat de tots els països, i per això se les veu lluitar en pugna incessant contra el feixisme internacional invasor.

Endavant, doncs, que units vencerem!

L'Europa i el món enter esperen amb interès creixent el desenllaç d'aquesta formidable croada.

Unim-nos tots i vencerem, que encara hi som a temps d'impedir que esclati el volcà que amenaça enfonsar la terra en un terrible caos de mort i de misèria, d'on sols podrà treure-la l'empenta constructiva i coratjosa d'una força jove i sana: el proletariat en estreta aliança amb les capes honrades del poble antifeixista.

Una Companya del SINDICAT DE LA LLAR

Lluitar per a vèncer

PAS a pas, els homes que senten dins seu un anhel noble de llibertat s'obren camí en mig de la barbàrie i l'opressió. Res no els abat, res no els atemoritz. Avancen segurs de llur triomf, sota una alenada d'aire fresc, neta de prejudicis de casta; llurs rostres es fan bells en la lluita constant, crua i aferrissada, que ha marcat amb trets durs de coratge i decisió.

Sobre les runes d'un passat odiós, ells han bastit els fonaments d'una societat més justa i més humana. No hi han escatimat mitjans. Llur sang ha estat vessada generosament pel sòl de Madrid, d'Aragó, de Màlaga... I l'empenta heroica de llur fortitud ha assenyalat el camí de la victòria, precursora de les més belles realitzacions, que esborrarà els dies de dolor i de les misèries humanes, la que acollirà sota un mateix sostre les ànimes germanes de l'antifeixisme universal i que, a l'impuls de la seva força abasagadora, esbandirà els odis, lliurarà el món del jou afrós d'una societat baixa i denigrant, fent-la arribar a la llibertat conquerida amb l'esforç suprem dels nostres braços.

Marina SANFELIU

VOLS SABER QUI ETS?

Secció grafològica de COMPANYYA

RESPOSTES

MARI-TERE F. — El que primer s'observa en el vostre grafisme és una formidable depressió anímica, tristesa, abatiment i desequilibri nerviós molt intens, però temporal. Intelligència clara, però no cultivada. Imaginació, encara que fatigada i desordenada, degut a la influència d'aquell pessimisme de què parlàvem. Molt orgull personal, acompanyat de susceptibilitat, de timidesa i d'una estranya por de «desentonar» i de semblar «menys que els altres». Una excitació gradual que us condueix, de tant en tant, amb impaciències sobtades i sorprenents. També, de tant en tant, ganes d'ésser «mala persona», que no reïxen. Bondat, encara que amb un xic d'egoisme. Sensibilitat, que la vostra timidesa no us deixa manifestar. Ingenuïtat, bona fe. Poca energia: us deixeu endur per les circumstàncies i pel criteri dels altres. Una petita tendència a la llaminadura. Sou xerraire, encara que us reserveu els veritables sentiments.

M.ª MARTA M. — Amb la vostra audàcia, la vostra tenacitat i la vostra ambició no hi pot haver res a la vida que se us resisteixi, i molt menys la ploma: així mateix podeu dir-ho a les vostres companyes. Endavant, doncs, i no defalliu. No hi ha dubte

que sou vanitosa, però en el vostre cas no pot considerar-se com un defecte. Sou molt optimista, i especialment, d'una manera desenfrenada, quan empreneu les coses. Sou egoista. Entre facècies i veres perseveren en les empreses fins aconseguir el que voleu. Despreocupació, desordre. Sensualitat. Sou amable i teniu do de gents, però quan se us acaba la paciència esclateu sense contemplacions. No deixeu minvar mai el vostre entusiasme. Ell pot conduir-vos a tots els èxits.

MAD i MADDIA

NOVES SECCIONS

A més de les seccions que coneixeu, COMPANYYA té el projecte d'ofrenar-vos-entres de noves, dedicades a la dona.

Una, sobre biografies de dones il·lustres, nacionals i estrangeres; una altra, sobre les activitats pràctiques i espirituals de la llar, i la darrera, sobre heroïnes anònimes.

COMPANYYA es proposa, per mitjà d'aquestes tres seccions, enlairar el nivell cultural de les nostres lectores, alhora que encoratjar-les (bo i mostrant-les-hi aquests alts exemples) en llur treball, en llur constància, en llur fermesa i en llur esperit de llibertat i de sacrifici.

La primera de les dites seccions projectarà damunt les dones del poble una mena de claror guiadora, que les amarrarà d'orgull congènere i d'esperança en dies millors.

La segona els donarà tota mena de consells pràctics, al mateix temps que petits i simpàtics guiatges sobre l'embelliment econòmic de llurs interiors.

La tercera i més interessant, creiem, o sigui la dedicada a heroïnes obscures, servirà per a fer conèixer les vides humils i exemplars de totes aquelles dones que treballen i lluiten heroicament, sense aspirar (oh suprema grandesa!) a esdevenir ni cèlebres ni tan solament conegudes.

Les redactores de COMPANYYA, encoratja-

des per llur amor al poble, desitgen cercar i trobar allí on sigui aquestes germanes amagades, que del matí al vespre viuen en la lluita, en el treball, en la constància més bella, sovint, gairebé sempre, sense altra recompensa que la satisfacció de llurs consciències satisfetes i de llurs cors honrats.

COMPANYYA creu que farà un bé a les unes i a les altres presentant-les, per mitjà de la nostra revista, unides i agermanades.

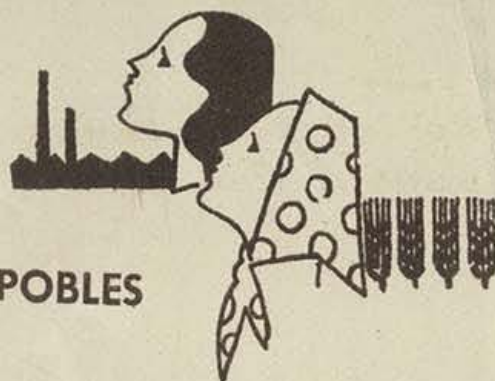
CUPÓ-VAL per una consulta

Envieu-nos, almenys, dues còpies escrites amb tinta i en paper sense ratllar, a la secció Vols saber qui ets? de COMPANYYA
Passeig de Pi y Margall, 64

NOTICIARI

DELS POBLES

CANET DE MAR.—El Socors Roig Internacional, en la diada del Primer de Maig, va organitzar una gran vetllada musical, a profit dels hospitals de sang, a càrrec de la Banda Municipal de Barcelona, dirigida pel mestre Lamotte de Grignon.

VILASECA.—S'ha constituït l'Aliança Nacional de Dones, amb representació de tots els sectors antifeixistes.

A ALMENAR, PUIG-GROS, GRANADELLA, PONS, BORGES BLANQUES, JUNEDA, MOLLERUSA, BELLVIS i TERMENS imperen les mateixes ganes de guanyar la guerra.

A TORREGROSSA hi ha una col·lectivitat on vuit famílies treballen de sol a sol per tal de fer donar a la terra triple collita. Sis homes d'aquestes vuit famílies són al front. En aquesta col·lectivitat es formarà una granja per a poder proporcionar als malalts i als infants els aliments que necessitin.

CORNELLÀ.—Hi ha una guarderia de dones antifeixistes.

PINS DEL VALLÈS.—Els xicots de Pins són amics de COMPANYYA i ajuden la nostra revista utilitzant tots els mitjans a llur abast.

VILANOVA I LA GELTRÚ.—Els grups d'amigues de COMPANYYA, integrats per dones d'Estat Català, Esquerra i J. S. U., entre moltes altres lloables tasques, han portat a terme la constitució de grups de xoc a les fàbriques i per a proporcionar llibres als hospitals.

Les amigues de COMPANYYA

SABADELL.—S'ha constituït el grup d'amigues de COMPANYYA amb dones d'Esquerra Republicana de Catalunya, Estat Català, etcètera, i publiquen en els periòdics escrits de propaganda de la nostra revista.

ARTESA DE SEGRE.—S'ha constituït un grup d'amigues, integrat per Reis Guiu, responsable, i Providència Artigues, Lluïsa Pallarès, Teresa Guiu i Antònia Trilla.

CALDES DE MONTBUI.—Hi ha un grup d'amigues de COMPANYYA, format per Carme Carner, responsable, i Joana Malla, Maria Vilaró i Rosa Xalabarder.

CANET DE MAR.—Existeix un grup d'amigues de COMPANYYA, constituït per Herminia Carné i Roig, responsable, i Pilar Ferrer Pla, Josefa González, Dolors González, Josefina Ricart, Joaquina Icart, Victòria Pujol, Cinta Vila, Florentina Vergés i Maria Blanc.

LLEIDA.—S'ha constituït un grup d'amigues amb elements femenins d'Estat Català, del P. S. U. i de l'Esquerra Republicana.

SINDICAT DE LA LLAR.—Ha quedat format el grup d'amigues amb les companyes següents: Matilde Muñoz, Elvira Enrique, Covadonga Menéndez, Maria Rogel, Mercè Cuberes, Laura Rodríguez, Assumpció Garcia i Concepció Martínez.

GRUPS D'AMIGUES DE «COMPANYA» ALS INSTITUTS.—INSTITUT BALMES: Dolors Fusté, Marina Ferrer i L. Sánchez.—INSTITUT SALMERON: Magdalena Marino, Francesca Marsal i Carme Marino.—INSTITUT MARAGALL: Núria Bachs, Josefina Farré, Adriana Legumberri i Maria Teresa Vidal.—INSTITUT PI I MARGALL: Aurora Gascons, Carme Sales i Encarnació Sauri. Grup responsable: Carme Merino, Margarida Ferrer i Glòria Cervera.

«COMPANYA!
COMPANYA!»

Aquesta gentil noia, de l'Aliança de la Dona Jove, ven ella sola, pels carrers, alguns centenars d'exemplars de la nostra revista. Gràcies, camarada!

Antònia Alvarado, de Sabadell, l'adherició i sacrifici de la qual per la causa antifeixista serveix d'estímul a moltes dones. D'ençà del moviment, ha treballat amb tot amor, entusiasme i intel·ligència. Pertany a la categoria de les que no es rendeixen i assolixen la fita marcada, cost el que costi.

Carme Garcia, de la Comissaria de Sanitat de Guerra de Torralba, que treballa amb notable eficiència a l'organització sanitària del front d'Aragó.

Després de la jornada normal, el treball voluntari pel front. Aquestes admirables dones de Sabadell cusen per als companys que defensen la nostra pàtria i les nostres llibertats.

Societat General de Publicitat
(Empresa Col·lectivitzada)
Barrell, 243 al 249, Barcelona

(Fotos Remy Xipell)

**Els braços i l'esguard en l'aire, el gest sà i joganer, el somriure a flor de llavis.
Nosaltres lluitem per a obtenir un futur semblant a tots els fills del poble.**

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

ESTATALES

Núm. 6, 15-VI-1937

(Llegiu la Informació a la pàgina 4)

30
cèntims

Companya
REVISTA DE LA DONA
90071 ELS HIRIS 373 45 DE TARRA 001

REVISTA DE LA DONA
SOMOS LAS MUJERES DEL MUNDO

Foto-montatges
M. FRIEDFELD

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

S Maria BALDÓ DE TORRES
E Maria Dolors BARGALLÓ
R Aurora BERTRANA
O Carme CONDE
D Concepció CATASÚS
A Condelària ESCOLA
R Matilde HUICI
O Anna MURIA
B Carme MONTORIOL
A Margarida NELKEN
J «PASIONARIA»
L Francesca PRAT
J Maria PI DE FOLCH
O Mercè RODOREDA
U Isolina VILADOT
C Maria Teresa VERNET

R E D A C T O R E S

Maria Lluïsa BARGÉS
Lena IMBERT
Montserrat MARTÍNEZ
Eloina R. MALASECHEVARRÍA

Camperoles!

ENS volen robar la nostra terra! Ens volen robar la terra que conrea el braç viril del marit; la que dona repòs a l'avi que la regà tantes vegades amb la suor del seu front; la que fa sorgir els prats verds i l'herba sana que pasturen les vaques —font blanca d'aliment per als nostres fills—; la que fa de paret a la nostra llar i de celler als nostres vins; la que va concebre i engendrar la sardana, la munyera, la jota, l'arresku; la que ens parí a nosaltres; la que portem dintre i fora de l'ànima, com un polsim enganxat als cabells.

I ens la volen robar uns generals traïdors que, junt amb l'alta banca, l'alta clerecia i uns terratinents que no tenen de la terra altra cosa que el suc que xuclen als obrers camperols, han teixit un consorci contra el poble i les seves llibertats.

Els es sabien impotents per a arrabassar-nos la terra nostra d'Ibèria. Ells temien l'allau de l'exèrcit en camí de la claror i del progrés. I per això concertaren amb els feixistes italians i alemanys, al preu que volguessin, amb les condicions que marquessin.

Les dones camperoles d'Ibèria saben el que elles han donat a la terra. Saben el que és treballar-la de sol a sol. El que suposa passar per damunt dels mateixos terrossos generacions i generacions de llurs familiars amb un sol propòsit: tenir la terra seva, tenir els fruits seus. Ben seus, perquè ningú més que llurs ulls han seguit àvids el curs de la collita. Perquè només llurs mans s'han endurit de tant cenyir l'eina. Perquè només ells han sabut remoure les entranyes de la terra fins a fer-la estremir amb un deslliurament nodrit i generós. I per això ells poden comprendre més l'abast i la importància de la nostra guerra. El somni d'anys i anys està realitzat. La terra i els fruits estan en mans dels camperols. Gràcies al 19 de Juliol. Gràcies a les derrotes infligides als agressors. A l'esforç dels nostres combatents.

Però no podem entretenir-nos. Cal fortificar aquesta magnífica conquesta. I no parar fins a estendre-la pels quatre àmbits de la nostra península. Altrament seria sofrir la mateixa sort de les camperoles d'Abissínia, escarnides tothora, ultratjades, vexades. Exposades sempre a ésser «només» una joguina de plaer i unes bèsties domèstiques. A veure els nostres fills predestinats a ésser (Acaba en la pàgina 13.)

Cinc mil pessetes per a l'Ajut Infantil de Reraguarda

Un gest exemplar dels treballadors i treballadores dels Magatzems Alemanys

SENTIM riure i xiuxiuejar... Ens hi atencen una mica. Hi ha moltes noies; gairebé totes porten un vestit blanc; sembla com si anessin d'uniforme.

L'amic que ens acompanya ens presenta la responsable del taller. Es diu Francesca Riera, i ens explica com funciona la seva secció de confecció per a dona i nen.

—...? —Tenim molta fe en la victòria —ens diu, molt segura de les seves paraules—. Per això treballem tant i estem disposades a fer tot el que calgui per aconseguir-la. Fins ara —continua— hem col·laborat en el treball voluntari. Mentre els companys van a fer fortificacions els diumenges, nosaltres restem ací, al taller, fent roba per a l'Ajut Infantil de Reraguarda i per als refugiats de guerra.

Mentre Francesca està parlant, s'han anat acostant les altres noies del taller.

Els fem algunes preguntes, que elles contesten plenes d'un optimisme propi de llur joventut i de llur convicció antifeixista.

—...? —Aquest any no pensem fer vacances —diuen totes alhora—. Hem acordat suprimir-les i dedicar-les al treball voluntari.

—...? —Estem completament d'acord amb el Govern de la República —ens diu Enriqueta, una mallorquina refugiada—. Nosaltres som i serem les primeres en fer complir els decrets que dicti el Govern, sobretot el decret de mobilització, perquè, si volem guanyar la guerra, considerem indispensable la creació ràpida de l'Exèrcit Popular Regular. — Les seves companyes de treball ratifiquen aquestes paraules.

—Encara que no ho sembli —continua l'Enriqueta—, nosaltres, en aquests magatzems, fem una gran campanya contra els emboscats. No deixarem que en resti ni un.

Les altres noies van fent llurs comentaris. Ens hauria plagut passar tot el matí amb aquestes noies tan entusiastes, però l'amic que ens acompanya ens fa avinent que ja és hora de visitar les altres seccions.

Ens acomiadem d'elles, prometent-les-hi que tornarem a visitar-les per a completar les nostres impressions sobre llurs activitats, ensems que elles diuen que no deixaran de treballar totes les hores que calgui i d'acceptar tota mena de sacrificis, per dolorosos que siguin, per tal d'accelerar el triomf de la nostra guerra i de la nostra revolució popular. **Llibertat PICORNELL**

La Modernitat de la dona, es...

DEMOSTRA EN LLUR VESTIT

ORIENTEU-VOS AMB ELS models dels

MAGATZEMS ALEMANYS

EMPRESA COLLECTIVITZADA

No amagueu als nens les realitats de la vida

A. H. N.
2. GUERRA CIVIL

DESACORD. — Els moments la història dels quals vivim han posat a l'abast dels mestres temes educacionals que, si volguéssim emprar un lèxic tècnic, en diríem «centres d'interès»; ens referim a la guerra i a la revolució.

Els mestres, però, no acaben de posar-se d'acord en quant a utilitzar-los. Uns creuen indiscutible el fer-los objecte d'estudi; d'altres opinen que han de restar proscrius al treball infantil.

Els primers basen llur creença en considerar-los com una realitat que la mainada viu i a l'ambient de la qual no se la pot sostreure en una escola viva i nova.

Els que els allunyen de la intervenció infantil fonamenten llur criteri en un estat sentimental que vol apartar dels nois dolors, angoixes, inquietuds i tragèdies.

OPINIÓ PERSONAL I RAONAMENT. — Aparentment aquest caire és més humà. Malgrat això, nosaltres, però, ens decantem cap als primers i diem: L'escolar ha de tenir consciència de la guerra i de la revolució; per tant, les ha de conèixer i, en conseqüència, estudiar-les. Per a justificar aquesta opinió tenim les següents raons:

En els moments actuals l'infant rep contínuament estímuls externs i interns, d'una i altra, per:

- a) **Sensacions visuals:** uniformes militars, ambulàncies, infermeres, cortells, distintius, banderes, armes, camions amb queviures, hospitals de sang, gravats...
- b) **Sensacions auditives:** la ràdio, comentaris a la llar i al carrer, himnes, lèxic específic (trinxeres, parapets, obús, avançadeta, fortificació, concentracions, requisar, incautar, col·lectivitzar, socialitzar, etcètera), sirenes, explosions...
- c) **Percepcions de caire psicològic:** manca i restricció de queviures, manifestacions, pugnes entre les organitzacions, dificultats d'ordre econòmic, devastacions, destrucció de vides humanes, violències...

Per tots aquests estímuls l'infant de cinc a deu anys adquireix intuïció, encara que no la copsi clarament, d'una anormalitat.

Dels deu als catorze la intuïció es transforma en observació aguda i tot seguit esdevé interès, gosaríem dir obsessió, fins al punt d'absorbir tota altra modalitat intel·lectual o sensible. D'això ens en donem ben bé compte els que dins el clos d'una escola convivim amb infants.

Al costat d'això cal considerar:

Primer, que l'escola és la cèl·lula social de l'infant; segon, que l'escola complementa les impressions que el noi rep a la llar i al carrer; tercer, que l'escola és el laboratori on el noi transforma les sensacions que rep en idees i sentiments i en accions. D'altra banda cal tenir en compte que una escola integrada a les modernes concepcions educatives, entre altres coses, ha d'ésser: a) anadora de l'observació de l'infant; b) respectuosa amb les idees que l'infant adquireix com fruit de les seves investigacions personals; c) canalitzadora d'aquestes idees per tal que rutllin dins un pla d'equitat, justícia, ponderació, humanisme i, en fi, de tots els grans valors morals.

DEDUCCIÓ. — Per tant, i deductivament, l'escola ben orientada, el mestre conscient no poden sostreure's a la lliçó ocasional que la història els presenta i en la qual l'infant s'endinsa per voluntat pròpia, atreta per l'ambient

que el volta. Negligir-la, defugir-la o escairar-la equivaldria a una fallida de consideració d'aquella escola de tipus educatiu social que les evolucions pedagògiques modernes, acordades amb l'avenç de la civilització, fa temps han estructurat; perquè seria tant com deixar de valoritzar l'infant com un element social que té el seu món i que amb dret indiscutible el vol conèixer.

ORIENTACIÓ. — És innegable que aprofitar fets tràgics, sagnants, cruels, basats en negacions de l'esperit humà, per a fer lliçons infantils és quelcom de dificultat gairebé insuperable; és evident, però, que la traça del mestre pot llimar arestes i pulir cantells. Per a assolir això nosaltres ens hem fixat els punts de partida següents: a) donar als fets de la guerra i de la revolució valor documental i com a tal estudiar-los en els aspectes històric, geogràfic i cívic que presenten; b) separar-ne tot el que sigui trulència, exageració, sadisme i curiositat morbosa. Els fets són de tal magnitud que per si sols es sobren per a provocar la indignació de tota consciència honrada; c) canalitzar les observacions infantils vers un sentit de serena apreciació i judicació, destriadores del que s'ha de defensar, del que cal admetre i del que hom ha de rebutjar; d) fonamentar sobre aquest destriament la consecució d'una moral, d'equitat, de justícia, de sinceritat, de valentia, de germanor, capaç de superar l'home que hi ha en tot infant.

INTERROGANT. — No podria ésser aquest l'únic o el millor viarany per a arribar a una humanitat lliure, justa, fraterna, abolidora de la guerra i entornitzadora de la pau? **Maria BALDÓ DE TORRES**

100.000 DONES

PER a què l'Exèrcit Popular Regular, clau indiscutible de la victòria, sigui un fet; per a què puguin incorporar-se als fronts de lluita i a les casernes tots els compresos en la mobilització; per a què a la reraguarda no restin desatesos l'agricultura, la indústria, l'art, la ciència; per a què l'economia es mantingui ferma, sense ressentir-se de la guerra, necessitem, urgentment, ràpidament, cent mil dones!

Els instruments de treball que els homes deixen pel fusell no poden esdevenir inactius, eixorcs... Altres mans hàbils han de prendre'ls, perquè prossegueixin en llur tasca constructora i fecunda, més que mai ara, perquè vivim la Guerra i la Revolució popular.

I aquestes mans hàbils han d'ésser de dona. I dones les que, conscientment, eficientment, condueixin l'economia de la nostra terra per camins floreixents i pròspers, en el timó de la fàbrica, del laboratori, del taller, de la clínica, del camp...

Es precis, doncs, capacitar la dona per a què formi aquest altre front fortíssim de lluita. Readaptar-la a les tasques que els homes han deixat per l'arma i la trinxera. La Conselleria de Treball ha emprès la realització d'aquest programa formidable. Es donaran classes teòriques a les Escoles de Readaptació al Treball, i classes pràctiques a les mateixes fàbriques. Serà una realitat viva i plena: cent mil dones actives, capacitades, segures de llur eficiència, que lluitaran també en llur front fortíssim, oferint tota llur ajuda a la causa del poble.

No existeix cap raó que justifiqui l'atur obrer en aquests moments. I, no obstant, tenim infinitat de dones que han vist desaparèixer el consumidor de la indústria a la que es dedicaven i, per tant, la indústria mateixa. L'escassetat de matèries primes redueix a la meitat l'activitat de gran part dels nostres centres fabrils. Però, per altra banda, les indústries de guerra exigeixen milers d'obreres per a què portin a terme els treballs específics d'aquests moments bèl·lics i ocupin els llocs dels que han esdevingut soldats de l'Exèrcit Popular. Repetim, doncs: cap raó no justifica l'atur obrer en aquests moments.

Totes les que, per llur ofici, estan ara inactives, és precis que passin a un altre ofici, que es readaptin, que acudin a la crida de la conveniència col·lectiva, de la causa anti-feixista, de la Conselleria de Treball i de COMPANYYA. El reajust, la salvació de l'economia, és a les vostres mans, dones de Catalunya.

FORMIDABLE LLUITA FEMENINA ALS ESTATS UNITS D'AMERICA

LES dones dels obrers, als Estats Units d'Amèrica, ajuden eficaçment llurs marits que lluiten per a organitzar llur sindical.

Margaret Cowl, una ferma lluitadora socialista, ha passat un parell de mesos entre Flint, Michigan i Detroit, observant, per mig dels medis obrers, la formidable vaga dels constructors d'automòbils, en la qual prengué part un nombre importantíssim de treballadors. A Flint n'hi havia quaranta mil; a Detroit, seixanta set mil.

Aquests obrers obtingueren una victòria esclatant en obligar al trust de l'automòbil a accedir a llurs aspiracions.

El trust de l'automòbil està format per la major part de banquers del país. En reconèixer el sindicat dels treballadors de l'automòbil, els financers han tingut un gest molt significatiu.

Durant la vaga, Margaret Cowl visqué moments intensí-

sims en els quals les dones mostraren llur energia. A un moment donat, aquestes dones s'agafaren fortament de les mans, davant per davant de la gran porta de la fàbrica, i barraren el pas a la policia, formant un camí per a què els obrers sortissin sense ésser molestats.

Aquest gest de les dones féu fer un tomb a la vaga. Va decantar-la a favor dels obrers.

En el moment culminant de la vaga es reberen noves d'Espanya. Les americanes, en assabentar-se que el poble espanyol estava acorralant la canalla feixista, en faren molt contentes, i això les encoratjà a seguir resistint.

Aquestes dones, igual que llurs germanes congèneres d'Espanya, lluiten costat per costat dels homes.

Allí s'adreçaven al gran trust de banquers; ací ens adreçem als feixistes, però el nostre crit potent és el mateix:

NO PASSARAN!

Bette DAVIS, Errol FLYNN

DOS ACTORS DE LA «WARNER» QUE
ESTIMEN LA IBÈRIA ANTIFEIXISTA

NO fa gaires setmanes que Errol Flynn, el romàntic i heroic «Capità Blood», ha estat entre nosaltres, i ha visitat els fronts de guerra republicans. Flynn ha vingut, en representació de tots els actors antifeixistes i del personal obrer dels «studios», a palesar llur absoluta simpatia envers la nostra causa. I, per a demostrar que aquesta solidaritat no existeix solament de paraula, ha fet donació de cinc cents mil dòlars, recollits entre els obrers cinematogràfics de Hollywood, i Bette Davis, Paul Muni, Joan Crawford, Franchot Tone, Charlott, James Cagney, Ronald Colman, Fredric March i el mateix Errol Flynn.

Bette Davis, la intel·ligent actriu, primer premi d'interpretació de l'any 1935, ha estat també una de les primeres en respondre a la crida per a ajudar la Ibèria lliure. Ella, que per ésser essencialment humana segueix des de la frívola ciutat del cinema els moviments d'emancipació dels pobles i ha repetit ara i adés el seu republicanisme fervorós, no podia respondre a la pregunta formulada «Miss Davis, què penseu de la guerra a Espanya?» més que així: «Ha de triomfar i triomfarà la República, naturalment! I hem d'ajudar-la tots!»

SABEU QUE...

...Bette Davis es diu realment Ruth Elizabeth Davis, i que el nom de Bette li fou posat per les seves companyes de col·legi?

...volia ésser infermera, però desistí perquè es desmaià en assistir a la primera guarició?

...per a triomfar a Hollywood hagué de tenir-se de ros platí el seu cabell castany?

...en qüestió de modes no dona a París una importància extraordinària, i compra totes les seves robes a Hollywood?

...neda tan bé que és l'única dona que poseeix la qualificació de guarda salvavides a la platja d'Ogunquit?

...està considerada com la millor actriu cinematogràfica del 1935?

...Errol Flynn és descendent directe, per part de mare, de Fletcher Christian, personatge principal de la novel·la i film històrics «Rebel·lió a bord»?

...ha portat una existència aventurera i ha estat pescador de perles, cercador d'or i capità de vaixell mercant als mars del sud?

...està emmullerat amb la popular actriu francesa Lily Damita?

...n'ha tingut prou amb «El capità Blood» per a fer-se popularíssim?

TANISCHKA

ELS TRISTOS AMORS DE LELLA SAÏDA

(PETIT CONTE A L'ESTIL ORIENTAL)

per AURORA BERTRANA

LELLA Saïda tenia setze anys quan els seus pares la donaren a Si Mokhtar el Taleb, que desitjava emmuller-s'hi. Lella Saïda era bella com un crepuscle matinal. Tenia la pell suau, pàl·lida, amb tonalitats de vori, i uns ulls llargs, profunds, esllanguits i amorosos. No calia sinó que el seu esguard es posés dintre l'esguard d'un home per a què l'home emmalaltís d'amor.

Les mans de Lella Saïda eren com dues fulles de magnòlia i així mateix flexibles, doblegadisses i perfumades.

Lella Saïda no coneixia encara l'amor, per bé que ella era tot amor sense adonar-se'n.

Però Si Mokhtar el Taleb havia deixat enrera l'edat de les passions. Els seus ulls grisos romanien apagats enfront de la beutat femenina. Solament els il·luminava encara l'ambició, l'urc, el desig de venjança... Altrament adquirir una nova dona sempre fa bonic, sobretot si la dona és bella i pertany a família distingida.

A Europa, els milionaris, després d'un bon negoci o d'una operació bancària ben reeixida, compren una pintura, una porcellana, un joell per a l'amigueta... Si Mokhtar el Taleb mercadejà una dona.

Ell s'estimava tan poc la petita criatura gentil, fresca, vincladissa i suau, com els milionaris la pintura, la porcellana o el joell, però la vanitat dels homes no és exclusiva de certes latituds i l'àrab era tan delitós d'augmentar la seva col·lecció de dones com els altres llur col·lecció d'objectes preciosos.

Així fou com una matinada tot perfum i harmonia la petita Lella Saïda entrà a formar part de l'harem del noble i poderós Si Mokhtar el Taleb.

La nit destinada a l'himeneu Saïda es-

perà el seu amo i senyor, tremolant de por i de fàstic. Sota els seus vels atapeïts, coberta de joies i marejada de perfums, la verge romaní immòbil i rígida, amb les mans plegades sobre el pit, com un cadàver.

Però Allah no havia marcat la seva hora. Si Mokhtar el Taleb s'acontentà d'acaronar les mans de Lella. Aixecà el vel que li cobria el rostre i li fregà la galta freda i esblaimada. Després palpà el seu cos, s'aturà un moment sobre els pits, que eren com dues fruites verdoses; va somriure vagament i la deixà.

Lella Saïda en fou sacsejada de cap a peus. Els primers contactes amb el mascle, per bé que indecisos i balbs, l'omplien d'imprecisos desigs d'amor, alhora que una esgarripança de fàstic l'apartava de l'únic home que tenia dret de posseir-la.

Així fou com Lella Saïda, la flor més bella de l'harem de Si Mokhtar el Taleb, passà pel dolor i la vergonya d'ésser emmaridada i verge.

Però els ulls llargs i profunds de la bella criatura seguien solcant els cors masculins. Per molt amagada que el gelós i impotent Si Mokhtar la servés, els mascles rondaven al seu entorn, les passions s'abrandaven i prop d'ella neixia el neguit.

Si Mokhtar no ignorava que la caiguda de Saïda era fatal. La seva bellesa i el seu desig tenien una força comparable a la del simun. Ell, el «cheikh cadí», amb tota la seva autoritat i el seu domini, no podria deturar el destí, com no podia deturar les estacions ni els obscurs designis d'Allah. Volia, però, retardar aquest fet. S'hi oposaria amb totes les seves forces, perquè Saïda era seva i el deure d'un marit és vetllar per l'honor de la casa, pel damunt de la vida i de la mort, de les il-

lusions i de les necessitats d'una fembra; més encara, pel damunt dels propis sentiments.

Tot amb tot, Saïda conegué la gran esgarripança. El seu primer tast d'amor fou ardent com les hores de juliol i dolç com el perfum del lles-samí. L'escollit fou un gegant senegalès amb arracades d'or i argolles als turmells. Tenia la pell com coure lluent, però els seus ulls eren suaus, amorosos, ardents i submisos.

Chaïd Tarki (aquest era el nom de l'amant) vivia en la pròpia casa de Saïda. Era un esclau del «Cheikh Cadí».

Quan el noble i poderós Si Mokhtar el Taleb s'assabentà de la infidelitat de Saïda, al mateix temps que de la condició del rival, sentí una flamarada d'indignació. La darrera de les seves mullers era l'amistançada d'un dels seus propis esclaus!

Si Mokhtar el Taleb fou inflexible, com escau a un noble i po-

derós senyor musulmà.

Va vigilar-los. Els sorprengué quan es lliuraven al més dolç dels nèctars. Els feu agafar en plena embriaguesa.

A Chaïd Tarki li cremaren els ulls per ordre del senyor. Així no podia mai més enamorar-se d'una dona de l'amo.

Lella Saïda fou empresonada. La dugueren a Dar el Jued, entre beduïnes i prostitutes, on plorà llarg, llarg temps, els seus curts i tràgics amors.

EL GRANDIOS CONCURS DE COMPANYYA DE NOVEL·LES CURTES D'AUTOR FEMENÍ

BASES

Primera. L'assumpte de la novel·la es desenvoluparà en l'actual ambient de guerra i revolució popular.

Segona. L'autor haurà d'ésser una dona.

Tercera. Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió mínima de cent quar-tilles a màquina.

Quarta. L'obra premiada serà publicada com a fullat a COMPANYYA.

Cinquena. El premi consistirà en cinc centes pessetes en metàl·lic. El Jurat podrà designar altres obres que també seran publicades com a fullat a COMPANYYA.

Sisena. Les obres hauran de presentar-se a la redacció de COMPANYYA, Posseig de Pi i Margall, 64, amb indicació de nom i adreça de l'autora, abans de les nou del vespre del dia 30 de juny pròxim. El veredict del Jurat es farà públic el dia 19 de juliol del 1937. Barcelona, 15 d'abril del 1937

JURAT

Maria Teresa Vernet. — Mercè Rodoreda. — Carme Montoriol i Puig, pel Grup Sindical d'Escriptors Catalans (C. N. T.). — Rafael Tasis i Marco, per l'Agrupació d'Escriptors Catalans (U. G. T.). — Josep M. Francés.

PARLEM UN XIC DE VESTITS?

Heus ací l'estiu que s'acosta i amb ell aquell problema tan femení que ens fa exclamar a totes: Què es portarà aquesta temporada? Què em compraré? Què m'escaurà més?

Fins ara aquest problema tenia una solució molt simple i molt plaent: es reduïa a la feina, per cert gens desagradable, de visitar botigues i consultar revistes de modes, per a determinar les nostres adquisicions, sense altra preocupació que la d'escollir entre nombroses robes boniques i de bon preu. Dissortadament les circumstàncies han canviat; la manca de primeres matèries s'ha traduït en un inevitable encariment de les robes, que no resulten ja a l'abast de tothom. Cal, doncs, pensar que gairebé totes nosaltres haurem de limitar les nostres compres, tractant, en el possible, d'aprofitar els vestits de l'estiu passat.

Reconec que tal perspectiva no esdevé tan agradable com la d'adquirir novetats d'última hora; ultra això, els vestits portats durant una temporada resten generalment deslluïts, especialment en llur part superior, cosa que fa més desagradable llur aprofitament.

Malgrat tot, aquests inconvenients poden ésser superats fàcilment amb una mica d'enginy, paciència i bon gust, qualitats que assoleixen la major part de les dones de casa nostra. I COMPANYYA us ajudarà, amb plaer, per tal que pogueu sortir dirèctes del vostre comès.

FIXEU-VOS bé en els models que il·lustren aquest article, creats especialment per a les lectores de COMPANYYA. Són senzillament exquisits, i llurs línies, d'una sobria elegància, no tenen res a envejar a les creacions que ens arriben de París en la present temporada, amb l'afegit, per nosaltres importantíssim, que tots aquests models poden confeccionar-se aprofitant i reformant fàcilment els nostres vestits de l'any passat, mitjançant una despesa sumament reduïda.

Segurament que a casa vostra tindreu alguna camisa del vostre pare, marit o germà que ha estat deixada de banda perquè està un xic usada del coll o de les mànegues. Tal·leu-li la part deslluïda, i amb la resta us podeu confeccionar una bruseta «chemisier» com la que us presentem; és a ratlles blanques i blaves, amb botons blaus i petites butxaques sota la cintura.

Segueix un juvenívol model de fil blau pàl·lid, amb les mànegues i butxaques de fil blanc, i el monograma aplicat en blau marí. Resulta indicadíssim per a aprofitar o reformar qualsevol vestit vell de fil.

El tercer model és escaient per a modernitzar agradablement un vestit fosc de seda. És blau marí i ens mostra un original i afavoridor guarnit a les mànegues i a l'esmotxadura, obtingut per l'aplicació de flors blanques, que es poden retallar d'algun vestit estampat deixat per inservible.

El model que hi ha al peu del gravat ens dona la idea per a aprofitar un vestit vell de fil blanc, que convertirem en una elegant faldilla, que completarà molt bé una bruseta fosca. La del dibuix és blau marí, igual que els botons i butxaques de la faldilla.

I, per a acabar, un vestit negre, de seda, que aprofitarem perfectament transformant-lo en un model de refinada novetat amb l'aplicació de petits volants de punta blanca a l'esmotxadura, i mànegues i cinyell.

La nostra conversa fineix aquí, volgudes companyes. El meu desig és que les indicacions que us faig us agradin i us siguin veritablement útils. I, si així és, ja tornarem a trobar-nos per mitjà de COMPANYYA, l'amiga sincera de totes les dones de Catalunya.

Júlia JIMENO DE DUTRAS

== VOLS SABER QUI ETS? ==

Secció grafològica de COMPANYYA

RESPOSTES

A. B. — Tot en la vostra escriptura és exuberant, vibrant, intens. S'hi remarca el reflex de la vostra exaltació eterna. Sou tan emotiva i sensible com emolíu i sensible es pot ésser al món, i també idealista, entusiasta, impulsiva i bohèmia. Teniu un Jo i un esperit d'independència magníficament

desenrotllats, i heu passat la vida rebelant-vos. Malgrat els entrebancs, el vostre optimisme mai no s'esborra. Sou generosa, culta i artista. Us teniu a vós mateixa en força bon concepte. Sou variable, despota i un xic agressiva. Un dels vostres esports predilectes és captar-vos la gent que us envolta.

FRANCESCA S. — Potser el que més aviat es nota en el vostre grafisme i sorprèn el mateix grafòleg és la misantropia. Desconfieu de la humanitat, malgrat dissimular-ho. Aparentment sou comunicativa, franca i sociable, però amagueu la vostra autèntica personalitat en tot moment. Quasi segur que preferiríeu viure en una illa deserta, però com que això no us és possible, com que teniu molt orgull personal, poseu tot l'esforç en superar-vos i «arribar». Sou intel·ligent, culta i imaginativa: això us ha fet esdevenir més ambiciosa i més audaç encara. Sou tan constant com us permet ésser el vostre nerviosisme. Mal geni. Prodigalitat, amor al confort. Sentit de l'estètica.

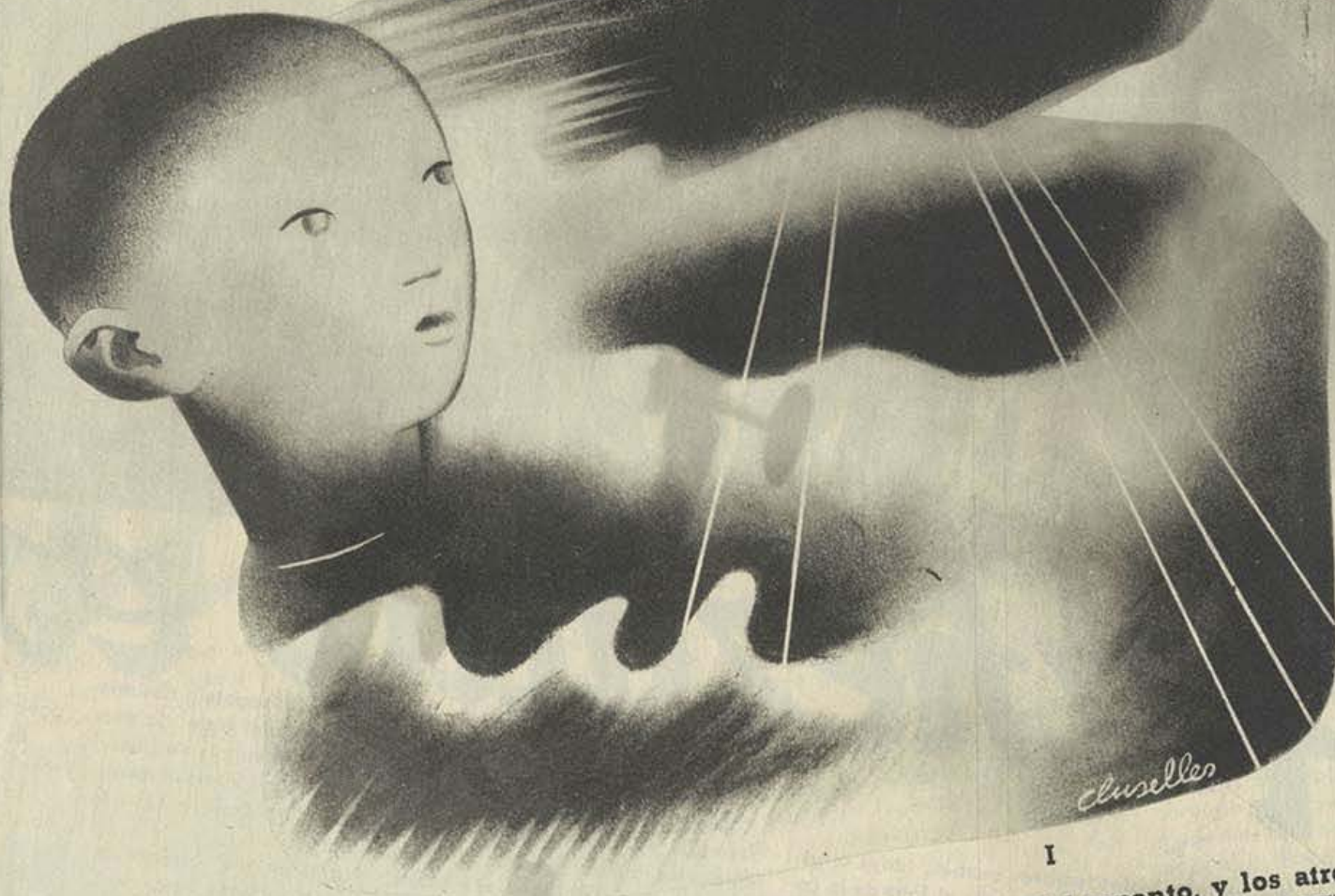
SOLOROD TELAP. — No hi ha dubte que sou la moderació i l'equilibri personificats: us plau tocar sempre de peus a terra, i, de fet, hi toqueu. Teniu un caràcter enèrgic i materialista, «antibohèmi», endolcit per un tracte cordial i simpàtic, complaent i dòcil, que us serveix per a captar-vos la gent i aconseguir així el que voleu: l'acer sota el vellut. Sou molt bona noia, amb un alt concepte de la dignitat i del deure. No voleu mostrar-vos massa sensible —això no convé al vostre equilibri—, i us en penediu si de primer antuvi us hi heu mostrat. Els treballs ja publicats els arxivem.

AMARILYS. — Només en donar la primera ullada ràpida a la vostra signatura ja sabem que éreu malfiada sobre totes les coses. Imagineu-vos, doncs, el nostre somriure en llegir el contingut de la lletra. La grafologia, companya, no falla, i voldríem ésser els millors grafòlegs del món per a demostrar-vos-ho. Sou ampulosa, exagerada. Presumida, i potser i tot dels que diuen «A mi no hi ha qui m'enredia». Voube, inconsistent; suaument, gentilment, neurastènica. Tan aviat amb un entusiasme que treu foc com amb el practicisme més escèptic. No podem precisar què, però enyoreu quelcom. Sou rebel, sensual i egoista. Teniu un tracte molt agradable i una simplicitat violada i força atractiva.

MAD i MADDIA

CUPÓ-VAL per una consulta

Envieu-nos, almenys, dues quartilles escrites amb tinta i en paper sense ratllar, a la secció Vols saber qui ets? de COMPANYYA
Passeig de Pi i Margall, 64

Poemas a los niños muertos en la guerra

(Foto Torrente.)

I
LAS verdes caracolas del espanto, y los atronado-
res murmullos del terror, y el viscoso largo-azul dedo
del miedo... ¡Corred, niños, corred por los caminos
limpios de pólvora, sin cerebros machacados, todavía,
hacia las aguas tranquilas serenas del silencio y de
la vida!!
¡Corred, chiquillos a los que buscan las púas de
las ametralladoras!! ¡Dejad atrás a los hombres, desoíd
a las mujeres; no escuchéis otra voz que la del viento,
la de las bestias sanas i vitales; la voz de la conti-
nuidad cósmica, desbaratándose a vuestras espal-
das, pero en Sí perenne más allá del correr!
Aquí, la Muerte; aquí, lo Negro; aquí, la Guerra.
¡Corred, niños, con el mañana!!

II
LA fruta de tu vientre era un verde racimo que
besaba tu madre, que besaba yo con labios nuevos
y dulces, abriéndote la risa del gozo con nuestro jú-
bilo de besarte.
Ya estamos las dos paradas ante tu yelo. ¡Que una
muerte múltiple, enmarañada de cascotes y de trili-
ta, te ha desgarrado de la vida en que te arbolábamos!
¡Ay, muerto niño en flor de azúcares! ¡Ay, chiqui-
llo de sangre desparramada!

III
¡QUE no griten las sirenas sobre las trémulas ore-
jitas de las campanas de oro!
¡Que se quiebren todas las alas que rajan el cónca-
vo cielo de las noches malas!
¡Que no rematen en bocas negras los cilindros por
donde se derrama el odio!
¿Es que todos olvidaron las cunas, las cunas don-
de ríen solos, y solos cantan, los niños?

Carmen CONDE

Abril, 1937.-Murcia.

ESTAMPES

DE LA TERRA NOSTRA

Tots els dies que la llum crea, a menys que la mullena de la pluja els arrapés la roba a les carns i els peus a la terra, els nois del barri, des del marrec de set o vuit anys sense escola fins als joves adolescents de quinze o setze anys sense feina, tots jugaven amb un delit que donava enveja.

A uns metres sota nivell de la calçada, un terreny sense edificar, per obra i gràcia d'aquella llavor d'homens en afany de joc, era tot el dia convertit en camp de futbol, ring de boxa i aplec de mainada. Sense perill d'automòbils ni camions, aquella infància i jove adolescència varonil donava flexibilitat als músculs i força a la sang a còpia de cosses a la pilota i de cops de puny entre ells. Si

la ment no es nutria, els pulmons aspiraven bons aires i els nervis es tonificaven.

A les hores en què jo hi passava no hi solia haver espectadors. Només, de vegades, algunes nenes, a dalt, a la voravia. Unes, seguint el joc amb un interès ratllant a l'avidesa. Altres, passives, en un capficament indefinible. Sovint, això sí, damunt llurs braços de dones en herba, el pes de l'infant sense forces encara per a sostenir-se.

Aquell dia, una només, d'uns vuit o nou anys, dreta a la calçada, feia d'espectadora. Tenia un menut als braços i se l'endevinava conscient del perill que el desmunt on es trobava el camp significava. Se'n mantenia a prudent distància, malgrat ésser d'aquella mena d'espectadores que seguien el joc amb avidesa.

Me la mirava i... l'estimava, compadint-la. De sobte, una dona madura, amb la mà alçada en intenció amenaçadora i uns mots estridents: «¡Demonio de cría! ¡Uno no puede fiarse de ella ni unos minutos!» Sorpresa per la meua mirada atenta, la mà irada de la bona dona s'havia abaixat i, com avergonyida: «¡Es que, mire usted, una tiene tanto que hacer con los críos...! Le dices que no se mueva de allí, que vigile la leche que dejo al fuego, y na..., vertida. ¡Qué vida más perra!»

Guarderies, jardins d'infància, escoles... Bé és prou tràgic que hagi estat necessària tota una guerra i una revolució per a fer-los possibles a la mesura de les nostres necessitats! Però no seria de més que comencéssim a posar en pràctica l'«Ajuda't, que el cel t'ajudarà».

Si el menut no hagués nascut, tu, petita dona, filleta meua, potser jugaries també; almenys no tindries la prematura servitud del germanet als braços.

Educació sexual, maternitat conscient, has d'ensenyar-ho, COMPANYA!

MARIA PI DE FOLCH

EN GUILLEM A L'ILLA VOLCÀNICA

(Continuació)

A la seva dreta hi havia una palmera, i Guillem s'aixecava per a encaminar-se vers ella, quan la seva mà va entropessar amb un embalum petit. Plàtans! Magnífic manoll de plàtans recentment arrencats, segons indicava la rama de la que penjaven i que en Guillem tenia en una mà mentre amb l'altra es portava a la boca una d'aquelles fruites. Els tres dies que feia que no menjava res li impedièn d'empassar-se l'aliment, però poc a poc anava engolint trossets de plàtan. Un, dos, tres... «I si begués aigua? Això m'ajudaria a engolir, segurament.» Era precis cercar una font. La calor apretava cada vegada més; es feia inaguantable. En Guillem estava cobert de suor. Aigua, aigua! Novament en Guillem volgué incorporar-se per a deixar el tros de sorra que li havia servit de llit, però, oh providencial, allí al seu costat mateix una mà precabuda i curiosa havia deixat una cantimplora curulla i aromatitzada amb algunes gotes d'anís. Si la troballa dels plàtans havia corprès el protagonista d'aquest conte, la troballa de l'aigua el deixà encara més admirat. Qui vetllava per ell en aquella illa tan calenta, on no apareixia ni un habitant? Tal volta seria Ull de Vidre? Tal volta hi hauria fades? En Guillem no creia en miracles. La seva vida havia estat dura i estava acostumat a veure que solament l'home pot resoldre les necessitats i els problemes de l'home.

(Continuarà)

**Otra oferta
interesante:**

**CONFECCIONES
PARA SEÑORA A**

**PRECIOS REVOLUCIONARIOS
EN**

El Siglo

Les amigues de COMPANYYA

CAMBRILS. — Fins ara ajudava la nostra revista la companya Leonides Casado i Riera, que amb gran entusiasme propagava entre les camperoles i marineres de Cambrils la nostra COMPANYYA. D'avui en avant dues dones més reforçaran aquest treball: Xinta Mauri i Camila Fornecre. Moltes gràcies.

ULLDEMOLINS. — Degut al sabotatge de què som objecte, els números anteriors no han arribat a Ulldemolins. Les dones reben amb molta alegria el número 5 de COMPANYYA i nomenen immediatament tres companyes que es responsabilitzen de la venda i col·laboració: Ade'a Allen, Maria Espasa, del S. R. I., i Corana Figueres. Molt d'èxit, camarades!

VILANOVA I LA GELTRÚ. — Les companyes del grup d'Amigues han conseguit que la radiodifusió de la localitat els doni el seu suport per a la propaganda de COMPANYYA. Des d'ací repetim el nostre més sincer agraïment als bons companys de Ràdio Vilanova i la Geltrú.

MONTBLANC. — S'ha constituït el grup d'Amigues amb Rosa Blavé, Emília Tries i Maria Huguet.

TORTOSA. — L'èxit de COMPANYYA a Tortosa es deu a quatre companyes decidides i simpàtiques: Teresa Espuny de Sabaté, que ens ajuda entre les infermeres; Carme Aleixandre i Empar Martí, admirables camarades del Tèxtil, ben conegudes en les vagues de dones, que introdueixen COMPANYYA a les fàbriques, i la companya Trilles, responsable del grup format amb les dues camarades anteriors. Endavant, Tortosa!

LA RÀPITA DELS ALFACS. — S'ha format el grup amb diverses companyes de la Mútua Femenina, entre les que figuren Àngela Sanz i Chalerm i Concepció Múrcia, mestressa de la localitat.

MANLLEU. — De vint-i-cinc exemplars que venien, han passat a vendre'n cent vint-i-cinc. La companya Maria Puig, amiga de COMPANYYA, mereix tota la nostra admiració pel bon treball que porta a cap. I li donem, no faltava més!

CAMPEROLES!

(Acabament de la pàgina 2.)

futurs combatents contra uns germans proletaris d'altres terres que res no els han fet. A sentir com ens endinsarien en les tenebres de l'esclavatge, de la incultura, de la barbàrie...

Camperoles! Cal fer un gran esforç. El feixisme destrueix el més sagrat d'Ibèria. Ens hem de salvar nosaltres i hem de salvar la nostra terra. Hem de lluitar amb coratge i fer lluitar els nostres homes. S'han de remoure els pobles i llançar les campanes als quatre vents perquè arribin al cor i al cervell de tots els catalans que vulguin lluitar per a guarir Ibèria d'aquesta cruel malaltia que l'amenaça, formant a les rengleres de l'Exèrcit Popular Regular, mentre nosaltres incrementem les brigades de la producció per a què no manqui res als lluitadors del front, als ferits dels nostres hospitals i als nostres infants.

No podem permetre, costi el que costi, que els invasors ens robin la terra conquerida amb la sang dels nostres germans. No ho podem permetre, a més, perquè sabem que, quan vingui la calma que haurà dut la victòria, la fesomia del nostre camp canviarà radicalment.

Serà com vosaltres voldreu que sigui. Amb granges blanques i polides, com els vostres gerricons plens de llet; on classificareu l'avi ram per colors i per races. Amb escoles alegres com la rialla dels vostres fills, dirigides per mestres joves d'esperit i d'optimisme. Amb guarderies on deixareu tranquil·les els vostres menuts quan us n'aneu al treball.

Els rius passaran per on vosaltres voldreu. Acabarem amb la tristesa de les nostres terres assedegades. Plantarem boscos allí on calgui. En els llocs on la terra sigui més ubèr-

rima floriran pobles nous que portaran una nota d'alegria a la gama polifònica del nostre paisatge.

Deixareu d'ajupir la vostra esquena en les jornades dures de l'estiu. Els tractors emanciparan la dona camperola, fent-la una autèntica treballadora de la terra. La feina s'acabarà abans i quedaran hores per al saber i per a fruit de l'art i les coses belles que avui només estan reservades a les ciutats.

Però primer cal guanyar la guerra i acceptar uns quants sacrificis, companyes camperoles. Hem de donar la darrera empenya, i per això volem que ens hi ajudeu, formant amb nosaltres, les dones de la ciutat, el bloc granític de la unitat femenina antifeixista que empenyerà els nostres companys cap a la victòria decisiva contra els criminals invasors.

NOTICIARI DELS POBLES

Si fos precis, aquestes noies també podrien fer la guerra.

CORNUDELLA. — Les dones volien ajudar el front i tenen un taller per a fer vestuari per als que lluiten. En reben les companyes Carme Abelló i Pàmies, Roseta Joanpere i Teresa Abelló, que amb gran entusiasme ens parlen de llur obra. Necessiten feina, i nosaltres ens encarregarem de trametre llur petició a Reus. Estan organitzant un gran míting de dones per al diumenge 19, en el que hi prendrà part una d'elles.

GANDESA. — Magdalena Amades, Antònia, Consol i Maria Saun, ens conten quelcom de l'actuació de les dones durant les tràgiques jornades de l'alçament de maig. Les dones del poble volien defensar llurs homes, que estaven sitiats en una plaça, disposades al sacrifici màxim, a exposar valentament llur vida; les dones magnífiques de Gandesa es llançaren al carrer i es col·locaren entre sitiats i sitiadors, avergonyint i maldant els que s'aixecaven en contra del Govern.

BILBAO HEROIC

En aquests tràgics moments de prova, et prometem amb solemnitat ajudar-te amb tots els procediments que tinguem al nostre abast.

Camperoles i pescadores d'un poble de la costa escolten un míting llampec de COMPANYYA.

L'educació física i la dona

eficàcia esperem que seran posats al servei de les escoles i del poble els mitjans indispensables, com són, camps d'esport, parcs, piscines, solàriums, etcètera, on el sol, l'aire, l'espai i l'aigua puguin ésser utilitzats com elements naturals per a conservar o adquirir la salut i la bellesa.

I ben aviat, dintre molt pocs anys, la nostra joventut podrà competir en tots sentits amb la del país germà, la U. R. S. S., que tant admirem en les produccions cinematogràfiques.

Els nostres dirigents han comprès perfectament que la cultura física no pot ésser deslligada de la cultura intel·lectual si volem un poble fort; en ells confiem, particularment les dones, que sempre havíem estat deixades al marge de certes activitats, a causa de prejudicis i ignorància.

Aminda VALLS

E DUCACIÓ física femenina: tema vastíssim en possibilitats de realització en projectes; però pobre, migrat, ple d'esforços estèrils, si examinem els resultats obtinguts a casa nostra fins el 19 de juliol.

Oblidem, doncs, les dificultats, les incomprensions que sempre ens han obstaculitzat la tasca, i confiem en l'esdevenidor, segures que ara serem compreses i ajudades, donem a l'educació física femenina tota la importància que té, puix que d'ella depèn, en gran part, la força i la bellesa de la nostra raça.

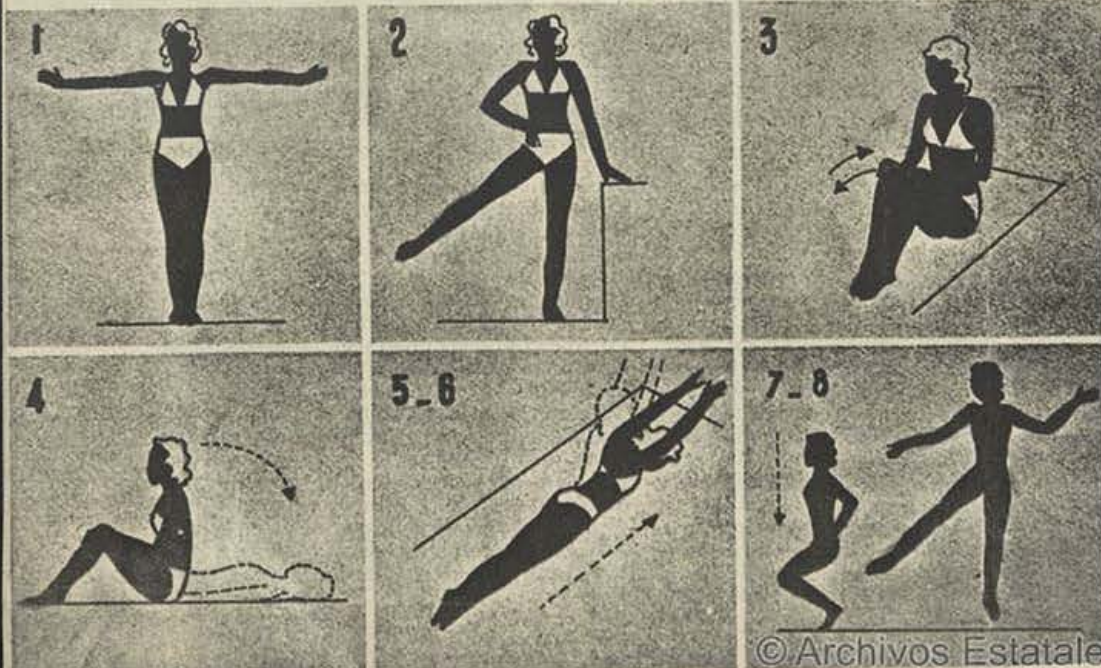
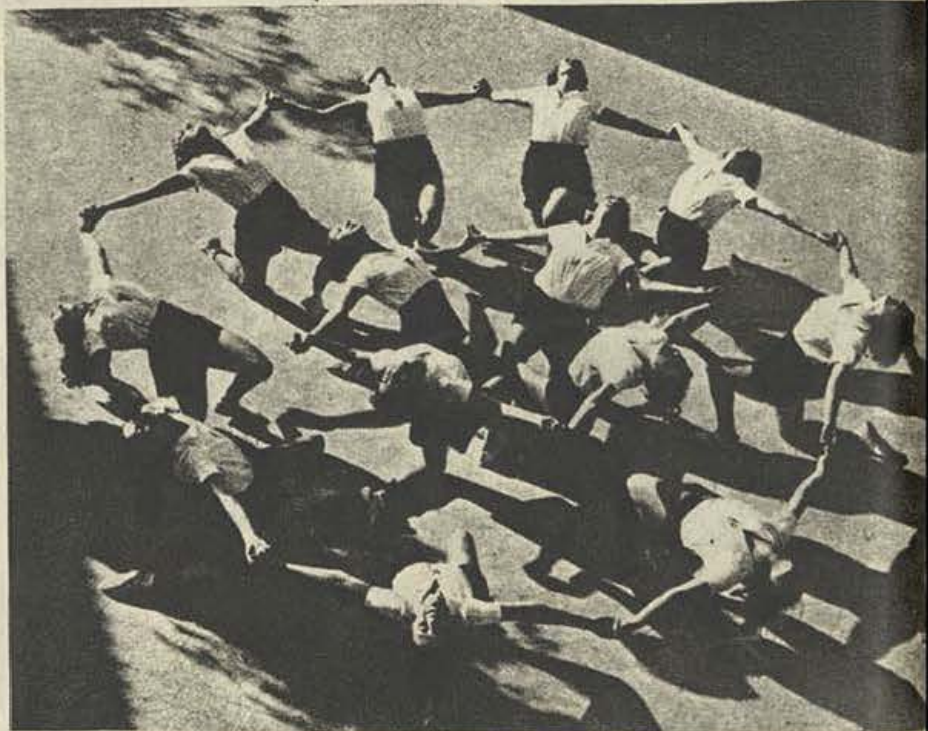
La dona té, en efecte, en aquest sentit, una doble responsabilitat, una doble missió: ésser la mare sana i forta de fills forts i sans.

Des de la seva més tendra joventut hem de considerar la nena com una futura mare, i per tal que sigui una bona mare en tots els sentits, no podem de cap manera negligir la seva educació física, la qual en certs aspectes es diferencia de la del noi.

Així ho va reconèixer el Comissariat d'Educació Física i Esports quan, en crear, al mes de desembre del 1936, l'institut per a la formació de professors, va obrir també les seves portes a les dones i va incloure en el seu programa les classes especials de gimnàstica femenina.

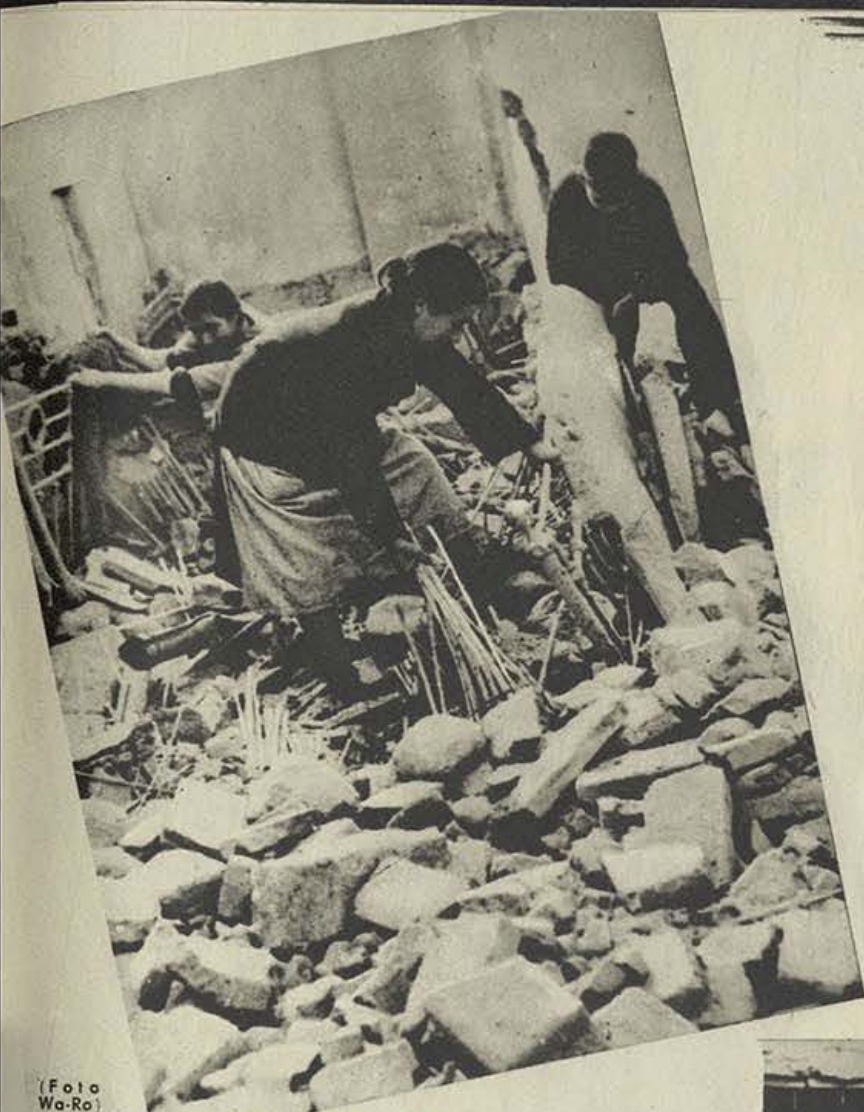
Aquest primer curs de l'Institut Català d'Educació Física és seguit per una vintena de companyes, que seran les futures professores; les primeres, a Catalunya, a les que ha estat oferta l'oportunitat d'adquirir, de manera oficial i gratuïta, els coneixements indispensables per a educar físicament els infants i els adults.

Per tal que aquests coneixements puguin ésser aplicats amb tota

CERQUEM LA SALUT PER L'EXERCICI

1. Dreta. Separeu els braços i estireu-los fortament, com si volguéssiu allargar-los més; deixeu-los caure exhalant fins l'últim alè.
2. Estintoleu una mà en algun lloc; aixequu la cama de costat, respirant fort. Feu el mateix amb l'altra cama. Heu d'estirar les cames com els braços: fortament.
3. Asseguda. El cos ben dret, els genolls flexionats, els peus ben plans. Avanceu inclinant els genolls d'un costat i després de l'altre, conservant-los sempre ben junts.
4. La mateixa posició que la del número 3, però els peus i els genolls lleugerament separats i les mans damunt dels genolls. Feu raliscau lentament les mans al llarg de les cuixes i poseu l'esquena a terra, però començant per les vèrtebres inferiors de l'esquena, i així, poc a poc, fins que el cap toqui a terra; retorneu a la primera posició.
5. Ventre a terra, braços allargats damunt del cap, avanceu estirant el bust.
6. La mateixa posició. Aixequu i després abaixu els braços, el bust i el cap.
7. Dreta. Aixequu-vos damunt la punta dels peus, després flexioneu les cames. Comenceu per fer el moviment cinc vegades, que anireu augmentant després.
8. Salteu lleugerament, llançant flexiblement les cames de costat, una després de l'altra.
9. Respireu profundament fins que la respiració torni a ésser tranquil·la.

(Foto Wa-Ro)

(Foto Torrents)

DONES MADRILENYES: SALUT!

És una de tantes nits del assedi a Madrid. Damunt la ciutat es desencadena tota la fúria enemiga. S'ataca amb violència, amb desesperació, posant en joc tota la maquinària infernal inventada pels homes per a occir homes. Però Madrid es resisteix. Un altre atac, i nova resistència. Del cervell dels capitosts facciosos, brolla aleshores una idea diabòlica. Pensen: «Els combatents de Madrid no es rendiran. És precis vence'ls assassinant la població civil, aterrint les dones perquè presionin en l'ànim dels homes.» I la idea es posa en pràctica immediatament.

Damunt les cases madrilenyes apareix la imatge espantable dels avions negres, que deixen caure gran nombre de bombes incendiàries. Ja ha agafat el foc en alguns edificis. I, d'aquells, menaça amb propagar-se a altres. I es precis extingir-lo, extingir-lol. Malgrat la pluja de metralla, malgrat la vida mateixa. Aleshores, l'inaudit: apareixen algunes dones amb galledes, i darrera d'aquelles, altres i altres. Sota la metralla, i a velocitat increïble, s'emplen les galledes d'aigua que es llança sobre els edificis sinistrats. I s'emplen un altre i un altre cop. Fins a aconseguir el propòsit. Han estat moltes hores de treball i d'angoixa. Però ningú no es queixa. Algunes han sofert en llur carn la mossegada del foc enemic. Les altres han tornat de nou als seus llocs de treball.

I ningú no sap com es diuen. Són les madrilenyes anònimes, les lluitadores incansables, les que es neguen a abandonar Madrid, on han de patir fam i privacions, per tenir un lloc a la lluita. Són les que nodrien els barris obrers, convertits avui en runes. Són les lluitadores innominades, que treballen i sofreixen en silenci.

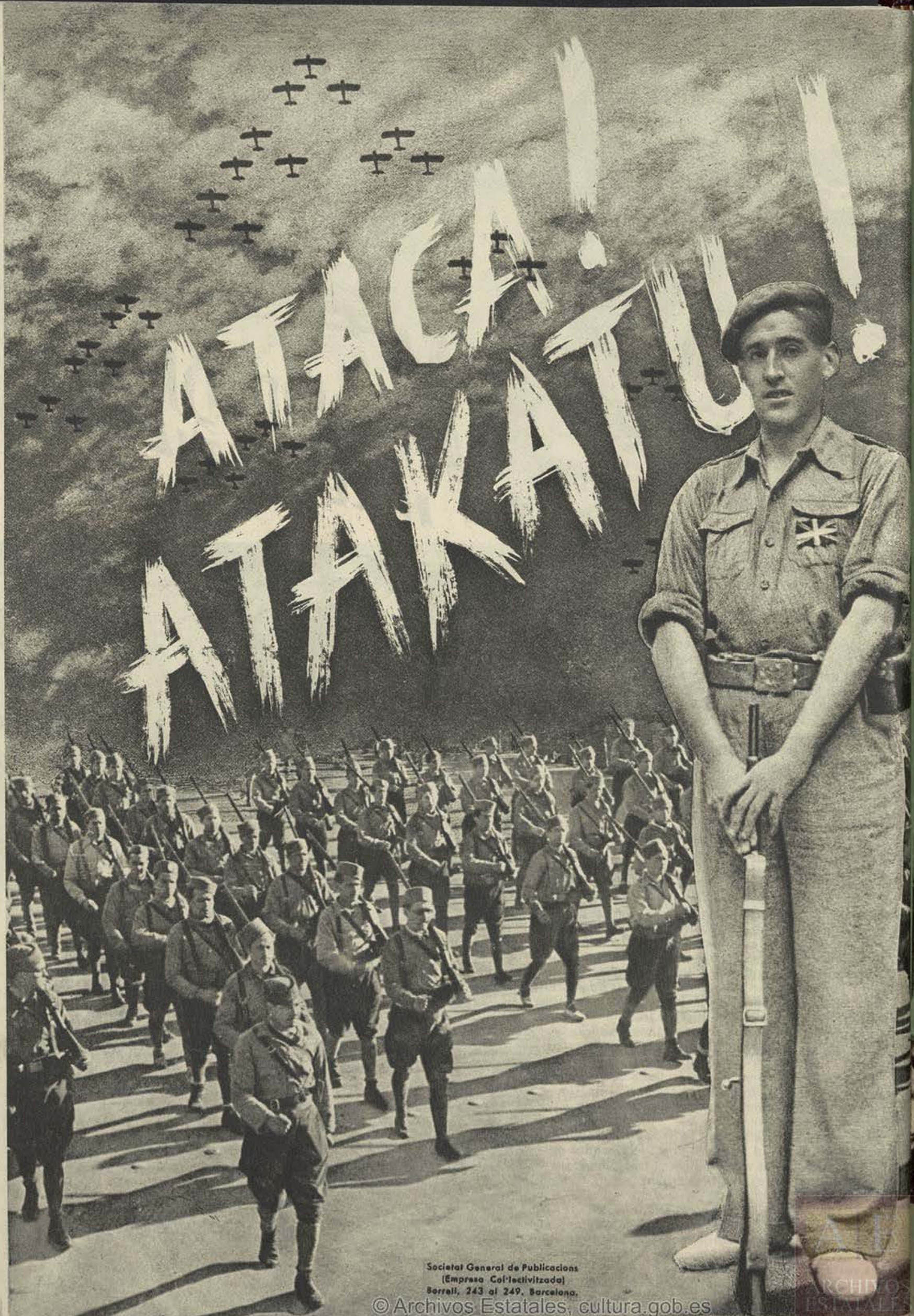
Em martelleja el cervell la frase tan repetida: Ajuda Madrid! Ajuda Euzcadil! Perquè les dones madrilenyes i les dones vascas, han passat privacions i fam. Fam! I nosaltres, malgrat l'ajut prestat, no hem sabut impedir-ho!

És per això que en pensar en aquestes dones obreres, enflaquides per la fam i la sofrença, amb el rostre i les mans emmascarats pel fum, nosaltres, les dones de reraguada, perfumades, lluint els nostres nous vestits primaverals, experimen

tem quelcom així com un rubor... Júlia ALVAREZ

(Foto Wa-Ro)

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Borrell, 243 al 249, Barcelona.

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

ARCHIVO
ESTATALES

Núm. 7, 1-VII-1937

Companya

REVISTA DE LA DONA

SURT ELS DIES 1 I 15 DE CADA MES

Any I N.º 7

1 de juliol del 1937

30
cèntims

Foto-muntatges
M. FRIEDFELD

Aquesta dona, de La Ràpita d'Alfacs, aprèn de pescar per a
mantenir els seus fillets quan el marit se n'hagi d'anar al front.

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

ARCHIVOS
ESTATALES

LLUÍS DÍAZ

Un heroi, entre tants...

LA tarda és d'una dolcesa tota estival. Montjuïc s'enjoia amb els seus verds tendres, amb les seves avingudes florides, amb el seu cel mediterrani...

Passen parcelles enllaçades, infants joganers, colomins esverats...

En l'aire vibra l'amor, la joia de viure, l'esperança...

Hom oblida la guerra. Però la guerra és. La veiem tot d'una, amb el seu seguici de sofrenes, d'odis, de mort...

En la frondositat dels arbres del parc barcelonès hi ha un hospital de sang, on els homes, clavats en un llit, pateixen, esperen, moren...

M'he atansat a qualsevol d'ells. Per què hauria triat? Tots són humils herois del poble que han ofrenat llurs vides per la llibertat, i ara... son ací, encadenats pel sofriment.

Lluís Díaz, un entre tants. Li diuen «el comandant». Per què «el comandant»? Tant se val! El que jo vull és comprendre el dolor humà, les vibracions humanes...

Lluís Díaz, un entre tants...

Em somriu amb aquella dolcesa juvenívola, amb aquell agraïment inconscient del que veu atansar-se un possible amic quan hom roman estacat a un jac, mentre al defora la primavera pessigolleja el món i fa les fulles tendres i commovedores, i els ocells xerrotejadors, i els homes enamorats.

Lluís Díaz, un flequer, fill de Madrid, un poc orgullós i un poc ingenu, content de la meua atenció.

Mentre parla em somriu.

Va ésser al front de Madrid, en sortir d'una trinxera per a anar a cercar municions. Feia estona que se li havien acabat i el tinent el comminava a sortir, però les granades petaven qui-sap-lo, i Lluís tenia por. Ho confessa ingenuament, honradament. A la fi va decidir-se. No havia fet encara deu passes quan la granada va caure-li a un metre escàs. Ell, esverat, no sapigué fugir. L'horripilant artefacte rodava fatalment devés ell. Se'l va sentir entre les cames sense adonar-se'n, i en tocar-li un peu va esclatar. Va esclatar, amb una flamarada i un soroll

esgarrifassos, i Lluís va sentir-se socarrimat, ofegat, defallent... Ja no va sentir res més fins que va trobar-se a l'hospital. Fou a Uclés, a la província de Cuenca.

Primera operació. El pobre xicot estava crivellat de metralla. Quan començava a millorar l'hagueren de treure a corre-cuita perquè arribaven nous ferits i no hi havia prou llits a l'hospital.

El dugueren a València.

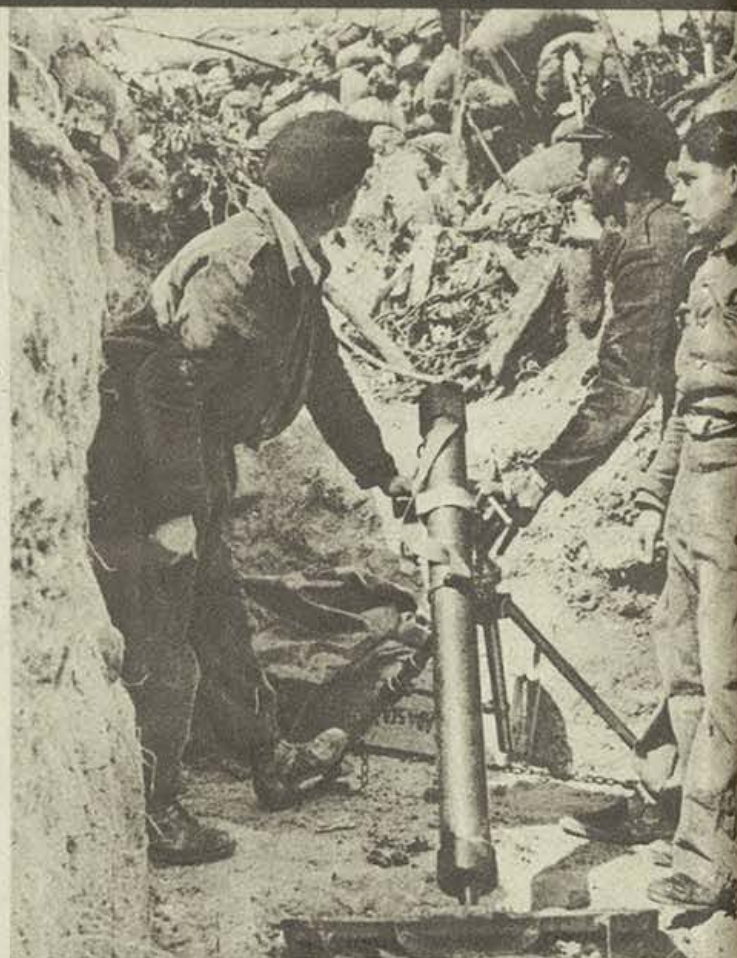
Segona operació. Mentre l'estavan operant, els avions feixistes deixaven anar les bombes per damunt la ciutat indefensa. En caigueren a l'hospital. Lluís les sentia petar allí mateix, mentre els cirurgians seguien llur tasca.

Aleshores el dugueren a Barcelona.

Tercera operació. Mai no acabaven de treure-li tota la metralla que duia dintre el cos. Se li va infectar una cama. Ell pensà que l'anava a perdre. Ja plorava aquell membre important, que serveix, entre altres coses, per a ballar xotis castissos amb una parella adient.

Fa sis mesos sencers que s'arrossega pels llits dels hospitals, però això no li fa perdre l'optimisme; m'ho diu somrient i esperançat, ara que ja es veu les dues cames salvades.

Afegeix que desitja tornar al front, defensar Madrid, contribuir en el que pugui a la independència ibèrica. Tota la seva família és a Madrid, i no volen abandonar-lo. «Ací hem de vèncer o morir — diu —. Quan hom veu que li envaeixen la terra que hom estima...!» Però Lluís tremola per la seva mare. La pobra dona ja és velleja i Lluís té por que, en arribar els avions, no pugui córrer a la recerca d'un refugi. «Si caigués — diu, preocupat —, podria trencar-se una cama o obrir-se el cap...» A Lluís no se li acut que les granades puguin tocar

aquell ésser estimat que vol romandre a Madrid costi el que costi. No: Lluís té confiança en els refugis, té confiança en els oficials, té confiança en la població civil... Els ulls li riu, li riu sempre, malgrat la coixera, malgrat l'absència d'éssers estimats...

—Quan arribi a Madrid — diu —, com abraçaré la meua germana! L'estimo tant...! I la pobra mare... —

Se li humitegen els ulls.

Heus ací l'anhel d'aquest xicot, ben simple, ben natural i també ben just. Estimar la família, estimar la terra, desitjar l'amor i la pau, defensar la pàtria... Viure i morir simplement, honradament... Ell, Lluís Díaz, un entre tants, és l'home en el qual jo crec i en el qual espero.

—A reveure, Lluís Díaz, i gràcies... —

Ell creu que aquest «gràcies» va adreçat a l'horeta de xerrada que hem tingut.

—Oh, de res — diu, complagut d'haver passat una estona i d'haver-se adonat que tot un diari volia parlar d'ell i publicar-li la fotografia. Però aquell «gràcies» meu no anava adreçat a la parla amical de Lluís Díaz: anava adreçat a la seva honrada, heroica i anònima defensa de la terra i de les llibertats del poble.

Aurora BERTRANA

En un mes, preparació de vint mil dones per a les indústries més relacionades amb la guerra.

En data propera es celebrarà a Barcelona un gran congrés del Socors Roig Internacional, EL CONGRÉS DE LA UNITAT.

ENSORDREU EL FEMINISME!

A Bèlgica hi ha hagut tota una setmana d'actes femenins a favor de la Ibèria antifeixista i democràtica. Discursos, manifestacions, pancartes amb mots abrindats d'entusiasme, recapta per a tramesa de queviures i de robes per als refugiats...

És una prova més de com el món sencer vibra d'admiració enfront del valent poble ibèric.

D'arreu de la terra ens arriben missatges d'encoratjament. Malgrat la farsa indigna de la No-Intervenció i de l'esclatant fallida de la Societat de Nacions, el proletariat d'Europa, d'Àsia i d'Amèrica ens allarga les mans al crit ferm de

RESISTIU I VENCEREM!

A París s'està preparant un dels actes femenins antifeixistes més importants del món. Hi assistiran representants de tots els països.

Es tracta de «Journées d'Amitié Internationale», en les quals prendran part activa tot de dones importants d'arreu, sota el doble lema

PER LA DEFENSA DELS DRETS DE LA DONA I DE L'INFANT

PER LA DEFENSA DE LA PAU I DE LA LLIBERTAT

Aquests actes, que varen començar el 30 de juny i duraran fins el 13 de juliol estan organitzats pel Comitè Mundial de Dones.

Noms tan il·lustres com els d'Irene Joliot-Curie, premi Nobel de Química; Magdalena Charnaux, aviadora; G. Araquistain, en nom d'Espanya, per no anomenar-ne més, figuren al Comitè d'Honor.

Entre els temes de les conferències es destaquen:

«Les femmes dans les événements d'Espagne», per Dolors Ibarruri; «Les femmes dans les fonctions municipales», per Clara Bari, Elena Langevin i Cecília Vassart; «Les femmes dans les fonctions parlementaires», per Ellen Wilkinson i Francesca Plaminkova, i «Les femmes dans les fonctions gouvernementales», per una delegada soviètica.

També hi haurà una conferència pro-Espanya republicana.

Tenim notícies que aquesta gran manifestació femenina serà d'una transcendència tota particular, degut als moments d'intensa emoció que viu el món sencer davant la guerra espanyola.

Sabem que els Comitès de Dones Antifeixistes de Catalunya hi seran degudament representats.

el treball de la dona al camp.

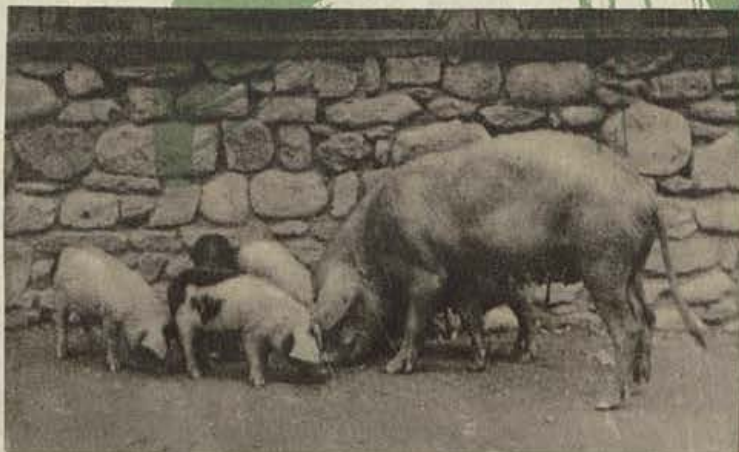

CAMPEROLA!

CAMPEROLA, mira el blat madur. Et crida; et reclama.

Afanya't, camperola, afanya't!

Les messes, tot balancejant-se, et diuen que és l'hora. Que canti la falç, que corrin els trills i que xiuxiuegin les màquines; que els vents d'estiu que passen pels teus camps arribin fins als germans que lluiten per la teva llibertat saturats dels grans daurats que ventin amb el ritme accelerat del teu treball amb el compàs viu que marquen en la fàbrica les obreres de xoc...

Segadors de xoc, als camps! Brigades de xoc, a les eres! La collita aplegada més de pressa que mai, perquè és necessari.

Quan contemplis els teus graners plens podràs sentir-te contenta: hauràs ajudat a guanyar la guerra, a derrotar l'esclavatge feixista.

Camperola que has sembrat el blat, que has acaronat la terra amb la teva mirada, que has aju-pit el teu cos cuidant-la amb fe i amb tendresa maternal, la terra és teva, la collita et pertany, i no consentirem que ningú te la prengui, perquè ningú com tu l'ha anhelada i l'ha suada.

Afanya't! Afanya't!

Tu guanyaràs al feixisme amb la falç, recollint el blat al seu temps, igual com ho fan els heroics exèrcits del poble als fronts de combat.

I sí, guanyarem la guerra, malgrat tot, i en els teus camps, objectiu primordial teu i de tots els teus avantpassats, construirem granges alliberadores, plenes de màquines, que et faran la feina planera, i seran teves, perquè tu has fet de la terra una altra mare fecunda.

Els teus nens tindran escoles i mestres de veritat, i viuran contents, sense por als avions negres del feixisme assassí.

Tu, mentrestant, somriuràs satisfeta dins la pau harmoniosa que el teu treball haurà ajudat a conquerir,

Els graners de Catalunya t'esperen i confien en tu.

Ompler-les, camperola, fins a vessar!

Afanya't! Afanya't!

Teresa PROENSA

Delegada del Socors Roig Internacional de Mèxic.

En un mes, preparació de vint mil dones per a les indústries més relacionades amb la guerra.

PER A PRODUIR MÉS I MILLOR

BRIGADES DE XOC

EN la fàbrica Pirelli. Abans, a mans d'uns italians feixistes. Avui, a mans dels obrers que la treballen.

El Grup d'Amigues de COMPANYYA vol formar una brigada de xoc. Les obreres Maria Sellarés, Assumpció Escobar, Dolors Rius i Guadalupe Caballero ens parlen de llur iniciativa.

GUADALUPE CABALLERO, de les Juventuts Socialistes Unificades. Parla fogosa i plena de fe:

—La nostra brigada treballarà més bé que ningú, la qual cosa esdevé molt difícil, car les obreres d'aquí han acceptat tot de sacrificis. Treballen quaranta vuit hores i solament en cobren quaranta; les vuit que resten són per al front. Les dones també fem els torns de nit. Quan hi havia el burgès això estava prohibit, però ara, com que és per a nosaltres, renunciem a tot per tal de guanyar aviat la guerra.

La nostra brigada de xoc la volem per a produir més i per a millorar la producció. Jo faig tubs de goma, i vull fer-ne cada dia alguns més que ahir. Més i millor.—

ASSUMPCIÓ ESCOBAR, d'Esquerra Republicana:

—Treballo des de les cinc del matí fins les dues de la

tarda. No em fa res, però, tornar a les tres de la tarda a la fàbrica i romandre-hi fins les set del vespre. Més treballen al front!—

DOLORS RIUS, de la U. G. T. Dona modesta i silenciosa:

—Faig rotllanes de goma per a conserves. Són molt útils al front, perquè el que mengen més els nostres companys són conserves. Per això cada dia n'he de fer més, més i més. I també cal que cada dia el meu treball es perfeccioni, car d'altra manera les rotllanes es trenquen en des-tapar la caixa de conserves i aleshores hom no pot obrir-les.—

MARIA SELLARÉS, de la C. N. T. Gest optimista i segur:

—Mentre els homes lluiten al front, nosaltres, ací, farem anar les fàbriques. Han de marxar les llesves a l'Exèrcit Popular Regular, ben aviat, quant més aviat hi vagin, més aviat guanyarem la guerra.

—No tens company?

—Tinc promès i ja ha estat al front. Però si cal que vagi novament a lluitar jo no el desanimaré pas. Per a mi fóra un honor i una glòria tenir-lo a la guerra. Mentrestant jo treballaré amb totes les meves forces.—

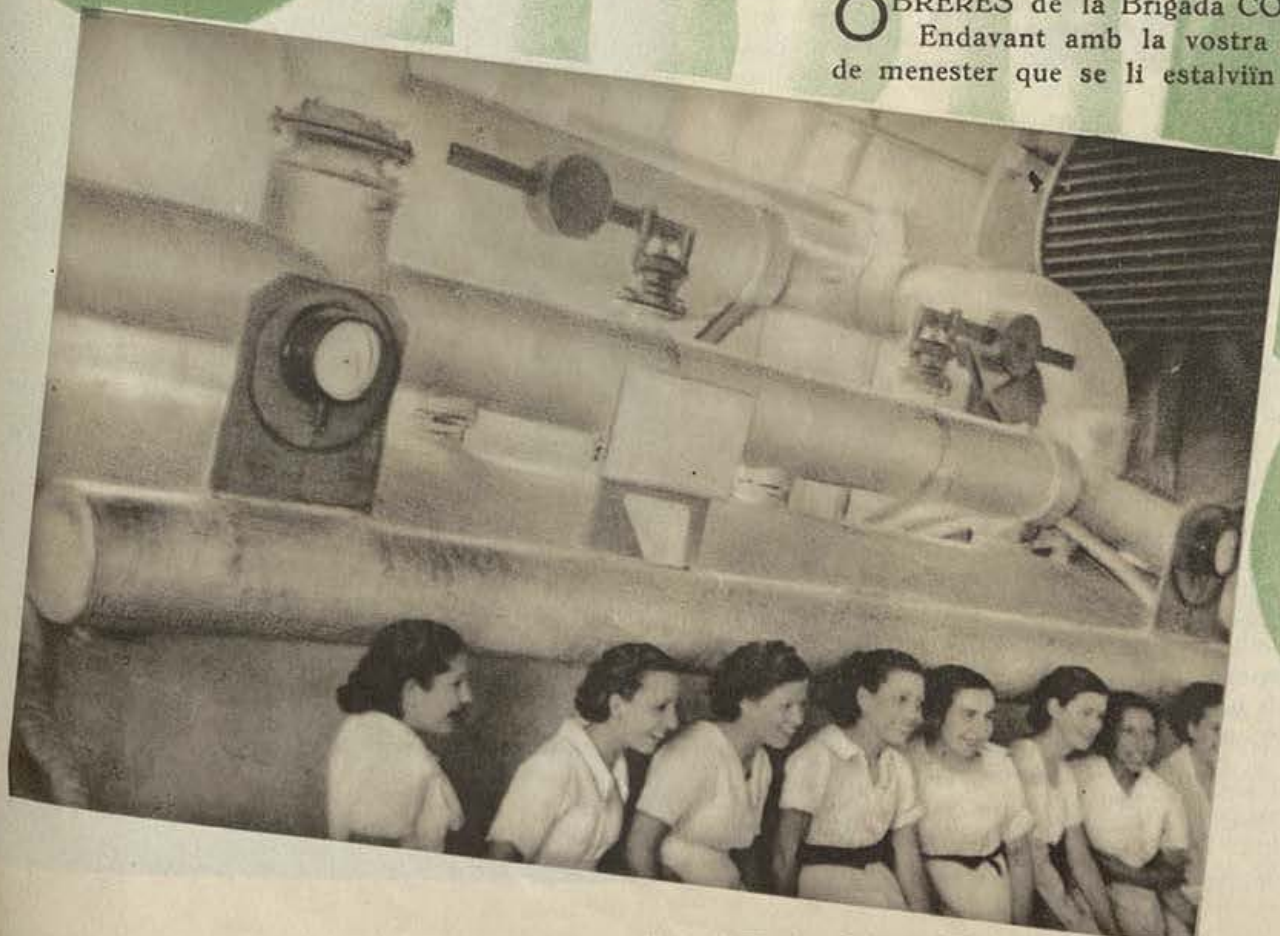
OBRERES de la Brigada COMPANYYA:

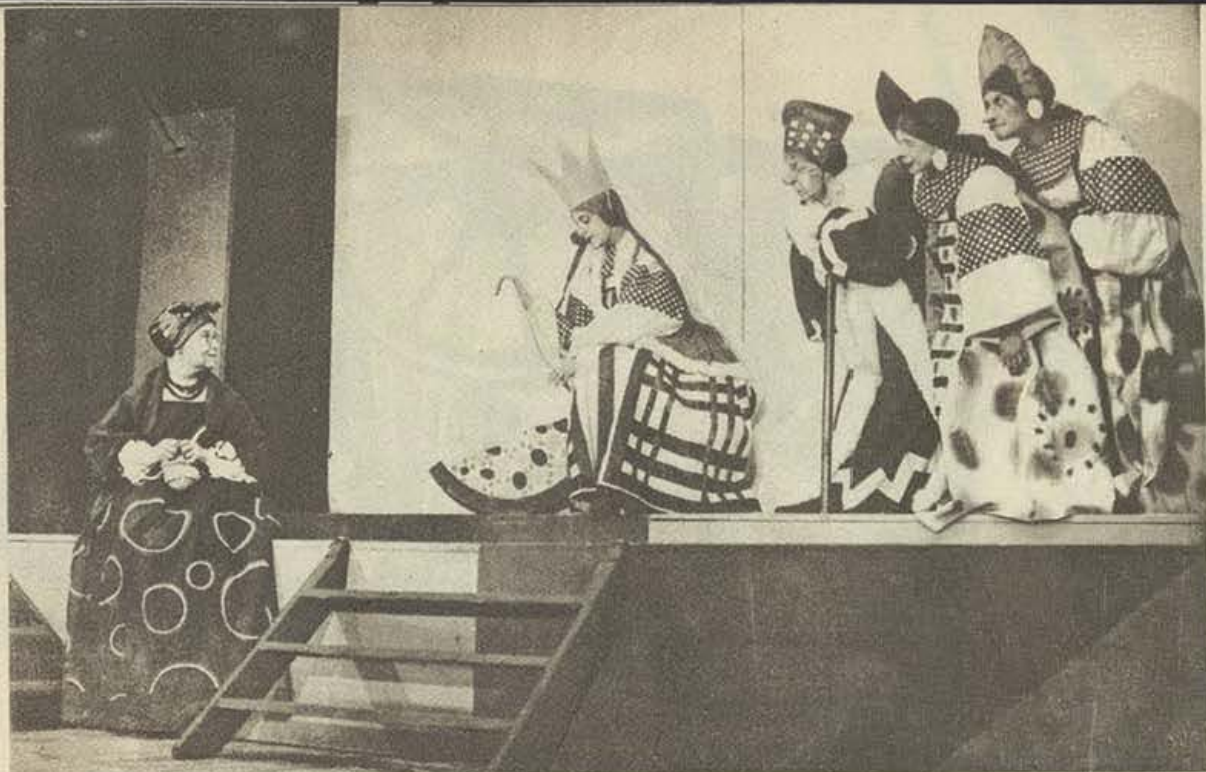
Endavant amb la vostra iniciativa. Catalunya ha de menester que se li estalviïn matèries primes. Cal

que augmenti la seva producció. Cal que millori el seu rendiment. Si ràpidament us convertiu en obres qualificades, en «stajanovistes», el vostre nom roman-drà escrit en la història de la llibertat i del progrés com el nom d'un dels proletaris que varen salvar Espanya, Catalunya i Bascònia del crim i de la barbàrie feixistes.

Endavant, companyes!

VISCA LA BRIGADA DE XOC DE «COMPANYA»!

Parlant amb Matilde Huici

Com comprenen l'infant els pobles nous

MATILDE Huici, l'advocada espanyola, del Consell Superior de Protecció de Menors, delegada d'Espanya al Comitè del Nen a la Societat de Nacions i pensionada pel Govern de la República a la U. R. S. S., ha estat a Barcelona, no fa gaires dies, de pas en un dels seus viatges. Aprofitant l'esdeveniment, hem anat a parlar amb ella. Hom en treu sempre profit de la conversa amb una dona tan intel·ligent, tan exquisida i tan pregonament sensible com Matilde Huici.

Ella, tota gentilesa, ha satisfet amplement la nostra aspiració, i de mica en mica hem anat submergint-nos en el corrent arrabassador de les paraules. Parlem de moltes coses. Però tot d'una encetem un tema suggestiu que ja no hem de deixar: l'infant. El gran tema, el tema immens, apassionant, abassegador. I és un plaer traïr d'ell amb Matilde Huici, la qual copsa, amb la seva sublimitat i finor d'esperit, tots els matisos, tots els replecs de la psicologia infantil.

Ella opina que no s'han comprès els infants fins ara. Que el món sencer ha tingut un concepte errat de l'ànima del nen, i que no s'ha encaparrat ni poc ni massa en cercar els camins que podien conduir-hi. Aleshores ens diu que és sols la U. R. S. S. la que sembla que s'ha preocupat seriosament d'aquest problema. A la U. R. S. S. es lluita i es treballa per arribar a comprendre i interpretar l'infant.

—De fet, ho han conseguit —ens diu—. Es meravellosa la comprensió que dels nens té la Rússia soviètica. Certament, no hi han planyut esforços, sentit comú, diners ni intel·ligència. I han arribat a conclusions formidables...—

Nosaltres, a contràcor, estem submergits encara en la rutina i en la incomprensió. Li demanem, plenes d'interès, quines són aquestes conclusions.

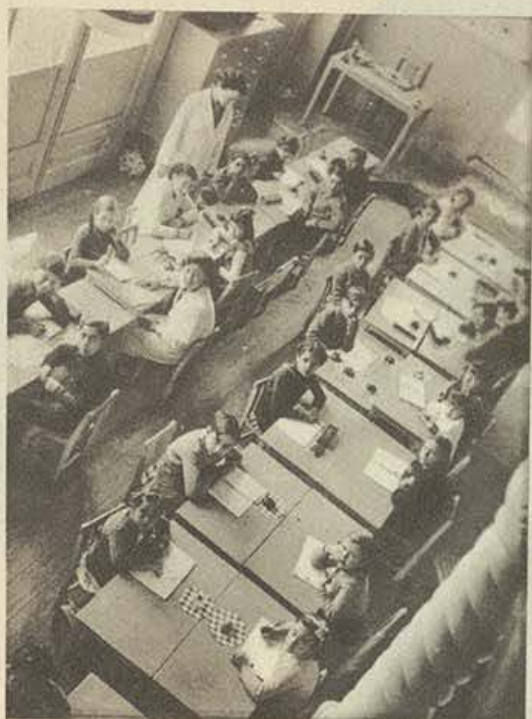
—Senzillament: que la personalitat de l'infant ha de respectar-se sempre, deixant que existeixi per ella mateixa; estimar-la i estudiar-la. Molts creuen que l'ideal és que els infants esdevinguin «homenets», amb una sèrie de qualitats manllevades als adults, transformant-los en una lamentable i trista caricatura de l'home fet. Això és convertir l'infant en víctima de l'adult. A les velles pedagogies l'adult s'erigeix en ésser superior, en un pedestal de ridícul orgull, i no es digna prendre l'infant seriosament, observar-lo i interpretar les seves singulars reaccions, l'existència de les quals ni tan sols sospita.—

Assentim.

—Quins mitjans empen els russos per a desviar-se d'aquest criteri?

—Oh, no n'estalvien cap! Heu de pensar que hi ha un veritable luxe de material pedagògic. L'educació de l'infant és tota ella flexible, per a emmotllar-se al polimorfisme de la mainada. S'han desterrat totes les

UNA CASA COMERCIAL IDEALITZADA

pessetes, les quals s'han donat per a despeses de guerra.

Han estat uns grans col·laboradors d'Ajut Infantil de Reraguarda. S'han donat compte del que suposa aquesta magnífica institució, i del deure que tenim tots els catalans de recordar-nos que a Catalunya hi ha milers de nens refugiats que necessiten l'ajut de tots.

Els han estat els que han fet girar als barcelonins els ulls de cara a Astúries, vers aquests miners heroics que lluiten amb un braó inigualable. «Astúries! Cal ajudar Astúries!» han cridat. I han començat a donar exemple organitzant un magnífic festival per a obtenir mitjans i muntant amb llur esforç una colònia de vint-i-cinc nens asturians a Moia.

Les dependents de la casa Vilardell, que han hagut de romandre tota la jornada a peu dret darrera del taulell, aguantant més d'una les impertinències de les compradores, quan és l'hora de plegar no senten la fatiga del dia perquè saben que no tenen dret a sentir-la mentre liguin companys en les trinxeres que donen 'lur vida per la causa. I llavors comencen una altra tasca: fer roba per als nostres combatents.

Fan més, encara, aquestes dones admirables de la casa Vilardell: vuit d'elles donen setmanalment llur sang per a la transfusió als hospitals.

Els ciutadans indiferents que passen davant per davant d'aquesta casa i que es miren aquelles dones i homes que entren a treballar, ignoren els sacrificis, l'amor i l'esperit desinteressat i humanitari que els guia. És a dir, la part dolça i plena de llurs vides: l'ideal.

I després de la conversa que ens ha fet sabedores de totes aquestes dades interessants, passem a visitar l'escola.

No us sembla que una casa comercial que ha pensat i ha realitzat admirablement la idea d'instruir els fills dels empleats no és una casa vulgar?

Durant el dia, l'escola infantil està oberta als nens i nenes dels dependents, i, cap al tard, als mateixos empleats.

Hem visitat quatre aules del ciosament netes, polides, ben airejades i esquisidament decorades.

A cada una d'elles s'hi dona un en-

senyament diferent: càlcul mercantil, anglès, francès, català...

Hi reben ensenyament uns cent empleats. Al primer curs de francès hi ha inscrits uns quaranta alumnes.

L'amable company que ens guia a través de les sales ens mostra, amb simple satisfacció, la sala d'actes, on ja els dependents i dependents de la casa han pogut oir la veu d'alguns dels nostres intel·lectuals més destacats.

Projectes?

Demaneu!

—Quan la guerra s'acabi, quan haguem vençut el feixisme, llavors... De moment, la preocupació de tots nosaltres és la mateixa: treballar, sacrificar-nos tots, per a arribar a la victòria final, al triomf definitiu de la llibertat.

Maria ALBA

NO tot és comerç en un d'aquests monumentals edificis de les nostres avingudes barcelonenses. Hi entreu. D'antuvi, sentiu la xerrameca dels venedors i dels compradors.

Veieu els taulells, darrera els quals el dependent s'inclina, polit i servicial, enfront de la dama indecisa o desmenjada, que tria, remena, pregunta, inquireix, vacil·la i finalment compra o no compra, segons l'humor, segons l'estat del portamonedes, segons l'atractiu de la mercaderia.

Deixeu aquest enrenou i us endinseu per l'edifici, escala amunt.

Encara taulells, encara comerç, encara administració.

Més amunt, més amunt...

I tot d'una «copseu» l'ànima de la casa, descobriu l'esperit pel seu cantó més refinat: l'ideal.

Què fóra el món sense l'ideal?

Diners, diners, esclavatge, sofriment... Heus ací el que ha estat fins avui. Ara, però, hom sent que dins d'aquests temples del comerç pot esclatar una llum vivíssima. En el cor d'aquest grup d'homes que fan anar de dalt a baix tot l'engranatge comercial hi vibra un desig de cultura, un anhel humanitari i democràtic.

Els companys de la casa Vilardell no han perdut mai de vista que estem en guerra. I s'han després generosament d'un cinc per cent de llur sou, que ha sumat cent vint-i-vuit mil

EN GUILLEM A L'ILLA VOLCÀNICA

(Continuació)

Però on era Ull de Vidre? Començà a cridar-lo.

—Ull de Vidre... Ull de Vidre...— murmurà suau-ment, poruc.

No res més que el silenci li respongué.

—Ull de Vidre! Ull de Vidre!— continuà, pujant de to.

—Ull de Vidre! Ull de Vidre!— cridà, angoixós.

Com enyorava ara el seu company! Com hauria volgut tenir-lo prop!

Però el seu crit ressonava paorós, esgarriador, barreja amb el tro llunyà de l'onada que s'esberlava contra l'invisible i ferreny roquer.

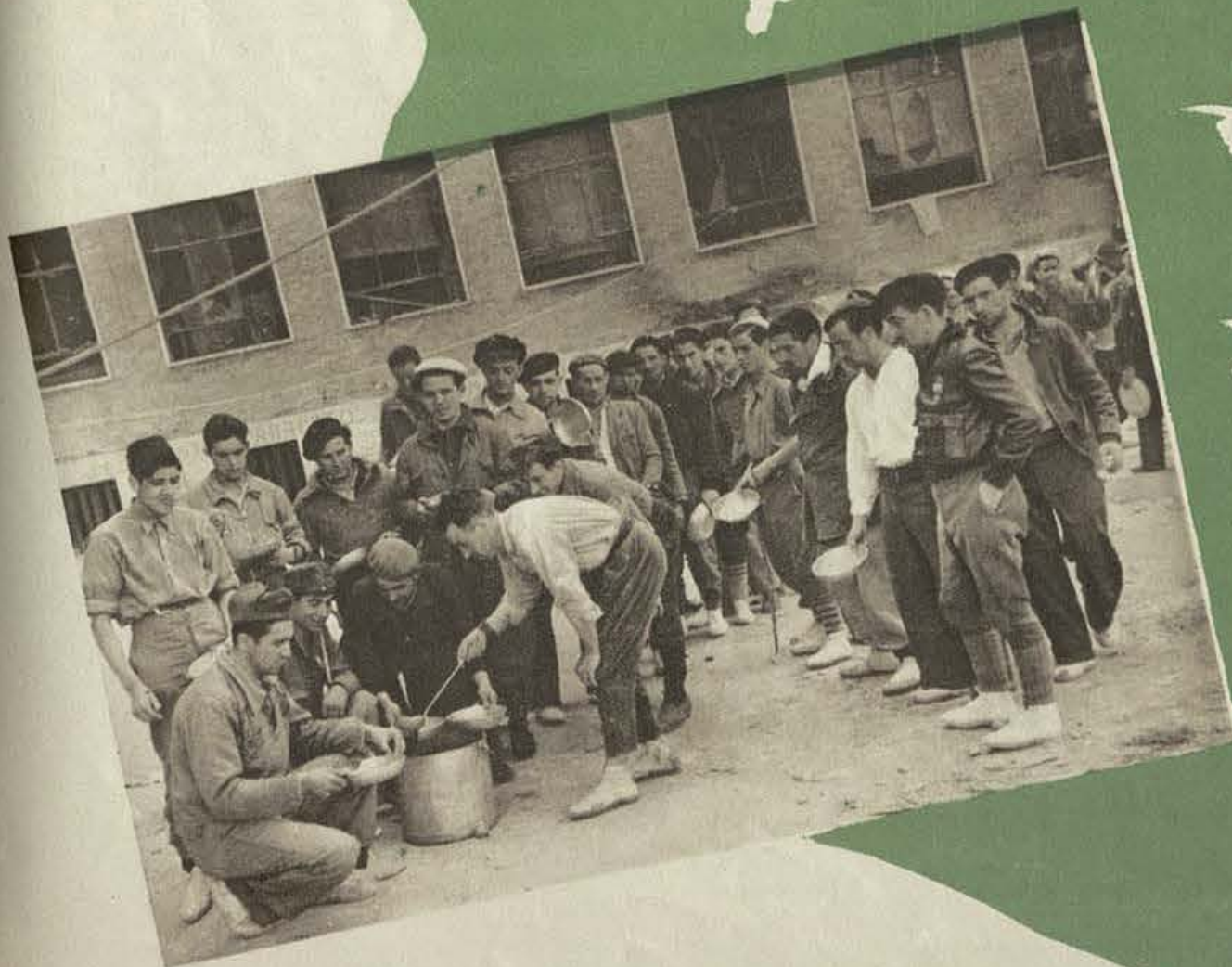
Guillem tornà a tenir por.

«Quina solitud —pensà—. Ara recordo que érem en ple Pacífic i que milers i milers d'illes el poblen. Sóc damunt d'una d'aquestes terres misterioses —seguí raonant mentalment—. No cal

fer més sinó esperar la llum (Continúa a la pàgina 14)

MENTRE ELLS LLUITEN...

MENTRE els homes defensen pam a pam el nostre sol nacional, i es superen cada dia amb més heroisme per a mantenir la independència de la nostra pàtria; mentre retruny el canó i es sent el zumb-zum de mort dels avions; mentre esclaten les bombes i es refusen els carros d'assalt alemanys i els tancs italians; mentre, en una paraula, els homes combaten al front per a defensar les vides de tots els que vivim en les ciutats i pobles de la reraguarda, amenaçats constantment per les hordes salvatges dels feixistes de Franco, Hitler i Mussolini, ací al camp, ací a la ciutat, es treballa i es lluita per a atendre les necessitats dels herois de les trinxeres.

Que no els manqui res! Aquesta és la consigna de la reraguarda. De pressa! Aquest és el prec del front. Els obrers més conscients i els camperols més avençats treballen amb afany i sacrifici i s'emporten en llur ritme accelerat els que són menys comprensius, als més indiferents, als més ganduls.

A les trinxeres el menjar és tan important com les municions. Un fusell sense bala amb prou feines serveix; un soldat sense menjar amb prou feines és útil. Les municions es fan a les fàbriques i el menjar surt del camp. Heus ací dos dels suports més fermes de la victòria: la fàbrica i el camp. De pressa, obrers del camp i de la ciutat! Proveïu de tot als camarades del front. Armes, municions, queviures...

La nostra terra catalana és ferma, generosa i ubèrrima. Poques la superen en producció. Avui dia, entre ella i la terra valenciana alimenten tota la Ibèria antifeixista. La comarca tortosina, on ens ha portat la propaganda de la nostra COMPANYYA, produeix blat i arròs. La mateixa terra i en el mateix any es sembla, primer, de blat i, després, d'arròs. Ara, pel juliol, el blat ja ha estat portat a les eres, i arribem a punt de sorprendre les camperoles —ja que són en majoria dones les que veiem— ocupades en les tasques de l'arròs.

Heus ací els «quadres». Són uns rectangles regulars curulls d'aigua, que, albirats de lluny, semblen estanys.

Els serveix de veritat una franja verda i estreta per on cal fer equilibris per a caminar-hi i exposar-se més que en la corda llarga dels circs i gimnasos. A la dreta, aigua fangosa; a l'esquerra, terreny lliscós; i al mig, una cinta de terra en la que hom es vau negre per a posar-hi els dos peus.

—Atenció a les teves espadanyes blanques, camarada Martí!

Les camperoles caminen amb gràcia i despreocupació per aquell encinat.

Estan trasplantant l'arròs amb el fang fins als genolls. Aquell arròs tan blanc i tan net que us venen a les botigues és molt brut d'obtenir.

Aquestes arrosseres no tenen neto més que la cara i volen de totes passades anar-se a arranjat a casa llur (que no està precisament als enforns, sinó a més de dos quilòmetres) quan veuen que els anam a fer una fotografia. Inútil disuadir-les: algunes se'n van, altres es queden.

Mentre ens expliquen les feines del cultiu, la camarada Martí es llança a fer un «miting rellamp». Sento com una camperola la interromp i li crida:

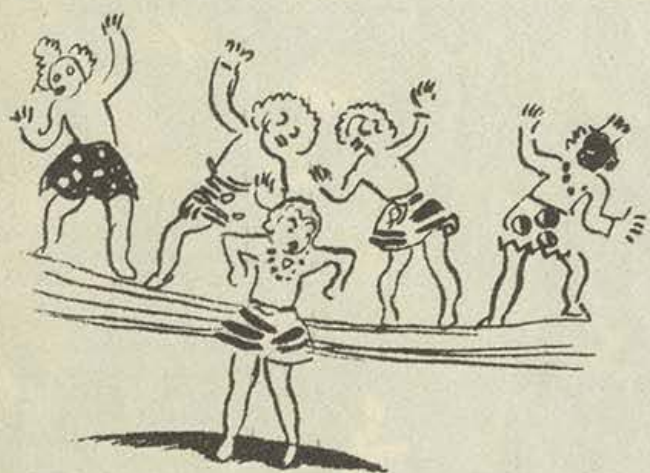
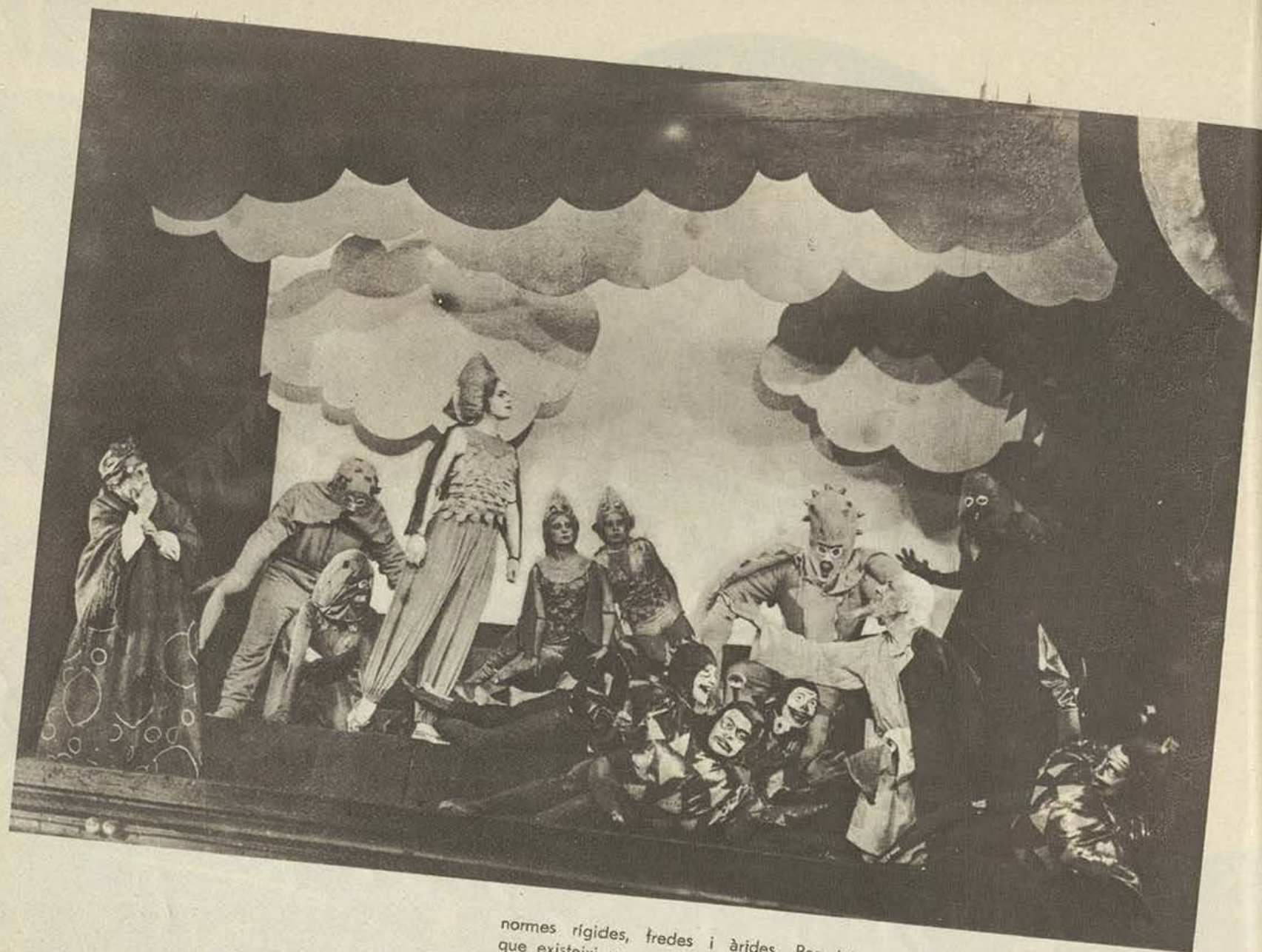
—Altra volta a votar! El que manca és que no ens enganyeu.

L'oradora la tranquil·litza.

—No hem vingut a demanar-vos res: no som senyoretes electoreres.

Tan persuasiu, tan convincent vol fer ésser el seu to, tan enèrgic el seu gest, que, zasl, ja està! En aixecar els braços amb tanta violència, la camarada Martí es capbussa, contra la seva voluntat, dintre de l'aigua on s'e-là trasplantant l'arròs. Però, sense immutar-se, prossegueix des d'allí, igual que al camp i a la ciutat, el seu miting.

Aquest incident i les raons que dona l'oradora fan renàixer la confiança a les camperoles, que des d'aquest moment, i ja totes dintre de l'aigua, demostren llur simpatia envers COMPANYYA i la seva tasca cultural i orientadora.

normes rígides, fredes i àrides. Per tal que existeixi una autèntica comprensió dels alumnes, per cada quinze d'ells hi ha almenys un mestre. Després, perquè vegu fins a quin punt arriba a la Unió Soviètica la preocupació i el respecte per l'infant, es fa de les escoles veritables llars, i són àpats dels menuts.

—I els principis bàsics de l'educació, quins són?

—En primer lloc, l'estètica. Sempre, sempre l'estètica! És una obsessió, una obsessió sana i benefactora, la que la U. R. S. S. sent per la bellesa. La vol sempre, a tot arreu, com un plaer i com un estímul a l'educació, al treball... Fins a les fàbriques ha creat reconets bells i acollidors... Saben a bastament l'eficiència de la bellesa com a mètode indirecte d'aplicació...

—S'inculquen als infants les idees en les quals es desenvolupa el règim soviètic?

—Sí, naturalment. Ells volen fer una humanitat forta i benaurada i pugen els infants en els principis, que barrejats a la carn i a la sang signifiquen la redempció. Per bé que respectant sempre, com ja hem dit, la personalitat del nen. Els inculquen la idea del valor del propi esforç, fent que s'adonin de què és només amb ell que abastaran el que desitgen, i la de la solidaritat, ajut i amor als altres. Es curiosíssim veure com a l'escola, a l'hora de llevar-se, l'infant de set anys vesteix el de quatre i porta a terme tot el que l'altre no pot encara realitzar.

—Hem sentit parlar dels «cercles d'inventors»... Es cert que existeixen?

—Oh, sí. I és una de les institucions més reeixides, sabeu? Imagineu-vos que és el desmentiment rotund del criteri dels altres països: «es prenen seriosament els invents dels infants.» Segons on, això semblaria com una mena de blasfèmia. Però a la U. R. S. S., no. Els infants, estimulats, treballen, inventen, i aquesta facultat creadora mai no es menysprea, i sempre s'alena i aprofita: una altra de les formes del respecte a l'infant. I després hi ha el teatre...

—Oh, parlem-nos-en!

—Feu bé d'interessar-vos. És quasi bé un prodigi. A la U. R. S. S. hi ha almenys cent teatres exclusivament per a infants, amb obres els arguments de les quals han construït els infants mateixos, entre tots. Ells críliquen, fan observacions, donen suggerències... L'obra s'estrena al teatre d'assaig, i a la representació assisteixen els infants i llurs professors. Mentre la representació dura, els mestres-psicòlegs passen per entre els infants, i anoten les diverses reaccions que en ells produeix l'obra. D'aquí en surt la classificació dels nens i la determinació de l'espectacle que els convé: als excessivament excitables se'ls donen obres serenes, i als apàtics, quadres ràpids i moguts. Però mai, i a cap d'ells, coses truculentes.

—Ho heu dit justament: quasi bé un prodigi!

Però hi ha en els ulls de Matilde Huici un optimisme que se'n encomana, i ens fa pensar que aquest prodigi aviat serà també una realitat a la nostra terra, d'horitzons lliures i amples...

TANISCHK'

EN UN MES ES NECESSITEN VINT MIL DONES

CANALITZANT l'impuls generós de les dones, que desitgen d'una manera ferma i decidida col·laborar activament amb llur esforç a guanyar la guerra, la Conselleria de Treball ha dut a terme una tasca que ha de satisfer els desitjos de les dones antifeixistes que volen incorporar-se a la lluita en una forma activa.

Ens entrevistem amb les companyes Díaz i Pérez Enciso, que col·laboren amb dita Conselleria en l'estructuració definitiva del projecte d'adaptació professional femenina.

-En quina forma desenvolupeu aquest projecte?

-Fem una diferenciació entre les indústries necessàries a la guerra, que han d'ésser primerament ateses, suprimint àdhuc les que considerem supèrflues, com les perfumeries, bomboneries, etcètera.

-On seran establertes les escoles?

-Segons la dificultat dels oficis, establim les escoles dintre els mateixos tallers o fàbriques, d'una manera pràctica en el mateix aprenentatge, com en algun ofici de la F. O. S. I. G. A l'Escola del Treball els oficis que, per llur tecnicisme, exigeixen major capacitat, com que les necessitats del moment ho requereixen, pensem dedicar un nombre més gran de dones a les activitats susceptibles de poder ésser substituïdes sense gaire dificultat, per tal que els homes puguin incorporar-se immediatament al front, sense afeblir la bona marxa dels serveis de reraguarda.

-Els sindicats col·laboren activament en aquest projecte?

-Comptem amb l'ajut de tots els companys dels sindicats, que aporten llurs valuoses orientacions.

-Aquest projecte té alguna línia d'orientació remarcable?

-Hem impulsat, en primer lloc, un pla de dignificació de la dona, tenint en compte les necessitats del moment, el principi d'«igual treball, igual salari». A més, propugnem la necessitat de tancar els music-halls, dancings, cabarets, etcètera.

En el nostre projecte es reglamenten tots els casos que puguin presentar-se, tractant així de superar les dificultats que podrien sorgir en un moment donat.

La divulgació oficial d'aquest projecte serà cosa de pocs dies, car els moments exigeixen procedir amb una gran rapidesa per a fer possible la mobilització de les lleves.-

Ens acomiadem de les companyes que, amb un fervent desig de col·laboració en la guerra, porten a cap l'organització d'un dels punts més essencials del Pla de la Victòria. Capacitar en el termini màxim de tres mesos cent mil dones per a substituir els homes. Elles creuen que aquesta capacitat podrà ésser portada a cap en menys temps, comptant amb la voluntat de les dones i amb l'ajut incondicional dels companys dels sindicats. Durant aquest mes ha de portar-se a terme la preparació de vint mil dones.

Algú xiula en la fosca...

màntic, mig esbojarrat, d'una música im-
portada i intrascendental.

Allò sovintejà. No cada nit, però sí amb
freqüència. Els soldats de guàrdia a l'edi-
fici de l'estat major oïen el xiulet melo-
diós serpentejar en la fosca. Aleshores
sorríen i escoltaven:

—Sents? Ja el tenim aquí... Deu ésser mig
«guillat»... Sempre xiula a aquesta hora...
—Calla! Ho fa bé!

Romanien escoltant fins que cessava. Els
plaia. Uns cops, l'harmoniosa sageta era
feble i trista, com un sospir a punt d'ex-
tingir-se. Altres, s'alçava vibrant i joiosa,
com moiant-se de la fosca hostil i terrible...

AQUELLA ciutat, en temps de pau, tin-
gué les nits clares com dies. Però la
guerra i l'esclavatge hi havien abo-
cat totes les ombres.

Ara, en davallar per la pendent de la
tarda trista, la ciutat anava submergint-se
en una foscor absoluta, densa i negro-bla-
vissa que tot ho engolia, i semblava poder-
se palpar amb les mans esteses. Era una
tenebra feixuga, que sols molt de lluny en
lluny s'endolcia amb una llengua de claror
fugissera i tímida. La por a l'atac aeri de
l'«enemic» havia tornat orbes els fanals urbans
i fet cloure balconis i finestres per on po-
gués escolar-se un raig de llum. I la so-
frença, el terror i l'ànsia dolorosa que exis-
tia dins les llars, tancades i barrades, tras-
puava pels murs, sortia al carrer i es bar-
rejava amb l'ombra com una aroma de
tragèdia.

Sobretot en aquell barri on era situat
l'estat major de la ciutat tiranitzada la fosca
i el silenci pesaven amb una angoixa in-
tensa. Més que en cap altre lloc, la nit
semblava allí tinta que amagava les pa-
reus de les cases, tancava els ulls alegrois
de les finestres, envaia els recons i incor-
porava cada cosa a la seva entranya sinis-
tra. Algun vianant circulava, a les palpen-
tes, impressionat pel ressò estrany desvet-
llat d'un extrem a l'altre del carrer per
les seves passes i per la fregadissa amb
el vent de les branques dels arbres invi-
sibles... De vegades cantava, com els in-
fants que han de caminar per un passadís
obscur. La seva veu, caragolant-se en l'ai-
re, agafava relleu de cosa sòlida...

I fou tot d'un plegat, a l'hora més quie-
ta, mentre quasi tothom dormia llur son
torturat de pesombres, quan començà a
sentir-se la melodia blincadissa, lleugera,
que com una sageta fina foradava les tene-
bres, acarona el silenci i s'enfilava amunt,
com si volgués coquetejar amb els estels.
Algú xiulava. I era meravellosa la perfec-
ció, la gentilesa del xiulet dolcíssim, mo-
dulant, un xic burlleta, les notes sentimen-
tals d'alguna cançó nova, el ritme mig ro-

PER a l'estat major les coses no podien
anar més malament. Als fronts de guer-
ra propers a la ciutat tiranitzada una
perillósissima i forta reacció de l'exèrcit
dels «maleïts liberals» s'accentuava, de dia
en dia. L'«enemic» semblava revestit d'una
força nova i abastegadora, i enlaia uns
combats ràpids, furiosos, que deixaven molt
mal parades les posicions dels que no es
consideraven ni liberals ni maleïts. Con-
tinuament la línia dels fronts es rectificava
i anava apropant-se a la ciutat, sense que
cap reforç ni cap estratègia fossin capaços
d'evitar-ho. Hom veia les cares sorrudes
de la gent uniformada i el gest agre i
malhumorat dels que portaven «estrelles»
a la mànega... I, com en un misteriós mi-
rall d'inversió, hom veia també que aques-
tes expressions es reflectien en llum d'op-
timisme i esplendor d'esperança en la fe-
sonia dels carrers, al rostre del poble i
en la transparència de l'ambient.

Els «maleïts liberals» donaven molt so-
vint uns inesperats i eficients cops d'au-
dàcia que neguitjaven l'estat major d'una
manera indescriptible. No queien en els
paranys més curosament preparats; feien
fracassar les operacions militars tramades
i portades a terme amb minuciositat mà-
xima... Es muntà un servei rigorosíssim de
contraespionatge. L'«enemic» avançava. Hom
cercà, hom vigilà, hom investigà... L'«ene-
mic» prosseguia la seva ofensiva indetura-
ble... Els agents del servei escorcollaren,
detingueren amunt i avall, a dreta i a es-
querra; martiritzaren amb una ràbia sorda
i impotent... La lluita era ja als suburbis de
la ciutat... Es sentien les descàrregues, el
soroll de l'esclat dels obusos, la tremolor
seca i ràpida de les metralladores...

Es descobrí.

Algú s'havia fixat en el xiulet esvelt i
b'incadís. Observaren i comprovaren. Cada
cop que ell s'agitava melangiosament en
la densitat negro-blavissa, l'estratègia se-
creta de l'estat major era traïda, conegu-
da de l'«enemic» i enderrocada, esclafada,
desfeta...

Era difícil localitzar-lo. Però els agents
del servei de contraespionatge es llança-
ren a la recerca, com gossos carnisers als

quals s'ha mullat les narius amb la sang
de la víctima. I trobaren.

Ella quasi els somrigué quan deixaren
caure la mà brutal damunt de la seva es-
palla feble. Era una noieta pàl·lida, amb
uns gran ulls suaus i una boca blanca i
irònica. Quan la conduïen, escoltava an-
siosament, com si es tractés de música di-
vina, el soroll del combat, que sonava
cada vegada més aprop. La jutjaren a cuia-
corrents, tement no ésser ja a temps de
fer-ho. Abocaren en ella tot llur odi, tota
llur sed de venjança. L'acusaren d'espio-
natge, de traïció i d'ésser la culpable ex-
clusiva de la «lamentable situació militar
del moment». Ella no pronuncià un sol mot.
Es limità a somriure burlleta i afirmà amb
el cap, com si volgués dir «Ja podeu estar-
ne ben segurs!». Fou condemnada a mort,
llavors que la lluita amb els «maleïts li-
berals» ja tacava de roig l'empedrat dels
carrers.

Anant cap al suplici, ella xiulava. Les
notes més joioses i més clares sortien dels
seus llavis plegats. Era feliç, amb una fe-
licitat immensa que no li cabia a l'ànima,
que se li abocava als ulls i se li expandia
per tot el rostre. Estava orgullosa, enva-
nida del seu destí i de la seva mort. Ella...
ella sola significava la rialla i l'horitzó im-
mens de milers, i milers, i milers d'éssers...
Era plaent i era bonic morir així!

La veu de «Foc!» i la descàrrega elxor-
dadora dels fusells. El xiulet s'estroncà.

A fora, els crits de joia dels «maleïts
liberals» i del poble sencer, que els hi
entortolligava els braços al coll i els be-
sava, amb besos d'alegria salats de llà-
grimes.

Hi hagué una breu resistència a la porta
del pati de les execucions. L'estimat «ene-
mic» hi irrumpí com un huracà. No hi eren
a temps! S'inclinaren sobre el cos inert.
Prengueren la noia delicadament en els
braços, com si temessin desvetllar-la; li
acarona els cabells rossos, com si an-
cixessin la testa d'un infant adorat... Però
l'expressió que llegiren a la careta pàl·lida
els dissipà la tristesa. Ella somreia. Tenia
els ulls closos, com si dormís el més me-
ravellós dels somnis.

Maria Lluïsa ALGARRA

Una nena de sis mesos presonera *de la* Gestapo

UNA mà petiteta surt a través de les reixes, demanant solidaritat a tots aquells que tenen sentiments humans.

Fa sis mesos, des del seu naixement, una nena es troba dins les grapes de la Gestapo. És una nena ben bonica, amb grans ulls blaus i un somriure infinitament dolç...

Quin «crim horrorós» ha comès? El d'ésser la filla d'Olga Prestes i de Lluís Carles Prestes, l'heroi nacional del Brasil. Res més!

El govern d'En Vargas, sota la pressió dels imperialistes, dels feixistes i dels militars feudals, va deportar Olga a Alemanya. Anneta Prestes nasqué, doncs, a la presó de la Gestapo i allí ha romàs fins ara! Olga porta l'uniforme de la presó, com si fos una condemnada.

Viu mal alimentada, se sent feble i no pot donar a la seva nena allò que la criatureta necessita. Anneta surt a l'aire fresc solament mitja hora cada dia.

Olga no ha comès cap crim. Va marxar a Alemanya molt temps abans de l'adveniment del govern actual. Aquest govern no li ha intentat cap procés. Aleshores, per què la retenen a la presó des de fa vuit mesos?

Prestes estima profundament la seva dona i la seva filla. Per què el govern del Brasil els ha separat? És un crim estimar la seva família?

Nosaltres, dones de Catalunya, voldríem que tots els homes de sentiments enlairats demanessin l'alliberament d'Anneta Prestes i de la seva mare; nosaltres preguem que se'ls permeti de juntar-se amb la mare del seu company.

Llibertat per a Anneta Prestes i la seva mare!

J. MARTÍ MARTÍ

Emp.^a Col.^a

CAPELLS
TEIXITS
CONFECCIONS
MARROQUINERIA
GÈNERES PUNT
ARTICLES BANY-PLATJA
GUANTS MITGES
PERFUMERIA

I TOTA MENA DE NOVETATS PER A DONA.

PASSEIG PI I MARGALL, 27

En Guillem a l'illa volcànica

(Continuació de la pàgina 10)

del dia. Llavors sabré de cert per quins viarany el destí em mena.»

Tot d'una s'esgarrià. Se li acudí que moltes d'aquelles illes eren poblades per caníbals.

Oh! Tràgic, espaventable, horrid destí! Tot just acabava de lliurar-se de les furients onades, quan anava a caure a mans dels antropòfags.

Tornà a caure retut damunt dels palets i s'adormí, enfebrat i famolenc.

Oh meravella! El dia!

Guillem badà els ulls. Oh! Més meravella encara: una badia profunda, banyada pel raig color de taronja del sol ixent, circumdada de turons vellutats, cobricelada per la suavitat d'un cel blau-rosa delicadíssim. Darrera del vailet s'estenia una boscúria que s'esmunyia per una vall.

Arbres! Arbres! Arbres! Tota una barreja d'esponerosos palmers i d'ufanosos castanyers del tròpic, immensos bambús, tendrissims bananers. Per ci i per llà temptadores fruites penjaven de les branques: guaiabes rodones i grogues, papaies turgents i brillants, raïms atapeïts de bananes!...

No hi mancaven tampoc les flors: hibiscus esclatants com

fanals, gardenies de flaire embriagadora, tulipans de matisos variats, roses salvatges, botons grocs...

L'oreig matinal escampava el perfum de tanta meravella i les narius del pobre naufrag s'omplien d'aromes delicades.

—Ai, mare! —sospirà Guillem, mig esporuguit—. Vols-t'hi jugar que m'he ofegat i ara sóc al cel?—

Però, francament, tenia qui-sap-la gana i això no resulta pas massa espiritual.

—Em sembla que podré tastar alguna d'aquestes fruites, que no fan cara de pertànyer a un determinat propietari. En tot cas, la gent ací és d'allò més confiada. Ni parets, ni filferros, ni cledes...—

S'aixecà un bon xic enrampat i se n'anà cap al primer arbre, que resultà un guaiaber.

—Bé: si algú em fa retrets, jo li respondré que sóc naufrag i que la fam em feia córrer.—

S'atipà de fruita, sense que ni ànima vivent s'atansés.

Ni vist ni oït.

Oh! Quin goig! Que bona la fruita!

És veritat que el braç li feia mal, però, val, mentre tingués aliments i no arribessin els caníbals...

No havia acabat de pensar això, quan un redoble de timbal el féu estremir. Veritablement, aquell ressò espantava. Era llunyà, però esgarriós. Aquell ritme palesava quelcom d'indefinible, però extraordinàriament esporuguidor.

La por, l'espant i la curiositat entraren tot d'una en el cor del minyó. El seu primer impuls fou córrer. Fugir! Fugir! Però on aniria que els caníbals no el descobrissin?

Desitjava vivament de salvar-se, però també conèixer la veritat de tot aquell enrenou. I si hi anés?

Solament en pensar-hi

el pit se li omplí d'urc.

(Continuarà)

NOTICIARI DELS POBLES

GIRONA.— El Comitè de Dones Antifeixistes de Girona va organitzar un festival a favor d'Euzkadi.

Dues centes dones d'aquest comitè s'han ofert al Sindicat Agrícola per a anar al camp a substituir els homes joves que fan la collita. El Sindicat ha acceptat aquest oferiment per a quan s'efectuï la incorporació a les casernes dels companys de les llesves cridades pel Govern.

SABADELL.— La Secció Femenina del Círcol Republicà Federal ha fet lliurament de dues centes pessetes, import líquid d'un festival a favor d'Euzkadi.

LA RAPITA DELS ALFACS.— La Mútua de Dones, que compta amb nou centes afiliades, està organitzant unes classes per a analfabets, sol·licitades per les dones del poble.

SABADELL.— El Grup d'Amigues ha pujat la venda de 'COMPANYA' fins a mil tres cents exemplars. La nostra més sincera felicitació i agraïment.

FALSET.— Les companyes del grup han elevat les subscripcions de la nostra revista de vint a quaranta.

MANLLEU.— Després d'una conferència de la camarada Piera i en mig d'un gran entusiasme, les companyes de Manlleu han activat més la venda i han arribat a distribuir, en lloc de cinquanta, cent vint-i-cinc exemplars.

VILAFRANCA DEL PENEDES.— D'aquest número les companyes n'han demanat vint exemplars més que de l'anterior.

QUADRE D'HONOR DELS NOSTRES GRUPS.— 1.er Barcelona, Sindicat de la Llor. — 2.^{on} Manuela Pascual, mecanògrafa. — 3.er Sabadell. Grup d'Amigues.

En aquest quadre que iniciem avui publicarem quinzenalment els noms de les companyes i dels grups que millor treballin per a la nostra revista.

VOLS SABER QUI ETS?

Secció grafològica de COMPANYYA

RESPOSTA

MYA.— Companya, sou un sac de sentimentalisme i d'emotivitat, que us farà més nosa que servei en aquesta dura vida. Degut al sentimentalisme, que barregeu en tots els vostres actes com un «ritornello» invariable, passeu males estones de misantropia, de tristesa, de descoratjament. A voltes teniu la sensació de què esteu «sola i desamparada», i això us produeix com una reacció de malhumor violent, d'ira, d'impaciència i d'agressivitat, perquè sou extraordinàriament susceptible. Sou notablement bona, i molt ingènua i crèdula. El millor consell que creiem que se us pot donar és el de què us ho prengueu tot un xic més a la «fresca»...

CUPÓ-VAL per una consulta

Envieu-nos, almenys, dues quartilles escrites amb tinta i en paper sense ratllar, a la secció Vols saber qui ets? de COMPANYYA
Passeig de Pi i Margall, 64

Les dones catalanes no oblidaran mai l'alt exemple d'heroisme i de sacrifici del nostre germà poble basc.

Companya

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Barcel·l. 243.249. Barcelona.

Quan haurem guanyat la guerra no hi haurà ofici ni professió vedat per a nosaltres. Podrem triar, i la que vulgui i tingui aptitud serà metgessa, enginyera o aviadora, com aquestes alegres i boniques noies de la U. R. S. S.

Núm. 8, 19-VII-1937

Compara
REVISTA DE LA DONA
SURT ELS DIES 1 I 15 DE CADA MES

30
cèntims

19
JULIOL
1936

Any I N.º 8
19 de juliol, 1937

ARCHIVOS
ESTATALES

A TU, FANNY, L'HOLANDESA!

Amb tu camina sol per l'ampla via
un pensament valerós que cavalca
dalt d'un núvol blau de fantasia
per la ruta rogenca del món.
Mentre deixonda el teu cant la metralla,
en el front,
regne de la lluita,
crema i esclata
el solc profund que fon l'acer
i el coratge és posat a prova de morter!
A peu i amb cor alçat
al teu costat
zumzeja un himne que s'enlaira
per l'infinit,
on deixa el buit pas a l'aire
i et circumda!
Es la veu sagrada, ronca i profunda,
dels teus germans, que coregen
l'himne dels esclaus de la terra,
l'himne del front, càntic de guerra!
Més dur que el diantant,
més fort que el carboníndum,
el teu cant
penetra i aterra!
Es la cançó de la nit que vora la flama encesa
escolten de tu,
Fanny,
l'holandesa,
els camarades que admiren la noblesa
del teu cor,
que mai decau ni mor
i és pètria fortaleza.
Espill de valentia,
Fanny!, Fanny!,
camarada holandesa,
que el sol cremant, que és guia,
il·lumini la teva ruta cada dia!

FRANCINA

COL·LABORADORES

Marja BALDÓ DE TORRES • Maria Dolors BARGALLÓ • Carme CONDE • Concepció CATASÚS • Candelària ESCOLA • Matilde HUICI • Anna MURIA • Carme MONTORIOL • Margarida NELKEN • «PASIONARIA» Francesca PRAT • @Archivos Estatales, cultura.gob.es

ARA FA UN ANY!

A RA fa un any que Barcelona despertava resoltament i tota ella esdevenia mur de contenció contra el qual s'estabellava la provocació dels militars feixistes que volien convertir Catalunya i Espanya en una onada de vergonya i d'esclavatge.

Era tot el poble que lluitava. Amb les dents, amb les urpes. Anarquistes al costat dels comunistes. Republicans enmig dels obrers i de la força pública. Tots junts bastint la magna epopeia que situà Barcelona en un lloc de primera magnitud i que demostrà al món sencer que la capacitat, la força d'un poble, és invencible quan aquest poble té conviccions arrelades i ideals fermes de superació. Tots plegats donant la primera i gran lliçó al feixisme foll i insensat que es lliurava a una aventura tan descabellada com aquella, barrejant mútuament la sang de cara a l'enemic, segellant així el pacte sagrat de guerra a mort fins a aconseguir la victòria final, fins a reduir totalment les bandes insurreccionals.

Des d'aquells moments, Barcelona, motor de Catalunya, fou l'esperança de tots els antifeixistes. Li sabien les seves enormes possibilitats. Li coneixien les seves pàgines de lluita contra l'opressió capitalista i les gestes heroiques de lluita proletària. I confiaven en la seva aportació.

Però mancà un complement a aquella diada simbòlica: el que d'aquelles hores de combat aferrissat en sortís la unitat sagrada de tot el poble. Unitat sincera i lleial que comportés una acció mútua, que fes néixer en l'esperit de tots una obsessió gairebé única: guanyar la guerra. Que posés tota la reraguarda en tensió. Que centupliqués la producció en tots els ordres.

La realitat que hem viscut durant aquest any ens ha ensenyat moltes coses. Hem bastit un formidable Exèrcit que ha obtingut grans èxits al front del Centre i al front del Sud. Hem aixecat la moral de Catalunya. Hem acabat amb els incontrolats i amb els gangsters de la revolució.

La joventut barcelonina ha demostrat als camperols la seva solidaritat i el seu ajut noble i generós, esborrant-li així aquell regust amarg de les incursions que durant els primers temps de la revolució se'ls havien fet, sembrant el pànic i la desconfiança.

COMPANYA remarca amb joia l'aportació de les noies en aquestes brigades de treball dels diumenges d'estiu.

Catalunya a poc a poc es redreça. La ciutat del 19 de juliol torna a sembrar confiança i seguretat.

COMPANYA recull avui la gran conquesta femenina obtinguda fa poc. L'esperit realitzador del Govern del Front Popular i la iniciativa de l'actual Conseller de Treball, company Vidiella, han plasmat en un decret la creació de l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona. Aquest decret palesa la igualtat de drets d'ambdós sexes en la producció i en la remuneració. «A igualtat de treball, igualtat de sou.» Facilita l'emancipació econòmica de la dona, base fonamental de la seva emancipació social i política. Crea, en realitat també, el voluntariat femení que ha de fortificar les trinxeres del treball.

COMPANYA es fa seva la crida llançada. Que cap dona no es faci el sord! Que totes es preparin a l'allistament! A ésser aptes! A emancipar-se! A treballar!

COMPANYA, en aquest 19 de juliol, evoca els caiguts. I davant de llur gest sublim es juramenta en no deixar llur mort sense venjança. Promet a llurs mares i a llurs esposes que les dones de Catalunya, des d'aquestes pàgines, declaren la guerra sense treva als covards que s'amaguen i no saben sortir a lluitar com llurs familiars.

COMPANYA avui llança dues consignes que la massa femenina i la guerra li han suggerit:

Cal denunciar els emboscats!

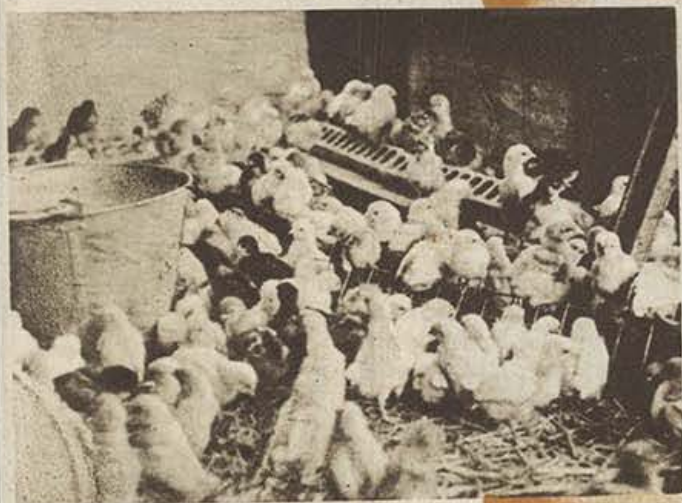
Cal preparar-se per a formar a les unitats del treball femení!

La guerra ho exigeix!

El record del 19 de juliol ho reclama!

La dignitat de Catalunya ho necessita!

El TREBALL de la DONA al CAMP

NO es concep una dona vagarosa al camp. El mateix ritme quotidià de tota llar pagesa porta llurs hostes a una activitat constant. Des que el sol s'alça per les crestes veïnes de la masia fins que la negra nit amb la seva calma ho omple tot, la dona ha d'atendre petits i grans quefers. Té a càrrec seu i sota la seva responsabilitat la casa, el bestiar, l'administració, etcètera, conceptes simples si voleu, però que enclouen un sens fi de problemes no sempre a l'abast —en les actuals circumstàncies— de les mans que

ho aïrigeixen. Això ocasiona sovint seriosos contratemps i pèrdua de molts guanys que podrien sortir de la terra per benefici dels propis pagesos.

He anomenat tres coses: casa, bèsties i administració. Gairebé en totes les masies aquests mots s'apliquen de la manera següent: netejar-la i tenir-ne cura, sense, però, preocupar-se'n massa, i tenir el menjar a punt per a l'arribada dels homes. Bèsties: donar-les-hi igualment el menjar amb

regularitat. Vendre ous i pollastres els dies de mercat, al millor preu possible. Administració: estalviar fins un cèntim en tot allò que es pugui; sovint, fins del menjar.

Sembla que, una vegada resolt això, ja no calgui preocupar-se de res més. Quina equivocació! Quins mancaments deguts a la rutina!

Us imagineu el que seria una llar —i el que és, en molts llocs— a la inversa de la que hem descrit? Imagineu-vos, doncs, una masia rústega, però amb grans finestres, que amarin l'interior de llum, i amb dependències a propòsit per a ela-

borar mantega, formatges, matons, confitures, conserves de fruita, d'olives... Tot això, realitzat amb higiene i mètode, pot fer guanyar un bon jornal a les pageses que s'hi dediquin.

Hem dit que la dona al camp és activa per temperament, però cal encaminar les seves activitats per a que donguin el màxim rendiment.

Aquestes dones, preparades, per mitjà de conferències, curssets pràctics, lliçons de teoria i pràctica, podrien més tard esdevenir aptes per aquesta missió, amb tota garantia d'èxit, ensems que aportar a la llar —molt sovint pobre— un jornal més. Aquest treball, intens però agradable i de segurs beneficis, mantindria unides moltes llars que avui s'ensorren i es dispersen per manca de mitjans.

Amb una gran reserva que tinguessin a mà no les espantaria la perspectiva d'un hivern dissortat. Una collita de blat, d'ordi, de raïm, perduda per causes alienes, no les obligaria a vendre a preus massa baixos les bèsties de cria, ni recórrer a préstecs sobre una collita futura i problemàtica. En molts casos, fins la vida de les mateixes persones es posa en perill, car no poden ésser ben ateses, ni degudament tractades, en casos de malalties, per metges especialitzats, sinó que van a raure —per no poder pagar— en mans de curanderos que no fan més que precipitar llur mort.

S'ha d'encaminar, doncs, la dona del camp a la preparació del treball, en la confiança que sempre en sortirà triomfadora. Té la paraula el Govern de la Generalitat. D'ell depèn la realització si, com esperem, concedeix la seva ajuda.

Montserrat MIQUEL

PAUL MUNI *el* *gran actor* **ANTIFEIXISTA**

AQUEST gran artista del poble, conegut arreu del món per la seva sinceritat i honradesa artística, va fer darrerament unes declaracions d'adhesió al poble espanyol antifeixista.

Va dir que la seva màxima aspiració fóra encarnar el protagonista d'un film que representés un heroi del poble espanyol, en la seva lluita actual en pro de les llibertats humanes.

El seu interès i la seva simpatia a l'Espanya antifeixista ha estat també palesada per un important donatiu a favor dels refugiats.

La seva màxima ambició és continuar la seva carrera pels viaranyes que ell mateix s'ha forjat, és a dir, no fer més que els papers que s'adiuen amb la seva pròpia personalitat.

Hem sabut que més d'una vegada ha renunciat a contractes molt ben remunerats per

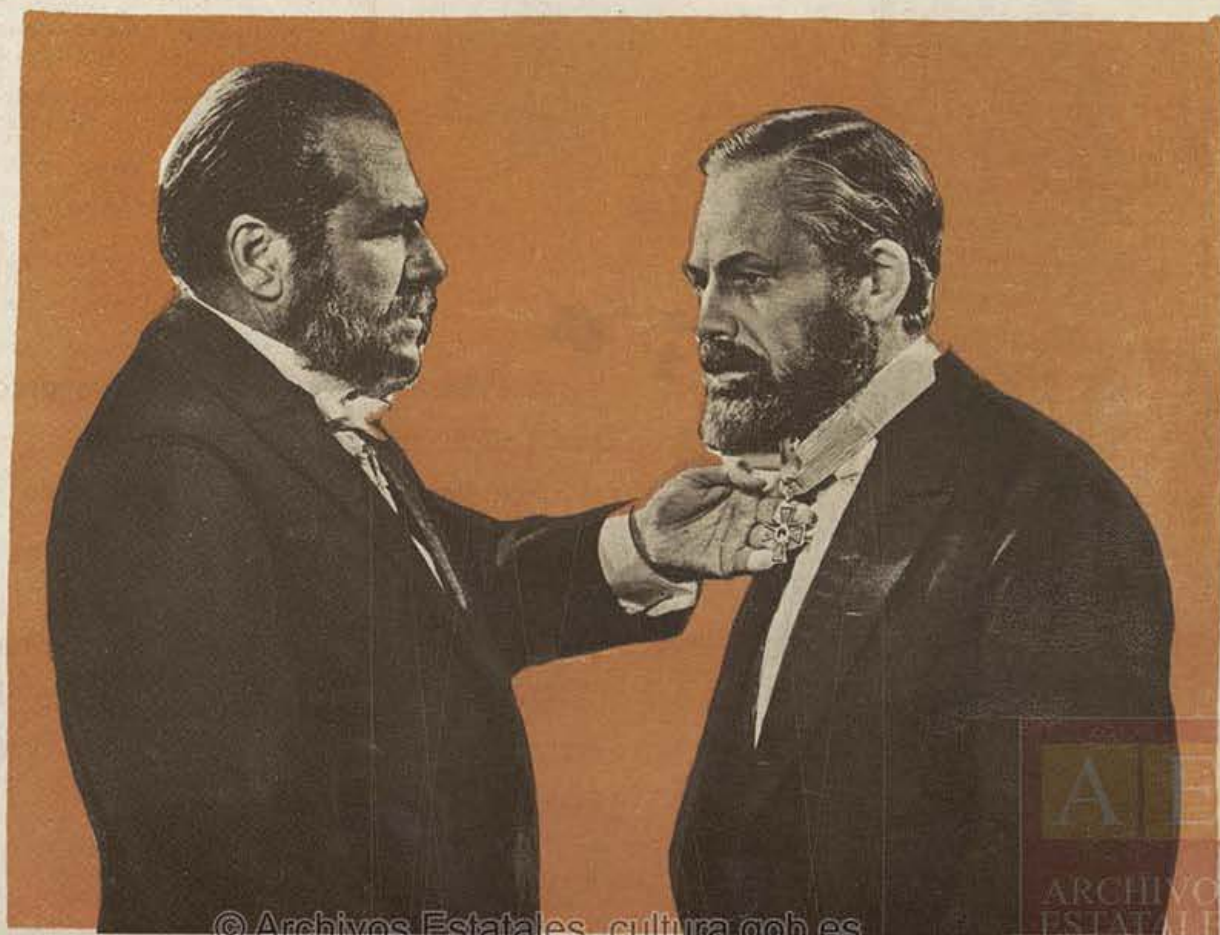
anar-se'n a un amagat caseriu on podia desenvolupar unes activitats artístiques adients al seu caràcter i als seus gustos.

Sabem, també, que és un fervent enamorat dels grans músics i que ell mateix toca admirablement el violí.

Odia els aplaudiments i està convençut que sortir a l'escena per a rebre'ls, bo i fent inclinacions de cap i prodigant somriures als seus admiradors, és una gran inferioritat.

És un lector assidu de Gorki, Shakespeare i Tolstoi, sense oblidar alguns autors moderns.

Aquest breu esbós biogràfic de Paul Muni permetrà als nostres llegidors de fer-se càrrec de la importància que la simpatia d'un home semblant significa moralment per a la causa antifeixista.

Ha passat un infant...

Ha passat com un astre i ens ha deixat més clars i com embolcallats en la seva cauda de llum.

Ha passat un infant...

Somreia, i ens ha fet el present d'un somriure sense malícies, que nosaltres oblidarem en el regne perdut de la infantesa, i ens l'ha fet retrobar.

Ha passat un infant...

I el seu pas fa encara mereixedora la terra de primaveres i de flors i de noves aurores. Ah, la lliçó profitosa, la lliçó profunda, invitadora de tàcites reverències, com un antic Misteri, d'aquest infant que passa!...

M à t r i a

A l'illa de Creta, els primitius grecs substituïren la paraula *pàtria* per l'altra, més dolça, de *màtria*.

Així feren el solar gloriós més idealitzat i, més amable per a llurs fills.

Estimar la pàtria com una mare vol dir donar a ambdues un abast i una categoria màxima en altitud.

Vol dir fer-les dignes de totes les reverències. Vol dir fer-les mereixedores de les més nobles ofrenes. Vol dir fer ingràvids i joiosos tots els sacrificis...

Vers l'alliberació definitiva de la DONA

A igualtat d'aptitud física de la dona, igual treball que l'home. A igual treball, igual sou.

La dona catalana vibrà, indignada, el 19 de juliol, davant la traïció dels militars que vengueren llur pàtria. Vibra, i es disposa a defensar la pau del seus fills, la llibertat dels seus companys i la pau de les seves llars.

Amb gest magnífic, la veiem llançar-se valenta al carrer, aixecar barricades i fins i tot anar-se'n cap al front.

En comprendre que la seva presència al front no és necessària, retorna, decidida i amb entusiasme, als treballs de reraguarda. I totes les dones catalanes es senten més unides que mai, davant el desig unànime de guanyar la guerra. Aquest desig no és ja solament un desig: és una obsessió, un anhel suprem.

Guanyar la guerra! Aquest és el crit de les heroïques dones catalanes, que saberen ofrenar llurs fills en holocaust de la llibertat.

Guanyar la guerra! Aquest és el crit de les dones que tenen llurs companys al front; de les noies que veïren marxar llurs promesos i que volen per a la joventut una vida feliç.

Les necessitats de la guerra reclamen imperiosament la ràpida incorporació de les dones a les fàbriques, als tallers i a les feines del camp, per a ocupar els llocs abandonats pels homes que van al front.

I aquesta necessitat, profundament sentida, és l'aspiració suprema de milers de dones d'eroses de cooperar, en la mesura de llurs possibilitats, a l'alliberament de la nostra terra, envaïda pel feixisme estranger.

Anhels i inquietuds esplèndidament recollits pel Govern del Front Popular de Catalunya, a través del Conseller de Treball, Rafael Vidiella, representant del P. S. U. C. dintre del Govern, i plasmats en la creació d'un Institut d'Adaptació Professional de la Dona.

Moltes són les dones incorporades ja en la producció, però són moltes més encara les que han de capacitar-se per a esdevenir entusiastes soldats de l'exèrcit de la producció, excel·lents obres qualificades.

La nostra aportació al treball no tindrà solament com a conseqüència l'acceleració del triomf de la guerra. És treballant com es poden conquerir

Rafael Vidiella, Conseller de Treball.

les reivindicacions pròpies de les dones. Quan la dona sigui lliure econòmicament, podrà exigir plenament els seus drets polítics i arribar a la seva emancipació definitiva.

I el decret ens ofereix l'oportunitat d'equiparar-nos a l'home. A igual treball, igual sou. És just que si la dona treballa tant i tan bé com l'home, sigui igualment retribuïda.

Capacitem-nos per a substituir dignament els companys en el treball. Ells a l'Exèrcit Popular i nosaltres a l'Exèrcit de la Producció, treballem incansablement fins a aconseguir la independència de la nostra pàtria.

LA GUARDERIA DEL CARRER DE MONTCADA

pertanyia aquest establiment. Això ho hem fet nosaltres, organitzant cursets de mainadera. Amb la petita quantitat que es paga per matrícula hem pogut arranjar aquesta sala tal com la veieu. Així hem aconseguit dos objectius: milloraments dels infants i preparació de personal apte per a regir altres guarderies que cal obrir. Per ací han passat tres centes mainaderes, les quals estan adscrites a la secció corresponent de la F. E. T. E.—

No podem deixar de felicitar, sincerament, Maria Donato, per l'entusiasme que posa al seu comès.

EN el barceloníssim carrer de Montcada existeix una antiga guarderia d'infants. Abans la regentaven unes monges; ara, stoa la cura de l'Ajuntament de Barcelona, és dirigida per Maria Donato, la qual ens fa d'acompanyant en la nostra visita.

La guarderia és una casa gran, una antiga casa barcelonina, amb pati a l'entrada i un altre al darrera. Potser resulta una mica trista perquè encara li resta una mena de regust mongívola en el seu parament de mal gust, brut i ròneg.

Ho fem remarcar així a la companya Donato i ella ens dona la raó i ens explica que ha fet tots els possibles per donar-li un aire alegre i més modern.

Efectivament, ens fa entrar en una sala clara, alegre, neta, amb uns petits mobles moderns, higiènics i polits. Els infants semblen més feliços en aquesta sala que no en les altres.

—Això és una altra cosa! —diem nosaltres—. És que ho ha fet fer l'Ajuntament?

—No; el Municipi no ho ha pogut fer perquè fins ara no li

Els infants juguen al pati, xipollejant amb aigua. del seu plat a un nenet que ja s'ha acabat el seu. Al matí, en arribar, els banyen; al principi no els agradava, diuen; ara ja hi estan avesats, i s'hi tro-

del seu plat a un nenet que ja s'ha acabat el seu. Hi ha una nena, petita, petita, dintre un caminador, que ens observa tota pensívola. La menuda Núria ens canta unes cançons, amb la seva parla palpissota. Ens expliquen que a totes les bandes on van els infants de la guarderia ella canta una canço tota soleta, i ho fa amb tanta gràcia que enamora. Ara ens canta *Els Segadors*, i el nostre cor en sent una esgarripança.

Sortim de la nostra visita totes commogudes, car hem pogut observar que les mainaderes tracten els infants amb amor maternal, del qual els petits se'n veurien privats moltes hores del dia si no existissin aquestes belles institucions.

Caldria que el Municipi es preocupés de crear-ne de noves per tal que les mares obreres poguessin

ben bé i no ploren. Hi ha prop de tres cents infants, de totes edats i mides: és guarderia i parvulari a l'hora.

Veiem els infants com dinen. Hi ha una petita «mare» que, generosa i abnegada, dona menjar

dedicar-se a llurs tasques amb la tranquil·litat espi- ritual que dona el saber que els fills estan deguda- ment atesos.

EXPOSICIO PERMANENT ORGANITZADA PELS AMICS DE LA UNIO SOVIETICA

ELS Amics de la Unió Soviètica han instal·lat, als soterranis del metro de la plaça de Catalunya, una exposició permanent de fotografies de la U. R. S. S., encaminada a donar a conèixer al públic barcelonès les múltiples facetes espirituals i culturals de la nova República Socialista Soviètica.

La protecció de la mare i de l'infant; l'organització de la joventut, de l'exèrcit, de la pedagogia... Tot allò, en fi, que demostrï els avenços socials de la U. R. S. S.

Els Amics de la Unió Soviètica desitjarien vivament que els mestres de les escoles barceloneses acompanyessin llurs deixebles a la dita exposició permanent i davant per davant de les eloqüents fotografies expliquessin als infants la importància social i els avenços de la nova Rússia.

Les fotografies que publiquem avui a COMPANYYA pertanyen a la col·lecció dels A. de la U. S.

Hom pot admirar una escala sobre el Dnieper a Kief; un ball popular de cossacs, i una ajudanta de laboratori examinant curasament una plantació.

COMPANYA desitja als A. de la U. S. l'èxit que es mereixen per llur perfecta organització i bons desitjos d'entesa espiritual entre pobles lliures.

Terres d'Aragó en Guerra

Impressions
i paisatges

J. Gaus
37

LA PLAÇA D'ALCANYIÇ

AQUEST poble, de silueta superba i gràcil que es retalla sobre el fons lluminós del cel, elevada damunt la verdor dels marges del riu, té una plaça d'estil indefinible que sembla un decorat teatral, amb l'església, la Casa de la Vila, una torre i unes escales.

I ara la plaça, a totes hores, sembla un formiguer. Cotxes i camions hi maniobren i s'hi estacionen. Els milicians, a grups i a colles, s'hi passegen, fan rotllo, conversen. Infants del poble, infants refugiats, juguen, s'empaiten, s'enfilen als cotxes. Les dones entren i surten de l'església amb cistells i paquets. A l'església hi ha el servei de proveïments, l'economat popular; hi ha l'altar dels llumirs, l'altar de la terrissa, el del vi, el del sabó...

Per la plaça volta sempre el cretí del poble, que cerca la manera de fer-se donar deu cèntims. La mainada li diu que és feixista. «Sempre anava a besar la mà als capellans» diuen. Però ell ho explica: «Lo hacía por la perra.» Ens fa somriure la moral del cretí; s'assembla tant a la de molts que no són cretins...

Alcanyic ha quadruplicat els seus habitants. És la guerra!

I a la plaça d'Alcanyic tothom parla català. Una nit el camió del Comissariat de Propaganda, amb el seu servei de cinema, ràdio i impremta per al front, s'aturà al mig de la plaça. Pengen la pantalla davant de la façana teatral de l'Ajuntament. Projecten «Els marins de Cronstadt». Sota el cel estelat, en el poble a les fosques —un llumet blau respira quietament allà baix, dins d'un carrer estret—, l'altaveu canta i les figures de llum vingudes de la llunyana U. R. S. S. es mouen en el llenc... Són els rodaments dels temps moderns.

poble a penes queda ningú. La plaça on en altres temps devien festejar les parelles «baturras», ara sembla el pati d'una caserna. Hi ha cotxes plens de pols i de fang, camions que descarreguen, milicians que fumen de cara al sol, un moro amb el fes vermell, la borla fregant-li la galta i un mocador roig i negre al coll, que menja taronges —és un voluntari— i ens somriu, amb un ample somriure, quan passem.

Des del capdavall d'un carrer mirem la plana. Allà, al mig de l'estepa aragonesa, hi ha les nostres trinxeres avançades, hi ha els nostres germans que passen dies i dies dins de la terra, sota el cel llis que ratlla el xiular de les bales, en una monotonia àcida de familiaritat amb la mort, fent de muralla que tanca i defensa el benestar que nosaltres ens procurem allà baix, a les ciutats; fent-nos de bràc protector durant els nostres arrauxaments i els nostres desgavells... Com us hem d'estar agraïts, estimats germans!

Anna MURIÀ

PLANÚRIES ARAGONESES

Passades les ribes ufanes del Guadalupe, la carretera d'Hijar s'allarga per les planúries aterrossades, estèrils, del baix Aragó. El mes de maig ha fet néixer, entre les herbes inútils, grosses roselles de roig encès. A les vores d'un pantà es gronxen els vímetes i voleien en núvol els mosquits.

Hijar. A l'entrada, el parc mòbil; dotzenes de cotxes i camions, uns sencers, altres esventrats. Pels carrers, milicians. A les cases, oficines de guerra. Comandància. Hospital. Casernes.

La carretera segueix en direcció a les avançades. La planúria és més erma i més grisa. S'estén, llisa, calba, fins a l'horitzó, on hi ha els caus negres de les trinxeres feixistes. Només s'alcen els pals del telègraf.

De tant en tant hi ha un clot a la terra, una ferida seca amb les vores en pols; l'han fet els canons feixistes. Hi ha dies que els obusos, xiulant, ratllen sovint aquest gran cel llis de la planúria assolada. I esventren la terra.

Al mig de la plana, les cases d'Azaila ens barren el pas, baixes, terroses, pobres. Són de la Divisió, ara. Del

UNA TARDA DE PLUJA

CONTE

per MERCÈ RODOREDÀ

Havia plogut tota la nit. L'aigua s'escorria misteriosament per les canals en un glu-glu apressat i la terra era cansada d'engolir.

Ida havia endreçat la cambra (el llit convertit en divan, la màquina d'escriure sota del llit, un gerro amb quatre flors damunt la tauleta de la màquina, l'armari reconer tapat amb una cortina que només amb l'aire de passar ja quedava a terra: tot capgirat) i ara es mira al mirall, dintre del qual els seus ulls s'esveren de veure's tan verds. I mira el carrer solitari i l'aura que cau, lassa, damunt la parat d'enfront.

Vindrà, amb aquest temps? I encasta el nas al vidre, que s'entela en rodona.

Oh, sí que vindrà! Ella no havia dormit en tota la nit pensant-hi. N'havia sentit parlar tant, abans de conèixer-lo... I, malgrat això, no en fou decebuda en ésser-li presentat. No que fos bell. El cos prim i el rostre cansat; però més els ulls, on els quals hi havia tristesa... I havia insistit per a poder visitar-la.

Avui, a les set!

Mancaven deu minuts. Com que la tarda del dia abans ja plovia (benint abril i les roses tombades per l'aigua), ell l'havia acompanyada agafant-la pel braç, altrament el paraigua no els hauria tapat. La mànega de l'altre costat, per això, va quedar ben xopa. I tot el baix de l'abric. Havien caminat pressatament, sense trobar paraules per a fer conversa. I avui ja havia de venir.

L'altre amic, el famós company d'oficina Altell, que era qui els havia presentat, l'havia advertida, mig fent broma.

—No te l'escollis, sinó, estaràs perduda. Té un gran ascendent damunt dels febles cors femenins...

Efectivament. Ella mai no havia pensat tant en cap altre home. Somreia trist.

—Aquí —pensava— radica el major perill. Perquè jo —deia Ida— sóc fàcil a l'emoció, a l'entendiment; i ara m'agafa per perquè sé que aquest cop res no seria joc...

Mirà el rellotge, el carrer altra vegada, la cambra que s'enfosquia... Li vingué temença. I els mots de l'amic que li produïen una sensació desplaent:

—Té un gran ascendent damunt dels cors femenins...

Sí l'amic sabia que era irresistible entre els rengles femenins és que li devia conèixer moltes d'aventures...

—Doncs no! No seré una altra!

I advé un sentiment de rebel·lió contra del seu sentimentalisme, contra les concessions al cor, que mai no sap què es fa.

I pren l'abric. S'endinsa en la pluja, en el carrer, sota del paraigua.

De primer la sobta l'aire tan fresc. La remor de les gotes menudes repicant damunt la seda tivant del paraigua. L'aigua contra les pedres, menjades pels anys, del carrer, lliscant fins a ficar-se a la clauvegua.

I ara traba que ha estat molt covarda. Ell va dir-li que es feia vell, que li calia una amiga... Però és que pel fet que ell li ho digués, ella havia de cedir en totes les coses?

Torna enrera uns quants passos. El cel és gris. En tornar un carrer passa un cotxe amb esquixos de fang per record. I es deixa emmenar per l'encl de la plugeta fina, per les gotes que cauen de les puntes de les barnilles.

Cada cop s'aporta més de casa seva. Amb enyorament remembra la seva cambra: amb el gerro de les flors, el llibre tot just començat, la capsa dels llamins, record d'un present de fa anys (la capsa), la conversa, totes les sensacions que s'ha deixat perdre.

Però si el torna a veure li pregarà que no torni més a casa seva... I si li ho escrivia? Això! Una lletra. Què? Quatre mots comptats. "Li prego que... Li suplico... Li demano... Vull... No vull que vingui més. Perquè no vull ésser una més en la llista llarga de noms." Seria tan absurd com demostrar gelosia. Malbaratar la seva tranquil·litat interior per un feix de neguits embogiders. No! Quin mal tot plegat. Ha fet molt bé d'anar-se'n de casa per a fugir de la temptació d'obrir la porta. Si ella tota sola fos dues persones, encaixaria i es felicitaria.

Sent passos darrera seu. Ell?

I si l'hagués vista sortir de casa? El cor li bat només de pensar-hi.

Però els passos es perden. Li ve recança. Quin dolbre que no hagi estat ell! Li donaria tantes d'explicacions, i amb una gran sinceritat...

La pluja s'encreuella. Lluny, focaren les set. Travessaren l'aire humit i quedaren perdudes entre els seus cabells. Si podia agafar-les amb la mà lliure i dir: "Quiets! No us mogueu fins que m'hauré repensat, i faré les coses talment una persona assenyada..." Al botant! Què? Això... El seny. Ah...

Som al temps de les tulipes. La pluja, com deu tornar-les!

I tot d'una, una veu:

—Que sap quina hora és?

—Què?

—Quina hora és?

Diu que no ho sap, i l'home se'n va carrer enllà. Ves si ella no sap quina hora és: justament les set, que ell ja deu haver pujat l'escala i trucat a la porta del pis buit.

"Perquè tu no saps què és estar enamorat i que deixin d'estimar-te..." Aquella amiga que ara feia tant de temps que no havia vist li ho va dir, plorant desesperadament, que Ida n'havia restat d'allò més impressionada.

"Perquè tu no saps què és enamorar-se i que et deixin d'estimar..." Havia estat malalta; els metges parlaven de neurastènia, d'injeccions...; però Ida pensava que tot plegat era enyorament... i planyia l'amic, abans tan optimista, tan valenta, com si amb una dentellada s'hagués de menjar el món amb mar i tot.

"El mar ocupa tres quartes parts de l'esfera terrestre..." Que era avorrit aquell col·legi i que trist cosir costures sota del llum de gas, al qual només faltava fer llum!... Per això duia alegria la primavera, amb el carrer ple de sol i de faltes a l'hora que pel desembre ja era negra nit. Al jardí de la torre vana hi havia uns lil·lès que li haurien agradat d'allò més si de petita no n'hagués vist uns d'iguals, en una revista fi de segle, servint de fons a una senyora lleugera de roba i amb una papallona al cap. La senyora semblava un macer.

S'atura: ha fet prou camí endavant i caldrà tornar enrera.

S'adona que ja no plou perquè una noia que anava davant seu ha tancat el paraigua. S'ha avesat a la humitat dels peus i ja no l'amaina.

Si no hagués sortit de casa, probablement ell li diria:

—Siguem amics?

—Siguem-ho!

Hauria estat tan vehement en la resposta que ell li hauria agafat la mà... Deixar-la anar seria bo... Però tan dolent...

I ja haurien començat a estimar-se, que camins així es segueixen de pressa amb el cor i calmament amb la raó. I el cor i la raó van a pinyes, que un hi perdria en voler descompartir-los.

Però res de tot això no ha passat. Ella ha sabut trencar de cop i per sempre.

Tot fa olor de terra xopa i de jardins menuts on cada flor és feliç d'ésser nascuda. S'ha fet una claror entre els núvols i els estels s'hi aboquen amb tot l'esclat. Agafa el paraigua per la borla i el deixa que s'arrossegui per terra. Com si fos un cavall de cortà.

Entra al seu carrer, que és ben desert. La claror del fanal és dolça i fa claps a terra. Irradiacions damunt del cel, si hom el mira amb els ulls clucs.

No. No hi ha ningú. No sap quina secreta esperança l'enveja, absurda, de veure'l encara. Esperant-la, o just al moment de tornar el carrer. És natural que se n'hagi anat. Si no fos que tot li sembla tan trist... D'un balcó cauen gotes. D'una canal s'escorre aigua. S'aixeca un aire amoníac de tan fresc i remou els arbres del jardí d'enfront. I les seves foldilles, i els cabells... Ara puja l'escala, de la qual s'ha fos una bombeta...

Tanmateix (mai no n'havia hagut esment) els groons són una mica drets. I costa de girar la clau pel pany. Mira la cambra que el cree del llum li mostra. Aquestes roses les haurà de treure a l'aire, que fan un perfum que mareja. Llença les sabates d'un cop de peu, es lleva les mitges, la roba tota. Amb la mà abasta el pijama. Es fica al llit, que no té ni una mica de gaies de sopar, i obre el llibre en el punt que diu: "Quan la boja de les roses acabà la seva relació sobre l'ànima de les flors..." I llença el llibre, que ja abans d'agafar-la li quedava dels dits.

intel·lectuals extrangers a Catalunya

Jaume Cortezao i Anna Shegers

Alexis Tolstoi i la seva muller

DE pas cap a València, on es celebrà el II Congrés Internacional per a la Defensa de la Cultura, han passat per Barcelona importants personalitats del món intel·lectual europeu.

Ultra el famós escriptor francès André Malraux; l'italià Donni, antifeixista convençut; Muhlestein, que ha conegut l'ombra de la presó durant un grapat de mesos per haver publicat un manifest de simpatia a l'Espanya republicana; Alexis Tolstoi i altres membres representatius, tinguérem ocasió de saludar algunes dones il·lustres, les quals ens prometeren una intervist per a COMPANIA en tornar a passar per Barcelona, de retorn de València.

Heus ací la mexicana Blanca Lidia Trejo (en conversa amb el professor Serra Hunter), escriptora de gran talent, que porta una salutació per a les dones espanyoles, de part del President Cárdenas. Els seus contes per a infants han tingut un èxit esclatant a Mèxic.

Blanca Lidia Trejo ha obtingut cinc vegades consecutives el premi del Ministeri d'Instrucció Pública del seu país. Entre les seves obres notables es destaca «Faules Revolucionàries», obra dedicada al general Miaja, envers el qual —ens diu l'autora— senten les dones mexicanes una gran afecció.

Publiquem també la fotografia de dues dones més, també molt conegudes, de les que honoren actualment la nostra terra amb llur presència: la russa Adria Barte, autora de coneguts poemes infantils, i la secretària tècnica de l'Associació d'Escriptors Russos, traductora dels grans escriptors soviètics al francès.

Benvingudes a la nostra Catalunya hospitalària aquestes il·lustres estrangeres, que en els moments actuals, tan significatius per a la democràcia mundial, han volgut mostrar llur simpatia i adhesió a la cultura nostra i a la causa antifeixista.

Blanca Lidia Trejo i Serra Hunter

En Guillem a l'illa volcànica

(Continuació)

GUILLEM, decidit, començà de caminar. S'adreçà al lloc d'on venien els ecos dels timbals. D'antuvi, avançà per la platja, després s'orientà devés l'entrada d'una frondosa vall. Allí es sentien molt millor els redobles; àdhuc pareixia percebre's clarament el murmuri d'unes veus estranyes i profundes.

Altres cop tingué por, el nostre heroi. Però la seva decisió era ferma. Fèu el cor fort i seguí caminant.

La fronda era tant i tant atapeïda que el pobre xicot s'esgarriava a cada segon per por d'una sorpresa.

Materialment s'esmunyia sota el brancam, entre els esbarzers.

I l'eco de les veus i dels timbals s'apropava. Guillem estava ja a punt de cercar un amagatall per tal de veure sense ésser vist. Calia, però, atansar-se encara. Fer el cor fort.

Tot d'una, li semblà a Guillem que les veus eren tan a prop que no havia de fer més que dues o tres passes per a trobar-se de ple dins la reunió. Amb infinites precaucions, s'esmunyí entre la brosta. Avançava a poc a poc per no ésser vist ni oït.

De poc si no llança una gran exclamació d'espant. Els seus pobres ulls acabaven de topar-se amb el més fer dels espectacles.

Un cercle d'homes voltava un cercle de dones i aquest darrer en voltava un d'infants. Tots estaven seguts per terra, amb les cames plegades i els ulls baixos, com en un prec. Mentre els homes repicaven els timbals i deixaven anar cants d'allò més estranys i esgarriuosos, les dones picaven de mans, allargaven els braços, movien el cap a tall de pèndol...

EL DIQUE FLOTANTE

AVDA. PUERTA DEL ANGEL, 9
CANUDA, 45 y 47. - T. 14693
B A R C E L O N A

ESPECIALIDADES DEL VESTIR
PARA
SEÑORA, CABALLERO Y NIÑOS

Un home s'estava al mig de tot, nu, dret, coronat de fulles i tot pintat i decorat de blanc i blau. Aquesta mena de capitost parlava a la multitud de tant en tant. Deixava anar uns crits estridents i autoritaris, bo i assenyalant un paquet que romania per terra. Guillem s'estremí d'horror en adonar-se del que aquell estrany embolic representava. Era nogensmenys que un home lligat. I, per més emoció, l'home era blanc. Guillem acabava de descobrir que es tractava d'Ull de Vidre!

Què anaven a fer amb ell? Quines obscures i malaurades intencions portaven els caníbals respecte de l'antic mariner? Guillem sentí que la pell se li tornava de gallina.

«Que dissortat sóc! —pensà—. No hauria pogut tenir la bona estruga d'anar a raure a una illa hospitalària, en lloc de naufragar prop les platges d'una terra de ferotges antropòfags?» Perquè, no hi havia dubte, aquells homes tenien la intenció de rostir el pobre Ull de Vidre. Altrament no l'haurien pas empaquetat.

El pobre Guillem es tornava boig pensant quina en faria per a salvar el seu amic. «Salvar?» Ja tindria prou sort si s'escapava ell mateix de les flames i d'ésser assaborit pels terribles oceànics.

De moment no podia fer res més sinó esperar. Esperar i contemplar l'alarmador espectacle.

A força de fixar-s'hi, en Guillem descobrí que el seu pobre company posava una cara qui-sap-lo llastimosa. L'únic ull de l'home voltava aterroritzat d'un cantó a l'altre, cercant un auxili completament il·lusori. Àdhuc pareixia que mirés si veia venir el seu petit company.

En aquell moment, Guillem pensà que havia estat de sort, que tal volta la seva petita persona havia romàs embolcallada d'ombres al mig de la tempestuosa nit, i que a això devia la seva llibertat.

Tot d'una Guillem va tornar a esgarriar-se. Heus ací que els caníbals encenien una gran foguera al bell mig del rotlló.

L'home que pareixia el capitost va engegar un altre discurs, i el cor d'homes, de dones i d'infants l'acompanyà amb riallades i crits esfereïdors.

Quan el foc fou ben abrandat, els caníbals agafaren Ull de Vidre i l'enganxaren a una perxa.

El cor de Guillem feia uns bots que semblava que li anés a escapar del pit. Calia fer quelcom i de seguida. No sabia què determinar, però estava ben decidit a sortir del seu amagatall i distreure els caníbals, exposant-se a què el rostís a ell mateix, abans que consentir que tiressin endavant l'esgarriosa cerimònia.

D'un bot es plantà al bell mig de la clariana.

Els salvatges llançaren un crit estrident, que repercutí per tota la boscúria. Com podia ésser que aquells homes ferotges i sanguinaris tinguessin por d'un vailet?

(Seguirà)

Noticiari dels Pobles i S.R.I.

Les dones del S. R. I.

DES del 19 de juliol, quan començà la gran tragèdia que embolcalla el nostre poble, les dones s'han distingit en tota una gran xarxa d'activitats que no desmereixen dels moments greus que travessem i desfan la llegenda que les dones de la nostra terra no servien per a res més

que per a les frivoltats inherents a la despreocupació més absurda.

Com no podia menys d'ésser, s'han aplegat a centenars de milers dins d'aquesta organització exemplar d'ajut i solidaritat que és el Socors Roig Internacional (Secció Catalana) i des de les seves rengleres han estés, com convenia, llurs activitats en totes aquelles consignes que més podien ajudar a guanyar la guerra i defensar la llibertat.

Refugiats, ambulàncies al front, queviures a Madrid, a Euzkadi, ajut a tots els fronts, guarderies, cases de repòs, ajut a les brigades internacionals, hospitals de sang... Per tot, les dones han ajudat a fer possible aquesta obra que prestigia el S. R. I. i parla tant a favor de les nostres dones, la sensibilitat de les quals és avui més aguditzada que mai.

Cal seguir en la tasca, que cada dia va enfortint-se més, i no podríem fer-ho millor que, a través de cada nucli antifeixista d'ajuda, adherint-nos totes les dones al proper Congrés de la Unificació de la Solidaritat, patrocinat, pel S. R. I. i que tindrà lloc en la segona quinzena d'aquest mes.

Pel prestigi de Catalunya, unim-nos en tots els ordres i la victòria serà nostra!

Maria Dolors BARGALLÓ

Socors Roig Internacional a Mollet

A Mollet, la recapta a domicili realitzada pel Socors Roig Internacional, a profit de l'heroic poble d'Euzkadi, donà el resultat de pessetes 2.189'75.

Amb aquest motiu, Mollet ha mostrat una vegada més el seu antifeixisme i ha palesat també el seu amor i admiració envers el nobles germans euzkars.

MANLLEU. A Manlleu s'ha constituït el grup d'Amigues de COMPANYIA. L'integren les companyes següents: Angela Bartomeu, Josepa Verdager, Carme Lladó, Rogèlia Suárez, Llum Suárez i la refugiada de Madrid Pura Gómez.

També han començat a actuar amb gran èxit les brigades de xoc d'ajut als camperols que tenen fills al front. Aquestes brigades estan formades per noies i nois del P. S. U. i de les J. S. U. Grup de companyes de la U. G. T. d'una fàbrica de teixits, de Reus, que amb gran entusiasme han recollit l'import d'un dia de salari i n'han fet lliurament al Govern de la Generalitat per tal que sigui destinat a la compra d'armament.

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Borrell, 243-249, Barcelona.

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

AE
ARCHIVOS
ESTATALES

Núm. 9, 15-VIII-1937

Compañía

REVISTA DE LA DONIA

Treball i Revolució

TERE era la companya responsable del consell d'empresa. Una noia treballadora, conscient; una bona i veritable antifeixista, desitjosa de fer triomfar el proletariat femení.

Per això tal vegada era mal vista de les altres companyes, encara inconscients de la gravetat del moment i cregudes que la guerra i la revolució volia dir mandrejar, passar-se-la bé i viure en una semiinconsciència d'esbarjos i desordres.

A qui admiraven elles era a Maru, una rossa oxigenada, de pell bruna torrada pel sol, que amb la seva hipocresia i manyagueries les tenia totes encisades.

Aquesta Maru, ultra predicar la llibertat i l'abolició de l'esclavatge, es dedicava d'amagat a sabotejar la fàbrica i a distreure les treballadores per a què produïssin poc.

Aquell matí, mentre Tere estava capficada com sempre damunt del seu teler, es sentí una veu que deia:

—Tere! Vina, donat Deixa-la estar la feina. A tu sí que no t'ha canviat la revolució.

Era Maru, amb la mirada maliciosa que s'endua els esguards i les simpaties de les companyes.

Tere no escoltava la veu i el riure amarat de resonàncies iròniques de la mala treballadora ni de les seves companyes.

Tere feia feina.

Pel seu caparró de noia de vint anys, ple d'il·lusions, ungit de desigs, frisós de cobejances, una imatge prenia peu, s'engrandia, es feia visible amb tota la seva magnitud.

Un home, aquell que li adreça un somriure ample amb un deix de picardia als ulls, aquell que un dia li vingué a dir que marxava al front..., que li estrenyí amb força les mans..., amb el qual, sense saber com ni per què, es trobaren enllaçats en una abraçada que fongué llurs vides... Ella, en acomiadar-se'n, amb el somriure als llavis, havia sentit que una llàgrima perlejava sobre les seves galtes rosades de carmí.

...Ell!... La guerra! La fita de tots els seus anhelis i de totes les seves il·lusions...

Ell lluitava per la llibertat. Ella treballava per al dia de la victòria.

I Tere, endinsada en el mar dels seus pensaments, que l'omplen d'orgull i de força, no escolta la veu melosa de Maru, la noia de pell bruna torrada pel sol, ni el riure estrident de les companyes.

Ella treballa.

En un recó de fàbrica la xerrameca, cada cop més aguda, trenca el ritme constant i seguit del teler de Tere.

Ningú no treballa.

Com sempre, es celebren reunions, es tramèn complots, es diuen noms per a un nou consell d'empresa. Hom desitja substituir Tere, de la qual ningú no n'està content. És un veritable safareig.

La veu de Maru és la nota característica de l'enrenou de cada dia.

—Prou! diu—. Ací no es treballa més. Potser sí que s'ho ha cregut aquella tivada i carregada de fums, que d'ençà que és «dalt» és pitjor que els antics burgesos. És que s'ha fet o no s'ha fet la revolució?— crida, indignada.

—Molt bé... Molt bé...— diuen totes.

Rialles, comentaris, crits i mots incomprensibles dits a mitja veu. Anarquia. Desordre complet.

«...Revolució...» Tere no ha comprès ben bé el que deia Maru parlant de revolució.

«Revolució... és el treball feixuc de cada dia, per a un demà de més amplies horitzons. Revolució. Perquè ella i altres homes lluiten per a conquerir pam a pam la llibertat del poble i la grandesa d'un ideal que porten arrelat a l'ànima.»

I Tere no ha comprès ben bé el que deia Maru parlant de revolució.

Han passat dies. La fàbrica segueix com abans. Al pati, als passadissos, a tots els recons de la casa, fressa, remor de paraules, rialles i acudits de mal gust.

Els telers enyoren el rondineig alegre que unes mans hàbils imprimen a llurs cossos.

Solament Tere, la mosseta insignificant, allà al fons, aprofita totes les hores del dia.

La guerra li suggereix estampes d'abnegació i de sacrifici.

Avui ha marxat el seu germà.

La seva mare l'ha abraçada i, sense que la bona dona li hagi dit res, Tere ho ha comprès tot: ha de suplir el que ha marxat.

Avui es quedarà a treballar més hores.

S'ha fet fosc.

Només el teler de Tere ressona feblement en tota la sala.

Una ombra es retalla per la finestra del celobert.

Tere s'apropa a la finestra. Arrecerada a la paret, mira d'esquitlentes a la part de fora.

«Maru! On va Maru? Camina de puntetes i sembla portar una cosa fosca a les mans...»

Tere la segueix, temorenc.

Maru vigila, s'atura a cada pas. Tem. Vacil·la. Respira l'aire fresc de la nit i segueix caminant.

Travessa patis. Obre amb compte la porta de la sala de les màquines. Es perd en la foscor.

Tere ha apressat el pas; no la perd de vista. Veu Maru que, amb un somriure malèvol, irisat de llampegueigs de traïció, ha deixat a terra, allà a la sala de les màquines, dels estris de treball redemptor, una bomba de gran potència amb una llarga metxa ja encesa.

Tere s'hi precipita. Agafa l'explosiu amb mà ferma i apaga d'un buf la flama que l'anava a fer esclatar.

Una exclamació de fera acorralada, plena de ràbia i terror, surt de la gola de Maru, que tremola de pànic.

Les companyes rodegen Tere. No saben com agrair-li el seu gest.

—Si tu no l'haguessis quedat a treballar...— li diuen.

I en llurs ulls s'hi llegeix tota l'admiració que senten per la companya bona que ha fet del treball l'única arma de salvació, i l'heroisme de la qual ha salvat la fàbrica i el treball i el pa de totes.

Avui els telers dringuen com cascavells a mans de les treballadores, convençudes. A Maru no l'han poguda trobar.

Tere no en recorda d'aquella nit sinó el crit horrible de la traïdora i un cop de porta enèrgic i sonor que ressonà en tota la fàbrica.

Maru, la noia de pell bruna torrada pel sol, com tots els covards, fugí després del seu fallit intent criminal.

MARINA SANFELIU

EDITORIAL

PER a la dona no hi havia mai descans. Després de la jornada de la fàbrica o del taller, començava la desesperant jornada de la llar. Preparar el sopar, rentar la mainada, anar a comprar, posar el menut al llit... Fregar, planxar, esterrear... Un tràfec constant, sense repòs i sense fi, que acabava per rendir el cos i l'esperit. Ficar-se al llit a mitja nit, llevar-se a les cinc, sense una fugida, sense una esperança de goig.

«No estava preparada.» «Hom no li havia ensenyat altra cosa.» «No servia per a res més.» I encara que la veu de la seva consciència d'oprimida li deia que tot allò era fals, injust, criminal, la dona espanyola seguia dins la doble explotació com a proletària i com a dona.

Fins que la revolució popular iniciada el 19 de juliol del 1936 començà de salvar-nos. D'antuvi, les lleis polítiques i civils ens feren tota mena de promeses i declaracions falaguères, però nosaltres ja sabíem una cosa, apresa dolorosament llavors de la concessió del vot femení: sabíem que sense alliberament econòmic no hi ha emancipació possible. Ens interessava —qui ho dubta?— l'emancipació enfront del marit, la igualtat de drets civils i polítics enfront de l'home, poder esdevenir metgesses, advocades, enginyeres... Però ens interessava molt més la igualtat dins la fàbrica a l'hora del treball i també a l'hora de la paga. Per què nosaltres no podíem, sinó excepcionalment, sortir de la nostra secció? Per què nosaltres no podíem aprendre el treball mateix que feia el company X? Per ventura nosaltres no arribaríem a ésser tan hàbils com ell? Per què, treballant el mateix nombre d'hores que ells i fent la mateixa feina, a l'hora de la paga ens donaven amb prou feines la meitat del que donaven a ells?

Amb tot, la sang dels nostres fills, dels nostres companys, del poble antifeixista en general, no serà vessada inútilment; al contrari, poc a poc comença a avançar-nos quelcom del que serà el demà de la victòria. El Govern de la Generalitat de Catalunya, mitjançant l'actual Conseller del Treball, Rafael Vidiella, ha vingut a remeiar l'espantosa injustícia que planava damunt de la dona obrera. D'ara endavant podrem aspirar al treball que més ens abelleixi dins la branca que més ens convingui, amb un sou idèntic al de l'home. Solament ens exigeixen que sapiguem bé el nostre ofici. Essent el nostre Govern un govern de Front Popular, del poble i per al poble, ha pres totes les mesures per a què les dones que ho desitgin puguin fer l'aprenentatge de l'ofici que triïn —i això sense despeses de cap mena— dins l'Institut d'Adaptació de la Dona. Aquest institut és una escola femenina, on la dona aprèn ràpidament a treballar. Des d'allí passa a ocupar un lloc en la producció, amb el mateix sou que l'home, i a substituir-lo quan aquest es converteixi en soldat del gloriós Exèrcit Popular Regular.

L'Institut d'Adaptació Professional de la Dona obre un ample horitzó de perspectives a una infinitat de dones que fins avui es desesperaven sense saber què fer en la llar: permet d'augmentar llurs ingressos a moltes obreres mal retribuïdes i amb això enlairar el nivell de llur viure, disminuint el treball enervant de les feines domèstiques; possibilita la incorporació a les nostres indústries de guerra de milers i milers de braços més, que ens manquen per a proveir el nostre Exèrcit Popular Regular. I no deixariem d'escriure si volguéssim detallar tots els avenços que aquest institut procurarà a les dones catalanes.

COMPANYA felicita tot el Govern de la Generalitat, i especialment el company Rafael Vidiella, per la manera encertada de recollir i encaminar els fervents desitjos de les dones catalanes.

I nosaltres, dones totes, hem de demostrar la nostra adhesió a aquest Govern que ha sabut comprendre quin era el veritable camí de l'emancipació femenina: la capacitació i el treball dignament retribuït, que ens permeti viure amb els nostres fills i amb els nostres marits una vida benaurada i útil a la col·lectivitat, a la guerra i a la revolució del poble.

infants soviètics

FETS VISCUTS

A la sala de nines del Palau dels Pioners i Infants d'Octubre, a Kharkou, té lloc un episodi de la guerra italo-abissínia.

D'antuï, assistim a la mobilització. No hi ha dubte: els abissinis són més nombrosos. Tot el material bèl·lic disponible (avions, automòbils blindats, fusells) és acaparat per les nines negres. En acabar els fusells, hom se les heu amb els caçapapallones. Així podran capturar l'«enemic». L'«enemic», però, estava de pega. Ningú no volia ésser l'«enemic».

—Ja veieu! Si no hi ha italians, com voleu que fem guerra?—

Quin conflicte!

—L'altre dia ja vaig fer d'italià —cria un infant tot roig, galtabufat—. No vull tornar a ésser-ne.

Tothom vol ésser abissini. Caldrà que s'estableixin tornos.

Amb penes i treballs s'ha format l'exèrcit italià. S'han repartit les armes. L'exèrcit feixista existeix a la fi. Els abissinis es constitueixen en tiradors. A una mà duen una nina negra; a l'altra, un caçapapallones.

Comença la batalla.

Els caçapapallones abissinis capturen avions, tancs italians... Dues nines blanques són fetes presoneres. Les nines negres criden «Visca! Visca!» i defensen coratjosament l'Etiòpia.

Les tropes italianes destrueixen les ciutats, incendien els pobles. Malgrat això, els abissinis conserven el bon humor. No pas els italians! Cal agullonar-los i excitar-los. No és feina fàcil.

—Apal Aixequen el vostre entusiasme, imperialistes!—

Si que farem plantar les tropes italianes vacil·len. Una nina blanca s'enfila a un automòbil blindat. Engaga un discurs que no figura en el programa del dia. Les nines abissínies s'indignen. «Caldrà que els imperialistes demostrin que són imperialistes.» Fet sense precedents: els abissinis exigeixen que els italians ataquin, robin i assassinin per a què no s'al·terni les regles del joc.

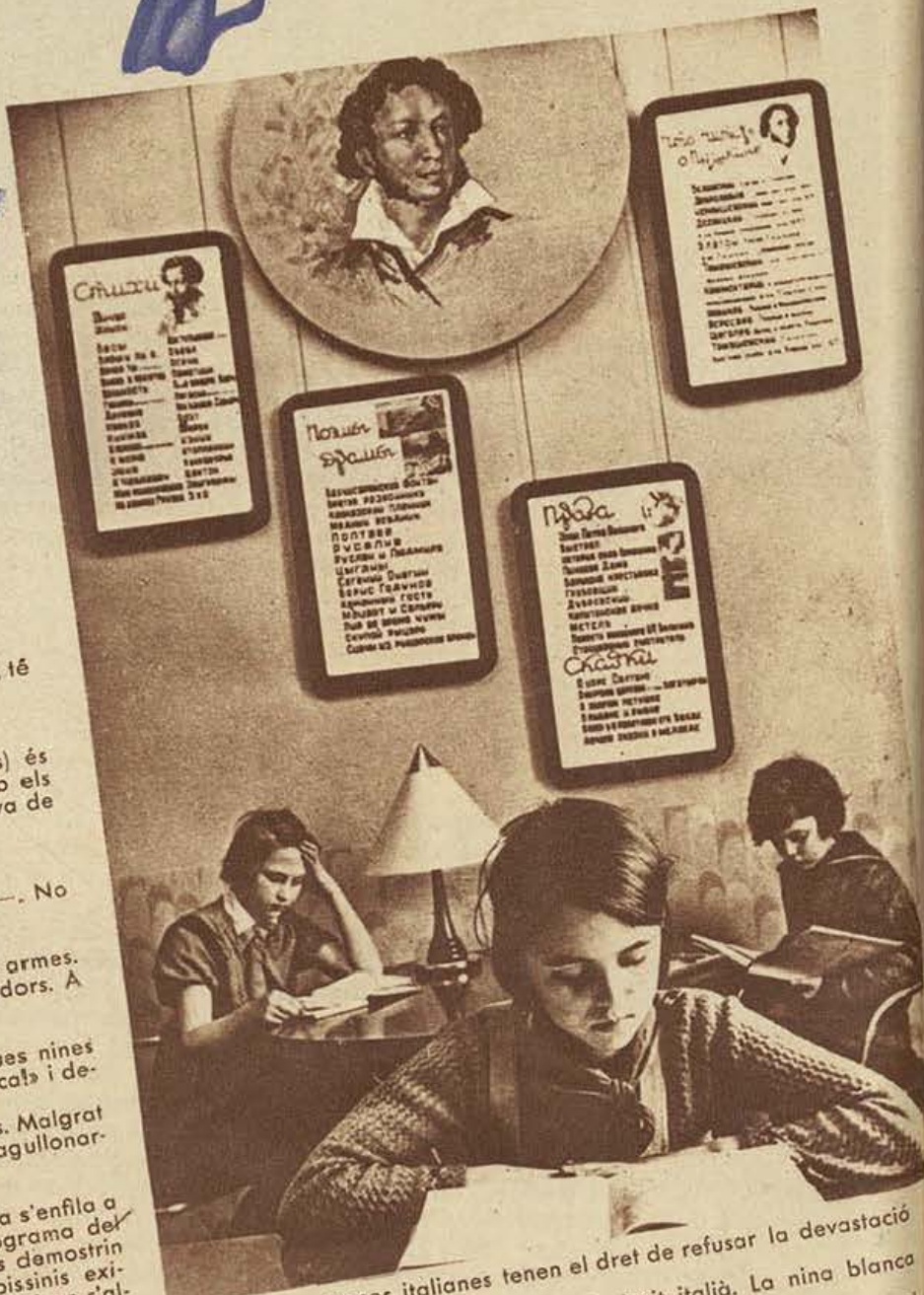
Un representant de l'estat major italià fa un discurs.

Epl Epl Anem a pamel És «legal» que esclati una revolta en el camp dels impe-

rialistes? Les tropes italianes tenen el dret de refusar la devastació de la pacífica Etiòpia?

Vaja! La insurrecció s'estén dins l'exèrcit italià. La nina blanca adreça un discurs als amotinats.

—Si no ens podem revoltar no jugaré més a italians —declara el noi galtabufat.

Lletres d'espectadors

A L Teatre Central per a Infants, dirigit per Nathalia Sats; al Teatre Central de l'Espectador Jove i a altres teatres per a infants de Moscou, reben mils i mils de lletres d'espectadors.

Heus ací una mostra:

«...Què vol dir un «princep»? És un nom de família?

«...Com vos les arregleu per a què el col s'alzequi tan bé, escenari amunt?»

«...D'ençà que he visitat un kolkhos que m'estimo la natura...»

«...Digueu-me com heu fabricat aquest astre. Jo vull tenir-ne un a la meua cambra!»

«...Per què un «rapiis-volant» vola sense un motor? Com pot volar si no té motor? Cal que n'hi poseu un, altrament tots els meus companys m'hi farien un tip de riure...»

«...M'agraden molt els contes d'Andersen que es representen en el nostre teatre. Però per què els porquets de la princesa no porten la cara retorçada?»

כשרות

«Els jueus són criminals, agressius, dimonis en forma humana.»
 «El puny a la gorja al jueu abjecte.»
 «Per sempre fora de la llei els jueus.»
 «Qui lluita contra els jueus, lluita contra el diable; qui venç el diable, conquereix el cel.»
 «No podem negar que el jueu sigui un ésser humà. Però també la puça és un animal d'espècie repugnant.»

I mentre ells vagin recitant tots els aforismes antisemites —veritables compri-mits de tota la la cretinitat d'un règim—, nosaltres prosseguirem estudiant ciència de jueus, admirarem art de jueus, llegirem amb delectació obres de jueus i esco-llirem amb preferència els films interpretats per jueus. Sense comptar amb el plaer que ens proporciona saber que amb això ens diferenciem dels feixistes. Per nosaltres, cada cosa que ens diferencia d'ells és com una mena de condecoració.

TANISCHKA

NO parlem ja d'Einstein, ni de Karl Marx, ni de Zweig, ni de Freud: anem a referir-nos a l'esfera més pe-tita i humil del cinema. També en ella, com en totes les arts i en totes les ciències, els semites han conquerit, amb llur prodigiosa flexibilitat espiritual, els llocs pre-eminentes.

Tenim els noms de Paul Muni, de Ricardo Cor-tez, d'Eddie Cantor; tenim la personalitat magnífica d'una Louise Rainer, primer premi d'interpretació; la sensibilitat única d'Elizabeth Bergner, menuda i intensa Caterina de Rússia i protagonista incompara-ble de «No em deixis»... I de tants i tants d'altres prestigis que admirem pregonament, fins que un dia, d'una manera accidental, sabem per què: «Ah, naturalment..., si és jueu!»

No es pot negar, per molt que els antisemites pugnin i escampin llur tàctica verinosa, llur xeno-fòbia innoble, Israel no sols no inspira menys-preu, sinó enveja, i en tenim la prova en els mateixos antisemites. Cerquem les arrels de tots els odis, observem el que odia injustifica-dament: comptat i debatut, no trobarem més que un contingut miserable de despit i de por.

Feixisme o negació d'intel·ligència, odia els jueus. A Alemanya els ha perseguit sense humanitat, sense trèva, i cada un d'ells, pel sol delictes de pertànyer a una raça més flexible i més fina, ha hagut de viure una terrible odissea d'angoixa i sofrència. El hitlerisme s'ha manifestat d'una manera bestial, estúpidament san-guinari, enemic dels israelites. I tota aquesta virulent hostilitat ha estat abocada a Alemanya per mitjà d'afo-rismes que es fan aprendre de me-mòria als infants aris i que van de boca en boca com si fossin parau-les sagrades:

PRIMERA CONFERENCIA NACIONAL DE L'ALIANÇA DE LA DONA JOVE

LES dones catalanes han celebrat la primera Conferència Nacional. I per primera vegada s'han reunit, sense distinció d'ideologies ni tendències, disposades a discutir germani- volment llurs problemes i a trobar el camí just per a col·laborar d'una manera efectiva al triomf de la guerra.

Delegades directes de fàbriques i tallers, representants genuïnes de les dones campe- roles, feren arribar a la conferència llur veu sincera i entusiasta, la càlida veu de les dones catalanes que volen fer-se dignes dels combatents que tot ho sacrifiquen en el front. I, al costat de les dones catalanes, les dones de València i de Madrid vénen a oferir-nos llurs experiències, a parlar-nos de llurs lluites, dels dies viscuts per la joventut madrilenya en l'heroica defensa de Madrid, on les dones, en mig dels obusos que queien implacables i dels inces- sants bombardeigs, continuaven treballant, fabricant incansa- blement per als braus soldats de la República.

Totes coincidiren en la necessitat de no escatimar cap esforç per a guanyar ràpidament la guerra. D'enrolar totes les dones catalanes en les tasques de l'Aliança a través de les Cases de la Dona Jove. D'educar infinitat de companyes que gràcies a un règim injust no coneixen ni les primàries lletres.

Preparar immediatament una joventut femenina forta i culta, amb condicions de substituir els homes en els treballs de rera- guarda, d'ocupar dignament un lloc en l'exèrcit de la producció, de conquerir a la fi, per a sempre, l'alliberació tan pregonament desitjada.

En acabar, presentaren les conclusions següents per les quals uitarà l'Aliança Nacional de la Dona Jove.

CONCLUSIONS

Esperem de l'entusiasme de les nostres dones i de la capacitat de llurs dirigents que ben aviat assoliran la realització d'un ve- ritable i ample moviment femení encaminat a educar totes les

dones de Catalunya en l'esperit de l'antifeixisme, del pro- grés i de la cultura.

Endavant, dones de Catalunya! Com les vostres germa- nes d'Espanya, a lluitar fins a vèncer el feixisme i obtenir per a la nostra joventut una vida més alegre i feliç.

L. I.

Resolucions que presenta la 1.^a CONFERÈNCIA NACIONAL DE LA DONA JOVE, celebrada els dies 30 i 31 de juliol del 1937.

1.ª Les noies de l'ALIANÇA NACIONAL DE LA DONA JOVE lluitaran fermament per les llibertats nacionals i so- cials de Catalunya.

2.ª L'ALIANÇA rep amb joia el decret de la Conselleria de Treball en el que fa referència als instituts de readapta- ció professional de la dona, en els que ens concedeix la mateixa igualtat de drets. Ho recolzarem i ho defensarem decididament per ésser una de les bases per les quals ve treballant la nostra ALIANÇA.

3.ª Que es legalitzi plenament la situació de les noves fa- mílies i s'implanti el subsidi de la maternitat a càrrec de l'Estat.

4.ª L'ALIANÇA s'adreça al Govern de la Generalitat de Catalunya per a demanar-li que recolzi els clubs de fàbri- ca, veritables llars de les noies treballadores i una de les armes més formidables per a poder crear una joventut cul- ta amb coneixements tècnics dels quals ha estat mancada fins ara.

5.ª En el que fa referència a les nostres noies camperoles, que amb tant d'entusiasme vénen treballant des dels camps de producció pel triomf immediat de la guerra, de- manem igualment l'ajut oficial per arribar a la creació de granges agrícoles, que han d'ésser a l'ensens la veritable escola on les noies camperoles puguin elevar llurs coneix- ments tècnics i culturals.

6.ª Les noies de l'ALIANÇA treballarem amb tot el nostre entusiasme per la creació de guarderies infantils a tots els llocs de treball, ja que considerem que aquesta és una de les bases principals, sense la qual moltes dones no podrien portar a terme el decret de la Conselleria de Treball. De- manem, doncs, en aquest aspecte, al Govern de Catalunya, que ens presti la seva col·laboració incondicional.

7.ª L'ALIANÇA aspira a ésser una organització de noies fortes i sanes; per assolir-ho, un dels mitjans més formida- bles és l'esport. Per això reclamem al Comissariat d'Educa- ció Física i Esport que posi al seu abast totes les facilitats que siguin necessàries per aconseguir-ho.

8.ª L'ALIANÇA NACIONAL DE LA DONA JOVE creu que un dels mitjans més grans i imprescindibles per a guanyar la guerra és la unitat de tota la joventut avançada i pro- gressiva que aspira a un esdevenidor de pau, de treball i de cultura. Lluitarem, doncs, sense escatimar cap esforç per a implantar a Catalunya l'organització única de tota la joventut.

Que es recolzi per part del Govern tot el pla de tre- ball que presenta l'ALIANÇA.

PER UNA JOVENTUT SANA FORTA I FELIÇ

ràpidament a la victòria; per això treballem amb entusiasme i incansablement fins aconseguir no solament agrupar les noies, sinó unir les joventuts femenines i masculines de totes les tendències sota la consigna de l'Aliança Nacional de la Joventut i anar conjuntament fins assolir el triomf definitiu.—

Prometo a Francesca que les seves paraules, curulles d'entusiasme, seran conegudes del públic femení català per mitjà de COMPANYYA.

Llibertat PICORNELL

És un honor per a nosaltres, dones, tenir els nostres homes en l'heroic Exèrcit Popular.

Els nostres fills defensen la vida i la felicitat dels nostres néts. Glòria als combatents de l'Exèrcit del Poble!

Mare: aquesta guerra ja no la fem per als altres. ÉS LA NOSTRA GUERRA.

AQUESTA és la consigna que duu gravada en el cor tota la joventut espanyola, valenta i heroica, que tan admirablement s'ha afrontat amb aquesta guerra d'invasió.

Tota la Ibèria està regada de la sang dels joves herois que han ofrenat llurs vides per l'alliberació de la nostra terra. Caigueren Lina Odena, Antònia Portero, Graells, La Rosa, Nino Nanetti, Santamaria i d'altres que han desaparegut calladament en els diversos fronts de combat.

Aquesta lluita cruenta ha estat la forjadora dels que avui dirigeixen el moviment juvenívol.

Hem tingut l'ocasió de parlar amb una de les més destacades figures del moviment jove femení de València.

Es diu Joana Francesca, dibuixant notable que dirigeix la secció de propaganda de la «Unión de Muchachas», agrupació formada per gairebé totes les noies de València.

Ens contesta alegre i optimista.

— La «Unión de Muchachas» de València —ens diu— ha estat formada després de l'«Aliança de la Dona Jove» de Catalunya. Vosaltres, amb el vostre exemple, ens haveu donat el camí a seguir.

La nostra organització —continua— està al seu començament. Estem formant l'organització «Alerta», juntament amb els nois que per llur edat no poden entrar a files. A Madrid ja fa molt de temps que funciona, però ací encara no. La «Unión de Muchachas» també està preparant el Congrés de Noies, que es celebrarà molt aviat.

— Quins projectes teniu?— li pregunto.

— Oh! —diu, somrient—. Projectes, molts. Treballar per a la guerra, augmentar la producció... Per bé que nosaltres, les noies joves, ens dedicarem també a l'ensenyament cultural i esportiu, que és més propi de la nostra edat.

Les dues coses poden fer-se a la vegada —segueix—. Volem formar també escoles rurals i centres esportius per a la jove camperola, ja que és, per la seva manca de cultura que desgraciadament no s'interessa prou per al nostre moviment.

— Editeu algun periòdic o butlletí?

— Em sembla que molt aviat publicarem una revista que serà l'òrgan de la nostra aliança i es titularà «Muchachas». Voldríem que fos com la vostra revista COMPANYYA, i encara que no pugui ésser tan bona, tinc la seguretat que sortirà dintre molt poc temps a la llum pública, puix que ja tenim força material.—

Mentre parlàvem, Joana Francesca no ha deixat un moment de treballar.

— Faig un dibuix per a la vostra revista —em diu, molt seriosa—. Ja veus que els joves pensem en tot.—

Ara li pregunto què opina sobre l'Aliança de la Dona Jove de Catalunya.

Em respon:

— Com he dit abans, ella és la que ens ha donat el camí vers l'aliança femenina juvenívola en tota l'Espanya lliure. I ara ja tenim, ultra Catalunya, Madrid, on hi ha també un formidable moviment femení.

Comprenem que la unió de tota la joventut espanyola ens conduirà més

«Companya» a PARÍS

EL CONGRÉS MONDIAL DE DONES CONTRA LA GUERRA I EL FEIXISME

EL Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme ha celebrat a París, els darrers dies de juny i primers de juliol, el seu Congrés Internacional, al qual han assistit delegades de tots els països, àdhuc dels que sofreixen una dominació feixista o prefeixista.

En aquest congrés —on, obeint el primer postulat del comitè, «unitat de les dones», han imperat la unió i la companyonia més completes— s'ha posat de manifest, una vegada encara, la tasca formidable realitzada pel «Comitè Mundial de Femmes» per l'ensorrament definitiu del feixisme i de la guerra, per la millorança dels drets de la dona i de l'infant i per l'ajut a l'Espanya republicana, que lluita en aquests moments no sols per la seva llibertat, sinó per la llibertat de tots els pobles.

Hem pogut adonar-nos del que significa l'activitat d'aquestes dones admirables, que posen al servei de la cau-

sa de la Independència i la Pau mundials el còdal immens de llur sensibilitat, intel·ligència i energia. Dones com Gabrielle Duchêne, Helena Stasova, Bernadette Cattaneo, Maria Rabaté, Gertrude Doby, Helena i Luce Langevin, Wanda Landi, Alice Degeer, etcètera, no fracassen, i tenen prou cor i prou cervell per a mobilitzar masses enormes d'altres dones i moure tots els sectors de l'opinió pública.

En números propers us farem conèixer el programa i les tasques del C. M. F., així com alguns informes interessants pronunciats al congrés per les companyes del comitè. Es celebrà la «quinzena d'amistat internacional», on tingueren efecte diversos actes en honor i profit dels pobles hispànics representats per Bargalló, Algarra, Rius i Eloina. Bernadette Cattaneo, secretària general del C. M. F., féu un informe que resumeix gran part de les aspiracions del comitè i que reproduïm en extracte.

INFORME DE LA SECRETARIA GENERAL DEL C. M. F.

La companya Bernadette Cattaneo s'adreça a les congressistes. Diu que el propòsit del Comitè Mundial de Dones és la unió estreta i perfecta de totes elles, sense distincions ni categories, per a poder lluitar així conjuntament amb tota eficiència contra l'enemic comú.

Tenim el deure, inajornable, apremiant, d'unir-nos, perquè unides serem una força benefactora i incontrastable. Ajuntar les dones i empenyer-les devers uns principis, com a una sola personalitat, és una forma de treball que mereix tot el nostre desvetllament i que ni un sol instant hem de negligir.

I per quina raó és tan necessària la unió nostra? Per quina raó ens és precis crear aquest moviment femení, fort, poderosíssim?

Sabem per una banda que —malgrat tots els esforços dels misògins— la nostra influència en la vida social és formidable i que el feixisme serà vençut arreu del món quan arreu del món les masses femenines el detestïn i el combatin alhora, sota una mateixa disciplina. I sabem per l'altra que, dissortadament, és la dona mateixa la que ha de fer-se el seu camí de redempció.

Es una trista veritat, però veritat a la fi. Ningú no s'amoïnarà massa, ningú no lluitarà tenaçment perquè se'ns atorguin els drets que ens corresponen. Som nosaltres, les dones, doncs, les que ens hem d'amoïnar i hem de lluitar per la conveniència nostra i la dels nostres fills.

Analitzeu, si no, quina ha estat l'actitud dels partits polítics. Els de dreta han utilitzat i utilitzen les dones com a instrument d'espionatge, de propaganda, etcètera. Però no és la intel·ligència ni la capacitat femenina el que els partits de dreta cerquen com a col·laboradores, sinó, principalment el «sex-appeal». Sigui com sigui, fan servir la dona, o el seu «sex-appeal», per a l'obtenció de llurs fins polítics, però mai no li agraeixen elevar-la de nivell jurídic, cosa que seria per ells una violació de principis o una mena de sacrilegi. El mateix esdevé amb el feixisme: sol·licita humilment, servilment, l'ajut femení per a entronitzar-se, i un cop ho ha aconseguit relega la dona a darrer terme, negant-li àdhuc els avantatges més elementals.

I els partits d'esquerra? La veritat, també la trista veritat, companyes... Inclouen la solució de la situació de la dona en llurs programes; parlen, prometen..., però res no cristal·litza a l'hora de les coses pràctiques. Les dones no militen ni es desenvolupen de bon tros en la política —llevat d'un sol país, la U. R. S. S.— com han de desenvolupar-se en la vida.

Arribem, doncs, i una vegada més, a la conclusió que per a obtenir els nostres drets, per combatre amb tota la nostra força la guerra i el feixisme, hem de procurar la unitat i formar un gran moviment de dones, perquè no podem refiar-nos de ningú més.

Els partits d'esquerra, per la unió, han fet els Fronts Populars. Una cosa semblant és el que podem fer nosaltres, les dones. Podem unir-nos amb les pacifistes cent per cent, de bona fe, perquè elles també professen l'odi a la guerra. Amb les catòliques veritables, autèntiques, que ens poden ajudar molt en el nostre treball. Amb les republicanes, amb les comunistes, amb les socialistes.

I no rebutjarem cap element femení de bona fe que se'ns apropi si els seus fins són també els nostres fins, perquè un dels primers objectius del C. M. F. és unir les dones, i nosaltres, per a treballar conjuntament, recordem tot el que ens uneix i deixem de créure en l'existència de tot el que podria separar-nos.

No som ni un sindicat ni un partit polític: som només un moviment, un nexa entre totes les dones, per a obtenir arreu del món la pau, la llibertat, el treball i les justes reivindicacions de la dona i l'infant.

Mare: El teu fill és necessari al front per a defensar la pàtria i la revolució del poble. Aquesta guerra la fem per a nosaltres. Ja no es tracta de defensar les mines d'un gran senyor, ni de venjar un agravi inferit a un rei, ni de despollar a homes de color de llurs terres, ni de conquistar un nou mercat per a engrossir la butxaca dels capitalistes nacionals. Es tracta del que és nostre, de nosaltres mateixos, del que pertany al nostre poble. Són les nostres mines el que defensem; és l'agravi al poble el que el poble venja amb justícia; són el nostre sòl i les nostres riqueses el que no volem lliurar a Alemanya i a Itàlia feixistes; és la nostra pròpia cultura la que volem salvar de la barbàrie hitleriana i mussoliniana.

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

Stajanovistes

L'STAJANOVISME augmenta cada dia a Catalunya. La dona sent la guerra i vol contribuir amb el seu esforç a una fi victoriosa.

La consigna de crear una reraguarda forta ha arribat fins als reconcs més apartats.

La dona ha comprès que cada individu ha de multiplicar-se per a realitzar la consigna.

Tot això resta ben palesat en aquest taller de material de guerra on ha estat organitzada la brigada de xoc: grups de dones a les quals no mou altra il·lusió que produir més i perfeccionar llur treball.

En aquest taller hi ha més de cent dones; però hom no escolta res sinó el soroll de les màquines. Dones amb una consciència de classe que volen defensar i ajudar llurs germans que lluiten al front, amb tot l'esforç i els sacrificis necessaris.

Treballar i produir més és el que cal pel bé de la guerra.

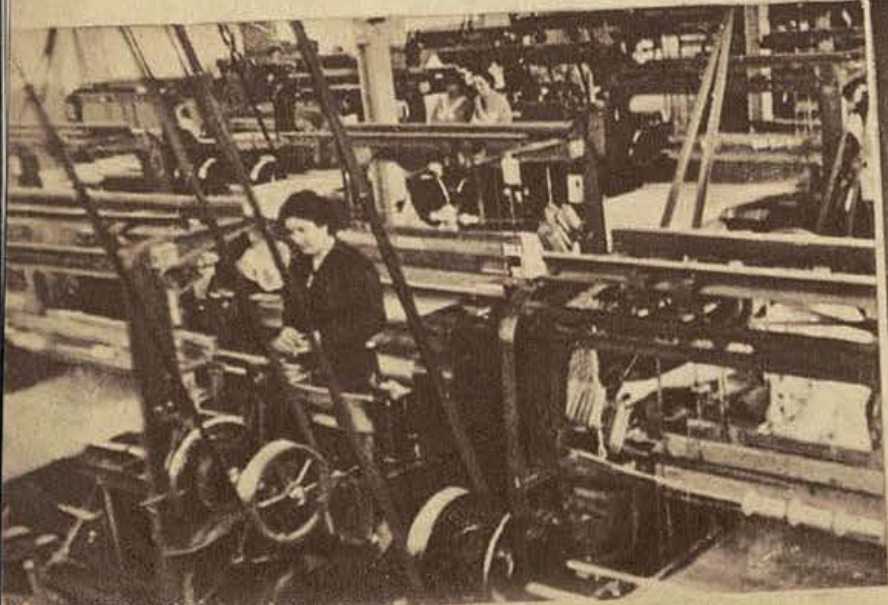
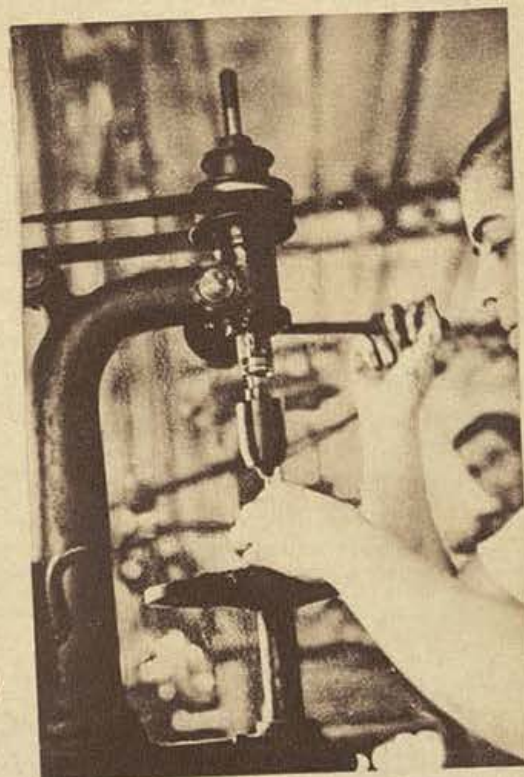
Cada dona antifeixista ha de produir tot el que pugui.

Avui ja no treballem per al burgès: treballem pels interessos dels propis treballadors. És per això que no cal que regategem ni temps ni afany.

Tot ho hem d'encaminar a la fi de la guerra i a l'assoliment de la victòria.

Propugnem la creació de l'estajanovisme en el camp i en les fàbriques.

AZUARA

Per damunt de les fronteres. Germà d'Itàlia

FOU en un poble del front aragonès, en un de tants hospitals de sang instal·lats gràcies a l'esforç inesgotable i entusiasta d'un grup de noies i de nois, els quals han realitzat el miracle de convertir un vell casal en hospital. Allí els nostres braus soldats són sotmesos a delicades operacions quirúrgiques; allí reben, de mans de les abnegades i abnegats infermers, les cures que els remetràn a la vida, que els retornaran a la llar.

Nosaltres refem amb energia i amb paciència el que la metralla enemiga, cruel i inhumana, ha malmès.

Els ulls d'aquests homes ferits tenen per a nosaltres, que els rebem amoroses, tota la dolça gratitud que floreix en els nostres cors, com una recompensa de les hores d'angúnia, d'espera, de perill i d'impotència que passem bo i pensant en ells.

Jo he viscut hores inesborrables entremig d'aquests heroics soldats de la revolució.

Recordo un jove italià, en una de les nostres sales. No troba ni pau ni assossec. Els seus ulls esdevenen més grans a força de sofriment. La febre els fa brillar d'una manera extraordinària. Els llavis es mouen continuament bo i remugant paraules incomprensibles. Aquest murmur dolorós trenca i omple d'inquietud el silenci de la nit, que les respiracions penoses dels malalts poblen d'un panteix anginiós.

Ara i adés m'atanso a l'italià amb una espelma als dits. Desitjo de tot cor que la febre el deixi dormir, però la febre continua, implacable. Omple el jui del pobre voluntari d'imatges terrorífiques i torturants.

—Companya —em diu—, el que m'esdevé és tan horrible!... Esguarda les meves mans: de sobte esdevenen petites, petites..., s'allunyen de mi..., em fugen... Jo també esdevinc petit, m'allunyo..., m'enfonso..., desapareixo... Mira, mira, companya, ja tornen a marxar! Això és espaventable!

Li eixugo el rostre, pel qual davallen infinites gotetes de suor. El faig beure una mica. Però la seva obsessió continua. Procuo en va de tranquil·litzar-lo. L'he d'abandonar perquè un altre ferit em reclama. Ben aviat torno al costat de l'italià. Aquells ulls amaratats de febre i de pesombre m'atrauen dolorosament.

Li prego que faci un esforç per a lliurar-se de la mania que l'aclapara. Ell, però, m'agafa una mà i crida:

—No te'n vagis, companya; t'ho prego...

Més tard diu que voldria escriure. Insisteix, prenent que cal que ho faci. No el puc convèncer de què no li convé aquest esforç. Tant m'ho prega, que penso que serà millor accedir a la seva requesta.

Li duc paper, ploma i tinta. L'escena que segueix resulta fantàstica. Els llits apareixen amb prou feines visibles en la fosca, amb llur trista

càrrega de misèria i de dolor. I en mig d'aquest fons dramàtic es destaca la figura pàl·lida i esprimatxada d'aquest noi, amb les seves faccions demacrades i el rostre groc, desfigurat pel terror de les visions horripilants.

S'incorpora. Refusa la meua oferta d'escriure sota el seu dictat. Escriu penosament. Un nou calvari comença. El seu cervell, trastornat per la febre, no pot arribar a coordinar les idees. Escriu penosament una lletra darrera l'altra: C-a-r-l-o. Ha format un nom, que repassa una i altra vegada a mitja veu, anguniosament, amb por d'oblidar alguna cosa.

Deixa d'escriure per a explicar-me que Carlo és un germà seu que viu a França. Ara li plau parlar-me de la família.

—He fugit de la Itàlia feixista —diu—. Hi he deixat mare i germana. Què pagaria per saber quelcom d'elles!

Però la germana no vol saber res d'aquell germà que prefereix l'exili a la tirania feixista. No, la germana no pot perdonar el gest d'aquest xicot que ara roman ajassat, enfecat, en perill de morir sol a l'estranger.

—La mare —diu el voluntari quan el seu jui pot deslliurar-se de les escomeses de la febre—. La mare! Què deu fer? I la germana? Ah! Elles no saben que estic tan lluny, sol... i malalt...

—No estàs sol —li dic dolçament—: estàs entre germans que comparteixen els teus ideals i que t'estimen. Si la teva mareta no pot assistir-te, ja ho faig jo avui, i demà ho farà una altra companya, amb bata i casquet blanc, com jo. Tots farem el que podrem per a alleugerir els teus sofriments i distreure els teus pesombres.

A la fi s'adorm, amb sobresalts i sospirs, queixes i inquietuds. Que sola em sento! Em faig l'efecte d'un capità de vaixell sobre una mar hostil. Apreto els punys dins les butxaques de la meua bata, com ho faria en el timó, al mig d'una tempesta, amb un sentiment de coratge i de desesperació.

Estic sol! Sola i impotent en mig d'aquests homes que sofreixen i als quals res no puc ofrenar. Els dic baixet:

—Coratge, germans! Tots hem de plantar cara a l'enemic; tots hem de sacrificar quelcom al nostre ideal. Recordeu aquell heroic soldat dels primers dies. Preneu-lo com a símbol. Evoqueu-lo sovint. El recordeu? El dugueren en una llitera, a braços dels companys, amb una mà de menys, que un obús enemic acabava d'arrencar. Aixecà en l'aire el monyó sangonós i cridà «No passarà!».

Quan tingueu febre, quan sofriu desil·lusions, quan us aclapari l'enyorança, recordeu aquest heroi desconegut i repetiu aquelles paraules: NO PASSARÀ!

Vita FELBER

(De la Creu Roja anglesa)

Romance a Francisca Solano

MUERTA EL 26 DE JULIO EN
EL ESPINAR POR LAS BALAS
FASCISTAS, EN DEFENSA DE
UNA ESPAÑA JUSTA.

¡Alta Francisca Solano,
por los pinos de la sierra!
En Peguerinos sonaron
sus risas blancas y nuevas
cuando buscó al enemigo
por la callada arboleda.
Con un fusil en la mano,
como una rosa morena,
allí va con sus hermanos,
canto y luz, por la vereda.
Era un sábado de julio
cuando cruzaron la sierra
para caer sobre ellos
y el Espinar, de sorpresa.
¡Alta Francisca Solano,
en los ojos dos centellas!
En sus dos manos crispadas
le temblaba la escopeta
y llevaba la garganta
agria de pólvora seca.
El capitán que los manda
hacer retirada ordena.
Como canción de victoria
la Internacional ondea
sobre los pinos callados
hechos vibrar de bandera.
La luna, por los pinares,
que su alegría contemplan,
anchos de silencio verde,
hombro con hombro les llevan
Con ellos marcha Francisca,
clara de luz y serena.

Por una esquina del cielo
le vuela la cabellera.
De pronto, tiembla su frente
y la angustia se la quema:
con ellos no va su hermano,
Solano de pura cepa.
Y a su espera y a su busca
la otra Solano se queda.
¿Por qué te quedaste sola
con la noche, con la sierra?
Tu hermano ya está seguro.
Tu clara angustia serena.
No te quedes aquí sola,
que el enemigo te acecha,
que tú eres, fusil y rabia,
como una rosa morena.
¡Alta Francisca Solano,
bajo la luna pequeña!
Como una luz por el monte,
Francisca la noche llena.
Era ya casi mediada
cuando cayó prisionera.
Cuatro manos la cogieron
por los brazos de azucena,
y bajo la luna rosa,
amenazando a docenas,
con sucia palabra zafia,
al Espinar se la llevan.
¡Alta Francisca Solano,
tus sienes la muerte besan!
Te llamaban nuestras voces,
angustiadas en la espera.

Tu risa no amparará
con su calor nuestras venas.
Hay diez balas y diez manos
en diez brazos de diez fieras.
¿Por qué te quedaste sola
con la noche, con la sierra?
Con otros hermanos tuyos
que un mundo nuevo guerrear,
te pusieron a una tapia,
cuerpo de rosa morena.
Frente a tus ojos brillantes,
de fusiles una hilera.
En la boca una sonrisa,
estabas fuerte y serena
y al silencio de la noche
una descarga te quema.
¡Alta Francisca Solano,
bajo la luna pequeña!
En nuestros labios, el viento,
que la luna en plata muestra,
ha derramado calientes
tus voces de la arboleda.
Tú vives en nuestro pecho
que la santa lucha ordena.
Y en el monte sigue siendo
la estrella soñada y cierta.
¡Alta Francisca Solano,
tú estabas fuerte y serena!
Por los ojos desmayados
te pasa la España nueva.

Francisco GINER
ARCHIVOS
ESTATALES

Solidaritat

DE L'ESTRANGER ENVERS L'ESPANYA REPUBLICANA

EL Comitè Mundial de Dones Contra la Guerra i el Feixisme ha editat unes postals, la simple venda de les quals, a preu completament voluntari, ha permès a dit Comitè d'ofrenar tot l'equip d'una casa per a infants destinat a Can Toni Gros, de Vic.

La postal porta escrit al dors: «Merci pour les enfants d'Espagne à madame..... qu'a versé..... francs pour la maison d'enfants de Can Toni Gros (Vic), Catalogne.»

(Els punts suspensius són omplerts amb el nom de la donant i la quantitat ofertada.)

Aquesta fotografia representa la casa d'infants de Can Toni Gros, equipada esplèndidament gràcies a la bondat del Comitè Mundial de Dones.

FECUNDITAT BENAUURADA

NICOLAUENA Akaptieva, una ciutadana soviètica. Solament té vint-i-nou anys. Possedeix dos fills, un de vuit i l'altre de quatre anys. Ara n'esperava un tercer.

Heus ací que a primers d'any la ciutadana Nicolauena ha parit... quatre fills d'un cop. Quatre fills! Arribats al món fàcilment i sense dolor, gràcies al procediment del savi doctor Laurié de Sverdlovsk. Potser algunes de les nostres lectores ignoren aquest meravellós procediment que ha permès a unes tres-centes mil russes de parir sense sofriment.)

Aquest esdeveniment s'escaigué a Zagorsk, prop de Moscou.

En qualsevol lloc del món el fet d'infantar quatre criatures hauria estat una desgràcia. (En el millor dels casos, aquesta prolixitat hauria servit de motiu d'exploració.) Aquest fet solament pot ésser un cas de benaurança allà en el territori de la U. R. S. S. — la sisena part del món —, lla on neix una humanitat nova, lla on els fills no constitueixen una maledicció, puix que abans d'arribar a la vida ja tenen assegurada l'existència, amb totes les possibilitats i garanties degudes a un ésser humà; lla on hom té cura de la mare i dels fills amb una sol·licitud intensa...

Heus ací Nicolauena, amb els seus quatre plançons, ben instal·lada en una clínica, voltada de flors, de fleminadures... Els quatre petits han vist la llum en aquesta casa hospitalària, sota la direcció d'un metge que ha assistit a la mare. Sense moure's del llit, la mare fecunda, carregada però de preocupacions, rep la nova que el Comitè del Partit posa a la disposició de la família un pis moblat.

La partera cada dia rep felicitacions i presents. Ara els petits fills de Nicolauena ja tenen sis mesos. Creixen sans i ben alimentats, sota la cura amant de les perfectes organitzacions soviètiques.

L'Institut d'Obstetrícia i de Ginecologia s'ha interessat pel cas i ha portat la família a Moscou. L'augment considerable de fills no ha portat preocupacions econòmiques a Nicolauena. Al contrari, ha guanyat comoditats, sense témer aquella tràgica explotació del «cas rar» inevitable en certes latituds. Nicolauena segueix a la seva vida normal, és a dir, fa d'honrada treballadora.

Penseu que la prolixitat d'una mare a Rússia no és un cas de benaurança.

VOLS SABER QUI ETS?

Secció grafologica de COMPANYYA

RESPOSTES

UNA CATALANA. — Característica sobresortint: canvis de geni accentuadíssims, veritables caigudes en un abisme de misantropia, de les que no us refeu fàcilment. Emotivitat, nerviosisme. Una mena de corcò interior; per la cosa menys complicada us feu mala sang. Malfiança, reserva. Tot plegat us lleva energia. Molt apassionada. Amb tot, sou perseverant. Sou senzilla, de costums moderades i simples.

UNA ADMIRADORA DELS INFANTS. — Molts punts temperamentals de contacte amb «Una catalana», però una mica més de serenitat i materialisme. Segurament patiu d'una lleugera afecció cardíaca: palpitations, etcètera. Esperit estalviador. Lògica. Xerraire. No pas massa constant. Una inclinació a la feblesa que acaba dominant-se amb penes i treballs. Cortesia.

ESTUDIANTINA. — No us permeteu el luxe de les rauxes temperamentals, perquè això podria destorbar els vostres projectes. Sou enèrgica, pràctica i ambiciosa. Sabeu el que voleu i per on s'hi va, i no escatimeu els mitjans per arribar-hi. Activa, freda i calculadora. Una mica d'orgull i vanitat a estones perdudes. Bondat, dolcesa. No sabeu el que són «males llunes», per la qual cosa no cal dir que us felicitem.

MINERVA. — Ens demaneu un consell, i nosaltres us en donem un altre: canvieu el vostre tipus de lletra. Estèticament queda bé, però grafològicament és del pitjor que podeu imaginar-vos. Aquesta lletra, que heu adoptat segurament perquè «fa bonic», indica hipocresia extrema, egoisme, artificio, vanitat, materialisme rastrer, malfiança, mentideria, etcètera. Ja veieu. Del vostre veritable «jo» s'hi noten alguns signes, com sentit de la bellesa, esperit del deure, tenacitat, energia i imaginació. Creieu-nos: poseu-vos davant del paper, deixeu que la mà corri espontàniament, i aleshores envieu-nos la prova perquè fem el vostre veritable retrat grafològic.

R. B. d'A. Indubtablement, companya, la vostra situació us influeix, i és molt natural. Aquest desequilibri de circumstàncies el marquem a la lletra, on s'hi troba, en efecte, irritabilitat, impaciència, duresa i una certa aspror. Fixeu-vos en si abans de tot això feieu la lletra més rodona. També és indubtable que abans teníeu més bon cor que ara. Però no defalliu, amiga: us assegurem que no teniu caràcter de deixar-vos vèncer: sou tenaç i, malgrat tot, optimista. Tingueu present que ni el Destí, gran senyor, pot res contra els tossuts i els que posen bona cara al mal temps.

MAD i MADDIA

En Guillem a l'illa volcànica

(Continuació.)

Naturalment, els salvatges no sentien por del vailet; més aviat sobtament i una mena d'encís.

Aquell noi blanc i ros, d'ullets vius i decidits i cabellera rinxolada, no s'assemblava de res a tot el que els caníbals coneixien.

Certament, semblava un cadell d'home. Però si ho era, d'on havia vingut?

La nit passada ells havien recollit un cos de blanc, mig esvanit. Se l'endugueren bo i considerant-lo com un enemic presoner. Però estaven completament certs de no haver vist més que un home. Què venia ara a fer ací aquell esquitx?

Guillem, entretant, mig desesperat però molt decidit, els feia grans gestos bo i assenyalant Ull de Vidre, el mar, la fogaina, el capitost...

Ningú no sabia què voldria dir tot allò. Hi havia tanta expressió i tanta autoritat en els accionats de Guillem, que la cerimònia de rostir

Gaviota
EL VESTIT DE BANY PERFECTE

Casa Vilardell

HOSPITAL, 36-38 VIA DURRUTI, 49-51 SALMERON, 17
FONTANELLA, 17 **Barcelona** CARME, 73

Ull de Vidre havia ben passat a segon terme. Estava interrompuda de ple.

Els salvatges començaven de creure que se les havien amb un enviat celestial (de l'Olimp Caníbal, està clar!). Un déu petit i voluntariós que els manava quelcom que ells, els cànids salvatges, no acabaven de comprendre, però que de no obeir podria costar-los d'allò més car.

Tota la tribu, amb el capitost al davant, voltà Guillem amb gran admiració. Estaven seriosament impressionats i convençuts que aquell semidéu petit i graciós era vingut per a advertir-los d'algun perill o renyar-los per algun manament. Guillem, en veure's tan respectat, pensà tot d'una en aprofitar aquesta avinentesa a favor d'Ull de Vidre.

Tot seguit féu gest als salvatges de deslligar el blanc empaquetat i a punt d'ésser rostir.

Ells obeïren tot d'una, amb gran alegria d'Ull de Vidre i gran sorpresa de Guillem, que no es creia haver esdevingut un personatge capaç d'ésser obeït per tota una tribu de caníbals.

Però el xicot era d'aquells que no perden el cap. Molt seriós, completament amarat del seu rol, s'atansà al gran capitost, féu senya al blanc que s'atansés, prengué una mà de cada u d'ambdós i les col·locà l'una damunt l'altra.

Estrenyé el conjunt amb molta torça, i assenyalà a tots els salvatges que Ull de Vidre romania vinculat a ells per l'estreta que s'acabava de fer amb llur capitost.

Després d'això, tot foren crits de joia.

(Continuarà...)

Motiu de joia
per un vestit nou
Fertigfabrik
WOLFFZEMES
ALMANYA

MATARÓ

Les dones de Mataró han instal·lat un taller de confecció de vestits destinats als combatents del front, per mediació del S. R. I.

Les dones de Mataró abandonen les llars per a anar, diligents i volenteroses, a treballar en profit de la guerra antifeixista.

LES DONES DE SABADELL TREBALLEN PER A LA GUERRA

LES tasques portades a cap pel Comitè d'Enllaç Femení ja donen fruit, especialment els cursets d'embenadura i cures d'urgència, els quals han assolit un veritable èxit.

El doctor Moragues és el mestre. Hi cooperen també els companys sanitaris R. Bosch, J. Rius i J. Masferré.

Una cinquantena de companyes, inspirades en un sentit humanitari, han estudiat amb gran entusiasme, i demostrat haver-lo comprès, el caire de la guerra antifeixista.

Puc palesar que els afanys i neguits d'aquestes companyes per a superar-se a si mateixes és gran. No escatimen esforços; àdhuc adquireixen llibres per l'estudi teòric. Es mereixen un elogi sincer, puix que si bé no els manca l'ajut, quan el demanen, mostren a bastament llur amor per la causa del poble. També han sol·licitat reemplaçar els companys sanitaris que són cridats al front.

La sol·licitud ha estat admesa pel Comitè Central de la Creu Roja, i ja tenim les nostres dones sabadellenques disposades, quan calgui, a sortir al carrer per a donar auxili als ferits i contusos.

La guerra pren de dia en dia viarany distints; per això les dones que en els primers moments marxaven al front han comprès ara que la dona antifeixista ha de cooperar també a la reraguarda, per assolir la victòria.

Sabadell no ha volgut romandre en pla d'inferioritat. Hi ha l'entusiasme suficient per a no escatimar sacrificis, esforços, abnegació i heroisme, si calgués.

Les companyes del Comitè d'Enllaç Femení han convertit en realitat la unificació amb els companys de la Creu Roja. Ara cal treballar per a què la dona doni el màxim de rendiment, en la substitució de l'home.

Totes les companyes que formen el Comitè d'Enllaç Femení estan satisfetes i joioses de l'obra que han dut a terme.

Les autoritats no han escatimat tampoc llur simpatia ni llur ajut.

Les companyes que han estudiat ho han fet amb entusiasme, i el

doctor Moragues ha estat el mestre orientador i conscient que les ha guiat.

Els companys sanitaris R. Bosch, J. Rius i J. Masferré també han cooperat eficaçment, dirigint les pràctiques d'embenadura.

A tots plegats diem: Salut i coratge, companys!

UNA CRIDA EMOCIONANT I JUSTÍSSIMA

LA Federació Nacional d'Associacions Femenines Xineses, presidida per la muller del mariscal Txang-Kai-Xec, ha adreçat una crida a totes les dones del món en la qual és denunciada la invasió de què els japonesos fan objecte la Xina.

Entre d'altres coses, el manifest, que està redactat en tons de gran energia, diu:

«El poble xinès lluitarà fins haver reconquistat tot el nostre territori nacional. Lluitarem no solament per la Xina, sinó també per la justícia internacional i la seguretat col·lectiva. Demanem a totes les dones del món que ens donin llur ajut moral, en nom de la justícia i de la humanitat.»

A LES ASSOCIACIONS FEMENINES XINESES

EN mig de la nostra pròpia angoixa de dones catalanes en lluita per un ideal de llibertat, hem escoltat el crit emocionant que les dones xineses han fet arribar fins a nosaltres per mitjà d'un manifest.

Vosaltres, dones xineses que veieu envaïdes les vostres terres per l'imperialisme nipó, d'acord amb el feixisme internacional, podeu donar-vos compte una vegada més dels maneigs inconfessables que mouen les diplomàcies dictatorials.

Defenseu el vostre terreny amb tota l'ànima, així com nosaltres prometem no cedir ni un sol pam del nostre propi territori, i davant les hordes assassines que els feixistes envien posem-hi tot el daler del nostre pit i tot l'entusiasme de la nostra fe. Vosaltres i nosaltres tenim en joc totes aquelles coses que són les raons poderoses que ens permeten viure amb dignitat. Val la pena de perdre la vida en llur defensa.

Lluita aferrissada, companyes xineses. Endavant fins la victòria, que us desitgem total i aviat.

Sabem com és dolorós veure caure els propis fills, devorats per aquest monstre que és la guerra; però també, i per pròpia experiència, sabem com seria de cruel si els enemics de la cultura i de la veritable civilització arribessin a assolir el triomf. Ningú no podria estar tranquil en la seva llar; ningú no podria tenir segura la seva vida. Tots els nostres pobles serien convertits en un immens camp de concentració; tot seria mort, desolació i misèria. La represió més violenta, el carnatge més cruel i inhumà i l'anihilament de la consciència en serien les conseqüències immediates.

Per alliberar el món dels imperialismes tòrics, que necessiten imprescindiblement de la mort per a poder alimentar llurs insans apetits, avant, companyes xineses; pel triomf esclatant de la justícia, la pau i la llibertat dels pobles!

Fins a la vostra i la nostra victòria!

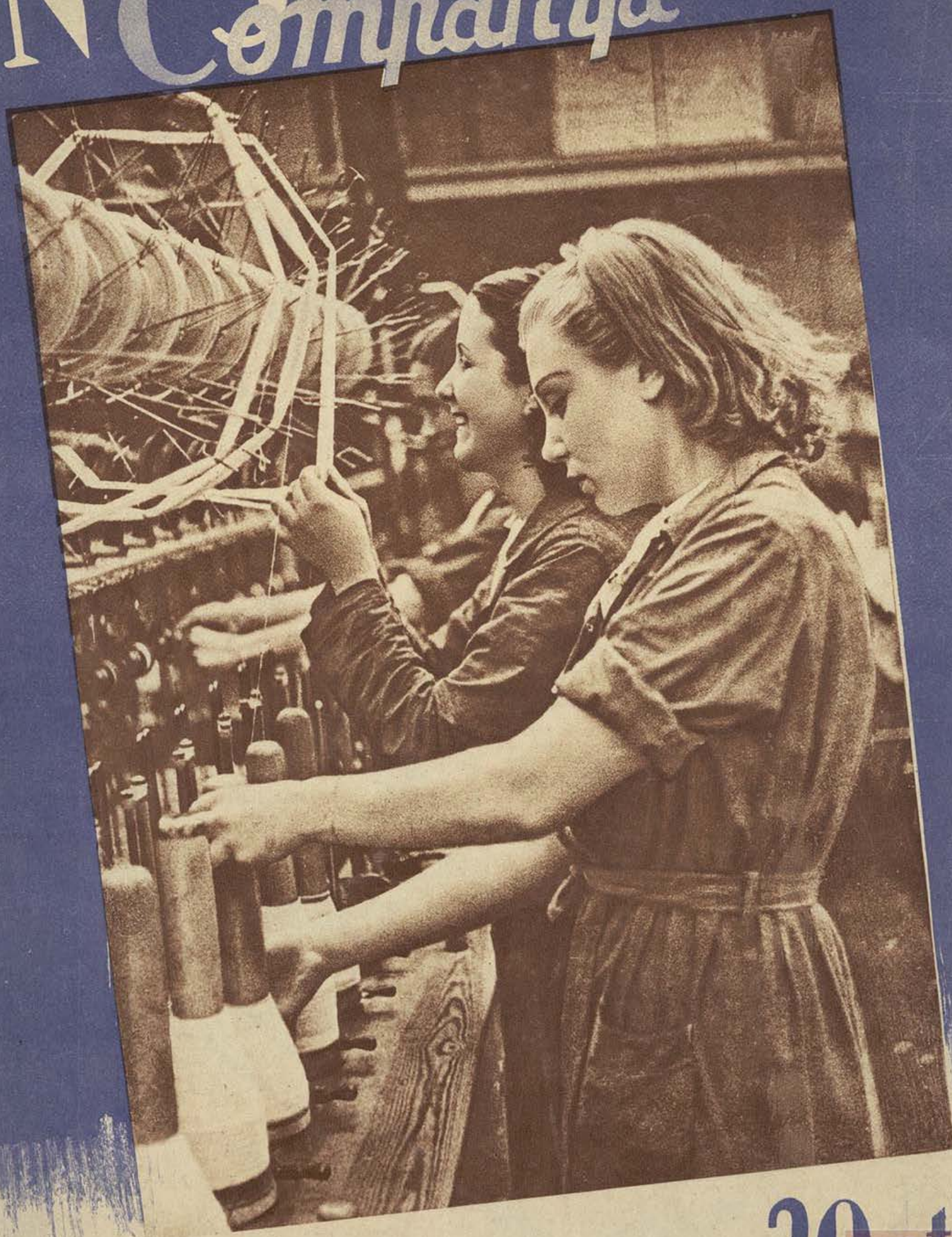
Comitè de Dones contra la Guerra i el Feixisme

COL·LABORADORES

Maria BALDÓ DE TORRES • Maria Dolores BARGALLÓ • Carme CONDE • Concepció CATASÚS • Candelària ESCOLA • Matilde HUICI • Anna MURIA • Carme MONTORIOL • Margarida NELKEN • «PASIONARIA» Francesca PRAT • Maria PI DE FOLCH • Mercè RODOREDÀ • Isolina VILADOT • Maria Teresa VERNET

Nº 9 Companya

ANY I

15 D'AGOST DEL 1937

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Barrell, 243-249, Barcelona.

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

30 cts

ARCHIVOS
ESTATALES

Núm. 10, 1-IX-1937

N.10

Companya

INSTITUT D'ADAPTACIÓ PROFESSIONAL DE LA DONA

all
na
la

voluntariats

sindicats

comissió
executiva

seccions locals

AMBERET

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 BARCELONA

REDACTORES

Maria Lluïsa ALGARRA
Aurora BERTRANA
R. Eloina MALASECHEVARRIA

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

ARCHIVOS
ESTATALES

Les

Activitats de les dones antifeixistes DE SABADELL

El dia 29 s'inaugurà a Sabadell un Casal d'Amigues de COMPANYYA. Ens desplaçem a la ciutat agarense per a saludar les amigues que tan profitosa tasca estan fent per a la divulgació de la revista de la dona catalana.

Ens reben les noies que formen el Grup d'Amigues de COMPANYYA amb emoció i alegria.

Després de visitar el Casal, petit i bonic i que arreu on hom mira es remarca que en tenen cura mans femenines, som invitades a assistir al festival que han organitzat en pro dels hospitals de sang.

El local és un teatre descobert; està ple de gom a gom de dones, infants i jovent d'ambdós sexes. El programa consisteix en uns ballets a càrrec de l'Institut Català Folklòric Montserrat, alternats amb sardanes ballades pel poble.

Mentre fem unes fotografies, conversem amb tot el grup de noies que ens envolten.

—En quants dies heu preparat aquest festival?

—En una setmana, repartint programes i parlant per la ràdio cada dia, una de nosaltres, a les dones de les nostres organitzacions.

—Deureu estar satisfetes de com us ha respost el poble, car és un veritable èxit!

—Com no us podeu imaginar. Teniem tanta por del fracàs! Llevat d'Herrero, que és d'E. R. de C., i Fitó, del P. S. U. de C., totes les altres pot dir-se que no havien sortit mai de casa si no era per a anar al treball, al cinema, al ball o al teatre, i, naturalment, desconeixiem en absolut com es fan aquestes coses. Si consultàvem els companys de les nostres organitzacions, ens feien tantes consideracions de poques probabilitats d'èxit, que en comptes d'encoratjar-nos ens esporuguien més. Hem passat uns dies verament neguitosos. Quan ens tocava parlar per ràdio, com que no ho havíem fet mai, ens venia febre; però parlàvem. Quan anàrem a invitar a les Autoritats, se'ns engarbossaven els mots; mes elles, fent veure que no s'adonaven del nostre tartamudeig, ens prometeren assistir als actes. Si no hi són encara és perquè han hagut d'anar a rebre cinc-

cents refugiats de Santander que estan per arribar. I en fer la comanda de les localitats, els companys, fent grans escarafalls pel nombre que en demanàvem, ens digueren que no n'encarreguèssim tantes, perquè després les hauríem de tornar, i no solament no n'hem tornat cap, sinó que hem hagut d'anar a buscar-ne més.

—I en les recaptacions dels carrers heu estat tan afortunades?

—Al matí, sí; ningú no rebutjava la bandereta que en nom de COMPANYYA se'ls posava. Aquesta tarda, però, han estat un xic més repatanis. Als vells, sobretot, ens costava força arrancar-los uns cèntims.

—Està clar, com que quasi bé tots són feixistes!—diu una moreneta postulante.

—No és que siguin feixistes—li respon una de l'Esquerra—; és que són vells i els costa molt d'adaptar-se als moments presents i fer-se càrrec de les necessitats que patim.

—Sí, que guanyessin els facciosos i postulesin les beates; hom veuria com, a més de donar-los cèntims, àdhuc els cauria la baba!—afegeix una altra, enravenxinada.

—Conteu, conteu—els hi diem—. Sabent com sou, estem segures que encara heu fet més coses interessants.

—Ho hem fet amb tot l'amor i tot l'entusiasme—em responen—. Una cosa que potser no coneixieu: el Grup d'Amigues de COMPANYYA de Sabadell.

—No deia jo!—exclamem—. I què forma el Grup d'Amigues de COMPANYYA?

—Antònia Herrero, cap responsable (Centre Republicà Federal E. R. C.); secretària, Teresa Fitó (P. S. U. de C.); Teresa Trepal (Ateneu Sindicalista), Francesca Bondia (P. S. U. de C.), Elvira Rauric (Casal d'Esquerra Republicana - E. R. C.), Teresa Colomer (Centre Republicà Federal - Federals), Josefa Closa (U. G. T.), Dolors Torné, Dolors Igual (S. R. I.) i Elvira Mas (Lliga Laica Femenina).

—Quants exemplars, aproximadament, veneu de cada número de COMPANYYA?

—Del primer en vàrem vendre dos-cents cinquanta; del segon, cinc-cents, i de l'últim hem arribat a mil cinc-cents vint-i-cinc.

—Amb quina altra finalitat que la de vendre i propagar la nostra revista us heu agrupat?

—Amb la de formar la unió de totes les dones antifeixistes per tal de fer una tasca política cultural i social eficient i positiva, tal

com donar cursos contra l'analfabetisme, que dissortadament a n'hi ha força; cursos de mecanografia, d'infermeres, de puericultura, cursos tècnics que ens perfeccionin en les nostres professions; creu biblioteques, etcètera.

—I confieu reeixir-ne?

—Sí, perquè totes estem molt ben avingudes. Quan acordem una cosa no regategem mitjans ni esforços per a dur-la a terme. Un cop ens reunim, acceptem les suggerències bones i refusem les dolentes o de caire partidista, sense tenir en compte qui les dona. Dintre del nostre clos, política de front popular, no de partit. La que trau de fer proselitisme seria immediatament expulsada. A fora, per cadascuna fa tot el que pot per a crear-se adeptes. A Barcelona també ho feu així, veritat?

—...!!! I com us veuen els homes de les vostres respectives organitzacions?

—Alguns amb molt d'escepticisme; nosaltres, però, segures que no defraudar-los mai, tenim paciència, i sense entrar en el terreny de les discussions (en el que portaríem les de perdre, perquè ells en saben més, de discutir, que nosaltres) els demostrarem amb els nostres actes, fills de la nostra voluntat decidida, el ver camí per seguir tots els antifeixistes si és que volem guanyar la guerra i no ésser víctimes de nosaltres mateixos.

Els ulls lluminosos de la companya que parla, fugint de la presantor de l'interrogatori, cerca les parelles que estan ballant a galanura i perfecció el «Ball de la Núvia». Compadida, poso fi a les preguntes. Tanmateix, què més podria dir-me?

El festival—ho hem sabut després—, tan lluit fú, ple de color i de la intensa vibració del poble, ha donat nou-cents setanta tres pessetes amb vint cèntims, que han anat a alleugerir, íntegres, les càrregues dels hospitals de sang.

Avant, companyes de Sabadell! Que la vostra tasca, digna de major estimul, vagi sempre seguida del sorollós triomf que avui heu assolit!

Dances i dansaires de casa nostra.

L'«Institut Català Folklore Montserrat» del Comitè Català pro Esport Popular, que tant d'èxit obtingué a Sabadell, ballant a benefici dels Hospitals de Sang.

Sabadell. - Delegada dels venedors del mercat de dalt.

Terrassa. - El «Grup d'Amigues de Companya» que acaba de constituir-se i que ja treballa amb entusiasme.

Nostra repòrter Emilià de Rius, amb el «Grup Companya» de Sabadell, organitzador del festival a benefici dels Hospitals de Sang.

PER LA NOSTRA EMANCIPACIÓ

El I Congrés Nacional de la Dona enfortirà la unitat antifeixista

A. H. N.
S. GUERRA CIVIL

La guerra ha entrat, en una situació decisiva, un factor de la qual es, sense cap mena de dubte, la rapidesa. Per a guanyar, s'ha d'aprendre a caminar de pressa. De pressa al front, quan es tracta d'avançar, de pressa a la rereguarda quan es tracta de complir els decrets del Govern del Front Popular. Ja és hora que les coses aprovades es compleixin, que els acords entre les organitzacions es realitzin. Però ara, immediatament, avui mateix: cal no perdre un minut. No es pot tolerar que el que tot el poble aprova, desitja i sent, no es plasmí de seguida en realitat efectiva. Tenim l'exemple del ja gloriós Exèrcit Popular, que ha trigat mesos i mesos en formar-se degut a la incomprensió i als injustificats recels d'importants sectors antifeixistes. Un cop hom ha vist els èxits magnífics dels soldats de la República a l'ofensiva de Brunete i a la de Belchite, hom pot assegurar fermament que les tragèdies de Santander i de Bilbao no s'haurien produït d'existir a l'avançada un Exèrcit de les òptimes característiques del que comencem a tenir.

Quelcom semblant succeeix amb la unitat sindical. Es parla, es pacta, s'escriu molt sobre la unitat sindical com a mitjà per aconseguir ràpidament la victòria. Però amb el que s'ha fet no n'hi ha prou. La unitat per la unitat, per sentimentalisme, perquè sí, és una posició ultraromàntica que es satisfà amb discursos lírics, però que no és suficient en aquests moments que vivim d'extrema gravetat. La unitat sindical, com la unitat antifeixista, ens és indispensable avui per a conquerir el triomf i assegurar la Revolució. Per aquest gènere d'unitat hem de treballar tots a la una, de pressa, amb ànsia, amb celeritat, ardentment. Tots els antifeixistes, tots els obrers tenen el deure d'ajudar en aquest treball, des de tots els vèrtexs; en tots els moments es pot col·laborar en la forja d'aquesta formidable palanca de la victòria.

Les dones, una part nombrosa del poble, hem entès ben clar aquest deure. I estem disposades, en la mida de les nostres forces, a cristal·litzar la unitat com un programa de guerra.

La nostra Revista, que expressa el sentir honrat dels seus milers de lectors i subscriptors, ha lluitat, i lluitarà sempre per a la realització immediata d'una veritable unitat d'acció, i inclús d'organització entre totes les dones catalanes que vulguin defensar la Pàtria, la Revolució i els seus fills, de la invasió d'alemanys i italians feixistes. Volem la unitat de totes les dones com a mitjà de facilitar la unió de tots els Partits i Sindicats. Però volem una unitat real, sobre base concreta i de cara a la guerra.

El I Congrés Nacional de la Dona, pròxim a celebrar-se a Barcelona, planteja, com a tasca fonamental, la d'unir a totes les dones i enfocar totes les seves activitats cap a l'ajut a la guerra. Magnífica idea la d'aquest Congrés! La seva realització ha estat acordada per la majoria de les organitzacions, i acollida per les dones amb fervor i entusiasme. El Comitè organitzador, en el que figuren dones de tots els matisos antifeixistes, des de l'anarquista fins al nacionalista, passant pel Partit Socialista Unificat de Catalunya i l'Esquerra Republicana de Catalunya, per no esmentar més organitzacions, està rebent adhesions innumbrables i mostres de gran simpatia, que prova el pregon sentiment unionista de les dones de la nostra terra.

La importància del Congrés, ens sembla immensa, i molt gran també la seva oportunitat. Ve a satisfer un profund anhel de les dones: la unitat. I ajudar, a més, a la seva elevació política i cultural. Els noms i el nombre de les dones que assistiran al primer Congrés Nacional, el Comitè Organitzador, les signants de la convocatòria —les dones de més prestigi a tots els sectors professionals de Catalunya—, són una garantia definitiva de l'èxit que esperem d'aquest Congrés.

COMPANYA saluda a les organitzadores, i les excita a prosseguir pel camí de la unitat, ferm puntal de la victòria.

Delatar els emboscats és un deure que t'imposa la teva pròpia consciència revolucionària i antifeixista.

XINA

CHANG-KAI-SHEK,
generalíssim dels exèrcits xinesos
que defensen la Xina dels atacs del
feixisme japonès.

SUN-YAT-SEN,
presidenta del Comitè de Dones
Xineses contra el Feixisme i la
Guerra, organització femenina que
ajuda, amb valor i eficàcia, a la
derrota dels feixistes japonesos.

FA molts, molts anys, que els occidentals pensàvem en els països asiàtics com en terres d'enigma. Des de la nit dels temps, des dels començos de les civilitzacions. Era el «llunyà Orient» misteriós dels relats de Pierre Loti i Lafcadi Hearn, de meravellosec llegendes, de festes de llanternes i cirerers en flor... I admiràvem la seva història milenària, pura i tan oculta, que romangué desconeguda per tot el món durant centúries...

Després ens adonàrem de la realitat: Xina sofria la tortura de sequies implacables, per llargues temporades... I faltava l'arròs, i es morien de fam els infants... Grans senyors oprimien els febles, esclavitzaven els pobres; era un gran poble treballador, humiliat i famolenc... I començaren les vagues, i coneguérem una revolució a la Xina —la revolució dels desheretats de la terra—, que al preu de sang, dolor i heroisme sense límits, sense treves ni vacil·lacions, avançava victoriosa, elaborant una altra Xina més humana...

Ara, Xina està en guerra.

És el feixisme. Com aquí, vol clavar la seva urpa en el poble xinès. És el Japó feixista que actua: Una altra aventura de rapinya del feixisme. Japó, ajudat pels altres imperialistes, prossegueix les agressions que caracteritzen el «fascio», amb pluja de metralla i sega de vides, i vol realitzar el pla sinistre del general Tanaka, que ja fa sis anys que es porta a terme: prendre Xina per la força; fer-se senyor de tota Àsia i penetrar a Europa.

Però ells no compten amb la voluntat del poble antifeixista. Units, els fills de Xina, de totes les tendències, que ahir lluitaven entre si, impediran que es repeteixi el crim de la Manxúria, la Mongòlia, el Jehol, arrabassats amb la violència.

No hi fa res que diguin que volen arribar fins a les mateixes riberes del riu Groc. A Xina, com aquí, **NO PASSARAN.** Encara que, com en el cas d'Espanya, resti inerta la Societat de Nacions. Encara que els governs de les grans potències siguin còmplices del delictes immens, inenarrable. El poble antifeixista està en peu per a obstaculitzar l'avanç del monstre.

I la dona xinesa —aquella esclava sumisa d'altres temps— avui també lluita. La companya de Chan-Kai-Shek, el generalíssim dels exèrcits xinesos, llança el seu crit vibrant de protesta a les dones d'arreu, els diu la tragèdia de la seva terra, demana que l'ajudin. La companya Sun-Yat-Sen, membre del Comitè Mundial de Dones contra el Feixisme i la Guerra, sol·licita de tota la massa femenina del món la col·laboració ferma i entusiasta. I elles simbolitzen els milions d'abnegades xineses de totes les tendències, que treballen per a conquerir la llibertat.

Totes les dones del món —al costat dels homes honrats— edificaran una nova gran muralla de Xina, on ha d'estrellar-se el feixisme.

Units tots per a respondre al llenguatge de les bales amb el llenguatge de la solidaritat antifeixista.

I Orient i Occident —xina i Espanya— il·luminaran l'univers amb un «Sol l'xent» també nou i més clar.

**Un desertor d'aquesta guerra és un desertor de la Revolució.
No hi cap subterfugi: és un contrarevolucionari.**

al/loza

PIONERA

Como soy tan niña
no quiso mi Padre,
cuando fué a la Sierra,
que lo acompañase.
Como soy tan niña,
no me entendió nadie
cuando a grandes gritos
reclamaba un máuser.
Si yo hubiera ido
camino adelante,
junto a la «milicia»
de los «Indomables»
no habrían podido
matar a mi padre.
Me hubiese llevado,
como en otras tardes
de sol y de fiesta,
por los tomillares,
sentada en sus hombros
jugando a besarle
la cabeza rubia,
como hacía madre,
antes que los fríos
nos la arrebatasen.
Si yo hubiese sido
más fuerte y más grande,

me habrían matado
primero que al padre:
le hubiese servido
de escudo mi carne.
Como soy tan niña,
no pude salvarle.
Cuando lo trajeron
con el pecho al aire,
la camisa blanca
teñida de sangre,
los ojos vidriados
los labios exangües,
ya no pude nada,
ya no pude hablarle,
como en otros días
de tristezas graves,
en que mis palabras
sabían curarle.
Ni siquiera pude
besar su cadáver.
Como soy tan niña,
no quisieron darme
la gloria de hacerle
la guardia a mi padre.
Ahora estoy contenta.
Tengo ya mi sable

colgado del cinto,
«monos» azul granate,
botas de campaña,
morrión de combate.
Delante de todos
llevo el estandarte.
Pionera roja,
capitana grande
de la tropa chica,
me han hecho gigante
mis propios hermanos
de asilo. ¡Que nadie
vuelva a echarme en car-
mi niñez inane!
No más lagrimillas,
que no laven sangre.
¡En pie, pioneros!
¡Hermanos sin padres!
¡Huérfanos surgidos
del odio y del hambre!

También nuestros puños
sirven de acicate.
Con el puño en alto,
sin miedo a la infame
caterva de monstruos
indignos, cobardes,
que a traición lograron
dejarnos sin padre,
iremos al frente,
si un día los grandes
nos llaman. Haremos
brillar nuestros sables
de papel de plata
con igual coraje
que si fueran llamas
de muerte, ¡adelante,

compañeros míos!
Cuando lo reclame
con gritos de guerra
la España que nace,
la España que amaron
en sueño los mártires,
la que nos quisieron
legar nuestros padres,
pioneros, cachorros
del odio y del hambre,
daremos por ella
también nuestra sangre.

José Antonio BALBONTIN

onstruïm refugis

LES DONES DEL POBLE
EN EL FRONT DE LA DEFENSA
PASIVA

En aquest magnífic i confortable refugi s'hi veuen els llits on podrà descansar part del veïnat català quan vinguin els avions feixistes. També hi ha wàters i una saleta amb material farmacèutic. Ha estat construït amb l'esforç d'uns voluntaris Amics de la Defensa Passiva, ajudats per la junta i l'oficina de Treball Voluntari.

UN d'aquests darrers dies, a la Redacció de COMPANYYA, hem rebut la visita de Francesca i de Concepció, dues obreres de la indústria tèxtil, amigues inseparables i fervents incondicionals del nostre periòdic. Francesca és una noia d'ulls lluminosos i gest viu, ardida i valenta, que ha lluitat el dia 19 de juliol al costat del seu marit, als carrers de Barcelona. Concepció té alguns anys més i és mare de tres infants. El seu mirar és un xic fatigat, i en el rostre dolç hi ha plecs prematurs. Certament, ella no ha tingut la vida sempre feliç. Ha estat la seva una existència ruda de dona d'obrer, que ha tingut de sofrir i treballar molt per mantenir-se a flot.

Mes ara Concepció ha canviat completament. Ara té una actitud decidida, com la de Francesca, i ja quan entra, ens diu amb optimisme:

—¡Salut, companyes! Venim a anunciar-vos que això rutlla!

—En efecte, rutlla admirablement—anuncia també Francesca, no menys xiroia.

—Què és el que rutlla?

—Què vols que sigui, dona? La construcció del refugi!—diuen totes dues alhora

I ens expliquen des del començament fins a la fi la feina que elles han realitzat en els seus barris: de quina manera han pres la iniciativa de mobilitzar els veïns, visitant casa per casa, per convèncer la gent que també a la reraguarda tothom té el deure de participar en la defensa de la nostra terra.

La seva tasca no ha estat estèril. Hom les ha escoltat, hom les ha comprès: els veïns han constituït una Comissió de Refugi que s'ha adreçat a les autoritats per tal de sol·licitar llur assistència tècnica. Aquestes han satisfet la petició, i els hi han tramès un tècnic i material. I actualment, tot el veïnat —homes i dones— participen febrilment i amb un entusiasme extraordinari a la construcció del refugi.

El barri és super-poblat, té les cases velles i els carrers estrets. Fa poc temps que han estat víctimes del bombardeig assassí dels avions feixistes. Quant cops, la mateixa Concepció, com tantes altres mares, ha pres, aterrida, els seus fills entre els braços, sentint l'esclat dels obusos i de les bombes al mig de la nit fosca! Tot el veïnat ha viscut durant nits senceres amb ansietat terrible... Però això ha passat ja com un mal son, com una pesombra... Ara estan en plena activitat, i l'angoixa ha desaparegut per a deixar pas a la seguretat en ells mateixos... i la construcció del refugi ja és a les acaballes.

—I tot—explica Concepció—perquè ens sabem defensar nosaltres mateixos!

—Tindries de veure—diu Francesca—de quina manera treballo. Llengo les paletades de terra com si no hagués fet altra cosa en la meua vida.

Concepció parla, entusiasmada:

—Si veiessis el meu nen gran! No té més que tretze anys; ha fet proselitisme entre una banda de menuts vagarosos. Tots treballen amb un delit que dóna goig de veure. És clar que fan la feina més fàcil, però ajuden.

—Avui justament—prosegueix Francesca—he rebut una lletra del meu company, que és al front... Saps, li contava en una lletra meua tot el que havíem fet... I em respon que està orgullós de mi perquè compleixo amb el meu deure i em preocupo per la seguretat de les famílies obreres...

Sí, companys, treballem amb força empena i coratge per la bona causa, com ja milers d'altres fan amb la seva obra pro-defensa passiva a molts barris de Barcelona. Som davant d'un moviment gairebé espontani, que ha d'exemplar-se i organitzar-se sistemàticament. És indispensable la col·laboració de tot el país per a secundar els esforços de la Junta de Defensa Passiva. Hi ha encara indrets on s'espera que la Junta ho faci tot per ella sola. Naturalment, aquest és un criteri erroni. La Junta tan sols pot desplegar la seva assistència tècnica, veritablement eficient, si la població col·labora amb ella i es posa a treballar ella mateixa. Ja en molts llocs han sorgit comissions de refugi, moltes de les quals s'han transformat en organitzacions de base dels «Amics de la Defensa Passiva».

Multipliquem aquests esforços en els barris populars, als tallers, a les fàbriques.

Tothom comprendrà la importància de la defensa passiva, sobretot a les indústries de guerra, on la seguretat dels obrers va aparellada amb l'assegurança de la bona marxa de la producció, tan indispensable per a sostenir el nostre heroic Exèrcit Popular. Que les companyes dels tallers prenguin, també, la bona iniciativa: cada taller ha de tenir el seu refugi.

La porta forta i els murs massissos que es veuen en aquesta fotografia són la salvació de milers i milers de dones i nens. Contra els bombardeigs, per a defensar Barcelona i Catalunya, construïm refugis i més refugis.

A més de la construcció dels refugis, la defensa passiva comporta una sèrie d'altres tasques, a les quals pot la població civil desplegar una gran activitat. Calen nombrosos grups de salvament, de servei auxiliar sanitari, d'anti-gas, etc. Es necessita organitzar curses per a especialitzar cossos de voluntaris en aquests treballs; es necessita fer conferències, dirigides a la gran massa, per a divulgar els coneixements indispensables. Això s'intensificarà més i més, com més i més s'intensifiqui i s'eixampli el moviment dels Amics de la Defensa Passiva.

I la Defensa Passiva, significa el màxim d'activitat de la població civil, la participació del poble sencer a la lluita antifeixista, i la consolidació de la reraguarda, factor important de la victòria.

Com també, tots els que s'erigeixen contra ella, tots els que intenten posar-hi obstacles, tots els que escampen el descoratjament i el fatalisme, són enemics nostres, còmplices conscients o inconscients del feixisme. I se'ls ha de tractar com mereix que es tracti als adversaris del poble i de la Pàtria.

Formem, camarades, els grups dels Amics de la Defensa Passiva. Que tots els antifeixistes hi participin, sense distinció política ni sindical, contra l'enemic comú, les ales negres de Franco i els seus acòlits i, la invasió estrangera.

Mobilitzem les masses per a la defensa de la Pàtria!

MARIA

Preparam equips antiaèries i equips sanitaris de dones amb els quals disminuir els perills del criminal bombardeig feixista

ELLS 3...

És un honor per a nosaltres, dones, tenir els nostres homes en l'heroic Exèrcit Popular.

NOSALTRES sabem en qui dipositem la nostra simpatia. Tal vegada és la intuïció femenina. La qüestió és que, ara que ha arribat l'hora de les veritats, hem sofert molt poques decepcions. Ells tres —gairebé no fóra necessari dir el nom, perquè són els més coneguts i els més admirats— s'havien endut la nostra afeció incondicional des del primer dia. Gary Cooper, Clark Gable i Fredric March eren la negació d'aquell odiat tipus de «galan» de cinema que travessava cors amb mirades de xai moribund, es marcava les ondes i no volia sortir a fer cinema si no portava la ratlla dels pantalons planxada.

Els tres eren la sinceritat, el gest franc i viril, l'art autèntic, el rostre pelut quan convenia, la camisa espitregada quan feia falta... Per això ens convenceren, i ells foren, des d'aquell dia, els predilectes.

I ara —l'hora de les veritats, com dèiem abans— s'ha descobert que són anti-feixistes. Fredric March formà part de la comissió organitzadora d'una subscripció pro-Espanya lliure a Hollywood, i Gary Cooper i Clark Gable cuitaren a adherir-s'hi i s'han manifestat públicament a favor nostre.

I qui podia dubtar-ho? Ells tres no podien desertar i desil·lusionar-nos. Per alguna cosa els admiràvem. Decididament, la intuïció femenina no és cap mite...

TANISCHKA

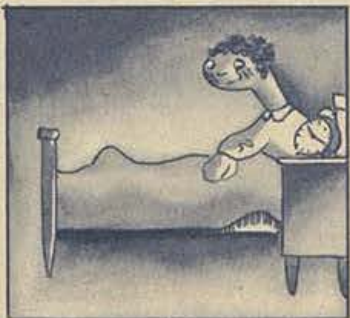
Dificultats d'ordre imprevisible ens obliguen avui a suprimir, per una sola vegada, la presentació en colors de la nostra revista. Esperem de les nostres lectores i amigues sabran excusar-nos aquestes dificultats.

Molt d'hora, de matinada; es desvetlla atrafegada.

Però quan a la cua arriba veu que la Quima és més viva.

A l'endema, amb molt delit, es desperta a mitja nit.

I arriba abans que la Quima, que és aquella dona prima.

La Quima (que no ha dormit) fa cua a la mitja nit.

La Mercè, que s'ha enutjat, hi acudeix més aviat.

Com que no viuen com cal, les duen a l'hospital.

I allí fan una aliança per tractar-se amb confiança.

Tot dormint fins a les set per descansar a pleret.

Les altres se n'aprofiten i llur bon exemple imiten.

EPISODIS DE LA PRESA DE BELCHITE

«PASIONARIA»

PASIONARIA, nom de dolor i veu del Poble! Encarnació plena i perfecta del sentiment i del pensar del poble espanyol, que s'emmiralla i es reconeix en «Pasionaria». Quan ella parla, ell s'escolta. Ambdós, Poble i ella, s'estimen; millor diríem que es senten atrets per una profunda i mútua adoració.

Quina dona trobaríem tan popular com «Pasionaria», tant a Espanya com a l'estranger? Jo he vist, pels carrers, les dones del poble precipitant-se sobre «Pasionaria» per tal d'abraçar-la, de besar-la. N'he vist d'altres que només volien veure-la, tocar-la, convèncer-se que era de carn i ossos. He sentit com els infants refugiats l'anomenaven «mamà», confonent-la amb la seva pròpia mare. He vist els soldats de les trinxeres victoriar-la entusiasmat, i acceptar les seves consignes sobre el comandament únic i la disciplina militar. Temps ha, però, ja havia vist «Pasionaria» dormir a la presó damunt un sac de palla, per defensar aquest mateix poble, aquestes dones mateixes. L'he vista arribar d'Astúries amb un centenar d'infants, bruts, raquífics, pretuberculosos (els fills dels miners de l'octubre asturià), i peixar-los i omplir-los de besades, com si fossin els seus propis fills. L'he vista, exposant-se a ésser empresonada, com amagava a la crueltat de l'antiga policia, els joves comunistes que després han creat el Cinquè Regiment.

I és que «Pasionaria» és el Poble mateix. Només de veure-la es comprén. L'austeritat dels seus vestits, sempre negres, és l'austeritat de les nostres dones del poble. El color bru de la seva cara és el mateix que llueixen els rostres dels nostres camperols. El seu esperit revolucionari és l'esperit revolucionari del proletariat conscient. El seu zel antifeixista és l'amor a la Pàtria de tot el poble espanyol.

Dolors Barruri i Isabel Azuara han recorregut els fronts de l'Est. Hem tingut la immensa fortuna que elles mateixes, ens descrivessin la lluita, l'ambient de la conquesta de Belchite.

ELS CANONS DEL BOSCH

Un tret de canó; un altre; dos més; i res! A l'entorn del blanc s'aixeca un núvol de trossos de metralla i fum; però, quan el mur s'aquietava, el capità exclama, decebut:

—Res, una altra vegada!
Mentre es rectifica la bateria, els soldats, impacients, comenten entre ells:

Són xicots del camp, rudes, valents i sincers. No s'ha d'avançar? Doncs s'avança!

Un tret enemic fa blanc en una peça i la inutilitza. Quatre ferits. Ha passat ja massa temps i cal decidir-se. El telèfon salta esmicolat pels trossos de metralla. El capità i el comissari conferencien. Mestrestant la tensió al campament arriba al seu màxim. Tot vibra del desig d'eixir del bosc i d'avançar cap al mur per destruir-lo. La sang els colpeja el cor i els puja a la gorja. Avant! Avant! Un soldat es recorda de la seva promesa, que justament a aquesta hora va a omplir el càntir a la font del seu poble. Però l'única cosa que l'obsessiona és el mur. El mur! EL MUR!

Per fi: L'ordre d'avançar, passi el que passi!

—Talleu les branques!

—Tu, prepara els camions!

El camp es transforma en un formiguer. Tot és agilitat i res no presenta cap inconvenient. Els pins són mutilats a consciència i amb tanta de fuellitat que sembla que donin de bona gana llurs branques als soldats. Els camions saltan bon punt se'ls posa el contacte. En un quart tot és a punt.

Ningú no pensa que l'aventura és difícil, que la plana és traïdora, que poden restar caiguts per sempre damunt la terra que han de travessar.

Avant! Avant!

La caravana, coberta de pins i oberta al mig del bosc, emprèn la marxa. Diria's que és el bosc el que avança, que s'engrandeix. Des de l'observatori hom comprova l'avanç.

Vint-i-cinc metres.

(Avant! Avant! Cal cobrir l'objectiu. Cal enderrocar el mur.)

Cent metres!—canta, al meu costat, una veu.

I l'èxit corona l'empresa. El mur salta esmicolat gràcies a l'esforç dels nostres artillers. La infanteria es llança a l'atac. L'objectiu ha estat cobert. Els canons republicans han trencat les fortificacions de Belchite disparant damunt seu a menys de *das-cents* metres de l'enemic.

I avant! Avant!

UN CAPELLÀ ARAGONÈS, QUE ESTAVA AMB ELS FACCIOSOS, ES FA REPUBLICÀ

Aquella nit mateixa una veu sonora, veu arrodonida de «chaturros», s'adreça, per ràdio, a Saragossa. L'emissió volia desmentir totes les mentides i atrocitats que de nosaltres diuen els feixistes. La veu comença, simplement:

«Amigos zaragozanos: Soy un cura de Belchite. Eso que cuentan de los rojos no es verdad. Aquí estoy, y tomando café con ellos. Eso que dicen que matan a los curas... pues no es verdad... Así es que, amigos, ya lo sabéis... Yo me hago republicano porque son muy buena gente.»

—Amb aquest to popular i senzill—ens diu «Pasionaria»—va continuar el capellà de Belchite el seu discurs als zaragozans.

—La primera ofensiva sobre Aragó ha estat tancada amb la presa de Belchite—diu Azuara—. L'Exèrcit de l'Est, amb el seu heroisme, ha guanyat triomfs i glòries. La disciplina, el coratge i l'alta moral de les nostres tropes han estat magnífics i magnífics, també, la unitat entre els combatents de tots els sectors. «Pasionaria» se n'ha anat molt contenta de tot el que ha vist i molt esperançada per l'esdevenidor. El nostre Exèrcit ja té les característiques precises per a aconseguir el triomf. A

De què diables deu ésser fet aquest mur?

—Es el cor de Queipo: negre i de ferro.

Si ensopaguem el bell mig, ja veurem com baidà.

Es repeteixen els discursos. Els binocles «Zeiss» s'agiten, ansiosament, el blanc, esperant veure-hi l'esvoranc que permetrà de llançar-se a l'atac a la infanteria. La tensió dels artillers creix a mesura que comproven el fracàs de llurs trets. La pólvora mossega els rostres. Es suu i es tremola de ràbia i d'impaciència. Cal complir l'objectiu del comandament: obrir aquell mur!

L'artilleria enemiga no perd el temps i tracta de localitzar-los. Gairebé ja ho ha aconseguit. A menys de cent metres una bala de canó destrueix alguns arbres del bosc. Un pi verd es desaguja al vent i per damunt l'olor de la pólvora predomina, fugacment, la sana flaire de la resina.

—Capità, per què resisteix tant aquella maledita paret?—pregunta un minyó tot suat i el pit al descobert.

El capità ja s'ha fet la mateixa pregunta i fins ha trobat la solució: si la paret és més dura del que s'havia previst, cal disminuir la distància entre ella i nosaltres.

Capità... torna el minyó.

—Mira: no hi veig altra solució que apropar-nos-hi. És clar que hauré de sortir del bosc i que ens veurán de seguida. Si almenys tinguéssim temps d'apropar-nos i trencar el mur...

Són quatre bateries, setze canons que cal conservar. Però cal cobrir l'objectiu, enderrocar el mur.

Entre Belchite i les bateries al seu comandament s'estén una planura inhospitalària. On amagar-se, doncs? El terreny no té lloes avinents.

—Capità—insisteix novament aquell minyó—, aquesta jo volem avançar amb la metralla.

L'INSTITUT D'ADAPTACIO PROFESSIONAL DE LA DONA

Ens crida a totes perquè ens incorporem a la tasca efectiva que exigeix la Guerra

és missió de l'Institut), prendran les eines de treball que l'home ha abandonat per incorporar-se a files. La producció continuarà sense sotrac, sense parèntesis. Així, la crisi, inevitable, és clar, per ésser en temps de guerra, serà més lleugera, i evitarem la misèria i la fam... No pararan les màquines, no es detindrà l'engrenatge industrial, ni el comercial, ni el tècnic...

—Efectivament, és una tasca formidable... I què hi ha en quant a salaris?

—Ah! Volem tirar per terra l'endiestrada «competència» entre sexes... Prou competència! No volem la lluita, sinó la col·laboració amb l'home. S'acabarà la denigrant desigualtat de salaris. Una consigna nostra és: «A igual treball, igual sou».

—Aquesta igualtat existirà també en quant a l'elecció d'oficis?

—També. Només es tindrà en compte l'aptitud física. L'Institut té professors industrials, comercials, agrícoles, tècnics, en general, que donaran cursos abreujats per tal de preparar i adaptar la dona al nou ofici. Naturalment, les sollicitants seran sotmeses a un examen psicotècnic per a esbrinar millor llurs aptituds.

—Ja sabem que no és precís dir-vos que persevereu, però en nom de COMPANYYA i de totes les dones que representa us preguem que tingueu empena fins a la fi.

—La tindrem! Ens hem fet càrrec del que significa l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona. Som braços forts i cors entusiastes, disposats a construir la societat nova.

L'Institut d'Adaptació Professional de la Dona fou creat per un Decret del Conseller de Treball, Rafael Vidiella, i ha estat nomenada una Comissió Executiva on hi estan representades totes les organitzacions antifeixistes.

Ens hem entrevistat amb les companyes que pertanyen a la comissió ja esmentada. Estàvem segures que aquest era un tema que havia d'interessar a les nostres lectores, donada la seva gran transcendència, significar una solució i adreçar-se exclusivament a les dones.

—Parleu-nos un xic de l'Institut—els hem dit—. COMPANYYA us ho agrairà. Quina missió porteu?

—No és una sola missió; no ens contentem amb tan poc—respon una d'elles, somrient—. És tan àmplia, tan diversa la tasca a fer! I tan eficient!

—Va, concreteu—els fem nòsaltres, ja impacients.

—Per de prompte, es tracta de capacitar la dona. Això de dedicar-se de manera exclusiva a brodar estovalles i fer empanades (per no treure a rel·luir el tòpic dels mitjons sargits), per no saber fer altra cosa, ja s'ha acabat. En temps de guerra necessitem l'esforç màxim, el màxim rendiment, el màxim profit...

Assentim, convençudes.

—Quan existeix un front de guerra—prossegueix la complaent companya de la Comissió Executiva—on es defensen totes les coses que nosaltres defensem en el nostre (llibertat, pàtria, dignitat, benaurança), tots els sacrificis són pocs. Els homes han d'anar a ocupar llur lloc a la trinxera, i, al mateix temps, la plaça que ells ocupaven a la indústria, al comerç, a la ciència, no pot quedar vacant. Quina és la solució?

—Les dones—apuntem nosaltres.

—És clar, les dones. Elles, un cop capacitades (aquesta

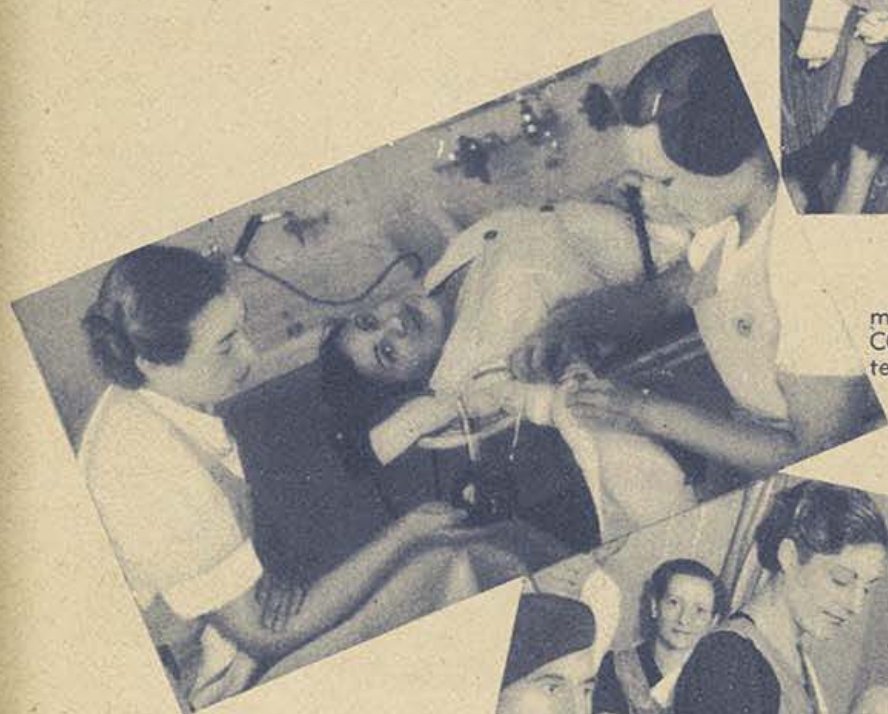
COMPANYA viu en aquests moments una revolució —una petita revolució exclusivament seva— intensa, transcendental, importantíssima!

COMPANYA accelera el seu ritme. Es proposa, amb més força que mai, transformar-se en el portantveu ple d'emoció, d'interès i de vida de la dona antifeixista catalana!

COMPANYA està en vies d'ésser transformada en setmanari. La nostra revista va ràpidament a assolir horitzons més amples.

Tot allò que pugui interessar a les nostres lectores tindrà a COMPANYY el seu reconet. Cap de les activitats femenines mundials no serà deixada passar silenciosament per la nostra revista que s'ocuparà de tots els temes: des de la literatura fins a la política internacional, passant per les modes, l'art i els reportatges.

COMPANYA espera que, com sempre, trobarà la col·laboració del públic que no li ha regatejat fins ara cordialitat ni simpatia. I es complau en invitar els seus lectors a què donguin a la nostra Redacció tota

La Gastronòmica ha començat a fer ja la substitució dels homes per les companyes.

Heus ací els exemples: dones servint a taula i companys que miren amb sorpresa.

mena d'idees, opinions i suggerències, que han de redundar en benefici de COMPANYY, i transformar-la en aquesta cosa perfecta i vibrant, tant de temps somniada.

COMPANYA els remercia a la bestreta.

DONES A TREBALLAR

L'Institut d'Adaptació Professional de la Dona, entitat oficialment constituïda per la Conselleria de Treball de la Generalitat de Catalunya per tal de canalitzar les activitats professionals de les dones antifeixistes de la reraguarda, obre la inscripció voluntària de les dones veïnes de Barcelona que vulguin aprendre les tècniques dels treballs per tal de substituir en un moment oportú els treballadors que hagin estat mobilitzats pel servei militar. Els voluntaris són els següents:

1.ª INDÚSTRIA

- a) Treballs industrials de guerra.
- b) Indústries gastronòmiques.
- c) Indústries sanitàries.
- d) Indústries químiques.

2.ª AGRICULTURA

- a) Treballs del camp.
- b) Indústries agrícoles.

3.ª COMERÇ I ADMINISTRACIÓ

- a) Dependents d'oficina comercial i de venda.
- b) Empleats administratius.

Els llocs d'inscripció es troben instal·lats en el clos de l'ESCOLA INDUSTRIAL (Urgell, 187).

Per a les inscripcions al grup primer, a les Oficines de l'Escola Central de Treball. Per a inscriure's al grup segon, a l'Escola Superior d'Agricultura, i per a la inscripció al grup tercer, a l'Institut Psicotècnic i al Comitè de Dones Antifeixistes, Passeig de Pi i Margall, 64, 2.ª, 1.ª

PROSTITUCIO VERGONYA DEL MON

MOLTA filosofia d'aparador s'ha fet entorn d'aquestes donetes, a voltes gentils i somrients, d'altres, les més, sadoillades d'una intensa amargor, dissimulada, esfumada, potser, per la frivolitat que envolta la rialla llur, aquesta rialla que és com un gemec, com l'esgarip d'una fera mal ferida...

És per això que avui, en parlar-vos d'elles, voldria abans que tot, desfer aquesta llegenda arbitrària i pueril, que és com un vel, com una ombra paorosa, que enterboleix i adorna a la vegada la vida de les anomenades «taxi-girls».

EN EL "CABARET CATALA"

Reclamo, per a poder entrar-hi, la companyia d'uns amics coneixedors del terreny, per haver-lo trepitjat algunes vegades en llurs temps juvenils, quan l'amistat d'una ballarina o entrenadora qualsevulla era preferida, per la facilitat que això significava, a la d'una joveneta cànida i innocent —en aparença almenys—, que, si més no, incloïa sempre un perill de matrimoni. Avui, però, les coses han canviat, i l'entrenadora i ballarina és —o millor dit hauria d'ésser— tan respectable, ja que no, per de moment, tan respectada, com la modisteta o mecanògrafa. I consti que amb això vull dir, per si a algú li semblava bé equivocar-se, que tota dona, pel sol fet d'ésser-ho, té dret que se la respecti, i no com altrament hom podria interpretar, que no se n'hagi de respectar cap... Però, deixem-nos d'aquestes qüestions, un xic escabroses, que ja arribaran al seu dia.

L'entrada —de café— no està malament. A les parets i al sostre, dibuixos grotescos, imitant un Bal-Tabarin francès. Al fons, l'orquestra —piano i cinc músics alterns cada mitja hora—; a l'entorn de la sala, tauletes i llotges. Les entrenadores, bastant joves, xerrotegen i dansen entre elles. Tenen un aire aburguesat, de xicotetes inofensives. No m'estranyaria gens que, en els seus converses intimes, parlessin de promeses i d'amor com una modisteta qualsevulla. Hi ha, però, excepcions. De vegades aquestes dones que els nostres pares ens han ensenyat a temer i a menysprear. No diré pas que siguin ursulines, però és que jo no crec que les ursulines, malgrat la clausura, siguin més honrades que aquestes ballarines de cabaret. Potser, d'analitzar-ho...

No vull dir-li que sóc periodista i que la meua estada allí es deu a un moment de treball, més que a l'afany de divertir-me. No sé perquè, la meua professió, indiscreta, molesta, mantes vegades, em repugna una mica. Jo no voldria pas torbar amb les meves paraules la placidesa d'una vida inconscient. Per a mi, res tan sagrat com la inconsciència, res tan amarg com el coneixement. És per això que callo, de vegades...

Ella, confiada, m'explica del seu viure. Cinquanta pessetes i un 10 per 100 per ball, no és pas molt, en aquest temps. Sense comptar que les trepitjades no es paguen... i les arrambades tampoc. No, no és molt, però, ¿de què viurien, si un dia els cabarets arribessin a desaparèixer? El problema, no es pot negar, és força candent. Jo prou voldria, trobar-hi una solució, però, quina? Aquí, en més o en menys, poden conservar un caire de decència... un jornal que els permet subsistir, bé o malament... estimar... fins riure de veritat...

SHANGHAI - GIRLS

«He recorrido siete mares, en busca de mi Shanghai-Lil...» — sembla tararejar l'orquestra, un jazz, formidable, per cert, que no para un instant. Queda una mica parada. Allò sembla, talment, aquest cabaret que surten al cinema. La pista, encerada, on es reflexa la llum atemperada que neix del sostre, invita a bellugar les cames —no m'atreveixo a dir «dansar», perquè n'hi ha que en saben tant com jo, o menys, si això és possible—. A l'enfront, com l'escenari d'un teatre, l'orquestra, rodejada de llums multicolors. A l'entorn, llotges, petitetes, per a dues o tres persones. Bar americà, i llumets japonesos. Bonic, molt bonic, i aparentment ple de joia. No m'e'n fio, però. ¿Es que pot haver-hi joia veritable, en aquests moments, quan els nostres amics, els nostres companys, cauen al front i d'un instant a l'altre es corre el perill de caure també sota la metralla feixista? No, és impossible, aquesta alegria no pot ésser veritable. Seria estúpid, criminal...

Dintre de tot, em sembla comprensible que hom vulgui divertir-se, puerilment, follament, fins a oblidar aquest espectre nefast, inevitable, que qui sap si d'aquí pocs instants ens sortirà a l'encontre; és comprensible, en l'home jove, ple de vida, que torna avui del front de combat i que demà, després d'un breu descans, tornarà a la lluita amb noves energies... però no cregueu pas que són aquests els que freqüenten els cabarets i les cases de vici. No, no són aquests. Almenys, no ho són en aquests llocs luxosos. Ells, els milicians, no poden gastar el que aquí es gasta, ni riure com aquí es riu, sense temor, sense recança... Què en saben, ací, de la guerra i de la responsabilitat que aquesta representa!

¿Com voleu que aquestes nenes tan boniques, tan ben maquillades, tan elegants, comprenguin, capessin el sentit de la nostra guerra, d'aquesta guerra, d'aquesta guerra que ha de decidir els nostres destins i els d'elles mateixes, si el preu dels tiquets i les consumicions que ací es paguen ha fet, fins avui, impossible el seu contacte, la seva afinitat moral amb els únics que poden, que haguessin pogut ensenyar-los-hi: els obrers? És que un obrer, un proletari, pot pagar aquests preus per un instant d'alegria fugissera? No. Estudiantets, ratolins de casa rica, criatures inútils, quan no perniciosos, han estat els seus mestres... mestres de dansa i d'amor; els han exigit una presentació impecable, luxosa, sensual, una rialla sempre a punt, sigui o no fingida... i, avui... Dieu-me, dones, vosaltres que les mireu com «vamps» cinematogràfiques, que tremoleu en pensar que poden «requisar-vos» el promès o el company, no en teniu una miqueta de llàstima?

A lluita contra la prostitució, és una lluita per a l'alliberació de la dona.

La U. R. S. S., que des d'un bell començament ha establert la igualtat en drets i en deures en la dona, ha atacat el problema de la prostitució d'una manera exemplar.

Ara bé, hi ha un factor essencial en tota emancipació: la independència econòmica. Sense independència econòmica no hi ha alliberament possible. Per això la U. R. S. S. allibera des d'un principi econòmicament la dona. De res li hauria servit a la dona treballadora l'atorgament del vot ni la declaració dels seus drets civils i polítics, si l'Estat no li hagués obert les portes del taller, de la fàbrica i les de la Universitat. La burgesia, malgrat haver concedit una certa independència econòmica al proletariat masculí, deixà de banda la dona, la qual continuà essent objecte de mercadeig i fins i tot d'una escandalosa regulació legalista. I la seva expressió més clara i més cinicament real ha estat la prostituta...

La prostitució té la seva arrel en la qüestió econòmica i concretant en l'exigüitat dels salaris femenins i en l'atur forçós.

Temps ha que els països d'Europa han tractat d'eliminar vanament en llur territori la prostitució. Tots, per raons de llurs sistemes de govern, han fracassat. Solament la U. R. S. S. pot enorgullir-se d'haver resolt aquest problema. ¿I què ha fet la U. R. S. S. per a obtenir uns resultats semblants?

A part de les conseqüències de l'ordenació econòmica del país, la U. R. S. S. ha lluitat contra la prostitució partint dels següents punts:

1.° Destrucció dels intermediaris que es lucraven en l'explotació de les dones. A aquest fi hom utilitzà diverses mesures de caràcter penal: empresonar i privar de llurs béns a tots els que intervenien en aquests afers.

2.° Menar una activa propaganda contra la demanda. S'inicià una forta campanya contra els «compradors de dones», com els anomenaven els joves bolxevics, i tota la joventut comunista prenia l'acord de renunciar a les prostitutes i fer llistes negres de tots els infractors d'aquest acord amb els noms de «compradors de coscos de dona».

3.° Incorporar a la campanya els metges i investigadors com aliats autèntics de la lluita antivenèria.

4.° Finalment, considerant que la lluita contra la prostitució no és la lluita contra la prostituta, per tal de guarir-la, s'establí una xarxa de profilactoris.

Però què és un profilactori? És una institució mèdico-profilàctica de lluita contra la prostitució i d'ajut a la dona pública.

No és un establiment de beneficència. La resident en un profilactori és un futur element sà per a la col·lectivitat. Per això treballa als tallers del profilactori, percep un sou i paga despesa des del primer dia.

L'entrada, la permanència i la sortida dels profilactoris és totalment voluntària. Ningú no està obligat a viure ni a entrar allà. Hi ha dones inclús que segueixen el tractament del profilactori des de fora.

La direcció dels profilactoris està formada per un consell en el qual figuren tres antigues alumnes que facin vida normal i també algunes pupil·les actuals.

Un cop al profilactori la dona prostituta, o a punt d'ésser-ho o malalta de veneri que ha de seguir un tractament, se la sotmet a una investigació mèdico-psiquiàtrica i immediatament al pla de reeducació. L'instrument d'aquesta reeducació no és altre que el treball. Si no ha treballat mai se li fa seguir un aprenentatge als tallers i si vol pot desplaçar-se a les granges del camp. Així, de mica en mica, es forma la nova ètica de la dona acollida.

El profilactori tampoc no és un internat amb regles fixes. Les dones que hi són portades ingressen a les fàbriques paulatinament, on entren en contacte amb obrers i obreres sans, contagiant-se així inconscientment de llur moral.

D'aquesta forma es redreça la dona fisiològicament i paral·lelament es desenvolupen en ella totes les seves aptituds latents. Per això cada profilactori és també una escola on la instrucció és un motiu fonamental.

I quin ha estat el resultat d'aquesta lluita dura i persistent? Segons el professor, un 83 per cent de prostitutes s'han reformat i són avui alegres constructores de la nova societat. Tant és així que el nombre de profilactoris ha disminuït en un 97 per cent en tota la U. R. S. S. en el transcurs dels vuit anys darrers.

UN 83% DE PROSTITUTES SALVADES

Dones:

atenció als provocadors
dels Mercats...!

Refuseu tota mena de manifestacions!

**ENCARA
EXISTEIXEN
ELS
BALLS-TAXIS**

Guillem, a l'illa volcànica

(Continuació.)

PERO tot no era fàcil malgrat el perill esvaït.

Aquell mateix vespre, els dugueren a menjar carn humana. No somniaren ni en dissimular-ho. Arribaren amb una cama sencera, i la posaren damunt les brases. Ja podeu pensar quina esgarrifor tingueren Ull de Vidre i el pobre Guillem! El primer no s'hi pensà gens. De por que el rostissin a ell, si no acceptava la menja, hi clavà mossegada. En sentir sota les dents la carn humana, el pobre aventurer experimentà una mena de defallença. Se li ennuvolaren els ulls i l'estómac se li encongí com una esponja asso-leiada. Aquella espantosa «cuixa anònima» era la menja més dolenta que havia tastat en la seva llarga vida d'aventures.

Com costava d'empassar! No era gaire substanciosa, com si li manqués sal. Guillem, valent-se de la seva «lleï divina», va refusar sense pensar-s'hi. I Ull de Vidre romangué esverat i admirat en veure que els salvatges no solament li ho permetien, sinó que encara semblaven admirar-lo i acatar-lo mes. «Què complicat resulta l'esperit d'un salvatge», sospirà Ull de Vidre mentre tractava d'empassar-se una altra mossada de cuixa humana.

El capítol dels caníbals volgué ésser amable amb els estrangers i els mostrà un dipòsit de víctimes humanes, preparades a ésser rostides.

L'espantós indígena els explicà, per senyes, que tot allò era fet per a plaure a llurs déus, que eren molt complicats alhora que exigents.

Els dos blancs no sabien quina cara posar als gestos explicatius del salvatge.

Llevat d'aquest esgarrifós detall, els dos europeus vivien molt tranquils. Tenien tant menjar com volien i no calia que treballessin, car, ultra la superioritat que hom concedia a Guillem, Ull de Vidre acabava d'obtenir una preponderància mai no somniada. El fet esdevingué gràcies a un esdeveniment d'allò més còmic:

Un dia, els salvatges veieren com l'europeu es treia un ull de dintre la conca i es passejava amb l'objecte a la mà. Això va semblar-los tan meravellós, que cridaren al capítol de la tribu i als sacerdots més notables. Tots plegats cridaven i s'agitaven al voltant del borni. Volien veure-li l'ull i fins i tot tocar-lo.

GRAFOLOGIA

LIL. LA DELS ULLS COLOR DEL TEMPS. — Teniu la gràcia i l'espiritualitat perversa dels diables i dels infants trapelles, i us encobriu darrera aquesta pliant delicadesa per amagar la vostra autèntica manera d'ésser. A voltes us mostreu tal com sou: treieu el geni, i surt aleshores tota la vostra energia i també tota la vostra tossuderia. No perdoneu fàcilment perquè les coses us fereixin molt a fons; sou extraordinàriament susceptible. Això és la causa que a vegades sigueu agressiva. Sou tenaç, amb un notable esperit de lluita. No seria pas massa aventurat creure que és la vostra gran imaginació la que us fa tenir totes les característiques esmentades, perquè en el cas que se us sapiga portar bé no sou rebel ni desobedient. Per tant, tota la vostra frivolitat no és més que una lleugera capa que cobreix abismes insondables i perillosos.

CARME V. LL. — Malgrat no ésser ni dolça ni dòcil, és una cosa molt marcada en vos l'esperit de cortesia. Sou exclusivista: voleu imposar sempre la vostra voluntat per damunt de tot. Intenteu fingir fredor i indiferència, quan en realitat sou, més que sensible, emotiva. Facultat equilibrada, no gaire reservada. Esperit del deure i de protecció.

INCONSTANT. — Teniu una infinita confiança en vos mateixa i per això sou optimista, animada i alegre. Naturalment, sou un xic petulant, però no sou vanitosa. Enèrgica, conseqüent, serena i perseverant. Ni gota d'indiferència. Teniu l'esperit humorista i burleta, i sou dolçament agressiva. Desig que els altres siguin clars, precisos i espontanis. Però vos us guardeu d'explicar quelcom que sigui massa personal.

EUFÒRIA. — La personalitat, companya, és una suma de defectes i de qualitats perfectament definits que us distingeix clarament dels altres. Vos esteu encara en formació, i el vostre caràcter es ple de vaguetats i de coses imprecises. El que sí queda ben marcat és un xic de vanitat, un molt d'impaciència i una altra mica de ganes de contradir. Hi ha en vos, també, una misantropia que potser té la seva causa en aquest afany de superar-vos que demostreu. El millor consell que podem donar-vos és que us eduqueu i poseu tota la vostra empena en perfeccionar-vos.

ENGLANTINA. — Totes les qualitats que creiem que teniu i que anem a enunciar-vos, per ésser massa extremes ja les veiem com a defectes destinats a fer-vos molta nosa en la vida. Són: sensibilitat, bondat, dolcesa, espiritualitat; no sou mai genada, no sou superbiós, no sou vanitosa. Sou obediència i donada a resignar-vos amb facilitat. Sorlosament per vos, encara us queda un xic d'egoisme. El millor seria que us acostumés a no ofegar la bona inquietud i us lliurés a una mica més a la rebel·lia benefactora.

UNA PREOCUPADA. — El vostre fons és immillorable i teniu molt bon cor, però poseu també un egoisme intens, del que no us doneu compte perquè sou regularment vanitosa. El vostre tracte social és agradable; en ell s'hi traspuu aquella bondat esmentada, encara que pequeu d'ampulosa i d'exagerada. Quan escrieu la lletra que ens heu enviat en passàveu alguna: s'hi marca un pessimisme i una tristesa molt accentuats. Com que sou així d'exagerada, un contratemps sense gaire importància el veieu de l'alçada d'un campanar. Inquiet, vacil·lant, Tan aviat sou obediència com un esclau o despòtic com un tirà.

Ull de Vidre es va oposar a aquesta darrera pretensió. Tenia por que li trenquessin i la qüestió estètica el preocupava força.

No s'oposà, però, a què tota la tribu, l'un darrera l'altre, passés i admirés aquell ull, tan inútil com meravellós.

D'ençà d'aleshores ja cap dels salvatges no dubtà de la superioritat dels europeus, puix que un d'ells s'havia presentat a l'illa, caigut del cel o envoltat en una onada, i l'altre posseïa la facultat d'arrancar-se els ulls i mortrar-los als amics, sense perdre ni una gota de sang ni passar per cap mena de sofrència. I després d'això (encara més-prodigios) se'l tornava a col·locar a lloc i seguia com si res no fos!

Llavors esdevingué que cada diada assenyalada nom demanava a Ull de Vidre de treure's l'ull i mostrar-lo a la concurrència. Fet que esdevingué cèlebre en tota l'illa i motiu d'enveja i admiració per a les altres tribus menys sortoses. Fins i tot s'escaigué una vegada, que gràcies a la gesta incomprendible i prodigiosa del blanc, es firmà (qui diu firmà diu concertar, perquè d'escriure no en sabien) un tractat de pau entre dos tribus de llargs anys irreconciliables.

Els enemics de la tribu on s'esqueia Guillem es decidiren a concertar aquella pau, amb la condició que Ull de Vidre aniria un o dos cops per any a fer una exhibició al camp ex-enemic.

Tots aquests fets, donaren als blancs un prestigi de no dir. Així fou com hom ofrenà a Ull de

Vidre una de les més belles fembres de la tribu per a què s'hi emmaridés. Ull de Vidre acceptà per pur compromís. Pot ben dir-se que l'hi obligà la «raó d'Estat». No creia, el bon aventurer, que la seva set d'aventures restés prou satisfeta amb un mulleratge tan poc del seu gust. Tenia una mena de por de dormir amb aquella «indivídua». No es refiava d'ella. Estava convençut que ja no podria dormir tranquil mai més, i refiat com en altres temps. Sospitava que una esposa d'aquesta casta seria perfectament capaç de clavar mossada a un membre del marit si un dia se li empecava de tastar la «carn de blanc».

La jovenalla canibalesca es precipità bosc endins i tornà tantost amb ramells, amb els quals guarniren els forasters. Cada vegada que passava davant per davant de Guillem se li aturaven i s'apretaven el cor amb la mà, bo i plegant un genoll. El xicot havia de fer qui sap els esforços per aguantar-se el riure.

Quan els dos blancs estigueren ben anramats es celebrà una cerimònia en llur honor. Els voltaren cridant i saltironant. Cantaven i dansaven a plaer.

(Continuarà.)

ALBÚMINA
CEL·LULOSA
GREIX
FÈCULES
SUCRE
CALCI
FERRO
FÒSFOR

EL MENJAR EN TEMPS DE GUERRA

LLIBRET D'ORIENTACIÓ
EN EL MOMENT ACTUAL

Preu: **4** Ptes.

EDICIÓ DEL COMISSARIAT DE PROPAGANDA
DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

DONES A TREBALLAR

treball
cultura
economia

propaganda

orientació professional

fusteres

transportistes

metal·lurgiques

flequeres

cobradores

químiques

conteres

ESPAÑA
ASTILLERO

188

Núm. 11, 6-XI-1937

Any I N.º 11
6 novembre del 1937

Companya

REVISTA DE LA DONA

VISCA LA UNIO DE LES DONES DE CATALUNYA

Dolors Piera

M.ª Dolors Bargallo

Anna Muria

LLETRA OBERTA

A LES

DONES DE CATALUNYA

Nosaltres, militants de la U. G. T. i de la C. N. T., del Partit Sindicalista, d'Esquerra Republicana de Catalunya, del Partit Socialista Unificat, d'Acció Catalana Republicana, d'Estat Català, del Partit Federal Ibèric i de diferents organitzacions femenines, ens hem unit per a llançar una crida dirigida a vosaltres, que serveixi per a unir-nos i accelerar la victoriosa fi de la guerra.

El nostre manifest va dirigit a totes les dones catalanes antifeixistes sense distinció de matisos polítics, sindicals, religiosos o filosòfics; sense diferenciació d'oficis ni d'aptituds professionals.

Ens dirigim a vosaltres, treballadores de fàbriques i tallers que sosteniu amb el vostre esforç els heroics combatents de l'Exèrcit Popular.

Ens adreçem també a vosaltres, dones honrades del poble, que patiu privacions i esglais, que aguanteu bombardeigs i cues, amb esperit antifeixista i revolucionari.

I a les vídues, orfes i germanes dels que han caigut gloriosament en la lluita contra els invasors de la terra; els feixistes italians i les bàrbares hostes de Hitler.

I a vosaltres, també, escriptores, artistes, metgesses, infermeres, advocades, llicenciades, que forgen la cultura i obriu nous horitzons a la Humanitat.

Vosaltres, camperoles, encara dolorides per anys i anys de ferotge explotació, que envieu a les urbs el pa salvador dels nostres fills,

a vosaltres, refugiades de Castella, d'Astúries, d'Andalusia i d'Euzkadi, que heu perdut la vostra llar, el vostre poble, el vostre sol,

a vosaltres, dones anarquistes, socialistes, republicanes, catalanistes, sindicalistes, que lluiteu en el front antifeixista per l'emancipació del poble i per l'alliberament de les terres hispàniques,

a totes vosaltres, dones de Catalunya, va dirigit aquest manifest; les que el signem representem una gran majoria de les unitats femenines.

Ens hem aplegat per a treballar a favor de la fusió de totes, per a proposar-vos (una a una si cal) que, pel damunt de tot, propugneu la unificació de totes les agrupacions femenines. El nostre moviment tindrà la força d'un conjunt d'esforços adés dispersos, ara fusionats en un de sol, dins del qual hi haurà lloc per a totes les que desitgin lleialment ajudar-nos a guanyar la guerra, per a totes les que vulguin alliberar-se, per a totes les que anhelin defensar la vida i el demà de llurs fills.

Us proposem la unió de totes les dones, per tot el que ja hem esmentat i per tots els altres punts que vosaltres cregueu necessaris.

A fi i efecte que totes plegades poguem conversar, que l'opinió de cada una sigui atentament escoltada, que les vostres iniciatives i les nostres siguin democràticament discutides i un tema tan fonamental com la unió femenina sigui conscienciosament debatut i estudiat, les que signem estem treballant en l'organització del

I Congrés Nacional de la Dona

el qual es celebrarà a Barcelona els dies 6, 7 i 8 de novembre del 1937.

Hi assistiran les més grans figures catalanes, espanyoles i internacionals del moviment femení.
Convoquem totes les dones de Catalunya.

DONES:

El nostre Congrés és d'una importància decisiva per a totes. Anem a celebrar una reunió de dones, sense precedents en la història pel seu nombre i per la seva envergadura, on totes les assistents podran exposar lliurement llurs idees.

En el Congrés tractarem de tots els problemes d'unitat, de guerra i de revolució en el que es refereix a les dones.

Prendrem acords dels quals depèn el nostre futur camí. Exigirem per a nosaltres i per als nostres fills els drets que ens corresponen encara.

No ens lliurem a optimismes falsos. El nostre alliberament, un aspecte de l'emancipació del poble, ha d'ésser obra de nosaltres mateixes.

Ens l'hem de conquistar, ens l'hem de plasmar. Ningú no ens farà present gràcies de la nostra llibertat.

Hem de lluitar per ella.

DONES DE CATALUNYA:

- Per a contribuir a la Unitat antifeixista.
- Per a treballar per la igualtat de sou amb l'home.
- Per a multiplicar les escoles, les guarderies, sanatoris, etc., pels nostres fills.
- Per a guanyar ràpidament la guerra.
- Per a lluitar per les llibertats de Catalunya.
- Per a salvar la Pàtria de la invasió feixista.
- Per a emancipar-vos per mitjà del treball, aprenent nous oficis.
- Per a substituir els mobilitzats de guerra.
- Per a plasmar la unió de totes les dones.

Adheriu-vos al Congrés Nacional de Dones!

Signen aquesta lletra:
Florentina Aiguadelles, Maria Lluïsa Algarra, Ester Antic, Isabel Azuara, Maria Rosa Arquimbau, Maria Baldó, Maria Dolors Bargalló, Josefa Belda, Aurora Bertrana, Josefina Bofarull, Maria Carreté, Teresa Coronel, Angelina Díaz, Candelària Escolà, Teresa Fitó, Margarida Font, Fanny la Holandesa, Maria Teresa Gibert, Lena Imbert, Obdúlia Imbert, Eloïna R. Malasechevarria, Concepció Manyalic, Manuela Martí, Montserrat Martínez, Carme Montoriol, Anna Murià, Carme Nicolau, Teresa Palau, Doctora Palma, Angelina Palomas, Teresa Pàmies, Maria Pérez Enciso, Dolors Piera, Francesca Prat, Maria Lluïsa Queralt, Soledat Real, Emiliàna Rius, Mercè Rodoreda, Mercè Saüc, Rosa Segarra, Trinitat Trilles, Josefa Uriz, Elisa Uriz, Gabina Viana, Leonor Viñerta d'Aragay, Maria Solà de Sellarés.

Companya

DIRECCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
PI I MARGALL, 64, principal, dreta
Telèfon 74309 : BARCELONA

Maria Lluïsa ALGARRA
REDACTORES Aurora BERTRANA
R. Elina MALASECHEVARRIA

VISCA LA UNIO DE LES DONES DE CATALUNYA!

El nostre Congrés arrelarà, fondo i dura, la seva bandera a la història del moviment de dones de Catalunya. No passarà, no es cremarà el seu record en frases literàries; no es perdran les intervencions entre aplaudiments i entusiasmes, perquè el nostre Congrés és quelcom més que xerrateig i exhibicionisme.

El nostre Congrés crea, treballa, construeix. D'ell sortirà quelcom nou, quelcom fecund per nosaltres, les dones encara irredimides en alguns aspectes de la nostra submissió secular. Les delegades amb llurs intervencions, les informants amb llurs discursos, van construint la gran obra del Congrés, a la qual donaran terme les conclusions del mateix: la unió de totes les dones per a lluitar per aquelles coses tan nostres, que ningú més que nosaltres mateixes no podem conquerir; la unió de totes en uns punts que ens són comuns; la unió de totes nosaltres per ajudar els homes i el Govern a guanyar la guerra i anihilar el feixisme internacional.

Al Congrés hi som la majoria de les dones de Catalunya, i en el cas d'haver-hi alguna abstenció, estem disposades, avui i sempre, a fer tots els esforços, tots els sacrificis que siguin necessaris per aconseguir que, en el que resulti del Congrés, estiguin representades, no ja la majoria, sinó la totalitat de les dones enemigues del feixisme. Ha arribat el moment de deixar les paraules i anar als fets, d'accelerar la unió per tots els mitjans; i per això és indispensable deixar a un cantó aquelles coses que ens porten a discutir i cercar solament ço que ens uneixi. Que es deturi la llengua indiscreta, que es defingui el gest equivoc, que s'impeidi el somriure de doble intenció. Hem de d'unir, hem de d'oblidar i hem de marxar plegats tots els defensors de la independència nacional, tots els amics de la llibertat del poble, tots aquells que aspirin al benestar i a la pau.

A nosaltres, les dones, ens interessa pregonament la unió, i en aquest aspecte és de desitjar que del Congrés en resulti quelcom; un moviment, una organització que doni satisfacció plena a l'intens voler unionista de les dones de Catalunya. Totes, absolutament totes, les dones del poble fins les marginades, volen la unió, perquè saben que amb ella conqueriran una vida més feliç i tranquil·la.

Les mares volen la unió de totes les dones perquè amb ella aconseguiran ràpidament per als nostres fills una alimentació sana i regular als menjadors infantils, una estança joiosa en jardins i guarderies, una educació adient en escoles i universitats; en una paraula, el benestar de la generació que ara comença.

Les camperoles volen la unió en un sol bloc de totes nosaltres, perquè saben que així aconseguiran que la terra que conreen quedi definitivament seva.

I les obreres defensen la unitat dels treballadors, perquè amb ella arribarem a realitzar totes les nostres reivindicacions i aconseguir un jornal just i igual al de l'home, per a què quedi així assegurada la nostra independència econòmica.

Però no són tan sols aquestes dones les que desitgen la nostra unió. Les dones que militen als partits polítics la volen igualment com a sol mitjà per a guanyar la guerra i la Revolució.

Les dones i germanes dels combatents l'exigeixen igualment, perquè volen lluitar unides en contra dels emboscats, perquè empenyent-los al front defensen la vida d'aquells que estan ja a les trinxeres.

Les vídues i les orfes dels morts gloriosament als camps d'ibèria, les mares desconfortades dels infants assassinats per les bombes feixistes, les dones que han perdut llur llar i llur terra, els milers de refugiades d'Astúries, Euzkadi, Santander, Castella i Andalusia, eleven també fins a nosaltres llur veu, demanant la unió de totes les dones, de totes les antifeixistes que vulguin ajudar-les a vèncer llur tragèdia.

Delegades totes al I Congrés Nacional de Dones: que les vostres intervencions siguin les arrels per a la nostra unitat. Que els vostres parlaments busquin tots els punts de coincidència que ens lliguen. Que del nostre Congrés en surti un pla de treball per a portar-lo a la pràctica entre totes les dones. Que el nostre Congrés sigui útil al Govern, a la victòria i a la Revolució.

Delegades totes al I Congrés Nacional, dones! Visca la Unió de totes les Dones de Catalunya!

PROGRAMA

DEL 1er CONGRÉS NACIONAL DE LA DONA

COMITÈ ORGANITZADOR

Acció Catalana Republicana
Esquerra Republicana de Catalunya
Estat Català
Partit Federal Ibèric
Partit Sindicalista
Partit Socialista Unificat de Catalunya
Ajut Infantil de Reraguarda
Aliança Nacional de la Dona Jove
Dona a la Reraguarda
Secors Roig de Catalunya (Secció S. R. I.)
Unió General de Treballadors
Unió de Rabassaires
Comitè de Dones contra el Feixisme

QUE TINDRÀ LLOC ELS DIES 6, 7 I 8

DE NOVEMBRE DEL 1937

AL

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

PRESIDÈNCIA D'HONOR

LLUÍS COMPANYS
President de la Generalitat de Catalunya
HILARI SALVADÓ
Alcalde de Barcelona
POMPEU FABRA
President del Patronat de la Universitat Autònoma
RAFAEL VIDIELLA
Conseller de Treball
COMITÈ DE PATRONATGE
Associació d'intel·lectuals per a la Defensa de la Cultura

DISSABTE DIA 6

MATÍ
a les nou.

Revisió i aprovació de credencials.

Discurs de benvinguda a les delegacions foranes, nacionals i estrangeres, i salutacions a les delegades al Congrés.

TARDA
a dos quarts de quatre.

Obertura del Congrés pel President de la Generalitat.

A les sis.

Concert per l'Orquestra Simfònica de Barcelona, dirigida pel mestre JOSEP FONBERNAT.

NIT
a dos quarts de deu.

CAL INCORPORAR LES DONES A TOTES LES BRANQUES DEL TREBALL.
Per Maria Dolores Bargalló.

DIUMENGE DIA 7

MATÍ
a dos quarts de deu.

I. LA PARTICIPACIÓ DE LA DONA EN L'ASSISTÈNCIA SOCIAL. Per M.ª Lloisa Queralt.

II. L'INSTITUT D'ADAPTACIÓ PROFESSIONAL DE LA DONA I LES SEVES TASQUES. Per M.ª Pérez Enciso i Carme Quintana, delegades de la C. N. T. i de la U. G. T. en el mateix.

TARDA
a dos quarts de quatre.

LA UNITATENS DONARÀ LA VICTÒRIA. Per Dolores Piera.

DISCUSSIÓ DE L'INFORME PER TOTES LES DELEGADES

NIT
a dos quarts de deu.

Festival de Folklore Català.

DILLUNS DIA 8

MATÍ
a dos quarts de deu.

LES REIVINDICACIONS ASSOLIDES PER LA DONA EN LA LLUITA ANTIFEIXISTA. Informant: Maria Lluïsa Algarró, del Col·legi d'Advocats de Barcelona i «Jutge de 1.ª instància».

I. LA DONA EN L'ALLIBERACIÓ DE CATALUNYA. Per Anna Murio.

II. EL NEN DESPRÉS DEL 19 DE JULIOL. Per M.ª Baldo de Torres, Secretària general del C. E. N. U. i per la E. E. T. E.

III. SOLUCIONS AL PROBLEMA DE LA PROSTITUCIÓ. Per M.ª Teresa Gilbert.

Discussió per les Delegades.

TARDA
a dos quarts de quatre.

UN PROBLEMA DE GUERRA: ELS MERCATS I LES CUES. Per Joana Colom, Empar Coloma, Manuela Martí i Angelina Polanco.

NIT
a dos quarts de deu.

Vetllada de Films Soviètics. Audició de les «Sogues Roges».

FINAL

En els transcurso del Congrés hi intervindran les enviades estrangeres de França: Bernadette Cattanéo, Secretària General del «Comité Mondial des Femmes», de París; de Bèlgica: Marcelle Leroy, Presidenta del Comitè de Dones Belgas; Maria Rabaté, Directora de la revista «FEMMES» de París; Hilda Varnas, per Anglaterra; de la Itàlia antifeixista, Mirta X.

MARGARITA NELKEN, Matilde Huici i Modeste Cantós hi prendran part en representació del Comitè Nacional de Dones Antifeixistes d'Espanya.

PEPITA BELDA DE LA C.N.T.

ha sortit vers la U. R. S. S., on assistirà, en nom del nostre Comitè de Dones, a les festes del XXe Aniversari.

Abans de partir exposa la seva opinió sobre el Congrés de la Unitat

ENS interessava l'opinió de Pepeta Belda, membre del Comitè de Dones contra el Feixisme, i una de les més intel·ligents i actives organitzadores del I^r Congrés Nacional de la Dona. Ha respost a totes les preguntes que li hem formulat, amb la fermesa que la caracteritza, el concepte segur i aquest inconfusible to de sinceritat que posa a cada gest i a cada paraula.

—Penses que està a la nostra mà de dones fer quelcom per la unitat?

—Indubtablement. Hem de fer el que ja haurien d'haver fet els homes des d'un bon principi: oblidar els partidismes, els ideals de «capelletes»... Hi ha quelcom que està per damunt de tot això, que ens interessa ara més que qualsevol altra cosa: guanyar la guerra. Quan estem en contacte amb els de les altres organitzacions que també lluiten al costat nostre, hem d'oblidar a quina pertanyen, i recordar només que som anti-feixistes.

—I què penses amb referència al primer Congrés Nacional de la Dona?

—Anem a la formació d'un sol Comitè Femení, i el Congrés és un bon mitjà per a obtenir-ho. Si no ho aconseguim amb ell, no ho aconseguirem amb res, i continuarem discutint els uns amb els altres, en profit de Franco, naturalment. No compretic com pot anar-se en contra de la unitat. Jo, que sóc francament anarquista, demanaria a tots els que no els interessa treballar per ella què és el que persegueixen amb romandre en la discòrdia... I potser també d'on vénen i si és cert que són tan antifeixistes com ens volen fer creure.

—Et sembla que podem arribar a un acord, nosaltres les dones, malgrat tots els ancestrals «penjaments»?

—Els «penjaments» que dius ja estan desacreditats. No som ni millor ni pitjor... I ens han demostrat que tampoc no saben entendre's «ells»... Ara tenim el dret de provar nosaltres (un dret que ningú, ni en bromes ni en veres, ens pot discutir), i en reeixirem. Hom no pot negar-nos una sensibilitat més fina, molt útil en els moments greus com el nostre. I ens fa encara més hàbils l'anar a defensar el que més estimem i el que, per damunt de tot, ens interessa.

BELDA HA ANAT A LA U. R. S. S.

Hi ha anat per a commemorar l'Aniversari de la Revolució Russa; hi ha anat per a veure de prop com ens ajuden i com ens volen els nostres llunyans camarades.

Abans de marxar ens deia:

—No és un viatge de plaer, ja que no són, aquests, uns temps per a entreteniments. És quasi un viatge d'investigació. Vaig a veure coses, a estudiar la transformació que s'ha portat a terme a la Unió Soviètica. I sobretot a veure què s'ha fet per als infants i com va l'emancipació de la dona.

A la tornada us diré la veritat, tota la veritat.—

Bon viatge, Belda..., mentre esperem amb impaciència la teva tornada.

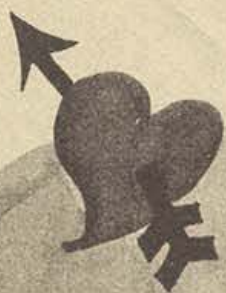

1

Una

2

resposta

3

4

circumstancies

5

per Guadalupe

PARLA

ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

excepcions, varem reintegrar-nos a les nostres organitzacions respectives, i el Comitè potser no va actuar com calia, en tant que Comitè, per bé que cadascuna de nosaltres va complir amb llur deure en altres llocs.

Cridades novament pel *Comité Mondiale des Femmes* a un Congrés que va tenir lloc a París a finals de juny proppassat, varem reunir-nos per tal d'actuar. Va assistir-se al Congrés, i el resultat d'aquell viatge ací el teniu, en plena febre d'activitat organitzant el Primer Congrés Nacional de la Dona, al qual assistirà un bon nombre de delegacions estrangeres. Volem creure que la dona catalana, sempre amantent allà on se la demana, no farà el sord ara que se li ve a demanar la seva col·laboració; l'únic interessant en aquest moment és que respongui.

La deixem en la seva feina; també nosaltres tenim l'interès immens que el Primer Congrés Nacional de la Dona sigui un èxit, i no la volem distreure ni un minut més amb la nostra conversa. Augurant-li una bona sort, li allarguem les mans amb un afectuós A reveure!

EMILIA ANNA DE RIUS diu:

Amb el Primer Congrés Nacional en pro de la Unitat, la dona catalana esgrimirà l'arma més forta i eficient per abatere el feixisme. Per la unitat antifeixista la dona no ha de regatejar cap mena de sacrifici, car així podrà veure's lliure de l'enemic que tan esclavitzada l'ha tingut segles ha.

La dona que assistirà al Congrés no serà la dona «nina», bescantadora i fanàtica, d'aquella altra societat capitalista que va morir el 19 de juliol, sinó que serà la dona «dona», conscient dels seus drets i dels seus deures.

L'opinió de MARIA LLUISA QUERALT

La unitat entre totes les dones antifeixistes de Catalunya és una de les coses que fan més possible el Congrés, ja que és per un esforç unànime que es produeixen fets que marquen fites en la història de les nacions.

Es en realitat formidable el rendiment que han donat les dones d'ençà del juliol; hi ha hagut una veritable mobilització femenina, però cal fer més, molt més; cal no reposar ni un instant, ja que nosaltres podem fer molta tasca en aquesta lluita que portem, fins a assolir l'èxit complet, i aquest és la unió entre tots els germans del món.

Crec que el resultat veritat del moviment femení no es veurà clar fins que s'acabi la guerra.

Augmentar fins al màxim l'explotació i disminuir fins al mínim la cultura; heus ací el feixisme.

Adaptar-nos, capacitar-nos professionalment. Passar d'un salt de la reduïda vida domèstica a la intensa activitat productora: aquesta és la nova missió històrica.

NO volem de cap manera fer l'elogi personal de cada una de les components del Comitè organitzador del Primer Congrés Nacional de Dones, però sí que cal fer un xic d'història de com va nàixer el Comitè de Dones Antifeixistes, i això, l'única que ens ho pot dir, és la seva actual Presidenta.

Trobar, doncs, la manera de què M.ª Dolors Bargalló ens parli d'aquest assumpte, ja és tant com parlar d'ella mateixa; sigui però ben entès que ho fem pels efectes, no per la causa.

M.ª Dolors Bargalló és prou coneguda perquè la presentem a les nostres lectores; per tant, prescindirem d'aquests detalls. En veure'ns disposades de debò a fer-li preguntes, s'ha posat en situació de contestar, car de bell antuvi no hi estava gaire disposada.

—Quant fa que actua el Comitè de Dones Antifeixistes?

—Hem de fer un xic d'història —ens ha contestat—. Miren, cap a finals de juny del 1934 varen estar en viatge de propaganda a Espanya unes delegades del Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme. Ens varem conèixer incidentalment amb aquestes delegades, i em convidaren al Congrés Internacional que havia de celebrar-se a París els dies 2, 3, 4 i 5 d'agost d'aquell any. No cal dir que vaig assistir-hi portant la delegació d'E. R. C.

El Congrés revestí una extraordinària importància; conten que ha estat el més concorregut fins a la data, car varen assistir-hi mil vuit-centes delegacions de diversos països.

En retornar de París, ja posada d'acord amb el Comitè Mundial de Dones, varem reunir-nos unes quantes companyes: Joana Colom, de la Federació de Cooperatives i amb la qual varem anar a París; Lucila Fernández, del Partit Socialista Obrer Espanyol; la malaguanyada Lina Odona, de les Juventuts Comunistes; Elisa Uriz de la F. E. T. E.; Maria Perellada, independent; i potser alguna altra que en aquest moment no recordo, i constituïrem el primer Comitè, que aleshores, igual que el Central de París, s'anomenava contra el Feixisme i la Guerra. Varem actuar fins el 8 d'octubre en el nostre local de l'edifici de la Comandància de Somatents de Catalunya.

Després, desfeta l'organització —car no varem trobar ni papers, ni diners, ni res—; després, doncs, varem actuar en la clandestinitat, i forem les primeres en ajudar els infants d'Astúries. Es va cooperar d'una manera activa en la campanya electoral del 16 de febrer, i una vegada obtingut el triomf, va reorganitzar-se el nostre Comitè, entrant-hi a formar part aleshores Maria Baldo, d'Esquerra Republicana de Catalunya; Edoña R. Malasechevarría, del Partit Comunista, i Maria González, de la C. N. T., entre altres. Es feu una intensa campanya pro-Abissínia, i mentre s'estava organitzant la celebració d'un Congrés Internacional Femení a Catalunya i l'aparició de la nostra revista COMPANYYA va esclatar el moviment del 19 de juliol. Aleshores les components del Comitè, totes sense

PRESTIGIS AL NOSTRE 1er CONGRES

MARIA Rabatté i Bernadette Cattaneo pertanyen al Comitè de París. Maria és una de les millors oradores del C. M. F. Sentint-la, hom es sent sempre un xic embabecats i amb el pensament de «tant de bo si n'hi haguessin gaires com ella». I hi ha una cordialitat, una simpatia singulars en cada una de les coses que fa o que diu.

Sempre està disposada a sacrificar la seva conveniència personal en pro de la causa antifeixista. Ara que es troba entre nosaltres l'hem trobada més jove que ens sembla aquest juliol darrer, al Congrés francès, i li ho hem dit.

—Oh, «petites», naturalment, ara em trobo bé —ens ha respost—. Aleshores estava malalta, saps? Vaig arribar molt greu...

Es cert: ho recordem. Recordem que Maria Rabatté, operada de poc aquells dies, abandonà la indispensable convalescència per a assistir al Congrés Internacional, on era en veritat necessària, però no a aquell preu. Tenim ben impresa en la memòria la imatge dels minuts de repòs i les injeccions entre bastidors de Maria Rabatté, després dels seus parlaments sòlids i enèrgics.

I ens manca parlar de Bernadette Cattaneo, de l'extraordinària Bernadette, Secretària general del «Comité Mondial des Femmes» contra el feixisme i la guerra, que porta al nostre Primer Congrés Nacional de la Dona, ultra la seva mateixa inapreciable presència, l'ombra d'Helène Stasova, de Gabrielle Duchêne, d'Alice Degeer, de Mme. Sim Yat Sen...

El seu recídit discurs de resum del Congrés Internacional sobre la unitat ja fou publicat a COMPANYYA.

Hem volgut recollir les seves impressions i li hem fet diverses preguntes.

—Considero magnífica la idea d'aquest Congrés vostre —ha dit—. No pot ésser més que un gran èxit, vist el entusiasme i la labor que hi heu posat. Certament, el Congrés és un mitjà inmillorable per a arribar a la unitat de totes les antifeixistes catalanes, i com que la unitat és la victòria, cap de les energies esmerçades no resulta malaguanyada.

Es precís que les dones s'adonin del que els hi va en aquesta lluita: la salvaguarda de més preats interessos, la tranquil·litat de llurs llars, la benaurança dels que més estimen...

Al Primer Congrés Nacional vostre hi venim en representació de totes aquestes dones que, malgrat la reprovable línia de conducta seguida pels governs de llurs països, desitgen lluitar i treballar al costat vostre pel triomf de la Iberia republicana, perquè s'obrin les vostres fronteres, perquè se us ajudi fins a l'esclafament total de l'enemic...

No: per descomptat que el Primer Congrés Nacional de Dones no decebrà ningú. I amb el nostre èxit continuarem essent dignes de la col·laboració amb nosaltres dels prestigis femenins internacionals.

MARIA-LLOÏSA ALGARRA

HEM parlat ja d'elles des de les pàgines de COMPANYYA, i us hem dit per mitjà de la nostra revista, a totes les antifeixistes catalanes, com és d'intensa la personalitat, l'energia, com és de fort l'entusiasme d'aquestes dones de més enllà de les nostres fronteres, que constitueixen el «Comité Mondial des Femmes». D'elles ens ve l'exemple, l'estímul. I també, en gran part, l'impetuosa d'emprendre una tasca com la

de fer un gran congrés de dones. Bé es mereixen que hom parli d'elles una per una. De les que han restat i de les que han vingut. Aquelles ens animen amb el record; aquestes, amb la presència, amb la paraula, amb el gest sincer.

Comencem per les que, a través de les distàncies —nul·les per la solidaritat humana—, ens trameten llurs bons auguris per al Primer Congrés Nacional de la Dona.

Gabrielle Duchêne. Una velleja gentilíssima, aixurada, activa, que fa pensar en la joventut eterna. Té uns ulls penetrants i vius, i una manera de dir, tota suau i perspicaç, que suggestiona. És la presidenta i l'ànima del «Comité Mondial des Femmes». Tan aviat viatja per Txecoslovàquia, com per la U. R. S. S., com per Anglaterra, escampant arreu la seva paraula i el seu dinamisme.

Recordem aquell acte en honor seu, a París, durant el Congrés Internacional contra la Guerra i el Feixisme.

Pou aleshores quan ens donàrem realment compte de la personalitat de Gabrielle Duchêne. S'havien fet discursos lloant-la i, malgrat que cap dels elogis no abastava la realitat, ella n'estava confusa i avergonyida. Quan parlà ho feu traient-se mèrit, manifestant que fins es feia por ella mateixa per les raríssimes qualitats que hom li havia adjudicat.

I per a demostrar-ho, per a fer veure de com havia estat de poc remarcable la seva vida, de com havia esdevingut tot senzillament, comença a exposar la seva trajectòria. Ella havia nascut entre els benaurats i en un principi —demanava grans excuses pel seu error— fou filantropa. Però esclatà la guerra europea. I s'adonà que pensava i que sentia com pacifista i com antiimperialista. I, naturalment, es posà a lluitar contra l'imperialisme i contra la guerra!!

En aquell instant una veu de dona emocionada trencà el silenci pregon i respectuós:

—Oh! No és pas així exactament! Madame Duchêne s'oblida de remarcar que en aquell temps era perillosíssim actuar com ella actuava!

Hi hagué un esclat d'aplaudiments. La presidenta de C. M. F. encara es «defensava».

—Potser sí, però en tot cas jo no me n'apercebia... Si vaig ésser heroica fou ben inconscientment...

Aquesta és la venerable Gabrielle Duchêne. Li ha calgut assistir al Congrés de Dones Franceses a Niza i això ha fet impossible la vinguda al nostre. Però la seva sola remembrança ja bastaria per a encoratjar-nos.

Gertrude Doby, Helène Langevin. Gertrude és una dona bonica, enèrgica i hàbil, nascuda a la Suïssa alemanya. Perseguida acarnissadament pel hitlerisme, ella li ha respost amb una lluita no menys aferrissada.

Tenim present les hores passades escoltant-la mentre ella ens explicava, amb un llenguatge acolorit, anècdotes polítiques de la seva vida: la persecució, els mitings secrets, els fills clandestins, les trapasseries...

Quant a Helène, la filla del professor Langevin, ha consagrat tota l'existència a treballar en pro de la causa de la llibertat i de la pau. Per això se sent sempre lluitadora i optimista. Aquest mes de novembre es celebra a París el Congrés de la Regió Parisenca, que ella ha d'organitzar; aquesta és la causa de que no poguem veure ara entre nosaltres el seu rostre simpàtic.

LES QUE HAN VINGUT

SON cinc: Bernadette Cattaneo, Hilda Vernon, Marcelle Leroy, Estel·la i Maria Rabatté i Miriam.

Hilda Vernon pertany al C. M. de Dones d'Anglaterra. És el primer cop que visita Iberia. Considera excel·lent la idea del nostre Congrés, i ens diu:

—Sabeu? No totes les dones d'Anglaterra estan d'acord amb la política de míster Eden. Jo represento aquest gran sector antifeixista i internacionalista anglès... Tenim grans esperances posades en aquest Congrés català per la vostra unitat i per la vostra victòria...

Marcelle Leroy ens parla de tota la tasca de les dones belgues a favor de l'Espanya republicana, del treball infatigable de prestigis com Alice Degeer i Isabel Blum...

Quant a Estel·la, és italiana i treballa entre nosaltres, a la brigada

Maria Rabatté

Soldats de les Brigades Internacionals, fets presoners i fugitius del camp rebel, en llur visita al «Comité Mondial des Femmes».

internacional. Ve també de París, on ha presidit un Congrés de dones italianes expatriades.

—Ha estat un succés —ens diu— en tots els aspectes... I un dels problemes més importants de que s'ha tractat ha estat el de la qüestió espanyola...

ARCHIVOS
ESTATALES

Margarita Nelken, que assistirà al nostre Congrés en representació del «Comité Nacional de Mujeres».

Helène Langevin

Gabrielle Duchêne

Bernadette Cattaneo

Teresa Coronel, maquinista de la casa Badia.

EL QUE DIUEN LES OBRERES

Teresa Coronel

Obrera de xoc, maquinista de la casa col·lectivitzada «Modes Badia», fa les següents manifestacions respecte del I Congrés Nacional de la Dona:

—No tinc cap dubte que la dona és un factor important dins la lluita, i ella pot molt bé treballar per la unitat. D'aquest Congrés en sortirà la nostra unitat, indispensable per a ajudar els homes a guanyar la guerra. Totes estem lligades a realitzar aquesta tasca, perquè a totes ens interessa la victòria.

Casa Torrebalat

Hem cregut que seria molt interessant conèixer l'opinió de les companyes del ram tèxtil, i a tal fi ens hem encaminat a la casa Torrebalat.

Telers, molts telers, i darrera de cada un d'ells, vigilant gelosament la roba que es va teixint, una companya. En assabentar-se que anem a fer un interviu i unes fotografies per a la revista COMPANYYA, llurs cares s'enriolen, tot assabentant-nos moltes d'elles que compren sempre la nostra revista. Totes ens fan preguntes encaminades a saber quelcom del I Congrés Nacional de la Dona, demostrant un gran interès. Un cop satisfeta llur curiositat (per la que ens felicitem), contesten a les nostres preguntes, i, com veureu, ho fan d'una manera concreta i precisa:

—Què penseu que poden fer les dones per la unitat?

—No parlar mai mal de cap sindicat ni de cap partit polític antifeixista.

—Què opineu en relació al I Congrés Nacional de la Dona?

—Creiem que és molt necessari per tal de donar a conèixer la unió que existeix entre totes les dones antifeixistes de Catalunya.

—Creieu que és possible, malgrat les antigues calúmnies al sexe femení, que s'arribi a un acord entre nosaltres?

—Si totes hi posem la nostra voluntat, estem segures que arribarem a un acord. Digueu també que desitgem que s'acabi aviat la guerra, amb el nostre triomf.

Vestuari de guerra número 14

Cinc-centes dones, qui ho diria? Totes treballen, totes romanen a llur lloc; ni el més petit aldarull entre elles. Que desment... queda aquella frase que no hi poden haver dues dones juntes! En preguntar si entre elles no discuteixen mai, em contesta una:

—No, perquè pensem que l'estona que perdriem discutint podem aprofitar-la per a fer un altre capot per al front.

Magnífic pensament el d'aquestes companyes! Tant de bo totes les dones les imitessin!

Mentre el fotògraf impressiona algunes plaques, els faig les següents preguntes:

—Què penseu que poden fer les dones per la unitat?

—Començar per unir-nos totes les dones i així donar l'exemple als homes.

—Què opineu en relació al I Congrés Nacional de la Dona?

—Creiem que és magnífica la celebració d'aquest Congrés, puix pot contribuir a guanyar la guerra.

—Creieu que és possible, malgrat les antigues calúmnies al sexe femení, que arribin a un acord entre elles?

—Sí, perquè creiem que totes plegades tindrem una mica de comprensió. Digueu a totes les companyes que cal treballar amb fe per tal de guanyar la guerra.

C. S.

Les dones lluitarem al costat dels homes fins a l'esclafament complet de Franco i dels exèrcits mercenaris i de llurs capitosts.

Visca la unió de les dones de Catalunya! Per l'anihilament del feixisme invasor.

LES SOCIALISTES

A cada barriada, a cada gran fàbrica, el seu menjador col·lectiu i la seva guarderia

Dones refugiades, les dones de Catalunya us ajudarem a trobar una nova llar i vosaltres ens ajudareu en el treball i la lluita comuna contra el feixisme assassí

Camperoles, no oblideu que el treball del camp és un treball de guerra. De vosaltres depèn en gran part que la terra, amb els seus fruits, pertanyi definitivament al que la treballa

La unitat de totes les dones del poble és una arma formidable de la victòria

Dones! Vigileu i denuncieu els emboscats i els feixistes que s'amaguen. D'aquesta manera estalviareu les vides dels vostres marits, germans i companys

Per igual treball, igual salari; tant els homes com les dones!

Isabel Azuara

—Crec que podem arribar a un acord amb totes les dones de consciència antifeixista, doncs comprendran que fer néixer rancors és desarticular la unitat i afavorir l'enemic, que treballa molt hàbilment per a què no arribem a un acord i poguem triomfar, amb facilitat, dels botxins del poble.

Gabina Viana

—La meua opinió és que hem d'imposar-nos el nostre sentit de la responsabilitat, unint els nostres esforços i la nostra intel·ligència per a treballar fermament, amb sacrifici i heroisme, per la nostra causa, fins aconseguir la victòria.

Manuela Martí

—La unitat es pot i es deu aconseguir. Crec que podem posar-nos immediatament d'acord entre les dones que tenen fills, germans o companys al front. També aconseguirem la unitat entre les obreres i les altres antifeixistes catalanes, perquè lluitem totes per la mateixa causa, i això ens porta, fatalment, a trobar-nos totes juntes al costat dels camarades, sempre endavant vers la pau, la llibertat i el progrés.

DOLORS PIERA

(Consellera de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona)

LA nostra Consellera està tota atrafegada a l'Ajuntament, voltada d'un bell munt de papiers; s'està preparant l'obertura d'uns menjadors per a infants i Dolores Piera treballa activament en això.

—Es precis —ens diu— que s'incorporin milers i milers de dones a les fàbriques, als tallers; però per això hem d'assegurar abans a les mares el menjar de llurs fills i donar-los-hi la seguretat de què no perdaran hores i més hores fent cues.

—Prendrà el Congrés alguna resolució en aquest sentit?— li hem preguntat.

—Es d'esperar que del Congrés en sortiran acords sobre tot el que veritablement interessa a la dona i ningú no negarà que el fill és una de les nostres preocupacions fonamentals. A les dones ens uneix, per damunt de tot, la nostra situació en el treball; ens uneix la lluita, el desig d'ajudar els homes i el Govern per a guanyar la guerra i la revolució. El feixisme, enemic comú de tots, és enemic decidit de l'emancipació de la dona, i nosaltres hem de lluitar contra ell, al costat del poble que combat en defensa de les seves llibertats.

—Per a què serviria la unió de les dones?

—Primer de tot, faríem molt més fàcil el treball del Front Popular i a l'ensem tindríem una arma formidable per a la lluita i la independència de la nostra terra. Però, al mateix temps, ens serviria per a obtenir les nostres reivindicacions.

Això significa, per una part, el lliurament de nous soldats al nostre Exèrcit Popular, el qual representarà un nou avenç rapidíssim vers la victòria de les nostres armes. És clar, doncs, que la incorporació de la dona a la producció significa ja l'haver assolit l'emancipació. És dir, que la dona que vagi al lloc d'un home al treball, al mateix temps que fa un gran servei a la causa antifeixista, es conquista amb el jornal que guanya la seva independència econòmica.

Amb la unió de totes les dones fóra més fàcil la lluita contra els emboscats: faríem comprendre a les esposes, a les mares, a les germanes dels combatents que lluitant contra els covards que s'arredossen en qualsevol lloc de la reraguarda es defensen les vides dels que tenen al front.

I fóra també més eficaç la lluita contra els especuladors dels mercats

i els provocadors de les cues que volen desmoralitzar la reraguarda.

Piera, tot d'un plegat, agafa un plec de papiers i continua el seu treball.

—Veus aquest projecte?

—pregunta—. Són guarderies i menjadors per als fills dels antifeixistes. Amb la unió de totes les dones, la tasca de l'Ajuntament fóra molt més eficaç i més senzilla. Amb l'ajut de totes nosaltres sens dubte que moltes d'aquestes guarderies i menjadors ja foren fets; els infants ja hi menjarien i les mares podrien anar tranquil·les a llur treball.

Tot el ràpidament possible, doncs, anem vers la unitat —ens diu per acabar—. El Primer Congrés Nacional de la Dona ha de consagrar-la i ha de buscar un programa de realitzacions immediates que donguin plena satisfacció a la dona.

Les dones, unides, han de tenir llur lloc d'honor en el Front Popular antifeixista, palanca formidable de la victòria.

Dones de Catalunya! Prepareu-vos per a ocupar els llocs de treball dels homes cridats a les llines del nostre gloriós Exèrcit Popular.

Anna Murià,

l'escriptora catalana, respon a les nostres preguntes:

—Què podem fer les dones per la unitat antifeixista?

—Simplement, unir-nos. Tant les dones com els homes, hem d'oblidar divergències i unir-nos tots en la lluita contra el feixisme. Però cal tenir en compte que oblidar divergències no vol dir renunciar als propis ideals ni tampoc imposar-los als altres. Ni vol dir oblidar allò que és l'essència i la raó del nostre viure i part de la nostra naturalesa. Per exemple, la unitat de tots els pobles ibèrics en la gran batalla que donem al feixisme no vol dir que ens hàgim de confondre en una uniformitat que només existí en els conceptes fantàstics dels imperialistes hipòcrites ni que cap dels que lluiten hagi de renunciar a la pròpia personalitat ni que li demanin enganyosament com a sacrifici per la victòria.

—És procedent la idea del Congrés i en pot sortir la unitat?

—Si es fa com cal, sí. Hem de pensar que en aquests moments el que cal és treballar i treballar.

—Malgrat el que ens han dit, les dones podem fer més que els homes per la unitat?

—No hi veig diferència. Igual que entre els homes, entre les dones n'hi ha d'intel·ligents i n'hi ha que no ho són, n'hi ha que perden el temps en mesquineses i n'hi ha que no.

Anna Badia i Capell

Anna Badia és la dona que ha sentit clavar-se dintre el seu cor intensament les fiblades del dolor. Ella ha vist cegar-se a la flor de la joventut la vida dels seus dos germans, vida amarada d'amor a la Pàtria. És per això, potser, que les

LES DONES de l'ESTAT CATALA

seves contestes a l'enquesta que portem a terme tenen un regust a dolor, a resignació. Accedeix al nostre interrogatori amb aquella gentilesa que ens recorda el somriure del seu germà Miquel, si bé les seves contestes assenyades, respostes concretes, plenes de serenitat, recorden aquell cap organitzador que es digué Josep Badia.

Heus ací les seves respostes:

—Què pensem que poden fer les nostres dones per la unitat?

—Si es tracta d'una dona corrent, què pot fer? N'hi haurà prou si sap el que no ha de fer. Si totes sabéssim el que no hem de fer i el que no hem de dir, fariem un gran servei a la unitat.

—Què opineu en relació al primer Congrés?

—Un congrés pot servir per a destapar valors i per a donar llum si tothom hi concorre amb altesa de mires. Pensem amb la mare del combatent, l'exemple de tonalitat més elevada en la gama dels sacrificis.

Compareu la seva callada resignació amb les rabietes intrigants de la noia a la reraguarda i avergonyiu-vos davant de qualsevol personalisme, per temptador que sigui.

Carme Sala

—Què pensem que poden fer les dones per la unitat?

—A la memòria de totes està l'esclatant triomf electoral del 16 de febrer del 1936, i ningú no ignora que fou degut principalment a la part activíssima que hi portà la dona. Aquest fet ens demostra d'una manera eloqüent del que és capaç la dona quan s'ho proposa. Cal, però, primerament fer comprendre, a les companyes que encara ho ignorin, la importància que té la unió de tots els antifeixistes, ja que és el que ens pot portar més ràpidament al triomf final, i confio que una de les coses que més pot contribuir a aquesta unitat és la celebració del Primer Congrés Nacional de la Dona.

—Què opineu en relació a aquest Congrés?

—La meua opinió és que va ésser una idea meravellosa la de celebrar-lo, perquè estic convençuda que d'ell en pot sortir la unitat de totes les dones antifeixistes, i un cop assolida la unitat, amb el nostre exemple i el nostre treball contribuir a la unitat de tots els homes antifeixistes, i si això no fos prou per a fer important el Congrés, mitjançant l'assistència de les delegades dels altres països, com França, Bèlgica, Anglaterra, U. R. S. S., Xina, etcètera, contribuiríem a donar a conèixer a l'estranger la veritat de la guerra que estem sostenint i la part activíssima que li correspon a Catalunya, desmentint d'aquesta manera la propaganda fàcciosa que amb l'instint d'animadversió que a la nostra personalitat han tingut sempre els governs de dreta diuen que Catalunya viu d'es-

LES FUNCIONÀRIES OPINEN

Vicenta Eroles, la jove funcionària que ha opinat sobre el Congrés de la Unitat.

MOBILITZAR l'opinió de les funcionàries és quelcom que sembla molt fàcil, però per la reporter esdevé extraordinàriament difícil. La funcionària és reservada. No vol comprometre's en general. No acostuma a destacar-se com element propulsor d'iniciatives. Els elements que podien haver dit quelcom interessant respecte al nostre 1. CONGRÉS NACIONAL, les que s'haurien pogut manifestar per la UNITAT i exposar clarament llur criteri, s'han tancat en un mutisme absolut, i han preferit deixar en blanc llur parer.

La primera que ha parlat s'ha amagat darrera la incògnita. No vol que se sapiga que ha estat ella qui ha dit: —Per la unitat, les dones hem de prescindir dels personalismes, sobretot en aquests moments. Desglossar les divergències de partits per a treballar per la causa comuna: guanyar la guerra, i lliurar-nos per complet a desvirtuar amb la nostra rectitud i el nostre entusiasme l'obra del feixisme emboscant, i això només pot assolir-se si estem unides.

Que l'opinió que el Congrés esdevindrà un èxit complet per l'entusiasme que s'hi posa, i recordo perfectament que el mestre Vives va dir que l'entusiasme és la sal de l'ànima. Com pot, doncs, fallar el millor dels èxits, si totes les que organitzen aquest Congrés porten la sal de l'entusiasme? Cita que és interessant, per quant al meu entendre, és el primer congrés on la dona podrà exposar lliurement la seva opinió, i això, per si sol, ja és un èxit abans de començar.

Les dones ens podem entendre perfectament, sempre que imperi la intel·ligència. No he fet mai cas dels detractors per vió. La que ha fet les transaccions contestes no ha volgut donar el seu nom. Només ens ha permès dir que és rossa de debò, que té vint-i-dos anys i que les seves inicials són M. B.

En un altre departament, en el qual les funcionàries estaven molt enfeinades, no ens han donat gaire conversa. Una de molt decidida, però, ha contestat per totes: —Les dones, per la unitat, primer han de posar-se d'acord.

Poc enraonadora, ha estat molt concisa amb les seves paraules. Poc enraonadora, ha estat molt concisa amb les seves paraules. Poc enraonadora, ha estat molt concisa amb les seves paraules. Poc enraonadora, ha estat molt concisa amb les seves paraules.

—Les dones, per la unitat, primer han de posar-se d'acord. Poc enraonadora, ha estat molt concisa amb les seves paraules. Poc enraonadora, ha estat molt concisa amb les seves paraules. Poc enraonadora, ha estat molt concisa amb les seves paraules.

Considero que aquests moments són oportunitats per a la realització d'aquest Congrés que esteu organitzant. Mai com ara la dona no ha pogut manifestar el seu entusiasme per la plasmació d'unes reivindicacions conquerides i la de les obres que hi estan relacionades. També pot opinar francament sobre qüestions que fins abans de la revolució li havien estat vedades, i sobretot pot palesar d'una manera evident el seu antifeixisme. I tot plegat jo crec que ajuda a guanyar la guerra, perquè al cap i a la fi feu una tasca positiva de reraguarda, que és elevar la moral de la població civil amb la vostra tasca fructífera.

No he escoltat mai els calumniadors. Crec que si no ens hem arribat a entendre alguna vegada ha estat per la manca de cultura ambient. I això els nostres governants ja van superant-ho. No desitgeu res més? No, amiga; de vos, res més. Fins un altre dia. — No hem volgut voltar més. En moltes dependències visitades se'ns ha tancat la porta quan hem dit que volíem preguntar el pensament de la dona. Amb tot, sortim un xic eixalades dels nostres organismes oficials.

Les trinxeres i la reraguarda formen un sol front! Cada dona ha de tenir un lloc en la lluita i de treball en la reraguarda.

Els hospitals necessiten mils i mils d'infermeres. Capaciteu-vos per a atendre degudament els nostres heroics soldats ferits en la lluita contra el feixisme.

Comissions de dones per a ajudar el Govern en la lluita contra els «especuladors» i els «acaparadors», ajudants del feixisme.

Dones! Vigileu i denuncieu els agents emboscats del feixisme, que a les cues volen desmoralitzar la reraguarda.

Noticiari dels Pobles

LES NOSTRES AMIGUES

Marina Pérez, del Sindicat de la Llar, activista de COMPANYYA, que treballa afanyosament en la secció de propaganda i constituint els «Grups d'Amigues» a les fàbriques i tallers de Barcelona. Moltes gràcies, Marinal

Teresa Paldú, propulsora del moviment de dones a Reus, gran amiga de la nostra revista, que frueix de grans simpaties entre les dones d'aquesta ciutat.

AMPOSTA.—S'ha constituït el Grup d'Amigues de COMPANYYA, integrat en la seva totalitat per noies joves que tenen moltes ganes de treballar i que han iniciat llurs tasques fent petició de cinc-cents exemplars de la nostra revista. Bé per les noies d'Amposta.

TORTOSA.—El Grup d'Amigues de COMPANYYA, sota la direcció de la companya Trillas, s'ha proposat formar un taller col·lectiu per a ajudar els nostres braves soldats de l'Exèrcit Popular. Tenim a disposició d'aquestes companyes la roba que ens han demanat per a confeccionar. Ens plau moltíssim que a l'entorn de la nostra revista es faci no solament tasca cultural, sinó també aquesta de solidaritat que fan les dones de Tortosa.

MANRESA.—Les obreres del Tèxtil han acollit amb un gran entusiasme la nostra revista i estan constituint en altres fàbriques els nostres Grups d'Amigues.

BADALONA.—La companya Dolors Broqué ha estat encarregada per la Comissió de Propaganda de la nostra revista de formar el Grup d'Amigues en aquesta localitat, per la qual formació demostren totes les companyes de diverses organitzacions molta simpatia. Salutem des d'ací les companyes de totes les organitzacions antifeixistes de Badalona i desitgem que en el pròxim número sigui el Grup l'encarregat de distribuir la nostra revista en la localitat.

Per la manca d'espai i la premura del temps ens és precis donar concisament les notes de la formació dels Grups d'Amigues de COMPANYYA.

En el número proper publicarem àmplia informació.

A BORGES BLANQUES, LLEIDA, BALAGUER, TARREGA i CERVERA s'han constituït els Grups d'Amigues de COMPANYYA.

La transformació de "Companya"

El I^r Congrés de la Dona marca el començament del segon capítol de la vida de COMPANYYA.

Amb tot i la nostra inexperiència, COMPANYYA ha estat, d'ençà de la seva aparició, impulsada a fer un nou esforç per tal d'ésser-ne encara més dignes i també per a establir un contacte més íntim i estret amb les nostres amigues, i aprofitant l'experiència adquirida fer més i més eficient la nostra tasca d'orientació i d'informació.

COMPANYYA, a partir del proper número, sortirà setmanalment.

Vencerem totes les dificultats que fins ara, degut a circumstàncies excepcionals, ens han impedit una major regularitat en la seva publicació. Amb la creació de noves seccions millorarem el seu contingut, i a les pàgines del setmanari COMPANYYA hom parlarà de totes les coses que poden interessar a la dona antifeixista catalana. Figura en els nostres projectes:

Publicar, en forma de fulletó, una novel·la revolucionària d'extraordinari interès.

Una pàgina de crítica i d'humorisme.

Un consultori per a les mares, doncs COMPANYYA dedicarà preferent atenció als infants.

Per tal de fer realment efectiva la unió amb les nostres lectores, inclourem una secció de col·laboració espontània, amb concursos i premis.

Així mateix no passarem per alt les actualitats, la política internacional, l'art, la llar, etcètera.

Ja sabem que és obra difícil. Però ho realitzarem amb el nostre optimisme inacabable, i amb la vostra ajuda, que no ha de fallar-nos. Feu-nos, per escrit, tots els suggeriments que estimeu necessaris i convenients per a que COMPANYYA esdevingui realment el que totes volem que sigui: el periòdic de totes les antifeixistes que lluiten i volen lluitar millor encara per la victòria i el progrés humà.

La llei de la venjança i l'honor femení...

...segons els nazis.

D'una revista d'educació nacional-socialista de les nenes de Viena en treiem aquestes línies:

«La llei de la venjança regeix sobre tota la vida germànica. Venjança de sang, venjança per la sang vessada dels parents, venjança per la parentela ofesa i, ara, venjança per l'honor femení ofès. La venjança de la sang ens porta a les pregonesses de la religiositat germànica.»

I ací tenim una curiosa demostració de ço que el nacional-socialisme entén per «honor femení»...

Conten a París, a propòsit de la visita que ha fet a França el general Milch, que aquest no és, precisament, un producte pur de la raça ària, perquè s'ha descobert que el seu pare era jueu.

Per altra banda, el general val molt, i a Hitler no li convenia aplicar-li les sancions previstes per a un cas semblant.

Què ha fet? Una cosa molt senzilla i molt natural en un país on l'honor femení solament pot ésser rentat amb tanta sang: ha fet firmar a la mare del general una declaració segons la qual aquesta dona va enganyar el seu marit amb un ari i que el seu fill és el fruit d'aquest adulteri.

GENERES DE PUNT
i CAMISERIA
CASA VILARDELL E.C.
VIA DURRUTI 49 i 51 i SUGURSAL
BARCELONA

Les dones no tolerarem que
els nostres fills, germans, ma-
rits i promesos siguin «embas-
cats»!

Cent mil dones per a les
fàbriques, camps, oficines
i laboratoris.

Institut d'Adaptació Professional de la Dona

**7
de novembre!**

Una data plena de ressons, d'heroïsmes, de crida
d'angorxa i de victòria... Una data que sembla
omplir la història amb la seva immensitat i deixar
pàl·lids i entenebrits els altres jorns i les altres
centúries... ♦ 7 de novembre, dos aniversaris. Un
any del setge de Madrid. Vint anys de la Revolu-
ció russa. I tant en l'un com en l'altre l'ofrena de
la sang, de la vida, de la benaurança, per la lli-
bertat i per la justícia. Lluita dura i santa, que dig-
nifica ♦ Rússia, l'antiga i turmentada, nova U. R.
S. S. floreixent, plena de camins i d'horitzons sens
fi, rublerta d'optimisme! La teva tortura, el teu
dolor implacable —ja llunyà, gairebé oblidat com
un pesombre— l'ha donat la teva felicitat d'aral
Cap de les llàgrimes que aleshores vessares fou
malaguanyada... ♦ Madrid, vila indomable, terror
de l'ombra, de la insidiosa, de la vilessa, de la traï-
ció... Tu encara sofreixes i plores. Però no et des-
coratgis! Dia vindrà, i no és gaire lluny, que rebràs,
per cada dolor d'avui, mil esperances; per cada
gota de sang, mil dignitats que t'oferirà la huma-
nitat, agraïda!

L'Executiva de l'Institut d'Adaptació Professional (d'esquerra a dreta): Ja-
ver, Montserrat Martínez, Maria Pérez i Enciso, doctor Mira, Carme
Quintana, Fajólar, Sala i Emília Anna de Rius.

Durant l'octubre propassat aquest Institut organitzà, al Palau de la Música
Catalana, un acte públic per tal de posar-se en contacte amb les dones barcelo-
nines. La sala s'emplenà de companyes que escoltaren i aplaudiren les consignes
i els propòsits exposats pels diferents membres de la Comissió Executiva.

Teodomir Menéndez, President de la Comissió d'Indústries de Guerra del Mi-
nisteri de Defensa, assistí personalment, i per tal d'establir una més íntima col-
laboració amb l'obra de l'Institut ha nomenat un delegat permanent al mateix:
el camarada Sellés.

També han estat nomenades delegades a l'Institut per totes les organitza-
cions femenines barcelonines, la qual cosa permet esperar la més ràpida consti-
tució del front únic «pro-treball femení». Tots els dissabtes aquestes delegades
es reuneixen amb la Comissió Executiva per tal de col·laborar en llurs tasques.

L'Institut ha realitzat les proves d'aptitud a les companyes que sol·licitaven
plaça a les seccions de despatx i administració. Aquestes places seran donades
per ordre rigorós de puntuació total aconseguida d'acord amb les normes generals
preestablertes. Per a les companyes que no tenen la suficient preparació s'han
organitzat uns cursos de mecanografia i de català, amb l'ajut de la Conselleria
de Cultura; aquests cursos començaran el dia 15 de novembre, de nou a una i
de tres a sis, al C. A. D. C. I., i de nou a dotze i de quatre a cinc, a l'Escola del
Treball, respectivament.

Continua la mobilització voluntària dels tècnics i mestres obrers per a orga-
nitzar els ensenyaments teòrico-pràctics de les especialitats de mecànica, electri-
citat i química. Cal estimular a inscriure's els companys que puguin disposar
d'alguna hora lliure per a fer aquests ensenyaments.

El Sindicat de Metges U. G. T. anuncia uns cursos de preparació i capaci-
tació de les mobilitzades de la secció d'infermeres i treballs sanitaris auxiliars.

Han començat els cursos de la F. O. S. I. G. per a les mobilitzades de la
secció gastronòmica que han estat aprovades en l'examen mèdic.

L'Institut ha obtingut de la Direcció de Radiodifusió un quart d'hora setma-
nal de radiació per tal de no perdre el contacte amb les mobilitzades. Aquestes
emissions s'efectuen tots els dimecres, a dos quarts de tres de la tarda, alternant
en les dues emissores.

El nombre de companyes inscrites en la segona mobilització, que finí el 25
d'octubre, ultrapassa considerablement el d'inscrites en la primera mobilització.

Continuament acuden per inscriure's noves companyes, malgrat que l'Insti-
tut no pot obrir el termini d'inscripció per la tercera mobilització fins i tant no
estiguin plaçades o preparant-se professionalment les companyes inscrites en les
anteriors mobilitzacions.

L'Institut té obert un concurs per a proveir una plaça de xofer femení amb
destinació als serveis propis. Com-
panyes que tinguin el títol de xo-
fer, inscriviu-vos-hi!

Continuen endavant els treballs
d'organització de la secció lleidatana
de l'Institut; també han estat re-
budes a la Comissió Executiva pe-
ticions de Girona, Figueres, Reus,
Tortosa, Sabadell, Terrassa i altres
ciutats catalanes, a les quals es
traslladaran ben aviat les compa-
nyes d'aquesta Comissió per tal
d'endegar-hi ràpidament l'obra de
l'Institut.

ER

Una sola idea: GUANYAR
Un sol desig: UNIR

DIES 6-7-8 DE
NOVEMBRE

CONGRES
NACIONAL DE LA DONA

Núm. 12, 16-XII-1937

Companya

REVISTA DE LA DONA

Any I N.º 12
16 desembre del 1937

Els nens d'Euzcadi,
Santander i Asturies
son fills de tots
els catalans.

30

CTS.

A les trinxeres plou, fa fred, neva...

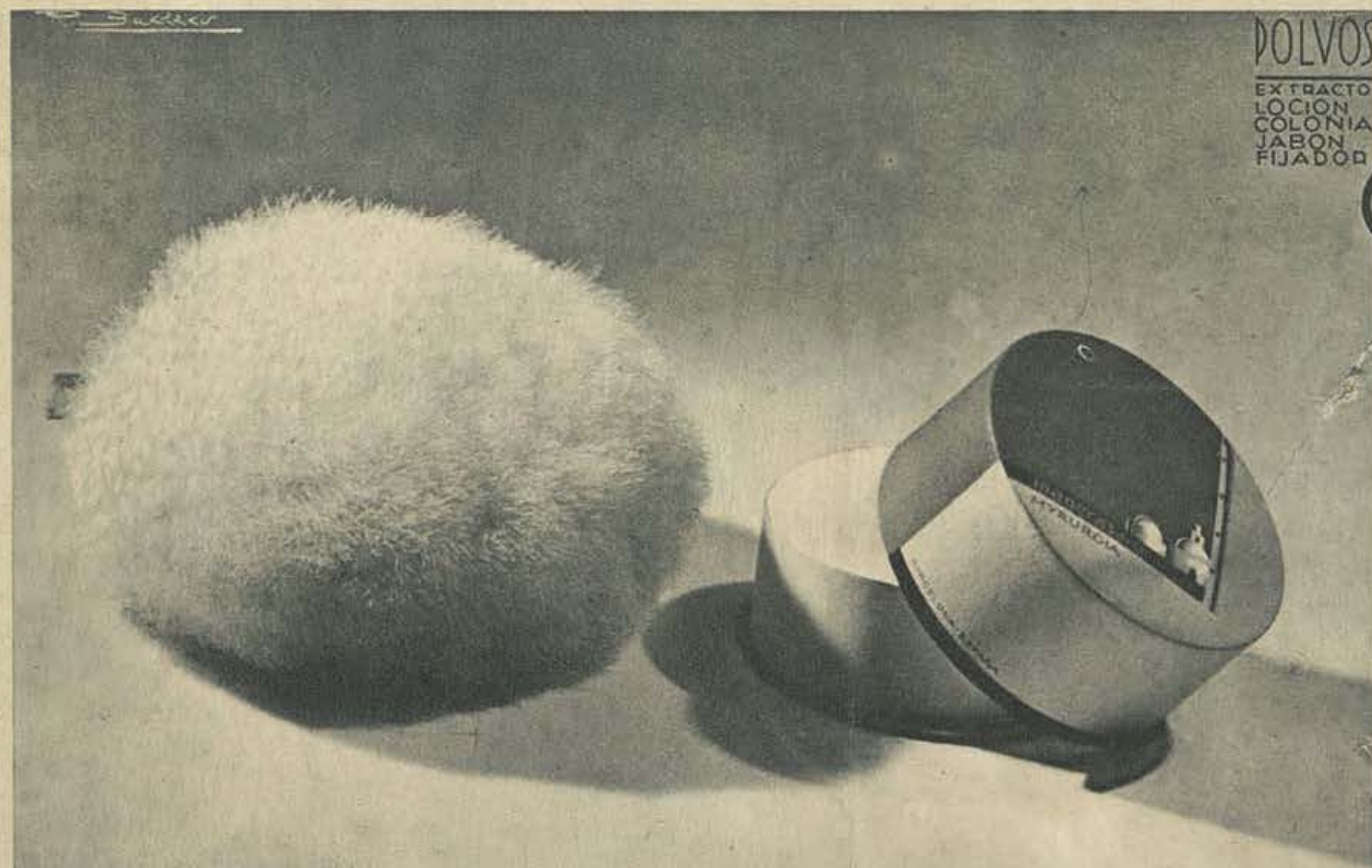
SÓN els nostres fills, els nostres companys, els nostres germans, els que estan a les trinxeres, on bufa el vent i on cau l'aigua freda i la neu; és la carn de la nostra carn la que sofreix la crueltat dels elements.

Contra ells una sola defensa: la roba ben confortable, les botes impermeables, els equips de cuir, els passamuntanyes, els guants que preserven les mans de la gelor mortal, totes aquelles coses que mantenen la integritat física del soldat i la seva moral elevada, perquè és la demostració palpable i convincent de l'ajuda fraternal que la reraguarda, agraïda, presta als seus heroics defensors. Hi ha també una altra cosa, i és que tots aquells objectes, com són sueters, bufandes, guants, etcètera, porten també al front la tèbia evocació de les mans femenines: un somnia amb la promesa; l'altre recorda la seva mare, tan hàbil en el maneig de les agulles!

I això sí que aixeca l'ànim! Això sí que dóna força i entusiasme per a encarar el fusell; per a resistir, combatre i triomfar!

Dones de Catalunya, totes al treball! Per a millorar la sort dels nostres herois, per a què rebin en llurs hores fosques el record de les noies de la terra que defensen; que sàpiguen que elles els estimen i els admiren, tant com odien i menyspreen els emboscats que fugen del deure!

Catalanes, treballant pels soldats trebal·leu per la victòria!

DOLVOS
EXTRACTO
LOCION
COLONIA
JABON
FIJADOR

MADERAS
ORIENTE

Un mate delicioso para su cutis

MYRURGIA

Manifest de la

Dones de Catalunya! Antifeixistes!

DEL Primer Congrés de la Dona n'ha sortit el desig unànim de les dones de Catalunya —abreres i camperoles, dones del poble i de la ciutat, intel·lectuals i mares de combatents—, recolzat en el lema que fou el seu nord i guia, Unitat i Victòria, d'aportar tota la nostra força al servei de la causa antifeixista.

I totes les delegades, absolutament totes, convergiren en la necessitat de què els acords presos no quedessin pul·lulant en l'ambient caldejat d'entusiasme del Palau de la Música Catalana, sinó que un organisme curés de recollir-los i de ventarlos per tot Catalunya per tal que en cada nucli de població donguin resultats pràctics i eficients.

Del Congrés en sorgí democràticament el mitjà: «Unió de Dones de Catalunya», que aplegarà les dones de tots els matissos polítics i sindicals, incorporarà les altres de cara a la guerra, orientarà vers la victòria tota la tasca dispersa que les dones venien realitzant en cada un dels partits i organitzacions antifeixistes i donarà lloc a què rendixin per la causa comuna el percentatge elevat de dones que, malgrat tenir ganes de col·laborar, romanen al marge de tota activitat perquè no tenien perspectiva de treball i de formació que els donés facilitats a la solució de llurs desitjos.

«Unió de Dones de Catalunya» marca a tota la massa popular una nova etapa de cara a la constitució efectiva del Front Popular Antifeixista, única forma d'ajut eficient al Govern de la Generalitat i al de la República per a anihilar l'enemic comú.

«Unió de Dones de Catalunya» sortirà al pas de tot fals rumor i manifesta estar en contra de tot «compromís» i lluitarà per l'únic pacte possible: aixafar Franco i escombrar de la nostra pàtria els invasors.

«Unió de Dones de Catalunya», forjada amb el ressò de les màquines dirigides per obreres, arrelada amb l'assenyada visió de les dones del camp i ungida amb el desig de contribuir com sigui a la gesta sublim dels nostres combatents, per aportar el seu esforç i afiançar les seves posicions, complirà el seu comès, perquè està basada en una estreta i àmplia unitat. Confien en ella els centenars de delegacions que assistiren al Congrés. Els nostres soldats, que ens han escrit ja lletres encoratjadores des del front. Els companys que integren els partits i organitzacions antifeixistes, que no s'avenen amb el buit que en llur direcció i actuació han deixat els herois que han marxat a les trinxeres per a portar-nos la llibertat. Tota la reraguarda sent la necessitat d'impulsar la producció, la qual depèn principalment de la incorporació de la dona al treball. I totes les dones de Catalunya, perquè desitgen traspasar l'esfera reduïda que vivien i volen que aquesta guerra sagnant, tan definitiva per llur sort i la de llurs fills, tingui llur contribució, perquè es senten parts integrants del nostre poble magnífic, que escriu pàgines que són admiració del món progressiu.

Les dones de Catalunya de tots els partits i organitzacions —que no oblidem ni un sol moment llurs reivindicacions pròpies— han evidenciat en el Primer Congrés que elles senten la guerra amb gran intensitat i per dos motius fonamentals: perquè sabem el que ens hi juguem i perquè hi tenim el que és més nostre: els fills i els estimats, i també perquè, a mesura que anem vençant el feixisme, obtindrem l'emancipació que ens correspon.

DE CARA ALS NOSTRES LLUITADORS. — Per als combatents oferim el nostre desig vehement i la nostra capacitat reclamant el lloc de treball a les indústries de guerra i als serveis auxiliars de l'Exèrcit. Les municions i l'armament, produïts en abundor, serviran per a salvar llurs vides i ens duren la victòria.

Per a ells, prometem lluitar despietadament contra els covards que s'emboquen, deserten o espien. Però ho fem convençudes que així palesem els desigs de què tots els catalans siguin dignes d'ésser-ho i perquè nodrint bé les reserves serà possible dur a terme ofensives de gran importància.

Per a ells, incrementarem les brigades de visitadores d'hospitals, per tal que cap ferit no trobi a mancar l'escalf familiar i tots ells tinguin la convicció que estímem i valorem llur aporta-

ció heroica a la causa comuna, fent que quedin ateses totes llurs necessitats.

Per tal que no els manqui menjar ni vestit farem que no hi hagi a la reraguarda ni un braç parat. Perquè, com han afirmat les congressistes, «estaria al servei del feixisme».

Desfarem els plans de l'enemic, que vol aterrar la reraguarda amb les seves incursions aèries, multiplicant els refugis i altres mitjans de la defensa passiva.

PELS NOSTRES FILLS. — El bloqueig de les nostres costes dificulta la importació de queviures. Nosaltres compremem aquesta i les altres causes que fan difícil disposar en abundància de matèries alimentàries. Sabrem fer front a aquestes necessitats. Estem disposades a sacrificar-nos fins allà on sigui necessari, però volem que els nostres fills, els infants de Catalunya que hauran de bastir la victòria que ens duren els soldats de la República, tinguin assegurades les subsistències i siguin els primers en la distribució. Recolzem la iniciativa de l'Ajuntament de crear restaurants escolars i no pararem fins que tots els nens, per mitjà de menjadors populars, obtinguin aquest dret tan principalíssim.

PER LA INCORPORACIÓ DE LA DONA AL TREBALL. — Volem treballar sense descans fins que la dona obtingui un salari d'acord amb la seva producció. No és possible que es mantingui —avui que les fàbriques estan dirigides i controlades per obrers— aquesta desigualtat creada i imposada pels enemics de la massa productora. Les dones que aboquen tot l'esforç de treball en les màquines que mouen durant la setmana no poden anar el dissabte a casa amb l'evidència de què les reivindicacions obreres del 19 de juliol les han exclòs en aquest aspecte tan just i tan merescut. Volem que sigui un fet. «Que a igual producció, igual salari».

Les dones de Catalunya reberen amb gran entusiasme la creació de l'Institut d'Adaptació Professional i avui són a milers les inscripcions demanant treball i preparació tècnica, que reflexen el gran desig popular d'empunyar l'eina del mobilitat i substituir totes les vacants; la necessitat de produir i l'interès de posar aquest mitjà magnífic d'emancipació econòmica de cara a augmentar la producció.

Volem ocupar el nostre lloc en el treball. Però volem també anar al treball sense la preocupació dels nostres fillots no compresos en l'edat escolar, deixats a mercè d'una veïna o d'una germaneta gran a la qual se li pren un temps necessari per a la seva formació i per a la seva educació. Que prop de cada fàbrica hi hagi guarderies i menjadors populars. Que no se'ns fassi treballar sota l'angoixa contínua del fill desatès i abandonat a una cura totalment deficient. Guarderies, guarderies per als nens de les obreres i dels antifeixistes. Aquest ha estat el clam unànim i justíssim de les congressistes, el qual és absolutament precís que atenguin ràpidament els organismes adients. La «Unió de Dones de Catalunya» esperonarà constantment els organismes responsables per tal que aquest clam esdevingui ràpidament una realitat.

PER LA UNIÓ DE DONES DE CATALUNYA. — Companyes de tot Catalunya! Refermem els lligams de la unitat que estrenyem al Primer Congrés de la Dona!

Sigueu vosaltres les que amb la vostra unió i les vostres realitzacions pugueu presentar exemple unificador, que facilitarà la formació ràpida del Front Popular que desitja tota la massa catalana!

Adhereu-vos a la «Unió de Dones de Catalunya»!
Col·laboreu en el triomf de les conclusions aprovades en el Primer Congrés de la Dona.

Per la vostra emancipació econòmica, base de tota l'emancipació femenina!
Pels vostres infants!

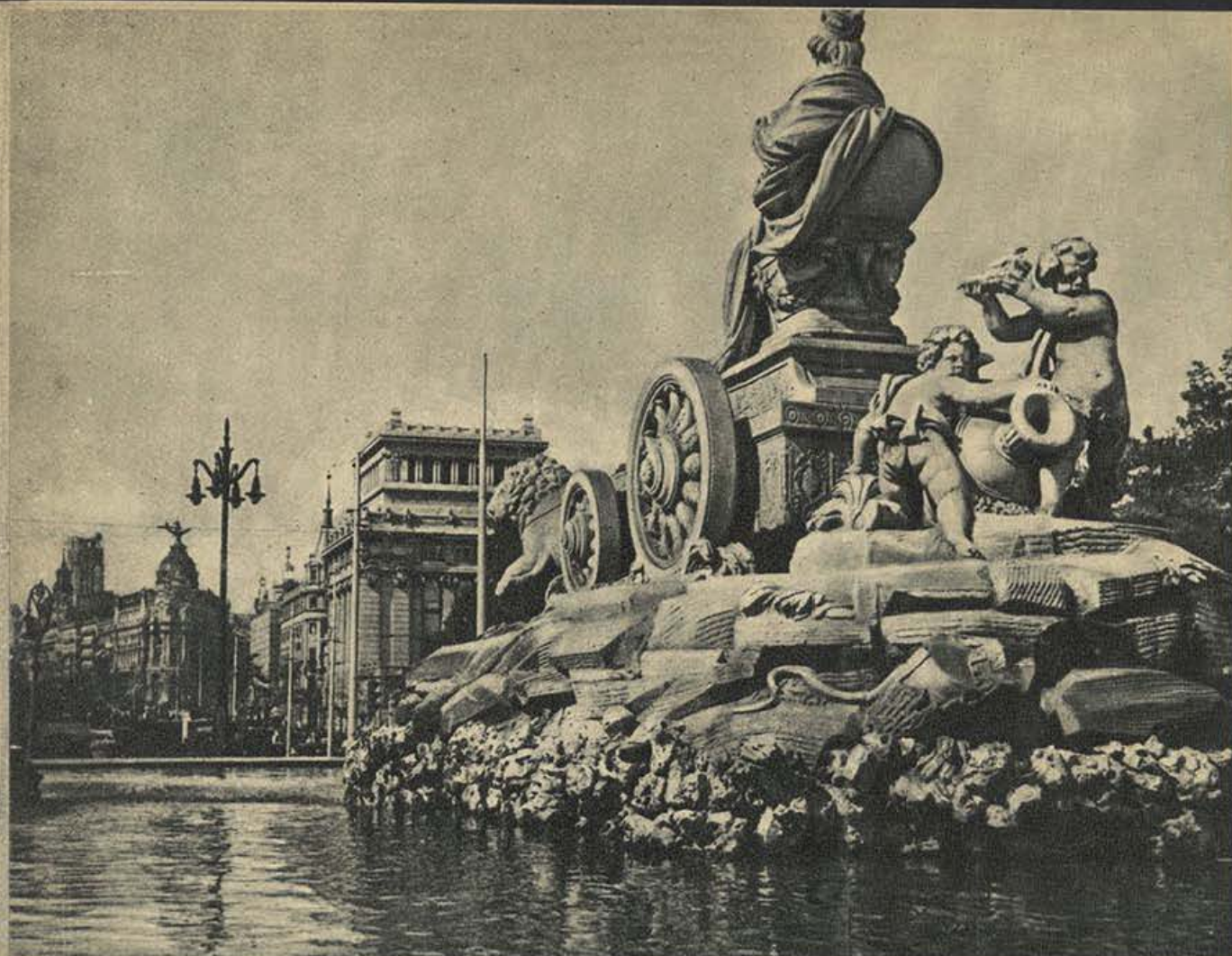
Per fer-vos dignes dels nostres herois! Per respondre a les exigències a què ens obliga la transcendència enorme dels moments presents!

Per que no hi hagi ni un sol parat a la reraguarda!
Per Catalunya!
Per la República!

«UNIO DE DONES DE CATALUNYA»

U
N
I
O
D
E
D
O
N
E
S

A
E

La típica «Cibeles» madrilenya, testimoni de tants i tants bombardeigs vandàlics, és massa estimada pel poble de Madrid perquè hom la deixi indefensa a la fúria feixista... Li han construït, exclusivament per a ella, un parapet protector... I el poble de la «villa del oso y del madroño», amb el seu fi humor habitual, ara l'anomena «La linda topada»...

ra, de cor generós, que con-sagra a ells exclusivament tota la seva devoció i tota la seva intel·ligència...

Hem vist Madrid, i ens l'estimem!

Com no estimar aquesta població estoica i somrient, amb tot i els seus carrers ferits, que ens parlen de combats durs i sagrats, de resistència pacífica, d'Exèrcit coratjós i resolt a vèncer, i aquests menuts inconscients jugant en els enderrocs?

És aquest Madrid que després d'un any és a l'avant-guarda de la defensa de la nostra llibertat comuna... És aquest Madrid que guardarà, a la història, el primer lloc en la lluita per la democràcia...

Marcelle LEROY

(del Comitè de Dones Antifeixistes de Bèlgica)

HEM VIST MADRID!

HEM vist Madrid, el Madrid devastat per les bombes feixistes, el Madrid heroic i valent, el Madrid tan ple d'esperança i tan segur de la victòria!

La impressió és punyent, exaltant, inoblidable.

Per tot, homes i dones resoluts, enèrgics, fermes... Els saludem amb tot el cor, els erigim mereixedors de tota lloança, perquè són capaços de comprendre la grandesa de llur tasca i de complir-la sense defallir...

Nosaltres, Comitè Mundial de Dones contra el Feixisme i la Guerra, per a portar el testimoni dels nostres propis ulls arreu del món, volíem veure fins on arribava l'esforç titànic de les dones madrilenyes en aquesta causa, la causa de tots...

Visitàrem el nostre Comitè de Madrid, i el nostre astorament no fou mins en trobar, en un local relativament reduït, tres-centes dones que cusen, que tallen, que confeccionen, incansablement... Cada dia surten d'aquest taller mil abillaments per als que combaten. Aquestes dones admirables consagren fins i tot llurs diumenges a cosir sense repòs... Fan peces de roba tèbies i confortables, que van apilant-se en un munt creixent, un cop acabades.

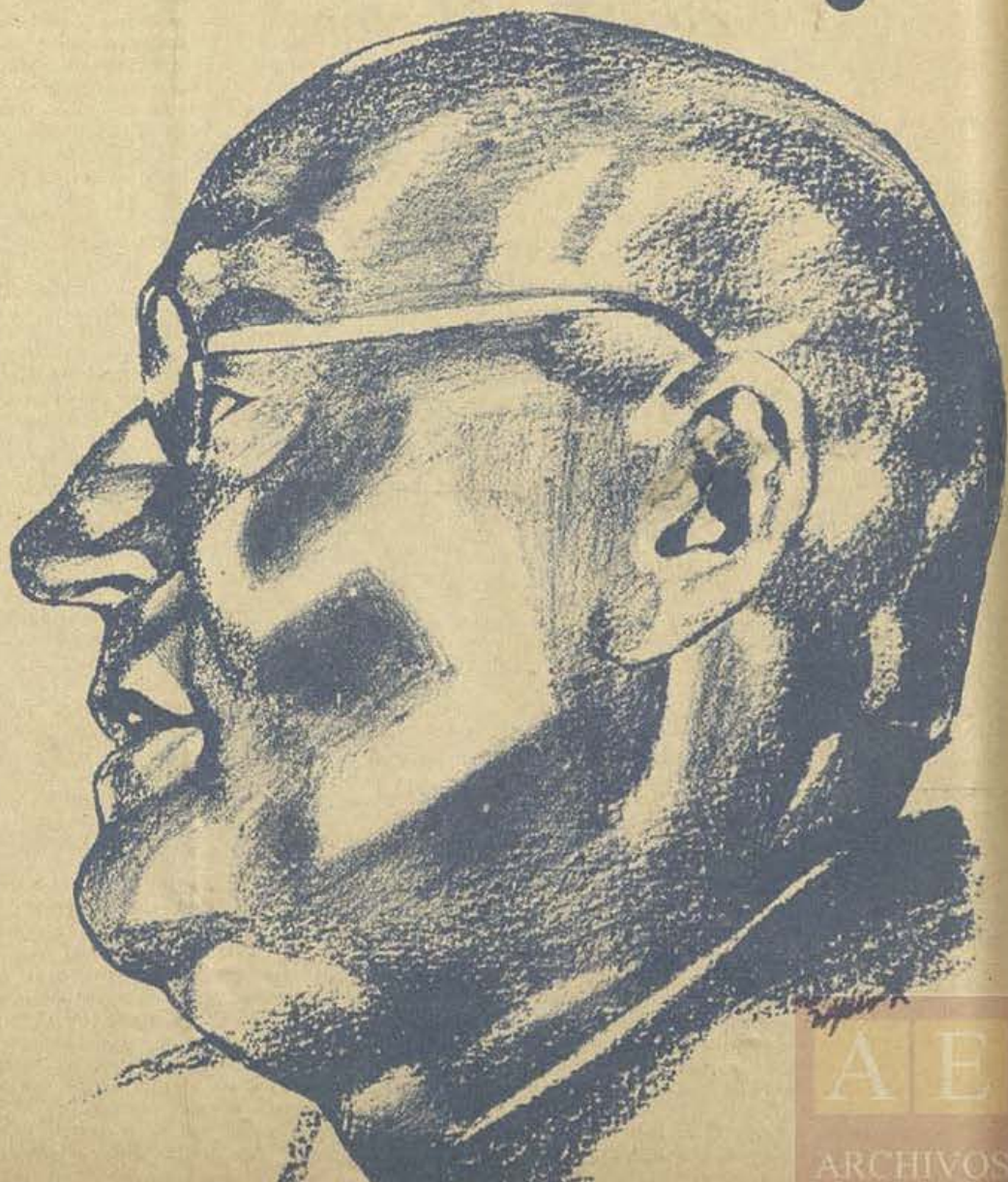
—I de tallers com aquest en trobareu a tots els barris de Madrid, i també als pobles de les rodalies —ens diu la secretària—. Nosaltres en tenim un a vint quilòmetres aproximadament, on treballen d'una manera força activa més de cinquanta religioses sortides de llur convent... I elles no són, certament, les menys entusiastes!

Una altra fàbrica de gèneres de punt i roba blanca, proveïda de l'utillatge més modern i perfecte, treballa tant per a la població civil com per a l'Exèrcit. Més de tres-centes cinquanta mil camises i de cent vint-i-cinc mil pullòvers han estat fets per a la Intendència... I —l'afany de presumir subsisteix, malgrat tot— quines boniques coses surten de les mans de les laborioses!

Hom troba arreu, malgrat les hores tràgiques i els bombardeigs criminals, l'empenta de la VIDA, en tot el que la vida té de millor: cultura, preparació d'una generació nova, tendresa per a l'infant...

A vint quilòmetres escassos de Madrid, les Brigades Internacionals tenen recollits infants que han quedat sense cura i sense llar... Ja fa sis mesos que són allí, en una gran i confortable residència situada al mig d'un parc meravellós... Tenen el rostre clar, són feliços, estan contents... Els dirigeix i protegeix un alt mutilat de guer-

Un magnífic retrat de Mija, el general lleial que d'una manera tan eficient, coratjosa i encertada, ha sabut dirigir les operacions de la defensa de Madrid, recolzat per tot el poble madrileny.

LA DONA SOVIETICA

*es prepara per les
inminents eleccions*

amb la consciència d'exercir un dret i al mateix temps de complir un alt deure.
El jorn històric de les eleccions és ja pròxim, i nosaltres, dones, lliurades de l'esclavat-
gem per la gran revolució d'octubre, hi pre-
nem part dignament i ben preparades

H

OM sap que dins de poc temps a l'immens país dels Soviets tindran lloc les eleccions dels diputats al Consell Suprem de la U. R. S. S., prenent per base el sistema electoral determinat per la nova Constitució, la Constitució de Stalin, la més democràtica del món. La dona del país del socialisme victoriós prendrà part en aquestes eleccions i comença a preparar-se ja. Què significa preparar-se a participar en les eleccions? La dona soviètica sap que, exercint el dret de votar, exerceix un dels drets fonamentals sancionats per la nova Constitució. Heus ací, doncs, per què la dona ha començat, primer de tot, per estudiar a fons la Constitució staliniana.

Des de fa uns mesos, a les fàbriques, als kolkhoz i a les soukhoz, a les escoles, als hospitals, sanatoris, guarderies, arreu on la dona treballa, s'han donat milers de mitings per a explicar la nova Constitució. En els centres d'educació política que hi ha en els llocs de treball, als quals participen els membres del partit i els sense-partit i en els quals les dones hi són ben nombroses, s'estudia la Constitució i la llei electoral en tots llurs detalls, capítol per capítol, mot per mot. A vegades aquests centres estan formats exclusivament per dones, i la tasca d'ensenyar la Constitució i la llei electoral és sovint portada a terme per les dones.

En general, la dona que treballa a la fàbrica i a les oficines està molt desenvolupada políticament; l'esforç més gran, doncs, ha de fer-se vers les dones de casa i les de servei. Aquest treball ha estat organitzat a totes les ciutats i pobles i s'ha estès ràpidament. Quasi es pot dir que a cada casa s'han començat cursos especials que tenen per fi la preparació de les dones per a les properes eleccions. Aquests cursos es donen una o dues vegades a la setmana, i és aquí que les dones més senzilles, fins i tot les que han vingut de poc de la muntanya, aprenen a conèixer perfectament la nova Constitució i la llei electoral. A vegades és un treball individual el que es fa; per exemple, una dona de les més capacitades s'encarrega d'explicar personalment a una altra dona, a la seva veïna, posem per cas, el desenvolupament de les eleccions i de la manera que ella ha de participar-hi.

A la U. R. S. S., la Constitució i la llei electoral, editades en grans tiratges de milions d'exemplars, estan a les mans de cada dona.

Per què, doncs, s'ha fet aquest treball immens, com mai no s'ha vist en cap altre país, per a preparar-se per a unes eleccions? És perquè a la U. R. S. S. cada treballador, cada treballadora, no té solament uns drets, sinó també la possibilitat de formar-se la consciència dels seus drets, perquè sàpiga apreciar-los i pugui exercir-los plenament.

No és pas una cosa superflua conèixer el mecanisme de les eleccions. Dintre de poc es nomenaran els candidats. Aquests candidats no seran solament elegits pels organismes centrals de les organitzacions socials i de les associacions dels treballadors, sinó també per les assemblees d'obres i obreres, kolkhozians i kolkhozianes. La dona soviètica ha de saber que per a la plaça de diputat s'han de proposar i elegir els millors ciutadans, els millors treballadors, les millors stajanovistes, els millors productors i els més fidels defensors del poder soviètic. Tota tentativa d'infiltrar entre els candidats els enemics del poble o elements indignes ha d'ésser evitada pel poble mateix. La campanya electoral serà, a la U. R. S. S., una lluita, com ja ha dit el gran Stalin, el capítol dels pobles, el genial autor de la nova Constitució. I mentrestant la dona soviètica es prepara per a aquesta lluita, s'hi prepara complir un alt deure.

ELENA STASSOVA

XINA

NO hem d'oblidar, amb la preocupació de la nostra guerra, l'odiosa tràgica del nostres germans xinesos, germans en sacrificis i en el dolor, víctimes, com nosaltres, del feixisme internacional.

Com nosaltres, també ells defensen amb la lluita heroica els principis de llibertat i de democràcia posats en perill, i, com la nostra, la seva causa és la de tota la humanitat avançada i progressiva.

Les dones, seguint el magnífic exemple de les dones espanyoles, prenen també una part activa en la lluita dirigida, en aquest esforç que acaba de lliurar-les de les cadenes que les empresonaven, per la valenta companya del general Xang-Kai-Thek, la dona noble i valenta que ha estat ja forces vegades comparada a la nostra «Pasionaria», símbol i admiració de les dones de tot el món.

Hem d'associar en un sol pensament la guerra de Xina i la d'Espanya, perquè en aquestes guerres no sols es juga la sort dels dos països, sinó que d'elles en depèn quelcom que és fonamental, que s'anticipi o es retardi indefinidament la creació d'un món completament nou, d'un món sense opressions, sense injustícies. D'aquestes guerres en depenen, en fi, la llibertat, la pau i el dret a la vida per a tots, sense distinció de classes ni de sexes.

Espanya i Xina són dos punts d'una mateixa guerra contra un enemic comú: el feixisme!

1ER CONGRES NACIONAL DE LA DONA

EL dissabte dia 6 de novembre varen començar a Barcelona les primeres tasques del PRIMER CONGRÉS NACIONAL DE LA DONA. Hi assistí el nombre de vuit-centes delegades, entre elles les delegacions estrangeres de França, Bèlgica, Àustria, Itàlia, Anglaterra i Mèxic.

Poques vegades hem vist la sala del Palau de la Música Catalana ornada amb tant gust i tanta sobrietat; les banderes dels colors nacionals i les banderes de les organitzacions i partits polítics — en un sentit de veritable unitat — engalanaven la magnífica sala, junt amb les pancartes que expressaven la propaganda antifeixista, esperit del PRIMER CONGRÉS NACIONAL DE LA DONA.

Ocuparen la taula presidencial, presidida a l'ensamblar pels bustos de Lina Odena, membre que fou del Comitè de Dones Antifeixistes, i els dels Presidents de la Generalitat Francesc Macià i Lluís Companys, les companyes Dolors Bargalló, Paulina Lafuente, una delegada responsable del front d'Aragó, Teresa Coronel, Maria Teresa Gibert, Llibertat Picornell, Josefina Bofarull, Elvina Malasechevarría, Dolors Piera (consellera municipal de l'Ajuntament de Barcelona), Teresa Palau (consellera municipal de l'Ajuntament de Reus), Consol Nogueres (consellera municipal de l'Ajuntament de Mataró) i Emília Marimon.

Tot seguit començaren les salutacions per part de les delegades.

Inicia l'acte una breu salutació de Rosari Mera, delegada del Sindicat «Al Servicio del Hogar», i la succeeixen Maria Boldú, per Estat Català; Nativitat Yarza; Gibert, delegada ferroviària de la zona IX, i Carme Serra, en representació de les dones d'Olot. Es proposa una Presidència d'Honor, que és aprovada per aclamació. Les dones que la integren són Dolors Ibarruri (Pasionaria), Elena Stassova, Lina Odena, Aida Lafuente, vídua Prestes, Anna Pauker, vídua Coldeforns, vídua Sesé, vídua Roldán, vídua Fontbernard, vídua González Alba, Antònia Portera, Francesca Salano i Maria Silva Seis-Dedos.

Es va donar lectura a les adhesions, entre les quals hi havia la de les dones llibertàries de Figueres, altres de la C. N. T., Grups Femenins d'Esquerra Republicana, etcètera. Tot seguit pronunciaren sengles discursos les delegades d'Àustria, Mèxic, Anglaterra, Bèlgica i Astúries; Castro, del Casal Medrano; Roure, de la comarca del Segrià; Manzana, de València; Colomer, de Tarragona; González, del Partit Federal Ibèric; Anna Espelt, d'E. R. de C., de Manresa. Una representant del Sindicat del Vestit (U. G. T.); una delegada de Figueres, i Maragón, de Bilbao.

El diumenge continuaren les tasques. La sessió del matí fou presidida per les companyes Dolors Piera, les delegades estrangeres, la presidenta del Comitè de Dones Antifeixistes, Maria Dolors Bargalló, la secretària, Malasechevarría, i l'esposa del Conseller Comaral. Varen continuar en l'ús de la paraula les diverses delegades que la tenien demanada del dia abans; Emília Marimon, delegada de la fàbrica Casacuberta; una nena pionera, de Reus; Anna Garcia, del Sindicat Fabril i Tèxtil, de la C. N. T.; Teresa Romero, d'E. R. de C.; Angelina Orts i Reis Bertral, d'E. C.; Joaquina Conill, de la U. G. T. Totes coincidiren en pro de la unitat antifeixista com a únic mitjà per a assolir la victòria. Elvira Salmerón, de Almeria, va parlar com a dona de casa seva, essent molt emocionades les seves paraules, sobretot en adreçar-se a les dones dels països feixistes que es solidaritzen amb la causa de l'Espanya republicana i no temen malgrat tenir llurs fills i esposos lluitant a les nostres trinxeres, col·laborant en l'èxit de la causa de tot el proletariat.

Un altre moment de gran emoció fou quan féu ús de la paraula Teresa Sánchez, que ha perdut dos fills lluitant al front. No pogué parlar, i el seu plor fou recollit amb una indescriptible ovació de respectuos i fervent homenatge.

La presidenta, Dolors Piera, va superar aquest moment difícil amb una intervenció plena de tacte.

Cloent l'acte, féu ús de la paraula l'escriptor Pous i Pagès, que portava ensem la representació del Conseller de Cultura, el qual va enal-

Canviant la credencial de delegada per la tarja de congressista

Un aspecte de la presidència

tir la dona catalana i especialment la iniciativa del Congrés femení, amb el lema d'«Unitat-Victòria».

Va acordar-se, en aquesta sessió, trametre un telegrama de felicitació a l'heroic general Miaja i al poble de Madrid; un altre a la diputada «Pasionaria» com a símbol de la dona antifeixista espanyola; un altre a madame Duchêne, presidenta del Comitè Internacional de Dones Antifeixistes; així mateix, un altre al doctor Negrín, President del Consell de Ministres, donant la benvinguda al Govern de la República en instal·lar-se a Barcelona. Trobant-se a la Presidència l'Alcalde de Barcelona, Hilari Salvador, li fou demanat d'adreçar uns mots a les congressistes, la qual cosa va fer amb unes paraules vibrants d'emoció i d'esperança. La banda de la Creu Roja va tocar La Internacional, Los Hijos del Pueblo, Els Segadors i l'Himne de Riego, corejats per les congressistes que dempeus aplaudien, entusiasmes.

En la sessió de la tarda es continuaren les del·liberacions, sota la presidència de Dolors Bargalló i les mateixes delegades del matí. Dolors Piera va presentar un informe amb el títol «La Unitat ens donarà la Victòria». El magnífic informe de la companya Piera no pot ésser esbossat en unes poques ratlles; direm només que va entaular un brillant debat en el que prengueren part les companyes Maria Palà, de Sabadell; Carme Manzana, de València; Joana Domènec, de Sabadell; Angelina Compte, de Girona; Carme Roure, de Lleida; Isabel Azuara, del P.S.U.C.; Llum Valls, d'E. R. C.; Pietat Ferrer, de la U. G. T., i altres.

Maria Teresa Gibert va donar compte de la seva ponència: «El problema de la prostitució a Catalunya». Per tal de donar força a les conclusions a fer sobre aquest problema, abans d'entrar en matèria diu públicament que, per a fer-ho, dimiteix del càrrec de vocal al Patronat Català de Protecció a la Dona, organisme de la Generalitat de Catalunya. En aquest debat intervenen Adelina Ruiz, Josefina Bofarull, Reis Bertral, Maria Lluïsa Algarra i Joana Colom. S'aprova la ponència amb al-

gunas esmenes. Segueix al debat un vibrant discurs de la companya Pedreño, del Partit Sindicalista, i acaba la sessió de la tarda donant-se lectura al gran nombre d'adhesions rebudes.

A la nit el Festival de Folk-lore, a càrrec dels «Vallats de l'Ateneu Republicà de Gràcia» i del poeta Salvador Perarnau.

El dilluns següent les tasques del Congrés. Informà la companya Algarra sobre «Les reivindicacions conquerides per la dona en la lluita antifeixista», en la que intervingueren també diverses delegades. I «Cal incorporar la dona a totes les branques de treball», informant Maria Dolors Bargalló. «Un problema de guerra, la manca de provisionament», informant Manuela Martí i Joana Colom, que, com tots els informes, fou brillantment discutit.

En la sessió de clausura, celebrada el dilluns a la tarda, després d'impugnar-se l'última ponència, Rosa Robert, de l'Aliança de la Dona Jove, glossa, amb una vibrant allocució, l'eficàcia tasca a fer per les noies que encara no han ultrapassat els vint anys.

Carme Garcia, finent de sanitat, va presentar interessants proposicions referents als problemes socials i tècnics relacionats amb la sanitat de guerra.

Resumeix la tasca del Congrés un eloqüent i vibrant parlament de la diputada comunista Margarita Nelken; entre els brillants paràgrafs del discurs parla del lema d'aquest Congrés: La Unitat femenina. S'adreça a «Mujeres Libres» i els diu: Veniu amb nosaltres, perquè a nosaltres no ens interessa que guanyi un partit, que guanyi una organització; a nosaltres el que ens interessa és aixafar l'enemic. Parla de la necessitat d'incorporar-se al treball, remarcant que la dona que en retirar-se a descansar pot dir-se que no ha fet res durant el dia per la guerra, aquesta dona, indubtablement, és una feixista. Parla de l'alegria de la rera-guarda, dient que n'hi ha molts que ja tenen guanyada una guerra, la seva guerra, i feta la seva revolució, i acaba dient: «Supereu-vos, uniuvos, milloreu-vos, i aleshores, colze a colze, endavant per la victòria!»

En la sessió de clausura, celebrada a l'Escola Industrial, va ésser llegida la presidència que integrà La Unió de Dones de Catalunya i les conclusions a presentar a les autoritats. Ambdues coses foren aprovades per aclamació i en mig del més gran entusiasme.

MARIA TERESA GIBERT

Les delegades catalanes i refugiades en el moment emocionant en què la mare Teresa Sánchez i Garcia donen compte al Congrés d'haver perdut dos fills al front.

Les heroiques dones d'Astúries

AGRIPINA GARCÍA I FELICIA TE

AGRIPINA ha vingut d'Astúries, la terra heroica i màrtir. És encara convalescent de la greu malaltia que l'ha postrada jorns i més jorns. Les companyes que l'envolten, refugiades asturianes la major part, ens conten en veu baixa la prodigiosa activitat d'Agripina, que amb els seus vint-i-dos anys era ja guia i eix del moviment de dones d'Astúries.

—Els «aspres» muntanyencs — ens diuen — i els miners i els pescadors la coneixen i l'estimen. Presidenta de la Comissió Provincial de Dones Antifeixistes, directora de la revista «Nosotras», membre del Partit Comunista, sapigué fer-se la més ferma «líder» de les asturianes. Anarquistes i comunistes, republicanes i socialistes, dones sense organitzar, totes la seguien i veien en ella la dirigent.

Però és millor escoltar la mateixa Agripina, que parla amb la dolcesa característica del poble astur:

—Quin greu em sap d'haver hagut de romandre al llit de l'hospital els dies del Primer Congrés Nacional de la Dona! Gairebé en sento vergonya... Volia dir a les dones catalanes que malgrat tenir l'ànima desfeta de dolor per la pèrdua transitòria de la nostra terra, ens sobra coratge i entusiasme per a lluitar al costat d'elles per Catalunya, per Astúries i per la independència d'Espanya...

Agripina García i Feliciate
refugiada del Nord.

Amb un accent suau i un somriure clar ens explica, confiada, coses de la seva vida, del seu desvetllar-se a la causa antifeixista i revolucionària. Quan, per allà als nou anys, ja començaven a inquietar-la les terribles injustícies de què els miners eren víctimes...

—A Teverga, poblet de la conca minera on vaig néixer, anava als jardins dels marquesos als quals servia el meu avi com a jardiner, i em rebel·lava pregonament en comparar l'existència benaurada d'aquella gent reaccionària amb el miser passat dels nobles miners i dels honrats camperols que treballaven per a ells.

—M'han dit que estigueres a la presó molt jove encara...

—Sí, a l'any mil nou-cents trenta-quatre em vaig sumar a aquell moviment inoblidable que volgué tancar el pas al feixisme, naixent a Espanya. No pertanyia aleshores a cap organització, però ja em sentia estretament lligada a la causa del poble. Vaig conèixer la presó, i en ella molts companys i «Pasionaria», detinguda per haver anat a recollir els dissortats fillets dels miners morts i empresonats.

—Éreu moltes les dones empresonades?

—El calaboc era ple d'anarquistes, socialistes i dones sense partit. Jo no creia llavors que una comunista pogués ésser tan dolça i tan bona com «Pasionaria». Ella era com una mare per a les companyes emmalaltides de gana i mals tractes. Mai no preguntava de quina organització érem; a totes ens atenia per un igual, i totes quedàrem confortades per aquell temps que passà amb nosaltres. Quan vaig sortir, vaig començar a treballar en el Socors Roig, completament fora de la llei..., perquè a la presó també hi havia conegut l'obra silenciosa i magnífica del Socors Roig Internacional, que tant ens ajudà amb la seva acció moral i material.

La feblesa de la nostra convalescent l'obliga a fer una pausa. Esperem, callades...

—Quan esclatà la sublevació feixista vaig sortir a lluitar al front, d'on vaig tornar en decidir-se que les dones haviem de combatre el feixisme a la reraguarda, on érem més útils. De seguida començà l'assedi. Ha estat quelcom que no cap a les paraules. Tu no saps el que és la desesperació de veure els milicians sense armes, defensant-se amb la dinamita de les mines; el que és veure els infants passar fam... Ni saps tampoc el goig immens de quan, per fi, un dia arriben els canons i els fusells tan esperats, i de quan uns avions fidels solquen l'espai per a defensar les nostres viles, i de quan els combatents i els nens reben els queviures que tant de temps els han mancat... No ho saps... A les ciutats i als pobles, a les muntanyes i a les costes, les mares deien als seus fills: «Ja podem menjar, perquè ha vingut un vaixell rus!» A les mines, als fronts, corria, lluminosa, la nova: «Ja tenim armes! Ja tenim armes!»

Una altra pausa i prossegueix:

—I quan arribà el drama d'Euzkadi, si haguessis vist com reaccionà Astúries! És tan conscient el poble astur, i entén tan bé la solidaritat, que s'hi lliura amb la mateixa senzillesa amb què combat i sap morir. He presenciat escenes que commouen: les pescadores, els miners, els camperols, acollir els refugiats d'Euzkadi com a llurs propis fills. Era el poble, eren els treballadors i els combatents els que amb més goig compartien el pa i el foc amb els germans en dissort.

De sobte irrumpeixen a l'estança unes altres companyes asturianes

Mineros vienen de Asturias;
ya se acercan los mineros;
la luz de sus ojos traen
oscurecida de negro.
Charcas de sangre cuajada
les paralizan los nervios;
gritos de horror y de espanto
les atenaza el recuerdo.
Tristeza de desterrados,
como sombras de sus cuerpos,
les sigue por donde van,
arrastrándose en el suelo.
Mucho dejaron arriba,
mucho trabajo y esfuerzo,
mucho tristeza perdida,
muchos camaradas muertos.
Leones en la pelea,
en el hogar hombres tiernos;
para los trabajos, duros,
y en la justicia, serenos;
hombres de paz tras la lucha
y ante la maldad severos,
no hay españoles más bravos
ni proletarios más buenos.
Sobre sus altas montañas,
sobre sus prados deshechos,

SALUD ASTURIAS

a borbotones su sangre
derramaron por su pecho.
Asturias no tiene avaros
ni cobardes en su suelo
y hoy está más roja Asturias
que su aurora sobre el cielo.
No han perdido sus batallas,
que los valientes mineros
ni un palmo de tierra han dado
que no tenga un hombre muerto.
La tierra que así se pierde
vuelve a pisarse de nuevo
y la sangre que la abona
dura espiga dará al tiempo.
Venid, hermanos de Asturias;
llegad, valientes mineros,
que mi pan y mi trabajo
quiero daros con mi lecho.

¿Cómo podré descansar
si vuestros cansados cuerpos,
mientras reposaba el mío,
por mí entraban bajo el fuego?
Me defendió vuestra sangre
y hoy me enseña vuestro ejemplo:
lo que no puedan mis brazos
lo dará mi pensamiento.
Del sur vengo, soy de Málaga.
Norte y sur, sólo un deseo,
como un anillo, en España
está apretando su pecho.
Asturianos, asturianos,
un andaluz abre el reto:
pronto tendré yo Sevilla:
¿me la cambiáis por Oviedo?

EMILIO PRADOS

Perquè tenen por de la veritat, hi ha qui prohibeix la història i recomana els somnis. Nosaltres, no.

Cara a cara amb la vida, front a front amb el dolor, compulem els arguments i trempem la nostra teoria en la lluita quotidiana per a un esdevenidor millor.

Perquè són precisament les experiències d'altres homes, d'altres temps i d'altres països les que han d'ajudar-nos a aconseguir aquí la felicitat del nostre poble, no som enemics de la història. I si aconseguim la felicitat, per què els somnis?

E.

i s'abraçen amb afecte; no s'havien tornat a veure d'ençà de l'evacuació i no sabien res de llur sort. Preguntes, comentaris, dels quals podem adivinar-ne alguns:

—Ei meu pare? Es quedà allà, per les muntanyes, i amb ell, els seus companys...—

(Estimats guerrillers asturians, que no es rendeixen vius!)

—Saps? Vaig sofrir molt... Em digueren que us havien afusellat!

Quina alegria retrobar-se i poder continuar la lluita! I també quina angouxa en rememorar els noms i constatar l'absència de companys entronçables! Al costat de la tragèdia de l'orfe, de la mare que ha perdut el seu fill, de la germana sense germana, la tragèdia també de l'amor segat en el seu començ. Una noia asturiana parla de la companya emmalaltida d'ençà que li mataren el promès. Agripina, magnífica de tremp, diu senzillament:

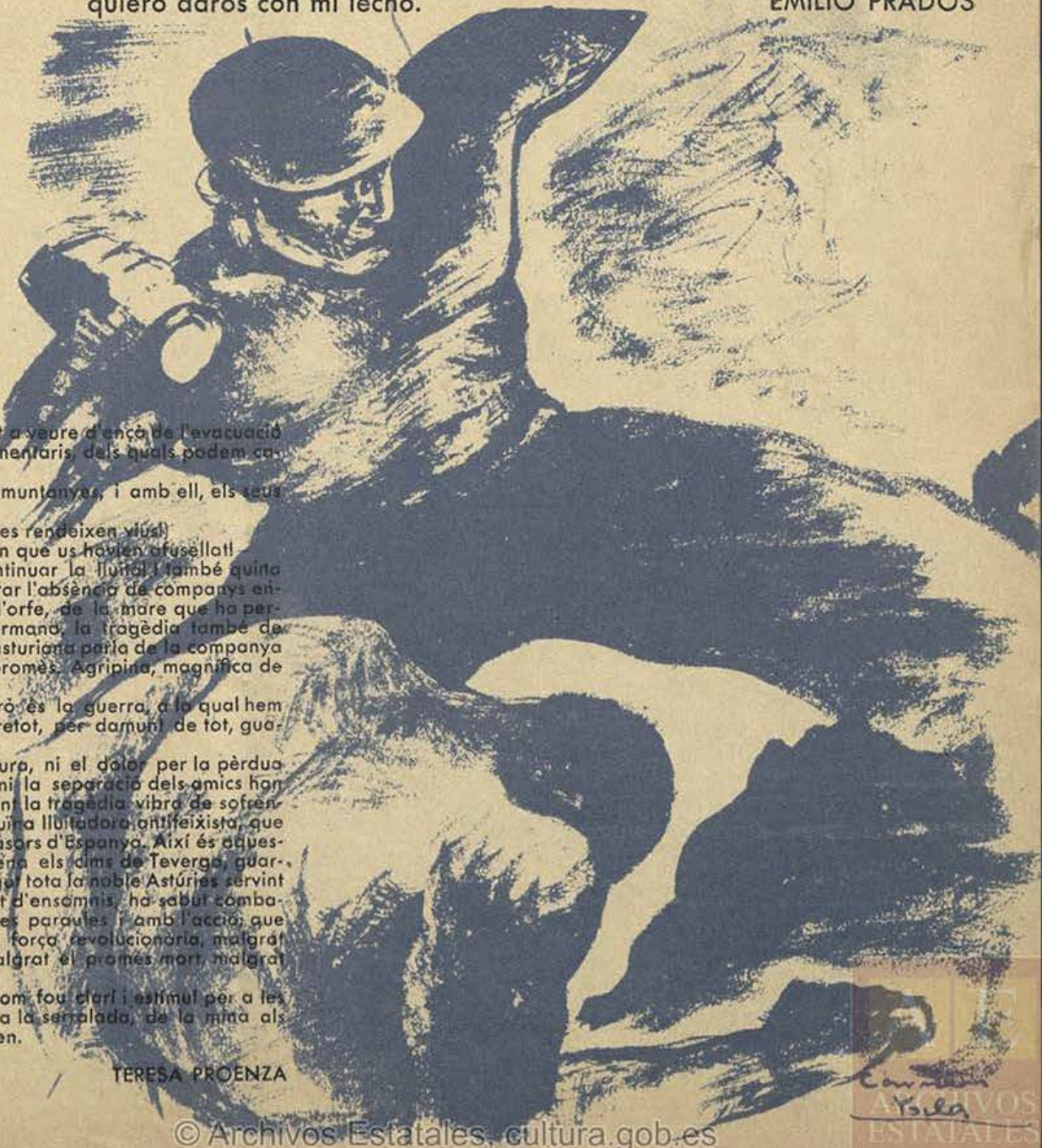
—A mi també em mataren Carles, però és la guerra, a la qual hem de sacrificar els afectes personals... Sobretot, per damunt de tot, guanyar i anihilar el feixisme.—

Ni la convalescència d'una llarga malura, ni el dolor per la pèrdua del company, ni l'enyorança de la terra, ni la separació dels amics han pogut afeblir l'enteresa d'Agripina. Davant la tragèdia vibra de sofrència i de ràbia, amb la bravura de la genuïna lluitadora antifeixista, que té indestructible fe en la desfeta dels invasors d'Espanya. Així és aquesta noia admirable, que conegueren de nena els cims de Teverga, guardant els seus ramats, i que avui ha conegut tota la noble Astúries servint la causa alliberadora; que, en plena edat d'ensomnis, ha sabut combatre amb les armes i amb la ploma, amb les paraules i amb l'acció; que sap mantenir sense defalliments la seva força revolucionària, malgrat les mans criminals a la terra adorada, malgrat el promès mort, malgrat les fatigues dels últims jorns sagnants.

Sentint-la parlar no és difícil evocar com fou clar i estimul per a les valentes dones d'Astúries, que de la vall a la serrallada, de la mina als fronts, la sentiren, la seguiren i l'estimaren.

Benvinguda a Catalunya,
Agripina García i Felicitat!

TERESA PROENZA

CRIDA

LILLO HERMANN
HA D'ÉSSER SALVADA.

LILLO HERMANN, LA MARE AMOROSA,
LA DONA VALENTA, HA D'ÉSSER CONSER-
VADA PER AL SEU FILLET I PER A TOTES NOSALTRES.

M'ajunto amb totes aquelles dones la voluntat de les quals, junt amb
llurs protestes, han d'evitar que la separació del seu infant, que dura ja més
de dos anys, no sigui
una separació eterna.

Signatura

EL DESTÍ D'UNA MARE

EN la fatídica presó de Plötzensee, prop de Berlín, una dona de vint-i-vuit anys està asseguda, dins una cel·la de doble reixat de ferro. Porta les mans encadenades al darrere. És la mare d'un infantó de tres anys. Quan el guarda s'apropa a la cel·la sols té cura de mirar per la reixeta, sempre oberta, si la presonera es belluga o bé si fa algun moviment no autoritzat pel reglament. Durant la nit, la llum elèctrica brilla en el sostre de la cel·la solament per a què pugui veure-la l'ull que l'espia constantment.

Lilo HERMANN fou condemnada a mort pels tribunals de Hitler el 12 de juny del 1937. Des de finals de juny, doncs, és a la cel·la dels condemnats a mort.

Què ha fet, doncs, aquesta dona perquè vulguin fer-la morir sota la destrat del botxí? Quin crim ha comès perquè un ésser humà estigui exposat a semblant martiri moral?

No en sabem res, car la justícia de Hitler treballa secretament. Tem la claror del dia.

Sols sabem una cosa: **Lilo HERMANN** és una dona coratjosa i sincera, un ésser ple d'honradesa, un caràcter de joia radiant, un cor ple d'amor, obert a tot el que és bell i bo. És així com la descriuen les amigues que la coneixen des de la infantesa.

Lilo HERMANN és una mare tendra i vigilant, orgullosa del seu fill: ella ha estat la vigilant atenta del seu desenrotllament, que ha anotat curiosament en el seu diari amb la precisió d'un observador d'experiència en les ciències naturals. Amb tot l'humor i sense encegament maternal, ha descrit els primers moviments poc traçats del seu infant, d'una manera objectiva, igual com si es tractés d'examinar un cop més els animals i les plantes, quan podia dedicar-s'hi amb tot apassionament.

Quan Hitler pujà al poder, l'estudiant de ciències naturals fou, com molts altres estudiants, treta de la Universitat. Mentre continuava els seus estudis havia de guanyar-se la vida per a poder menjar. Fou quan es llogà de mainadera i treballà també en una fàbrica de confeccions.

Un ésser semblant pot fer alguna cosa deshonrosa o cometre algun acte que, segons les concepcions actuals de la civilització i dels bons costums, pugui merèixer la pena de mort?

A l'Alemanya feixista del Führer es té por d'un ésser tan sincer com ella, que s'ha oposat sempre a la política del feixisme, política de destrucció de la cultura i de preparació a una espantosa guerra.

És sols per això que han empresonat aquesta dona valenta, **Lilo HERMANN**; és per això també que han condemnat a mort, junt amb ella, els treballadors **Robert STEIDLE** i **GORITZ** i que volen lliurar-los a la destrat encara roja de la sang d'un **Edgar André**, d'un **Johanner Eggerth** i de molts altres.

DEU fer un sis-cents anys, una noia de la Lorena, **Jeanne d'Arc**, fou cremada en una foguera, pels poderosos d'aquells temps, perquè defensava la seva fe amb coratge i no volgué abjurar-ne.

Aquesta noia fou, alguns segles més tard, proclamada santa per la mateixa església que l'havia portada a la foguera.

Mes nosaltres no volem una rehabilitació pòstuma: **volem salvar Lilo HERMANN avui i des d'ara de la destrat del botxí!**

Dones de tots els països, escriviu lletres a **Liselotte HERMANN** a la seva cel·la de condemnada a mort:

Strafgefängnis BERLIN PLOTZENSEE.

Adreueu lletres demanant gràcia i lletres de protesta a
Frau GOERING, BERLIN.

Frau Dr. GOEBBELS, BERLIN.

Signeu aquesta crida i adreueu-la a

2, Rue de Londres, PARIS, 9ème.

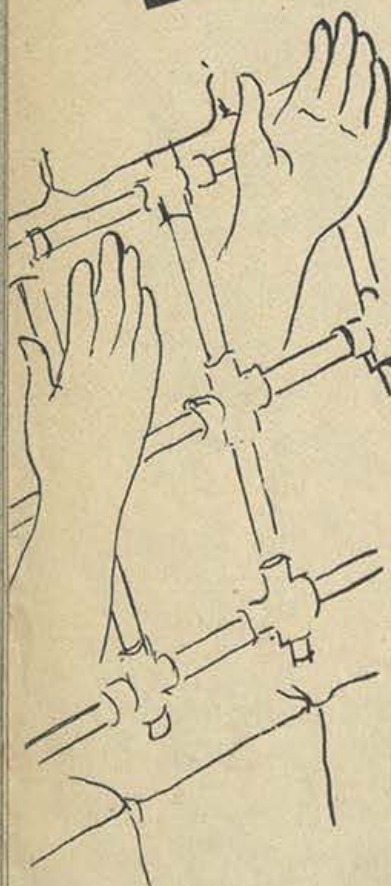
Els obrers de la casa **ELIZALDE** (s. A. F. 8) pertanyents a la U. G. T. han fet un donatiu de 1,973'95 pesetes a **AJUT INFANTIL DE RERAGUARDA**, tot enlairant l'obra d'aquesta institució, que s'esforça en fer els possibles per allunyar els infants dels estralls de la guerra contra el feixisme invasor.

El gest d'aquests bons antifeixistes és molt digne d'ésser tingut en compte en moments en què les demostracions de veritable sacrifici tenen un contingut d'eficàcia decisiva.

Els especuladors són tan assassins dels nostres infants com la metralla feixista. Impedim que ningú mercadegi amb el dolor del poble.

Ni un braç parat, perquè si n'hi ha algun treballa pel feixisme.

Damunt la sorra del jardí, sota la llum tèbia del sol, dona bo de jugar..., especialment quan existeixen organitzacions com el «Comitè Mundial de Dones contra el Feixisme», que treballa perquè no manqui res als nostres infants...

ACTIVISTES DEL 1ER CONGRES NACIONAL DE LA DONA

Carme Quintana, delegada de la C. N. T. a l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona, en representació del qual prengué part en el nostre Congrés.

Maria Pedreño, representant del Partit Sindicalista.

Reis Beltran, d'Estat Català.

La camarada Redondo

Agustina Esteva.

Les companyes Coronel, Rocasalbes, Maria-Rosa, Paquita i Lluïsa.

Elena i Carme Pallarés.

COM totes les obres importants, el PRIMER CONGRÉS NACIONAL DE LA DONA ha tingut la col·laboració de l'anònim, que ha estat, potser, el que ha aconseguit donar el magnífic relleu obtingut per aquesta reunió femenina, avui per avui la més transcendental que s'ha celebrat a Catalunya.

Entremig de les destacades figures, ja prou conegudes per ésser consignades, que no han regatejat cap esforç per tal d'assolir el fi proposat en iniciar-se les tasques d'aquest Primer Congrés, n'hi ha moltes i moltes de desconegudes, heroïnes oblidades que han donat tot llur entusiasme i l'excés d'un treball esgotador, que no han tingut hores per a dormir, menjar ni descansar, per tal de procurar a les delegades foranes aquell benestar mínim que en temps de guerra pot oferir-se.

Sabem que totes aquestes delegades foranes han tornat molt satisfetes vers llurs llocs respectius de treball i contentes d'haver pogut sojornar tres dies a Barcelona en mig de la camaraderia agradable que les hores de lleure els brindaven les activistes anònimes.

Però nosaltres no volem que hi quedin en l'anònim, i ens plau fer ressaltar uns noms; potser no seran tots, segurament n'oblidarem algun d'aquells que més hauran col·laborat a l'èxit d'aquesta primera reunió femenina, però que cap no es dongui per molestada. És tan difícil recollir el nom d'aquella companya que hi aporta el seu ajut, però que es fa fonedissa a l'hora de consignar-ne el nom, perquè la seva humilitat no li permet trobar-se al mig d'una fotografia o veure's el nom en lletra de motllo!

Plau-nos consignar, doncs, l'obra esforçada de les companyes Enriqueta Gallinat i Manuela Martí, la de les germanes Pallarés (Elena i Carme), la d'un home també, que aquests dies no ha conegut pas totes les hores de descans necessàries per tal que el nostre Congrés no fallés per cap motiu, En Jaume, de totes prou conegut. I així fins a l'infinit, amb els noms de les companyes Arredondo, Coronel, Marina, Júlia, Halcón, Bofarull, etcètera.

Homenatgem així aquest exèrcit simpàtic i esforçat que ha fet possible tot l'èxit d'aquest PRIMER CONGRÉS NACIONAL DE LA DONA, i en fer-ho sabem que interpretem el bon desig de totes les congressistes, car també d'elles depèn, en molt, la unitat del nostre Congrés.

ALGUNS PERCENTATGES QUE ENS PROVEN LA COMPOSICIÓ VARIADA DEL CONGRÉS:

Obreres de taller i fàbrica	62.8
Camperoles	0.6
Comerç	8.8
Intel·lectuals	6.0
Dones de casa	21.8

Els companys de la F.O.S.I.G. no han regatejat l'ajut al Primer Congrés Nacional de la Dona... Als menjadors de l'Hotel Colom les delegades foren servides amb tota perfecció i entusiasme. Heus ací els eficients col·laboradors de la Unió en un atur en llur tasca dedicat al fotògraf, rodejant llurs «chefs»: Manuela Martí i Enriqueta Gallinat.

LA DEFENSA D'UN POBLE

SÓN les quatre de la tarda. La sortida de l'equip del matí s'efectua com de costum: els obrers i les obreres del gran taller de metal·lúrgia es disseminen en petits grups pel carrer,

L'Osoaviachim, organització soviètica per la defensa passiva, considera com una de les seves branques el paraxulisme. La fotografia ens mostra un grup d'obreres que aprenen el difícil i eficient art a la sortida del treball.

amb un viu i cordial xerroteig. I l'animació més intensa és al nucli format per les noies. Elles discuteixen quelcom gairebé amb vehemència. És que la fotografia d'una de les joves ha aparegut a la primera pàgina del diari del taller, i al peu del retrat hom pot llegir el següent text:

«Anna Nicolaievna, la millor stajanovista de la fàbrica de torns automàtics, ha reeixit, amb la nota d'«excel·lent», en el seu examen d'instructor de la defensa passiva.»

De debò, totes les companyes estan orgulloses d'Anna, volen imitar-la, i en bona refé, si fos possible, superar el nivell que la tendra stajanovista ha assolit.

—Heus ací la nostra Anna en persona!— crida una rosseta, pescant pel braç una noia esbelta.

Hom l'envolta, les felicitacions de les amigues recomencen.

Després, la rosseta segueix:

—Escolta, Anna... Ara tu ens donaràs un curs de defensa passiva i de socors d'urgència, oi? Ens ho promets?

—Naturalment... Ja ho ha anunciat avui el Comitè Sindical... Comencem demà a la nit, al club de la fàbrica. Estic molt contenta que l'Osoaviachim m'hagi confiat aquesta tasca. Però ara me'n vaig, perquè tinc molta feina... He acceptat també l'organització d'un curs a la nostra residència.

—A reveure, Anna...

—A reveure...

Anna es dirigeix cap a la vila obrera, que és a uns cinc minuts del taller... Hi arriba, travessa el parc florit que separa aquesta petita ciutat socialista de la resta del districte, i entra en una de les boniques casetes de grans finestres guarnides de flors. Va per tocar el botó de l'ascensor quan la seva porta s'obre d'una revolada i s'hi precipita una noieteta d'uns quinze anys.

—Bon dia, Anna Nicolaievna... M'he fet un tip de córrer per aconseguir-vos quan us he vist de l'altre cap del carrer... Voldria preguntar-vos una vegada més... sabeu?... que parlessiu amb la mare... M'ho heu promès, veritat? Vindreu avui?...

I, sense esperar resposta, la petita s'esmuny de l'ascensor i fuig pel corredor del quart pis, on mentrestant han arribat.

—És clar que vindré, Niura— diu Anna, somrient, i també es dirigeix cap al seu domicili.

Al menjador dels Petrov, Sofia Pavlovna està enfeïnada amb els preparatius del sopar. Ja ha posat els coberts damunt les tovallons, d'un blanc de neu; arranja unes flors en un gerro al mig de la taula, i després s'atura per apreciar-ne l'efecte, satisfeta. Tot és tan net, tan acollidor en aquest departament, i amoblat amb tant de gust... El seu pensament torna al passat llunyà, quan ella ni tan sols gosava somnijar una llar com aquesta... Era durant els anys dels temps obscurs, abans de la Revolució d'Octubre, quan el seu marit, metge dels pobres, amb prou feines arribava a subvenir les necessitats més elementals de la família... Ara tot és distint: Petrov té el lloc de metge en cap de la clínica de la gran fàbrica metal·lúrgica. Tothom l'estima, i llur família coneix un benestar sense cap angou.

Sofia Pavlovna pensava sovint en això, i es donava compte de com havia de remercier al país dels soviets aquesta benaurança. Mancava quelcom encara, però, per a què tal benaurança fos completa. Sofia Pavlovna creia que ella mateixa tenia el deure de fer quelcom per l'estimat país. «Cal participar a la vida social» deia el seu marit, i ella assentia... però no sabia exactament com havia de fer-ho ni per on començar... Clar que podia, per exemple, participar als treballs del club, com la veïna, la muller de l'enginyer, però no es decidia... Sempre la seva timidesa—conseqüència encara de l'educació rebuda—, que la deturava... «Sort que la meua Niura ja no serà com jo... Ha tingut una joventut completament distinta de la de la seva mare» constatava amb un somriure clar.

Trucaven a la porta, i això l'allunyà de les seves cabòries. Niura aparegué, tota enrojolada. Sofia Pavlovna l'observà amb un xic d'astorament: «Què diastres té, aquesta menuda, avui?» La corbata roja de pionera creuada damunt l'espatlla esquerra, mentre de la dreta descendeix, esbiaixada, una corretja, suport d'una bossa de roba gris-verdosa, que Niura estreny sota el braç.

—Estic més contenta, mareta! Nosaltres també participem a la desfilada!

—...?

—Sí, mare... A la nostra escola tots els nois i noies que ja han complert quinze anys són invitats a participar a la defensa de la nostra terra... Jo ja m'he presentat avui, i hem tingut la primera lliçó... Mira, ja sé alguna cosa—

afegeix amb aire triomfant, i comença per caminar davant de Sofia amb pas cadenciós. Aquesta espera molt tranquil·la el desenvolupament, que es presenta de seguida, d'una forma bastant imprevista.

—Llestos!— crida Niura en to d'ordre. I obri ràpidament la bossa, abocant-ne el contingut. Aparegué l'extrem corbat d'un tub. La veu de la petita sonà de nou, molt enèrgica:

—Gas!... i en un obrir i tancar d'ulls sortia del sac quelcom gris..., i un instant després la seva gentil carona de piller desapareixia... darrera d'una careta contra el gas.

Continuà encara alguns minuts la desfilla, fins que tornà a aixecar la careta.

—Oi que ho faig bé?

—Molt bé, Niura —aprovà la mare—. Però si no m'expliques...

—Doncs, mareta, és que ahir van arribar dos instructors de defensa passiva a l'escola: un d'ells és una noia jove, molt simpàtica... Amb tots els mestres i mestresses, nosaltres, dels quinze als divuit, hem organitzat centres per a aprendre d'assegurar la protecció col·lectiva de l'escola en cas de guerra...

Sofia Pavlovna l'esguardava inquieta. A la imaginació li vingueren els quadres de la guerra. Ella ha llegit als diaris la tragèdia de Guernica; ha vist fotografies d'infants madri-

lenys i barcelonins assassinats a llur mateixa escola per l'aviació feixista... Si Niura... I no s'atreveix a acabar la idea...

Però Niura, sense deturar-se, segueix la seva explicació:

—Saps, mare? Com més nosaltres participem a la defensa passiva, més gran serà la seguretat de la població en cas de guerra... És clar que tenim tot el nostre Exèrcit Roig davant nostre, que defensarà el nostre país i foragitarà els avions enemics..., però ens cal estar a punt per qualsevol eventualitat, i així evitem el més petit pànic i formarem una reraguarda segura i disciplinada, que és un suport indispensable a l'Exèrcit... I si els feixistes gosessin atacar la U. R. S. S., no ens podrien haver, perquè estem disposats a defensar la nostra pàtria per tots els mitjans!

Una pausa, que Niura utilitza per prendre alè.

—Quan sigui més gran —diu— també participaré en els cursos de paraxutistes del nostre centre.

Sofia Pavlovna admira la seva filla. Les seves darreres paraules l'han tranquil·litzat.

—Encara tinc una altra sorpresa per a tu, mare —afegeix Niura amb una expressió enigmàtica—. Però... te la guardo per al vespre.

Sofia Pavlovna no insisteix. Arriba el seu marit, i uns moments més tard és el fill el que ve de la Universitat. Tots es posen a taula.

CAP a les sis, Anna Nicolaievna arribava a casa dels Petrov. Encara que Sofia Pavlovna no la coneixia personalment, l'havia sentit anomenar molt, i tenia un gran desig de conèixer-la... «És clar —es deia, un xiquet malenconios—, jo no podré interessar-la pas gaire...» Però heus ací que ella arriba, es presenta i diu, molt amable:

—Estic molt contents d'haver-vos conegut, Sofia Pavlovna... És potser una mica culpa meua, no obstant, que això no hagi estat fins avui... Però, veieu?, tindrem una bona ocasió de reparar-ho, i fins i tot de treballar juntes... Us porto una invitació de part de l'Osoaviachim...

Sofia Pavlovna llegeix, amb sorpresa, la lletra que la convida cordialment a prendre part als cursos de defensa passiva organitzats a la casa, per les obreres. Li diuen que la societat compta absolutament amb ella, com a bona ciutadana.

Es torna vermella... Quin honor! Cal anar-hi, participar... Però... si la fessin parlar davant de tothom!... Quina por...! No li està acostumada, i... No, no pot intervenir en el curs... I repeteix aquest pensament en veu alta, vacil·lant.

Anna Nicolaievna li explica aleshores que ningú no li demanaria que fes un discurs... A les classes hi aniran únicament amigues que ella coneix, i hi aprendrà molt, sobre tot pràcticament: com protegir-se contra els atacs aeris, com utilitzar una careta contra gasos, què s'ha de fer per a impedir que un incendi es propagui, com cal practicar els primers guariments als ferits i gasejats... Tindrà una insígnia de creu roja, i fins i tot, en període de pau, podrà ésser molt útil pels seus coneixements de socors urgent i salvar vides humanes...

Sofia Pavlovna l'escolta, com més va més encoratjada, i quan Anna li diu que serà ella mateixa la instructora, es decideix definitivament i promet participar-hi.

A les grans maniobres antiaèries de Leningrad tota la població hi participà amb gran èxit i entusiasme. Les amigues que coneixem per aquest relat hi havien col·laborat eficientment. Niura era al grup de relació de l'escola. Sofia Pavlovna s'ocupava dels socors urgents, mentre que Anna manava reeixidament un destacament antigas de la fàbrica.

El reconeixement de la nostra capacitat

EL III Congrés de l'organització catalana de la U. G. T. ha elegit una dona per a la seva Comissió Executiva, la companya Elisa Uriz, destacada dirigent de la F. E. T. E. i vídua de l'inoblidable líder Antoni Sesé. Aquest fet demostra una vegada més que Catalunya compta amb un nucli considerable de companyes capaces d'ocupar llocs de dirigent i que la dona està ja preparada per a realitzar bon nombre d'activitats per a les quals fins avui no se li havia donat ocasió de demostrar la seva aptitud.

—Es propugna per què la dona intervingui cada dia més activament en les tasques d'orientació i direcció de l'organització, procurant que prengui part en els plens el major nombre de companyes possible i aconseguint que aquestes vagin ocupant llocs en la direcció de comitès i de juntes de sindicats— digué el company Molinero en la ponència d'organització que fou aprovada.

I en elegir la nova executiva, la U. G. T. ha posat ja a la pràctica aquests acords, designant per a un dels llocs de més alta responsabilitat la companya Uriz, militant sindical prou coneguda a Catalunya, on, en primer terme, ha contribuït a la formació i desenvolupament de la F. E. T. E., fins a ferne una federació forta i ben disciplinada.

Saludem els nous membres de la Comissió Executiva de la U. G. T., i especialment la companya Uriz, a la que desitgem tota mena d'èxits en la tasca d'orientar els sindicats vers la manera d'ésser més útils al triomf de la causa antifeixista i de la Revolució.

La insígnia que llueix amb tanta satisfacció aquesta companya soviètica prova que ha fet els cursos de preparació per la defensa passiva del seu poble.

Col·laboració espontània

A LAS MUJERES ANTIFASCISTAS

CAMARADAS:

En los momentos de lucha que vivimos no debemos estar indiferentes; es necesaria la emancipación de la mujer.

Todas tenemos la obligación de trabajar y hacer todos los esfuerzos posibles para que desaparezca de entre nosotros y para siempre la plaga fascista.

Recordemos que estamos a la altura de los hombres en los derechos; pues también lo estaremos en el trabajo.

Nos tenemos que dar cuenta de la esclavitud en que hemos vivido, y poner todos los medios para que no se reproduzca jamás. Las mujeres antifascistas de España somos libres y queremos que el mundo entero sepa que trabajamos por la libertad, que nadie podrá arrebatarnos; somos antifascistas y lo seremos.

MARINA PÉREZ

(del Sindicato Al Servicio del Hogar)

GRUPS D'AMIGUES DE «COMPANYA»

S'han constituït amb gran entusiasme els Grups d'Amigues de COMPANYYA següents:

A BALAGUER, on ha estat format per les companyes Carme Profitós, Natàlia Letosa i Cecília Sala, de la U. G. T., i Marina Soribes, de la C. N. T., totes elles obreres de la fàbrica d'embotits R. A. M., societat anònima.

Al mateix BALAGUER, el Grup format per Victòria Martí, d'E. R. C.; Ramona Pedrol, del P. S. U. C.; Maria Sánchez, de la U. G. T.; Clotilde Moreno, del S. R. I., i Mercè Alaman, de J. S. U.

A BORGES BLANQUES, per les companyes Carme Fabregat, de la U. G. T.; Emília Piqué, d'E. R. C., i Dolors Baldú, de la C. N. T.

A CERVERA, per les companyes Concepció Pellicer i Maria Castellà, de la U. G. T., i Antònia Teixidor i Angelina Mitjavila, de la C. N. T.

A LLEIDA, per les companyes Consol Moros, d'E. R. C.; Antònia Benseny, d'E. C., i Maria Ferrer, del P. S. U. C.

A TARREGA, per les companyes Josefa Dalmasas, de la U. G. T., i Dolors Castellà, de la C. N. T.

COL·LECTIVITAT DE GORRES

El Grup d'Amigues de COMPANYYA de Cervera saluda, per mitjà d'aquesta revista, tots els altres grups i els diu: Avant, companyes, fins al final de la victòria, que serà nostra perquè la raó és nostra.

ANTONIA TEIXIDOR

Sols el treball ens donarà la llibertat. Incorporant-nos a la producció ajudarem a guanyar la guerra i conquistarem la nostra independència econòmica.

J. MARTÍ MARTÍ

Emp.^a Col.^a

Capells - Teixits
Confeccions
Marroquineria
Gèneres de punt
Guants - Mitges
Perfumeria

I TOTA MENA DE NOVETATS PER A DONA

PASSEIG PI I MARGALL, 27

PUBLICACIONS REBUDES

FEMMES. — Editat pel Comitè Mundial de Dones de París. Aquest últim dedicat al XX Aniversari de la Revolució Russa. Donades les característiques del moviment de dones a França, FEMMES és el millor periòdic per a les dones antifeixistes.

MUJERES ANTIFASCISTAS, SU TRABAJO Y ORGANIZACION, per Encarnació Fuyola.

Un fullet editat pel «Comitè Nacional de Mujeres Antifascistas» (Espanya), molt útil per a les companyes que vulguin treballar en les agrupacions de Dones. En ell hi trobaran una interessant síntesi històrica i unes breus normes d'organització suficients i de molta eficàcia per al treball.

MUJERES. — Editat pel «Comitè Nacional de Mujeres Antifascistas». València, 1 d'octubre del 1937.

Farà un any que, tot i tenint els febrers a Carabanchel, encara s'editava MUJERES a la impremta de Brava Murillo. I ara torna a sorgir MUJERES, transformada en revista mensual, molt millorada en el seu contingut i presentació, i editada en rotogravat a València. Aquest primer número de la segona etapa de MUJERES publica interessants articles i reportatges de Fuyola, Matilde Huici, Matilde Cantos i Dolors Ibarruri «Pasionaria», que fan, sens dubte, que aquesta publicació sigui la primera d'Espanya per a les dones antifeixistes. Amb gran entusiasme saludem la reaparició de MUJERES.

Resolucions de la C. F. del Primer Congrés de la Pau del Poble Francès.

Sostenir per tots els mitjans possibles totes les resolucions preses per les organitzacions obreres, orientades a l'aplicació de sancions econòmiques.

Protestar contra les violacions de la neutralitat a favor dels rebels espanyols, particularment en el que es refereix a la frontera espanyola.

Fer la màxima pressió sobre els nostres Governos per aconseguir que no es dongui als països agressors material de guerra, ni petroli, ni cap matèria que pugui servir per a la guerra.

PAS A LA DONA AL TREBALL!!

LES dones catalanes s'han fet càrrec, d'una manera meravellosa, de la necessitat de preparar-se per a ocupar els llocs de treball dels homes cridats a les lles del nostre gloriós Exèrcit Popular Regular i s'han incorporat al treball. Exactament en el dia d'avui —25 de novembre— tenim a la nostra disposició prop de cinc mil dones que s'han mobilitzat voluntàriament en aquest Institut, entre les quals n'hi ha algunes que ocupen ja llocs dels que se n'han anat al front. A més d'això, d'altres han estat aprovades i han començat les pràctiques corresponents, segons la següent distribució:

Cursos d'infermera	36
Cursos d'indústries de guerra.	75
Cursos de català i de mecanografia	129
Cursos de gastronomia	122

Publiquem avui la llista de les aprovades darrerament, i anirem donant compte de les convocatòries, crides i tot el que pugui interessar a les mobilitzades.

Curset d'ELECTRICITAT

Rosa Genesias, Purificació Garcia, Margarida Traveria, Francesca Vilar, Lluïsa Rafi, Nora Rotters, Maria Pardo, Teresa Prats, Matilde Negre, Teresa Mora, Pilar Martí, Llum Junco, Joana Chiva, Rosa Castillo, Emília Marco, Carme Pons i Josepa Omedes.

Curset de MECANICA

Teresa Garcia, Salut Aragón, Matilde González, Pilar Ubalde, Cinta Sallent, Francesca Sallent, Antònia Salvat, Concepció Rossets, Florentina Bellver, Teresa Grumache, Maria Sánchez, Rosa Tort, Victòria Pascual i Marianel·la Vázquez.

Curset de QUÍMICA

Pilar Busquets, Concepció Mas, Lurdes Peras, Maria Pagès, Marciana Cuadrado, Emília Font, Adelina Fuguet, Maria Gairal, Isabel Garcia, Antònia Güell, Josepa Insensé, Pilar Lahoz, Elionor Madrenas, Carme Matas, Josepa Moltó, Encarnació Mongay, Carme Montfort, Erminia Ortega, Maria Pagès, Pilar Pérez, Mercè Rebollar, Francesca Reymont, Maria Ribera, Francesca Rodríguez, Francesca Salvat, Carme Sanahuja, Maria Jébu i Ilse Wasserstran.

CRIDES A LES MOBILITZADES

Per què les dones no poden ingressar a l'Escola de Comissaris de Guerra?

HAVIA pres, i la sostinc, la ferma decisió d'ingressar a l'Escola de Comissaris de l'Exèrcit. El meu treball actual no em satisfia en el més mínim en un temps en què la guerra exigeix a tothom ocupar el lloc des del qual pugui donar més rendiment. Jo estic convençuda que puc donar-ne molt més des d'un altre lloc i he triat el de Comissaris de l'Exèrcit, perquè, segons he pogut observar

en mi, és el que omple més totes les meyes ànsies de lluitar directament contra el feixisme.

Doncs bé: després d'haver fet gestions i més gestions per tal que el meu desig fos una realitat, m'he trobat amb la dolorosa sorpresa que no podien admetre'm, no perquè no servís, sinó perquè era una dona. Res més no els interessava.

— Sí — em digué un company, en veure que m'havia sorprès —, ja sé que ho faries bé, que serveixes, però fins ara ens està totalment prohibit admetre dones.

Ja ho veieu: no han mirat res més! Sóc una dona! Motiu suficient per a no poder ingressar-hi.

No per això vaig defallir ni un instant; creia que, apart de les dones que es trobaven en una situació semblant a la meua, algú es preocuparia de resoldre aquesta qüestió tan important. Si davant l'Estat la dona és igual a l'home, té, igual que ell, perfecte dret a poder ocupar tots els llocs, àdhuc els militars.

Creia que algú més treballaria per a obrir pas a les dones que hem posat totes les nostres esperances en un treball que considerem més adequat a nosaltres, al nostre desig d'ésser més útils. Així ha estat.

En el PRIMER CONGRÉS NACIONAL DE LA DONA es treballà de debò i amb entusiasme sobre la necessitat immediata d'incorporar-se la dona a tots els llocs de treball. I en les seves admirables conclusions hi figuren aquests dos apartats, que, per l'interès que tenen pel que acabo d'exposar, vaig a reproduir:

I. a) Incorporació de la dona als serveis auxiliars de l'Exèrcit.

II. j) Demanar la immediata creació per a la dona de les comissaries polítiques als hospitals.

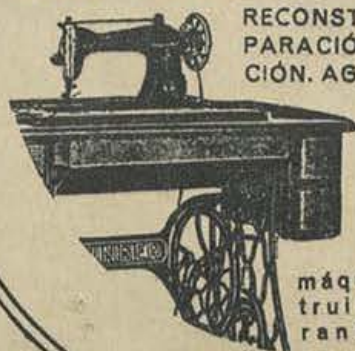
Estic segura que la Comissió Executiva que aprovà el CONGRÉS sabrà treballar per a dur a terme les conclusions que s'hi aprovaren, i que ben aviat serà un fet que l'Escola de Comissaris de Guerra, així com totes les altres escoles que encara no ho han fet, obrin llurs portes a totes les dones que aspiren a formar-se cadascuna d'elles en allò que pugui ésser més útil en la lluita que sostenim contra l'enemic de tot progrés humà.

CARME MANRUBIA

AVIÑÓ, 30

(Frente al Bolsin) Tel. 24381

**MAQUINAS DE COSER
DE TODAS CLASES Y MARCAS
LUIS ESTIL-LES SOLÉ**

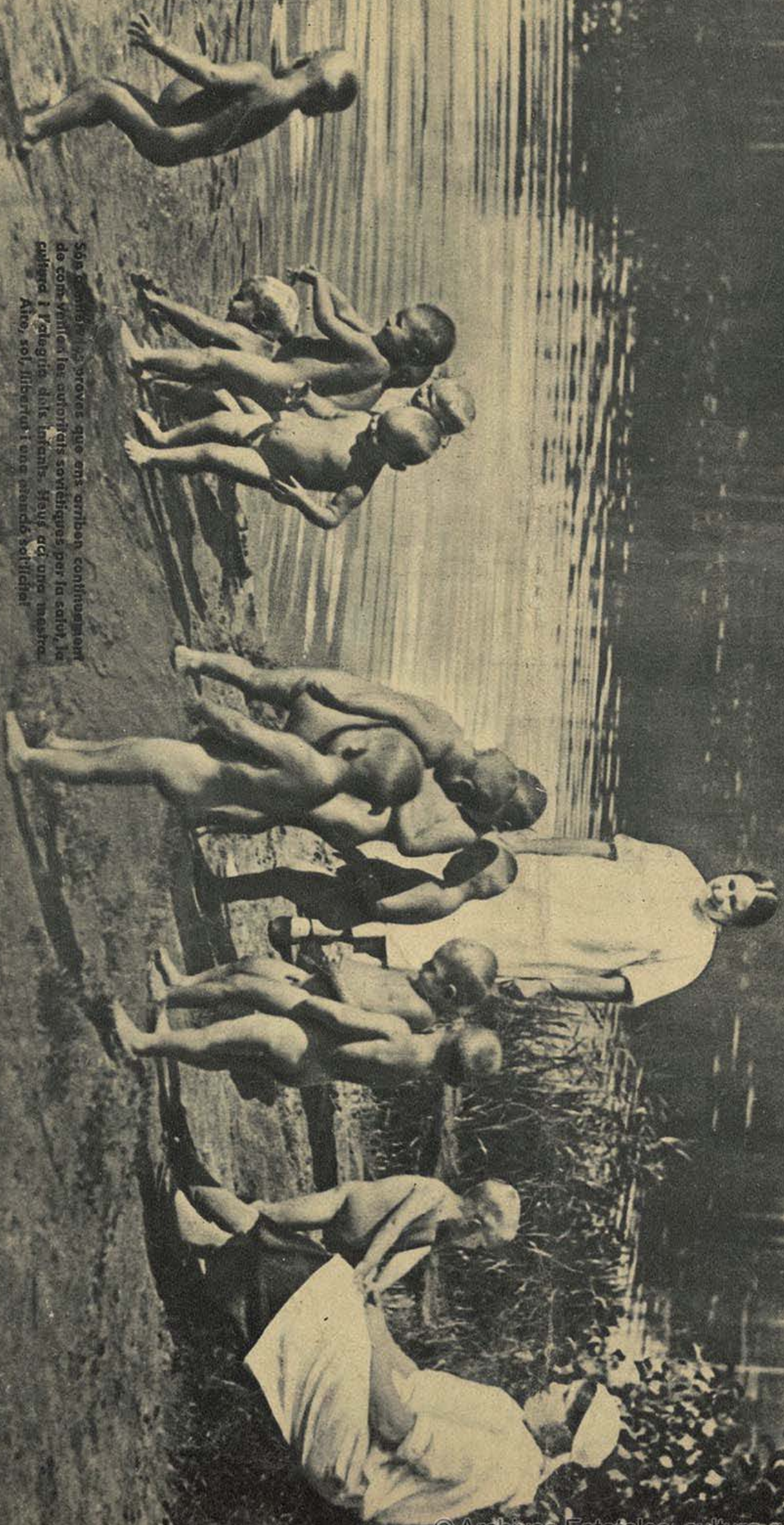
RECONSTRUCCIÓN, REPARACIÓN, RESTAURACIÓN. AGUJAS Y PIEZAS DE TODAS CLASES

Sección especial para liquidaciones de máquinas reconstruidas, garantizadas

ELS INFANTS A LA U. R. S. S.

AE
ARCHIVOS
ESTATALES

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

Són infants i proves que ens arriben continuament
de com-venien les autoritats soviètiques per la catòlica, la
cultura i l'alegria dels infants. Heu, aq, una mostra.
Aten, sol, llibertat i una estada satisfactòria!

Núm. 13, 1-I-1938

Companya

SETMANARI DE LA DONA

A les avançadetes, el sentinella aguanta, impàvid, la cruesa del fred.
Robes d'abric per als nostres soldats! Que no s'aturi la campanya
d'hivern. Dones! Mobilitzeu-vos totes en la croada contra el fred!

30
centims

DONES DE GRANS HORIZONS

Flora Tristan

El 22 d'octubre de l'any 1848 els treballadors de Burdeos inaugura-
ren un monument «a la memòria de Flora Tristan».

En l'acte de la inauguració, Vigier, un boter, feia el següent discurs,
en vers, de la pròpia collita:

Sí. Tots ens unirem per guardar nostres filles
de vendre llur honor per apagar llur fam,
perquè un raig d'esperança brilli en nostres famílies,
perquè els nostres vells tinguin pa.

Sí. Tots ens unirem. Que a les nostres milícies
hi dugui cada u cor noble i pit valent.
Perquè se'ns concedeixi, en nom de la justícia,
el dret de viure treballant.

Sí. Tots ens unirem! Per tal que la misèria
aparti de nosaltres sa corona de plors;
per tal que nostres braços, que fan fèrtil la terra,
puguin també collir-hi flors.

Sí. Tots ens unirem. I no per a venjar-nos,
que la clemència és dolça al cor de tot obrer.
No per a abrandar en flames, no per a sembrar ruïnes.
Units volem edificar.

TOTS i totes, qui més, qui menys, hem crescut muntanyes amunt i hem
vist l'horitzó dilatar-se i el panorama engrandir-se i canviar a mesu-
ra que pujàvem. Les cases, els tancats, tot allò que ha fet la mà de
l'home per tal d'establir separacions, anava desapareixent a la nostra
vista, mentre els camins, rutes i carreteres, tot allò que és llaç d'unió,
anava dibuixant-se com al conjur d'un llapis màgic.

Avui, en encapçalar amb aquest epígraf unes breus monografies, hem
escollit aquelles dones que han tingut del camp social la visió que té
l'excursionista del camp de la natura. Totes les precursoras, totes les
trescadores de camins d'avançada, han estat, qui ho dubta?, dones de
grans horitzons. Avui, però, en donar aquest títol, volem significar aque-
lles que s'han destacat per un sentit d'universalitat, fervents d'un ideal
d'internacionalisme que, si bé vibra en multitud de llavis, està molt lluny
encara del major nombre de cors.

Flora Tristan és una d'elles. Potser la primera que va sentir amb vehe-
mència i va veure amb més claredat la necessitat d'unió de tots els tre-
balladors per damunt de fronteres.

Neix a París a l'any 1803, de mare francesa i pare peruà. La claredat
i la mesura de l'esperit de la seva mare, l'apassionament i l'aventura de
l'ànima paterna, deixaren en ella un solc de lucidesa, de passió i de
neguit que explica tota la seva vida i la seva obra.

Orfena de pare als quatre anys, creix en la penúria, vivint d'una in-
fima renda que els resta, just per a no morir de fam. El seu casament,
als disset anys, sembla dur una solució, però aquest acte inconscient,
dut a terme com a remei a una situació penosa, esdevé lligam insupor-
table als vint-i-tres. Del matrimoni neixen dos fills.

La seva vida té quelcom d'odissea, si ens transportem cap allà a
l'any 30 del segle passat; quan els viatges es feien en diligència i els
mars eren solcats, només pels ardis, en vaixells de vela.

Al marge de l'opinió pública, de la llei, Flora vol fer-se una nova vida.
Prompte es dona compte del que això vol dir. El treball de la dona no
té cap preu. Altrament, no pot pretendre professions més remunerado-
res, sense escola que la prepari ni costums que li n'obrin les portes. Va
a Londres, a Burdeos, al Perú, amb l'esperança de l'ajut familiar. La so-
cietat li és hostil; la llei, en nom del marit, la persegueix, i l'ajut familiar
se li nega.

La visió de la injustícia social, que primer se li ha presentat com un
mal fat de la dona sola, se li engrandeix en l'aspecte d'un mal social,
molt més vast i molt més profund. Torna a Europa, a París, a Londres.
Conviu en medis obrers. S'endinsa en els barris treballadors. Visita les
manufatures, on veu per primera vegada els «homes-eines» junyits a
una tasca esgotadora amb la qual no poden arribar a mantenir llurs
dones ni llurs plançons. Aquestes dones han de treballar i sovint ho han
de fer fins els més tendres dels fills. Baixa als tugurís infectes del barri

de Sant Gil, on s'arrossega una població mig nua, proveïdora de
presons i prostíbuls. La seva visió va eixamplant-se i la injustícia social
es va precisant. La idea de classe pren en ella una precisió molt anticipa-
da. Veu clarament la posició de la classe rica, «interessada només a
aferrar-se, a consolidar-se», i una classe treballadora inconscient, amb
la doble nafra de la misèria i de la ignorància. «Preneu consciència
—els diu—. Uniu-vos i sereu forts perquè sou els més nombrosos. Uniu-
vos i tindreu el dret perquè sou els més útils.»

I segueix lleialment inquirint amb un fi de justícia. «Amb la força del
nombre podreu dominar, però no tindreu altra supremacia que la de
l'esforç brutal i això no és pas encara la justícia. Heu d'aixecar-vos mor-
talment. Heu de valer més. Heu de defugir a taberna i el tuguri. Afegi-
reu la força del dret (que ja teniu en potència per què sou la classe
més útil) al dret de la força. Però com us aixecareu?»

I veu la dona, submissa, envilida, menyspreada, però creadora de
l'ànima, del caràcter dels homes.

El nivell baixíssim de la dona del poble és la més gran de les seves
misèries i la primera que hem de remeiar. «Sou esclaus perquè sou nats
d'esclaves.» «L'enviliment de les vostres dones és el mal de la vida
obrero. Enlaireu la dona i us enlaireu tots. Instruïu la dona i tots sereu
instruïts.»

A través del cor apassionat i de la lucidesa de cervell de Flora, fe-
minisme i socialisme es formen en una harmoniosa síntesi.

Amb lucidesa i abrandament d'il·luminada emprèn el seu peregrina-
atge per França. Dona la volta a aquest país, seguint l'itinerari dels
«Campagnons», associació obrera de perfeccionament de l'artesa
d'aleshores. Som a l'any 1837 (fa exactament un segle). Ja havia donat
a llum el seu primer llibre: «La necessitat de fer bon acolliment a les
estrangeres», i seguidament «Peregrinacions d'una pària», «Passejant
dins Londres», «La vila monstre» que és encara Londres. Una novel·la i
el volumet «La unió obrera», el més petit de tots però el més dens, tan
dens que se'n podria dir «El catecisme de l'obrer d'aquella època». El
publica recaptant almoines i el va distribuïnt gratuïtament a totes les
associacions obreres de les viles on passa i actua.

El sentiment dels interessos antagònics entre ambdues
classes socials és cada dia més viu en ella, però sense fel ni
odi. «La societat és egoista amb l'individu perquè és pobre.
Feu-vos forts amb la unió i l'elevació moral. Sou els braços del
cos social; sigueu també el cap i obtindreu els vostres drets,
sense necessitat d'emprar la violència.» I el seu camp visual
s'engrandeix més i més a mesura que afegeix la predicació a
l'obra escrita. «La unió obrera, procedint en nom de la unitat
universal, no ha de fer cap distinció entre els nacionals i els
treballadors i treballadores de qualsevol nació de la terra.»
«Heu de veure més enllà dels murs de la vostra casa, més enllà
de la tanca del vostre hort, més enllà del recinte
de la vostra ciutat, de les fronteres del vostre país.
Com més ampla serà la vostra unió, més forts
sereu.»

El Manifest Comunista va trigar encara quatre
anys a publicar-se. N'havien de transcórrer vint-i-
quatre per a què es fundés la primera Associació
Internacional de Treballadors. La llavor, però, era
llançada, i encara que la majoria ho ignorés, ho
era per una dona que com a dona havia sentit en
la pròpia carn la injustícia social; com a dona
conscient, pel feminisme havia
arribat al socialisme, i com a
dona de grans horitzons havia
sentit més enllà de l'internacio-
nalisme, que implica una idea
de fronteres; havia sentit la uni-
versalitat humana.

La mort se l'enduïa l'any
1844, extenuada, venguda per
l'esforç gegantí de l'acció duta
a cap pel seu afany de realit-
zar LA UNIO OBRERA.

És de creure que si la mort
no l'hagués tallada als quaran-
ta anys de vida i als vuit de
treball, les primeres associa-
cions obreres no haurien comès
l'error de prescindir de la mà
d'obra femenina, desvaloritza-
dora dels salaris.

MARIA PI DE FOCH

EDITORIAL

CONSIGNES DE LA UNIO DE DONES DE CATALUNYA LA DEL DIA DEL NEN

TRENTA-VUIT GUARDERIES PER AL 8 DE MARÇ

EN aquests dies s'està celebrant en tot el territori addicte a la República la festa del nen, en virtut de la qual tots els nens rebran joguines i llibres de mans de l'Estat. La República, atenta sempre i respectuosa amb els desitjos i les aspiracions populars, vol que els infants tinguin aquests dies de gener la plena joia de llurs anys. En aquest any i mig de lluita s'han posat sempre en primer pla les atencions pels nens; el nombre crescut de guarderies, d'escoles, de cases de la gota de llet, de sanatoris, etcètera, que en tan poc temps han estat inaugurades pel Ministeri d'Instrucció Pública; la gran obra realitzada també pel Govern de la Generalitat, així com l'entusiasme i l'èxit amb què han anat treballant les organitzacions privades, entre les quals s'ha de destacar l'obra d'Ajut Infantil de Reraguarda, són una prova contundent de què a la nostra Espanya antifeixista és el nen, la seva vida i la seva felicitat, la preocupació fonamental dels nostres governs. I és que el major o menor nivell d'atenció a la infància és un dels mitjans més segurs de judicar el grau de civilització i progrés dels pobles. Per això nosaltres, antifeixistes dels pobles hispànics, lluitem, al mateix temps que per la independència de la nostra pàtria, per la cultura i la felicitat dels nostres pobles i dels nostres fills.

La Unió de Dones de Catalunya no podia restar al marge d'una causa tan justa com és la de treballar pel benestar dels nostres fillets. És a nosaltres, les dones, qui interessa en primer lloc la sort dels infants, i és a la Unió de Dones de Catalunya, l'organització per excel·lència de la dona, a la que correspon un primer lloc en la tasca magnífica de responsabilitat que aspira a aconseguir. Els infants han d'ésser sans, feliços, i han d'anar ben nutrits. «S'ha d'assegurar, en primer lloc, el menjar dels nostres fills» diuen les mares. I en recollir aquest crit de les dones catalanes, en fem una conclusió del nostre Primer Congrés Nacional i un de's principals punts del nostre programa: «Menjadors infantils», «Guarderies pels infants».

Per això avui, en la festa del nen, la Unió de Dones de Catalunya ratifica el seu afany d'ajudar els nens, i ultra col·laborar amb altres organitzacions en el lliurament de joguines, llibres i llamins per als menuts, es planteja la necessitat imperiosa i d'urgent realització de portar a terme l'obertura de trenta-vuit guarderies a Catalunya, una per cada comarca. És una consigna, la nostra primera consigna col·lectiva. La llancem a tots els nostres comitès de comarques. És necessari que els nens catalans tinguin també una llar comuna on llurs mares puguin deixar-los amb tota tranquil·litat abans d'anar al treball, segures de què les companyes que en tenen cura ho faran com si es tractés de llurs propis fills; és necessari que les treballadores puguin anar a les fàbriques sense la preocupació del clàssic «què menjaran els meus fillets avui?». A la guarderia la mantenició dels petits hi deu ésser assegurada. I també uns bons metges, pedagogs i higienistes, que són indispensables a la vida plena i feliç dels infants.

8 de març del 1938, jornada internacional de la dona! Que per aquest dia sigui ja un fet l'existència de les trenta-vuit guarderies catalanes. Que cada comitè es posi immediatament a la tasca. Que ens vinguin a veure, ací a Barcelona, totes les companyes que tinguin dubtes sobre la manera de realitzar les nostres consignes.

Per una UNIO DE DONES POTENT I EFICAC. Per les nostres primeres trenta-vuit guarderies! Pel compliment de la nostra consigna! De pressa, tot seguit! Tots els comitès al treball!

DOMINGUEZ
37

Les dones de l'heroisme

Mare...

sóc fort..., però sóc home..., i ésser home és ésser infant...!
mare..., mare...! mare...!

els meus llavis..., les meves dents..., la meva sang, mosseguen el teu nom.

el teu nom petit..., petit en carícia, petit en besada...!

mare..., mareta bona...!

sóc el teu infant, mare...!
només el teu infant...!

el teu nom, mare, clavat tan a fons, m'arrenca planys de dolor quan estic sol i penso en tu.

i voldria esborrar aquesta borratxera negra per a tornar als teus braços, mare, i oblidar aquesta dolor d'avui...

tu, amb els teus ulls plens de tendresa, tornaries a veure'm com llavors, assegut als teus genolls i demanant-te petons...

i les teves mans netes d'obra jugarien entre els meus cabells per a esguardar-te en els meus ulls...

i a la fi no seria sinó el nen-joguina, adormit a la tebior de la teva carn...

mare..., mare...! mare...!

en aquest avui ja no sóc un nen ni demano res, sinó ofegar-me en l'odi...!

tu, mare, que vares ésser jove, ara estàs retuda, doblegada com una cosa inútil...

i si sabessis...

és ara quan la vida té tot el seu sentit i quan jo sóc més fill teu i tu més mare en la maternitat de totes les dones d'espanya...

perquè ja no puc ésser el teu nen...

he d'arrencar-me la carn a les xarxes d'espines i enfonsar el cap entre el fang per a deixar passar l'odi...

i robar al company caigut al meu costat les sabates sagnants i enfonsar la baioneta en quelcom espantós, de febre...

com vols esborrar aquesta dolor d'avui?...

com vols sentir-me el teu infant si no oferint la meva vida per a poder dormir-me com llavors..., als teus braços bons?

per totes les mares que com tu tenen fills-infants, he de fer la meva guàrdia...

ferm contra l'odi, contra tots els que volen retre les nostres mares, contra tots els que cobreixen llurs fronts de solcs de cansament i llurs ulls de llàgrimes...

contra tots els que no ens deixen posar les nostres carícies en el dolor del seu últim cansament...

Pilar CASTILLO

RODANDO VAN LOS CAMINOS

Rodando van los caminos,
cauces de lucha y violencia
labrados de horas de espanto,
los evadidos de guerra.
El desaliento y los trajes
rotas rejas de miseria.
Anchos paisajes los ojos
de vejaciones cruentas.
Allá quedan los hogares
final de sus vidas hechas;
los campos que acariciaron
noches y albas en espera;
los familiares vencidos
viva semilla dispersa...

Cómo gritan su silencio
los evadidos de guerra...

Prisiones y asesinatos
en el horizonte dejan;
una madre llora al hijo
que al marchar se le perdiera,
en martirio desdoblado
de entrañas terror y ausencia...
¡Qué maldiciones anuncian
los eyadidos de guerra!...

¡Y qué clamor de victoria
en sus conciencias despierta!...

María Luisa de IRIARTE

Confeccionant rondes que han de transformar-se en divises.

Junt a un cartell animador de les dones antifeixistes, les noies de la fàbrica Volart reparen les bobines.

Les obreres de la fàbrica Volart

Tot per la guerra! És el crit unànime, la consigna fonamental, de tots els antifeixistes, que vibra en la nostra terra. Tot per la guerra! Semblaria, doncs, una paradoxa que es fabriquessin aquestes rondes finíssimes, aquestes blondes de bells dibuixos, de florejos eteris, mentre ens afanyem a buscar robes gruixudes de bon abric perquè el fred no entumeixi els cosos dels nostres combatents que lluiten per la llibertat... Però és així, no ho estranyeu.

COMPANYA, fidel a la seva norma de germanor vers les companyes que treballen, ha visitat la fàbrica Volart, de rondes i teixits. Cent vint dones antifeixistes i un grup de tècnics: heu ací el personal que dedica el seu temps i el seu entusiasme a una tasca minuciosa de combinar dibuixos, de trenar els fils finíssims que les màquines transformen en belles rondes.

BLONDES SÓN DIVISES I DIVISES SÓN QUEVIURES I ARMAMENT

Són aquestes rondes i aquestes blondes que travessen les fronteres i els mars per a ésser convertides en divises que ens permetin comprar tota mena de material per a combatre el feixisme.

Es un carrer silenciós d'Horta. Allà la fàbrica Volart mou les seves màquines, que teixeixen rondes i blondes per a l'exportació. Regna l'activitat, l'animació d'un niu d'abelles en tots els departaments. Les companyes que hi treballen ens miren amb simpatia quan saben que les visitem en nom de COMPANYYA. Totes coneixen i estimen la nostra revista, la «seva» revista, ens diuen elles. I llur interès creixent culmina amb la decisió de formar un «Grup d'Amigues de COMPANYYA» dintre de la fàbrica.

No solament per a divulgar-la, sinó per a procurar que totes les dones que coneixem tinguin la sort de llegir COMPANYYA — ens diu una jove neta resolta i somrient.

Enraonem amb les obreres. En totes elles hom sent el batec heroic de la veritable antifeixista catalana. Totes són conscients de què llur fàbrica no sols té l'interès del treball alliberador, sinó també que contribueix amb llur esforç a donar al país l'estabilitat econòmica, ara en aquests moments més necessària que mai.

Pilar Ibáñez, una noia jove i intel·ligent, ens conta les activitats que realitzen directament «per la guerra»:

— Sóc la responsable d'un grup de companyes donadores de sang,

de les quals algunes han servit ja per la transfusió a ferits de guerra; contribuïm setmanalment per ajudar els refugiats, la tragèdia dels quals sentim com a pròpia; fem gerseis per als combatents en les hores de lleure; organitzem campanyes a favor de l'ajut a Madrid; enviem donatius a Ajut Infantil i al Socors Roig; volem fer, en fi, tot el que puguem per la causa antifeixista.

Ens explica també com s'han preocupat de llur cultura i que han fundat una biblioteca i estan organitzant activitats culturals.

I aquesta noia, que va entrar a treballar essent encara una nena — fa dotze anys que va a la fàbrica —, acaba dient-nos com després del 19 de juliol ha sentit dintre seu una total transformació i que no s'aparta del seu enteniment la idea d'ésser una militant ben activa del seu sindicat.

Després conversem amb una obrera de mitja edat, que treballa en els telers junt amb la seva filla, una noieteta de setze anys. Les dues dones mostren el més gran entusiasme per la causa del poble.

Preguntem:

— Heu millorat d'ençà del dinou de juliol?

I aquell grup de dones, de treballadores que havien après un ofici per a guanyar-se la vida, contesta unànime:

— Ja ho crec! Estem molt millor que abans!

Estan d'acord totes, tant la dona que s'ha envellit al costat de les màquines com la noieteta de quinze anys, que ens contesta:

— És clar que ara estem molt millor! Tenim un consell obrer en la direcció de la fàbrica, i a totes ens interessa per igual. I com que som nosaltres mateixos, coneixem les nostres necessitats i almenys tenim un sou setmanal més remunerat; abans, el sou més alt de la setmana era de vint-i-set pessetes; ara en guanyem fins a setanta...

Un detall eloqüent: per a fer la visita a la fàbrica ens ha rebut i acompanyat un dels membres del consell d'empresa: una dona, la companya Montserrat Vilasol, obrera qualificada que ha assolit, mitjançant el treball constant, l'esforç i l'estudi, formar part del personal tècnic: combina dibuixos amb números diminuts que senyalen automàticament el recorregut dels fils a través de les màquines. És un exemple del que pot la perseverança i la voluntat de la dona que treballa, i també de la bona treballadora antifeixista. Montserrat Vilasol, amb el seu treball a la fàbrica i a favor de les reivindicacions de la dona i del poble, és un bon símbol per les companyes de la fàbrica que acabem de visitar.

CRIDES A LES MOBILITZADES

VOLEU TREBALLAR?

En iniciar-se aquesta secció de treball, l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona vol, per mitjà de COMPANYYA, donar a conèixer totes aquelles activitats de treball que, dimanades de l'Institut o vinculades a ell, puguin interessar a les dones.

Avui donent difusió a la convocatòria que per a cobrir diverses vacants de personal femení de presons publica el Diari Oficial de la Generalitat del dia 20.

Aquesta activitat de la dona a les presons fou iniciada l'any 1931 per la República, substituint el personal masculí a les presons de dones per zeladores femenines. Ara ha estat ampliada per la Generalitat de Catalunya, dotant el Correccional de Dones de personal femení.

Aquesta professió encaixa dintre de l'esperit de la dona que vol col·laborar a forjar la nova societat fins arribar a què les presons de l'Espanya que neix siguin establiments pedagògics depuradors mitjançant el treball i la cultura.

Endavant, doncs, companyes. L'Institut d'Adaptació Professional de la Dona us desitja força èxit en aquesta tasca educativa que cal emprendre en els correccionals de la República.

L'Institut d'Adaptació Professional de la Dona obre una mobilització restringida per aquelles obreres que, sabent almenys llegir, escriure i les quatre regles, vulguin esdevenir tècniques mecàniques, químiques o electricistes. Lloc d'inscripció: estatge de l'Institut, Còrsega, 325, de deu a una i de quatre a sis.

Finalitza el termini el dia 6 de gener.

Vacants dues places de cap de serveis del Correccional General de Dones, i essent igualment necessari cobrir dues places de la plantilla d'auxiliars del mateix establiment, procedeix, en virtut del que disposen les Ordinacions dels Serveis Correccionals, decret del 10 de novembre propassat, convocar concursos per a la provisió de les esmentades vacants.

(Decret de la Conselleria de Justícia del 15 de desembre del 1937.)

Amb molta habilitat, aquestes dues noietes tallen les rondes ja acabades.

La companya Nati, al peu de l'ardidor, en el qual està treballant fa vint-i-cinc anys. Amb ella treballa la seva filla.

ELS TRES DESITJOS PER 1938

L'adveniment de l'any 1938 ens ha acabat de cimentar la fe irrevocable que tenim en el triomf del nostre poble i el desig de guanyar ràpidament la guerra. La presa de Terol, la resistència heroica dels nostres soldats davant l'allau de l'Exèrcit italo-alemany que voldria arrabassar-nos la ciutat conquerida, ha coincidit amb els últims dies del 1937 i amb els primers del 1938 i ha servit per abocar un doll immens d'entusiasme entre la massa antifeixista del nostre país. En aquests primers dies de l'any nou tots estem pendents dels comunicats de guerra, tots pensem en el front, tots anhelem la victòria. COMPANYY ha pogut tenir la certesa d'aquesta afirmació a través d'una enquesta amb diferents personalitats populars i polítiques i combatents. Heus ací el que més anhelem quatre persones ben conegudes del poble català:

1r.—La incorporació efectiva de totes les noies de la reraguarda per a assolir amb el màxim esforç una unitat completa que ens ha de portar a grans passos vers la victòria.

2n.—Intensificar la producció; és dir, **supressió absoluta** de tota mena de festes i treballar quantes hores siguin necessàries, acabant amb els horaris fixos, perquè als fronts no els manqui res en absolut.

3r.—Que la comissió que hem fet amb totes les organitzacions juvenils, masculines i femenines, junt amb representacions dels pobles vasc i astur, tingui la plena col·laboració del poble espanyol per a assolir que tots els refugiats trobin en la nostra terra l'ajut moral i material necessari que els faci comprendre el veritable sentit antifeixista.

En resum, unitat, sacrifici, esforç i austeritat: aquest es el màxim desig, perquè si no estem empapats d'aquest sentit no podrem aixafar definitivament el feixisme invasor que vol destruir el món.

Que l'any 1938 sigui portador de noves victòries i que brilli altra vegada a Espanya el sol de la llibertat, de la pau i de la justícia.

MONTSERRAT MARTÍNEZ

Montserrat Martínez, presidenta de l'Aliança de la Dona Jove.

1r.—El desig fonamental de tots els antifeixistes és el de guanyar la guerra el més aviat i de pressa possible. Per aconseguir-ho és indispensable la constitució i funcionament actiu dels Comitès de Front Popular Antifeixista en tots els pobles de l'Espanya lleial. Han de formar part d'aquests Comitès tots els partits polítics i organitzacions sindicals antifeixistes, i com a garantia del bon rendiment dels mateixos és necessària la constitució dels Comitès d'Enllaç U. G. T.-C. N. T., que al mateix temps asseguraran a les masses treballadores el manteniment de les conquestes revolucionàries i augmentar-les tant com permetin les necessitats de la guerra.

2n.—Que s'aconsegueixi establir una estreta relació entre els soldats del front i els obrers per tal que sigui possible impulsar la neteja a la reraguarda de tots els enemics camuflats, assolint així una actuació enèrgica i activa de tots els ressorts de governació i justícia.

3r.—Que tots els antifeixistes, donant-se compte de la importància que per a la causa de la llibertat representa guanyar la guerra, treballin fermament per tal que el nostre Exèrcit estigui ben atès i les indústries de guerra treballin sense descans per a atendre les seves necessitats, sense entretenir-se en mirar festes i hores de treball.

DEL BARRIO

Josep del Barrio, cap d'una de les més glòries divisions de l'Exèrcit Popular Regular.

1r.—Que s'acabi la guerra. I no afegeixo «amb la nostra victòria» perquè, com que no pot ésser d'altra manera, fóra una frase innecessària.

2n.—Que es realitzi la unitat de la classe obrera.

3r.—Que la desfeta del feixisme a l'estranger, que serà la continuació de l'esclafament del feixisme a Espanya, sigui el més aviat possible, per tal que el món sencer pugui fruitir d'aquest esdevenidor d'alegria en el treball, llibertat i justícia, i progrés en tots els aspectes, que ja constitueix el present magnífic dels nostres germans de la Unió Soviètica.

MARGARITA NELKEN

Margarita Nelken, diputada al Parlament de la República i gran amiga de Catalunya.

1r.—Que s'acabi la guerra, amb el triomf de les armes republicanes, com és natural.

2n.—Més unitat entre el proletariat que en 1937.

3r.—Un món més humà i sense ambicions.

JESÚS ROYO

El popular actor còmic del Noietats, Jesús Royo, que també ha volgut parlar per COMPANYY.

La dona xinesa s'incorpora a la lluita

EL poble xinès, víctima, com nosaltres, de les ambicions de l'imperialisme, organitza la defensa contra l'invasor, i la dona xinesa, que des del primer dia de la guerra ha sabut posar-se al nivell de la situació, pren cada dia una part més activa en la salvació del seu país.

Acaba de formar-se a Yung-Nang un batalló de xoc compost de cinc-centes dones, totes elles voluntàries, i ha estat completament armat per ordre de les autoritats militars i serà enviat pròximament al front.

A l'entrada de les nostres forces a Terol, el poble fraternitza de seguida amb els soldats. Aquesta dona que somriu a primer terme ens mostra l'alegria de l'alliberament.

TEROL

Hi ha una claror de goig en els seus ulls en donar-nos la breu però eloqüent resposta. Com mou mirar les amples terres alliberades... Endavant!

EVACUATS

Avancem per les ardents terres aragoneses, fumejants encara dels combats. Un pont destruït desvia el camí. Vénen camions plens de dones i infants. Passa la caravana. Davant els soldats s'ou la veu d'un brivall que crida «Visca l'Exèrcit Popular!». I els camions semblen sembrats de punys en l'aire. Però se n'atura un i ens llancem al seu encontre. Noies joves, que riuen i canten, i comenten «la sort que han tingut de veure's alliberades de les grapes feixistes».

- No és sort —interromp una morena decidida—: és la lluita grandiosa del nostre Exèrcit per a salvar-nos... —
- Però una dona de quaranta anys plora:
- Allà quedaren morts el meu company i el meu fill. Els matats els van assassinar perquè eren antifeixistes.
- ...
- Benaurades vosaltres, que aneu a Terol. Jo no volia sortir-ne. Hi tornaré aviat.
- La veu de la noia es perd mentre s'allunya el camió.

PRESONERS

Quan ja ens acostem a Terol, dos grans grups d'homes es creuen amb nosaltres. Quasi tots amb cares ferrenyes, robes estripades, misèrrimes, gairebé descalços. Alguns somreien, però, i amb el puny en l'aire saludaven. A cop d'ull es notava la diferència: els nostres soldats que els escoltaven, de cosos vigorosos, equips perfectes, ben alimentats, marcaven clarament la diferència entre l'Espanya republicana i la dels facciosos.

—S'han fet uns quatre mil presoners— ens informa un oficial.

TEROL

Rera les puntes de les baionetes dels nostres heroics combatents apareix la ciutat. De lluny veiem onejar la bandera de la República. Arreu banderes, a les botigues, a les cases, de totes les mides, anticipant la victòria final.

Trafec incessant de la ciutat, que s'organitza sota l'esguard curós dels homes del Govern: Exèrcit, Sanitat, tal com requereix el canvi feliç de Terol.

Parlem amb els soldats, amb el poble que encara hi resta; sempre el mateix: entusiasme encoratjador. I aquell poble «que no plorà mai essent esclau, plora avui de goig en trobar-se lliure».

Ens expliquen monstruositats comeses pels facciosos; ens parlen del valor i de la serenitat dels nostres soldats.

Algú no vol sortir de Terol, malgrat assegurar-los que és per una breu absència, que ja hi tornaran aviat.

Un fort canoneig convenç algunes dones que, amb llurs fills als braços, es feien repatànies a abandonar la ciutat.

Els últims reductes dels facciosos són batuts per la nostra artilleria.

—En el Seminari es volen fer forts, però no trigaràn a rendir-se— ens diu un soldat jove.

En el Seminari es combat, efectivament. Però el foc de la nostra artilleria obliga els facciosos a hissar bandera blanca.

Les nostres forces paren el foc, i els facciosos ametrallen de nou; vell procediment de traïdors. També s'escluden rera de nens i dones de la població civil. Un miler en deuen tenir en el Seminari.

COMPANYA no podia mancar a les jornades glorioses de la deslliurança de Terol. **COMPANYA** vol portar la seva visió de les jornades heroïques a cada dona de Catalunya, el vibrar de la terra mateixa que fa solament uns dies encara petjaven les hosts invasores feixistes.

I anem enllà, per les terres d'Aragó. Per les terres aragoneses reconquerides per a la República, pel nostre gloriós Exèrcit Regular Popular, que una vegada més ens porta vers la independència nacional.

—No passareu del poble de Barracas— ens diu sentenciosament un vell, intentant espantar el nostre afany, quan, engrescades, li diem que anem a Terol.

Barracas. —Homes de l'Exèrcit, canons, moviment de guerra. En la Comandància som autoritzats per a posar-nos en contacte amb l'Alt Comandament, a Mora de Rubielos. La comissió de la Unió de Dones de Catalunya, que ve amb nosaltres, formada per les companyes M.ª Dolors Bargalló i Manuela Martí (amb la missió d'oferir la seva valuosa ajuda a les dones i als nens dels pobles alliberats), bota alegrement...

Devorem les distàncies. Ja a Mora de Rubielos i obtinguda la corresponent autorització per a arribar a Terol, preguntem:

- On comença el territori reconquerit?
- A quaranta quilòmetres endarrera— ens respon un valent veterà.

Una mostra del perfecte i abundant material que posseeix avui el nostre valent Exèrcit Popular Regular.

Els combatents ens relaten, satisfets, com fou el setge de la ciutat, com la reconqueriren; però no ens parlen de llur coratge i heroisme.

Contemplant el terreny, les fortificacions que semblaven invulnerables, les enormes quantitats de material bel·lic que tenien els feixistes, hom pot fer-se càrrec de l'embranchida i coratge, la ràpida actuació victoriosa del nostre Exèrcit Popular Regular, que ha expulsat els invasors fins a setze quilòmetres més enllà de Terol i recuperat un territori de molts quilòmetres quadrats.

RETORN

Els carrers de Barcelona semblen un gran camp de pancartes i de banderes. La reraguarda vibra d'entusiasme i en una manifestació enorme rei homenatge d'adhesió al Govern i també d'admiració a l'Exèrcit Popular Regular.

Hi són tots. És l'autèntic Front Popular, eix de la victòria. Són els mateixos que amb l'Exèrcit prengueren Terol, la gesta que marcarà època en els esdeveniments d'aquesta guerra d'Espanya quan, el dia de la victòria, es faci balanç dels nostres grans triomfs.

Una pancarta que passa diu exactament: «Terol és el principi del fi.»

Guàrdies d'assalt que ajuden els evacuats. Quin contrast entre l'horrible conducta envers les dones i les vexacions a què estaven sotmeses sota el jou feixista!

Una anarquista a la U. R. S. S.

BELDA està ja de retorn. Ha vingut radiant, segura, optimista. Potser temia, com sempre hom tem en realitzar una il·lusió que ens és volguda, de veure-la fracassar, i ella l'havia posada en l'immens país dels soviets. Per això ara està tan contenta i parla com parla dels camarades de la U. R. S. S., de les millores aconseguides, de la transformació del país, de's nens feliços... En parla amb passió, fagosa, com un volcà, o com un torrent al que res ni ningú no pot deturar. Belda té amb ella la veritat; ha vist i per això creu. I per això parla així.

- Què és allò que t'ha agradat més?
- Com a mestressa que sóc, m'he dedicat sobretot a veure coses dels infants, i n'estic entusiasmada. Són admirables les atencions que es donen a la infància, que allà mereix tots els respectes. Els altres països del món han de prendre exemple del que a la U. R. S. S. es fa amb els infants.

Vaig anar allà una mica mal disposada contra aquell Estat, que, segons m'havien dit, obligava les mares a lliurar-li els fills per a fer amb ells allò que li vingués bé. I això és fals; s'ha de destruir la mentida sense perdre temps. La mare és lliure com el fill. Té, això sí, el dret d'usar les cases-bressol, els jardins d'infància, els palaus dels pioners..., de tota una sèrie d'institucions establertes per l'Estat en benefici dels infants; però elles, les mares, són sempre les més lligades al nen i les que decideixen en tot la sort del menut.

- Què és això del palau dels pioners?
- Una cosa que no es pot imaginar, magnífica, ideal. N'hi ha per tot arreu, però el de Leningrad és d'una instal·lació superba. Era tot plegat tan nou, tan bell, tan perfecte, que per uns moments vaig pensar (us ho dic francament) que estava tan ben preparat per als turistes. L'han col·lunada tant la U. R. S. S.!

Aquesta desconfiança de Belda s'esfumà ben aviat amb les proves, segons ens diu després.

—De seguida ens vàrem trobar amb quaranta-sis noies de les colònies espanyoles. Hauríeu d'haver sentit llurs comentaris! «Allà, ens deien, hi ha centrals elèctriques, i fem proves amb els raigs de llum per a projectar-los sobre els trens o els vaixells, fer-los anar per allà on volem i moltes altres coses. Com els enginyers de veritat.»

- Es respectada la personalitat del nen?
- Són respectades les seves aptituds, les seves inclinacions, la seva fantasia. Hi ha clubs d'inventors, on cada noi s'assaja i realitza les seves creacions, que són preses seriosament pels grans.

- I els mestres?
- Són magnífics. He vist un xicotet espanyol que escupí a la cara del seu mestre, i ell, amb tota la naturalitat, s'aixugà la cara i li digué tan sols: «Això no es fa!» Un altre trencava de sis a vuit vidres diaris, i un dia va agafar un ganivet i l'esgrimí contra un altre noi; el càstig fou portar-lo a un sanatori per a nerviosos i tractar-lo com un veritable malalt.

Belda ens conta moltes més coses, sobretot dels nens de la U. R. S. S., tantes i tan boniques que voldríem explicar-les una a una a les nostres lectores per a què veïessin bé fins a quin punt és possible la felicitat dels petits ciutadans d'un poble lliure i feliç. Però per avui farem punt final.

LA MADRE TERRA

CINEMA

"**M**ADRE Tierra», pel·lícula basada en la novel·la de l'escriptora nord-americana Pearl Buck, titulada «La buena tierra» (The good Earth), és una de les cintes més ben reeixides de les que últimament han estat llançades al mercat pels laboratoris de Hollywood. És degut a què reuneix les condicions indispensables per a fer un bon film, que són un bon tema, un bon director i uns bons artistes.

La novel·la de Pearl Buck té el valor del material escrit sobre una realitat observada amb el contacte: la vida dels camperols xinesos. Uns anys passats amb aquell poble inspiraren a l'escriptora estrangera el tema punyent de «Madre Tierra». Paul Muni i Louise Rainer hi fan una interpretació acurada, discreta, de veritables artistes, en llurs rols d'asiàtics. El famós director ha respost plenament al material escrit i inènsament humà que ha tingut a la seva disposició per a fer-ne un bon film.

Sota el punt de vista rigorosament de crític cinematogràfic és una obra d'altura: fotografia bona, mobilitat, ultra les tres condicions primordials que més amunt hem apuntat. Però pels que senten interès pel fons social i veuen en el cinema un mitjà d'influència directa o indirecta per a la formació de la mentalitat de l'individu, aquest film, reflexe fidel de la novel·la, s'aparta per complet de la realitat general, de la realitat de conjunt del poble xinès, i conté un fons contrarevolucionari.

Paul Muni i Louise Rainer, els notables artistes amics de la causa de la República espanyola, en els respectius papers de Wang Lung i O'lan, de «Madre Tierra», l'èpica novel·la del poble xinès.

Louise Rainer, protagonista de «Madre Tierra», que alterna les activitats cinematogràfiques amb la seva acció antifeixista. Actualment està recorrent Mèxic en una «tour-née» de propaganda per Espanya.

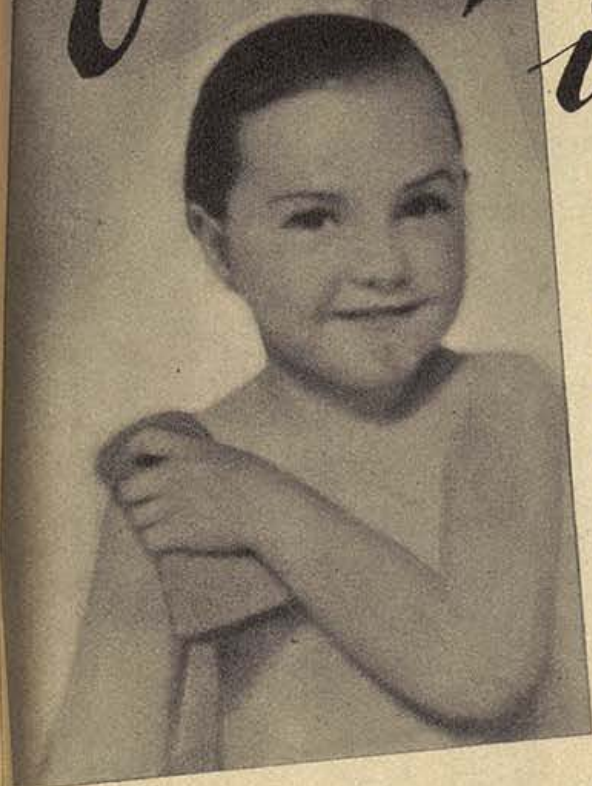
La primera part del film, la millor, tracta de la injustícia social que pesa sobre el poble, contrastant amb els privilegis de les grans famílies xineses, amb la consegüent esclavitud de què és objecte el primer. Es remarca especialment la misèria en què viuen els pobres camperols i això provoca en l'espectador un sentiment de protesta contra la desigualtat de classes. S'accentua aquest sentit revolucionari de «Madre Tierra» en el període de motins, motins contra les castes privilegiades que àdhuc l'espectador indiferent justifica i aplaudeix.

Però quina és la solució de Pearl Buck i que segurament és acollida amb gran alegria pels productors nord-americans, que adopta en el cas típic del camperol pobre que ens descriu? La casualitat enriqueix el treballador de la terra, i el posa en la situació de privilegiat, i fa de l'individu un patró que, malgrat les seves debilitats i vicis, és en un moment donat el salvador dels pagesos de la seva regió.

Com pot veure's, aquesta solució no sols provoca en l'espectador una actitud de complaença vers la nova riquesa de l'antic camperol miserable, això de caire antirevolucionari, sinó que, demés, és una solució irreal i il·lògica, ja que per les persones conscients de la realitat social és clar i evident que la llibertat i el benestar dels camperols xinesos sols s'aconseguirà per mitjà d'una lluita contra els terratinents, els opressors, els privilegiats, que a Xina, com a Espanya i en el món sencer, són la representació vivent de la reacció i del feixisme.

En síntesi, la pel·lícula és bona, però no ens hem de deixar enganyar per la subtileza amb què Pearl Buck i els productors iankis ens presenten solucions que podrien adormir l'esperit revolucionari.

Perquè el vostre infant faci goig.

no permeteu que se les fiquin a la boca. Aquest vici ja és prou lleig d'ell mateix perquè calgui parlar de les seves conseqüències: deformació dels ossos de la boca, deformació del dit, engoliment de totes les porqueries, etcètera.

Un altre mal costum que, com tots, és fàcil de corregir si us hi poseu des del primer dia, és el de rosegat-se les ungles. Tingueu la paciència d'impedir-ho cada vegada, i talleu-les-hi

que consisteixen en una bosseta per a ficar-hi la mà sencera, i un lligam que l'ajusta al monyó.

3. La cara.—No arribaré a dir que la cara d'un infant no és bonica si és bruta, però sovint la deixadesa fa oblidar-ne la formosa. El nas humit, els ulls lleganyosos, les dents descurades són sempre desplaents. I això és ben fàcil d'arranjar amb una bona ensabonada, un mocador i un raspall per a les dents. L'ensabonada de cada matí no ha d'agafar just els límits de la cara, sinó que ha d'arribar a les orelles i passar pel coll fins al clatell. Cada vegada que s'embruti s'ha de tornar a rentar, d'una manera es-

L'INFANT: EL NOSTRE ESDEVENIDOR

És molt conegut ja el tòpic de què l'infant d'avui és l'home de demà, i per veritable s'ha usat tant que ha arribat a perdre bon tros del seu valor.

Però la guerra actual té la virtut de revaloritzar moltes veritats i de fer-les renèixer amb tota la intensitat; hem trencat la capa de frivolitat que ens amagava la vida i tenim el valor de considerar i emocionar nos davant les coses profundes i elementals. Així amb els infants.

Tal vegada s'ha parlat i s'ha escrit massa sobre d'ells i s'ha fet massa poc. La sensibilitat burgesa hi acudia com a tema. Eren ocasió i motiu de consideracions sentimentals; funcionaven juntes benèfiques i les senyores anaven i venien, omplint llurs ocis amb tan delicat pretext.

L'afany pedagògic venia a ésser molt sovint un pretext també, quan no era un immoderat desig de captar-se per a ells, sense esperar el desoert de la consciència, un ésser dòcil ja per sempre. I mentrestant, després de tanta declamació i retòrica, les coses quedaven com sempre. La literatura, la novel·la sobretot, ens ofereix temes de nens abandonats, en mig de tots els tràngols, de totes les cruïres i de totes les amargors de la vida, aclaparats pel pes d'una extrema soledat. Galdós i Baroja, amb la cruïra típica de llurs produccions, ens descriuen pàgines magistrals de nens rodaments, vagant pels carrers misers, patint fred i fam i, el

que és més trist, sense aquest mínim de protecció davant la realitat nua de la vida que s'oferia amplament, amb tota la seva misèria, en llurs tendres consciències.

Què podia esperar-se d'una societat, d'un món que tan poc sabia valorar els seus tesoros del demà, la font de la seva renovació? Avui tenim, desgraciadament, masses proves del que d'aquest món podem esperar. En canvi, l'interès profund que pels problemes de la infància sent el nostre poble és una mostra clarivident de la consciència que d'ells té de què són el millor que posseïm, de què ells constitueixen el nostre esdevenidor.

En aquests dies en què la tradició i els costums de tots els països han establert festes i presents no hem de suprimir-los sota el pretext d'una austeritat que per als infants s'ofereix d'una excessiva duresa.

En mig de tots els rigors de la guerra, la delicadesa, l'alegria i fins i tot la felicitat han de donar llurs fruits; sota un ànim ple de fermesa i un xic rígid ha de quedar el nostre cor ben obert i sensible a tot el bo.

Hem de procurar que ni un dels nostres infants es trobi sol, trist, sense un escalf amorós que el reconforti. Tots han de sentir-se delicadament atesos, sense, però, que se'n faci massa ostentació. El goig de la festa, l'alegria, han de fer brillar llurs ulls com si no hi hagués guerra, com si la victòria estés ja entre nosaltres. — MARIA ZAMBRANO.

Dones: contribuïu a què tots els infants tinguin llur festa; trameteu-los joguines i llibres, o donatius per adquirir-los. No resteu insensibles a aquesta crida. Penseu en llur joia i en llur somriure.
La Comissió Nacional de la Festa del Nen us ho demana i espera la vostra contesta a passeig de Pí i Margall, 52.

PER a què l'infant faci goig n'hi ha prou amb què sigui sà i vagi ben menat. Més endavant parlarem de les regles bàsiques per aconseguir una cosa i altra. Avui començarem pels detalls més elementals, establint unes normes pràctiques a l'abast de tothom. Fixem-nos en l'aspecte exterior de l'infant. Heus ací com podem millorar-lo:

1. El pentinat.—Abans de començar a parlar-ne podem donar per suposat que cada infant té la seva pinta pròpia i que és vigilada no solament l'aparició de paràsits, tan fàcils d'encomanar, sinó també la caspa, la sequedat o el greix excessiu dels cabells, les clapes, etcètera. Parlem, doncs, del cabell sà. Per a conservar-lo bé s'ha de rentar sovint i pentinar cada dia tantes vegades com calgui. Si l'infant és grandet (dos anys i mig o tres) pot començar a manejar la pinta tot sol, i perquè ho faci no hi ha com arreglar-li els cabells d'una manera senzilla. Procureu que siguin prou curts perquè es puguin rentar sense haver-s'hi de pensar massa. Als nois acostumeu-los a rentar-se el cap a la dutxa matinal i a fer-se la clenxa abans de seure a taula o de sortir al carrer: prendran un aspecte polit i endreçat. Això no vol dir que hagin d'anar encarrats d'un cap de dia a l'altre, i millor que se'n oblidin per a jugar.

A les noies no les carregueu amb tirabuixons ni ondes; val més un pentinat còmode, que no les obligui a vigilar-se contínuament i que es puguin arreglar elles mateixes. No els hi teniu els cabells; no hi ha cap motiu per a creure que el color ros sigui el més bonic, i el que resulta de les tintures —sobretot de les barates—, ultra ésser pitjor que el natural, té un aire d'artifici que no s'adiu amb un infant. I els més menuts també deixeu-los tal com són. Desterreu els «xarlots». Tothom sap que ni a un ni a tres ni a sis mesos es desenrotllen cabelleres capaces de produir aquells caragols que els arriben al nas. Un infant calb o amb un capet ple de borrisol és bonic i simpàtic, però un d'aquells pobres amb el tirabuixó cosit a la gorreta és ridícul.

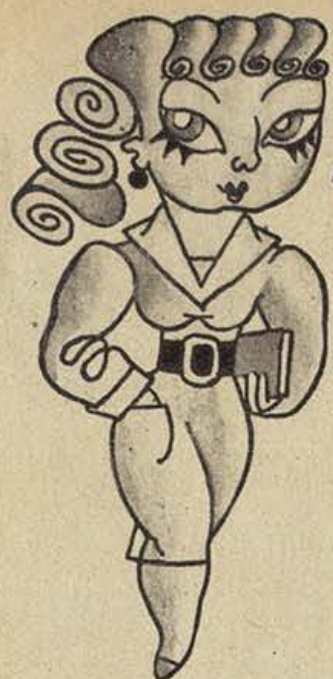
2. Les mans.—Tot al llarg de cada vida les mans juguen tant que val la pena de preocupar-se'n una mica. De primer cal portar-les netes. Als infants no n'hi ha prou amb ensenyar-los a rentar-se-les; se'ls ha de fer sentir la neteja com una necessitat i arribar a convertir en costum unes quantes ensabonades diàries. Les mans de les criatures són tofaneres, es fiquen a tot arreu, juguen amb qualsevol cosa, freguen els mobles i s'arrosseguen per terra. Són un niu d'infecció. No s'ha de permetre que toquin cap aliment sense rentar-se-les abans; no se'ls ha de confiar el berenar fins que han passat pel lavabo, i sobretot, tant si són netes com brutes,

sovint perquè aquest vici pot néixer de dur-les llargues i descurades. Cureu també de què siguin netes; el raspallet hauria d'estar al costat del sabó a tots els lavabos; ensenyeu als infants a servir-se'n i a trobar goig en veure's les mans polides. A l'hivern, si la pell es torna seca, s'ha d'untar amb glicerina o una substància grassa que la torni flexible; no espereu que es talli per a posar-hi remei; llavors es torna dolorosa i és un pretext per als infants, que s'estalvien de rentar-se. Per a sortir, quan fa fred, les mans es protegeixen amb guants; els de llana són més convenients perquè abriguen i es renten millor; per als menuts són pràctics els que deixen independent només el polze, o els més senzills de tots,

pecial després dels menjars si pel voltant de la boca n'ha quedat rastre. Les dents s'han de netejar després de cada àpat per treure'n les partícules d'aliment que s'hi han adherit; no cal remarcar que els raspallets han d'ésser individuals. I finalment, per tal que la cara acabi de fer goig, ensenyeu als infants a mocar-se sempre que calgui i a mocar-se bé; n'hi ha molt pocs que en sàpiguen i això fa que se'n vegin tants amb els dits al nas.

Presencieu sempre aquestes operacions; vigileu l'estat de la dentadura, sigueu escrupulosos i exigents, és important no solament per la bella aparença de l'infant, sinó per la seva salut actual i futura.

Maria Dolors CANALS

Merceneta Bonafè

Roborell

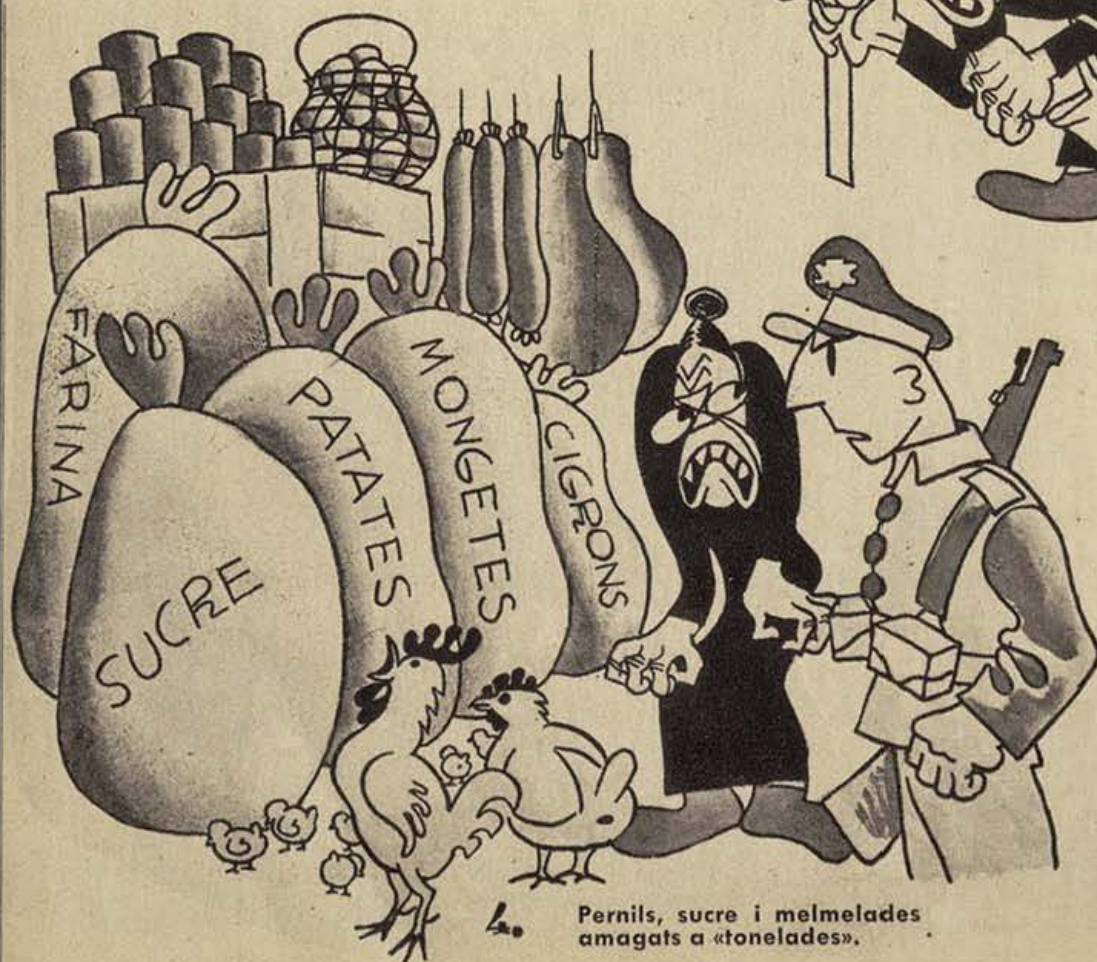
1. —«Aquí» és on ens cal patir.
«Allà» mengem a desdir. —

2. Cuita a posar al corrent
del que passa a un agent.

3. A la que feia soroll
se li fa un escorcoll.

4. Pernils, sucre i melmelades
amagats a «tonelades».

5. I l'agent de la facció
rau tancat a la presó.

Setmana
de l'infant en

EL SIGLO

GENERES DE PUNT
i CAMISERIA
CASA VILARDELL E.C.
VIA DURRUTI 49 i 51 i SUCURSALS
BARCELONA

L'amor de Joana Ney

per Ilya Ehrenburg

CAPÍTOL I

CÀSTOR I PÒLUX

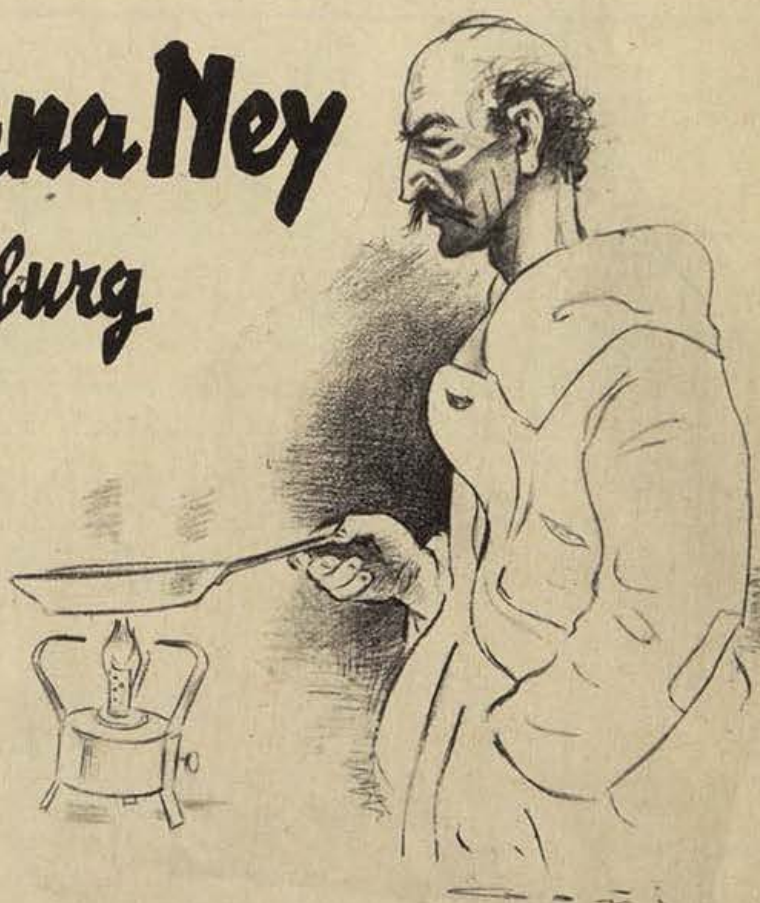
Tota la casa portava quinze dies sense llum elèctrica. Només llum la metxa pudent, submergida en oli, al costat de la qual la senyora Nechensoln fregia bunyols milanesos. La resplendor era tan feble, que amb prou feines permetia veure les xuclades i feréstegues galtes de Halibieff i la gran paella plena de pasta. Halibieff girà un bunyol amb aire de tristesa i mormolà:

—Estic acabat... Aquesta presó de Kursk... Quan surtin els de la nostra fornada ja no quedarà de mi res més que la barba, i encara aquesta sota terra.

L'esquifit Nechensoln rodolà cap a la porta com una pilota; l'obrí, la tancà, tornà a obrir-la i la tancà de nou. Després de calmar-se una mica, xiuxiuejà:

—Aquí hi ha l'inspector i una de les noies espies de la Cèl·lula del Refugi Municipal. Per què he de parlar de Kursk, si ja he estat tancat almenys quatre cops, no a Kursk, sinó a altres presons? Vaig a mostrar-vos *Les Notícies*. On és el vostre Kursk, volem dir-m'ho? Quina importància té Kursk? En canvi, escolteu això: «Per ordre de la Comissió Extraordinària Panrusa (exactament igual com jo vareig ésser tractat): número u, Ivan Iboulhoff, oficial de la guàrdia blanca; número sis, Moisés Spitz, per especulació il·legal; número dinou, Adolf Bluhm, per relacions amb els monàrquics.» Sabeu quants números hi ha? Justos, vuitanta-quatre. Això empetiteix Kursk.

No aconseguireu esverar-me amb aquestes coses, vell amic. Jo no sóc d'aquests. Seria millor que em llegissiu les noves del front.

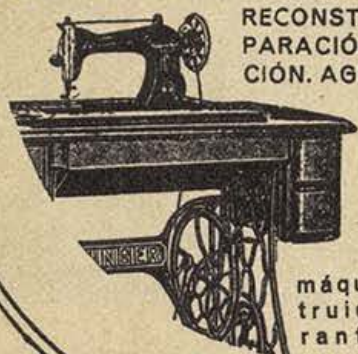

—Del front? De quin front? Qui es preocupa del front? Lloat sia Déu, a vós no us han cridat per anar-hi, oi que no? Voleu noves? Aci en teniu una que us interessa. Amb la tarja número quaranta-set poden aconseguir mitja lliura de grassa vegetal. Això per una banda. Un quart de quilo de pa. Això per una altra. Una lliura d'arròs. I res més. Ja es veu de lluny que la cosa no és per entusiasmar.

—Oh! Deixeu-vos del vostre llenguatge bolxevic. Jo sóc Halibieff, i no venc els meus principis per una lliura d'arròs. De passada podrien

AVIÑÓ, 30
(Frente al Bolsin) Tel. 24381
MAQUINAS DE COSER
DE TODAS CLASES Y MARCAS
LUIS ESTIL-LES SOLÉ

RECONSTRUCCIÓN, RE-
PARACIÓN, RESTAURA-
CIÓN. AGUJAS Y PIEZAS
DE TODAS
CLASES

Sección espe-
cial para liqui-
daciones de
máquinas recons-
truidas, ga-
rantizadas

Gran Concurs de COMPANYYA

COMPANYA organitza un grandios CONCURS permanent per a premiar el millor escrit original d'una dona, segons les següents bases:

- 1.ª L'assumpte del conte es desenvoluparà en l'actual ambient de guerra i revolució.
- 2.ª L'autor haurà d'ésser una dona.
- 3.ª Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió màxima de sis quartilles escrites a màquina.
- 4.ª El conte premiat serà publicat a COMPANYYA.
- 5.ª El premi consistirà en cent pessetes en metàl·lic. Tots els contes que, encara que no siguin premiats, es publiquin a COMPANYYA, seran pagats al preu de cinquanta pessetes.
- 6.ª Els contes hauran de presentar-se a la redacció de COMPANYYA, passeig de Pi i Margall, número 64, acompanyats d'un plec clos, amb el nom del conte i un lema o pseudònim escrit al damunt, el qual haurà de contenir el nom i l'adreça de l'autora. El jurat, els noms del qual seran donats a conèixer aviat, es reunirà cada dissabte per a dictar veredictes.

NOTA. — Pròximament donarem a conèixer el resultat del Concurs de Novel·les de COMPANYYA, el termini del qual fou ampliat fins el 31 de desembre.

D'ençà d'aquest número,
COMPANYA sortirà cada dissabte.
COMPREU EL NÚMERO DEDICAT AL NEN
Sortirà el proper dissabte

trobar-me un mos de qualsevol cosa? No he menjat res d'ençà que m'alliberaren. És com per sol·licitar que a un hom el tornin a ficar a la presó.

—Un mos? Us atreviu a dir això, a Moscou, a l'any mil nou-cents dinou?—

No obstant, Nechensohn s'alça. L'amistat és una gran cosa. Havien transcorregut ja molts anys d'ençà que Stepan Feodorovitch Istomin, en entrar a veure's a la petita oficina del carreró de Cherkesoof on estava instal·lat el Banc Halibieff i Nechensohn, havia trobat Nechensohn esgargamellant-se per tal de convèncer una vella asmàtica que comprés algunes accions d'una mina anomenada Everse, de la que ningú no havia sentit parlar mai, mentre Halibieff, crispant nerviosament els dits, afegia amb veu de baix profund:

—És l'empresa més prometedora del món. Us dono la meua paraula que produeix el vint-i-vuit per cent.—

Des d'aleshores, Istomin els havia motejat «Càstor i Pòlux». Una frase ocurrent pot ésser, a voltes, una frase oportuna.

Istomin observà un silenci diplomàtic respecte l'incident quan sabé que la vella asmàtica i la llegendària mina havien desaparegut per a sempre, com moltes d'altres coses. S'havien conegut al Club dels Caçadors, on Halibieff bevia conyac dels tres estels a la memòria dels morts, mentre l'abstemi Nechensohn l'esguardava amorosament. Al vestibul, havia estat el propi Nechensohn, en lloc del porter, qui havia introduït els braços de Halibieff dins les mànigues del seu abric.

Les mans fines, tívants i nervioses de Halibieff formaven un contrast notable amb les de Nechensohn, els dits rodanxons del qual s'assemblaven a fartes sangoneres que només trobaven benaurança xuclant diner. Ells dos contrastaven en tot, però aquesta mateixa disparitat no feia sinó augmentar la tendresa d'una devoció íntima, que rares vegades hom troba en els nostres temps.

El capital únic del banc havia estat l'astut cervell de Nechensohn i la decisió de Halibieff. Certament, Nechensohn podia inventar projectes com ningú, però s'espaordia de les seves propies invencions. Halibieff l'animava, per les puntes esponeroses del seu bigoti, pel seu origen aristocrata, per la seva veu, per les amistoses relacions amb la policia, en fi, per totes aquestes característiques que distingeixen el veritable fill de Moscou.

I Nechensohn? Bah! A dir veritat, Nechensohn no havia aconseguit tan sols l'autorització legal per a viure a Moscou. Per si sol, jamai no hauria gosat aixecar la veu. Però els dos junts havien fet marxar llur banc i, darrera les parets de cristall, el brillant cervell de Nechen-

sohn, ocult sota llurs olioses grenyes, trobà terreny favorable per a desenrotllar iniciatives. Per què parlaven de «capital» els envejosos? No hi feia cap falta. El que sí feia falta eren velles senyores asmàtiques. Vaja! Fins i tot aquell acabalat pillastre de Poliana havia caigut en llurs trampes i havia treballat per la glòria de llur banc, en comptes de restaurar l'església parroquial. I un any després s'havia mort d'atacs cardíacs, malgrat d'haver-se administrat nombrosos calmants.

En el transcurs de la guerra, Nechensohn, com obeint a la veu de la inspiració, digué: «Lei!» (1). I amb Romania no en sortiren perjudicats. En el seu club, Halibieff, que era amic dels jocs de paraules, acostumava dir: «El lei és llei per a mi.»

Tot això durà fins al mes d'octubre del 1917. Aleshores sobrevingué l'espectacle ja conegut de la ruïna, i quan les daurades lletres que deien «Banc», a l'entrada de l'establiment, foren cobertes per un full de paper arrencat d'un llibre copiador, en el que figurava la menyspreable paraula de «Casa-bressol», totes les persones respectables, entre les quals es comptaven, naturalment, els nostres amics, cregueren arribada la seva fi.

Veritat és que Nechensohn tractà de comprar moneda estrangera a senyores d'edat avançada; però ho féu sense convicció ni entusiasme, i, posats a dir-ho, amb no pas gaire traça. La situació tan sols pogué salvar-se gràcies a que la seva poc imaginativa muller es dedicà al tràfec de l'alcohol. Halibieff fou enviat a la presó Boutirka, on semblava que havia de fer llarga estada i on no es trobava pas gaire incòmode. Estigué reclus un any, en el curs del qual es distragué jugant a cartes amb un anarquista de cabell rissat. En una de les inaudites ocasions en què foren interrogats per un magistrat els dos amics pogueren demostrar-se que no s'havien oblidat l'un de l'altre, malgrat que els haguessin separat el destí. Halibieff declarà nerviosament (tot ho feia amb nerviositat) que Nechensohn era romanès, potser agent de Romania i tot, puix del contrari tot l'episodi dels leis era inexplicable.

Nechensohn començà per anomenar a Halibieff tros de murri (li demostrà la seva amistat anomenant-lo tant sols «tros de») i després emprà l'expressió, aleshores corrent, de «feudal», que volia dir simpatitzant amb l'antic règim.

Amb tot, el magistrat no es prengué la molèstia d'anotar llurs declaracions, i poc després determinà que més valia alliberar-los per a què deixessin el lloc a d'altres. Hi ha magistrats així.

D'aquesta manera tornaren a trobar-se. Els dos amics s'abraçaren. I què té de particular que Pòlux no es pogués negar a la petició de Càstor?

De sota un munt de roba bruta va extreure dos llonguets. Semblava que el banquet no anava a donar més de si, però, sense reparar en la intimitat de l'amagatall, l'eixerit Halibieff enfonsà destrament la mà en un pilot de camises i peces per l'estil i enarborà ent l'aire l'amolla de l'aiguardent. Halibieff s'empassà una copa darrera l'altra. Nechen-

(1) Lei: moneda romanesa que equival a una pesseta.

Llar i Modes

PARLEM DE CUINA?

US espanten les contrarietats domèstiques i les dificultats naturals de la guerra? No ho crec. Totes vosaltres sabeu que, afortunadament, a l'Espanya nostra és molt fàcil fer plats sans i suculents i que l'enginy de la dona suplirà el que no passa d'ésser, per fortuna, més que deficiències solucionables. Els metges s'han ocupat durant llarg temps de l'equivalència en vitamines, calories, grasses, sucres, sals, etcètera, dels diversos aliments. Molts prejudicis dietètics s'han destruït, i les persones que creien que sols podrien viure alimentant-se segons els clàssics canons — lleit, ous, carn i peix — es troben a vegades sorpreses quan veuen que per a un tractament d'anèmia se'ls recomanen tomàtacs, suc de taronja, pastanagues i nous, amb preferència a aquells bistecs de llom amb els quals solucionaven el conflicte les nostres mares. El primer que cal, per a realitzar conscientment un règim alimentós adequat, és saber les calories que consumeix cadascú segons el resultat del respectiu metabolisme.

Avui dia no es pot menjar sols per un plaer al nostre paladar. En altres petits articles de cuina us donarem alguns consells i algunes receptes per aquests temps de guerra que ens sotmeten a naturals restriccions.

COMPANYA, en la seva nova pàgina de la dona, sabrà posar-se en això, com en tot, a l'ordre del dia.

PREGUNTES I RESPOSTES

LEONOR G.: S'ACABARÀ LA GUERRA L'ANY 1938? — És impossible de preveure. S'acabarà quan haurem foragitat de la nostra terra l'últim feixista.

LA CASADA ENAMORADA D'UN ALTRE. — Si el teu company és al front, l'has de portar amb ell amb tota consideració i respecte. I sacrificant-ho tot per ell, ja que també ell ofereix cada dia la seva vida per tu i per tots nosaltres.

M. XIRAU: HE DE POSAR-LI JOGUINES AL MEU NEN EL DIA 6 DE GENÈR? — Sí, però sense enganyar-lo amb les velles fantasies dels nostres avis. Que sàpiga que ets tu o que és el Govern qui li fa present de les joguines. Penses, potser, que no li agradarà més així?

G. LAPORTA: NECESSITO TREBALL, PERO NO SÉ DE QUÈ NI COM APRENDRE'N. — Molt senzill. Passa per l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona al Treball i allà t'orientaran.

ORION

En aquesta secció resoldrem tots aquells petits dubtes que ens siguin consultats per les nostres lectores. Poden fer-se les preguntes amb un pseudònim.

MODA NOVA PER A LA DONA NOVA

Orientacions per al present

UN nou traç en la vida de la dona ha de correspondre exactament a una nova línia de la moda. Sol ocórrer en la història del vestit femení que es produeixen contradiccions aparents entre l'estil que el presideix i el que podia esperar-se de la marxa i de les exigències dels esdeveniments. Durant els últims temps de la revolució francesa, en ple Brumari i Nivós, les dones sortien pels carrers de París, emparades per les boires, vestides amb robes finíssimes de nimfa grega. Naturalment que això era degut a què l'esperit d'aquella revolució estava calcat sobre els grans motlles clàssics.

Actualment, per cert, regna el bon sentit entre nosaltres; la dona ha de vestir-se segons el lloc que ocupa en la nova societat que estem forjant amb l'heroisme i l'entusiasme. La dona treballa, participa activament en la vida política i social, va omplint els buits que l'home — el soldat triomfador de la República — deixa a la reraguarda. La moda és un reflexe d'aquest entusiasme i, sense perdre l'estètica ni l'elegància, es converteix una vegada més en document històric vivent que les cròniques futures registraran quan vulguin crear l'atmosfera en què han transcorregut aquests dies de la nostra gesta, la gesta immortal.

COMPANYA es col·loca a l'avantguarda d'aquest nou esperit de la moda i us ofereix avui un model original i exclusiu que no és la còpia servil de la moda estrangera, sinó que, dintre les línies generals de l'elegància mundial, intenta traduir el perfil de l'instant fugitiu i etern. Va cobert amb un abric de llana «bouclée» llisa. Pot fer-se de diferents tons, i queda sempre amb bona combinació, ja sigui beige i marró o bé dos tons de verd o gris.

Heus ací una cosa ben fàcil de fer fins i tot per les menys traçades. Es tracta d'un davantal molt útil per a conservar el vostre vestit net, el mateix per casa com per l'oficina. L'esquema us ensenya la manera de tallar-lo i d'ajuntar els trossos. Un cordó del mateix color tanca el coll i un altre serveix de cinyell. Aquest model queda molt bonic si es fa amb un teixit de coló estampat. Demés, té l'avantatge que es pot rentar i planxar en un moment. Un metre de roba és suficient per a fer-lo, i es pot aprofitar algun retall dels que es troben a bon preu en qualsevol magatzem.

H E M D ' É S S E R F O R T E S I B E L L E S

EL concepte de la bellesa femenina canvia amb les èpoques. Si es compara una Afrodita de Praxitel·les amb una Eva de Cranach sembla que l'estètica hagi donat una volta completa i que ni l'un ni l'altre tenien la menor idea de l'estètica femenina, ja que si s'admet la bellesa de l'Eva flamenca s'ha de descartar la possibilitat de què fos igualment bella l'Afrodita clàssica. Als nostres temps i sense haver de recórrer a exemples tan il·lustres, quantes tortures no hauran sofert les dòcils seguidors dels canons cinematogràfics, en qüestió de bellesa? Quan totes les nostres noies estaven decidides a aprimar-se fins a la transparència i quan moltes d'elles ho havien aconseguit i podien lluir unes caderes de relleus ossos i uns pòmuls sortints dignes d'ésser envejats per Marlene Dietrich, resulta que els «talkies» comencen a reproduir bel·leses d'una certa opulència de formes. «Sembla que estan més plenes» deien les espectadores, preocupades, palpant amb angoixa els braços flacs, les cames esquelètiques i àdhuc el relleu de la calavera massa visible sota la pell del rostre. Era veritat. Estaven més plenes. Després de tants i tants sacrificis per assemblar-se amb les dones del cinema, resulta que les «stars» renunciaven de ple a la tuberculosi i tornaven a mostrar-se amb formes saludables. S'havia de començar de nou, doncs, a reformar el tipus, a crear la nova silueta. No cal dir que si totes les èpoques de la vida han tingut, degut a misteriosos corrents de contagi, processos semblants de deformacions i modificacions del tipus, ara som nosaltres, les dones eminentment pràctiques, sense les cabòries que segles i segles embolcallaren els cervells de moltes altres, les que hem d'interessar-nos per l'esport, com el forjador de la bellesa. L'activitat sana i ben disciplinada ha de donar el tipus femení ideal, flexible, àgil, d'elegància espontània de moviments, ple de gràcia i de força, sense perdre per res el seu feminisme essencial, que no consisteix precisament en ésser trivial, com alguns creuen, sinó en un bell sentit afirmatiu i sà.

El tocador ajuda molt a l'embelliment del rostre femení, sempre que no deformi els seus trets, que el convertiren en una horrible careta, artificial i immòbil. Des d'aquestes pàgines us donarem consells per al maquillatge i la higiene, consells sensats i lògics, que ajudin a trobar el tipus femení veritablement bell, sense esborrar-ne per res l'expressió personal pròpia de cadascú i que no resulti la dona «standard» de les quals els carrers i els passeigs se'n veien envaïts en monòtones desfílades. El maquillatge és un art, però per a obtenir-se resultats d'èxit cal que estigui d'acord amb el sentit comú i la higiene.

Cants de lluita i llibertat

Aquelles insípides revistes femenines prostituïen la sublimitat de la música publicant en llurs pàgines «tangos» empalagosos i altres peces de ball carinclones...

Nosaltres, amb el propòsit ferm de caminar per noves ruttes i contribuir a la formació d'un esperit comú sà i pur, també dedicarem a la música el culte que es mereix. Nosaltres la respectem massa per a secundar llurs caricatures i oblidar el que és la música en realitat: el sentir d'un poble, d'una època; la vibració de molts cors que bateguen a l'ensems...

Inaugurem en aquest número la secció de cants revolucionaris.

I és «Els Segadors», himne nacional de Catalunya, el que ocupa el lloc primer i d'honor... «Els Segadors» han fet llur camí victoriós a través dels segles. Els cantaren per primera vegada els camperols catalans de la meitat del segle XVIIe en la lluita d'independència sostinguda contra els exèrcits de Castella del Comte-Duc d'Olivares, durant el regnat de Felip IV... I simbolitzen encara avui, després de tres centúries transcorregudes, l'ànsia indòmita d'un poble que vol ésser lliure i feliç.

Els SEGADORS.

ELS SEGADORS

Ample i majestuós (♩ = 60)

Ca - ta - le - nya, tri - om - fant, tor - na -
ho - ra, se - ga - dors! A - ra és
mo - li l'e - ne - mic en ve -

f sostenint

rà a ser ri - coi ple - nal En - dar - re - tau - ques - ta
ho - ra d'es - ta - ler - tal Per quan vinguin al - tre
lent la nostra en - se - nya: com fem cau - res - pi - guen

gent tan u - fa - nai tan su - per - bal Boncop de
uny es - mo - lem ben bé les ei - nes! Boncop de
d'or quan con - vé se - guem ca - de - nes! Boncop de

1^a i 2ª vegada
falç! Boncop de falç quan vulguin moure bre - ga! Boncop de
falç! Boncop de falç sielblatens vo - len pen - dre! Boncop de
falç! Boncop de falç, de - fensors de la

3ª vegada
falç! A raó ter - ral Boncop de falç!
falç! Que tre -

Núm. 14, 29-I-1938

Companya

SETMANARI DE LA DONA

Any II N.º 14
29 de gener del 1938

30
cèntims

Els juguen. Però l'atenció amb què disposen les peces no us fa pensar en un treball de càlcul o d'invenció que potser realitzaran quan seran grans?

Mares, companyes nostres! La guerra que ha de derrotar el feixisme ens imposa ara moltes privacions. Lluitem ara contra totes les dificultats, perquè més enllà s'obri un esdevenidor feliç per als nostres fills!

HIMNE DELS PIONERS

Lletra: Joaquim Torra
Música: Vicenç Pericàs

A VUI que dediquem la nostra revista als infants no podem deixar de publicar llur cant, l'Himne dels Pioners. Com és sabut, existeix un himne internacional per als pioners, però nosaltres preferim donar a conèixer el cant fet exclusivament per als infants catalans en els actuals moments.

Esperem que, després del congrés de totes les organitzacions infantils que tindrà lloc a Barcelona d'aquí dos o tres mesos, aquest himne adquirirà la deguda popularitat. L'objectiu d'aquest congrés és arribar a una unificació de totes les entitats que apleguen els infants: pioners, boy-scouts, minyons de muntanya, exploradors, etcètera, per a constituir una gran federació infantil. Si, com és de suposar, s'aconsegueix la unificació, hom donarà als infants que s'hi apleguin el bonic nom d'Esclats, nom que evocarà sempre el moment primaveral en què es realitzà aquesta gran abraçada infantil.

Aquest himne, doncs, que ara anomenem dels Pioners, haurà d'anomenar-se dintre de breu temps l'Himne dels Esclats. Esperem que tindrà la fortuna d'altres himnes immortals que, per haver nascut en un moment decisiu, constitueixen la vibració espiritual de nombroses generacions.

SVIATOGOR UN CONTE DE LLEÓ TOLSTOI

Sviatogor travessava el pla dalt del seu cavall i no trobava persona vivent. Sviatogor se'n lamentava.

—Amb qui provaré la meua bravura gegantina?— es deia l'heroi.

Ell se sentia córrer per les venes una força formidable, i impulsat per ella, com si es tractés d'un pes molt poderós, Sviatogor pronuncià aquestes paraules d'orgull:

—Amb la meua força, força de gegant, si trobés un punt on recolzar-me mouria tota la terra.—

Tot just acabava de dir això, quan va veure en la llunyania un home, amb un sac a coll, que caminava pel pla.

Sviatogor s'adreçà vers aquell home, al trot del seu cavall, inol'aconseguia.

—Eh! Bon home, escolta! Espera't una mica!

L'home, en sentir el crit, es descarregà el sac i s'esperà.

Sviatogor, muntat al seu cavall, es parà al peu del sac i amb la punta del seu bastó provà de moure'l. Però el sac no es bellugà. Llavors el forçut, des del seu cavall, colpejà el sac amb la mà. Tampoc aquesta vegada reeixí. L'agafà i provà d'apropar-se'l. Feina inútil. Qualsevol hauria dit que el sac estava ple de plom.

Llavors el gegant baixà del cavall, prengué el sac amb les dues mans i, posant en això tota la força que tenia, sols aconseguí aixecar-lo un través de dit.

Però tant i tant devia pesar que Sviatogor no va poder sostenir més el sac i li caigué a terra. El tità es quedà ensorrat fins a genolls.

Llavors, veient-se vençut, amb veu potent exclamà:

—Digues-me la veritat, desconegut. De què està ple aquest sac?

—El seu pes és de la terra productiva.—

El gegant, astorat, li preguntà encara:

—I tu, qui ets i com et dius?

—Jo sóc Mikula, el camperol. Mikula Selianovich, l'home que estima la terra productiva.

Gran Concurs de COMPANYYA

COMPANYA organitza un grandíols CONCURS permanent per a premiar el millor conte original d'una dona, segons les següents bases:

- 1.ª L'assumpte del conte es desenvoluparà en l'actual ambient de guerra i revolució.
- 2.ª L'autor haurà d'ésser una dona.
- 3.ª Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió màxima de sis quartilles escrites a màquina.
- 4.ª El conte premiat serà publicat a COMPANYYA.
- 5.ª El premi consistirà en cent pessetes en metàl·lic. Tots els contes que, encara que no siguin premiats, es publicuin a COMPANYYA, seran pagats al peu de cinquanta pessetes.
- 6.ª Els contes hauran de presentar-se a la redacció de COMPANYYA, passeig de Pi i Margall, número 64, acompanyats d'un plec clos, amb el nom del conte i un lema o pseudònim escrit al damunt, el qual haurà de contenir el nom i l'adreça de l'autora. El jurat, els noms del qual seran donats a conèixer aviat, es reunirà cada dissabte per a dictar veredictes.

NOTA.—En el número pròxim donarem a conèixer el nom de les persones que constituïran el jurat.

El que fa la República pels infants

FA poc que ha transcorregut la Setmana de l'Infant creada per decret del Ministeri de la Governació de l'11 de desembre de l'any passat. Tota una setmana, en la qual organismes oficials, entitats, empreses i tots els ciutadans han dedicat llurs activitats en organitzar actes i festivals per a esplai dels menuts, i qui més qui menys ha fet veritables esforços per tal que llurs carones s'enriressin en veure el munt de joguines que els estaven destinades.

Passada aquesta setmana d'homenatge a la mainada, volem recordar, des d'aquestes pàgines dedicades a la dona, una labor constant i meritíssima que s'està portant a cap a casa nostra.

No oblidem que aquest any hi ha més infants amb nosaltres, ja que tenim els petits evacuats.

Els Governos de la República i de la Generalitat presten una gran atenció, en mig de les lluites i greus problemes de la guerra i de la reraguarda, a aquest aspecte de tan gran transcendència com és la cura que mereixen els infants, i és al redós dels nostres Governos de Front Popular que ha nascut una sèrie d'institucions de defensa i protecció dels infants, homes de demà que han de consolidar l'obra que avui defensen llurs pares i mares.

Aquesta obra de protecció a la nostra infància ve sintetitzada en una institució admirable: AJUT INFANTIL DE RERAGUARDA, la qual, en un any, ha creat arreu de Catalunya dues guarderies, seixanta-una residències, dues granges escolars, una escola sanatori i dos campaments, amb un total de tres-mil quatre-cents infants acollits.

No farem cap comentari, perquè qualsevol que fos resultaria pàl·lid si ens proposéssim de fer l'elogi d'aquesta obra que és obra de tots els ciutadans antifeixistes per l'escalf que ha trobat, però sí que volem dir que l'obra d'AJUT INFANTIL DE RERAGUARDA va prenent de dia en dia més amplitud, que és en gran quantitat el nombre d'unitats que s'estan habilitant i que, per tant, el nombre d'infants que es poden acollir va essent cada dia més gran.

Mencionarem també que l'Ajuntament de Barcelona, juntament amb els Governos de la Generalitat i de la República, estudien un vastíssim pla de creació de cantines escolars on els infants trobaran l'alimentació adequada i es veuran així lliures de les privacions que fatalment ens porta la guerra i dels perills que per a ells representen. I llurs mares, lliures del neguit que el nodriment dels infants els ocasiona en temps de penúria, podran incorporar-se plenament, absolutament, a les activitats necessàries per a ajudar a vèncer ràpidament el feixisme. I amb això, al mateix temps que assegurar la producció indispensable a casa nostra alleugerint a les mares de les preocupacions que senten per llurs filllets, de fet treballen per l'emancipació de la dona i per la seva incorporació a totes les branques de l'economia social i de la indústria, perquè s'integri plenament a la vida social i política i entrem a la realització de les consignes contingudes en la «Declaració dels Drets de l'Infant», declaració aprovada a Ginebra l'any 1932, incorporada a la Constitució de la República Espanyola i la qual fins ara no ha entrat en ple desenvolupament.

No podem posar fi a aquest comentari sense fer ressaltar que per a la protecció de la nostra infància tenim, sobretot, les conclusions del Primer Congrés Nacional de la Dona, conclusions que ha fet seves i porta a la realitat la Unió de Dones de Catalunya, entitat nascuda d'aquest Primer Congrés Nacional i en la qual hi ha totes les dones antifeixistes de Catalunya, de totes les organitzacions polítiques i sindicals.

Algunes d'aquestes conclusions van encaminades únicament i exclusiva a la protecció de l'infant. Es propugna per assegurar els queviures, especialment en els temps anormals que estem travessant, a les mares que estan en període d'al·lactament i a tota la infància; per la creació de guarderies, sanatoris i escoles per a tots els nens de les dones que s'incorporin al treball. I hem de remarcar aquí la primera consigna llançada per la Unió de Dones de Catalunya: «Pel 8 de març, Jornada Internacional de la Dona, una guarderia a cada comarca», consigna que s'està realitzant ja, ço que fa que tinguem la certesa de què serà una magnífica realitat el que el dia 8 de març hi hagi trenta-vuit guarderies de nova creació.

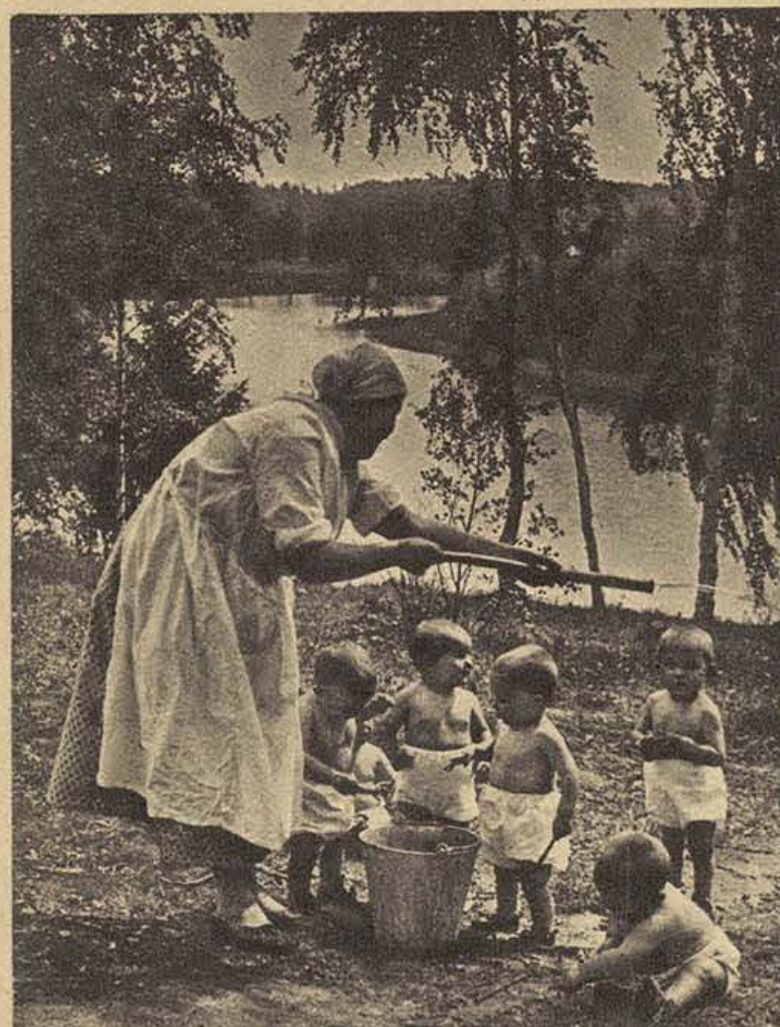
Molt s'ha fet en el nostre país, d'ençà de l'aixecament feixista, en aquest aspecte d'assistència als infants, però s'ha de fer molt més encara. Tots els ciutadans tenim una greu responsabilitat damunt nostre i hem de treballar perquè tots els nostres infants, tal com diu la declaració de Ginebra, siguin posats en condicions de desenrotllar-se d'una manera normal, materialment i espiritual, perquè siguin protegits i educats en el sentiment de llurs millors qualitats, que han d'ésser posades al servei de llurs germans, i hem de fer que l'infant sigui el primer a rebre socors en totes les èpoques.

M.ª DOLORS LASALLE

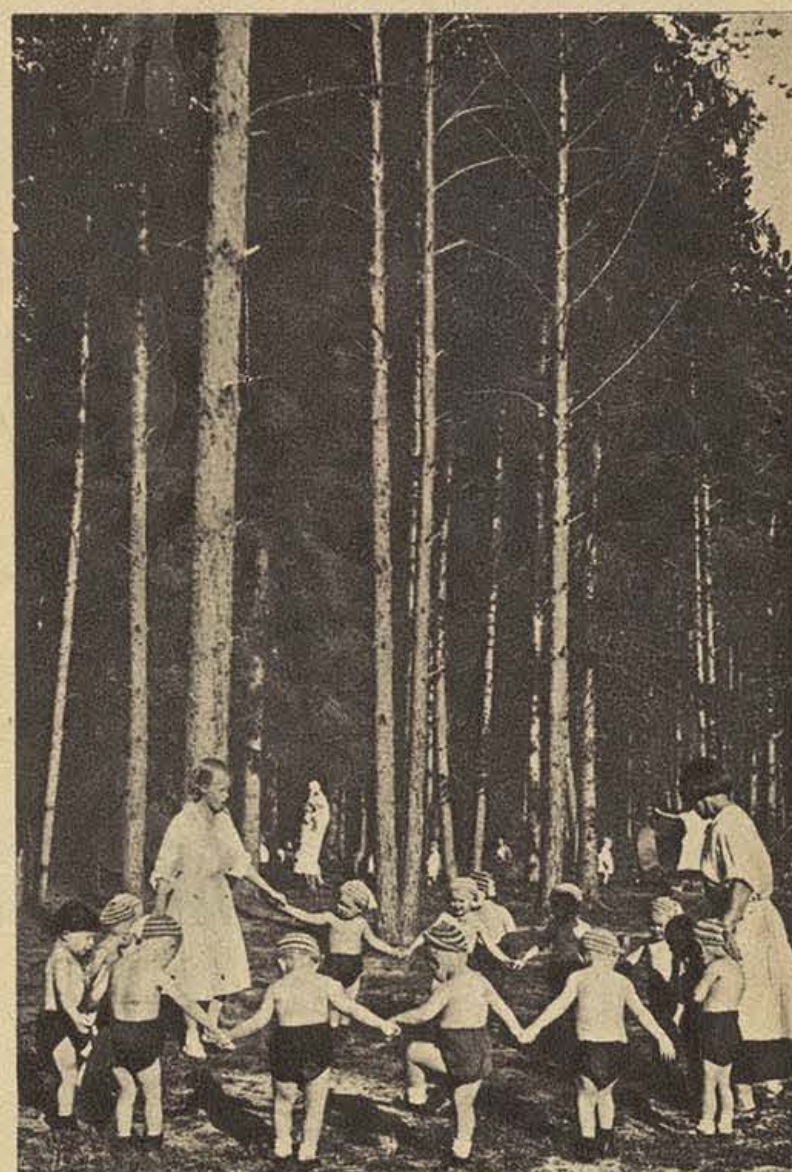
EL NEN A L'AIRE LLIURE

Cal construir, cal treballar. La sorra d'avui serà el ciment o el ferro de demà. L'obra però, serà el resultat del treball alegre i sò.

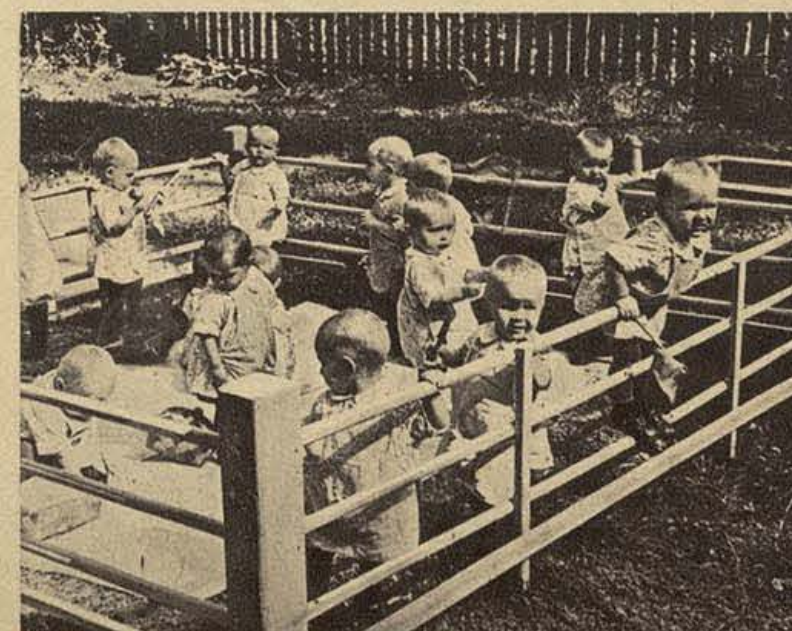

L'hora de la higiene en una residència infantil model.

INFANTS al sol. Els recordeu? Són aquells mateixos que vèiem, amb pena, jugar pels carrers dels suburbis, que sorpreníem atemoritzats com s'enfilaven darrera el tramvia. Són aquells que, deixats de tota protecció, sense un lloc de refugi, anaven com petits vagabunds, com gossos de camí, aprenent tots els vicis del carrer. Són els mateixos que anaven a parar al banquet inhospitalari del Tribunal de Menors, entrenats ja en la delinqüència.

La dansa és harmonia i és coordinació. El nen que balla amb altres uneix amb ells el seu esforç rítmic i s'integra a la tasca comuna — que demà serà el treball—. La coincidència del seu gest, del seu ritme, de la seva voluntat, serveix per a adaptar-lo a la comunitat. La dansa és un element magnífic d'educació que infon al nen el sentit de col·laboració en la vida i en la societat.

Mentre el pare lluita al front i la mare treballa a la fàbrica, el nen creix feliç al redós de les institucions infantils de la República i de la Generalitat.

Són aquests aquells infants que les societats burgeses condemnen a la fam, al fred i a la ignorància. Infanteses plenes de fel, tractades a cops, sobreixint d'odi i, el que és més dolorós, amb una gran covardia davant la vida. Els nens «els pobres», aquests nens que feien pudor i dels quals la senyora que baixava del cotxe davant del saló de te n'apartava la vista amb fàstic i murmurava un irònic «Pobrissons! Per què no els rentarà la seva mare?».

Sap, per què no els rentava, senyora? Perquè mentre vostè rebia la seva manicura i el seu perruquer, el seu pedicur i el modista; mentre organitzava festes mundanes i «gardens parties» de caritat, les mares d'aquests nens rentaven al riu la bugada d'altri, amb un fred espadador, després d'un esmorzar consistent en un bocí de pa sec, i quan estaven ja prou gelades

gons i els que es bevien el lleixiu. Tendre carn d'hospital, de cel·la i de prostíbul... Però no els recordeu encara? No. Com podreu reconèixer-los? Aquests són els nens d'una societat lliure que no coneix la injustícia, que no ha de crispar el puny i empassar-se les llàgrimes amb la ràbia de la seva impotència. Aquests són els veritables nens, veritables fills de l'home, amb dret a somriure. No més tragèdies, no més tristesses sobre la infància!

A la fi els nens, tots els nens, tenen dret al sol... Sembla estrany que no hagi estat sempre així, però aquesta és la realitat. Fins el mateix sol se'ls regatejava, se'ls negava a vegades, com se'ls negava l'aigua i l'aire, aquests béns que són per a tots, però que havien passat a ésser possessió d'uns quants. Els infants juguen al sol. El sol els pertany i ells el fan saltar enjogassadament entre les manetes, la petita bola penjada en cada gota d'aigua de la piscina, o bé el persegueixen ca i lla com si fossin grans pallones d'orades. El sol és seu. Això no és tot. El món, l'univers sencer és dels infants. I més encara. El que ja no és de ningú més que d'ells. Aquests nens que no posseïen res, en molt poc temps s'han convertit en els únics amos possibles d'una cosa meravellosa: l'esdevenidor. Matilde MUÑOZ

Ahí, aquells horribles camions amb què hom obligava els infants a banyar-se; avui, el rosat pur de llur nuesa infantil exposada al aire i al sol que tot ho exalta i engrandeix. La casa-bressol, la guarderia, a més de la mestressa antifeixista, ha fet el miracle. S'ha acabat la tristesa damunt el rostre dels infants!

d'hores i hores prop de l'aigua, havien d'anar encara per les cases, on seguien rentant, esgotades les forces de llurs braços febles, i després tornaven a la casa miserable, sense menjar i sense foc, on les esperaven infants abandonats i famèlics, cansats de rodar pels carrers, de recollir burilles, d'aprendre tots els secrets de l'hampa... I aquestes dones, en fi, havien de dedicar-los el poc que quedava d'aquella misèria, d'aquella fatiga i d'aquell viure desesperat... Trobaven els parracs per cosir, els catres desfets, el menjar per coure, els menuts plorant de gana... Aquests són aquells infants sense escola, sense cases-bressol, sense jardins d'infància. Aquests són aquells nens que desconeixien la infantesa, que tenien una mirada d'home que ens feia por i que de vegades es clavava en nosaltres com una acusació punyent... Són els mateixos als quals una mare desventurada, tan abandonada com ells mateixos, havia de deixar a la vigilància d'una veïna; aquells nens que per imprudències queien des d'una finestra del celobert i s'esclafaven contra les fredes lloses del pati; els que calaven foc a llurs vestits amb un llumí que trobaven sobre els fo-

Salveu, infants! Juegueu! Estigueu alegres! Us neix un món lliure de dolors i d'injustícies.

Aquests eren els infants als quals hom havia robat el somriure.

VEIEM infants feliços i els ulls s'alegren. Els nostres ulls, acostumats ara a veure infants sofrents, nens i nenes del nord d'Espanya foragitats d'allà on tenien la llar i l'escola, pares i mestres. I també aquests altres infants que suava hem vist evacuar Terol, després d'haver experimentat totes les penallures que comporta la rendició d'una ciutat i que no pogueren arribar a nosaltres, que els esperàvem amb els braços oberts, fins que el comandament faciés, inhumà i obcecada, no tingué altre remei que lliurar-se a les forces de la República. I en contrast d'això, aquests infants de la U. R. S. S., lluminosos, riallers, contents de saber-se estimats, ells, els infants, que ten bé entenen quan hom viu per ells i els estima. Ah! Però els infants russos d'ara fa vint o vint-i-cinc

Un recó del menjador d'una guarderia a Xeliabinsk. Els petits, sota els ulls omorosos i vigilants de la puericultura, han buidat àvidament el plat de sopa i ara ens miren seriosos perquè saben que els fotografien i ens volen mostrar llur rostre satisfet.

Els menuts que assisteixen a una escola dels suburbis de Leningrad es dediquen a cultivar petites plantes. En lloc de l'abecedari i dels «pals i ganxos», aquests infants aprenen en la pròpia natura i s'acostumen a manipular les coses amb traça i utilitat.

A la casa-bressol de la fàbrica d'automòbils Molotov, de Gorki, viuen tranquil·lament i amb tota llibertat. Els menuts no tenen altre treball que el d'escollir les joguines.

anys no vivien tan bé. El govern tsarista intervenia aleshores a la guerra europea i no li interessava la infància. Abans de la guerra, però, tampoc no se'n preocupava, perquè per als rics ja hi havia les escoles de nois i noies nobles i per als fills dels obrers no calia ni educació ni benestar. Després vingué el temes dur i gloriós de la revolució i la guerra contra els exèrcits invasors. Tampoc llavors, mentre duraven les lluites, no podia millorar la sort dels infants, en cara que des del darrer ciutadà fins als més alts dirigents hom no deixava

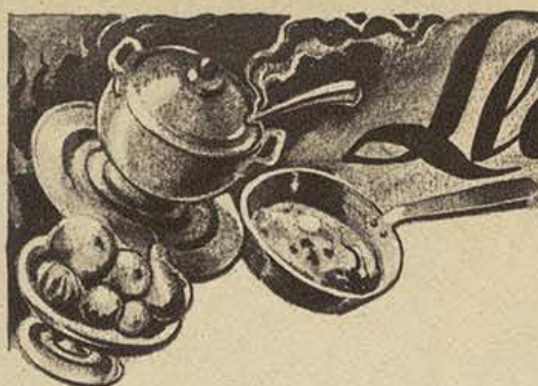
de pensar-hi. I finalment, amb la victòria del poble rus sobre la reacció, comença l'etapa de la reconstrucció total, i en ella una de les primeres preocupacions fou la d'impulsar la creació d'institucions que protegissin l'infant i la mare.

L'aviatà Unió Soviètica és el país model en aquest sentit. El programa, en un principi, fou aquest: sacrifici, intensificació del treball, per tal d'aconseguir un nivell progressiu de benestar per a tot hom. Però aquells que primerament se'n havien de beneficiar eren els infants. Des d'un començament no solament a ells no els mancà res, sinó que hom

Aquest petit asiàtic de la regió de Kustanai no s'imagina mai els sofriments dels seus germanets xinesos, ell que mena una existència feliça, lluny de les granades i de les bombes japoneses.

Quatre o cinc anys. Són alumnes d'un parvulari de Jarkov, a Ucraïna. Al país dels plans quinquennals hom no oblidà l'art, i una de les primeres tasques pedagògiques és la iniciació musical.

Alimentació suplementària del nen

EN els casos en què l'alimentació que s'ha de donar al nen resulti insuficient, l'escassetat de la llet pot solventar-se per mitjà de suc de fruita fresca. Els biberons de suc de tomàter cru, de raïm o de taronja ja fa molts anys que s'usen a l'Amèrica per a combatre el raquitisme i l'avitaminosis. Són un complement indispensable quan l'alletament artificial és a càrrec de llet condensada o maternitzada en pols. Per als nens més grandets s'usa amb èxit, durant el deslletament, la farina d'arròs o de blat de moro feta com un puré, on es tira oli fregit en el que s'hagin torrat uns quants grans d'all, ja que l'all és un gran preventiu dels trastorns intestinals dels infants. Un parell de plats d'aquestes farinetes al dia poden anar rebaixant de mica en mica la dosi de llet que donàvem al nen. Les melmelades de pera, poma i pruna són també elements ben nutritius de gran valor, sempre que es tingui la certesa de què estan fetes amb sucre de primera qualitat. Els purés de sèmola, patata, pastanaga, així com els brous fets d'un grapat de llenties, mongetes, arròs i cigrons, tot ben cuit, són excel·lents per als nens de més de dos anys. De fruita fresca se n'hi donarà abundantment, curant, però, que estigui al punt de maduresa.

Consells d'higiene infantil

NO heu d'escatimar sacrificis per tal que el nen vagi net.

Un nen no pot dir-se que vagi polit pel sol fet que se l'hagi banyat una vegada al dia i se l'hagi mudat també un cop al dia. Per tal que vagi veritablement net és necessari que se li mudin sovint les calcetes, totes les vegades... que sigui necessari, i procurar que les natges i les cames es rentin sovint amb aigua tèbia i, després d'eixugar-les bé, empsar-les amb pols de talc — però mai amb fècula —. És un costum molt dolent fer assecat les calcetes «perquè puguin tornar a servir». Per tal que la netedat de l'infant sigui completa és necessari que se li renti la boca cada vegada que se li dongui el pit, o quan vagi a menjar si ja està desmammat. La supressió total de la «pipa» entra de ple en el capítol de la higiene infantil. La «pipa» recull tots els microbis de les mans, de terra, dels mobles, de les robes... Les mans del menut han d'ésser escrupolosament netes i les ungles ben retallades i fregades amb aigua oxigenada. Heu de tenir present que acostuma a posar-se el dit a la boca! No deixeu al seu abast res que pugui posar-se a la boca i menys cèntims i altres objectes metàl·lics. Tots els estris en què s'hi faci el menjar del nen sols es faran servir per a això i es tindrà cura de rentar-los amb sabó propi i de repassar-los amb aigua bullida. Després, guardar-los en un armari ben net, si és possible esmaltat a l'estuc, o alguna cosa semblant. S'ha de tenir en compte que el sabó, l'esponja i la tovallola del nen han de servir exclusivament per a ell. És amb tot això i encara amb algunes coses més que aconseguirem que l'infant vagi ben acurat.

Tota dona catalana ha de conèixer el programa de la Unió de Dones de Catalunya. En el proper número de COMPANYYA llegiu importants declaracions de la seva presidenta, Maria Dolors Bargalló.

Llar i Modes

Labors pràctiques per als vostres fills

Una armilla sense mànigues ben confortable

MATERIALS. — Tres cabdells de 50 grams de llana blau marí o beige. Agulles de 3 mil·límetres per al cos i de 2 1/2 per a les gomes.

Punt acanalat de 2 i 2, girant cada vuit passades. A la novena es fan els dos punts del dret sobre els del revés; es segueix així vuit passades més i es torna a començar.

Execució. — *Esquena:* Amb les agulles de 2 1/2 mil·límetres s'agafen cent punts, fent canals de

2 i 2, amb una amplada de 6 centímetres. Llavors es comença la canal en sentit contrari amb les agulles de 3 mil·límetres, fent els punts del dret sobre els del revés. Augmenteu cada dos centímetres i mig un punt a cada costat, i resultaran vuit punts d'augment. Quan si- gueu a uns 30 centímetres de la part de baix, comenceu les cises disminuint, cada vegada que comenceu la passada, dues vegades tres punts, dues vegades dos punts i dues vegades un punt. Segueixi's recte fins a la musculera, que serà més o menys a uns 45 centímetres de la part de baix. Les musculeres es tanquen en tres vegades i el coll en una sola.

Davant. — S'agafen també cent punts amb les agulles del 2 1/2. Es fan primer uns 6 centímetres de goma i es comença ja, amb les agulles del 3, a fer els punts acanalats. S'augmenta un punt a cada costat cada 2 1/2 centímetres, fent així uns vuit punts d'augment a cada costat. Als 30 centímetres es comença ja la cisa per a les mànigues, igual com s'ha fet per a l'esquena. Als 40 centímetres de la part de baix es fa el coll. Minvant al mig divuit punts, es deixa un costat sense fer i es continua el coll minvant tres vegades dos punts i tres vegades un punt. Segueixi's llavors recte fins a la musculera, la qual

es tanca en tres vegades, i igualment es fa per l'altre costat.

Coll. — Es torna a plegar el coll amb cinc agulles del 2 1/2, agafant noranta-sis punts acanalats de dos en dos i fent-ne uns 3 centímetres. Tanqueu. Faci's igual a cada cisa, muntant vuitanta-vuit punts.

La moda i els infants

Algunes idees pràctiques

DES de fa alguns anys la moda infantil ha fet un gran tomb, afortunadament vers un sentit de comoditat pràctica i d'higiene. Seria absurd que guarníssim un nen amb tot de penja- relles inútils, que l'obligarien a estar-se quietó perquè no se li desfessin les cintes, les llaçades i les flors, mentre uns altres infants més sortos- sos corren i salten lliurement. Actualment la moda infantil és tot senzillesa i deixa el petit cos en una ampla llibertat de moviments i dona nous encants.

Dels vestidets dels nens d'aquests models, sorpresos en ple moviment, el de l'esquerra està fet amb llana escocesa, amb pitral i coll de piqué blanc. El vestit de la nena és de fran- ella blau pastel, amb una franja beige clar. El coll i els botons són del mateix color. El de carona més seriosa porta senzillament un abric de «panyet» blau marí, amb la boina posada amb elegant deixadesa, cobrint-li apenas els rinxo- lats cabells. Tots tres models són de confecció tan senzilla, que qualsevol mare que tingui un xic de nocions de tall pot executar-los.

Correu de Companya

UNA DESESPERADA. — Tinc una jaqueta molt tacada del coll i les solapes i no em decideixo a portar-la a la tintoreria. Podríeu dir-me alguna fórmula casolana per a netejar-la jo mateixa? He provat la benzina sense resultat.

També us agrairia que em diguéssiu com ho he de fer per a planxar un vestit de vellut que està molt arrugat.

— Per a netejar la vostra jaqueta no cal que us desespereu. Agafeu aigua ben calenta, tireu- hi un raig d'amoníac, i amb un tros de tovalla- la o amb un drap gruixut fregueu fort la part bruta fins que les taques hagin desaparegut. Tingueu cura de posar un altre drap a sota de la tela, i planxeu-la una mica humida.

Quant la segona pregunta, agafeu el vestit i passeu-lo pel vapor d'aigua, per la part del revés, naturalment, i us quedarà desarrugat i bonic. Podeu fer-ho aprofitant el vapor que produeix una olla d'aigua bullint.

UNA CURIOSA. — Sóc una noia ignorant en qüestions polítiques, però m'agradaria saber per què els partits obrers es diuen marxistes. Què vol dir la paraula «marxista»?

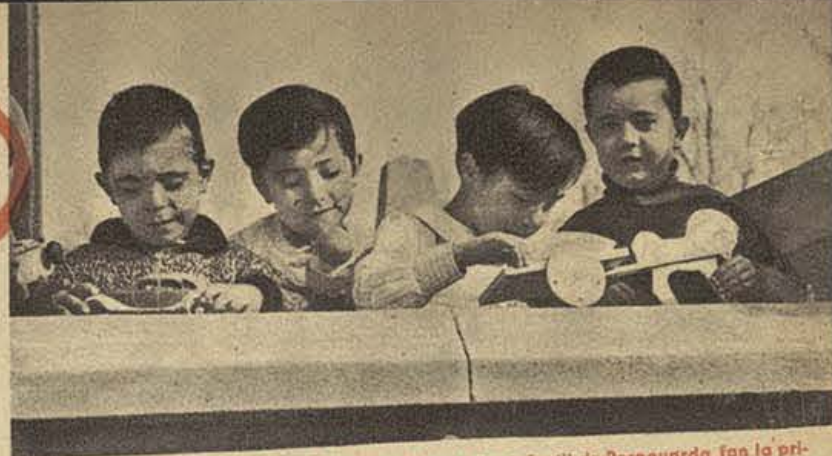
— La paraula «marxista» prové del nom

Marx, i es diuen marxistes aquells partits que segueixen les doctrines de Carles Marx, filòsof alemany (1818-1883) fundador del materialis- me històric.

UNA MESTRESSA DE CASA. — Voldria fer treball útil per a la guerra, però sóc jo sola a casa per a tenir cura dels meus pares i germans, i no em resta temps per a incorporar-me a un treball de reraguarda. Què podria fer des del meu lloc de mestressa de casa?

— Pot fer molt «Una mestressa de casa» si té entusiasme. Entre els veïns, al mercat, a les cues, a tots els llocs on es troben altres dones, vigi- lant aquelles i aquells que aprofiten qualsevol contrarietat per a sembrar el descontentament entre el públic, fent que es desconfii del Govern i del final de la guerra; aquella gent que co- menta les boies de les ràdios faccioses. Cal combatre aquesta gentola desemmascarant-la i denunciant-la a les autoritats. Cal denunciar també els acaparadors, els que venen els arti- cles a preus superiors als que marca la taxa. Aquesta és la tasca d'una mestressa de casa veritablement antifeixista, i així s'ajuda a gua- nyar la guerra.

infants i joguines

Sobre la barana, aquests infants aollits per Ajut Infantil de Reraguarda fan la primera prova de les joguines que hom els acaba de lliurar.

Aquests tres infants han trobat un bon company en la joguina, un company que es posa totalment a l'altre i no es queixa ni es subleva quan abusa de la seva paciència. L'única cosa que pot succeir és que al cavall se li trenqui una pota, a l'elefant li fagi una roda i a la nina se li pelli el nas.

TOTS els infants juguen, amb joguines o sense. La joguina, però, dins el món dels infants, és quelcom de transcendental. Això es veu en tot el seu abast en el cas dels infants que se'n troben mancats. Hi ha criatura que ha viscut cinc o sis anys de la seva infantesa amb el pensament fix en una joguina anhelada, una joguina que pel seu preu o per deixadesa no ha pogut tenir. L'infant es fa gran sense haver vist satisfeta la seva il·lusió més viva. De mica en mica se'n oblidava. Qui gosarà dir, però, que aquell íntim fracàs no deixà un rastre d'amargor en el tendre esperit? Tal vegada molts homes i dones que avui adquireixen un munt de joguines per a llurs fills o les porten als establiments d'assistència, no seran d'aquells que de petits visqueren somniant les joguines que no pogueren atrapar llurs mans cobejadores i inquietes?

Avui dia tothom pensa en els infants. Segurament perquè molts dels que estan en llocs de responsabilitat no provenen de les classes privilegiades i recorden el viure deficient de llur infantesa. Des dels organismes superiors de govern fins a la més modesta empresa obrera hom ha treballat per a donar esplendidesa a la Festa del Nen.

Quan veieu un grup d'infants entretinguts en llurs jocs tranquils i apaciguats, no adieu més que mai els malvats que els llancen bombes i que amb tanta facilitat destrocen llurs coscos tendres i apaguen llurs veus encisadores.

Ara presenciem això sense donar-hi importància, però pensem en el que ocorria uns anys enrera. Festa dels Reis. Molta solemnitat. Tothom pensava en els seus fills. Algú també regalava joguines als nens pobres: hom feia caritat. Ara, però, passen altres coses. Hi ha un corrent de simpatia molt més ample i profund envers l'infant, que es demostra amb un interès no solament pels propis fills, sinó per tots els infants en general. I en lloc de caritat, solidaritat, germanor...

En ocasió de trobar-me a l'oficina d'Ajut Infantil de Reraguarda vaig poder presenciar com arribava una nena acompanyada del seu pare, amb una nina i un cavall que amb prou feines podia dur.

—Vinc a portar aquest cavall per a un nen que no tingui cap joguina— va fer.

—I la nina?— li digueren.

—La nina és per a mi. El meu pare vol que jo tingui una nina i jo vull que hi hagi un nen que també tingui un cavall.

Aquesta actitud generosa permet que organitzacions com Ajut Infantil de Reraguarda puguin portar l'alegria al cor de molts infants assistits, uns evacuats de Madrid i del Nord, altres orfes de la guerra contra el feixisme. Per tal de fer-nos càrrec de la manera com reben les joguines els infants que viuen en col·lectivitat, hem volgut presenciar el repartiment de joguines a la residència que l'esmentada institució té a l'avinguda del Tibidabo i que porta el nom d'aquella dona sensible i heroica que fou Rosa Luxemburg.

Els mestres —un matrimoni jove— que tenen cura dels setanta infants allí aollits, havien preparat amb la més gran reserva l'arbre de Noèl. Després de dinar, els nens van a la terrassa plena de sol. I allà els espera la gran sorpresa. L'arbre curull de joguines i el pare Noèl saltant i ballant com un avi que ha perdut el sentit. I no en vulgüeu més de xivarri i d'alegrois. Ah, l'imprevist! Cap d'ells no sap encara la joguina que li correspondrà i tots els ulls brillen de cobejança i felicitat.

Quico —un petit asturià— agafa una màquina de tren, l'estreny i se la vol quedar. Però els altres nois protesten.

—No, no! El tren és per a tots —li diu en Joanet, un nen orfe de nou anys—. Les joguines petites són per a repartir, però les grosses no. No ho veus que no n'hi ha una per cada u?

I Quico es posa a plorar perquè vol el tren per a ell tot sol. I una noieteta l'aconsoa.

—És que aquest nen fa poc temps que és amb

nosaltres i és tan petit...!— I la nena, amb posat de dona gran, continua: —Ja anirà veient que sempre pot jugar amb totes les coses, encara que no siguin d'ell tot sol.

—I si us agrada a tots una cosa, no us baralleu mai per a jugar-hi?

—No gaire —fa la menuda—. Jo ja hi era l'any passat i només ens vàrem enfadar els primers dies. Hi havia un nen que li deien Chispita, que ara és a una colònia de Puigcerdà perquè no està gaire bo, que va donar una puntada de peu a un altre nen que es deia Celestino. I això perquè teníem un violí i en Celestino el tocava sempre i no el deixava mai a ningú. Però el mestre ho va saber i ens va prendre el violí fins que vam estar ben avinguts, i des de llavors hem procurat de no barallar-nos.

—I no us heu barallat més?

—No; per aquestes coses no. Ara, aquest any no sé què passarà. Com que hi ha nois i noies nous i no estan tan fets com nosaltres a jugar amb les coses que són de tots...!

Jo veig que els ulls de la noieteta glateixen. Ara estan repartint les joguines petites. El pare Noèl les va donant i ella ja voldria tenir la seva.

—Vés —li dic—, que ja et tocarà a tu.

I Quico, que estava allà amb nosaltres, on és? Ah! Està en un reconet, provant de fer córrer un automòbil de corda. Quant li durarà el petit objecte? Segurament molt poc. Qui podrà ésser un pare Noèl que satisfés a tot moment la voracitat d'aquestes mans menudes i destructores, d'aquests ulls insaciables i inquietes. Perquè si algú em fes la pregunta «Qui és la persona més feliç?», jo li respondria «Aquell que té o cerca la missió de fer feliços els infants».

F. P.

Aquesta nena, tan bon pastissa, pogué haver la nina, s'olunya dels seus companys i cerca en la solitud l'ocasió de contemplar-la, com si no es sabés avenir de tenir entre els braços quelcom tan bonic com desitjat.

Fili

Com salvatgina engelosida pel cadell, jo la vidu passaria vora d'ell.

Hola, cadell: dóna'm l'anell picapedrell!

Arremetria amb urc de guerra tota gent i ma dent el guardaria d'altra dent.

«Denteta dent» dirà la gent; i tu, content.

Clementina ARDERIU

Matinet matinet

Matinet matinet la filla es desperta. És que el raig de sol ja llua a la finestra o el toc de les hores li tusta l'orella? Què voldrà la nina, tan matí desperta, que estira els peus i els braços aixeca?

Matinet matinet alça les parpelles i s'omple de roses la corona tendra. Matinet matinet la boqueta oberta, moixó arrupidet que vol la minestra. Jo acosto al meu pit la nina de cera.

Matinet matinet un llavi recerca, mig badat i encès com una poncella. Matinet matinet, bellugant la festa, sembla un cobridet la meua filla quan xucla el meu pit i amb llet s'ennuega.

Matinet matinet au, correl, de pressal que a fora fa fred i tu ets petiteta. Acluca els ulls blaus, sigues bona nena, i torna a fer un son llarg com les ametlles, que dormen i dormen dins de la closqueta.

Francesca PRAT

Cavall

Mare, em faria un cavall d'un ymet. I me n'aniria a cavall de l'aire.

I a vos us veuria lluny, pelita, i jo us duria més lluny, prò a dintre.

I tornaria a cavall d'un somni. I vos en veure el cavall, —Fill meu! —, me l'embridarieu!

Palmira JAQUETI

Tres aspectes del repartiment de joguines a la Residència Rosa Luxemburg, d'Ajut Infantil de Reraguarda.

NTS A LA U.R.S.S.

Infants de la Rússia Àrtica al pati de llur guarderia. No cal dir que estan habituats a la neu, perquè hi passen llurs joguines com fan els nostres infants damunt l'arena dels parcs.

els volta de tot allò superflu que els dona alegria: tingueren la joguina, el vestit bonic, el gaudi dels milors edificis, dels parcs i jardins... I nasqueren a milers les guarderies, les cases-bressol, les escoles, clubs, jardins d'infants, residències, campaments de vacances...

A Rússia augmenta de dia en dia la natalitat. Per tal d'aconseguir-ho no cal fer les campanyes que es fan en els països de tipus burges i principalment en els de règim feixista.

Antoinette Langlois, periodista francesa, en la visita que féu a la fàbrica «Dynamo» de Moscou, preguntà a una obrera:

— Quants fills tens?

— Quatre i un altre que en porta.

— Si que ets valenta — li digué la francesa —. Al meu país les dones s'esgarriren de pensar que en poden tenir tres.

— Acl'es diferent. No veus que de petits no ens

Una piscina infantil a Moscou. En el cor de la gran ciutat trobareu infinitat de llocs destinats als infants: camps d'esports, jardins, clubs, piscines, etcètera.

donen gaire feina? Just el temps de l'allament. Més tard passen tot el dia a la casa-bressol. I els més grandets ja fan tant de goig i són tant feliços... No em faria pas res de tenir-ne vint; veuria vint carones rialleres al meu costat i sentiria vint veus que em dirien mare.

A part de les escoles de tota mena i cases maternals, solament a Moscou hi ha vint-i-sis parcs infantils, amb lloc per a exercicis físics, jocs, petits teatres,

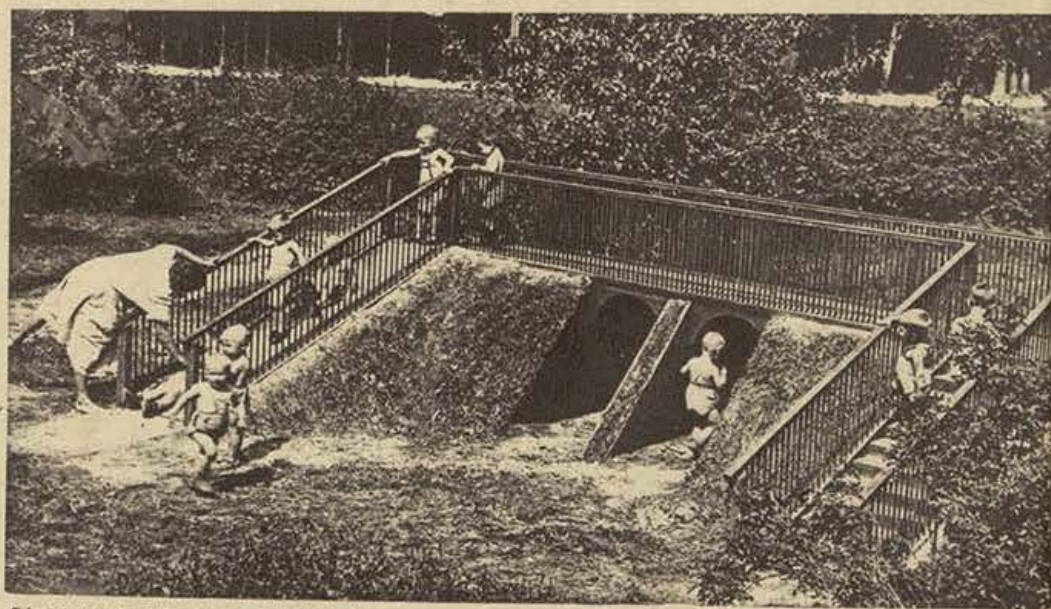
llacs amb barquetes, biblioteques, botigues, palaus i trens en miniatura...

Dels infants russos es pot dir que viuen en un món de rondalla. I per aconseguir aquesta meravella no ha calgut la vareta màgica. El prodigi ha estat realitzat per un poble que ha lluitat en ríes de privacions i de sacrificis. Avui dia milions d'infants del país dels samoiedes, de les planes fructíferes d'Ucrània, de la Turkmènia, del Caucas, de Kirguizia, del Kasakstan, de Mongòlia i de tants i tants països, tots els infants d'una sisena part del món ja no sofriran més.

La Santa Rússia ja no existeix, aquella Rússia malaurada de Dostoiévski i de Txékov. Ja cap escriptor no podrà deixar-nos una visió tràgica de la infantesa. I les noves generacions no coneixeran aquell cercle odiós que ofegava la vida infantil i que tan magistralment descriu Màxim Gorki en «La meua vida d'infant».

On són ara les criatures famèliques i vagabundes, tristes i degenerades, que creixien en mig del més gran abandó en els baixos fons d'una societat injusta i prostituída? Oh!

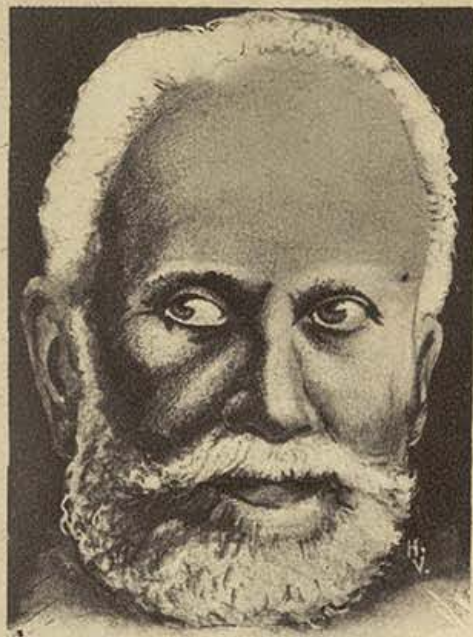
Ara s'ha fet la llum. S'ha realitzat un miracle. Un miracle d'aquells que poden fer els homes sempre que s'ho proposin i siguin prou generosos per a morir si cal, establerts contra les forces obscures i decadents que no volen deixar el pas lliure als forjadors de la nova societat.

Els passen la vida en la pau dels jardins. Mentre la gent gran treballa, ells en són els amos i barregen llur criadoria enjogassada amb la xiscladissa dels ocells. És a Kúnsk on hom ha aprofitat una magnífica finca per a instal·lar-hi una escola maternal.

Un cos sa i un esperit lliure de prejudicis. Això que ha estat un ideal d'educació a tots els països, però que mai no havia arribat a realitzar-se en tota la seva plenitud, ha pogut ésser acomplert a la pàtria dels treballadors. No solament els fills de les classes benestants poden experimentar la joia que proporciona la pràctica dels esports, sinó que tots els infants, sense excepció, són acollits en organismes i institucions que els procuren tota mena de gaudis.

La infantesa dolorosa de Pau Iglesias

que hom no li coneixia família, els seus objectes passaven a la beneficència.

Lavors vingueren dies durs i terribles. S'esgotaren els darrers recursos. La mare no trobava feina i els fills no podien anar a l'escola. La vídua de Pere de la Iglesia Expòsit i els seus fills hagueren de parar la mà feble i tremolosa, hagueren de sol·licitar la compassió dels passants. No costa gaire d'imaginar el sofriment d'aquelles éssers sensibles, trasplantats a la capital desconeguda, desamparats, sense el consol de l'amor o la veïna, ells que, encara que fossin molt pobres, allà en el tendre país gal·lec estaven fets a totes les delicadeses i afectes.

La roba modesta i apedaçada que havien portat s'anava esmolant i de mica en mica queia a trossos. Amb prou feina podien anar calçats, i no sempre podien fer sopes del pa que recollien, perquè els mancava la llenya. La pobre mare, sempre tan animosa, va arribar a perdre les esperances i temia que mai més no podrien aixecar-se de l'estat d'aclaparament a què havien arribat.

Un dia un transeünt, compadit, li digué:
—Per què no porteu els vostres fills a l'hospici? Allà els donaran menjar i ensenyament.

No hi havia pensat mai, però comprene que tenia raó —respongué Joana Posse—. Digueu-me com ho he de fer.

—Oh! No hi pot entrar tothom qui vol, perquè no hi ha prou lloc. Però el diputat visitador de l'hospici és parent meu i us vull ajudar.

Amb unes lletres n'hi hagué prou. Al cap de tres dies Pauet i «Manuelín» eren a l'Hospici de Sant Ferran de Madrid. Els dos germanets conegueren llavors la solitud i l'enyorança.

Pauet vivia concentrat en ell mateix, estudiant, llegint i preocupant-se a tothora del seu germanet petit. Més que jugar amb els altres nois, ell com-

es conformà a ésser impressor i a viure a l'hospici, amb el seu germanet.

Per Nadal de l'any 1862 Pau Iglesias demanà al director de l'hospici que li deixés anar a passar les festes amb la seva mare i el seu germanet, però aquest permís li fou negat. El petit impressor, segur com estava d'ell mateix, es rebel·là per primera vegada a la seva vida i anà a reunir-se amb la seva mare i el seu germanet. L'endemà de Nadal tornà a l'hospici, a l'hora de començar la feina, però fou severament renyat i colpejat pel director. Llavors ell treballà com tots els dies, però després d'haver plegat recollí totes les seves coses i en un moment en què ningú no el veia s'escapà de l'hospici per a no tornar-hi mai més. Tenia dotze anys i va creure que trobaria feina en qualsevol impremta i podria ajudar la seva mare.

Durant tota una setmana recorregué les imprentes de Madrid. Enlloc no necessitaven un aprenent, i el pobre infant, amb prou feines abrigat, sentia com se li anaven glaçant les esperances. Finalment el llogaren guanyant dos rals al dia.

Lavors començà per aquell infant una època de lluita duríssima, lluita per aconseguir la remuneració deguda al seu treball, lluita per aconseguir una cultura que desitjava i, més endavant, lluita, no en benefici propi, sinó dels altres, quan veia que els treballadors eren iniquament tractats.

Canviava de cinc o sis imprentes per tal d'obtenir millors d'un rai o de dos rals diaris.

Amb motiu de la crisi de la indústria tipogràfica que vingué com a conseqüència de la repressió del 66, li fou rebaixat el salari tot i fent un treball perfecte. Quan ell en protestà l'amo li va dir:

—No veus que ets un bordegàs? Què reclames tu? Encara gràcies que et dongui feina.

—Es cert que només tinc quinze anys. Però vull que em digueu si n'hi ha un altre que faci millor treball que jo. I no sóc tot sol, sinó que he de mantenir la mare i un germà.

—Mira, si vols marxar ja pots. Jo no et pago més— digué el patró.

Per tal de no quedar sense feina, Pau cedi, però des d'aquell dia va veure clarament que sense unió i mutu ajut els treballadors sempre serien explotats.

Als disset anys anà a parar a la impremta on tiraven la *Gaceta*. L'amo tenia el treball a preu fet, dividit en tres categories, i com sigui que volgués rebaixar el preu de la primera categoria, encara que a ell no li anés res, Pau Iglesias es posà a defensar els interessats i portà la veu cantant. El resultat fou que ell i un altre company foren acomiadats.

Lavors passà una de les èpoques més desastroses de la seva vida. El seu germanet morí, tuberculos. Pau Iglesias i la seva mare passaren novament dies de fred i fam. Els més importants impressors s'havien confabulat per a no donar-li feina.

Amb el triomf popular del 68 vingué una època de prosperitat per a les arts gràfiques. Ràpidament augmentà el nombre de diaris i revistes i Pau Iglesias començà a guanyar els salaris que li corresponien i pogué adquirir llibres.

Fou aleshores que inicià la seva activitat pública. Fou dels primers afiliats de l'Associació Internacional de Treballadors. Ajudà gratuïtament al tiratge de *La Solidaridad*.

Als vint-i-tres anys fou elegit president de l'Associació de l'Art d'Imprimir, amb la qual havia de constituir més endavant el foment de la U. G. T.

Esmerçà també enormes energies en la creació del Partit Socialista Obrer Espanyol. Experimentà tota mena de persecucions, però ell seguí lluitant, lluitant contra els seus enemics, els capitalistes i els governants, i contra la tuberculosi que minava el seu cos feble. Però amb la seva ferria voluntat vencé tots els obstacles. Pel seu propi esforç esdevingué gran orador i polític, guia i mestre de lluitadors.

templava com jugaven. Demostrava ja aleshores el seu gran temperament reflexiu. Ell era més feble que els seus companys; tenia el rostre ser i pàl·lid i uns ulls blaus que manifestaven sinceritat i grandesa d'ànima. Era l'àrbitre de totes les discussions i picabaralles entre els asilats. Mentre fou ell a l'hospici, gairebé mai els conflictes no transcendiren als mestres o a les germanes de la caritat. Tot i ésser tímid, es posava sempre a la banda del feble que era atropellat i la seva valerosa indignació vencé la brutalitat dels altres.

Però malgrat la intensitat de caràcter del petit Pau Iglesias, era físicament malaltís, i això se li accentuà a l'hospici, a causa de què moltes vegades li repugnava el menjar i s'anava decandint. Com enyorava el menjar senzillíssim, però saborós, de la seva mare! En diferents ocasions emmalaltí, i per haver-li fet en una d'elles una medicació equivocada contragué el pobre infant la malaltia gàstrica que no l'havia d'abandonar mai més.

Tenia onze anys quan acabà amb èxit l'estudi de les primeres lletres. Llavors se li plantejà el problema de l'ofici. Cinc se'n cursaven a l'hospici: fuster, manyà, sastre, sabater i impressor. A Pau Iglesias no li costà gaire decidir-se. Després de la seva mare i de «Manuelín», no eren els llibres el seu gran amor? No despenia ja, petit com era, els pocs diners que arribaven a les seves mans per a adquirir les històries de *Los Infantes de Lara*, de *Orlando furioso*, *La redoma encantada* i altres?

Sí. Ell seria impressor. Faria llibres i sabria abans que l'altra gent el que dirien aquests llibres.

Molt aviat fou pràctic en el mecanisme de la composició, però com sigui que per la seva edat hom no li podia donar per acabat l'aprenentatge, era utilitzat per a portar les proves d'una banda a l'altra. Per cert que fent aquesta tasca tingué ocasió de conèixer un alt funcionari del Ministeri de Foment, el qual, apreciànt la intel·ligència i espontaneïtat del petit aprenent, el volgué adoptar com a fill i donar-li carrera. Ell, però, veient que «Manuelín» i la seva mare no podrien beneficiar-se tot seguit de la seva sort, refusà el privilegi

AQUELL petit gal·lec de rostre delicat no s'hi sabia avenir a la vida enutjosa de l'hospici. Ell i «Manuelín», el germanet de cinc anys, enyoraven aquell temps joïós del Ferrol en què podien córrer lliurement per la platja i pels camps sempre verds. Llavors estaven amb el pare i la mare. El pare gairebé sempre era a treballar i no els parlava gaire. Però quan mirava el fill gran ho feia d'una manera tan afectuosa que aquest sentia ganes d'abraçar-lo. La mare, en canvi, era més parladora i sovint li contava rondalles.

El pare havia mort, i la mare, aquella mare tan bona i estimada, havia pensat d'anar a Madrid.

—Anirem a trobar aquell oncle que està a la casa del Comte d'Altamira. Ell ens ajudarà. Es recorda de mi, encara que hagin passat tants anys; de la petita Joana, que li pujava als genolls i jugava amb ell.

—Només en tenim un d'oncle? —li preguntà Pauet—. I el pare no en tenia d'oncles?

—No. El teu pobre pare no tenia ni pare ni mare.

I el fill de Pere de la Iglesia Expòsit, marrec de nou anys, començà a comprendre per què el seu pare havia estat sempre un home trist.

—Però no t'amoïnis, fill. Estic segura que aquest oncle de Madrid ens estimarà molt. Ja veuràs com tu i «Manuelín» podreu tenir un bon ofici.

I així fou com Joana Posse vengué els mobles i tot allò que no podien dur. Per a portar la roba i els atuells va fer tractes amb un traginer que anava amb dues mules. Ells no tenien prou diners per a fer el viatge amb diligència, i a peu empenyeren la marxa vers el Madrid llunyà, darrera les mules carregades, una de les quals portava «Manuelín», massa feble i petit per a caminar.

Que agradós fou per als menuts aquest viatge, que durà tres setmanes! Tres setmanes de dolça i esplèndida tardor, transcorregudes a l'aire lliure, travessant vinyes i horts, prats i rostolls, boscos i fruiters; ara enfilant les superbes collades, més endavant creuant valls atractives o planúries monòtones. Les terres de Galícia, Lleó, Zamora, Valladolid, Àvila i Madrid anaven reflectint-se en els ulls admirats i intel·ligents del petit Pau Iglesias. Com podia pensar ell que la terra que ara se li oferia magnífica i acollidora li seria ben aviat avara i crucl sobre els carrers i les places fangoses de Madrid?

Mare i fills feren parada allà on la nit els atrapava. A tot arreu trobaven l'hostal modest que els facilitava el més modest estatge: un cobert, on dormir a terra, sobre sacs de palla, i un recó a la cuina o bé a l'eixida per a fer el menjar. I amb quin gust s'empassaven les sopes d'all i les patates al caliu després de la caminada de tot un dia! L'endemà al matí, a trenc d'alba, ja empenyen novament la jornada i no paraven fins al migdia, que reposaven en un altre hostal o bé aprofitaven una ombra o una font que se'ls oferia pel camí.

El petit asilat recordava sempre amb fruïció aquest temps del llarg viatge. Quin goig poder menjar raïms i peres, castanyes i figues, sense haver-les de comprar!

Com era, però, que els fills de l'abnegada Joana Posse haguessin anat a parar a l'Hospici de Sant Ferran? Arribats a Madrid, gairebé sense recursos, després d'haver-se aposentat en lloc humilíssim, anaren a la recerca del que havia d'ésser llur salvació. Després de vèncer tota mena de dificultats, arribaren al palau d'Altamira i demanaren per l'oncle. Ningú no el coneixia. Finalment, un vell cuiner el recordà:

—Oh, sí! El vostre oncle morí fa temps. Com

La seda

MIREU el lent anar i venir del cuc de seda sobre la verda i gemada fulla de morera: és un encisador espectacle. Mireu el seu ràpid i graciós devorar, eixamplant grans cercles a l'olorosa fulla. Fixeu-vos en el seu ensopiment, quan ja el temps i la gormanderia l'han fet adult, i com cerca un reonet apropiat per a construir la seva gentil presó... Aleshores segrega un fil finíssim, gairebé invisible, i construeix al seu voltant, a poc a poquet, el capoll lluent, de color blanca, rosa o daurada...

Després hi ha el soroll de les grans màquines en activitat, l'anar i venir dels obrers, el tràfec incessant de les mercaderies... Aquell fil finíssim, treballat junt amb altres, teixit i tenyit, ha esdevingut una gran bandada cruixent i policroma que s'escampa pel món. I tot és l'obra d'aquell petit animaló golafre.

Indústria sedera: teixits i més teixits brillants, tornassolats, de caient i tacte suavisims, que constitueixen una magnífica font de riquesa per al país que els produeix i que els exporta. Al segle XVIII la manufactura de sedes era considerada com a típicament espanyola. Però aquell esplendor industrial decaigué, i més endavant no sols minvà l'exportació, sinó que el set per cent del consum interior d'Ibèria calgué ésser importat.

Existeix una idea absolutament falsa i perjudicial per a aquesta indústria i per a tota l'economia. Crisi i seda semblen incompatibles. No es considera la fabricació de tal categoria de teixits com una manifestació més del moviment fabril d'una contrada. Hom oblida, generalment, que hi ha un cens nombrós d'obers — obrers ni més ni menys que els altres — que subsisteixen per llur treball en aquesta branca manufacturera. I que el consum de qualsevol producte nacional afavorirà el benestar social i econòmic del propi poble.

Tots aquests errors, tots aquests oblits, indueixen el consumidor a considerar la seda com un article de luxe, i en el moment en què es presenta la crisi econòmica col·laboren involuntàriament a aquesta crisi, negant-se a adoptar el teixit de seda. Semblant actitud és així mateix completament de perjudici: sedes i mesclats — que també s'inclouen a la indústria — no sols no tenen el preu fabulós dels articles de luxe, sinó que, ben sovint, costen menys que altres articles, que la llaneria, per exemple.

No ens hem de deixar emportar per falsos miratges, ni influir per les aparences massa fàcils. És sempre un crim de les patriotes abandonar, desfavorir, tot el que pot esdevenir una riquesa per la terra on es viu i es treballa.

Considerant-ho així, el Foment de la Sericicultura Nacional portà a terme una campanya activíssima per a què el nostre país reverdis les glòries que com a gran centre exportador havia conquerit el segle XVIII, i suscità novament la naixença del cultiu del cuc de seda. Els resultats van ésser magnífics.

Per altra banda, a l'any 1933 fou creat el Comitè Industrial Seder. El seu objecte era el de desenrotllar intensament la capacitat de la indústria i emprar aquell excés d'utilitatge per a la manufactura de la seda motivat per la guerra europea. L'esmentat utilitatge romaní inactiu; era perfecte, produïa i produeix els més delicats i bells articles, que en franca competència amb els d'altres països podien envair els mercats estrangers.

Es tracta, doncs, de seguir una línia lògica i clara de treball i de consumació. El Comitè Industrial Seder propugna el principi que cap teler de seda no ha de restar inactiu, per a fomentar el moviment fabril nacional, per a reduir el nombre d'obers seders sense feina — inadaptables a qualsevol altra professió — i per a obtenir, definitivament, un sòlid prestigi internacional d'exportadors.

I si tots tenim consciència del nostre deure de patriotes, tan sols si ens interessa el benestar mitjà social, que és el benestar a casa nostra, ajudarem i col·laborarem dins del nostre paper — de productor o de consumidor — al ràpid eixamplament de la indústria de la seda, bandada policroma que portarà a tots els recons del món el testimoni del nostre treball i del nostre progrés indeturable.

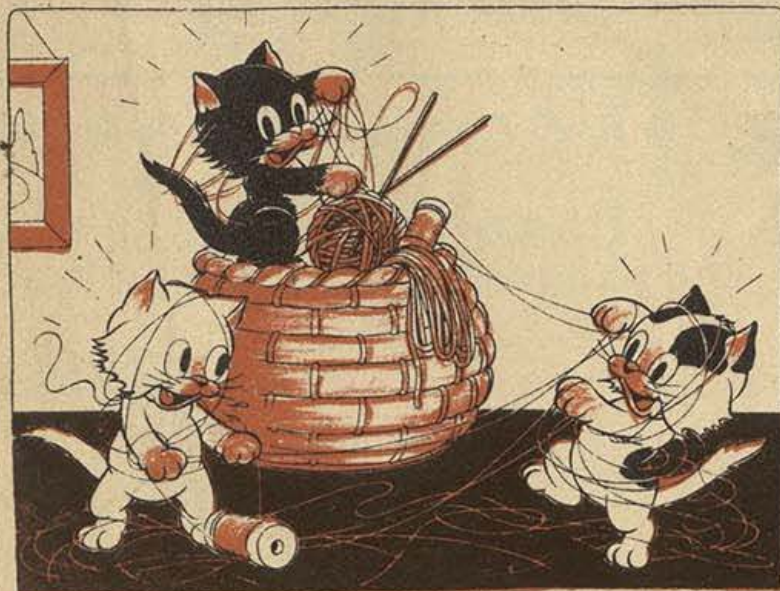

Cinema

Darrerament s'ha projectat «Els tres gatets orfes», de Walt Disney.

Bells espectacles per a infants són aquests que els fan riure, no d'un riure banal, sinó amb emoció. Moltes vegades ens hem preguntat on resideix llur gràcia, puix agraden tant als petits com als grans. En primer lloc, és un art on els animals hi tenen un principi paper, si no l'exclusiu. Com se diferencia, però, d'aquells contes de «quan les bèsties parlaven»? Mai cap art no podia treure el partit que ha tret el cinema de dibuixos de la forma i del gust de la bestiola. I gairebé ens atrevirem a dir que el cinema de dibuixos només es pot comparar a les formes artístiques més elevades. Perquè si la forma artística més pura és aquella que és totalment humana, no resulta que aquests films de dibuixos, en posar de relleu els trets més genuïns de l'animal, són quelcom que crea nous éssers animats que ja no són el ratolí, el gos, l'ocell o l'abella vulgar?

Una altra de les característiques d'aquests films és el joc amb l'imprevist. Ací es veu tota l'extremada comicitat, i les guspires d'emoció que hom hi barreja venen a arrodonir-la. Xarlot també va conèixer aquest secret i ens feu felicitats a nosaltres quan érem infants. Però Xarlot ara ha deixat parlar les bestioles i deu ésser feliç veient que un nou món de gràcia i de joia està obert als infants del nostre temps.

L'AMOR DE JOANA NEY

son partí amb tota cura uns trossos del panet, sense deixar ni un moment de rumiar. El silenci era tan significatiu, que Halibieff endevinà els pensaments del seu amic, i per la mateixa raó no es sorprendé en sentir-li exclamar de sobte: «Ja està!», l'exclamació que havia estat tan familiar a l'oficina.

Halibieff s'apropà al filòsof. La metxa gotejava i s'estremia. La veu xiuxiuejant de Nechenson estripava el silenci. Si en aquell instant hagués obert la porta l'inspector del refugi municipal o l'espia de la cèl·lula, a ben segur que hauria pensat que s'estava tramant un complot.

— Vós resteu ací i jo resto ací. Es tracta d'una endevinalla armènia titulada «Halibieff i Nechenson».

— Què voleu dir amb això de què vós resteu ací?

— La cosa és ben clara. A la cèl·lula.

— Aviat canvieu de principis, eh?

— Què tenen que veure amb això els principis? Em plau força que diguen que aviat canvio. I el Govern? Ha trigat deu anys a canviar? De cap manera. No ha trigat ni deu minuts, i per contrast jo, fet un idiota, he perdut dos anys sencers. He estat tancat. I com vós ja sabeu, tancat s'està malament. Però al carrer un hom tampoc no hi està segur. Per exemple, pot presentar-se un individu en un automòbil i dir-li a un, amb la mes gran afabilitat: «Ciutadà Nechenson, feu-me la mercè de venir amb mi a la presó.» Però si faig l'ingrés a la cèl·lula serà molt distint. Per això vull restar ací; mai no se sap el que pot succeir i pel que em sembla Denikin ja no aixecarà més el cap. Anem, doncs, a assegurar-nos. Vós sou un noble i, naturalment, teniu principis. Res més just que continueu fora. I demés...

Halibieff esclafí en una riallada. L'estrèpit del seu riure constituïa un tribut a la senyora Nechenson. L'alcohol d'aquesta dona era un veritable alcohol.

— Magnífic! Que cadascú sigui el seu propi Hindenburg! L'estratègia! Una mena de ruleta. Aquí no es tracta ja de comunisme, bell amic. Es tracta de la sort. És tot un joc. Vós poseu al roig i jo poso al negre. Teniu raó. Que el joc segueixi. No hi ha pèrdua possible. Nosaltres no podem perdre! I després... Permeteu-me que ho digui, perquè he sofert moltíssim. Després matarem tothom que s'anomeni Yidd. Bé, no, vós no. Està clar que xisclaran, però vós podreu anar a l'Imperi a prendre cafè. Tornarem a obrir l'oficina. Comprarem or. Ens ho passarem de primera. I referent a ells..., en fi, d'això vós us n'haureu d'encarregar. D'acord? Tracte fet?

Halibieff es prengué una altra copa d'aiguardent i ja no féu cas dels signes que li adreçava Nechenson per a prevenir-lo, clamant, pel contrari, amb uns grans crits:

— Això s'ha acabat. Estic malgastant la meua vida. Què és el que jo avencio amb la revolució? A París tot es il·luminat per aquestes dates; hi ha cafès, dones atractives..., i em veniu a parlar de targes de queviures... Tot al diable! Jo no sóc d'aquesta mena d'homes. Xampany! Dones! Us recordeu del que és una dona? Una dona cara amb

forces puntes? Jo m'he passat tot un any a la presó de Bontirka criant polls. Sóc un jugador. Estic disposat a córrer qualsevol risc.

La metxa tornà a estremir-se. L'ampolla d'aiguardent quedà tombada. Halibieff s'alçà amb dificultat i Nechenson l'ajudà afectuosament.

— Calen! Per l'amor de Déu, calen! Ha vingut l'inspector.

— I jo què n'he de fer? Estic a punt per qualsevol cosa. Encara no sabem qui sóc jo, Nechenson. Necessito dones. Dos anys que no he trepitjat un restaurant. Em veig amb cor de matar amb les meves pròpies mans.

— Matar? Què voleu dir? Vós no podeu fer això, ho sentiu, Halibieff? No podeu. Quan un home es creui en el vostre camí arregleu les coses de manera que l'altre es pengi legalment. Però matar... És terrible!

— Sí, Nechenson, teniu raó. És terrible. Però jo he de matar. No sé si serà una euga o un home. Ni jo mateix sé del que sóc capaç. Però vull música. Vull que algú canti per a mi. Faré qualsevol cosa.

I, aturadit per l'alcohol, s'aclofà sobre els genolls del tendre Pòlux.

PRIMAVERA A L'HIVERN

Joana caminà fins molt més lluny dels límits del Llatzaret (?). Tot al voltant s'aixecaven baixes muntanyoles rogenques, amb la mar a llurs peus. Joana es sentia feliç. Quelcom molt important li havia succeït avui. Segons el calendari, era hivern. Co que li havia succeït no era res que publicessin els diaris. Era quelcom que havia alterat l'equanimitat del seu pare, encara que aquest seguia meticulosament el decurs dels esdeveniments ordinaris.

El dia abans havia estat encarta de veritable hivern. Havia fet prou fred per a tallar l'alè i entelar de llàgrimes els ulls. El dia abans Joana es sentí dissortada, experimentant el desig de confon-

GENERES DE PUNT
i CAMISERIA
CASA VILARDELL E.C.
VIA DURRUTI 49 i 51 i SUGURSALS
BARCELONA

A les nostres lectores

A partir del número actual la nostra revista sortirà setmanalment. Tota dona catalana que vulgui experimentar la vibració dels moments que vivim n'ha d'ésser subscriptora. ♦ COMPANYA reflectirà essencialment la tasca que realitza la Unió de Dones de Catalunya i donarà a conèixer les activitats de l'Institut d'Adaptació Professional per a la Dona. ♦ No deixeu d'adquirir-la cada dissabte.

Alumini, Cristall, Pisa, Porcellana, Auxiliars de cuina, Objectes de metall, Banyes, Dutxes, Neveres, Geladores, Estufes, Jugueteria i Objectes per a presents.

Ronda de Sant Antoni, 68 i 70.-Telèfon 15452. — Lluís Antúnez, 8, xamfrà a Salmerón, 43.-Telèfon 83146.

EL ÁNCORA DE ORO

Casa Leopold

Empresa Obrera Col·lectivitzada

JOGUINES

ESPECIALITAT EN
TRENS ELECTRICS

Corts Catalanes, 642

Barcelona

4

L'AMOR DE JOANA NEY

dre la seva personalitat amb la de les pintades rajoles dels fogons. Però mes tard, amb l'albada, un ventjol càlid havia vingut de la banda del mar. El criat dels Ney, l'entremaliat Vanya, de nas arremangat, havia obert de bat a bat totes les finestres, havia ensumat l'aire com un cadell i s'havia posat a xiular. Rebutjant el record de les privacions i dissorts que l'assetjada Crimea es veia obligada a sofrir, les dones del petit barri del La (?) havien tret llurs olles, llurs paelles i llurs fogons a les eixides o al camí, i allí conversaven animadament mentre s'atregaven amb els pèsols o el peix que no s'acabava de coure, movent-se gaiament d'un cantó a l'altre per tal d'assaborir tot raig de sol. Fins la mar s'havia afanyat a canviar de ropatge, i el verd botella de provinciana tràgica havia estat substituït pel blau pàl·lid d'adolescent ingènua.

Estremida i sorpresa per aquesta sobtada primavera, Joana avançava sense prevenció pel llotós camí, ficant-se de tant en tant en el tolls d'aigua. Una altra causa de la benaurança de Joana era que el seu pare, en desplegar aquell matí el seu rebregat i groguenc diari, havia dit:

—En fi, això ve a rematar-ho tot. Aviat marxarem d'ací, i això significa París, dintre de poc. Allà hi fa calor. Allà hi fa calor sempre. I aleshores s'haurà acabat per a nosaltres aquest mal son que anomenen Rússia.

Havia estat un llarg mal son. Joana s'havia vist oprimida per ell durant sis anys. L'esperverava tant ara com en aquell llunyà matí de febrer en què, als tretze anys, havia travessat la plaça de l'estació de Brest, portant un ram de glaçades mimoses, obsequi de comiat de les rialleres amigues que l'havien vist partir. Havia restat allí immòbil, contemplant la neu, els abrics de pell d'ovella, les dones, el guàrdia encaputxat que donava ordres a un cotxer moribund, i havia esclafit en llàgrimes, malgrat les paraules de coratge mormolades pel seu pare: «No t'amoinis. Aquest és un país ric, un país riquíssim.»

Joana tenia por de Rússia. En les representacions mentals que es feia d'aquesta terra tot apareixia entrelligat d'inextricable manera: el clima, no el temps, sinó el clima, com en un llibre de geografia; els sons completament indigeribles de l'idioma, les pells d'ovella, els genets amb olor de vodka, el general que es refregava sota el gebre el nas emmoradit, els bunyols, l'incessant te, els cànctics; unes vegades un singlot d'embric i altres quelcom semblant a un lladruc.

Fins als disset anys Joana havia aconseguit romandre aïllada. Tenia un dormitori color de rosa, i damunt la seva taula d'escriure hom podia veure un volum de Víctor Hugo. Tenia un pitxer ple de roses de la botiga de Noeff, que li parlaven de la benamada França amb tanta dolçor com el mateix Víctor Hugo, i tot semblava desafiar l'ale-nada de Rússia que entelava la finestra. Hi havia, també, el menjador, on el seu pare, degustant el seu roig burdèus, llegia cada nit, amb la mateixa emoció, els editorials del *Journal des Débats*, que eren tots exactament idèntics. I pensar que hi havia persones que sabien de memòria fragments de Víctor Hugo i preferien, no obstant, Moscou a París!

Però i després? Després succeï quelcom estrany. A Joana li féu

l'efecte que Rússia adquiria d'imprevist proporcions gegantines, absorbint l'habitació rosa, el *Journal des Débats* i els joves elegants que li enviaven roses de la tenda de Noeff. Joana no comprenia. La gent parlava de revolució. Però Joana havia estudiat la història de França al col·legi, i per a ella la revolució era quelcom encisador: parlaments magnífics que havien inspirat Víctor Hugo; la «Marsellesa», festes, l'heroica mort d'un jove i elegant caporal mentre marxava a l'atac contra la coalició. Però les gentes amb exòtiques gorres de pell que havien anat a registrar la cambra dels Ney, a fumar a l'habitació de Joana, a regirar tots els seus calaixos i a llegir el seu diari infantil; les temorenques dones del Comitè de la Vivenda, que havien de fer guàrdia a l'entrada; les targes de queviures que havien de tenir les mans gelades a les cues, quina semblança tenia tot això amb els poemes de Víctor Hugo o amb els quadres del Louvre?

Joana va somriure al sol i va refusar els seus anguniosos records: aquella fugida durant la nit, dins el carro d'un camperol, amagada entre mig de la palla; la cabana, aquella cabana on havia passat sis dies; aquells homes que volien matar el seu pare perquè volien la cadena del seu rellotge; la multitud de Rostoff, amb la qual es barrejaven els malalts de tifus; una altra fugida, una barca. Gent que s'ofegava. Una tempesta, i, a la fi, aquelles grises i torves setmanes de Teodòsia, amb les folles cançons dels cossacs i el tallant vent del nord com a acompanyament.

Tot això, efectivament, havia succeït; però era preferible suposar que no havia passat; era millor imaginar-se que ja estava de retorn a França, que aquell dia primaveral no era tan sols un miracle, sinó que la primavera ja havia arribat. Dintre de poc seria a París.

Joana es posà a riure com una criatura.

—Quin goig trobar una senyoreta alegre en aquests temps tan eaut-josos!

Al costat de Joana hi havia un oficial de cap rogenç, amb un casquet de pell rodó. Joana llançà un petit crit d'esglai, i alleugerí el pas; però una mà potent i peluda l'agafà per l'espatlla. Joana va poder observar que l'alè de l'home llançava una horrible olor d'alcohol.

—Deixi'm! Com s'atreveix? Jo sóc estrangera.

—Millor que millor. No es pot imaginar com estic tip de les dones russes. Però una francesa en aquests temps..., tan distingida... una «cocotte»..., un veritable «chateau des fleurs»...

Joana apartà el llibertí; però va reliscar i caigué sobre l'enfangat coriol. En aquell precís instant va sentir una veu diferent.

—Vol fer el favor de dir-me què significa tot això, tinent?

Algú va ajudar suauement Joana a aixecar-se. Al seu davant hi havia no el seu ofensor, sinó un altre oficial que li somreia.

Havia succeït tot amb tanta rapidesa, que en lloc de donar les gràcies al seu salvador, que havia sorgit ningú sabia d'on, Joana, plena de nerviosisme, es posà a fregar-se el fang del vestit. Amb tota naturalitat i senzillesa el desconegut l'ajudà exactament igual que si haguessin estat dos vells amics que haguessin sortit a passejar junts.

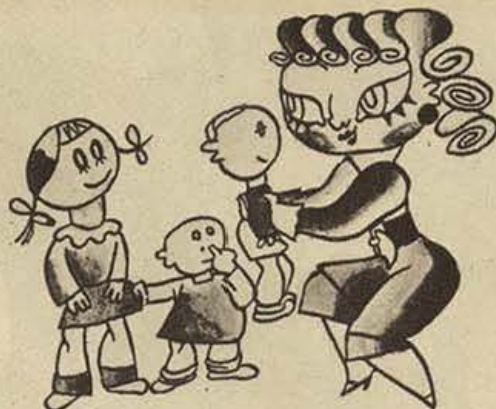

Merceneta i els infants

per Bofarrell

1^a A la nostra heroïna
la pena d'altri l'amoïna

2^a La Merceneta no s'avora:
«Nostre pare és a la guerra»

3^a S'en va molt determinada
amb tota aquella mainada

FESTA DE L'INFANT

4^a De manera encisadora
té lloc la «repartidora»

5^a No hi ha satisfacció més gran
que l'agraïment d'un infant

Amb el més profund dolor ens hem assabentat de la mort del jove aviador Ismael Bermejo i Antic, fill de la nostra benvolguda companya Ester Antic.

Ismael Bermejo trobà la mort el dia 6 de gener a Reus, en desencastar el seu avió per tal de realitzar el servei de defensa de costes que li estava encomanat. El comandament ha premiat el treball i l'esforç d'aquest lluitador de dinou anys conferint-li la graduació de tinent després de la seva mort.

Rebi la seva mare el més sincer condol de la revista COMPANYYA i de la «Unió de Dones de Catalunya».

Noticiari de la «Unió de Dones de Catalunya»

El «Comité Mondial de Femmes contre le Fascisme et la Guerre» de París ha enviat gran quantitat de roba a la Unió de Dones de Catalunya, alguna usada i la major part completament nova.

La roba d'home ha estat distribuïda a l'Hospital de Guerra número 1, la d'infants s'ha destinat a la Llar d'Infants que el «Comité Mondial de Femmes» de Brussel·les sosté a Ceba, sota el patronatge d'Ajut Infantil de Reraguarda, i la roba restant ha estat repartida entre refugiats.

El Comité de Dones de Catalunya agraeix profundament la labor que vénen realitzant les obreres franceses a favor de la nostra causa.

Els dies 28 i 29 de gener es celebrarà a París la Conferència Internacional de Dones.

En ella no hi podia faltar la veu de les delegades catalanes, per tal que les dones de tot el món s'interessin cada dia més en la lluita que sostenim contra el feixisme.

La Unió de Dones de Catalunya hi ha enviat, doncs, les següents companyes: Maria Dolors Bargalló, Reis Bertral, Josepa Belda, Eloïna R. Malasechevarria i Enriqueta Gallinat. Hi assistirà també una delegada especial de COMPANYYA.

La «Unió de Dones de Catalunya» i les necessitats del front

El dia 11 de gener una comissió de companyes de la «Unió de Dones de Catalunya», constituïda per Manuela Martí, Josepa Belda i altres, visitaren diferents indrets del front.

A Martín del Río distribuïren cent quaranta-tres paquets de roba, cadascun del qual contenia una muda completa. Ultra això, amb el donatiu de sis centes pessetes, efectuat pel grup d'«Unió de Dones de Catalunya» de Piera, més quatre centes pessetes amb què hi va contribuir el Comitè de Barcelona, s'adquirí sabó, xocolata, sucre i conserves, tot el qual fou lliurat al 526.ª batalló; 132.ª brigada mixta de la 30.ª divisió. Les nostres companyes van arribar fins a les avançades, tot i el mal temps que feia, i tingueren ocasió de comprovar l'elevada moral dels braus defensors de la República.

Visitaren després Terol per tal de veure de què cosa estaven principalment mancats els nostres combatents. Pogueren comprovar que estaven ben equipats de roba i no els mancava sinó tabac i taronges. De retorn a Barcelona, les nostres companyes feren les gestions oportunes i ràpidament sortiren dos camions de taronges vers Terol.

En nom de tots els combatents, el guàrdia d'assalt Josep Molina, de vint-i-un anys, regreia la «Unió de Dones de Catalunya» per la seva fecunda actuació i digué que al costat d'aquesta tasca de portar l'alegria als que estan lluitant n'hi ha una altra, també imperiosa: evitar que s'amagui a la reraguarda tota una munió d'emboscats i de covards.

—Per tal d'acabar aviat la guerra, cal que tots els homes lluitin incansablement— digué Josep Molina, que, jove com és, lluita des del primer dia i ha estat ferit quatre vegades.

«COMPANYA» SETMANARI DE LA DONA

Redacció i Administració: Passeig Pi i Mar-
gall, 64, ent. Telèfon 74309. BARCELONA

Companya

REVISTA DE LA DONA

Al front es
defensa la
tendra vida
i l'alegria
d'aquests in-
fants.

M A R E S !
Ajudeu els
combatents,
ajudeu el Go-
vern, i haureu
contribuït a
salvar els
nostres in-
fants i el nos-
tre poble!

Núm. 15, 5-II-1938

Companya

SETMANARI DE LA DONA

Any II N.º 15
5 de febrer del 1938

30
cèntims

Quan aquesta dona aguanta, durant quatre hores, estirada a terra, el bombardeig de Guernica, el seu fill encara no era al món. Ara ella està admirada de què hagi nascut i de què hagi esdevingut tan xamós.

(Llegiu el reportatge de les pàgines 8 i 9

«Una hora entre refugiats».)

© Archivos Estatales, cultura.gob.es

ARCHIVOS
ESTATALES

ROSA LUXEMBURG

LA DONA ABRANDADA ★

ES una nit com altres nits de la ciutat. En una hora discreta, en la qual no s'ha de despertar gaire la curiositat dels veïns, un cordó de policies tanca el carrer i altres pugen les escales d'una casa dintre de la qual han d'efectuar l'agafada. Davant d'una taula, a la llum d'una llàmpara d'estudi, hi ha dues persones, un home i una dona. Ambdós no semblen pas sorpresos amb l'aparició de la policia. Tota llur vida està dolorosament perseguida per aquesta visió dels botxins uniformats que vénen a interrompre estudis, menjars, col·loquis, descans, amb un etern manament de presó.

Aquesta vegada no és el mateix. L'home i

la dona són convidats amb un amable somriure a baixar al carrer i prendre seient en un automòbil que espera. Es tracta de certa diligència...

Al dia següent, aquell home i aquella dona, Charles Liebknecht i Rosa Luxemburg, apareixen assassinats, amb els polsos perforats d'un tret.

Es tira terra sobre l'afer. El govern social-demòcrata empara els assassins. Els cadàvers van embolicats amb una espessa capa de silenci, sellat per dues passions miserables: l'egoisme i la por.

Aquesta admirable dona, la vida de la qual ha estat coronada amb aquest obscur instant de martiri, fou un far revolucionari del món. El seu amor per la vida l'ha portada a la lluita revolucionària. Un amor apassionat i melangios, que té perfils d'adolescència, que sembla que mai no arribi a la completa maduresa. Estima la seva vida, que va lluitar pròdigament, però estima encara més la vida dels altres, i aduec «la vida» en tot el significat humà.

Aquesta vida, que per a altres és tot força i alegria, per a Rosa és idea i flama. És la que ella sent bategar a través dels ferros de les seves inabarcables presons en aquells capvespres en què un ventjol càlid, ventjol de la llibertat, oreja el seu front cansat i mou els fulls del seu llibre obert sota la suau pantalla verda de la llàmpara encesa. És la vida la que l'aplana en les tardes de Hesselwinkler, quan, submergida en els misteris blaus del cel i del bosc, va errant amb el seu gos Lump, el successor d'un altre gran amic mort, el conill Mimi. Rosa estima els animals, com manifestació d'aquesta vida que, assalta continuament el seu camí de dona malaltissa i delicada. Visita molt sovint els parcs zoològics, i contempla amb tendresa els saltirons dels esquiroles, dels cervatells i de les llebres, als quals ella importuna amb les seves passes lentes de gran solitud i de gran pensadora.

A aquesta dona, amb el seu front recolzat en el palmell febril de la seva mà i els ulls perduts en imaginàries llunyanies, molt més enyorades per què ho són a través dels murs d'una presó, que pensa a tot hora en estroncar a costa del seu propi suplici, els dolors i les injustícies dels homes, hom l'anomena en els medis burgesos «Rosa la Sanguinària» i hom la presenta com a un monstre de maldat, àvid de sang i d'extermini.

Rosa ha donat tot el que té per a la causa que defensa. I la defensa amb una puresa, amb una generositat, amb tan acendrat i entranyable entusiasme, amb tan poca vanitat i personalisme, que està sempre disposada no sols a corregir els seus errors, sinó a cercar-los, a perseguir-los, a extirpar-los sense miraments de la seva gran anima, i a recórrer incansablement els viarans de la «Veritat», com camina per aquells altres corriols del bosc on li agrada tant veure com la tarda autumna esten els seus vels rojos o blaus.

Aquest amor a l'exactitud, aquesta temença a l'error, la fan ingressar en les files del proletariat i defensar fins a la mort la causa del poble en les seves avançades més audacioses.

Tot just un hom dona una ullada a les seves lletres, resta astorat per la vibració, la fogositat, el dinamisme absorbent amb què estan escrites i els batecs d'aquell cervell desitjós d'espais, d'horitzons, de sensacions, crepitant en una febre continua, bullint d'idees, que té una mena d'impaciència en expressar per a què deixin lloc a altres noves sensacions i vibracions. La naturalesa i els seus grans espectacles l'apassionen i, meditant davant el mar enfermest, sent dintre seu l'esperit errant d'Ulisses i no pot anomenar aquest «gran enemic» bramador que es despenya als seus peus, si no és amb el seu nom grec: «thalia». El mar és per ella «thalatta», el de les rutes innumera- bles. En els seus textos sovintegen les cites llatines, reveladores de profunda cultura clàssica; les frases en anglès, en francès, en alemany, en italià. Semblava tenir un afany anguntós de saber-ho tot, de posseir-ho tot. No és solament la idea, la seva gran idea, allò que l'absorbeix. És també l'art, la literatura, el teatre, la música. Tot això, vist des d'una cel·la; tot això enyorat a través dels barrots entrecreuats d'un calabós, pren un relleu exasperat, un poderós clarobscur de cosa deformada i embellida per l'ensomni. «En una cel·la tan petita — diu en una de les seves lletres — es pot arribar a perdre un objecte molt gran. Per exemple, això m'ocorregué certa vegada amb la meua paciència... Era un dia malenconiós i plujós en què em cansava de donar voltes en la meua cel·la, intentant vanament capturar la fugitiva...»

Aquesta «impaciència» agita tota la seva vida, llença un combustible incessant a la seva activitat. Acudeix a Rússia durant la revolució del 1906, com a «única passatgera» en un tren que camina amb els llums apagats i conduït per militars. La seva activitat d'agitadora es manifesta vertiginosament i augmenta els recels d'aquells que l'assenyalen com a element perillós per a la tranquil·litat del gènere humà. Viu en perpètua inseguretats i en constant angúnia. La seva llibertat i la seva vida perillen a cada moment, però ella segueix treballant sense repòs, amb una espècie de febre delirant. Finalment, el joc perillós torna a presentar el seu costat desfavorable per a Rosa. «Amics

meus — diu en una de les seves lletres — el diumenge, dia 4, a la nit, el destí em prengué ja davantera. He estat arrestada... Encabeixen en una cel·la infecta on catorze persones dormien com a prínceps en camastres de taulons atapeïts, com si fossin arregades. Un olor melfitc omple les galeries on Rosa es passeja, confosa amb les prostitutes i gent degenerada. Ella sospita que l'afer que la porta allà és greu, que aviat serà transferida a una altra presó. Així és, en efecte. La premsa parla de sotmetre Rosa a un consell de guerra, però ella raona amb serenitat. «Probablement es tracta d'una falsa notícia» diu somrient una vegada més al perfil de la mort. I encara no un mes després, a Varsòvia, posada ja en llibertat, ha de renovar aquest pesonbrí incessant de la seva persecució. «Estic ací des d'ahir» diu amb els nervis detroçats per la incertitud i des de l'estació n'han anat vigilant severament encara que crec que he aconseguit burlar-los... I més endavant la seva inquietud torna a perdre la paciència: «Algú no podrà informar-se discretament i esbrinar si la vigilància és amb ordre de detenció i si aquesta ha de fer-se tot seguit? Aquesta és tota la vida de Rosa Luxemburg. Aquesta ombra del botxí que vigila, del policia que li segueix els passos. Amb aquesta amenaça constant treballa, lluita, discuteix, escriu... viu». Viu tan aviat com pot recollir-se uns instants en la profunda joia de viure. «El temps segueix essent magnífic — escriu junt al llac de Garda — i mentre l'escriu el sol m'escafa l'esquena com el mes d'agost. Massissos de roses, flors, mareselves, heliotrops; boscos d'oliveres i bosquets de xiprers. El món és bonic...»

Durant quant de temps podrà Rosa embriagar-se en aquesta bellesa del món? A Suïssa i a Itàlia torna a astorar-la aquesta bellesa que la deixa absorta i alienada. Els paisatges vistos a través dels seus ulls tenen la gràcia afectada dels pintors romàntics. Durant set anys, entre campanyes i mitings, entre publicacions, articles i opuscles, entre polèmiques i treballs teòrics d'envergadura, així que la rodeja un ambient bell, Rosa té una vibració d'artista, aguda i hipersensible. Els restants cinc anys en què es resol la seva gloriosa existència no són més que un pas continuat per noves presons. Tota la seva obra ha estat concebuda i realitzada en un estat de passió, gairebé de frenesi. Referint-se al seu cèlebre llibre «L'acumulació del capital», diu a Lluïsa Kautsky: «Creus tu que recordo gens, poc ni molt, aquest llibre? Quan l'escribia fou per a mi com una embriaguesa. El juró que des del principi fins a la fi és el horrador inicial que sense revisar vaig enviar a la impremta fins a tal punt em tenia obsessionada. El mateix m'ocorregué fa sis anys amb la pintura, que no feia altra cosa que passar-me els dies somniant quadres...»

Passa cinc anys entre les parets de les presons de Barnimstrasse, de Wronke, de Breslau. En les lletres d'aquests anys s'hi remarca una fatiga que no neix del seu magnífic esperit indomable, sinó de les condicions físiques del seu cos retut. Els cops de la gran tragèdia europea arriben fins a les seves cèl·les. «Avui hi ha hagut un moment — escriu — en què he sentit certa angúnia. A les tres dinou el xifre de la locomotora em portà el record de Mafilde i m'he posat a córrer al llarg de les parets com una fera engabiada, sense repòs, donant fins a deu vegades el consabut «passeig per la cel·la...» Aquestes ja no són les lletres apacibles en què sent el suau oreig de la brisa primaveral acarasant suauament els fulls d'un llibre de Schiller sota una pantalla verda. Una gran tristesa, una gran desesperança s'abatien sobre el món sangonant. Rosa volia que la revolució alemanya marxés paral·lela a la revolució russa, que els pobles s'alliberessin per sempre d'aquesta tragèdia de les guerres imperialistes i dels altres jous de la injustícia. I fracassà. Les quatre parets de la cel·la seran per a ella com una anticipació de l'estret i fosc recinte de la tomba. Parla de la «llarga agonia» que sofreix, però estima la vida amb la mateixa passió i reacciona fins davant del reflexe d'un núvol pres de sol. Veritat que la vida serà formosa i valdrà la pena d'ésser viscuda mentre existeixin colors tan formosos i formes tan belles?»

Li dolien els mesos i els anys perduts estant tancada. Sap que després de la guerra arribaran tortures terribles, però que també s'esdevindran temps millors. Els vol conèixer, arribar fins a ells. Però no hi arribarà. El fred canó d'una pistola damunt el seu pols tancarà una vida radiant i genial, destinada a la glòria de la posteritat.

Rosa hauria volgut morir sens dubte a les barricades, al front ardorós de la revolució mundial. No ha estat ella qui ha dit, amb les seves paraules inflamades i ambicioses: «El sol, la tranquil·litat i la llibertat són les coses més formoses del món... si s'exceptua el sol, la tempesta i la llibertat.»

Les ales del seu esperit estaven fetes per a volar davant d'aquesta gran tempesta que ella veia com s'anava forjant entre els lluminosos núvols rojos d'una aurora social.

ELENA CAMPS

Gran Concurs de COMPANYYA

COMPANYA organitza un grandíol concurs permanent per a premiar el millor conte original d'una dona, segons les següents bases:

1. L'assumpte del conte es desenvoluparà en l'actual ambient de guerra i revolució.
2. L'autor haurà d'ésser una dona.
3. Les obres hauran d'ésser inèdites i escrites en català. Tindran una extensió màxima de sis quartilles escrites a màquina.
4. El conte premiat serà publicat a COMPANYYA.
5. El premi consistirà en cent pessetes en metàl·lic. Tots els contes que, encara que no siguin premiats, es publicuin a COMPANYYA, seran pagats al preu de cinquanta pessetes.
6. Els contes hauran de presentar-se a la redacció de COMPANYYA, passeig de Pi i Margall, número 64, acompanyats d'un plec clos, amb el nom del conte i un lema o pseudònim escrit al damunt, el qual haurà de contenir el nom i l'adreça de l'autora. El jurat, els noms del qual seran donats a conèixer aviat, es reunirà cada dissabte per a dictar veredictes.

NOTA.—En el número pròxim donarem a conèixer el nom de les persones que constituïran el jurat.

El problema dels proveïments

LES dificultats en tots els aspectes que comporta la lluita dura i gloriosa que sostenim contra el feixisme, s'aguditzen d'una manera especial pel que fa als proveïments. I som nosaltres, les dones, les que ho toquem més de prop, perquè hem de desviure'ns constantment per a trobar els aliments que necessiten els nostres companys i els nostres fills que treballen i també aquells altres fills petits que són la joia de la nostra llar. Ens veiem obligades de sostenir a tothora una lluita obscura i absorbent, de la qual en realitat no ens podem queixar si la comparem a aquella altra duríssima i heroica que sostenen els nostres soldats. Però molt sovint ens deixem portar per la impaciència, per un disgust no raonat, i ens lamentem d'una manera massa incomprensiva i intransigent. Cal que ens fem ben bé el càrrec que de dificultats n'hi ha d'haver forçosament. Fa un any i mig que dura la nostra lluita contra el feixisme i per a atendre les necessitats més imperioses de la guerra hem hagut de negligir molts aspectes de la producció. En efecte, la creació del nostre Exèrcit Regular, cosa que ens ha portat ja a les primeres victòries i assenyalava una evident superioritat militar a la nostra banda, ha exigit la mobilització de molts camperols. Al camp manquen braços per a treballar tota la terra útil i manquen també els adobs necessaris, insecticides i altres productes d'importació, la qual cosa no permet obtenir el màxim rendiment de la terra conreada. Cal afegir també a això, que durant aquests dos últims anys les condicions climatològiques no ens han ajudat: freds intensos, pedregades i desbordaments de rius han malmès algunes collites que es presentaven abundants. En definitiva, la producció no arriba al nivell que caldria segons les necessitats del consum. En aquest sentit cal, doncs, intensificar el treball de tots. Com ha dit molt bé el Dr. Negrín en la sessió del Parlament celebrada a Montserrat el dia 1 de febrer, «la victòria dels fronts és inseparable de la victòria de la producció». L'única cosa que en els actuals moments pot alleujar aquesta crisi, és un ritme de treball més ràpid, la qual cosa repercutirà en una major abundor de productes i evitarà l'augment constant de preus.

Però el problema dels proveïments no es redueix a això solament. Hi ha a més, l'aspecte de la distribució, i ací és on rauen també falles enormes. De mica en mica s'ha anat efectuant el racionament dels productes de primera necessitat, però encara n'hi ha molts que fugen d'aquest control i són ocasió de innombrables immoralitats en llur expandiment. Això permet que hi hagi una enorme multitud d'especuladors que es valen dels moments actuals, en que la multiplicat de problemes no permet un control absolut per part dels organismes de govern, i fan una tasca contrarevolucionària i antigovernamental al servei exclusiu del feixisme. Cal, doncs, que s'arribi ràpidament al racionament de tots els articles on es manifesti escassetat per tal de vèncer aquests últims reductes de l'especulació. Cal que s'arribi a un control perfecte de tot el transport de mercaderies i a una aplicació estricta dels preus de tassa.

Les paraules del Dr. Negrín ens omplen de confiança. Cità el cas de Madrid, que dins el règim actual de guerra és una de les poblacions millor proveïdes tot hi havent-hi les dificultats de comunicacions. «El proveïment de Madrid s'ha resolt amb organització, restricció igualatària, racionament, austeritat administrativa i una direcció única en la distribució», digué en el seu magnífic discurs el cap del Govern.

Cal, doncs, companyes, que col·laborem a la tasca del govern que tan bona disposició té per a resoldre aquest difícil problema, problema que no serà pas resolt d'una manera plena, perquè ja heu vist que la deficiència de producció ho fa impossible, però sí pot ésser atenuat si tots hi posem la nostra part d'esforç. No oblideu que a la vostra mà hi ha un bon mitjà de lluita contra els especuladors. Denuncieu-los sempre que en tingueu ocasió. I també contribuïeu a una millor distribució ingressant a una Cooperativa. Les cooperatives representen un mitjà honrat i seriós, que no exigeix les cues perquè la ració de cada família no pot ésser transferida a ningú més, i com que no persegueixen el lucre individual no es dediquen a la venda clandestina ni intenten el frau al públic ni als òrgans superiors de distribució.

En fi, cal que esperem una ràpida milloria en la qüestió de proveïments per mitjà de la tarja de racionament extensiva a tots els productes i per una intensificació del cooperativisme.

LA CONFERENCIA INTERNACIONAL DE DONES

EN els darrers dies de la setmana passada es reuniren a París, convocades pel Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme, dones d'arreu de la terra, per tal d'elaborar

que lluita per la democràcia i per l'emancipació nacional contra el feixisme estranger i militarista; precisament per l'enorme mobilització de dones antifeixistes que esmercen tots llurs esforços en ajudar a guanyar la guerra, no podia mancar la nostra representació en el magne comici internacional de dones. I allà hi han anat delegades d'Espanya i de Catalunya. I allà han col·laborat, al costat de les companyes de nombrosos països americans, que de pol a pol es mobilitzen en favor de la causa antifeixista; europees, entre les quals no hi manquen italianes ni alemanyes, representants del genuí poble que protesta contra les dictadures feixistes sota el jou de les quals sofreix;

Josefina Belda

amb tota cura els plans de treball futur i prendre noves iniciatives contra aquests monstres que amenacen el món enter i que, en aquests moments, són combatuts a Espanya aferrissadament, a costa de la sang dels seus millors fills, del sacrifici de milers de víctimes innocents, dones i infants, que cauen diàriament abatuts per la criminal metralla feixista.

Precisament per la situació del nostre país,

Reis Bertrai

Eloina R. Malaschevarria,
directora de la nostra revista

dones de tots els països que han aixecat llur veu contra la guerra i el feixisme i que, sota la consigna de la unitat per la llibertat i per la pau, pels nostres drets i pel benestar de les nostres llars i dels nostres fills, han aconseguit planejar l'acció més efectiva per a conquerir aquests objectius.

A reserva de deixar per a més endavant la publicació d'un ampli reportatge per l'enviada especial de COMPANYIA a la Conferència, podem informar des d'ara que la Conferència ha decidit convocar un gran «Congrés Internacional de Dones per la Pau i la Democràcia», al mateix temps que intensificar l'ajut a l'Espanya republicana i el boicot als productes japonesos.

A la Conferència varen tenir lloc preferent els magnífics treballs realitzats per les organitzacions de dones espanyoles, filials del Comitè Mundial, que són el Comitè contra el Feixisme i la Guerra i la Unió de Dones de Catalunya, moviments que són considerats cada dia més importants, i les delegacions dels quals varen ésser rebudes amb veritable entusiasme i admiració. La Conferència va declarar que sent un legítim orgull del treball de les seves organitzacions espanyoles, les quals, des del

Enr.queta Gallinat

1934 —data en què es va celebrar el Primer Congrés Mundial— han sabut mostrar-se al nivell de la situació, fins i tot en els moments més difícils, i prestar grans serveis a la causa per la qual lluita el Comitè Mundial. Hom va fer especial menció dels Congressos celebrats darreterament a València i Barcelona, considerats d'un valor i d'una importància immensos, posant en primer pla la tasca admirable de les dones en la preparació econòmica i social del país, així com en l'acció empresa per la llibertat i la independència.

La nostra Unió de Dones de Catalunya aprofitarà el retorn de les seves cinc delegades per ampliar i afiançar el moviment organitzat fins en els més petits pobles catalans, per tal de portar a cap ràpidament els vastos, generosos i útils projectes sorgits de la Conferència de París.

Saludem les companyes delegades de la Unió de Dones de Catalunya, Eloina R. Malaschevarria, Maria Dolors Bargalló, Reis Bertrai, Josefina Belda i Enriqueta Gallinat.

Teresa PROENZA

Els pares d'aquest nen que ara menja delitosa-ment un bon plat d'arròs amb bacallà són presoners dels feixistes. El pare era metge i la mare infermera i no tingueren temps d'evacuar Santander. Confien llur fill a uns amics que el portaren a Astúries, i més tard, després d'un breu sojorn a França, vingué a la nostra terra. El petit «Jesús» no sap res de la seva tragèdia. Quan hom li pregunta on són els seus pares, ell diu «Están defendiendo». Ignora, pobre infant, que segurament ja han estat la presa dels botxins de Franco.

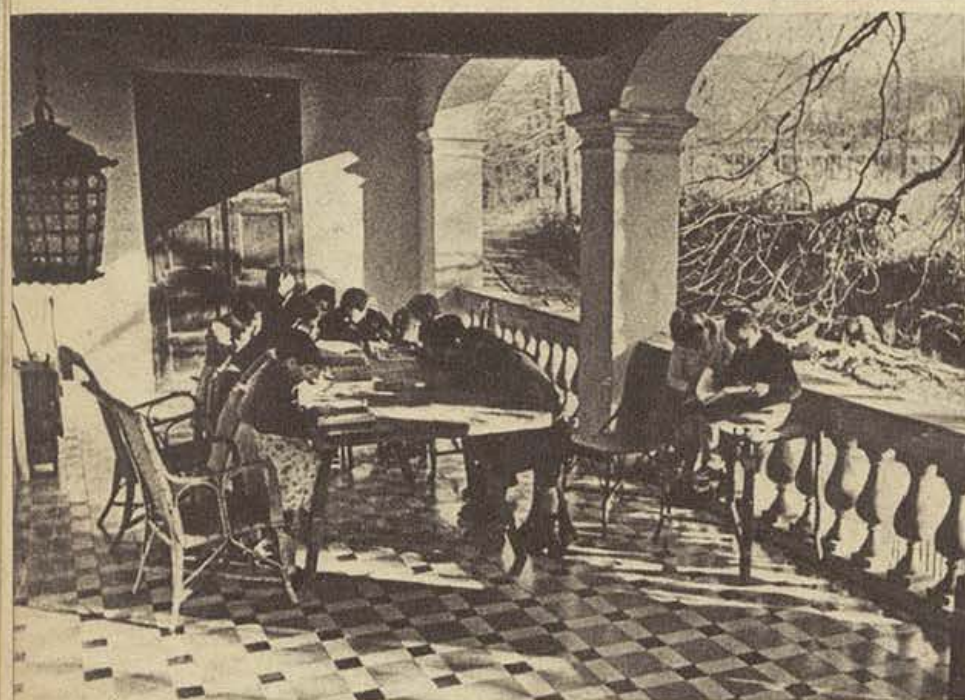
INFANTS SALVATS DEL FEIXISME

La tragèdia del Nord ha estat una de les etapes més dures de la nostra guerra. Franco, ajudat intensament per italians i alemanys i valent-se també de malaurada carn africana, pensa que ja ha pogut anihilar aquell focus de llibertat i de valentia. Els nostres germans, però, no lluitaren endebades. Franco hagué de desprendre enormes energies i avui el podem atacar amb èxit des d'altres fronts.

No oblidem tampoc que milers de combatents del Nord són encara els amos de les muntanyes d'Astúries i allà ens esperen fins que arribem a

En aquest magnífic edifici cedit per la vila de Ceba hi viuen quaranta vuit infants, la majoria d'ells trasplantats de les terres del Nord a la nostra assolida Plana de Vic. Es tracta d'una colònia sostinguda per la secció belga del «Comité Mondial de Femmes contre la Guerre et le Fascisme» i està sota el patronatge de la Unió de Dones de Catalunya, la qual n'ha confiat la realització i la direcció a Ajut Infantil de Reraguardo, tenint en compte l'experiència d'aquesta organització a través d'una tasca fecunda i admirable

De la mateixa manera que veureu els infants jugar i córrer pel magnífic parc que envolta la casa, també els trobareu de vegades al voltant d'una taula, llegint o parlant assossegadament. L'ample galeria assolada els convida a aquests moments de pau en què assaboreixen les revistes o els llibres que els envia no els fan comprar llurs tutores belgues.

ells. I no estan porats. Tenen armament i queviures per a dos anys i sostenen contra els assassins d'Espanya una lluita aferrissada de guerrilles.

Aquests homes valerosos, cadascun dels quals mereix el títol d'heroi, també tenen fills i esposes, mares i germans petits. Moltes dones no han volgut ésser evacuades i han restat al costat de llurs companys, per tal de viure o morir amb ells per la llibertat d'Ibèria. I els fills? Els fills no s'han atrevit a sacrificar-los, perquè no els pertanyen, o millor dit, pertanyen a l'esdevenidor. Hom no pot exposar llurs vides preades i cal salvar-los per damunt de tot. I aquells homes i

La vida a l'aire lliure ofereix extraordinaris avantatges. Tenint per teulada el cel i per murs propers o llunyans els arbres, trobareu amb facilitat aules, sales de treball i d'esbarjo, cuina, menjador... Veieu, per exemple, aquest recó del parc, que us fa pensar tot seguit en un club infantil. Act es llegeix, es juga, es conversa... En fi, tot allò que constitueix la base de les relacions humanes.

aquelles dones que han restat allà fermes, serens, segurs de si mateixos, però sempre amb el dubte de si podran resistir tot el temps que calgui, han deixat partir llurs fills, han restat sols.

Sí, sols. Pares i mares que no podran besar els rostres tendres, que no podran amanyagar els cabells sedosos, que no podran estriar les mans menudes i perfectes, que no sentiran la veu estimada... Oh, braus lluitadors, que extraordinària és la vostra gesta, que profund el vostre sacrifici! Només una cosa us ha preocupat: SALVAR ELS VOSTRES FILLS DEL FEIXISME. Vosaltres resteu allà per a plantar-li cara, per a morir, si cal, en la lluita contra el monstre. I ens lliureu aquests infants que són el vostre tresor, aquests infants valents com vosaltres, que quan els preguntem on tenen els pares o els

UNIÓ DE DONES DE CATALUNYA

Una dona infatigable, un entusiasme que mai no es refreda, un tremp de lluitadora i d'organitzadora, un esperit abocat a totes les realitats humanes, a totes les tendències progressives. Aquesta és Maria Dolors Bargalló, a qui ens hem adreçat com a presidenta de la Unió de Dones de Catalunya.

Maria Dolors Bargalló comença explicant-nos com sorgí la Unió de Dones de Catalunya:

—Ja existia del 19 de juliol el Comitè de Dones contra la Guerra i el Feixisme; però, com sigui que la seva actuació no era tan vigorosa com calia en els moments actuals, estava ja en l'ànim de tothom el reorganitzar-lo. L'ocasió propícia es donà amb motiu del Primer Congrés de la Dona, que tingué lloc el passat mes de novembre. En aquest Congrés fou aprovat un programa que havien de portar a terme totes les dones catalanes, fos quin fos llur ideari i llur filiació sindical i política. Hom s'adonà de seguida que calia un organisme per a realitzar aquesta tasca, i hom considerà

oportú d'exemplar la base del Comitè de Dones contra la Guerra i el Feixisme, per tal d'adaptar-lo a la nova actuació, i donar-li el nom d'Unió de Dones de Catalunya.

—I com funciona aquesta agrupació?

—En el Congrés de novembre fou nomenat el Consell Nacional de Catalunya, constituït per vint-i-vuit membres, entre Barcelona i les vegueries. Dintre d'aquest Consell Nacional hi ha el Comitè Executiu, constituït per les secretaries següents: Secretària General, Dolors Píera; Secretària d'Organització, Elvina R. Malasechevarría; Secretària de Propaganda, Maria Teresa Gibert; Finances, Enriqueta Gallinat; Tresorera, Maria Lluïsa Queralt; Guarderies, Reis Bertral; Candelària Escolà i Josepina Bofarull; i Trameses al Front, Manuela Martí i Josefa Belda. Com ja saps, jo ocupo la Presidència.

—Veritablement, és una organització perfecta, amb la qual si aconseguim un funcionament regular i cohesionat podreu assolir grans realitzacions. I digues-me: quins són els vostres objectius immediats?

—La finalitat primordial de la U. D. C. és aconseguir que la dona contribueixi a guanyar la guerra. Com a cosa fonamental ens interessa impulsar la capacitat de les dones en els treballs en què pot substituir l'home, valent-nos de l'Institut d'Adaptació Professional. I també fer possible que la dona pugui lliurar-se pràcticament a aquestes activitats creant guarderies per als seus fills. Ens interessa, per tant, portar a terme la consigna de les trenta vuit guarderies, que sorgí del nostre Congrés, per al dia 8 de març, diada internacional de la dona.

—Porteu ja realitzats alguns treballs?

—Dintre de poc tindrem ja unes brigades visitadores d'hospitals. Tenim dues guarderies en organització a Tarragona i una que s'inaugurarà dins de breus dies a Tortosa. De totes maneres la nostra tasca més im-

portant fins ara ha estat la de trameses al front.

—I quins projectes teniu?

—Són molts. Alguns d'ells tendeixen a valorar la dona i a beneficiar-la directament. Per exemple, ens interessa crear una Escola d'Assistència Social sota el patronatge de la Generalitat de Catalunya, per tal que hi hagi dones especialitzades per a refugis, hospitals, guarderies... Ens proposem també obtenir per a la dona el Comissariat polític als hospitals. Altres de les nostres aspiracions tendeixen a beneficiar la família, de la qual la dona és el puntal més ferm en aquests moments, com són col·laborar eficaçment a la junta de Defensa Passiva, organitzar cursos contra l'analfabetisme, impulsar la creació de restaurants populars i obtenir que la tarja de racionament s'estengui a tots els productes. Per tal que les dones que desitgin actuar en la nostra agrupació tinguin un lloc a propòsit, organitzarem a cada districte i també a les seccions foranes la LLAR DE LA DONA, que serà el centre de reunió i de treball de les nostres afiliades.

Com veieu, doncs, la Unió de Dones de Catalunya té un camp d'acció dilatadíssim. La nostra finalitat principal és contribuir al triomf antifeixista, al mateix temps que volem assolir la reivindicació social i política de la dona. De moment ja ens sentim satisfetes de la nostra tasca, perquè hem aconseguit aplegar les dones de diferents organitzacions en una veritable unió, avançada del Front Popular que cal constituir ràpidament a Catalunya i pel qual treballarà intensament la Unió de Dones de Catalunya.

Així ens ha parlat aquesta animosa i intel·ligent dona que dedica tot el seu temps, el seu treball i el seu entusiasme a les activitats d'una entitat en la qual s'acoblen tots els esforços i tots els afanys de les dones antifeixistes de Catalunya.

germans grans, responen amb la més gran naturalitat: «Están luchando. Se fueron a los montes.» I ni per un moment passa per llur pensament que els pares poden morir o caure presoners. Són els fills d'una raça heroica que no es doblega ni tem. Abans de sortir de Gijón llegiren en els ulls dels que restaren tanta seguretat i fermesa que es produí en ells aquesta tranquil·litat d'esperit que només arriben a tenir els forts i els obnegats.

Infants salvats del feixisme. Salvats primer per l'evacuació de la vostra terra, salvats del feixisme

dia, però, resulten més infructuosos els maneigs d'aquest gran traïdor. I si a la fi resteu sols al món, no per això restareu abandonats. En al contrari. Vosaltres i tots els infants d'Ibèria sou el mòbil del nostre lluitar de cada dia, la raó d'ésser de tot el nostre esforç. La nova societat es construirà per a vosaltres.

El feixisme també us voldria. I deixaria d'ésser aquesta cosa serena i riellera que sou ara, aquest cristall transparent o aquesta planta gemada. En vosaltres hi niarien tota mena de morbositats i quan fóssiu grans esdevindríeu, els uns, odiosos, i els altres, miserablement febles. I qui us en podria fer retret? Ningú. La culpa seria nostra si no lluitéssim ara contra aquest terrible enemic.

Per això diem a tots els infants i especialment a vosaltres, fills dels herois d'Astúries: nosaltres prosseguirem la tasca dels vostres pares i us salvarem definitivament del feixisme.

FRANCESCA PRAT

De retorn d'una petita excursió que serveix als menuts de gaudir i d'exercici. A ple aire i a ple sol els pulmons s'exhalen, la vida esdevé joiosa i plena d'encís. Als ulls de cada infant hi sorprendreu una claror transparent que us parla d'albades prometedores i il·luminoses. Veritablement, ja els convenia aquest sojorn assossegat a la nostra terra, després de la vida atzarosa que menaren, evacuats primer del país basc, més tard de Santander i finalment d'Astúries, que experimentaren l'angoixa dels bombardejaments més intensos i dels perills que suposava la travessia de la mar cantàbrica, poblada de pirates.

en mig de sacrificis i dolors: nosaltres us prometem que en sereu definitivament salvats. No sabem si tornareu a veure els vostres pares. Cada dia, allà en les terres oprimides, cauen germans nostres sota les urpes ignominioses de Franco. Cada

I també la feina de sempre. Els dies de festa cal fer quelcom diferent per a trencar la monotonia de les setmanes que transcorren gairebé sempre iguals en una colònia infantil. El dinar en mig del bosc és un gran esdeveniment. Nois i noies ajuden per torn la cuinera i finalment tots engoleixen amb fruïció el menjar senzill, però saborós i nutritiu.

PAUL ROBESON ENS VISITA

El prodigiós cantant negre, que ha romàs deu dies en terres ibèriques, visita la redacció de COMPANYYA abans de sortir de Barcelona. I ens explica detalls de la seva vida i del seu art.

Recordeu *Al·leluia*, *Bosambo* i *Magnòlia*, els extraordinaris films dels quals ell és protagonista? Aquest mateix Paul Robeson, que ens sabé emocionar amb les belles cançons del sud dels Estats Units—cançons tristes d'una raça oprimida i menyspreada—, ha realitzat un viatge de solidaritat envers la noble causa del poble espanyol, i ens ha portat dos missatges: el de tots els seus germans de color, per les reivindicacions dels quals ell lluita tenaçment, i el dels treballadors anglesos, que l'estimen i l'admiren. Paul Robeson viu actualment a Londres, fruit d'un enorme prestigi en els medis artístics burgesos; però ell continua lluitant el seu art als obrers que foren els primers en comprendre'l. I ha organitzat a Anglaterra nombrosos actes on ell ha cantat, per a recaptar fons per a l'Espanya republicana.

Tan bon punt ens saluda, ens parla així:

—Sento una gran admiració pel magnífic treball que porteu a terme les dones espanyoles i per la valentia amb què sabeu reaccionar davant dels ignominiosos atacs aeris. A València i a Barcelona he estat testimoni d'aquests crims execrables que són els bombardejaments. I he vist en vosaltres, les dones, una serenitat i una fermesa que m'han emocionat.

—I què ens dieu de la guerra?

—Des d'un començament he cregut en la victòria definitiva del poble. Quan, en el moment de la sublevació, el vostre Govern va poder resistir i conservar les ciutats més importants, jo ja vaig veure clar el vostre triomf. Després han seguit jornades de cert aplanament en veure com Itàlia i Alemanya abocaven tota llur força militar a la banda de Franco i es perdia el Nord. Però ara us dic, després d'haver comprovat l'extraordinària pujança del vostre exèrcit, un exèrcit jove i prósper, que no tinc el més petit dubte de la derrota del feixisme. Ells forçosament han de tenir un exèrcit caduc, fatigat, al qual han exigit fins ara esforços enormes, i que ja ha arribat a la fase de la seva descomposició. Us he de dir sobretot que la meua impressió sobre la defensa de Madrid és única. Veure un milió de persones que viu, que treballa, que dorm i fins es diverteix sota el canoneig constant és quelcom d'ineffable. Jo presento, com a artista que sóc, que aquesta heroica gesta ha d'omplir tota una època artística vigorosa: música, teatre, poesia, novel·la i pintura... A Espanya podrà néixer un veritable art proletari, cosa que en altres països, fora de la U. R. S. S., no ha arribat a gran maduresa, precisament per l'escassetat i repetició de temes.

—I què us sembla el nostre poble?

—Admirable. Només sento haver trigat tant a fer aquesta coneixença. Jo ja tinc amics als Estats Units i a Anglaterra, alguns d'ells catalans, que m'ensenyaren les vostres cançons i em donaren a conèixer la vostra música i la vostra literatura. Però, de totes maneres, la realitat ha superat tot el que jo sabia. He sentit cantar els camperols i els soldats, he cantat junt amb ells, m'he sentit fos en llur meravellosa intuïció artística. M'he adonat de la profunda coincidència que hi ha entre el cant flamenc i les cançons negres del meu país. A Madrid un grup de soldats cantava flamenc i en acabar vaig demanar que seguis la música, sense el cant, i jo vaig cantar *Saint Louis Blue* amb el mateix acompanyament. El ritme era perfecte...

—I com us decidireu a visitar el nostre país?

—Crec que l'artista no ha d'estar mai allunyat de les masses, sinó que és deu a elles. Per això he vingut a Espanya, per a encoratjar els vostres lluitadors, per a donar-los allò que pugués del meu art, perquè estic decididament a llur costat. Jo també pertanyo a una raça oprimida. El meu pare fou esclau. I els negres nord-americans, que encara que som alliberats continuem menyspreadats, que som utilitzats la majoria de les vegades per empreses burgeses com a simples elements de diversió dins el món odiós d'una classe privilegiada, nosaltres no desitgem altra cosa que el triomf del poble espanyol. Així que pugui penso fer un viatge especial als Estats Units per tal d'organitzar els negres a favor de la vostra lluita.

L'escriptora Charlotte Haldane, que acompanyava Paul Robeson i la seva esposa, ens diu que en el breu temps que el gran artista romangué a Madrid es féu tan popular que els soldats li deien simplement «Pablo»... Ens diu també que Robeson ha cantat al peu de les trinxeres a Tarazona, Albacete i Madrid. A Benicassim anà de pabelló a pabelló cantant per als ferits. Quan anà a cantar per als soldats de la V^a Brigada Internacional, constituïda la majoria per nord-americans, tots li demanaren que cantés *Ol' Man River*, la famosa cançó del Mississipi, que ell popularitzà en el film del mateix nom, i cantà amb ells durant més de dues hores.

Li demanem detalls de la seva vida. La seva esposa ens informa que abans de dedicar-se al cinema estudià a la Universitat de Rutgers i després a l'Escola de Dret de Colúmbia. Exercià durant algun temps la professió d'advocat a Harlem, però més tard, ençà per la seva vocació artística, es dedicà al teatre, on adquirí una enorme celebritat l'any 1923, com a protagonista de la discutida i notabilíssima obra d'Eugeni O'Neill *L'emperador Jones*. El cinema sonor portà més tard aquest home de veu potent i dolçíssima a la pantalla, i d'ací arrenca la seva popularitat a tot el món. Ara canta d'una manera continuada a la Ràdio de Londres i només quan se li presenta una bona oportunitat fa cinema: ell no vol intervenir en pel·lícules frívols ni mediocres i menys encara vol actuar en un film on no es presenti la raça negra amb la mateixa dignitat que la blanca. Paul Robeson ha refusat innumerable contractes, econòmicament molt avantatjosos, per no ajustar-se al criteri elevadíssim que ell té de l'art.

Al seu esforç es deu el moviment de solidaritat envers la nostra causa que es manifesta en els medis de Hollywood. Ell ha estat l'animador de tots els festivals que s'han celebrat en els estudis cinematogràfics a benefici de l'Espanya republicana.

—Tenim un fill de deu anys—ens diu també la companya de Robeson—estudiant a la U. R. S. S., de la qual nosaltres som fervents admiradors.

I ens diu que quan ella llegí en la premsa el triomf governamental de Guadalajara ja en coneixia tots els detalls perquè el seu fill els hi havia contat.

—És un infant tan apassionat per la causa del vostre poble, que segueix dia per dia les operacions. I ja sap parlar el rus—afegeix, entusiasmat—, i més tard vindrà a aprendre l'espanyol.

*To Companya.
Greetings comrades
Paul Robeson
Jan. 31-1938*

Paul Robeson somriu en sentir parlar del seu fill. I ens parla encara de l'admiració que té pel nostre poble:

—És realment un poble heroic. I, a més, ha demostrat al món la seva capacitat, el seu impuls creador, en deslliurar-se de les trabes amb què l'ofegava la reacció. El triomf de Terol demostra, especialment, la maduresa tècnica que ha adquirit el vostre Exèrcit, exèrcit que en aquests moments és la vostra obra definitiva, la creació més alta del vostre geni. Jo espero del vostre poble, llure i victoriós, la mateixa fecunditat que ens fa cada dia admirar més la Unió Soviètica.

I, en acomiadar-nos, ens escriu una salutació per a COMPANYYA i ens diu:

—Tornaré. I llavors cantaré per a tots els treballadors de Catalunya, per a tota la reraguarda que amb tanta eficàcia treballa per la guerra; per a aquesta reraguarda torturada pels bombardeigs, i especialment cantaré també per les dones i pels infants, que la vostra revista tan bé sap representar.

CARMÉ ROIG

Les dones madrilenyes homenatgen Jesús Hernández

El dia 6 de gener tingué lloc al Cinema Monumental de Madrid un grandíós acte en homenatge al Ministre d'Instrucció Pública i Sanitat, Jesús Hernández, per la tasca meritíssima que es porta a terme des de la secció d'Higiene Infantil de la Subsecretaria de Sanitat.

En efecte, el Govern inverteix una part considerable dels donatius que es reben de l'estranger en l'adquisició de llet, farines, reconstituents i productes dietètics. Aquests productes són expandits a les mares madrilenyes a través de diversos dispensaris, on hi ha servei de puericultura i medicina infantil.

D'una manera regular hom comprova el pes dels infants, se'ls sotmet a un reconeixement mèdic, se'ls fan cures de sol artificial si és necessari, s'analitza la llet de les mares si aquestes els donen el pit, se'ls vacuna convenientment; en una paraula, es segueix llur desenvolupament progressiu amb tota meticulositat i es corregeixen totes les desviacions que pot sofrir llur delicat organisme, es donen a les mares els coneixements necessaris per a la bona criança dels fills des del punt de vista higiènic i se'ls facilita la sobrealimentació o el total nodriment dels petits gratuïtament o bé a preus proporcionals als ingressos familiars, segons els casos.

Els dispensaris d'Higiene Infantil porten a Madrid —que és allà on han adquirit ja una organització perfecta— el control de seixanta cinc mil infants fins a dos anys. Han vingut a resoldre un dels problemes més greus, perquè les circumstàncies actuals ens han portat a una escassetat total de llet, especialment a Madrid, on és menys possible que enlloc el sosteniment de granges.

Es per això que les mares madrilenyes estan tan satisfetes d'aquesta obra d'Higiene Infantil. Al Cinema Monumental hi acudiren més de set mil mares amb llurs fillets, puix la capacitat del local és de set mil places i va esdevenir intransitable. Hom hagué de pregar primerament que sortissin del local tots els homes, i més tard, davant l'avalanxa de dones amb infants, calgué que les dones que anaven soles també es retiressin.

Fou un acte, doncs, que revestí proporcions insospitades, tot i que el temps era molt cru: dotze graus sota zero i la neu glaçada. Això expressa clarament amb quin afecte les dones de Madrid saben respondre a l'interès que el Govern demostra per llurs fills.

Esperem que a Barcelona es portarà a terme també una obra semblant. Tenim entès que la Generalitat de Catalunya està treballant activament en aquest sentit i que ben aviat hi haurà dispensaris d'aquesta mena. És indubtable que es tracta d'un dels problemes més punyents per a nosaltres, les dones, perquè són els infants els que a la reraguarda han de rebre les primeres atencions.

COMPANYA celebrà entusiàsticament l'aparició dels primers dispensaris d'Higiene Infantil a casa nostra.

"COMPANYA"
SETMANARI DE LA DONA

Redacció i Administració: Passeig Pi i Mar-
gall, 64, pral. Telèfon 74309. BARCELONA

Ya vienen los niños, madre!

Canción para los niños refugiados en Cataluña. Con motivo de la Semana del Niño.

que hoy muerde en sus gozos la llama encendida que sobre la guerra deja sus cenizas y a su primavera la muerte le envía las flores del llanto, frutos de desdicha.

Ay, madre, los niños vienen: ¡llegan ya! ¿Quién los cogerá?

Invierno y verano, dolor y alegría mis ojos han visto cruzando mi vida, mas nunca supieron, por mis cortos días, de este dolor hondo que ya nunca olvidan. Alzando mis odios la voz de mis iras por las carreteras de España gemía y apretada al pecho mi sangre decía:

Ay, madre, los niños vienen: ¡llegan ya! ¿Quién los cogerá?

Hoy ya mi tristeza cambio por mi dicha, que hoy los niños tienen fronteras más limpias y ya han olvidado su horror y fatiga: si un amor perdieron, otro amor ya invita a que huya su llanto y vuelva su risa; pero yo no olvido, ni mi sueño olvida, las llagas abiertas que aun sus pies marchitan.

Ay, madre, los niños vienen: ¡llegan ya! ¿Quién los cogerá? Bajen de la nieve, madre, llorando suben del mar. ¿Quién los cogerá?

Emilio PRADOS

Aquesta nena d'ulls brillants fou salvada d'entre les runes de casa seva, a Gijón.

La germana gran mostra, satisfeta, les paces de roba que li acaba de lliurar la Comissió Femenina d'Ajuts dels partits Comunista i Socialista Unificat.

El vell impossible d'Erando, innocent com un infant i que hagué d'ésser evacuat en una ambulància.

UNA HORA ENTRE REFUGIATS

UN carrer estret i al fons un casalot ombríu, antic convent de monges. Dintre, entre els arcs dels claustres, a la freda ombra dels porcs, noiets que juguen i grups de vells que persegueixen en una llenca de sol. Dones silencioses fan ganxet sota les arcades del pati, cada una amb la seva història, que se li lleix en el profund plec de les celles. És una casa de refugiats. Totes aquestes gentes han deixat llur vida, i encara més, la il·lusió de llur vida, en els llunyans indrets on va arribar l'amarga onada. Són naufragats de la guerra. No tenen res. No els queda res. Tot se'ls n'ha anat a bocins en parracs, sangonants. En ells traspuia, gota a gota, tot el dolor de la «nostra» Espanya. Cada un passa davant meu com una espantosa novel·la viva.

Aquesta novel·la de guerra, de la qual ells en són els principals protagonistes, però que demà ens pot colpir a tots amb la mateixa intensitat i amb el mateix horror, i que parla, més alt en el seu trist silenci, de la solidaritat que Catalunya, que tots nosaltres, hem de sentir envers els refugiats, de la unitat que ens ha d'estrenyar a tots, no sols els partits i sindicats, sinó també tots els pobles ibèrics, per a poder guanyar la guerra i la revolució.

Aquests refugiats han posat llur valor i llur abnegació a prova d'una manera heroica per la causa antifeixista, i per això no es poden deixar arreu al marge de les activitats que emplen de fruits entusiastes les nostres mans. Han de treballar. Tenen perfecte dret a incorporar-se al treball. Han de «viure» com a éssers útils i no com a impossibilitats o com a captaires. Llur dignitat ho exigeix. Tots nosaltres podem fer quelcom per a ells en aquest sentit, col·laborant en la tasca que l'Ajuntament de Barcelona, tan encertadament, ha emprès per a procurar un major benestar a aquests germans nostres.

ELS NENS

Els nens són els únics que riuen. Aquest petitó de sis mesos, grasonet i ros, està desitjant que algú li digui alguna cosa per a posar-se a riure. La seva mare, una dona jove, de somriure apagat, que té el marit al front de Terol, s'apropa sovint a l'infant i el besa.

—Estava embarassada d'ell llavors del bombardeig de Guernica. Quatre hores vaig estar estirada a terra, veient caure les bombes a prop meu, i amb l'altre fill meu, que va morir a França a conseqüència de l'espant, estret contra el meu pit... No sé com aquest ha nascut tan fort... ni tan sols com ha pogut néixer.

Aquesta altra nena, d'esplèndids ulls negres, fou salvada de dessota les runes de casa seva en un dels més ferotges bombardeigs de Gijón.

—Quan ens n'anàvem al refugi —em diu la seva mare— se'ns escapolí sense que en aquella confusió ens en poguéssim donar compte. En acabar el bombardeig vàrem començar a cercar-la per tot arreu. La nena s'havia refugiat a casa i la casa, com altres moltes d'aquell carrer, s'enderrocà sota una bomba. Com pogué salvar-se aquesta criatura? Encara no ho he pogut comprendre. Allí estava, arrupida, en mig de les runes i les vigues... i sense plorar tan sols. Als pocs moments de treure-la d'allà es va posar a jugar com si tal cosa.

La mare —una asturiana de bon tremp que ha perdut en aquella sagnant confusió el marit i els germans— somriu bo i contemplant el seu tendre brot.

—I això que només té vint-i-tres mesos.

AQUELL NEN ABILLAT DE NEGRE...

Camins de Bilbao. Fugitiu enfolit sota la metralla. I els aeroplans segant els camins, deixant-los plens de morts desfets. Aquest nen —set anys— anava amb la seva àvia, agafat de la mà, i darrera d'ells la mare, una dona de trenta anys escassos i un germanet de quatre. I de prompte les bombes, la terra que s'aixeca, que s'aixeca com una tromba, el sol que trepidia i s'obria... L'àvia va tenir la serenitat de tirar-se, amb el noi, a una rasa.

—Ens va cobrir la terra. Estàvem mig ofegats, i quan, bracejant, vàrem sortir d'allà, la meua filla estava estesa enmig del camí... no vull pensar com! i el meu altre nét crivellat de metralla.

Aquest nen no juga. Aquest nen se'n recorda. Quan els aeroplans negres passen sobre Barcelona ell tremola i crida, pàl·lid de por. Quants anys encara li durarà el record d'aquell cos destrossat de la seva mare i de la sang que fluïa del cos del germanet petit?

EL NEN DE LES TRINXERES

La mare és de Cádiz. Recremada pel sol. Seca com un espart. Tota ella angles, tendons i nervis. Va seguir voluntàriament les tropes amb les quals el seu marit anava al front.

—Jo rentava la roba i feia el menjar dels milicians. Primer, a Terol. Després, a Màlaga. Allà ens hi atrapà la caiguda de la capital i vaig escapar, com molts, entre aquell horror... El meu nen ha estat vint mesos dintre del meu ventre, a les trinxeres. I ací el teniu.

La fila dels que esperen el dinar.

És un ninet eixerit i ros. Té uns ulls estranys, reflexius, en una careta pàl·lida i petitona. Fa sols tres mesos que ha nascut i ja sembla que sap moltes coses.

—Feia més d'un any i mig —em segueix dient aquesta voluntariosa i animosa gaditana— que no sabia res dels altres tres fills... Estaven refugiats a la serra, amb un cunyat meu, a qui tots creiem mort... I ara han aparegut. Em vaig creure ben bé que no tornaria a saber res més de les pobres criatures!

ELS VELL

Molts d'ells estan arreu, a les galeries, embolicats amb mantes espel·lades o mocadors de serrells. Altres, ni això tenen. Els anys, els cruïments, els tenen atuits com pellerines als llits, allà al fons de les desmoblades cambres.

Acostumen a parlar amb els ulls secs, però tan fixts que fan engúnia.

—Els meus sis fills, els meus sis fills! —em diu aquella veu sorda que surt d'un embolic d'abrigalls negres, sota els quals tremola una mà esquelètica—. Què serà d'ells? Cine, desaparegut; un, mort. Els he anat deixant en terra en la meua peregrinació: a Bilbao, a Santander, a Astúries... Què serà d'ells? Ara estic sola, completament sola. Ara ja no em queda res.

Aquest altre vell, invàlid i sanglotent, hem l'hagué de treure de la seva casa de Erando en una ambulància. La filla, al seu costat, el peixa com a un infant i es crispa encara en recordar aquelles hores.

—La nostra casa estava en un lloc alt; la rodejaven divuit batallons. Les bales d'obús hi entraven i en sortien com per un garbell, i l'arruïaven les bombes. Però els meus germans i jo no volíem anar al refugi, perquè no ens podíem endur el nostre pare, i com l'havíem de deixar, diguem, si està impossibilitat? Havíem de cometre aquest crim? Per fi ens varen treure d'allà a ell i a mi. Però hi va restar el meu germà. És fàcil que l'hagin agafat els feixistes. I què pensarà ell, diguen, què pensarà?

La noia s'interromp amb un sanglot d'angoixa.

—El que plorarà el pensant en el pobre pare paralític! Creieu que el tindran pres? —Llavors baixa la veu per a no oír-se ni ella mateixa, en formular la pregunta terrible:—Creieu que l'hauran mort? L'hauran mort?

(Continua a la pàgina 11)

Aquest grup de dones i infants refugiats no denota pas una situació prou digna. Cal que els catalans ens esforcem per aconseguir per a ells el benestar que es mereixen.

ACTUALITATS

«Pasionaria» efectuà, el dia 26 de gener, una visita al refugi que porta el seu nom. La Comissió Feminina d'Ajut del Partit Comunista i del P. S. U. oferí un dinar extraordinari a tots els refugiats i «Pasionaria» els prometé ocupar-se de llur penosa situació des del Parlament de la República.

Alemanya

UNA PETITA VICTIMA DEL FEIXISME

Hem llegit amb veritable satisfacció que el fill de Carles Prestes, el valent líder comunista brasiler, que va néixer a la presó on el seu pare i la seva mare estan en poder de Hitler, que va venir al món en les pitjors condicions i va viure els primers dies de la seva vida sense aire, sense llum i sense higiene, és a dir, sense cap de les atencions que han de rodejar els nou-nats, ha estat posat en llibertat.

Segurament recordareu les vigoroses campanyes que va portar a cap el Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme per a ajudar la infortunada esposa de Prestes i el seu fill. Tots aquests esforços no han estat debades. Mercès a noves gestions del Socors Popular de França, s'ha aconseguit treure de la presó aquesta petita víctima innocent del feixisme, que ara es troba a París.

Però i la seva mare? Fins quan estarà empresonada? Hem de prosseguir i intensificar la nostra campanya en favor seu, el mateix que amb Liselotte Herman, Anna Pauker i moltes d'altres que paguen amb els pitjors sofriments llur gran amor envers la humanitat.

EL PARADIS DE LES MESTRESSES DE CASA

El pla quadriennal de Goering segueix fent miracles, especialment pel que es refereix a l'alimentació del poble alemany.

Entre els últims descobriments de la ciència nacionalista ens assenyalen la llonganissa feta amb gelatina i carn en la proporció de deu per cent de carn i noranta per cent de gelatina, salsetes de quisquilles i altres de sang tractada amb àcid acètic. L'albúmina de peix substitueix l'ou, i d'ara endavant les maloneses es faran amb comprimit d'albúmina extreta de la carn de balena.

Companyes, conteu-ho a les «senyorettes» que van perací i que, a les cues, es queixen amargament de la manca de queviures.

Estats Units

UNA ANTIFEIXISTA

Vicki Baum, la cèlebre autora de *Grand Hotel*, *Lac-aux-Dames* i de tantes altres novel·les que hem llegit amb tant d'interès, acaba de renunciar a la nacionalitat alemanya a la qual pertanyia, demostrant d'aquesta manera la seva disconformitat amb el règim hitleria, com ho va fer no fa pas

L'ambaixador de Mèxic acompanyat de la seva filla i personal de l'ambaixada, visità la residència «Rosa Luxemburg». La banda del «Regiment d'Enginyers» oferí un concert als infants acollits, que fou elogiat per les personalitats que assistiren a l'acte.

gaire temps la gran actriu de la pantalla i fervent antifeixista Marlene Dietrich.

Des de fa uns quants anys Vicki Baum resideix als Estats Units.

Dolors Ibarriuri en la seva intervenció al Parlament de la República el dia 1 de febrer. La «Pasionaria» parlà en nom del Partit Comunista i del P. S. U. de Catalunya, exposant l'opinió d'aquests Partits sobre diversos problemes d'actualitat.

Anglaterra

En la lluita que estan llurant les masses angleses obreres i progressives, són les dones qui porta l'actuació més destacada. Són elles que van pels

Victòria Kent, diputada «Izquierda Republicana», amb altres diputats.

carrers de Londres, portant grans pancartes, per incitar llurs compatriotes a boicotejar totes les mercaderies que vénen del Japó: «No compreu productes japonesos.»

La diputada Margarita Nelken també assisteix a la sessió del Parlament celebrat a Montserrat el dia 1 de febrer.

Ajudar Xina, com ajudar Espanya, és ajudar la democràcia mundial, erimnament atacada pel feixisme internacional. Les nostres amigues angleses que no ho ignoren, no deixin passar cap avinentesa per alçar llur clau d'antifeixistes.

U. R. S. S.

La U. R. S. S. no en té prou en acollir els nostres petits refugiats, sinó que, considerant-los com els seus propis fills, es capte de llur esdevenir i de

La nostra col·laboradora la professora cubana Teresa Proensa visita a l'Hospital Clínic els infants víctimes del darrer bombardeig amb motiu del repartiment de robes efectuat el dia 20 de febrer per la Comissió Feminina d'Ajut del P. S. U. de Catalunya i del Partit Comunista.

desenvolupar el talent i els dots que revelen llurs mentalitats tot just desclloses.

Hem rebut la nova que una vintena d'infants espanyols acaben d'ingressar a l'Escola de Música de Stalinski, on estudiaran piano, violí i altres instruments per als quals se'ls han observat grans disposicions.

Espanya

L'ACTUACIÓ MERITORIA D'UNA METGESSA

Els diaris han parlat de l'heroicitat realitzada per la doctora Mercè Mestres, portadora de sang per als ferits del front de Terol. En efecte, una ambulància del servei de transfusió de sang, que sortí de València el 1 de gener, hagué de detenir-se a Torres d'Utiel a causa de la neu. La doctora Mercè Mestres, davant de la necessitat urgent que al front hom tenia de la sang, no vacil·là en atravesar les muntanyes a peu, i al cap de dos dies arribà a l'hospital de Garadella, amb el temps preès per a salvar els ferits desnonats i agonitzants.

França

TERESA LLEO BLUM HA MORT!

Acaba de finir a París, a conseqüència d'una operació, la companya del líder socialista francès Lleó Blum. L'afecte que sentia per la República espanyola era ben conegut per totes nosaltres.

Digna col·laboradora del seu marit, compartí les seves lluites i dedicà totes les seves activitats a la causa dels treballadors.

D'ençà que va començar la nostra guerra, ni un sol instant va deixar de manifestar-nos tota la seva simpatia, i organitzà nombrosos actes d'ajut a Espanya i especialment a favor dels nens.

Perdem amb ella una bona companya.

Ha estat uns dies entre nosaltres la dona del Secretari General de la C. G. T. de França, Jeanette Jouhaux és una excel·lent companya i ens ha promès que de retorn al seu país esmerçarà totes les seves energies a impulsar en els cercles femenins francesos el moviment de solidaritat envers el poble espanyol. En la fotografia apareix rodejada d'algunes companyes de la nostra Unió de Dones de Catalunya i d'Ajut Infantil de Peraguarda.

A les obreres

L'Institut d'Adaptació Professional de la Dona, seguint la seva orientació de cara a la guerra i a la incorporació de la dona al treball, prepara brigades de companyes per a les indústries de guerra en diferents especialitats: noieres, fresadores, taladradores, tornejadors i emmotlladors. Equips de dones que després d'haver-se preparat en fàbriques

Nombroses companyes acuden a l'Institut d'Adaptació Professional. La fotografia presenta el moment de la inscripció per a un curs.

i tallers han d'ocupar, en termini breu, el lloc que'ls correspongui en la producció de guerra.

Així mateix, equiparant l'obra de treball amb la cultura i sumant-se a la croada contra l'analfabetisme, ha organitzat cursos d'aritmètica elemental en el local de l'Institut.

És per això que l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona convoca totes les companyes que treballen i volen superar llurs coneixements o que volen començar a procurar-se una formació per tal que passin pel local de l'Institut, Còrsega, 325, i exposin llurs problemes.

(Continuació de la pàg. 9)

ELS SUPERVIVENTS

¿D'on sembla que arribin aquests tres esquelets rectes mats: aquesta dona que gairebé no pot caminar, penjada d'unes croses; aquesta altra, cega, que avança crispant les mans sobre la calç de les parets, i

el vell que es doblega a cada moviment, retorçat com un sarment amb la veu trencada i balbucejant?

—Nosaltres som de la província de Toledo, prop de Talavera... Tan vells com som i hem fugit pels camins dies i dies, seguits per la metralladora, amagant-nos sota les oliveres, sense menjar, sense dormir... La meua muller anava guiant la seva germana, que és cega, i la cunyada sostenia la meua muller, que és més feble. A voltes queien totes dues sobre un terraplè i jo hi havia d'anar, jo que no puc ni amb els meus ossos...

—Set llegües varem anar caminant —diu la cegueta— d'aquesta manera fins a Santa Olalla. I la mort sempre darrera nostre. Varem arribar amb el cos fet una llaga, amb fam, sense comprendre com ens aguantàvem drets...

Ara allà al lluny es sent una campaneta que els crida malenconiosament per a anar a dinar... Els refugiats recullen llurs tupins silenciosament i es perden per les llargues galeries.

Van sospirant, amb llurs records remoguts igual que un llot amb prou feines solat que amb la més petita agitació torna a la superfície. Cada un va deixant una estela de tristesa i desconsol.

Les cases enderrocades, els fills morts, els marits presos, aquells nens que varen veure empal·lidir i gemegar de fem en els camins desolats. Totes aquestes ombres evocades fluctuen en aquesta blancor alta i perduda dels corredors per on s'allunyen com fugissers clapes fosques.

Camarades, hem de convertir aquests refugiats en llars, en sanatoris, en alegres guarderies. Hem d'estrancar aquest dolor. Hem de guarir aquestes llagrimeres. En cada refugi d'aquests que ho han perdut tot en la causa de la nostra raó i de la nostra justícia batega un tros del cor nafrat d'Ibèria.

Fa pocs dies, una gran dona, un gran esperit, «Pasciària», visita aquest refugi i hi presència un dinar extraordinari, i es preocupà de les necessitats dels refugiats. I fent-se ressò de les seves aspiracions legítimes i humanes, grups de dones del P. S. U. i companyes de la Comissió Nacional del Partit Comunista treballen activament en fer sentir la nostra solidaritat antifeixista envers els evacuats.

Que totes les dones catalanes pensin en la tragèdia dels refugiats, que els ajudin, que treballin per ells, que a través dels seus inguauribles dolors sentin que la vida s'endolceix i es fa clara i tendra, i que la llarga i dolorosa peregrinació no ha de continuar essent un interminable camí de dolor...

MATILDE MUÑOZ

La revista COMPANYA està al servei de les dones catalanes. Per això acceptarem les suggerències de les nostres lectores encarrilades a un millorament positiu de la revista.

Envieu-nos, per tant, la vostra opinió tot dient-nos si us interessaria alguna nova secció a COMPANYA.

L'AMOR DE JOANA NEY

5

A la fi, no podent contenir-se més temps, el descnegut somrigué: —No em reconeixes, Joana?

—Andreu! —
o implagut, com ja ho estava, per son encontre casual, Andreu va sentir intensificada la seva alegria pel que era tan senzill de llegir en el semblant de Joana. Es tractava de quelcom més que agraïment, de quelcom més que agitació. Seria tendresa? En aquest cas era veritat que Joana no l'havia oblidat per complet.

Cinc anys abans, durant el darrer estiu que precedí l'horrible revolució, la qual semblava que s'havia desencadenat a posta per a fer malbé els millors anys a Joana, aquesta havia fet coneixença amb el jove estudiant, en una casa de camp dels voltants de Moscou. A ell també li plaia el sol ardent, ell també adorava els sons versos de Víctor Hugo i el malaltís aroma de les roses vermelles.

O potser fingia únicament que adorava totes aquestes coses, quan, en realitat, la seva adolescència i el sentit de la primavera l'induien inconscientment a adorar la jove neta estrangera bruna, tímida i enjogassada, que als quinze anys estava disposada a representar la «Fedra» de Racine, tot i essent encara tan nena, que les llàgrimes se li escapaven quan es creia haver comès una equivocació.

Tot això succeí molt temps enrera. Andreu l'havia portada a passejar en barca pel llac Tsaritsin... Creia recordar-se d'una tarda, quan anaven a passar per davant dels jardins de la vil·la, ornats de grans i lluent globus sobre pedestals, i quan el capvespre estava impregnat de la dolça fragància de les flors, havia besat la galta de la noia. Però tal volta no ho hauria fet. Tal volta solament n'hauria fet la intenció, limitant-se a inclinar-se vers ella per a dir-li quelcom trivial i sense importància sobre una jugada de croquet. Cap dels dos no n'estava segur. No pensaven gens en l'amor. L'amor no tenia en llurs vides un paper més important que els seus llibres predilectes, el croquet o les flors. Enençara massa joves.

Més tard, Joana recordava a vegades l'ample i sornient semblant, on els ulls tristos formaven un contrast tan estrany amb els llavis riallers. Ho recordava quan es sentia singularment trista, en les cabanes dels camins o en els portals on les pobres gentes que havien estat despertades a mitja nit romanien dempeus esperant l'arribada de tropes.

I aquests records només servien per a augmentar la seva tristesa, car Andreu havia desaparegut, com tots els altres que li havien tramés roses. També a ell se l'havia engolit la revolució.

Joana i Andreu s'estrenyeren les mans. Es somrigueren. No trobaven paraules per expressar-se. La gravetat del silenci féu que Joana es sentís més cohibida. Els seus llavis anaven somrient encara, però els ulls se li havien entelat, el cor li palpitava i es sentia defallir.

Llavors, com per a salvar-se, digué: —Tu ací? Fa molt temps que hi ets? Ets oficial?

—No, Joana. No sóc oficial.

Potser hauria valgut més que no ho hagués dit això. Andreu sabia ésser prudent. Però li ha moltes coses inexplicables en la conducta

humana. Mirant Joana, Andreu va tornar a ésser un infant. Estava disposat a explicar-li-ho tot. El seu únic pensament era «L'he trobada».

—No et comprene, Andreu. Per ara no comprene res del que passa a Rússia. No ets oficial? Llavors, per què ves amb uniforme?

—Estic ací per a organitzar una sublevació. Així que s'apoderin de Perejok ens posarem en moviment. No ho comprens encara? Ja ho veus, jo sóc un...

I Andreu pronuncià amb calma i precisió aquella paraula que Joana considerava tan infame. Una vegada, a Rostoff, en assabentar-se el seu pare de què havia estat trobat en un soterrani el cos d'una nena

de quatre anys amb el cap aixafat, havia dit «No hi ha dubte: això és obra d'un bolxevic». I Joana l'havia cregut. Tots els amics del seu pare pensaven el mateix d'allò: eren bandits, assassins. I ací estava Andreu dient-se bolxevic! Havia d'arrencar a córrer? Havia de demanar socors o havia de posar-se a plorar?

Pobra Joana! Pobra francesa educada en la «Biblioteca d'Or» per a nens felicitats i obediències, i portada pel destí a aquesta terra de gorres de pell i de cabanes ruïnoses! Joana mirava Andreu amb aire suplicant i tota atordida.

—És clar que sóc bolxevic. Com no ho havia d'estar al seu costat? — Andreu somrigué, amb un somriure bo, honrat. I es reflectia en ell una gran alegria, perquè estava organitzant un aixecament, perquè havia trobat aquesta deliciosa doneta i també, potser, perquè el sol escalfava i feia dies primaverals en ple hivern.

El seu somris va salvar Joana. Li va fer comprendre que aquell era Andreu. Era possible que els dolents somriguessin d'aquella manera? Per tant, estava bé organitzar aixecaments. Per tant, Andreu tenia raó.

I el somris amb què li contestà Joana, encara que un xic tardà, estava ple de confiança i tendresa. Ara Andreu estava prop d'ella com no ho havia estat mai. Joana coneixia el seu secret.

La donzella es trobava en la línia divisòria, entre un joc infantil que era necessari amagar a la curiositat dels grans i un tenebrós destí que estava a punt de mostrar-se als seus ulls.

Andreu li contà fil per l'endret la seva lluita contra els blancs a Sibèria, com havia ajudat els verds a procurar-se armes, amb quin fi havia desempenyat el paper d'oficial d'enllaç a Soudac; les emocions i la delecció de tota aquesta activitat subterrània entre la mort i

PER QUÈ EL VOSTRE INFANT

EL VESTIT per Maria Dolors Canals

FACI GOIG

Vestits sobris i senzills; això és el que escau als infants. Res de complicacions i ornaments inútils i menys encara robes que no es rentin amb facilitat. Per a vestir els infants només cal gràcia. I la gràcia us l'encarnareu mirant-los a ells.

A funció del vestit és protegir el cos dels canvis de temperatura, de la pluja i de tots aquells agents externs que poden ésser-li nocius. Per tant, tot allò que priva el cos dels seus moviments naturals, que el comprimeix, que l'ofega, és contrari a aquesta missió.

Cal tornar a la seva veritable significació la frase «anar ben vestit». Un infant ben vestit no és la nena plena de farvalanets i de llaços, ni el nen amb corbata i coll planxat. L'infant ben vestit és aquell que pot ajupir-se sense que els pantalons li tvinguin, que quan té calor pot treure's el gersei o l'abric, que pot moure els braços, que pot córrer sense noses. És a dir, que pot viure oblidant la roba.

Per exemple, un nen de tres mesos va ben vestit si porta una camisa fina, sense mànigues; les calcetes de rus o de cotó, el vestit al damunt i un gersei si fa fred. Si ha de sortir al carrer se l'embolica amb un mocador de llana.

Un nen de tres a sis anys ha de dur camisa, calçotets, pantalons curts, un gersei i, al damunt, l'abric. Una nena, camisa, calcetes, i si voleu enagos sota el vestidet. Segons la temperatura se li pot afegir el suèter o l'abric.

Ja veieu com «anar ben vestit» està a l'abast de tothom. No calen grans despeses ni molta feina; amb una mica de cap i de bon gust n'hi ha prou. Escollim per als davantalets una roba resistent i que es renti bé, ni massa prima ni massa encorçada, i d'un preu no gaire elevat perquè no faci patir cada cop que l'infant s'arrossegi per terra. Els colors nets i alegres són els millors; res d'aquestes grisalles i barreges de color de terra tan ensopides que no s'adiuen amb el nostre sol.

Suposem ara que l'infant ja va ben endreçat. Perquè faci goig només manca que es vegi sempre net. No permeteu les taques. Un altre dia parlarem de com es poden estalviar a base d'ensenyar-los a menjar bé, a moure's amb una mica de cap i a manejar les coses amb traça. Mentrestant acostumeu-los a veure una taca com una nosa, a sentir-se molestos si van bruts i a no estalviar la roba neta, la roba interior sobretot. No oblideu que, com més net portin el cos, menys l'embutiran, i com més sovint la renteu, menys us costarà de fer-la neta.

I per a acabar declarem la guerra a una peça de vestir que tot i éssent sovint perjudicial i sempre inútil frueix encara d'una gran popularitat. Em refereixo a la cotilla. M'he trobat moltes vegades amb noietes que envermellen i es cansaven per uns quants salts a la corda o una correguda, i que han esdevingut infatigables des que, sense la

cotilla, poden inflar tan com volen els pulmons. El fet de què suprimint-la les mitges coven no és un inconvenient: és un avantatge. Les criatures han de portar les cames a l'aire perquè els toqui el sol i perquè se les hagin de rentar sovint. Amb el clima de la nostra ciutat n'hi ha prou amb què duguin mitjons de llana quatre o cinc setmanes a l'any.

Deixeu, doncs, les menudes amb mitjons curts i el cos lliure, i veureu com es tornen més flexibles i fortes.

6

L'AMOR DE JOANA NEY

el triomf, quan al dia següent podia significar un patibul a la porta d'una presó o una càrrega de la cavalleria roja que arribava a penetrar a les trinxeres de l'enemic.

Rojos, blancs, verds. Joana escoltà aquestes paraules, encara que, dient la veritat, no les entenia. No obstant, sense comprendre-ho, cada vegada esdevenia més sota la influència d'Andreu a cada paraula que aquest pronunciava.

«Organitzar un aixecament.» Això deuria ésser quelcom esplèndid com una càlida brisa que transformés tota l'horrible ciutat en una nit.

Teodòsia era una població encisadora, amb les cases blanques, les columnates, el mar... Que estrany era que no se n'hagués donat compte fins llavors! La revolució ja no significava solament targes de queviures i registres domiciliaris. Evidentment, significava moltes més coses. Andreu... Vaja! Andreu estava disposat a morir per ella, i ningú mor per una tarja de queviures. Veritablement havia d'ésser quelcom com el que ella havia après al col·legi, com Víctor Hugo. «Disposat a morir.» Però no hi havia necessitat de què ell morís. Havia de viure. El tornaria a veure?

Estava fent-se fosc. A llurs peus començaven a relluir alguns llumets. Torturant una concertina, algú omplia el cel d'un fatigat gemec. Es van sentir alguns disparos. Tal volta en aquell precís instant havien mort algú.

També Andreu podia morir. A cada moment que passava Joana creixia amb la rapidesa d'una llavor encantada. El seu cor infantívol estava ple per primera vegada d'una ansietat de dona.

—Me n'alegro molt, moltíssim, de què ens hàgim trobat; però voldria saber si ens tornarem a veure.

I llavors, va passar el segon esdeveniment d'aquell dia boig, tan inesperat i misteriós com la calor de la primavera en ple hivern. Sense comprendre el que deia ni què li ho feia dir, Joana afegí:

—No crec que sense tu em fos possible...

Abans d'acabar va tenir por; però Andreu va somriure, encara que els seus ulls grisos semblaven més tristos que mai.

Novament es va sentir soroll de trets. Involuntàriament, Andreu parà atenció. Aquella nit havia d'obrir-se pas fins a Otouz. Les paraules de Joana van quedar sense contesta. Les llums es trobaven més a prop i en major nombre. Els dos joves es trobaven a les afores de la ciutat.

—No puc anar més lluny— digué Andreu.

I en dir això agafà la mà d'ella i li besà el palmell amb aquesta anguniosa tendresa que a voltes neix en el cor a causa del pressentiment d'una llarga i potser definitiva separació.

Joana corregué pel concorregut carrer d'Itàlia vers la seva casa. Sabia que li calia reflexionar sobre tot allò i esforçar-se a creure el que li havia succeït; però volia retardar el moment.

Junt a la porta d'un cafè molt animat, ple d'espectadors que comerciaven amb lires i lliures esterlines i de noietes que caminaven entre ells venent cigarrets o llaminadures turques, Joana s'aturà de sobte.

Ningú no l'havia cridada. S'havia detingut perquè en aquell precís instant havia atravesat la seva ment el pensament clar i concret: «Això és amor.»

Els venedors de cigarrets continuaven parlant. Un grec la va mirar atentament i li va dir quelcom. Joana no sentia. Romania immòbil, somrient.

Però la seva calma no va durar molt. Al seu esperit li van acudir altres pensaments inquietants, com ocorre sempre darrera un fet gran o transcendent, igual que els visitants que toquen sense repòs el timbre després d'un naixement o d'una defunció.

L'amor! En aquest cas Andreu formaria part de la seva vida. Penetraria a la cambra rosa que en un lloc o altre substituiria la que havia devorat Rússia. Se n'aniria amb ella, i hi romandria molt de temps. Per sempre? Es que aquest home estimat, gairebé un desconegut per a ella i que li inspirava una certa temença, que parlava de gent a qui anomenava verds i rojos, havia d'arribar a ésser per a ella tan íntim com el seu pare, i potser més? Joana tingué por. A l'esperit li acudí una paraula que era per ella nova i estranya, malgrat que fos a bastament familiar per a tots els que deambulaven a tot el llarg del moll: la paraula «marit». Andreu podia arribar a ésser el seu marit.

Això és el que Joana anava pensant. Era precisament el que acostumava a dir la seva difunta mare en la caseta del Loira, al mateix temps que li acarava els indòmits rinxols que cap cinta no podia subjectar: «Et faràs gran, i et casaràs; aleshores...» I al col·legi, en el transcurs de les odioses classes de costura, sentia dir constantment: «Si no aprens a cosir, seràs mala muller.» I els adorats llibrets de pastes groguenques contaven la mateixa història: amor, besos, un promès, la felicitat...

En aquest plàcid món havia penetrat Andreu, com estripant quelcom, rioler, enorme amb les seves botes de montar (papà solament usava sabates), imponent com Rússia, tan estimat, que venien ganes de plorar, i malgrat tot, com un infant. Andreu!

Sí: Joana volia que fos el seu marit. Però i el papà? Què li succeiria al pobre papà, amb el seu «Journal des Débats»? I Joana, que un moment abans s'havia sentit atabalada amb la seva felicitat, veient com tot el que la rodejava (les cases, les barraques dels banys i els pillets tàrtars) girava al voltant seu com una boira blava, experimentà ara un dolor sofocant. Què farien el pobre papà i Loirette, la ciutat on havia nascut, on un hom menjava les castanyes calentes i bevia el vi espès de la contrada, on un hom jugava al tric-trac, i on, si no mentien els llibres de pastes groguenques, les gents s'estimaven plàcidament, joiosament: un petó, i aquest és el teu marit, i ací regna la pau?

Andreu?... Malgrat que Joana no es sentís amb ganes de riure, somrigué en imaginar-se Andreu jugant al tric-trac amb monsieur Chalot, el notari de Loirette.

Verds, roigs, blancs. No; amb ell no hi hauria pau possible. Però Joana no desitjava la pau.

No obstant, i el papà? Ella no podia abandonar el papà.

Carrer dels Oms, 12, 3.er...

reta per quarta vegada. Es girava un vent fort. Sortosament, el número 18 era marcat amb quitrà damunt de la porta per davant de la qual passaven.

—Setze... Catorze... Dotze! Sí, precisament aquí...

El portal, clos com tots els altres, semblava hostil i malcarat. El rígid subjecte forçollà amb una clau, eixorcament, i passats uns segons declarà als que testimoniaven la manobra que s'havia errat.

—Aquí tens els inconvenients de fer visites a aquestes hores— digué l'indiferent. I badallà.

Per fi, el pany deixà sentir un «clac» simpàtic. Tots tres s'introduïren en l'esboranc tenebrós que s'eixamplava, grinyolant. La llum para sorda fiscalitzava les parets, cobertes d'un engrut que ja havia deixat d'ésser suspecte. Els graons també rellicaven, i el passamà s'enganxava als dits que s'hi confiaven.

—Suposo que no haurem de tornar més a aquest desagradable tuguri— esperança el pe it.

Una pell de taronja havia estat a punt de fer-lo rodolar escales avall, i es senti ofès. Eren ja al pis tercer. Uns instants romangueren immobils, en silenci, i després l'encarregat de totes les tasques decisives sacsejà el picaportes dues, tres vegades.

Allò retrunyí espantablement de dalt a baix de la casa, però quan s'esmortuí el darrer eco tot tornà a quedar quiet. Hi hagué soroll a dins. Una veu inquirí. A la resposta absurda i tranquil·litzadora la porta s'obrí, lentament. Quan ho hagué fet cosa de mig pam, semblà penedir-se'n, però ja el mandrós subjecte havia posat amb displicència la punta del peu entre el marc i la fulla.

Totes tres pistoles convergien en l'home bru i quadrat d'espatlles que havia revelat la porta, en esbataranar-se. Es mantenia encarrat, amb una llenca de cabell fosc sobre els ulls, al mig de l'estança. El seu pijama tenia totes les tonalitats del gris. I el batí era «chic», el que se'n diu «chic». Ni d'aprop ni de lluny s'avenia amb les pells de taronja: allò era clar.

—Hans Shoizer, queden detingut, en nom de la llei.

El tic-tac del rellotge posà punts suspensius a la frase, però res no es modificà a l'ambient. Ningú no vacil·là ni s'estremí. Hans Shoizer havia accentuat la rigidesa del seu gest, mentre examinava els seus tres incoloros visitants. El rostre, de trets durs, se li endurí encara. Era poc elegant, i ell sabia que també era inútil fer resistència, i no la féu.

—Us prego que em concediu cinc minuts abans de seguir-vos— digué polidament, en

un llenguatge correctíssim—. M'he de vestir i em plauria fer uns darrers preparatius. No intentaré... res violent...

«Fugir» era una paraula massa ingènua. Tot estava perdut. La cambra propera no tenia sortides practicables, i amb elles l'actuació no hauria estat distinta. L'alt agent concedí, d'un brandament de cap.

—Tan sols cinc minuts...— atorgà—. Tan sols cinc minuts...

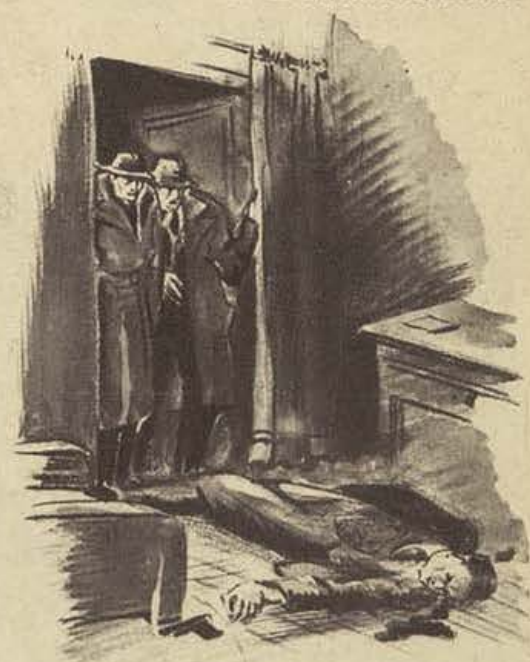
Desaren les armes. L'espia, amb passes segures, s'introduí a la cambra i tancà la porta, suau, suaument... Els altres es miraren. En llurs ulls hi havia un reflexe de complicitat.

Semblava que el silenci fos l'única cosa existent. El temps era dens. A la claror pobre i groguenca de la bombeta central, el bellugadís mil·lions tafanejava. I el desmenjat seia, de cara al sostre, les cames estirades. Tot un món de pensaments s'esmunyia en els tres cervells divagants.

Els cinc minuts passaren. Hom parà l'orella, hom deturà les passejades, hom s'arronçà i esguardà el mur que separava. I un tret omplí l'èter de sonoritats.

—Això, exactament— digué, en un to simple, el flemàtic. Però tots es precipitaren vers la porta, i l'obriren d'una estrebada. Hans Shoizer ja mai més no traïria.

MARIA LLUISA ALGARRA

Les tres ombres s'aplanaven de tard en tard sobre les lloses desiguals i humides: tan sols quan la blava llum anèmica dels fanals distants les emancipava de l'ombra absoluta.

Eren ben diferents entre elles, i totes tres marcades, no obstant, pel mateix «cachet» d'insignificàcia, de vulgaritat. La més llarga avançava a sotragades, solemne i rígida; a la seva dreta, l'altra semblava arrossegar-se desmenjadament, i la tercera, menuda, bellugadissa, no cessava de flamejar, partir-se i doblegar-se en el cantell irregular de la vorera.

El carrer era sordid, estret, ple de silenci. Les cases fosques, movent-se de la vertical, intentaven dibuixar tentines sobre el fons del cel sense estels. Submergits en la remor de llurs propis passos, els tres homes estalviaven les paraules. No tenien gran cosa a dir-se, per altra banda, les mans a les butxaques els convidaven al recolliment espiritual.

D'ençà que enfilaren pel brut carreró —«Carrer dels Oms» predicava pomposament una placa clavada al mur— que no s'havien topat amb ningú. Un gat noctàmbul els observà, inquisitiu, arrecerat en una entradeta, però de seguida continuà el seu camí, i ells ni se'n adonaren.

—Em sap greu de no haver pres l'altra banda— digué el petit individu—. Sí, em sap greu... Aquest tapaboques no abriga gens.

L'home alt mormolà quelcom, que morí, sense articulació, entre les solapes aixecades del seu abric, i l'indiferent encengué la cigar-

les dones de l'heroï

companya...
jo no sé com dir-te...
encara tinc viva en el meu record aquella rialla forta i blanca del teu acomiadament...
els teus braços nus estrenyent-me fort, com mai...
els teus ulls espurnejants...
jo sé que en marxar del teu costat un núvol de tristor haurà clos la teva vida...
jo sé de tota la teva lassitud en aquestes llargues nits sense besades...
jo sé de tota l'amorgor punyent d'un dia i un altre, sense reposar la teva feblesa de nina en la meua esplèndida fortitud d'home...
però aquella rialla nova i clara que enlluernà de sol la meua vida és el que tinc clavat a l'ànima com l'únic digne de tots dos...
als ulls entristits dels meus companys hi ha sempre el fons tràgic del comiat...
les llàgrimes...
les abraçades histèriques...
els crits...
la insinuació al defalliment...
la covardia...!

en els meus ulls viu la teua imatge més bella que mai...
en empassar-te la teua angúnia em donares en ofrena de coratge la teua rialla de llum...
així et vull, companya...!
aquella rialla fresca, ardida, prometedora d'un retorn gloriós, em dóna la responsabilitat ferma del meu deure d'home lliure...
en les nits blanques de neu, la teua imatge riallera m'aconsola de tots els sofriments...
i només em suggereixes imatges placèvoles del nostre amor, endolcit sempre...
en les terribles hores del combat, les teves dents agudes, els teus llavis molsuts, m'esperonen en una folia de coratge...
i per retornar a aqueixa boca riallera em llanço al fervor de l'heroisme...
els meus companys cauen defallits, sense la glòria d'aquell riure...
jo tinc l'esplèndida joia del teu encoratjament, amarant-me la vida, per a retornar, digne i lliure, com un home, al teu costat, companya...

pilar castillo

Llar i Modes

Hem d'ésser fortes i belles

Serà necessari que jo us faci veure els avantatges de l'aigua freda? No us afliu, amiguetes, si el vostre termòsif roman inactiu. Una dutxa freda i una ablució de coll i cara seran els millors tònics per al vostre cutis, el qual, després d'un quant temps d'aquest tractament, tornarà a ésser fresc i jovevol. No oblideu que un dels perjudicis que la vida flonja ocasiona és l'emmusteiment prematur del cutis. Les dones dels països del nord són les que tenen els cutis més fins i gemats. Solament entre elles es troben aquests cutis de nacre amb fines transparències rosades, el secret dels quals hom cercaria vanament en els nomenats instituts de bellesa.

Aigua freda, si, però preservant-ne els ulls, propensos a la irritació. Per a ells entebieu un xic d'aigua amb llimona o boricada i procediu a la seva higiene per separat. La conjuntiva és molt impressionable a les temperatures extremes.

Els cutis secs potser sofriran un xic amb aquest tractament d'aigua freda si no teniu a precaució de donar-vos un lleuger massatge amb oli corrent, que és el tònic de la pell per excel·lència. Si, no somrigueu. L'oli resulta una veritable panacea. No és la darrera vegada que ens el trobarem en aquests consells.

NATATXA

Moda nova per a la dona nova

Hem de treballar sense témer el mal temps, els matins freds i les tardes rufoles. Hem de treballar més que mai, i el nostre instint de la moda, sense deixar d'ésser nostre, ha d'adaptar-se a les necessitats categòriques del moment. Els nostres vestits, pràctics i senzills, tindran aquestes línies austeres i seran d'aquests gèneres confortables, però sobris, que constitueixen el sector conscient de l'el·legància. Avui tenim més que mai el deure de presentar un aspecte agradable, però no ens hem de detenir gaire en els detalls d'aquest

aspecte. Que fugi de nosaltres per sempre el morb afeliçador de la frivolitat! Que la paraula «dona» signifiqui el que nosaltres mateixes volem i no allò que segles de desmoralitzadora civilització burgesa li han posat. Dona, element humà, útil, actuant. No maniquí consagrat al plaer de l'home o a la seva malsana contemplació. Lluny de nosaltres la flonja paraula «luxe», però a prop, cada vegada més a prop, la comoditat confortable, el sentit humà i pràctic de la moda. No vulguem ésser esclaves d'una paraula; ans al contrari, que la moda us serveixi.

En el model exclusiu de COMPANYYA, que us oferim hi veureu un gentil abric de llana gruixuda, gris, amb butxaques, coll i punys

de fantasia escocesa marró i taronja. Guants, portamonedes i sabates de pell marró.

IVOR RUBY

Armilla a punt d'arròs

Materials: Sis cabdells de cinquanta grams de llana vermella. Agulles del número 3. Ganxet de ferro del número 14.

Punt emprat: Punt d'arròs.

Primera passada: un punt al dret, un punt al revés, un punt al dret.

Segona passada: un punt al revés, un punt al dret, i fer de manera que el punt al revés d'aquesta passada es trobi sobre el punt al dret de la passada anterior.

Execució. Davant: Feu cinquanta punts d'arròs, creixent un punt a cada final de passada a davant i disminuint un punt del cantó de la costura cada dos centímetres per a entallar l'armilla. Quan s'hagin fer seixanta dos centímetres faci's recte per davant. Al costat augmenteu un punt cada dos centímetres. Quan n'hàgiu fer vint-i-set centímetres, comptant des de baix, comenceu la cisa, minvant a cada començament de passada tres vegades tres punts, tres vegades dos punts i quatre vegades un punt.

Llavors aneu fent-ho recte fins a l'espatlla. En l'última minvada de sota el braç comenceu la de l'escot, disminuint d'aquesta manera vint-i-vuit punts i continueu recte fins a l'espatlla, que haurà de trobar-se a cinquanta dos centímetres, comptant desde la base. Dismi-

nuïu l'espatlla en tres vegades i feu l'altre costat de la mateixa manera.

Darrera: Feu cent vint-i-quatre punts i disminuïu-ne un a cada costat cada dos centímetres, fins arribar a vint-i-set, comptant des de baix. Quan arribeu a aquest punt feu les cises, disminuint en començar cada passada, dues vegades tres punts, tres vegades dos punts i quatre vegades un punt, i continueu recte fins a l'espatlla, que es trobarà a quaranta cinc centímetres de la part baixa. Disminuïu el coll d'una sola vegada i cada espatlla en tres vegades.

Muntatge: Reuniu les diferents peces per mitjà de costures i feu cinc passades entorn de l'armilla i el mateix entorn de les cises.

Butxaques: Comenceu amb tres punts. Augmenteu-ne un a cada principi i a cada final de passada. Quan tingueu vint-i-tres punts a les agulles seguïu recte dos centímetres i tanqueu-ho tot seguit.

Parlem de cuina

Calories, vitamines... Heus ací el problema. Cal substituir coses que, sense mancar, s'han convertit en poc corrents o s'han encairít molt. És una contribució pagada a la guerra. Tots hem de sentir-la per igual. Però així i tot es poden confeccionar saborosos menús que tinguin els suficients elements nutritius i calòrics. No oblideu mai el poder calorífic de les grasses. L'oli ha d'ésser mirat com un veritable tresor. Un metge aconsella que no se'n deixi ni una sola gota al plat. Aprofiteu aquest consell i passeu per alt una temporada les fórmules, convencionals en temps de guerra, de la correcció a la taula. Sí, amigues. Quan es tracta d'oli hem d'escurejar el plat. Què hi farem? Vaig a donar-vos una recepta de croquetes de guerra. Croquetes sense ou. I sense llet. Ja veureu de quina manera. Fregiu la carn picada, el peix o les verdures de què disposeu per a fer les croquetes. Afegiu-li una bona quantitat de tomàquet i ceba ben picada. Feu que tot es redueixi bastant en l'oli. Afegiu-li farina de blat o d'arròs i l'aigua suficient perquè es formi una pasta espessa i consistent. Feu-ho bullir per tal que s'espesseixi bé i la farina no quedi crua. Quan la pasta sigui freda feu-la a trossos i doneu-li la forma convenient.

Passeu aquests trossos per una pasta espessa de farina de blat i aigua i després per molla de pa ratllat. Fregiu-ho amb oli ben calent. Són unes croquetes delicioses.

MARINA SERRA

Correu de «Companya»

Joana C. i altres companyes: — Desitjaríem saber per què no es publica la Secció Grafològica de COMPANYYA, ja que considerem que no es tracta d'una senzilla curiositat, sinó que val la pena pel caràcter científic que té.

En vista de l'interès que heu demostrat vosaltres i moltes altres companyes per la secció de grafologia, hem decidit continuar-la a partir del present número. La nostra revista publicarà tot allò que pugui interessar les nostres lectores, però sempre donant una importància especial a tot allò que pugui contribuir al progrés cultural de la dona i per damunt de tot allò que la induïxi a cooperar a la causa antifeixista.

Una amiga de COMPANYYA: — Fa uns quants dies que vaig obtenir una llauna de carn en conserva, la qual cosa em va semblar una veritable adquisició, però en menjar-ne per segona vegada, tots els de casa ens trobàrem malament. Perjudica aquesta mena de carn?

Els aliments continguts en llaunes de conser-

va acostumen a alterar-se en obrir-los i posar-se el metall en contacte amb l'aire i a aquesta causa ha obeït segurament la intoxicació que ha sofert la vostra família. Per tal d'evitar intoxicacions cal tenir el costum de traslladar el contingut a un atuell de pisa o de cristall. Amb aquest procediment podeu tenir la seguretat que les conserves no us faran mal, perquè generalment són acuradament preparades.

Carme i Elvira: — Som d'un poble dels voltants de Sùria i treballem en una fàbrica de teixits. Hem sentit parlar de les guarderies, i creiem que són un lloc on podríem deixar els nostres fills mentre nosaltres treballem. Expliqueu-nos bé això i orienteu-nos sobre la possibilitat d'instal·lar-ne una a la nostra localitat.

En línies generals esteu ben assabentades del que és una guarderia. Per tal d'explicar-vos-ho amb tot detall i donar-vos l'orientació que desitgeu, així com la col·laboració tècnica, hem passat la vostra pregunta a la Unió de Dones de Catalunya, que tot seguit es posarà en contacte amb vosaltres.

El fred

Plou i neva i la Mercè tot pensant va pel carrer.

Veuen tres noies desvagades que amb la neu fan pallassades.

I més amunt la consigna és presentia sobria i digna.

La Mercè els fa recordar del deure noble i humà.

Treballen amb gran delit fins que la tasca han acabat.

I les nostres joves, contentes i satisfetes, fan bracet amb la Mercè, assenyada i... Bonafé.

VOLS SABER QUI ETS?

(Secció grafològica de COMPANYYA)

A. RIUS F. Teniu un caràcter moderat, amable i senzill. Sou activa, emprenedora i us agrada encarar-vos amb empreses que semblin difícils. I sou obedient. No obstant, ben sovint amagueu la vostra autèntica personalitat: és quan algú, ja de primer antuvi, us ha resultat antipàtic i gens digne de la vostra amistat i confiança. Aleshores esdeveniu aspra, seca, i us vénen unes ganes immenses de contradir..., tan sols per portar la contrària a aquell que no us ha caigut en gràcia. La vanitat no és el vostre defecte. Teniu bons sentiments i sou espiritual i entusiasta.

M. C. SANS. Esteu en la perillosa transició del medi sentimental al medi intel·lectual. El primer us domina encara, i vos feu tots els esforços per a deslliurar-vos-en d'una manera definitiva. El vostre desig més intens, per ara, és cultivar la vostra intel·ligència per tal d'arribar amb ella a mesurar i comprendre les coses, preferentment amb la sensibilitat, que en la major part dels casos ens fa equivocar. Sou inquieta, enèrgica i egoista. Teniu dubtes, grans dubtes i vacil·lacions, conseqüència del que us hem dit en primer lloc. Aprofitadora. Reservadíssima. Un complex de superioritat, sense cap mena de dubte. Depressions d'ànim i pessimisme que us guardeu bé de manifestar exteriorment.

MARE NOSTRUM. Molt hauríem d'equivocar-nos si no teniu un temperament un xic ombrívol. Un materialisme desenganyat. Experimenteu un gran alleugeriment quan podeu explicar els vostres contratemps a algú de la vostra confiança. Gran tenacitat. Sou molt susceptible i no perdoneu fàcilment els agravis. Orgull personal. Pressa: ànsia de córrer i de viure.

FRANC. Benvolgut col·lega: si alguna cosa terrible hi ha en el món és fer la grafologia d'un grafòleg i ens esborrem tan sols de pensar-ho. La vostra lletra ens ha complagut indescriptiblement i us remerciem per la distinció. També creiem que us mereixeu un examen especial, que us trametem. Quant a la vostra pregunta respecte a les inicials «A. B.», hem de respondre que ho haveu encertat: estem plens d'orgull i satisfacció per aquest motiu. Després hi haurà gent, company Franc, que no cregui en grafologia!

MAD I MADDIA

Llegiu en el proper número de COMPANYYA l'interessant reportatge **DUES MIL OBRERES DEL RAM TÈXTIL QUEDEN SENSE FEINA PER MANCA DE MATÈRIES PRIMES. COM TROBAR-HI UNA SOLUCIÓ.** No deixeu de llegir el nostre número del dia 12 de febrer.

MES DE FEBRER EXPOSICIO DE BLANC EN EL SIGLO

RECORDEU
les populars **rebaixes** del mes de **febrer** de **CASA VILARDELL**
De l'1 al 28 de febrer
Per inventari es posaran a la venda, a preus veritablement interessants, **tots** els articles procedents de restes de sèrie i sense cap augment de preu.
Si teniu necessitat d'adquirir articles de **Gèneres de punt**
RECORDEU MES DE FEBRER Casa Vilardell, E. C.
Per cada compra superior de 25 PSETES us obsequiarem amb un magnífic **CALENDARI PER AL 1938**
Observació important: De tots els articles classificats com a restes de sèrie només se'n vendrà una peça a cada comprador.

Cants de lluita i llibertat

HIMNO DE RIEGO

Allegro

Se
El

re - nos ya - le - gres va - lien - tes yo - sa - dos can -
mun - do vió nun - ca más no - bleo - sa - dí - a, ni
trom - pa gue - rre - ra sus e - cos daal vien - to ho -

te - mos sol - da - dos el Him - no a la lid. De
vió nun - caun dí - a más gran - deel va - lor. Que a
rror al se - dien - to ya ru - geel ca - nion. Ya

nues - tros a - cen - tos el or - be sead - mi - re yen
quel que in - fla - ma - dos nos vi - mos del fue - go ex -
Mar - te sa - ñu - do la au - da - cia pro - vo - ca yel

no - so - tros mí - re los Hi - jos del Cid. Sol.
el - tar a Rie - go de Pa - tria el a - mor. Sol.
in - ge - nio in - vo - ca de nues - tra Na - cion. Sol.

da - dos la pa - tria nos lla - ma a la lid. Ju.
da - dos la pa - tria nos lla - ma a la lid. Ju.
da - dos la pa - tria nos lla - ma a la lid. Ju.

1. y 2. 3.
re - mos por e - lla ven - cer o mo - rir. rir.
re - mos por e - lla ven - cer o mo - rir.
re - mos por e - lla ven - cer o mo -

Según la versión para banda de JOAN LAMOTE DE GRIGNON

L'Himne de Riego, anomenat així no perquè el seu autor fos el gloriós revolucionari espanyol, sinó perquè van dedicar-li hi els seus autors Gomis i Evarist Sanmiguel, enclou un significat molt pregon en la llarga lluita del poble ibèric per al guany de les seves legítimes llibertats. Nascut en l'ambient abrandat dels liberals romàntics, en les càlides jornades de la «Fontana Rosa», tota l'empenta generosa dels pits àvids de llibertat batge en les seves estrofes. Himne triomfal que conegué les glòries del vencedor de Cabezas de San Juan, marxa guerrera que va animar els passos victoriosos del liberalisme, les seves notes que irrompien marcialment i ardents en mig dels banquets on es coronava de llorer el jove heroi, en els teatres on es celebraven exaltades vetllades patriòtiques en honor seu, fou cant de mort i de dolor a través de l'infame suplici amb què la crueltat del rei enfellonit convertí Riego en màrtir insigne que regà amb la seva sang el camí de la justícia i de l'alliberament del poble que ell tant anhelava.

Durant més d'un segle l'Himne de Riego fou l'amagada música que en llur pit abrigaven tots aquells que somniaven en una Espanya pròspera, gran i lliure. En triomfar el règim republicà, aquest himne, regat mil vegades amb la sang de les víctimes de la reacció, fou, amb justícia, declarat Himne de la República Espanyola.

Aquest himne està inclòs en el Cançoner Revolucionari Internacional d'Otto Mayer, vol. n.º 2, editat pel Comissariat de Propaganda de la Generalitat de Catalunya.

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Borrell, 243-249, Barcelona.

Núm. 16, 12-II-1938

Companya

SETMANARI DE LA DONA

Les nostres noies treballen al camp
amb més afany que mai.

(Llegiu informació a les pàgines 6 i 7)

Any II Nº 16
12 de febrer del 1938

30
cèntims

La Conferència Internacional de Dones

ELS dies 28, 29 i 30 de gener tingué lloc a París, tal com havíem anunciat, una conferència internacional organitzada pel Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme.

Hi participaren delegacions d'Anglaterra, França, Bèlgica, Txecoslovàquia, Holanda, Suïssa, Iugoslàvia, Mèxic, Argentina i Xile, així com una delegada antifeixista d'Alemanya i una altra d'Itàlia.

La Unió de Dones de Catalunya hi estava representada per les camarades següents: Dolors Bargalló (Comitè Mundial de Dones), Enriqueta Gallinat (Esquerra Republicana), Reis Bertral (Estat Català), Josepa Belda (C. N. T.) i Eloïna Malasechevarría (P. S. U.).

Entre els nombrosos punts de l'ordre del dia, el lloc més important fou reservat a Espanya. Amb la participació de la majoria de les delegades s'entaulà una discussió molt extensa sobre aquesta qüestió.

El discurs vibrant de la companya Bargalló causà una profunda impressió i contribuï a què hom tractés una organització ràpida, completa i eficaç de l'ajut a les dones i als infants d'Espanya i en especial de Catalunya.

En el proper número de COMPANYIA donarem una informació detallada de la conferència, especialment del discurs de Maria Dolors Bargalló i de la discussió referent a l'ajut aportat per les organitzacions dels diferents països al nostre poble en lluita. Donarem també el resum dels discursos que les companyes Belda, Eloïna, Reis i Enriqueta pronunciaren la tarda mateixa del tràgic diumenge 30 de gener, quan Barcelona era tan cruelment bombardejada. Aquestes companyes parlaren a la Conferència Nacional de les Dones Franceses davant un auditori de dones vingudes de tots els recons de França.

La veu de les nostres companyes, tremolosa per l'emoció sota el pes de la terrible nova, féu commoure els cors de tots els presents. Un clam d'indignació eixí de totes les boques contra els feixistes criminals. Moltes dones franceses no pogueren contenir llurs llàgrimes en conèixer la nova del massacre en massa d'infants i dones...

I les franceses es comprometeren de seguida a ajudar-nos ara més que mai, i res no caracteritza millor les simpaties pels nostres combatents que la col·lecta que fou organitzada espontàniament allà mateix. Es recolliren mil sis cents francs per adquirir tabac per a l'Exèrcit Popular.

Les delegades franceses i les dels altres països també ens asseguraren que en retornar a llur país organitzarien en gran escala la tramesa de queviures i roba al nostre país.

SOLIDARITAT INTERNACIONAL

Amb motiu del Cap d'Any es celebrà a Mèxic un gran festival a profit dels infants espanyols, organitzat per artistes cinematogràfics amb la cooperació del Comitè de «Ayuda a los Niños del Pueblo Español» i de la «Confederación de Trabajadores de México». En la fotografia apareixen els organitzadors: (1) Gale Sundergaard, estrella de la Paramount, primer premi de 1937 per la seva pel·lícula «La vida de Emilio Zola»; (2) Herbert Biberman, director de la Paramount, i Josephine Bright, escriptora d'arguments de la Paramount.

Una gran amiga dels nostres infants

Una de les dones que a l'estranger més ha treballat per la nostra causa és l'one Boulenger, secretària general de l'Oficina Internacional per a la Infància Espanyola. És l'animadora de la unificació de l'ajut de nombrosos països i organitzacions. Mercès a aquesta oficina internacional, reconeguda oficialment en data 21 de novembre passat, s'han canalitzat molts esforços que abans no eren aprofitats degudament. Actualment formen part d'aquest organisme els següents països: França, Holanda, Noruega, Suècia, Anglaterra, Bèlgica, Egipte, Estats Units, Canadà, Cuba, Xile, Uruguai i Argentina.

Sosté a Espanya trenta colònies per a infants, sis d'elles d'Ajut Infantil de Reraguarda, i envia mensualment més de trenta mil quilos de llet en pols, que són distribuïts entre els dispensaris d'higiene infantil del Ministeri d'Instrucció Pública i Sanitat. Dins de breu temps facilitarà llet per

als dispensaris que han d'ésser instal·lats a Catalunya per la Generalitat.

La nostra revista es complau en saludar l'one Boulenger, activista infatigable de la causa antifeixista i una de les lluitadores més enèrgiques a favor del nostre prestigi internacional.

Les dones antifeixistes de França

Ha estat uns dies entre nosaltres Claire Isoard, obrera francesa que treballa activament a favor del nostre país. És secretària general del Comitè de Dones de Sète, que compta amb tres centes dones adherides i mil cinc-cents simpatitzants. Començaren a treballar en el mes de setembre del 1936 i ens han portat nombrosos camions de queviures. La seva consigna actual és: un camió mensual a Barcelona. Claire Isoard organitza a tota la regió de Sète la «Diada del Pa» per als infants espanyols, que donà magnífics resultats, i ara, de retorn al seu país, organitzarà la Setmana del Tabac per als combatents del nostre Exèrcit.

La Unió de Dones de Catalunya ens prega de fer remarcar la tasca admirable d'aquesta entusiasta amiga del nostre poble.

I heusací, també l'opinió d'aquesta companya sobre la Residència «Rosa Luxemburg», d'Ajut Infantil de Reraguarda, que ella visità:

—Quan he vist en quines condicions podien viure aquests infants desamparats, que gaudeixen de tot allò que en la majoria de països només és reservat als fills dels rics, com és edifici esplèndid, bonic jardí, instal·lacions sanitàries perfectes, sala de cinema, joguines i, sobretot, bons mestres i una atenció mèdica exemplar, he pensat que només un país pot superar això. I no per la qualitat, sinó per la quantitat. Aquest país és Rússia.

El camió que ha portat els queviures i la roba recollida a Sète i Narbona el passat mes de gener. La fotografia està presa a Sète i hi apareixen els que més activament han cooperat a aquesta expedició, que, com ja hem dit, ha estat dirigida per Claire Isoard.

EDITORIAL

NOSALTRES, les dones, hem treballat amb entusiasme i sacrifici des que començà la lluita en defensa de la llibertat i la independència del nostre país. Passat el primer moment, superat l'instant en què tot es confià a l'heroica i generosa iniciativa del nostre poble, a la seva capacitat d'improvisació, quan d'acord amb les justes consignes de les organitzacions antifeixistes s'estructurà una forma general d'actuació que recollís l'esforç popular amb mires a la seva millor utilització i aprofitament, des d'aquest moment en què s'adquirí la deguda maduresa en les formes combatives, les dones hem passat del front de lluita al front de la producció.

En efecte, avui dia el front de batalla de totes les dones es troba en el terreny del treball i de la solidaritat. Llur emplaçament està en la producció, on han de prendre les màquines que els homes abandonen en incorporar-se a l'exèrcit, i, especialment, han d'ocupar un lloc en la naixent indústria de guerra. Sí! Les dones, en aquestes hores, hem de llançar-nos torrencialment sobre les fàbriques i tallers que han de proporcionar als soldats del nostre Exèrcit Regular les municions, els fusells i les robes d'abric necessàries per a combatre i vèncer el feixisme.

D'altra banda, en el front de la solidaritat nosaltres les dones hem de demostrar la nostra estimació i el nostre sacrifici envers els malaurats combatents que cauen ferits i passen dies i dies als hospitals.

Ajudem els ferits! La sang dels nostres braus lluitadors que diàriament ofereixen llur vida en defensa de la nostra llibertat i també de la nostra vida mereix tota la nostra abnegació. Ens hem d'imposar tota mena de privacions per a alleujar llur sofriment. Cal que visitem els hospitals portant als nostres gloriosos ferits l'afecte i l'admiració que envers ells experimenta la nostra reraguarda. Cal que ens preocupem de llur roba, de llur correspondència. Hem de conversar amb ells, llegir al seu costat, organitzar festivals, sense escassejar ni un sol moment el nostre esforç i el nostre treball. Per tots els mitjans hem de procurar que els siguin menys amargues i doloroses les hores de llur malaltia.

Cal que totes les dones que vulguin contribuir amb llur afecte a aquesta tasca d'ajut moral i material als nostres ferits s'incorporin immediatament a les comissions de dones visitadores d'hospitals. La iniciativa de companyes animoses ha fet néixer ja grups de visitadores en alguns sindicats, empreses importants, al Socors Roig, als comitès de barriada, etcètera. També la nostra Unió de Dones de Catalunya ofereix ample marge per a aquesta activitat, que cap dona conscient no pot negligir.

Una altra de les tasques a realitzar, en la qual les dones podem contribuir eficaçment, és la de millorar la situació dels refugiats. En efecte, davant de la crueltat dels traïdors espanyols i dels invasors estrangers, nosaltres hem de demostrar davant del món sencer la unitat i la cohesió dels pobles ibèrics.

Els refugiats, aquests éssers malaurats que han arribat a la nostra terra després d'una dolorosa peregrinació plena d'ensurts, de fam i de fatiga, han de trobar una segona llar a la nostra terra. En els actuals moments Catalunya no és exclusivament nostra, sinó que té un destí més alt: és la terra de tots els que volen lluitar per la independència ibèrica. Solament amb una Espanya lliure podrem tenir una Catalunya també lliure i ensem progressiva i feliç.

Dones catalanes: estimeu els refugiats! Si sorpreneu en ells alguna vegada una actitud aspra i esquiva, penseu que això respon a un estat d'ànim sobreexcitat pel sofriment. No oblideu que les dones evacuades tenen també fills petits com vosaltres i que els han hagut de portar a coll durant quilòmetres i quilòmetres de carretera sota les bombes d'alemanys i italians. Ajudem els refugiats!... Per mitjà de visites a les cases col·lectives on estan allotjats podem fer-los sentir l'escalfor del nostre afecte, la nostra preocupació per llur vida dissortada. Fem-los comprendre que coneixem llur tragèdia i admirem llur valor; que compartim llurs sofriments i que estem decidides a treballar en favor seu per tots els mitjans que calgui fins a aconseguir que tinguin millor acomodament i alimentació i un treball remunerat com nosaltres. Que puguin viure amb tota la dignitat de ciutadans i no com a inútils paràsits.

Com a exemple d'aquesta tasca podem esmentar la que han realitzat les comissions femenines del Partit Socialista Unificat i del Partit Comunista. Durant la setmana que acaba de transcórrer han portat robes a l'Hospital Clínic per als infants víctimes del darrer bombardeig i a l'Hospital de Refugiats «Arnau de Vilanova»; joguines i taronges als infants dels refugis «Pasionaria», «Lina Odena», «Catalunya», «Companys», «Kropotkin» i «Mèxic», i sabó al refugi «Fermí Salvochea».

Aquest és el balanç d'una setmana d'actuació d'aquestes comissions. També la Unió de Dones de Catalunya, tot i que durant aquests darrers dies ha vist absorbides gairebé totes les seves energies per la Conferència Internacional de Dones, ha treballat en aquest sentit. Robes arribades de França han estat repartides entre els ferits de diversos hospitals, així com tabac i lots de llibres.

En definitiva, repetim que convé que cap dona no obli aquesta consigna: el nostre front de lluita està en la producció i en la solidaritat. Amb totes dues activitats podem contribuir d'una manera eficaç al triomf de la nostra justa causa.

FLORENCIA NIGHTINGALE

per MATILDE MUÑOZ

VERS l'any 1820, en el primer albor del romanticisme, quan els esperits sentimentals somniaven amb les ruïnes malenconioses que dapegen la campinya italiana, en una bonica mansió florentina en la qual un ric matrimoni de propietaris anglesos ha vingut a refugiar el seu amor i la seva enyorança dels cels blaus i paisatges idíl·lics, neix una nena pàl·lida, delicada com un vori, a qui els seus pares, per tal de seguir la moda del temps, donen el nom de la terra que l'ha vist néixer: Florència.

Tot és bonic i fàcil al voltant d'aquesta nena. El bressol adornat de garlandes i guipurs té un transparent horitzó de puntes i volants. En el seu guarda-roba les plomes, les flors, elsllaços i les randes que formen l'elegància de l'època són pròdigues. Florència creix enmig de la comoditat i el luxe. Els pares, assedegats sempre de nous horitzons, viatgen amb ella... D'aquesta manera va recorrent les belles ciutats d'Europa i traspuja els amplis panorames del món. Aquells ulls grossos, malenconiosos, velats sempre per un misteriós ensomni, veuen passar davant d'ells pobles, edificis, museus, la multitud bigarrada que s'apinya pels amples bulevards i s'aglomera com un ramat pels carrerons del Caire i de Beirut...

Florència creix així. És el temps en què les jovenetes s'apassionen per les aventures

d'Atala i llancen enyoradissos sospirs davant les vicissituds de Zenòbia, l'aguerida i dissortida emperatriu de Palmira. Els poetes poblen els somnis juvenils de països quimèrics a la llum de la lluna i d'odes enceses a la glòria dels antics herois.

Fan néixer un meravellós món de trobadors i sàbats, de castells encantats i clars de lluna sobre llacs poblats per fades i silfs... Florència Nightingale creua impassible a través de l'era romàntica sense apassionar-se pels seus herois amb armadures de plata, pels seus poetes de cabelleres rosses i per les seves grandiloqüents evocacions de tragèdia històrica. Son esperit reflexiu i estudiós acull també una passió encesa i vibrant, que es dirigeix a un sentit realista i humà. El seu pas per pobles i ciutats va marcat per un pregon i conscienciós estudi, que omple d'anotacions els seus quaderns. Florència estudia en la vida. El seu ample front pensatiu no s'inclina sobre llacs blaus per a fer al destí vagues interrogacions. Visita les obres d'assistència social, penetra en el dolor humà que batega allà en l'ignorant fons d'esplendor de les ciutats. No és una senzilla turista plena d'entusiasme pels paisatges pintorescos dels llocs que visita. És una dona que per misteriós avatar, enmig de totes les comoditats, totes les facilitats, tots els agombolaments, tots els privilegis de la vida, ha endevinat l'enorme dolor sobre el que basen la seva felicitat egoista els privilegiats de la terra, i cerca, des de la seva més tendra joventut, la manera de posar remei a aquest dolor, de fer un xic més equitativa i més justa aquella existència que ella va recorrent amb pas lleuger, però amb el cor aclaparat d'angúnia humana.

En tornar a Anglaterra, Florència es dedica a estudiar les condicions en què es troben els hospitals de Londres. Aquestes condicions no poden ésser més terribles. Florència comprèn la immediata necessitat de prestar la seva

ajuda personal a la reparació d'aquelles deficiències. Vol atendre personalment els malalts i per a fer-ho ha de passar per sobre la tenaç oposició de la seva pròpia família. Les primitives infermeres —que ni tan sols portaven aquest nom— eren dones que a Anglaterra tenien una pèssima reputació. Perverses, depravades, borratxes, cap noia que es respectés no podia pertànyer a una corporació que es formava amb residus socials de la més baixa extracció. Florència escoltava i somreia, amb aquell vagariós somriure que abarcava un món de pensaments. La seva vocació era més forta que totes les reflexions. Dels hospitals d'Anglaterra anà a Alemanya, on habità durant un quant temps el convent de diaconesses de Kaiserwert. En aquest lloc la religió barrejava a totes les rutines la seva influència i impedia la limitació i la ignorància. Florència, la incansable viatgera distingida, retorna a les seves peregrinacions, i torna a Prússia, a París, on l'assistència dels malalts anava a càrrec de les germanes de Sant Vicenç de Paül, i també hi va trobar les mateixes deficiències, la mateixa rutina embrutidora, la mateixa ignorància que a Kaiserwert. Després d'aquest viatge, que dura tres anys, Florència torna a Anglaterra disposada a treure fruit de les seves experiències.

En aquell moment esclata la guerra de Crimea.

Després d'alguns mesos de començada la guerra, fins a la taula de treball de Florència, davant la làmpara sempre encesa a la llum de la qual ordenava les seves notes, els seus apunts, i sota el reflexe de la qual deixava a vegades vagar la mirada dels seus ulls carregats d'idees i de llunyanes visions, arriba un número del «The Times» en el que es comença una violenta campanya on es revela l'espantós estat sanitari de l'exèrcit anglès. En temps de pau la mortalitat en les casernes entre els soldats sans era superior a la de la població civil malalta. Amb la guerra aquesta proporció havia augmentat d'una manera atterradora. Als soldats en campanya els faltava de tot: metges, infermers, ambulàncies, medicaments, robes, queviures... A voltes els agonitzants havien d'arrossegar-se fins a altres infelïços moribunds per a portar-los alguna assistència i consol. Les ferides s'omplien de cucs, la infecció prenia proporcions veritablement dramàtiques, i una rascada, en aquelles condicions, esdevenia una ferida mortal. La gran angúnia que Florència havia sorprès en el si radiant de la vida de les grans ciutats s'aixecava ara com un clamor allucinant. El seu cor tingué el sobressalt suprem.

Aquella gran figura plena d'humanitat va trobar, a la fi, el seu camí. En aquell temps estava prohibit a les dones angleses ocupar-se d'assumptes militars, fos sota l'aspecte que fos. Florència, indiferent a aquell obstacle, va reunir trenta-vuit dones disposades a sortir amb ella vers Turquia. Amb elles va anar a visitar el ministre de la Guerra, que es va veure obligat a accedir a llur petició, empès pel clamor de l'opinió pública escandalitzada per l'abandó inhumà en què es tenien els ferits i malalts del front.

Però el ministre es mostrava escèptic sobre l'eficàcia que pogués tenir el treball d'aquelles dones, entre les quals sobreixia la figura pàl·lida i delicada de Florència Nightingale. De totes maneres, s'estén un nomenament de superintendent a favor seu del personal femení i se li concedeixen uns poders que semblen recels i envages entre les autoritats franceses militars en campanya.

Florència se'n va per fi a Crimea. Els obstacles desapareixen al pas d'aquella dona feble i trencadissa, l'activitat febril de la qual es multiplica i solament en uns quants mesos transforma del tot l'assistència hospitalària en els fronts.

Ella ho és tot i tot ho abarca. Un alè d'amor, de sollicitud orla aquells pobres fronts aclaparats per la febre i l'abandó. Tot el treball d'instal·lació, d'organització, de distribució anava a compte seu. Ella està a la capçalera dels moribunds, escriu les lletres —centenars de lletres— a les famílies dels ferits, recull les disposicions dels agonitzants, eixuga el front dels pobres joves als quals fa basarda la mort, va recorrent, a peu o a cavall, quilòmetres i més quilòmetres de camí gairebé intransitable, s'aixeca a la sortida del sol, i el seu son està sempre atent a un gemec, a una crida. I no és això sol. Convertida en mare de tota aquella carn ferida i congoixada, de tota aquella joventut malmesa per la guerra, Florència vessa la seva tendresa més enllà de les possibilitats físiques de son cos abrumat de cansament. És l'última d'anar-se'n a descansar, i abans d'anar al seu pabelló, on encara l'esperen llargues hores d'estudi i treball, passa per les sales on reposen els ferits. Els amples volants de la seva faldilla, les clenxes dels seus arrissats cabells, emmarcats pels fins rinxols de la còfia de punta; el xal amb el qual resguarda les seves fràgils espatlles, brillen un instant a la llum vacil·lant de la llanterneta d'oli que porta entre les seves mans primes i transparents com la porcellana. És la seva «ronda de mitja nit». Així ha estat immortalitzada per pintors, per escultors i per poetes. Així ho fou, sobretot, per la gran tendresa d'aquells homes que des de llurs llits la veien passar i que s'incorporaven tant com ho permetien llurs ferides obertes, per a «besar la seva ombra» i poder dormir després en pau...

«La dama de la llanterna», nom amb què és coneguda a tot Anglaterra, força la seva naturalesa a esperar sense defallir el final d'aquella guerra. No li dona treva ni per a permetre's el sofriment. Entre tots aquells dolors, sols ella, Florència Nightingale, no té l'humà dret de sofrir. Ha de romandre dempeus, resistent ho tot, amb el seu somriure pàl·lid i la seva mirada llunyana. Per fi la guerra s'acaba. Llavors ella s'aclapara amb una febre que amenaça la seva vida. Tota la seva naturalesa, sostinguda prodigiosament per amor als altres, es desploma. La increïble activitat d'aquella dona ha de refugiar-se en l'estret espai d'una cadira d'invàlid, del qual ja no es podrà deslliurar més.

Aquella cadira de rodes és el seu refugi, però no el seu descans. L'admirable dona el converteix en un motiu de perpètua activitat. Impulsant aquella cadira va a sol·licitar de la reina Victòria d'Anglaterra la reforma de les casernes. La reina l'ajuda en la seva lluita contra els terribles prejudicis de la milícia i la burocràcia. Alguns ministres, la influència d'alguns amics, s'afegixen a aquella croada generosa.

Florència triomfa. Es reformen les casernes, es construeixen nous hospitals militars, i les seves reformes passen els mars i arriben fins a les colònies, on es salva la vida a centenars, a milers de soldats.

Amics entusiastes inicien una subscripció nacional per a fundar un hos-

(Continua a la pàgina 11.)

«No compreu joguines japoneses per als vostres fills. El diner que obtindran servirà per a adquirir bales que mataran els infants xinesos.»
 Mentre Xina es va dessagnant per l'agressió feixista, a Ginebra hom ha discutit lentament sobre la seva sort. El Comitè dels 28, després d'una laboriosíssima actuació, ha arribat a l'acord de deixar al criteri de tots els països el prestar un ajut individual a Xina en la guerra que sosté contra el Japó.

Malgrat això, les dones antifeixistes recullen la crida de les germanes xineses i des de la Conferència de París han llançat a les organitzacions femenines de tot el món la consigna de boicot al Japó i ajuda a Xina, junt amb la d'ajut a l'Espanya republicana.

Dones Xineses

EN aquesta lluita de Xina contra l'invasor hi prenen part molt activa les dones. Els hospitals són gairebé tots atesos per elles. Però ultra això, davant dels actes de bestialitat comesos pels agressors envers les dones en aquelles regions que han ocupat i davant dels continus bombardejaments a la reraguarda, les dones xineses han decidit prendre part en la lluita. S'han format diversos batallons femenins, un d'ells organitzat per la coneguda escriptora Hon-Sang-Tsi, el qual es dedica a donar classe als soldats, a construir fortificacions, a transmissions i senyals i a tot el que calgui per a aixafar l'enemic. La més jove d'aquest batalló té disset anys i en preguntar-li si les bombes no li feien por respongué d'aquesta manera, senzilla i noble:

—A Xina no hi ha actualment un lloc on ens poguem sentir segurs. És pitjor caure en l'esclavitud que morir al front. Jo he decidit fer tot el que pugui per a la defensa de la meua pàtria.

Actualment ja són trenta mil les dones que estan lluitant en diferents fronts de batalla, moltes d'elles incorporades als destacaments de guerrillers, al costat de llurs germans i companys. Les esposes dels caps populars Txu-De i Mao-Tse-Dung també vesteixen l'uniforme de l'exèrcit.

Aquestes dones coratjoses no solament es lliuren a la defensa de Xina amb el fusell a la mà. Coneixen també una altra arma: l'actuació política.

Com a protesta de la mort i la violació de més de dues mil dones a Nankin, a mans dels japonesos, que no respectaren ni velles ni adolescents, fou organitzat a Hankeu un miting que assolí enormes proporcions. En ell Lu-Tsiu-Nian, presidenta de les organitzacions patriòtiques de la Xina del Nord, en vibrant parlament contra els agressors declarà:

—No n'hi ha prou amb què lluitin els homes. Nosaltres no podem de cap manera alliberar-nos d'aquesta obligació. Els japonesos no tenen cap mirament amb nosaltres ni amb els nostres fillets. Abandonem tots els pre'udicis, desfem-nos de totes les preocupacions. Una sola cosa ens ha de moure: contribuir a la defensa de les llibertats del nostre poble. Sense això no val la pena de viure. Llitem, doncs, sense perdre un instant.

En el mateix acte pronunciaren parlaments diversos estrangers, entre ells l'ambaixador dels Estats Units i les notables escriptores antifeixistes nord-americanes Anna Lluisa Strong i Agnès Smedley, també grans amigues d'Espanya.

La Federació d'Organitzacions Femenines Xineses ha llançat un manifest a totes les dones del món on diu:

«Eixampleu als vostres països la campanya d'ajut i les recaptés a favor dels ferits i evacuats xinesos. Ens manquen principalment medicaments. Insistiu prop dels vostres Governos per tal que sostinguin materialment la resistència de Xina. Envieu-nos voluntaris tècnics i creeu organismes d'investigació sobre la situació xinesa. Trebal·leu per aconseguir un boicot complet dels productes japonesos, que hom no li faciliti crèdits i que es prohibeixi la venda d'armes i material bèl·lic al Japó.»

El manifest acaba dient:

CASALEOPOLD
 EMPRESA OBRERA COLECTIVITZADA

Corts Catalanes, 642
 Barcelona

NOSALTRES, ^{les} DONE

Una fàbrica de teixits i

Així que s'adonen del fotògraf ens miren una mica estranyades, però segueixen treballant. N'hi ha tres que porten un feix de canyes i, per a cadascuna d'aquestes, dues que prenen les canyes i les claven arran de pesolera. Ho fan amb elegància: es mouen graciosament per entremig de les petites plantes trencadisses que ja comencen a treure flor. És una feina bonica, més pròpia de jardí que de camp. En realitat, però, ja ho és un jardí aquesta horta admirablement conreada, que dona quatre collites l'any.

Aquestes pagesates ens produeixen una impressió gairebé cinematogràfica. Calcen unes gracioses sabates tractor, mitjonetes de coloraines i ensenyen les cames brunes i fortes de noies deportives.

—Abans hi treballàveu al camp?

—No pas totes. Ara ens hi hem hagut de posar perquè hi ha pocs homes.

—De totes maneres no és tampoc molt pesat aquest treball.

—Ja veureu. A vegades fins dona goig. Però no sempre és així. Aquest hivern hem passat dies molt crus lligant enciams i collint cols i broquils. Les mans se'ns posaven balbes i ja comprendreu que no podem pas portar guants.

—Ara mateix, de bon matí —diu una moreneta de llavis enrogits—, també la passem negra. Fins que no fa sol i es desfà la gebrada. I no cal dir, al pic de l'estiu. Llavors és la calor que fa sofrir.

—Mira, no ens queixem —afegeix una altra—. Més malament estan els de front. I la gent de Barcelona també. A nosaltres encara no ens han vingut a bombardejar i no crec que els interessi despendre metralla en aquest recó de món. Ja que tenim tants avantatges, el menys que podem fer és treballar força.

—I que no ho fem? Mira, només fa una hora que treballem i ja acabem la tasca que ens havíem donat per una hora i mitja. Jo crec que mai no s'havia vist això d'enasprar amb tan poc temps un pla de pèsols com aquest. Entre aquesta tarda i un parell d'hores demà al matí els lligarem a les canyes i ho deixarem tot llest.

Els diem que voldríem veure com sembren patates. Ja gairebé a tot arreu estan sembrades. Una d'elles, però, recorda un indret on segurament estan fent aquesta feina i ens hi adrecem.

—Allà ens espera una sorpresa. Una camperola de mitjana edat, vestida de negre, condueix l'arada especial que serveix primer per a obrir els solcs després per a colgar les patates de terra. Unes altres posen les patates als solcs oberts. La feina es fa de pressa.

—Abans —ens diu la camperola endolada— s'obrien els solcs amb aixades i es tapaven de la mateixa manera. Es necessitaven molts homes. Ara ho fem amb aquesta arada i estalviem molt de temps i d'energia. Jo el que voldria

CABRERA de Mataró és una vila arreconada a la falda de dos pics de la serralada del Maresme. Taronges i mimoses la guarnixen en aquests primers dies de febrer.

Allò que es veu a primera vista són els camps nets i ratllats per innombrables solcs. Ja sabem de què es tracta. Hom acaba de sembrar les patates primerenques.

Més avant trobem un estol de noies que enaspren pèsols.

Ens hi adrecem. D'un bon tros lluny ja sentíem llurs cantades.

—Aneu molt mudades per a treballar la terra —els diem—. No sembleu pas pageses.

—Es que de pageses només en som a mitges. La meitat de la setmana treballem a la fàbrica i l'altra meitat, al camp. Nosaltres mateixes ho hem acordat així. No seria just que n'hi hagués unes que tinguessin més bona feina que les altres. I avui ens veieu ben arranjades perquè la feina que fem és molt neta i ens agrada fer goig sempre que podem. Però quan ensalfatem o treballem a les tomaqueres ens posem una bata de sac.

EL QUE PASSA EN TOT EL MON

U. R. S. S.

En el concurs d'esquí recentment celebrat a Moscou resulta guanyadora la noia que apareix a la fotografia, la qual saltà amb trampolí a trenta dos metres i mig.

En la primera sessió del Soviet Suprem de la U. R. S. S. hi assistiren les diputades Lobova, professora; Conoboleva, adjunta al director d'una fàbrica tèxtil, i Clàudia Sakharova, de dinou anys, adjunta al director d'un combinat tèxtil on treballen onze mil obrers.

LA GESTA HEROICA DELS SAVIS SOVIÈTICS

En la fotografia apareixen els membres del grup d'hivernants russos al pol Nord. D'esquerra a dreta, el radiotelegrafista Krenkel, el cap del grup Papanin, l'astrònom Fedorov i el biòleg Chirchov.

Darrerament el bloc en què sojornaven s'ha esberlat i són arrossegats pel corrent amb greu perill per llurs vides. En quaranta vuit hores el bloc de gel a la deriva ha recorregut cent onze quilòmetres. Arribaran a temps les expedicions de salvament?

Estats Units

LES DONES I LA CIÈNCIA

El xarampió és una malaltia força terrible per als infants, a causa de les complicacions, de vegades molt greus, que sol produir.

Una nova que serà ben acollida per totes les mares és que una americana, Mrs. Jean Broadhurst, professora de bacteriologia a l'Institut de Colúmbia, acaba de descobrir el virus d'aquesta malaltia i comença l'estudi d'un tractament per a guarir els petits malalts.

Hem de celebrar amb satisfacció aquesta nova victòria de la dona en el terreny de la ciència.

Argentina

UNA ANTIFEIXISTA

Ens és plaent recollir en aquestes columnes la digna actitud de la gran actriu argentina, molt coneguda del nostre públic, Paulina Singermann, en les seves declaracions a la premsa del seu país relatives a la guerra d'Espanya, on es trobava realitzant una gran «tournée» en el moment d'esclatar la rebel·lió militar.

Totes les seves paraules foren de glorificació per l'heroic poble ibèric i d'una manera especial per la joventut, i de fe absoluta en la nostra victòria.

Polònia

UNA NOVA VÍCTIMA DEL FEIXISME

A la llarga llista de dones militants d'esquerra presoneres del feixisme, que compren els noms d'Anna Pauker, Liselotte Hermann, la companya de Prestes i moltes d'altres, cal afegir-hi el nom de la camarada polaca Azezensna, mare de dos nens petits, que acaba d'ésser condemnada a sis anys de reclusió en unió de quaranta dos obrers i intel·lectuals que han estat processats pel delictes de pertànyer al Partit Comunista.

França

LLUISA MICHEL, HEROÏNA DE LA COMMUNE

El 23 de gener es rendí a França un sentit homenatge a la memòria de la gran revolucionària francesa Lluïsa Michel, amb motiu del 33 aniversari de la seva mort.

Una important manifestació, organitzada pels partits socialista i comunista, va desfilar primer davant la seva estàtua, situada en un jardí reservat als nens, als quals va estimar tant, i després al cementiri on reposa, al costat de la seva mare i dels seus millors amics. La inscripció gravada en la seva tomba: «No vaig conèixer altra cosa que la misèria i la presó», resumeix amb extraordinària realitat la vida d'aquesta dona abnegada que fou l'heroïna de la Commune de París.

Era mestra d'escola en un barri popular de París. Tendrament maternal amb els nens a qui educava, «es transformava en lleona per la causa del poble» com diu, parlant d'ella, un dels seus companys de lluita de la Commune, Lissagaray.

Organitzà un cos d'infermeres que cuidava als ferits sota la metralla i que els visitava en els hospitals, reconfortant-los amb paraules de consol i esperança.

Vençuda la Commune, compartí la sort dels seus camarades, i si bé es va salvar de l'afusellament, fou condemnada a l'exil. Tornada a la gràcia després de quinze anys, va prosseguir la seva labor de propagandista socialista, mai vençuda i sempre disposada a sacrificar-se encara més pel seu ideal.

Les dones espanyoles que tant lluitem per la nostra llibertat, hem d'honorar la memòria i mantenir el culte de totes aquestes dones que ens precediren en la lluita, que ens traçaren el camí i que ens van deixar l'exemple magnífic de la seva vida.

En les hores difícils que estem travessant, el record de Lluïsa Michel ha de romandre en nosaltres, viu i alentador.

UNA EXPOSICIÓ INTERESSANT

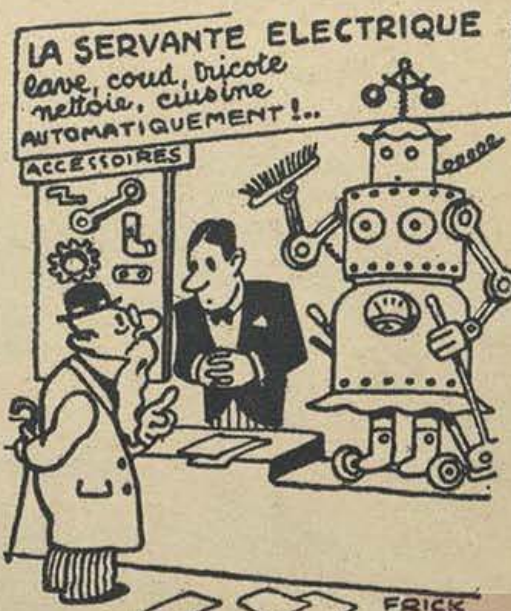
S'està celebrant a París l'Exposició Anual de les Arts de la Llar, que reuneix els últims progressos que la imaginació dels inventors posa al servei de la dona per tal d'alliberar-la en el possible dels treballs que durant segles i segles l'han mantinguda en un estat d'inferioritat respecte de l'home.

Aquest any, a més, hi ha unes seccions dedicades a la decoració de clubs d'obriers i a la modernització de col·legis i liceus.

El Gran Palau, on es celebra la quinzena Exposició de les Arts de la Llar.

AMB MOTIU DE L'EXPOSICIÓ DE LES ARTS DE LA LLAR A PARÍS

—Desitjaria aquest model, però amb els ulls blaus i la cintura més prima...—

(De L'Oeuvre.)

ELS NENS DE PIT DE MADRID

EL gris sobre la costa llevantina.

—Hi ha olor de neu— diu el nostre xofer.
I no s'ha equivocat. Encara no hem arribat a la carretera de Madrid que comencen a caure els primers borrallons fins, cobrint el sòl, les oliveres, la carretera... Una capa blan-co-argentada brilla aviat fins a l'horitzó.

—Almenys fa vint anys que no havíem tingut un temporal semblant— comenta un camperol de Requena.

I com més ens apropem a la capital, més fred fa. Neu... Trenta centímetres constitueixen una capa densa i blanca que cobreix els carrers de Madrid. Els tramvies no circulen. Porters i obrers de l'Ajuntament treballen com a feres per a netejar les voravies. A la Castellana, les noies corren per les vores, on la neu constitueix uns monticles florjors.

—Estupend, estupend— criden les noietes, i amb un grapat de la freda matèria es renten la cara.

Al carrer d'Ayala hi ha tres joves esquiadors que s'exerciten a baixar la pendent.

Amb dificultats, reliscant contínuament, arribem a la Maternitat. Ací s'hi troba un dels centres de puericultura organitzats pel Ministeri de Sanitat.

En el passadís del pis baix, la cua de les dones que hi acuden per a recollir l'alimentació setmanal dels seus fillots és relativament curta.

—Fa massa fred per a sortir amb els nens al carrer— diu una de les joves maretes que avui visita el centre sense el seu nin.

Hi ha mares de totes les classes socials. Dones proletàries, dones petit-burgeses vestides modestament, però també hi ha senyorettes amb preats abrics de pell. Gairebé totes porten llurs nens al braç.

A nosaltres hi acuden únicament les mares amb nens fins a dos anys— m'clareix Petra, la jove infermera bruna dels grans ulls suaus.

—Ací hi vénen cada vuit dies per a cercar la llet i altres aliments i per a controlar la salut de llurs noiets, ja veuràs.—

A la primera sala se m'ofereix un quadre curiós: les mares, una per una, despullen llurs fills en taules construïdes especialment per això. Mentrestant l'infermera treu del fitxer la fitxa del nen i la col·loca sobre la bàscula. Curiosament es registra el pes del nen, mentre les mares enraonen.

—Dos cents n'ha augmentat el meu nen durant els últims set dies!

—El meu augmentà tres cents grams. Fixeu-vos.

—I Joaneta dos cents seixanta.

—Enhorabona— comenta Petra en veure el resultat del pes d'un nen ros, formós, sobreixint de salut.

I adreçant-se'm a mi continua:

—Aquest nen estava molt malaltet quan vingué al dispensari. Però immediatament, reconegut pel doctor, va començar a guanyar, i ara augmenta més que cap.

—Quants en teniu ací?

—Uns dos mil. I en tot Madrid en controlem uns vint mil.

—Mireu la meua— diu una mare—. S'estava morint quan em digueren que ací donaven llet, i ara... amb quatre pessetes mensuals en tinc prou perquè la meua nena augmenti doscents grams per setmana.

—Quatre pessetes, dieu?

—Un quilo de llet maternitzada costa vuit pessetes, però a les dones de combatents només se'ls hi cobra la meitat. I a les que no perceben més que trescentes pessetes no se'ls cobra res.

—I d'on procedeixen els queviures?

—Gairebé tots ens els envien les organitzacions obreres dels països democràtics. Rebem llet dels països escandinaus i d'Holan-

da; sucre i farina, de Txecoslovàquia; de Noruega en rebem vitamines en gotes; de Finlàndia ens trameten carn i ous en pols. El Ministeri de Sanitat, per mitjà del Comitè d'Ajut Internacional, rep tots aquests donatius i des del seu magatzem de Barcelona n'envia i reparteix la mercaderia als diferents centres de puericultura.

—Es suficient el que rebeu?— pregunto a una jove endolada.

—Del tot. I constitueix un ajut tan generós que no el podem agrair prou al Govern i als donants estrangers. Figureu-vos, en aquests temps que ningú no pot procurar-se les coses per si sol!

Una infermera obre la porta que uneix aquesta cambra amb la sala contigua. Allí hi reben els metges responsables. A tres o quatre mares els ha tocat el torn de passar revista a llurs nens. El metge consulta la fitxa i la corva de pes. Pregunja sobre el son, el comportament en general, si accepta el menjar o si el rebutja. I després ausculta el petit client. En casos de raquitisme incipient prescriu vitamines en gotes, i a aquells nens el pes dels quals no respon a les normes se'ls facilita una alimentació especial.

—Són més de quaranta cinc mil nens controlats avui a l'Espanya republicana d'aquesta mateixa manera. No existeix cap estat, excepte Rússia, que hagi emprès una tasca semblant. La manca de queviures obliga a les mares a acudir als nostres centres i de seguida ens agafen confiança. Veuen els progressos i l'estat de salut de llurs petits. Veuen que no hi ha diferència de tracte, que ací no s'ocupa ningú de la filiació política d'elles i que únicament es vigila el bé del nen. Es la nova generació d'una nova Espanya. El resultat és sorprenent: la mortalitat infantil, tan enorme en temps de la monarquia i en l'Espanya de Gil Robles, ha baixat en un percentatge fantàstic.—

Aquestes són les paraules del metge del Centre de Puericultura de la Maternitat. Les seves paraules reflexen exactament les impressions de la reportera. El més sorprenent de tot el vist és que la nova generació, vigilada per Centres de Puericultura, creix en mig de la guerra, una guerra tan cruel com la nostra.

Ilse WOLFF

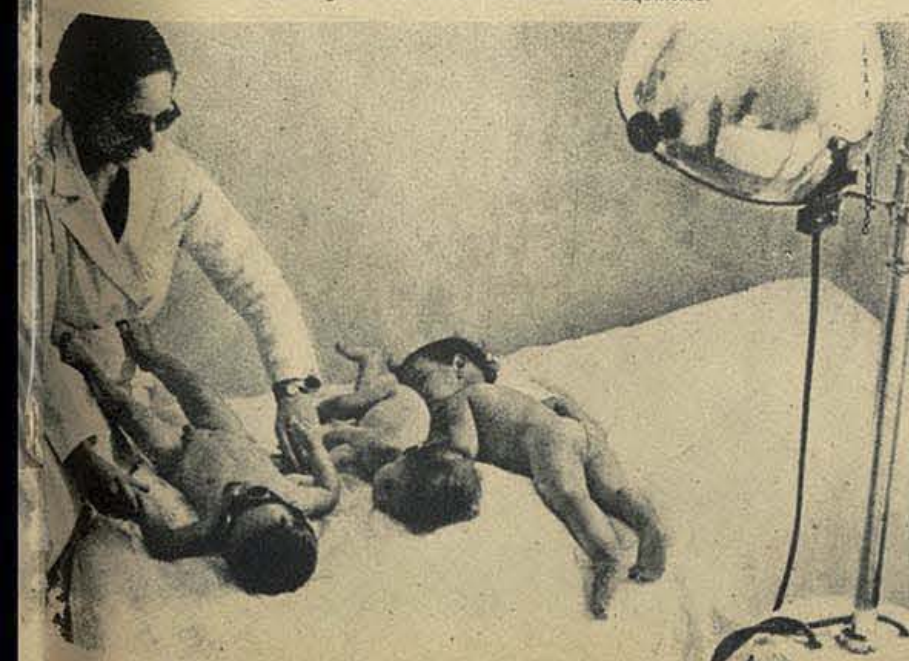

La sala d'espera d'un centre de Puericultura. Abans d'entrar al despatx mèdic es cerca la fitxa de l'infant.

Cada criatura té la farina o la llet que el metge ha dictaminat.

La cura de raig ultravioleta per a combatre el raquitisme.

Anàlisi de la llet maternal, garantia del perfecte nodriment del nadó.

En departaments convenientment atemperats hom pesa els infants.

Inspecció mèdica regular que permet seguir el desenvolupament dels menuts.

¡ TREBALLEM..

un conreu intensíssim de la terra

és prescindir del cavall i fer-ho amb tractor, com vaig veure que ho feien en una col·lectivitat de l'Urgell.

—I quan les collireu les patates?

—Enguany, pel mes de maig, perquè les sembrem amb un mes de retard. Altres anys ja ho feiem a l'abril.

—I quina quantitat en collireu, aproximadament?

—Fa de mal dir. En aquest tros de terra n'hem sembrat dues tones. Si fos com altres anys, em veuria amb cor de treure'n vint. Però com que hem hagut d'escatimar l'adob, no crec que en collim més de quinze o setze.

Ens acomiadem d'aquestes valentes camperoles, i anem a veure la fàbrica de teixits, que és el segon front de treball de les dones de Cabrera de Marató.

Gran activitat. Tres sales de màquines que no paren. Cent vint obreres que hi treballen. Dones i noies de posat més seriós que les que hem trobat al camp. I és que a la fàbrica els telers van seguint la seva feina i han d'estar molt atents.

De totes maneres, en una de les sales paren les màquines perquè poguem parlar amb elles.

—Us agrada més aquest treball o el del camp?

—Tal com ho fem va molt bé. Tres dies de cada manera. Ací la feina no és tan pesada, però a la terra hom es diverteix més. Podem cantar i parlar i no se sent aquest soroll eixordador.

—Diuen que la vostra indústria està en crisi. Què hi ha d'això?

—És cert. Comença a esgotar-se el cotó. En molts pobles ja han plegat. Diu que el Govern ho arranjara.

—Hem de passar com poguem mentre duri la guerra —intervé una dona d'anys—. Jo recordo aquella època terrible del lock-out, en què ens tancaren les fàbriques i havíem d'anar a demanar almoina a les masies per a poder menjar. Això mai més no ocurrerà. Vos altres —i ho diu adreçant-se a les noies joves— encara no heu conegut aquells temps dolents, en què la jornada durava catorze hores.

Aquesta treballadora de cinquanta anys que conegué l'exploitació d'aquells temps en què s'inicià la industrialització al nostre país no sap deixar el seu teler. Així que la fàbrica es torna a posar en marxa, ella és la primera d'ésser al seu lloc. Ens acomiadem també d'aquestes animoses obreres.

Així és com treballen les dones d'una petita vila del Maresme. En acomiadar-nos, una ens diu:

—Nosaltres, les dones, treballeu ara amb més afany que mai. Hem de fer la nostra tasca i aquella que correspondria als homes que són al front. Només així podrem guanyar la guerra.

FRANCESCA PRAT

A C T U A L I T A T S

COMMEMORACIÓ DE LA PRIMERA REPÚBLICA

Ahí se celebrà el 65 aniversari de la proclamació de la 1.ª República. L'onze de febrer de 1873 fou una data gloriosa que no es sabé aprofitar per part dels dirigents republicans ni per part del poble. La culpa fou dels primers, perquè no incorporaren el poble a la seva política; no per manca de voluntat, sinó més aviat per desconèixer la realitat popular.

Pi i Margall i Salmeron, polítics de contingut literari, oblidaven el veritable nucli de la vibració de la classe treballadora i no posseïen els mètodes pràctics per a cristallitzar l'esforç popular en formes definitives de progrés social.

El dia 3 de gener de 1874 la reacció s'apoderà de la República. Ningú li posa resistència. El poble no estava preparat per a una lluita.

Avui que commemorem la data gloriosa de la seva proclamació, que s'efectua en una sessió de Corts memorable, tenim el convenciment d'una cosa: que un cop derrotat el feixisme, el poble, que és el que porta a terme aquesta heroica gesta, no es deixarà prendre mai més les seves conquestes legítimes.

Un grup de parlamentaris estrangers que assistiren a la sessió del nostre Parlament celebrada a Montserrat visita l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat.

El líder socialista belga Vandervelde assistí també a la sessió de les Corts celebrada a Montserrat. En la fotografia apareix al costat de la seva esposa.

CONGRÉS DE «MULERES LIBRES»

Els dies 10, 11 i 12 de febrer es celebra el Segon Congrés de «Mujeres Libres» de Catalunya.

COMPANYA saluda amb el més gran afecte les dones del moviment femení llibertari, així com tam-

bé totes les assistents al Congrés, i no dubta que les conclusions que es prenguin tendiran a la unitat d'acció de les dones antifeixistes de totes les ideologies, per tal d'arribar ben aviat a la solució de molts problemes amb una franca cordialitat.

Frederica Montseny, militant destacada de «Mujeres Libres».

El general Miaja, heroi de la defensa de Madrid, ha estat uns dies a Barcelona. Ací el veiem, al Pati dels Tarongers, parlant amb el President Companys.

CONTRA EL BOMBARDEIG: REFUGIS! REFUGIS!

Correu de COMPANYYA

NATATXA. — El seu promès marxà al front i quan retornà amb permís després de diversos mesos d'estada allà, es troba que «aquest» d'ara no s'assembla a aquell que ella somnià, que ha canviat de caràcter i que, en fi, l'està desil·lusionant «per les coses més innocents».

Es natural, amiga Natatxa. El minyó que marxà a la guerra havia portat fins llavors la vida natural de la joventut, plena de despreocupació i alegria. Ara retorna «un veritable home», madurat per la responsabilitat i el sofriment. Aquest home que lluita mesos i mesos, sense descans, de cara a la mort, no ha de desil·lusionar-vos, o el vostre cor no es mostra digne del valent promès. El que heu de fer és rebèdjar tota frivolitat, treballar com ell, sofrir com ell i com ell esperar. Quan sereu «una dona» tant com ell és «un home» us adonareu que el vostre promès ha millorat molt i que és precisament ara quan mereix la vostra estimació i el vostre afecte.

RAIG DE SOL. — Compren la vostra angoixa i les vostres sotsobres. No sabeu res del vostre marit, del qual la guerra us separà en plena lluna de mel. Les últimes noves són confuses i pregunteu com podríeu fer-ho per no separar-vos d'ell si per fortuna torneu a saber noves d'on ha anat a parar.

Molt senzill: acompanyeu-lo. Trebal·leu en serveis del front. Però, si això no és possible, no el desanimeu, no li tregueu el delit. El vostre deure és estar al seu costat, sí, però en esperit, amb el cor, amb l'entusiasme. Hi ha tantes maneres d'estar units! Hi ha tantes maneres de sacrificar-se i d'estimar-se!

UNA MARE. — Tinc un fill que estudia el batxillerat, el qual acaba de guanyar una de les moltes beques que ha creat el Ministeri d'Instrucció de la República, i voldria obsequiar-lo amb un llibre que, alhora que plaent, fos també instructiu. Podríeu aconsellar-me'n algun?

COMPANYA es complau en contestar a «Una mare» dient-li que el millor llibre per al seu fill, al nostre entendre, és *Las monjañas y los hombres*, de M. Ilin, publicat per l'Editorial Estrella, el preu del qual és de 3 pessetes. Estem segures que l'estudiant llegirà fins al final l'obra que us recomanem.

(Continuació de la pàgina 4.)

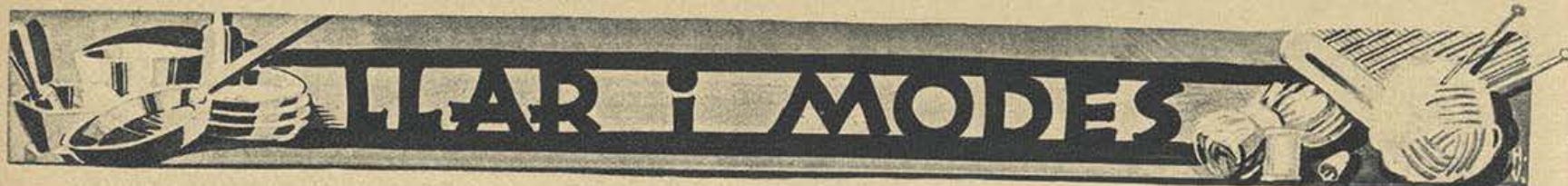
pital que porti el seu nom. L'any 1860, Florència crea, amb la suma recollida, l'escola d'infermeres que porta el seu nom i en la qual es resumeix el gran amor i la més gran il·lusió de la seva vida. Aquesta escola va estendre noves ramificacions per tota l'Anglaterra. Les seves ensenyances passen més tard a altres països d'Europa, per tot el món i d'una manera especial pels Estats Units d'Amèrica.

L'any 1910 el gran somni humanitari que és la vida de Florència Nightingale, s'estroneja en un etern repòs. La cadira d'invàlida queda buida per sempre. El Govern anglès li destina una tomba a l'Abadia de Westminster, on reposen les cendres de la noblesa anglesa. Però Florència, que fugí de l'alt honor de tornar de Crimea en un vaixell de guerra i retornà, tímida i fosca, en un vaixell mercant, amb passaport fals per a fugir de tota manifestació d'entusiasme i de gratitud, defrauda ara també l'oripell dels honors oficials. En el seu testament figura la seva última voluntat, que ha d'ésser respectada. Una làpida senzilla i tosca, amb les seves inicials i la data de la seva mort, serà tot el senyal que aquesta vida magnífica deixi enmig de les prades verdes de Lea Hurst, la terra dels seus pares, on havia transcorregut quasi tota la seva infantesa.

Tots els honors i els homenajes possibles li havien concedit en vida. Però la lluentor i l'esplendor de l'admiració oficial no van ésser sinó un pàlid reflexe junt a la llum vacil·lant d'aquella llanterna amb què al final de la jornada recorria les sales atapeïdes de ferits i moribunds en els hospitals de Crimea i en els que, sota la seva cura, la mortalitat baixà en sis mesos des de quaranta a l'un i mig per cent.

Gran Concurs de COMPANYYA

DONES CATALANES: Llegiu en números anteriors les bases del nostre gran concurs permanent de contes. El premi consistirà en cent pessetes. Els contes que no siguin premiats i es publicuin a COMPANYYA seran pagats al preu de cinquanta pessetes.

Modas de mig temps

APAREIXEN els dies clars, l'aire s'ablaneix i han acabat els dies crus de l'hivern. Cal començar a pensar en les modes de primavera, que ja s'albira en els primers ventijols tebis i en els primers raigs de sol.

L'elegància en aquest temps, en aquests temps ha d'ésser continguda, sobria i pràctica. Les seves línies, senzilles, sense banalitats inoportunes i de mal gust.

Cal suposar que ni una sola de les dones de la nostra reraguarda deixa de treballar en aquests moments. Cadascuna al seu lloc i totes complint animosament llur deure. Doncs bé: la moda, per aquestes valentes ciutadanes, no pot carregar-se massa, com ho feia per les ocioses, aquelles que passaven tot el temps a les botigues, als cinemes o al saló de te. Cal pensar en vestits que no des- torbin la tasca a fer; que harmonitzin amb les ofi- cines, amb la fàbrica, amb la clínica, amb el taller, amb tots aquells llocs consagrats a l'activitat incessant de la reraguarda treballadora.

Ara bé: renunciarà, per tot això, la dona a les seves prerrogatives? Voldrà dir, això, que a la dona se li ha d'oblidar de tenir un aspecte agradable i atractiu, i que en aquests moments aquesta atracció i aquest agradatge són quasi una bella missió per tal de contribuir a que l'ambient respiri optimisme i confiança?

Per això els vestits han d'ésser elegants a la vegada que pràctics i sobris, i la dona, a pesar de les seves labors, ha de curar que el seu

aspecte no acusi deixadesa, abandó, negligència, sinó, tot al contrari, optimisme poderós, activitat i joventut.

Us presentem en aquestes pàgines de COM- PANYA, revista sempre atenta a què la dona trobi en les seves pàgines tot el que necessita per a orientar-se en els diversos aspectes de la vida actual, un modellet sumament agradable, senzill, còmode i força bonic, d'aquesta elegància que preconitzàvem, que conserva i res- salta les línies juvenívols, i tot això sense cap afectació.

Aquest vestit, molt fàcil de confeccionar, és de llana a losanges marró i beige, o bé en dos tons de verd i blau. El cinyell està fet en els dos tons del vestit.

Pullòver de mitja amb dibuixos geomètrics

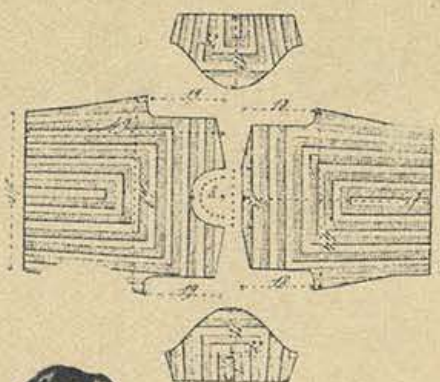
MATERIALS.—Tres cabdells de cinquanta grams blau clar, un joc de cinc agulles de tres mil·límetres fent una goma d'un punt dret i un al revés en tres centímetres d'ample i quatre passades d'un centímetre d'altura total.

Punts emprats.—Acanalats verticals. Primera passada, quatre punts al dret, quatre punts al revés, i a la segona passada s'han de fer quatre punts al dret sobre els punts que a la passada anterior són al revés i quatre punts al revés sobre els que a la passada anterior foren fets al dret. I així les següents passades.

Acanalat horitzontal. Per a fer un acanalat al revés sobre el costat dret de la labor treballi's sobre aquest cantó una passada al dret, una passada al revés, una passada al dret, una passada al revés i una altra passada al dret; el segon acanalat, al revés de com hem fet el primer, etcètera.

Acanalats fins verticals (per al coll). Primera passada, un punt al dret, un punt al revés. Segona passada i següents, un punt al dret sobre un punt al revés de la passada precedent i un al revés sobre un punt al dret de la dita passada.

Execució.—Davant. Comenci's per baix, pujant cent vuit punts for- mant acanals verticals, començant la passada per quatre punts al revés per tal de tenir una cara al dret al mig del davant. Als vint centímetres del baix pel costat dret treballau al revés, al mig de la labor, els quatre punts de l'acanalat al revés o sigui dotze punts al revés; a cada costat treballau els acanals en l'ordre establert. Al mig del treball els dotze punts hauran de fer-se al dret en la segona passada, al revés en la tercera, al dret en la quarta; en la cinquena passada per a reunir dos acanals verticals un dret per mitjà d'un acanalat horitzontal al dret, treballin-se dos punts al dret. Sisena passada, dos punts al revés. Setena passada, dos punts al dret. Vuitena passada, vint punts al revés. Novena passada, reuniu dos acanals verticals al revés per un acanalat horitzontal al revés i així successivament cada quatre passades.

A cada costat, a set centímetres d'al- tura del baix, afegiu un punt cada tretze passades durant tretze centímetres i després un punt cada quatre o sis passades per a obtenir cent trenta dos punts. Als tres centímetres feu les cises tancant sis punts a la pri- mera passada, dos a la tercera, cin- quena i setena, i a la novena passada feu-ho recte. Als quaranta un centímetres poseu els quinze punts del mig del davant en un imperdible, en un altre imperdible poseu-hi els punts d'un cantó, i treballau els punts de l'altre cantó tancant tres punts pel cantó del coll a la primera, tercera i cinquena passades, dos punts a la se- tena, un a la dotzena, la setzena, la vintena i la vint-i-vuitena. A quaranta set centímetres del cantó de la màn- ga feu el biaix al muscle, tancant vuit punts al principi de cada passa- da. Agafeu els punts del primer can- tó, que deixàreu en l'imperdible, i treballau-los com els del cantó que acabem de descriure.

Esquena.—S'executa com el da- vant, amb acanals verticals del mateix punt units per acanals hori- zontals del mateix punt també. Mun- teu noranta sis punts al dret de la la- bor, començant la primera passada per dos punts al dret, quatre al revés per a tenir al dret un acanalat al dret al mig de l'esquena. Per cada cantó, a set centímetres d'altura del baix, afegiu un punt cada sis o vuit passa- des per a tenir cent vint-i-dos punts. A vint-i-tres centímetres feu les cises tancant vuit punts a la primera passa- da, dos a les passades tercera, cinque- na i setena, i llavors feu-ho recte. Als

quaranta cinc centímetres feu els muscles al biaix, tancant vuit punts a cada començament de passada. Als quaranta set centímetres col·loqueu els trenta sis punts del coll de l'espatlla en agulles imperdibles.

Mànega.—Comenceu pel baix, pugeu setanta sis punts, treballau en acanals verticals i horitzontals com al davant, comenceu la passada amb quatre punts al revés per tal de tenir al dret de la labor un acanalat al dret sobre la mànega. A cada cantó afegiu un punt a cinc o sis centímetres d'altura del baix. Als vuit centímetres arrodoniu l'alt de la mànega, tancant quatre punts a la primera passada, i després, al començament de cada passada, dos punts durant tres centímetres i de seguida un. Als divuit centímetres d'altura del baix tanqueu els punts que resten. L'altra mànega s'executa com la primera.

Muntatge.—Reuniu el davant al darrera, cosint els costats i els mus- cles, menys una part del muscle esquerre. Tanqueu la costura de les mà- negues, munteu les mànegues sobre dues agulles i treieu els setze punts del mig de davant del coll i els trenta sis punts de l'espatlla del coll que estaven a les agulles imperdibles. Amb una tercera agulla feu vint-i-cinc punts a un cantó del coll al davant, i amb una quarta agulla vint-i-cinc per l'altre cantó del coll, o sigui cent un punts, treballant-los en acana- lats durant deu passades, fent que les passades comencin i acabin en l'enfonsadura del muscle esquerre. Tanqueu els punts. Poseu cremalleres al muscle esquerre.

Hem d'ésser fortes i belles

L'aigua freda és el tònic més excel·lent per a la pell. Unes ablucions d'aigua freda al rostre el conserven polit, fi i sense taques. És un tractament que bat el record de la senzillesa i de l'economia. Practiqueu-lo i en restareu encisades.

Amb l'aigua d'haver cuit llegums pot fer-se una magnífica loció de tocador. Aigua de patates, de mongetes, de llenties, i sobretot l'aigua en la qual hàgiu bullit les vostres amanides. Si podeu afegir-hi unes gotes de mel, la loció de tocador quedarà perfecta.

Una lleugera infusió de te amb una petita quantitat de sucre, apli- cada al vostre cabell cada nit, trenant-lo després, arriba a produir una espècie d'ondulació permanent. Si es fa moltes nits seguides el mullat, per poc que hi ajudi la naturalesa dòcil del vostre cabell, pot arribar a durar mesos. En alguns casos, amb aquest tractament, els cabells es tornen rinxolats del natural.

La clara d'ou és una perfecta mascareta de bellesa si s'aplica cada nit sobre el rostre, amb un pinzell, després de realitzada la reco- manada ablució d'aigua freda. No hi ha res que reviscoli tant la pell i la deixi tan perfectament polida com la clara d'ou. Deixeu-la tota la nit en contacte amb la vostra pell. Renteu-la al dia següent amb aigua a la que afegireu unes gotes de llimona. Ja veureu les meravelles del resultat.

PERQUÈ EL VOSTRE INFANT FACI GOIG

L'ASPECTE sanitari d'un infant és conseqüència directa d'una alimentació encertada. Molt sovint a la sola vista s'endevina el règim a què ha estat sotmès. Les repercussions de menjars desordenats i inconvenients es reflecteixen ràpidament en la salut i de retop en l'humor i comportament de l'infant. Això és important perquè les conseqüències d'una alimentació deficient poden ésser definitives, desviant o detenint el desenvolupament normal.

La nutrició de l'infant és, doncs, una qüestió delicada que la guerra ha vingut a complicar extraordinàriament. Per a reduir al mínim les dificultats hi ha una solució eficaç: la immediata instal·lació de guarderies i cantines escolars per tot el país. Mentre aquest projecte va prenent cos i arriba a solucions pràctiques feu que dintre les possibilitats actuals el règim del vostre infant sigui complet i profitós. Per aconseguir-ho cal:

1) Triar bé els aliments, variar-ne la presentació i prendre a compondre un bon menú amb un mínim de mitjans. Dins el mercat actual teniu encara forces possibilitats. La manca d'un article pot compensar-se amb l'atínada introducció d'un altre. Més endavant en parlarem en detall i donarem tipus de menús per a infants de totes les edats.

2) Reglamentar els menjars amb un horari fixe. És un gran disbarat permetre que els infants mengin a tothora amb l'excusa de la poca con-

sistència dels àpats principals. El fet de l'escassetat actual es soluciona escollint aquells productes que per llur composició resulten d'un gran valor alimentici i combinant-los amb traça, no deixant que l'infant entretingui la gana amb unes pastes o un gelat. El menjar insuficient no justifica aquests petits entreteniments i les despeses que ocasionen serien més profitoses distribuïdes en altres articles que arrodonissin el dinar o el sopar. L'ordre ha de presidir l'alimentació de l'infant. Cal senyalar-li un horari fixe perquè s'acstumi a prendre el menjar quan l'estómac ha patit l'anterior i no abans. Aquesta reglamentació educarà la seva gana i el veureu més ben nutrit amb els mateixos mitjans.

3) Calcular les quantitats. Segons el seu pes i la seva edat cada infant necessita, per a viure i créixer, una quantitat determinada d'aliment. Si la suma dels seus àpats diaris no arriba a aquesta quantitat, l'infant s'afloqueix i ve una sèrie de trastorns més o menys greus a comprometre la seva salut. Si la quantitat és excessiva els efectes de la sobrealimentació no es fan esperar i provoquen també trastorns tan considerables com els altres. Per a evitar-ho cal conèixer la quantitat que correspon a cada menut per mantenir-lo al nivell normal. Avui ens limitem a exposar la qüestió en general; en parlar de l'alimentació a cada edat donarem les xifres concretes.

4) Mantenir una netedat escrupulosa. La taula, el plat, els coberts, el got, tot el que toca directament en menjar, ha d'ésser rigorosament net. Tot la vaixel·la s'ha de rentar a fons, vigilant que cap mica de greix l'enterboleixi. Convieu sovint el pitet de l'infant; no l'obligueu a eixugar-se la boca amb el vostre propi tovalló o amb un altre mocador. Per a estalviar les taques al vestit és molt pràctic el pitet de goma, que es confecciona fàcilment amb un tros d'hule blanc; es renta a raig d'aixeta després de cada àpat i sempre fa goig.

Maria Dolors CANALS

L'AMOR DE JOANA NEY

7

Joana es trobava ja davant de les horribles ninfes els tors de pedra de les quals embellien la façana de Vil·la Ibràgia, que havia estat construïda per a un ric Karsim i era actualment la llar dels Ney.

Havia ja posat la mà sobre el cap de Medussa, que servia al mateix temps d'exemplar d'art excel·lent i de picador, quan sentí novament el rumor d'un tiroteig. «Estan disparant», Joana recordà l'ansietat del comiat d'Andreu. No: l'única cosa que li interessava era que ell continués vivint.

«Li he dit la veritat. Ara n'estic certa de què no podria viure sense ell.»

Papà? Ja no trobava rastre del pare en els seus pensaments. El cercava, ben eixorrament.

Tan sols li interessava que no li matessin Andreu. Tota altra cosa no tenia importància. A dir veritat, tot el demés no existia. Allò era, doncs, el que significava l'amor. I amb aquesta idea abrumadora i insuportable Joana rucà. El cap de Medussa assentí. Si hagués pogut transmetre tota l'emoció de Joana, el seu truc no hauria sonat com la campaneta d'una porta, sinó com un assalt furibund.

III

A PROPOSIT DE LES XINXES I DE LA INSPIRACIÓ

A la Cambra dels Horrors del Món no hi ha dubte que el departament ordinari d'un hotel rus de segona categoria seria una de les coses que cridarien més l'atenció. Quan hom hi entra, percebeix una olor composta de matalassos sense girar, polvora perfumats, fenol i menjar guisat amb oli. Conserva l'estela de passats esdeveniments. És possible que un tafurer de coll gruixut, després d'utilitzar per darrer cop el seu joc de cartes marcat, es pengés d'aquella escarpra del recó de l'esquerra en sentir com s'apropaven les passes de la policia. En aquest horrid sofà, amb les molles sortints i la forma desfigurada pel pes del greix «racional», s'hi deuria haver assegut algun vell babejant, que introduïa llamins a la boca de la nena plorosa i pessigaria el cos jove que es proposava fer a miques i llençar a la comuna durant la nit. Era perfectament possible. La cambra havia presenciada moltes coses. No existia un refugi millor per a l'home que tot ho ha perdut a la vida. Venir ací, acomiadar l'endormiscat servent una vegada aquest ha posat damunt de la taula les palmatòries verdes, tan cobertes de cera fosa que semblen un pastís, ajaure's al sofà incòmode, però no dormir, no, sinó vigilar, escoltar... Les paraules presenten el rastre dels caps innombrables i greixosos que s'hi han estintolat, i l'aixeta del bany goteja incessantment, i hom veu la verda ampolla d'aigua, i el vas, on més d'una vegada s'ha posat en remolli un dentat artificial, orgull d'algun dentista. Després, les mosques de l'hotel, singularment pudentes, i el tedi, la futilitat... I, per fi, l'oblit. En tals moments, la mort arriba simple-

ment, fàcilment, com una dispesera que en passar per davant de la porta esborra de l'encerat el nom del darrer hoste.

Durant la guerra civil, aquestes cambres d'hotel es tornaven encara més terribles. La gent hi acudia més que a les cases particulars, que resultaven asfixiants a conseqüència dels llargs anys de càlid confort. Les ocupaven per espai d'una hora, fossin blancs, rojos o de qualsevol altre color. Instal·laven màquines d'escriure, amb les cintes

estripades, sobre les tauletes de nit; escampaven fusells pels nauseabunds passadissos i es posaven a treballar. L'esquerdat mirall que reflectia la llengua del tafurer i les llàgrimes de la dissortada menuda reflexava ara els postres testimonis de gent que plorava, que demanava pietat de genollons, o que amb esquerp silenci afrontava la boca d'un fusell.

Molts cops, els camarades celebraven allí grans orgies, fins al punt que a tot el carrer ressonava l'aldarull de les cançons grogüeres, de les ampolles esclafades, dels xiscles de les proletàries, no ayesades encara a una llicència tan desenfrenada, de singlots d'embriacs i d'algun tret escadusser.

Homes ferits o malalts de tifus eren llançats damunt el sofà, i a la nit, les velles del veïnat es senyaven en sentir els crits que proferien en mig del seu deliri. Uns se n'anaven, però altres tornaven sempre. Els ferits, abandonats allí amb les ampolles buides, eren morts en el mateix lloc, dins les fosques i humides habitacions.

En un d'aquests departaments de l'Hotel Crimea, de Teodòsia, en una cambra gairebé tradicional i en un sofà gairebé històric, jaia un home ombrívol i malenconiós. A l'habitació del costat hom celebrava

C I N E M A

CLAUDETTE COLBERT

L'heroica CIGARRETTE de "Bajo dos banderas"

S'està donant la «reprise» de «Bajo dos banderas». Es tracta d'una pel·lícula que, sota un vel d'aparent frivolitat i d'insignificàcia absoluta,

fa l'apologia de l'imperialisme colonial. No oblidem que el cinema és un dels mitjans millors de propaganda i els productors burgesos el saben utilitzar amb èxit. En «Bajo dos banderas» no hi manca amenitat d'argumentació, tot i essent vulgaríssima en aquest aspecte, ni bones qualitats pel que fa a fotografia. Com és de suposar, es val de la presentació de figures exòtiques per a esdevenir interessant. De totes maneres, per a nosaltres només s'arriba a salvar la figura de «Cigarette», encarnada per Claudette Colbert. I no perquè sigui molt humana, ni perquè sigui intensa — hi ha més aviat puerilitat i línia frívola en el dibuix del personatge — ni perquè sigui heroica. El seu heroisme queda un xic ingenu, i nosaltres sabem ara massa d'aquestes coses per a admirar-nos.

Tot i amb això, «Cigarette» és una figureta plena d'encís, de «charme», purament, netament francesa que fa perdonar tots els defectes, que harmonitza un deliciós desvergonyiment, amb un candor suau, pregon i gairebé d'infant.

No sabem què restaria de «Cigarette» si no la interpretés Claudette Colbert. Tal vegada res. Per descomptat, ella és una meravellosa actriu, i «Cigarette» fa pensar en la pròpia personalitat de la intèrprete. Hom té la sensació d'un retrobament, potser i tot d'una reconciliació de la Colbert amb ella mateixa, després de tantes grans dames nord-americanes i tantes mecanògrafes de Manhattan. Francesa, francesa fins al moll dels ossos, amb cançó, amb gest, amb esguard i amb somriure.

De totes maneres no creiem que perdin gran cosa aquells que deixin de veure «Bajo dos banderas». És un film com qualsevol altre dels que hem de contemplar en qualsevol cinema i qualsevol dia, per manca d'altres produccions d'una major transcendència humana o artística.

TRENTA VUIT GUARDERIES PER AL DIA 8 DE MARÇ, DIADA INTERNACIONAL DE LA DONA I UNA GUARDERIA A CADASCUNA DE LES TRENTA VUIT COMARQUES! Aquesta és la primera consigna de la Unió de Dones de Catalunya. Les companyes de Manresa, Tortosa, Tarragona i Badalona ja ens han escoltat. Llurs guarderies seran inaugurades tot seguit. Què han fet els altres Comitès? No oblideu la nostra consigna: Que el dia 8 de març, en fer el balanç de la seva breu actuació, la Unió de Dones de Catalunya pugui estar joiosa de la tasca realitzada.

L'AMOR DE JOANA NEY

una orgia. Els membres de la guàrdia commemoraven llur festa regimantal, amb l'ajut d'una bota de vi requisada a un somnolent tàrtar que havia tornat, protegint-se amb l'ombra de la nit, d'Itouz a Teodòsia. De tant en tant pronunciaven hurres en honor de llur august capítol; però quan es recordaven de què llur august capítol se n'havia anat a l'altre món ja feia molt temps, s'alçaven i guardaven un minut de silenci, com fan els anglesos. O bé es limitaven a divertir-se (no tot ha d'ésser lluitar), i havent ficat l'actriu Orloff (àlies Riva Bloch) dins de la bota, ja buida per dissort, procediren a refregar-li les cuixes nues amb petroli del Govern, com qui tren taques d'una roba.

No obstant, l'home ombrívol no pensava en el finat capítol ni s'interessava per Riva Bloch. Per què no havia estat invitat a la festa? Malgrat que la miserable espelma amb prou feines feia claror, es podia veure que anava vestit decorosament. Semblava un client ordinari de l'hotel, i abans de la revolució podia haver estat un turista o un viatjant de comerç. Però enquany l'estat major d'algun exèrcit (probablement de l'exèrcit d'Astracan) s'havia fet càrrec de l'hotel, i, per tant, el subjecte devia ocupar algun càrrec oficial, encara que ningú no sabia quin era aquest càrrec, ni el mateix Aristrach, el ciat grec, que era una fura per a assabentar-se de les coses. Respecte al viatger, corrien diferents rumors. Uns deien que era un periodista que ensumava Rostoff, altres, que estava agregat al servei d'investigació de Mariepoul, però que s'havia ficat en un embolic escandalós en robar un anell amb un safir a un enginyer durant l'entrevista. Per dissort, l'enginyer no sols era francès, sinó que també germà polític de l'agregat militar. Amb tot, qualsevol que hagués estat el càrrec del desconegut hoste, ja no el tenia. L'observador Aristrach sabia que aquest client perdria ociosament el temps a Teodòsia i no tenia mitjans de subsistència, ni anells ni cap altra cosa. Cert que en una ocasió, havent atret un jove guàrdia-marina del transport «Elena» amb el pretext de mostrar-li una col·lecció de postals pornogràfiques, li havia «polit» unes mil liras al bacarà, però s'havia dilapidat els guanys en quatre dies, esgotant les existències de la «Charcuterie» de Seson, celebrada no ja pel seu «Haut Sauterne» en general, sinó per una marca especialíssima de «Haut-Haut Sauterne». I almenys dues dotzenes de dones joves havien fruit del confort que la seva habitació del Crimea podia oferir. Després d'això, havia estat deu dies fumant les borilles que Aristrach no havia tingut ganes d'escombrar, i menjant en una cooperativa que comunicava amb un adroguer, on havia estat presentat per una de les seves odaliskes dels quatre dies, a la que havia donat un fetx de bitllets per una visita d'una hora.

L'home malenconiós tenia motius de sobra per a estar-ho en aquells moments. No li quedaven borilles, ni a la galleda ni a sota el llit. Del dia abans que no havia menjat, a causa de la gasiveria de l'adroguer. I quant a Aristrach, era un home dur, mai no inclinava a facilitar vodka a crèdit. Com que havia perdut tot el que posseïa, no li restava altre recurs que ajassar-se en el sofà, precisament en aquell sofà. Les xinxes constituïen una nova molèstia. Mentre havia viscut com un senyor, és a dir, mentre havia begut Sauterne, flirtejat amb dames elegants i jugat

a cartes, aquests insectes (no sense intel·ligència, per cert) havien romàs ocults en llocs secrets. Però quan no havia fet més que instal·lar-se en el sofà, aparegueren en gran nombre, cobrint als pocs minuts de picades el cos de l'infeliç anacoreta. Aquest les aixafava amb la pipa d'ambre de monograma d'or, que en l'absència de les cigarretes tenia a la boca com un infant la xupeta. Les xinxes empudegaven. Ell les esclafava meticulosament, esgarrapant els llocs pitjors, i tornava a portar-se als llavis la pipa nauseabunda.

«Que repulsiu és tot això» pensà. Quin plaer donaria xipollar en aigua de colònia! Hens ací el que prova clarament que, malgrat haver adoptat certes prescripcions i haver caigut desplomant al sofà de l'hotel aquest home no tenia pas la idea de morir.

De sobte féu un moviment energic. Era precis prendre una determinació. Seria la pipa o la cigarrera? Durant els darrers tres anys, l'home malenconiós havia perdut tot el que posseïa. Els seus últims béns se'ls havien emportat les dones de Moscou o de Rostoff, o els invertien vodka i fins i tot en pa. Però fins aleshores havia conservat dues coses, per les que sentia un afecte sincer. Tenia una suprema fe en la pipa, amb el seu misteriós monograma N. R., comprada deu anys enrera, a Moscou. Era la seva mascota, i creia que en tenia prou amb portar-se-la als llavis per a obtenir un gir favorable de la sort. Quant a la cigarrera, amb la seva dona nua tocant una mandolina, l'home malenconiós la considerava d'un valor inestimable per a ell en les seves relacions amb dones corrents, no pas d'esfalt. Però no tenia altre remei que escollir. S'alçà de les trenades molles d'un salt, i amb decisió sobtada es desà la cigarrera a la butxaca. Aquest era un gest noble; evidentment, el nostre home apreciava l'amor per damunt de totes les coses.

Acte seguit la pipa fou lliurada a Austrach, que es refrega el nas amb aire d'entès, i cinc minuts més tard aparegueren sobre la tauleta de nit un grapat de cigarretes, una ampolla de vodka, una ració de peix servit a la grega, és a dir, impregnat d'una salsa espessa i terbolà, i en compte de pa, ja que aquest se l'havien menjat tot els membres de la guàrdia, uns quants bunyols saturats d'oli. La incongruència d'aquest àpat no semblava alterar-lo. L'home begué avidament, i menjà sense escarafalls, tan aviat del peix com dels bunyols. El seu estat d'ànim es modificava visiblement. Les xinxes s'havien convertit en un detall sense importància. A dir veritat, potser havien tornat a refugiar-se a llurs amagatalls.

Després del setè u vuitè got de vodka, tragué la cigarrera, mirà la mandolina i el restant, i digué en veu alta:

— Si la dona, París, el veritable «demi-monde». Ja estic nutrit. Una copa de xampany a la salut de la dona encisadora!

Impossible no reconèixer en aquest descarrerat client de l'Hotel Crimea, de Teodòsia, a aquell autèntic ciutadà de Moscou, un dels antics ornaments de la capital, un dels socis de l'empresa de carteró de Cherkestoff, Nikifor Ignatievitch Halibieff.

Que ple d'ure s'hauria sentit el pobre i afligit Nechenohm, d'haver pogut veure el seu amic, que, malgrat tots els seus infortunis, no obstant,

Merceneta Bonafè

UN EXEMPLE

DIGNE D'ÉSSER IMITAT

*(Malgastar el temps fitejant
ss d'una insensibilitat molt gran*

*Fambe el cinema, mirant
a treu, a la merda, de foc*

*Es en aquesta institució
on cal la col·laboració*

*I totes amb igual delit
s'esforçen en donar profit*

És el d'aquesta senzilla companya que es diu Dolors Rodríguez. Durant el que va d'hivern ha executat noranta dos sueters amb llana que li ha facilitat la Comissió Oficial d'Ajut a Euzkadi. Destina diàriament quatre hores a aquesta tasca, és a dir, el temps que esmerça en fer un sueter.

Això, però, no és tot. Dolors Rodríguez és també donadora de sang i n'hi han extret ja cinc vegades, dues per a portar-la al front i tres amb motiu dels bombardeigs.

COMPANYA voldria presentar cada setmana, al menys, una heroïna de la nostra reraguarda, com ho és aquesta ciutadana de la Barceloneta.

Llegiu el nostre número del dia
19 de febrer, dedicat a la U. R. S. S.,
en homenatge a l'Exèrcit Roig,
amb motiu del seu aniversari.

COMPANYA, en el seu desig de reflexar els problemes i aspiracions de les dones treballadores i antifeixistes i davant l'envergadura que ha adquirit el problema plantejat en el ram fabril tèxtil, ha decidit donar-li la importància que es mereix i dedicar-li el seu número 17, que sortirà el dia 26 de febrer. No deixeu de llegir-lo.

RECORDEU

les populars rebaixes del
mes de febrer de

CASA VILARDELL

De l'1 al 28 de febrer

Per inventari es posaran a la
venda, a preus veritablement
interessants, tots els articles
procedents de restes de sèrie i
sense cap augment de preu.

Si teniu necessitat d'ad-
quirir articles de

Gèneres de punt

RECORDEU

MES DE FEBRER

Casa Vilardell, E. C.

Per cada compra superior de 25 PES.
SETES us obsequiarem amb un magnífic

CALENDARI PER AL 1938

Observació important: De tots els
articles classificats com a restes
de sèrie només se'n vendrà
una peça a cada comprador.

Alumini, Cristall, Pisa, Porcellana, Auxiliars de cuina, Objectes de metall,
Banyes, Dutes, Neveres, Geladores, Estufes, Jugueteria i Objectes per
a presents.

Ronda de Sant Antoni, 68 i 70.-Telèfon 15452. — Lluís Antúnez, 8,
xamfrà a Salmerón, 43.-Telèfon 83146.

COMPANYES:

Interveniu activament per tal que es consti-
tueixin comitès de barriada per a la defensa
passiva. Impulsen la construcció de refugis.

CANÇÓ DE LLUITA I LLIBERTAT

LA MARSELLESA

Lletra d'Ignasi Iglesias.

Harmonia d'Enric Morera.

VEU

PIANO

Enérgic

Tots a las armes fills del po - ble el jorn de glo - ria es ar - ri -
Fills de la ter - ra ca - ta - la - na primer mo - rir que viu - re es.

bat - am nostra cau - sa jus - tai no - ble tri - om - fa - rà la lli - ber -
claus - per l'i - de - al que us a - ger - ma - na - com més turments si - guem més

tat, tri - om - fa - rà la lli - ber - tat a - vant a - vant plens de co -
braus - com més turments si - guem més braus - mal - ha - ja el po - ble que ses

rat - ge llui - tem a mort amb l'opres - sor ves - sant la sang sense do -
pe - nes so - por - ta humil i re - sig - nat mal - ha - ja el poble esclavat

lor - que estem can - çats de l'es - cla - vat - ge - Ar - mem - nos ciu - ta -
rat - que no fa a tros - sos ses ca - de - nes

dans al - cem el so - ma - tent - ar - di

ment pe - tits i grans lliu - tem - contra els ti - rants

Ultim banquet dels girondins (Filipoteaux), 1815.

Aquest magnífic himne no fou en el seu origen el que avui és. Es deu a la inspiració d'un jove oficial, Rouget de l'Isle, en el qual havia reaccionat l'esperit patriòtic en veure envaït el sòl de França pels exèrcits estrangers que anaven a dominar la Revolució. Patriota i francès abans que altra cosa, Rouget

exhalà la seva indignació davant la invasió amb aquelles estrofes, la música i la lletra de les quals foren compostes l'any 1792, en una sola nit, després de sopar.

Perseguit per les seves idees, obligat a emigrar un quant temps després, Rouget es veié sorprès en escoltar des del

seu amagatall de la muntanya com els exèrcits de la República es dirigien a combatre l'invasor entonant el seu himne. Com que els primers que l'adoptaren foren els voluntaris marselesos l'any 1793, d'ací prengué el nom amb el que és conegut a tot el món.

La Marsellesa fa vibrar amb les seves notes els pits amants de la llibertat i de la justícia. És el símbol de la redempció i de la dignificació de l'home. Fou el poderós alè que orejà amb el seu ritme triomfal les jornades glòries de la Revolució francesa, la primera que parlà als homes d'un món millor regit per la igualtat, la llibertat i la justícia. Ni el seu mateix autor somnià que arribés a convertir-se en l'accent universal dels que durant més d'un segle han vingut lluitant per la fraternitat, la pau i el progrés dels pobles.

"COMPANYA"
SETMANARI DE LA DONA

Redacció i Administració: Passeig Pi i Mar-
gall, 64, pral. Telèfon 74309. BARCELONA

Núm. 17, 26-II-1938

HOMENATGE
A LA U. R. S. S.
amb motiu del XX^a ani-
versari de la creació de
l'Exèrcit Roig.

Companya

SETMANARI
DE LA DONA

Aviadore de l'Exèrcit Roig. Elles defensaran llur magnífic país, elles ajudaran tots els tre-
balladors del món, elles lluitaran per la llibertat dels pobles... «Cop per cop» es llur divisa.

30
CENTIMS

Any II

26 de febrer del 1938

N.º 17

ARCHIVOS
ESTATALES

CANTS DE LLUITA I LLIBERTAT

LA INTERNACIONAL
Tempo di marcia
Melodia P. DEGEYTER

A - munt els damaats de la ter - ra!
A - munt els qui pa - tel·lon fami - la!
munt els qui pa - tel·lon fami - la!
munt els qui pa - tel·lon fami - la!

El pro - le - ta - ris criden:
El pro - le - ta - ris criden:
El pro - le - ta - ris criden:
El pro - le - ta - ris criden:

Gu - ral tot el món en de guer - ra!
Gu - ral tot el món en de guer - ra!
Gu - ral tot el món en de guer - ra!
Gu - ral tot el món en de guer - ra!

Del pas - so
Del pas - so
Del pas - so
Del pas - so

sat rad no del xu - rem ras - tre. Es tol d'esclau - tota a - munt,
sat rad no del xu - rem ras - tre. Es tol d'esclau - tota a - munt,
sat rad no del xu - rem ras - tre. Es tol d'esclau - tota a - munt,
sat rad no del xu - rem ras - tre. Es tol d'esclau - tota a - munt,

total ple!
total ple!
total ple!
total ple!

El món can - vi - a - ra de ba - se. No hem estat
El món can - vi - a - ra de ba - se. No hem estat
El món can - vi - a - ra de ba - se. No hem estat
El món can - vi - a - ra de ba - se. No hem estat

re, ho re - tem tot!
re, ho re - tem tot!
re, ho re - tem tot!
re, ho re - tem tot!

Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.

non i de - mà
non i de - mà
non i de - mà
non i de - mà

la in - ter - na - cio - nal
la in - ter - na - cio - nal
la in - ter - na - cio - nal
la in - ter - na - cio - nal

ra el gè - ne - re hu - mà.
ra el gè - ne - re hu - mà.
ra el gè - ne - re hu - mà.
ra el gè - ne - re hu - mà.

Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.

Unim - os
Unim - os
Unim - os
Unim - os

non i de - mà
non i de - mà
non i de - mà
non i de - mà

la in - ter - na - cio - nal
la in - ter - na - cio - nal
la in - ter - na - cio - nal
la in - ter - na - cio - nal

ra el gè - ne - re hu - mà.
ra el gè - ne - re hu - mà.
ra el gè - ne - re hu - mà.
ra el gè - ne - re hu - mà.

Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.
Es la lli - ta - fi - nal.

Unim - os
Unim - os
Unim - os
Unim - os

II
No esperis salvacions supremes
de déu, del rei ni del tirà.
Obres, és la sang de les venes
la que triomfant et salvarà.
La força del tirà sotmesa,
ton puny deixarà quan voldràs.
Atiem la fornall encesa;
el ferro és fill del nostre braç.
Es la lluita final, etc.

III
Obrers, camperols, la batalla
ha començat i finirà.
La terra és de qui la treballa;
qui no treballa, morirà.
Si del cel de la nostra terra
foragitem dels corbs l'estol.
Pau dolça seguirà a la guerra
i sempre més brillarà el sol.
Es la lluita final, etc.

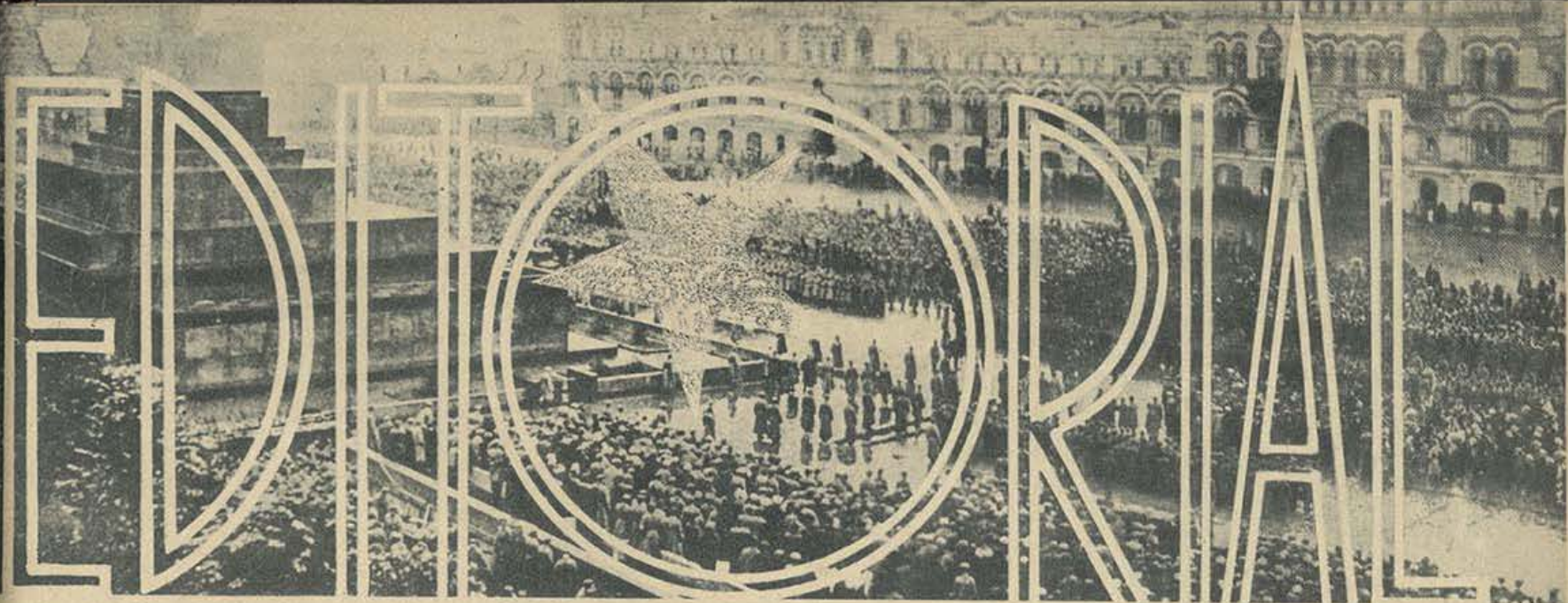
III
Campesinos y obreros, como
del mundo el principio y el fin
La tierra solo es de los hombres;
quien no trabaja ha de morir.
El negro suelo que se cierra
del fardo, cuando explotado
será ahuyentado para siempre
y brillará radiante el sol.
Agrupémonos todos, etc.

"La Internacional", com «La Marseles», nasqué a França. L'any 1888, a Lille, un ignorant obrer, Pere Degeyer, aficionat a la música, rebia un aplec de poemes d'un seu company tan ignorant com ell, Pottier, amb l'encàrrec de posar-hi música. Es tractava d'uns versos escrits sense pretensions, però amaratats d'un noble esperit de justícia, per a circular entre els obrers de Lille, que constituïen cors i associacions musicals.

Pere Degeyer, davant del seu harmonium, va compondre en poques hores la música de «La Internacional». El mes de juliol del 1896 es celebrà a Lille un Congrés Nacional del Partit Obrer Francès, amb motiu del qual es registraren manifestacions i topades entre obrers i reaccionaris. Els accents de «La Internacional», que sorgiren espontàniament de les boques dels congressistes, tingueren la virtut de cohesionar més que mai el fervor dels proletaris francesos.

Després del Congrés de Lille, «La Internacional» s'estengué per França i tot seguit els obrers francesos la donaren a conèixer en els congressos internacionals. Les seves estrofes es sentiren en les glorioses jornades de la revolució soviètica i en les heroiques i doloroses de la revolució alemanya. Avui «La Internacional» és l'himne que inflama d'esperança i assegura la redempció dels obrers del món.

L'EXÈRCIT DE LA PAU

EL 23 de febrer de l'any 1918, un decret del Consell de Comissaris del Poble va crear l'Exèrcit Roig, el primer exèrcit del món format per obrers i camperols per a la defensa dels drets del proletariat.

La Revolució d'Octubre es va trobar assetjada pels generals blancs contrarevolucionaris i per formacions regulars dels governs intervencionistes. La situació de la jove Unió de Repúbliques Soviètiques Socialistes arribà a ésser realment greu, quan els enemics del poble rus avançaven precipitadament vers Petrograd i gran part del territori de la U. R. S. S. era envaït per l'estranger.

La Revolució havia assimilat una part de l'antic exèrcit; però aquest exèrcit no havia estat mai un model d'organització ni de dotació tècnica. En realitat, tot i tenir gran nombre de marins i de soldats, no disposava més que de milícies, molt semblants a les que nosaltres tinguérem en els primers temps de la nostra guerra. I aquestes milícies, allà com aquí, aviat es palesaren insuficients per a acarar-se amb un adversari més puixant i més ben organitzat.

El geni realista de Lenin i de Stalin donà la solució justa i oportuna al gravíssim problema plantejat, i l'Exèrcit Roig fou creat i estructurat sobre la marxa, ara fa vint anys.

Aquesta formidable creació de la Revolució d'Octubre —unida a les altres mesures revolucionàries que tothom coneix: lliurament de la terra als pagesos, socialització dels bancs, dret d'autodeterminació a les nacionalitats, etcètera— va donar un curs nou als esdeveniments. La causa popular començà a rectificar favorablement les seves posicions, l'enemic retrocedí i finalment fou aixafat amb contundència definitiva. Els últims residus de la contrarevolució foren materialment llençats a la mar.

El règim socialista no estava salvaguardat, però. La reacció mundial no podia resignar-se amb la seva desfeta ni havia de deixar, sense intentar-ho tot per a evitar-ho, que la Revolució soviètica s'afiançés. La U. R. S. S. sabia que tot el món capitalista desitjava la seva mort i que no deixaria d'agredir-la tan bon punt ho permetessin les circumstàncies. La crisi econòmica i l'extensió del feixisme han fet cada dia més imminent el perill d'una nova matança universal i d'una aventura guerrera contra la U. R. S. S. Voltat d'enemics temibles, el poble soviètic necessita, ara més que mai, un formidable aparell militar capaç de heure-se-les amb els aventurers internacionals, amb els feixistes fautors de guerra.

Si la guerra general no ha esclatat ja a Europa o al llunyà Orient, això és degut en bona part al respecte que l'Exèrcit Roig inspira. Però l'Exèrcit Roig no garanteix solament la integritat del territori de la U. R. S. S. contra l'invasor; no garanteix solament la vida lliure i feliç dels ciutadans soviètics contra la barbàrie i l'opressió del feixisme. Garanteix, també, la pau del món, gràcies a la política d'autèntic pacifisme que el Govern soviètic desenvolupa. Tots els països democràtics tenen en l'Exèrcit Roig un baluard ferm i en la U. R. S. S. un col·laborador fidel per al manteniment de la pau. L'Exèrcit Roig, format per treballadors de la ciutat i del camp, és l'únic exèrcit potent que no es troba al servei d'idees anexionistes ni de cap mena d'imperialisme. El pacte franco-soviètic fa també de l'Exèrcit Roig una garantia de les democràcies occidentals contra l'agressió que Hitler i Mussolini li preparen febrament.

Sense aquesta gran màquina militar al servei del poble, de la civilització i de la pau, la Unió Soviètica potser ja no existiria, potser hauria caigut sota les grapes immundes dels feixistes incendiàries de la nova guerra mundial. Sortosament per a la humanitat progressiva, l'Exèrcit Roig és una bella realitat, i els bandits feixistes, si volen llançar-se a llur criminal aventura, serà amb la seguretat que el gran país amic nostre es troba preparat per a retornar cop per cop.

La vida joirosa de les noies del país Soviètic

Natàlia esmerça també una part del seu temps a la lectura de temes socials. Després del treball, de l'estudi professional i del deport, té l'esperit prou seriós per a reflexionar sobre qüestions vives d'ordre intel·lectual.

NATALIA Kiabova i Maria Gluchkov són dues amigues. S'han trobat a la fàbrica d'automòbils «Stalin», de Moscou. El treball en comú ha fet que entre elles neixés una amistat sincera i profunda, que accentua encara més l'afició comuna al treball social, als estudis tècnics i als esports. A la fàbrica hi treballen amb veritable entusiasme: són stajanovistes, i al front de llurs respectives seccions donen exemple d'habilitat i rendiment. En acabar la tasca, però, es diverteixen tot lliurant-se als exercicis físics preferits: natació, carreres d'esquí, paraxutisme i també tots aquells que integren la preparació per a la defensa nacional.

Els plau, a vegades, passejar-se pels molls del poble de Lenínskoé. Els agraden també els moments de placidesa i intimitat en què poden bescanviar converses on es barregen en graciosa varietat les qüestions polítiques o socials i els afers professionals, sense oblidar tampoc les expansions sentimentals, perquè aquestes noies equilibrades i sanes, dotades d'un cervell ben organitzat i de músculs perfectament desenrotllats, saben somniar i esperar i es lliuren a llurs il·lusions amb el fervor de totes les noies soviètiques que han nascut en un règim de llibertat i benestar, en el qual no hi ha res d'impossible, incloent-hi la felicitat.

Les dues amigues comproven llur punteria en els exercicis de tir que tant els plauen.

Maria i Natàlia s'entrenen els dies de festa per a les carreres d'esquí. Volen prendre part en el gran Concurs de Moscou.

Cada dia, abans de començar el treball, hom les veu a la piscina de la fàbrica.

EL BUQUE ROJO

Un relato que sorprende
quiere cantaros mi lengua,
para que llegue a los pueblos
más diversos del planeta.
Solidaridad escuchan
en él los mares y tierras.
Romance del Buque Rojo
aunque parece leyenda.
Era en meses de verano,
cuando el sol de oro calienta,
en un remoto país,
miles de leguas y leguas,
sonando cantos recogen
la extensión de sus cosechas.
Las granjas huelen henchidas,
los koljoses apacientan
rebaños de lana y leche
para cubrir media estepa.
La U. R. S. S. se llama el país,
vasto mundo en primavera,
donde crecen como frutos
hombres del Volga hasta el Neva.
Cuando estando en el trabajo
del suroeste que llegan
pregonando las desdichas,
voces de España, ¡qué pena!
Millones de radios abren
los oídos de esta tierra,
para escuchar los relatos,
la maravillosa gesta,
de morenos españoles
de la soleada Iberia.
Vierais entonces dejando
sus campos, sus sementeras,
sus talleres y oficinas,
sus diques, balsas y presas,
sus fábricas de motores,
sus liceos, sus escuelas,
sus sabios laboratorios,

sus parques, sus bibliotecas,
donde crecen como frutos
hombres del Volga hasta el Neva,
muchedumbres que de blanco
vistien la estival presencia,
desfilando por ciudades
anchas de mármol y piedra.
Solidaridad retumba,
solidaridad nos prestan.
Vierais mujeres y niños,
en silenciosa asamblea,
decidiendo sus envíos
a luchadores de Iberia,
cómo mellan sus jornaes,
cómo reducen sus fiestas,
pensando en el hambre y odio
de la lejana contienda.
Un barco quieren llenar
de azúcar, leche y manteca,
feliz barco al que se lleve
está en el puerto de Odesa;
todas las embarcaciones
ser ese barco quisieran,
pero ya lo han conseguido,
ya lanza intensa sirena,
ya avanza por el mar Negro,
por estrechos de leyenda,
sus rojas arboladuras,
su consigna en una estrella.
Buque que sale a los mares
en estos tiempos de guerra,
es mensajero de muerte
o transporta cruel ofrenda.
Los mares saben que el barco
es portador de otra empresa,
que los faros iluminan
la liberadora estrella.
Ya está en el Mediterráneo,
ya por las costas de Grecia,
unas alas le conducen
veloz por la Italia sierva.
«Te aproximas, barco rojo,
de las humanas tristezas.»
¡Ay, las costas de mi España,
no doradas, sino negras,

dentro está ardiendo la llama
de fraticida contienda!»
Desde Alicante lo han visto,
debajo de las palmeras;
piensan si será un buen sueño,
pero reluce la estrella.
Van al muelle diminuto
los de la tierra de almendras,
aclamando a Rusia roja,
cuando ya el buque fondea.
Descargan los tripulantes,
azúcar, leche y manteca,
mas después queda por ver
la portentosa sorpresa:
millares de trajes trae
para los niños en guerra,
millares de zapatillas,
como en los cuentos de aldea.
Allá a lo lejos, los talleres
¡más producir que pudieran!
Horas arrancan al sueño
para tejerles las prendas
que, cuidadosas, envuelven,
luego el barco se las lleva.
¡Lusitania, qué deshonra,
tú, la de la sangre nuestra!
Para matar a estos niños
envías armas modernas,
y de un lejano país,
otras razas y otras lenguas,
con las manos invisibles,
los abrigan y alimentan.
Mirad el éxodo duro
que va por las carreteras,
mujeres extenuadas,
andaluzas y extremeñas.
Mirad los niños que traen
de tierras aceituneras;
allá se perdió el hogar,
marido, lecho y la mesa.
En ellos está pensando
Rusia, del Volga hasta el Neva.
¡Ay, gigante fabuloso!
¡Ay, corazón del planeta!
Está regresando el buque
a su tierra más extensa,
se nos lleva mucho amor,
pero deja la promesa:
no hay razas, sólo hay hombres,
que quieren vivir más cerca.

JUAN GIL-ALBERT

Tres grans amigues: l'escolar soviètica Xoura (al mig) i dues noies espanyoles durant l'últim estada al campament de pioners d'Artek. Aquestes dues espanyoles, junt amb tots llurs companys evacuats, estan estudiant des del mes de setembre a Moscou.

ENTUSIASME, AMOR AJUT ENS ARRIBEN de la URSS

Al campament de pioners d'Artek, a Crimea, situat a les vres de la mar Negra, hi tornaren des del mes de març fins al mes de setembre de l'any passat nombrosos infants espanyols, en companyia d'infants russos. El Govern soviètic posà a la disposició del campament d'Artek el sanatori de Souk-Son per a albergar l'excés de residents. A la fotografia veiem un grup d'infants espanyols a l'hora del repòs.

JULIOL-AGOST, 1936. Espanya sagna, ferida traïdorament. Els seus millors fills donen generosament llur vida en holocaust a un ideal de justícia, de pau i de desitjada llibertat. A la U. R. S. S. els diaris dediquen grans espais a la lluita que es desenrotlla en camps ibèrics. La gent s'apinya als quioscos, cercant les darreres noves. Els mapes d'Espanya troben un lloc preferent a les escoles, comerços, koljosos, fàbriques, etcètera.

La fàbrica de conserves «Molotov» ha parat les seves màquines. Obrers i obreres es reuneixen en un pati per a pronunciar-se sobre la immediata ajuda a l'Espanya republicana. Una treballadora diu amb veu clara i segura:

—La meua infantesa fou desgraciada. Vaig començar a cuidar bens als set anys, només fa quatre anys que sé llegir i escriure. Avui sóc stajanovista, tinc quaranta set anys i quatre fills que estudien a l'escola i a la universitat. El nostre obscur passat no tornarà mai més. Els nostres fills tenen un brillant esdevenidor; nosaltres una vellesa sortosa. La lluita que ensangona Espanya és una vellesa sortosa. La lluita que ensangona Espanya és una lluita contra l'obscurantisme, contra la barbàrie, pel progrés, per la llibertat. Les mares espanyoles volen també per a llurs fills un futur assegurat, lluminós. Ajudem-les!

La fàbrica de conserves «Molotov» engruixí força, amb la seva aportació, el primer fons d'ajut a l'Espanya republicana.

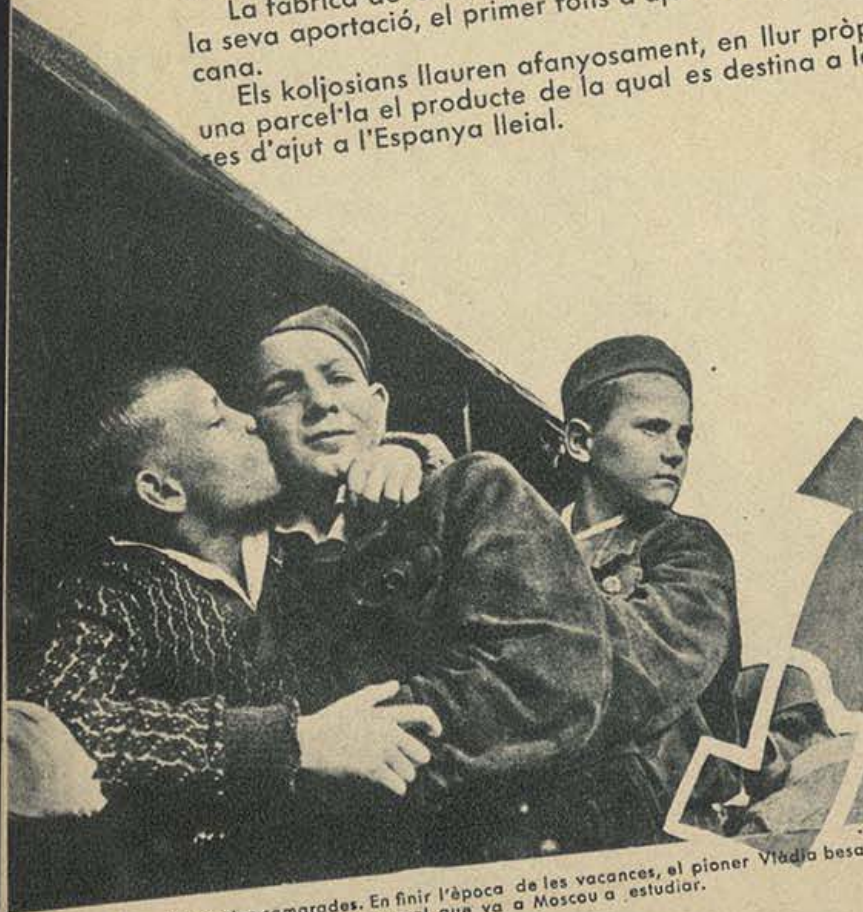
Els koljosians llauen afanyosament, en llur pròpia terra, una parcel·la el producte de la qual es destina a les franges d'ajut a l'Espanya lleial.

—No volem que el feixisme guanyi a Espanya. El nostre país ajudarà a la victòria dels soldats de la República espanyola..., i nosaltres també...— diuen els pioners, buidant llur guardiola a les col·lectes que ells mateixos organitzen a llurs escoles, a llurs palaus, a llurs biblioteques.

El moviment a favor de l'Espanya republicana ha assolit a la U. R. S. S., des d'aquella data, proporcions gegantines, impossibles d'ésser transcrites. Tots i cadascun dels ciutadans soviètics s'han fet solidaris de la nostra causa, ressonen en la satisfacció de les nostres victòries. Les màquines han accelerat el ritme...; la segadora-batedora activa la seva funció...; mans amoroses de mare han confeccionat miler d'equips per als nostres petits... **TOT PER A L'ESPANYA QUE LLUITA, QUE SOFREIX, QUE VENCERA EL FEIXISME!** I, superant-se també en aquesta obra de fonda fraternitat, les nostres germanes soviètiques lliuren llur cor, llur ànima, llur vida a centenars de fillets nostres; calmen amb desvetllaments maternals els nervis infantils, castigats per la criminalitat feixista; els eduquen en l'amor a llurs pares, dels quals la guerra els separà, i, comunicant-los llur propi entusiasme, mantenen en la ment dels nostres petits la fe en la nostra victòria i l'admiració envers el nostre Exèrcit Popular que lluita per l'alliberament nacional d'Espanya, per la defensa de les conquestes dels obrers i pel progrés.

Dolors G. ECHEVARRIETA

De retorn als llocs respectius els infants russos no s'obliden d'escriure als companys espanyols que coneixeran al campament d'Artek. Les professores també contribueixen a aquestes demostracions d'afecte envers el poble espanyol ensenyant a llurs alumnes les coses del nostre país.

El comiat de dos camarades. En finir l'època de les vacances, el pioner Viàdia besa un nen espanyol que va a Moscou a estudiar.

La darrera nit

UN FILM SOVIETIC

«La darrera nit» és un film realitzat en commemoració del XX^a aniversari de la Revolució Russa. Mostra la lluita que sostingué el proletariat de Moscou la darrera nit de domini tsarista. La família Zajarkin, composta de pare, mare i tres fills, s'hi lliura amb tota intensitat. Primer és el mariner Pere Zajarkin, el fill gran, qui pren part a la revolució. Es troba a Petrograd en el moment en què l'Exèrcit del Poble s'apodera dels edificis públics i del palau del tsar. Quan Petrograd ja és dels bolxevics, Pere s'adreça a Moscou, on viu la seva família. El pare i el seu germà Iliuska estan a punt d'incorporar-se. Es disposa a

marxar amb ells i amb un grup d'obers. La mare arriba quan van a sortir. Li amaguen llur intenció. Ella pregunta al seu home per què s'emporta l'escopeta.

—No me'n donava compte!— diu el vell Zajarkin tot deixant l'arma. La bona dona comprèn tot el que ocorre i fa el distret quan Iliuska torna enrera a cercar-la. Ella sap que no pot evitar que el seu home i els seus fills es lliurin a la lluita. El grup on va la família Zajarkin arriba a l'indret on estan concentrats els obrers. Manquen armes. Els provoca-

dors semblen el recel. Pere Zajarkin parla a la multitud i explica la seva entrevista amb Lenin. Un dels assistents el contradiu i es produeix un avalot. El comissari Mijailov apareix i reprèn el mariner. Aquest es dona a conèixer i Mijailov li encarrega el comandament dels que han d'anar a apoderar-se de l'Acadèmia Alexandrovna i de l'estació de Zamovniki. Des d'aquest moment la família Zajarkin omple tot el film. Ara és el fill gran, que dirigeix la defensa de l'Acadèmia Alexandrovna, que rebutja les forces tsaristes quan intenten apoderar-se de l'estació. El vell Zajarkin, que no s'aparta un moment dels seus fills, es troba amb Leontiev, el seu antic patró, que és fet presoner. Aquest es val de l'ascendent que havia tingut sobre Zajarkin per a aconseguir la seva evasió. El vell obrer experimenta uns moments de debilitat, però tot seguit recorda el temps que ha viscut miserablement. Més tard, quan són les tropes tsaristes les que s'apoderen de l'acadèmia i el vell Zajarkin és fet presoner, conserva la seva dignitat i considera segura la victòria dels obrers i no s'humilia quan Leontiev l'insulta i acaba per matar-lo. Kusma, el fill petit de Zajarkin, que és cadet i es troba entre les tropes tsaristes, troba la mort quan intenta passar a la banda on sap que lluiten els seus germans. I finalment, també mor Iliuska, quan, junt amb Pere i després de la derrota que han sofert a l'acadèmia, van a aconseguir l'encàrrec del comissari Mijailov: sublevar el regiment 193, amb el qual han d'apoderar-se de l'estació.

Mentre Iliuska parla als soldats, una cala d'un oficial el fa caure. Llavors Pere ocupa el lloc del germà mort i les seves paraules aconsegueixen convèncer tot seguit els soldats. Els oficials resisteixen inútilment. El regiment, sota el comandament de Zajarkin, va a ocupar l'estació. Poca resistència els oposen ja allí. Pere Zajarkin hi troba la seva mare. La bona dona no s'havia quedat a casa. Marxa per a portar una ampolla de llet a Kusma, el fill petit, del qual ella no sospitava la tràgica mort. En una barricada es troba amb Lena Leontieva, filla de Leontiev, que no pogué retornar a casa seva en sortir del ball. Li donà la llet i no es deixaren. Totes dues vagaren pels carrers, entremig de mil perills. Estaven a l'estació quan l'enviaren les tropes tsaristes. Lena hi trobà el seu germà. La vella Zajarkin fou feta presonera. Quan aquesta li demanà ajut, la burgeseta digué que no la coneixia. Així pagava l'amistat que li havia demostrat la bona dona.

Quan Pere Zajarkin, al front del regiment, s'apodera de l'estació, arriba un tren. No saben si són tropes tsaristes o soldats populars. Els que arriben tampoc no saben qui els espera. Per això no baixen. A les finestres hom veu lluir les baionetes. A l'estació estan preparats per a l'atac. Pere Zajarkin vol sortir per a assabentar-se'n. Mijailov, que acaba d'arribar, no li ho permet. Llavors la seva mare surt a l'andana. La velleja avança decidida vers el tren.

—Nosaltres som bolxevics— diu amb veu segura—. Digueu: qui sou vosaltres?

—Nosaltres també— contesten mil veus poderoses.

Baixen. Ningú no els ataca. La valerosa dona morxa davant d'ells. Obrers i soldats s'abracen. Mijailov anuncia victòries i més victòries dels soldats populars. Moscou ja està guanyat per a la causa dels treballadors. El mariner Pere Zajarkin i la seva mare romanen abraçats. En aquesta nit de lluita ha perdut el pare i dos germans, però ells resten allà, amb el cor adolorit, contemplant aquella dona innocent com un infant, que no sap res, que no sospita res... De sobte es sent la veu de Mijailov.

—Mariner— diu —, tu seràs des d'ara el comandant del regiment.—

Un film on es presenta la lluita triomfal de les masses, però que no oblidia les escenes emotives i gracioses, on es manifesta la grandesa tràgica de les hores que el poble improvisà una victòria sense precedents, i les delicadeses de l'amor filial, de la camaraderia, on són presents amb un verisme excepcional els moments en què la mort està prop i es lluita amb optimisme i serenor.

Darrera de la càmbra, el rostre de l'operadora és tot un poema d'aprimisme. Kalinka Morotava està considerada com un dels millors operadors cinematogràfics.

Una creença de segles: que la dona no tenia capacitat per ésser escultora. Calla que fos la U. R. S. S. la que ho desmentís rodament: el colossal grup escultòric del Pabelló Soviètic a l'Exposició de París —prodigiosa obra d'art, de força, d'expressió i de bellesa— és fet per una dona.

—Guariré, bastiré, sabré, voldré! Viuré, d'ara per sempre més, de cara al sol!

El clam ha estat universal.

Arreu del món les dones laboren per a cristal·litzar aquest desig tan just. En alguns llocs el combat és dur, costós, terrible. En altres, la balança oscil·la. Hi ha nombrosos enemics, entre els quals se'n compten d'aferissats i fanàtics: dones mateixes, enemics de llur propi alliberament.

Però al país que significa el Futur les dones han conquerit la victòria absoluta. La U. R. S. S. ha reivindicat, ha alliberat.

Instrumente de treball determinats, definits, limitats per a la dona? Hom pot condemnar-la a adoptar determinades professions? Hom pot interdir-li l'exercici d'unes altres?

—No! —responen les soviètiques—. Enderroquen barreres! Deixeu el camp lliure a la nostra voluntat i a la nostra intel·ligència!

Hom parlat d'enemics i d'enemigues. Dels que defensen l'opressió per propi conveniència —malgrat que ho dissimulin amb tota mena de cantarelles— i de les que la mantenen per irresponsabilitat, per rutina o per servilisme.

En servir la ironia. Més de cent cops hem escoltat les preguntes següents:

A dones noves professions noves

L'agulla i el fregall com a únics instruments de labor femenina?

«No! No!» responen les dones soviètiques

SEMBLAVA una maledicció, una terrible maledicció bíblica: «Treballaràs sempre en les labors més humils, més grises. Consumiràs tot el teu ardor, tot el teu impuls, en la tasca insignificant i dolorosa... Et són vedats els horitzons, les alçaries, les immensitats, tot el que de meravellós hi ha sobre la terra: ciència, art, literatura, política, força i audàcia...»

Ella havia doblegat les espatlles afeblides sota l'anatema. Durant segles i més segles, la seva intel·ligència fou avortada, mutilada la seva iniciativa, desfet el seu geni, anihilat el seu coratge...

Però, de sobte, s'ixecà un crit, un clam immens: «No! No!»

«Tenim dret a prendre part a la lluita! Tenim dret als mars i als cels, als arcs, a la natura i a la bellesa, al cisell i a la ploma, al llibre i a l'arma! No poden lligar-nos a una sola tasca! No poden interdir-nos els camins que volem seguir!»

Venia després tot un enfilall de veus aïllades: «Els meus braços són forts —deia una—. Em plau la lluita amb l'element indomitable...»

I una altra: «Jo, en canvi, prefereixo la tasca fina i exquisida: el brodat, la pedagogia, la miniatura...»

—Amo els ocells metàl·lics que solquen els espais —exclamava la següent—. Vull que les seves ales brillants em conduixin...

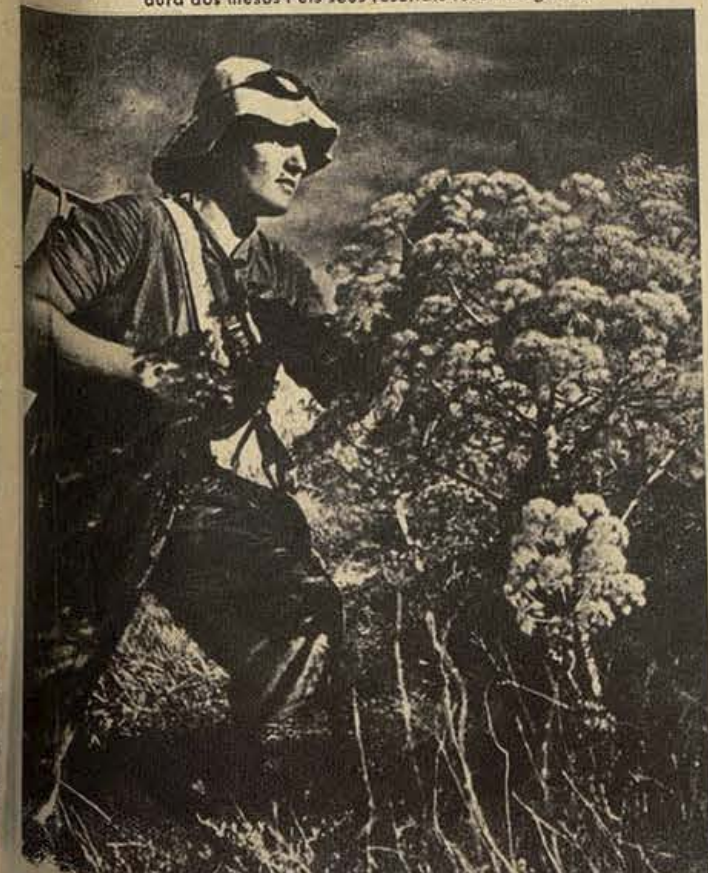
Dins dels tubs d'assaig —pronunciava la quarta—, la dansa dels àtoms em fascina. Vull consagrar l'existència al meu estudi...

—Donaré, amb els pinzells i el cisell, vibració de vida a la matèria inerta... —Conduiré les masses... —La ploma farà immensa i de tots una emoció meva...

Té vint-i-sis anys i és capitana d'un gran paquebot del Volga. El vaixell que ella dirigeix fa una travessia difícil, puix té el servei de Gorki al mar Caspi, on hi ha un tràfic molt intens.

Nadia Loukachevitch, directora cinematogràfica, examina amb ulls d'expert una preta de vistes de la versió soviètica d'«Els miserables», de Victor Hugo.

La naturalista Vera Pazy, membre de l'expedició científica al desert de Bedpak-Dala, recull una mostra de la flora del desert. L'expedició durà dos mesos i els seus resultats foren magnífics.

—Han de quedar els plats per rentar, dones? No es cosiran els estrips? Qui treurà la pols, mentre la senyora de la casa es dedica a construir ponts d'alta enginyeria?

Unicament a ells se'ls pot ocórrer que una dona amb un cervell capaç per a construir ponts deixi de banda la seva formidable mentalitat i es quedi a casa seva dedicant tota la seva atenció a espolsar uns quants «bibelots» ridículs.

Es com si, per exemple, imaginant que tots els homes fossin barbers i d'improvis s'adonessin que també podien desempeñar altres oficis, l'oposició preguntes:

—Hem de portar barba fins als turmells i cabellera fins a mitja esquena, aleshores? S'ha d'anar escabellat per força? Qui ens afaitarà mentre aquests senyors es permeten el luxe d'abandonar la navalla i les tisores, i ésser ferroviaris, oficials, mecànics?

San greu haver d'anar a parar a semblants niciees. És la benaurança mateixa de la dona la que depèn d'aquest galdós i habitual «Qui sorgirà els mitjons?». Es tracta de donar-li la independència absoluta per a que escollixi una professió, de que el talent d'ella es desenvolupi tant com pugui, de que no se la condenni a sistemàticament a treballar en el que no li ve de gust... Donarà més rendiment a la societat en el que li plau que en el que li desagrada. I si és una habilitat i una eficiència, serà una habilitat i una eficiència més per al món, que no té mai de massa.

Que es tranquil·litzin els que temen pels plats universalment bruts i abandonats. Que s'asserenin els «gourmets» partidaris de les confitures i de les empanades casolanes, que eviten, de passada, la factura del pastisser: el daltabaix que tant temen no ha de presentar-se, per ara. No són iguals totes les dones: no totes tenen la mateixa vocació, els mateixos gustos, la mateixa empena: no hi ha por

La brigada femenina de pescadores «Pervomaskaya» ha realitzat el pla de pesca marcat pel trust d'Estat de les pesqueries Volga-mar Caspi, amb una intensificació del cent vint per cent.

Una espiadora soviètica anònima sembla jolotament abans de desenfonçar. Imaginem el que hauria significat per ella restar a casa fent puntes al coixí.

A les mateixes hores les mullers dels escalfadors organitzen un cercle d'«escalfadors». A la fotografia, Praxovia Vainova es prepara per a fer una submergida d'entrenament. Olga Fedorova, esposa d'un enginyer, revisa el seu equip.

que totes alhora vulguin ésser capitanes de submarí o tècniques fotogràfiques. Subsistirà la cosidora i la cuinera. Subsistirà la dona minuciosa i retreta, que prefereix la llar a qualsevol altra ocupació. Però ho serà tan sols «la que voldrà». I la llar prendrà el caràcter veritable d'un recó feliç i acollidor, on ningú no hi està «empresonat».

L'activitat femenina a la U. R. S. S.

Recordem, amb un mig somriure, les eternes paraules dels «defensors de la feminitat»: «Es un crim demanar la llibertat de la dona... Si ja la té tota... extraoficialment! Per què barrejar-la a coses tan àrides, tan desagradables, com són el treball i la ciència? És venerar-la poc! El nostre homenatge consisteix en trobar encisos fins en les faltes d'ortografia, sostenir-la perquè no toqui de peus a terra!»

Si tot això no fos una mentida infinita, sarcàstica, trágica, seria una «cursileria» immensa. I recordem també, com a revers de la medalla, aquell interior del Pabelló de la U. R. S. S. —el país de la incorporació de la dona a l'aridesa del treball i de la ciència— on hi ha el rostre de la dona arreu, com una repetició eterna: als cossos superiors governamentals, a les juntes superiors mèdiques, a les agrupacions directives científiques, d'enginyeria, o de naturalisme o de matemàtiques; a les càtedres, a les judicatures, als instituts d'art, als llocs més preeminents, més distingits, més difícils... Arreu el rostre de la dona... La dona, justament col·locada a totes les branques de la vida soviètica.

Nosaltres creiem que aquest és el veritable homenatge. A la U. R. S. S. no hi ha professions «tabú». Per això el somriure no s'esborra mai d'aquells rostres tan clars. I mentre les dones treballen, optimistes, segures, un benestar immarcescible es consolida, constantment, sota l'oneig de l'estelada bandera.

M. LUISA ALCARRA
ESTATALES

Daria Fedichenko

Tatiana Fedorova

QUI SON LES DIPUTATS DE LA UNIO SOVIETICA ?

DE LA UNIO SOVIETICA ?

de remolatxa de sucre com mai no s'havia vist en aquella regió, i amb això els kolkhozians fan a la nostra Daria cap d'una brigada dels camps, responsable d'unes quatre-centes hectàrees.

La camperola pobra dels anys passats, la dona de poble, inculta, es va desenrotllant, prenent part cada dia més i més eficaçment en la vida política. Al 1935 la trobem entre les delegades del Setè Congrés dels Soviets, i és elegida membre del Comitè Executiu Central dels Soviets. Alguns mesos més tard participa en la Primera Conferència dels Millors Treballadors de la Collita, celebrada al Kremlin amb la participació dels membres del Govern i dels delegats kolkhozians. Daria tornà de la conferència portant el seu pit l'Ordre de Lenin i continuà amb gran èxit el seu treball, incansable, en els camps kolkhozians.

La seva popularitat era tal que els camperols de la seva regió votaren la seva candidatura i sortí elegida unànimement per tots els treballadors i treballadores, obrers, camperols i intel·lectuals.

ANNA SMIRNOVA, obrera de torn, stajanovista, membre del partit, diputada al Soviet de la Unió, elegida a Leningrad al 1935, ja al començament del stajanovisme trencà les velles normes de la producció, donant per jornada de treball (set hores) un rendiment de quatre-centes vint peces en lloc de cent vuitanta. Després, ella mateixa s'ha superat, fins a donar-ne centes. Una prova del que és capaç de fer una obrera metallúrgica i intel·ligent i l'exemple d'una alta qualificació professional en una branca de treball que encara avui dia és considerat en el nostre país com a exclusiu dels homes...

Heus ací un altre exemple del mateix caire:

TATIANA FEDEROVA, cap d'equip en les construccions de la segona línia del metro, a Moscou. Membre de la joventut comunista, diputada al Soviet de la Unió, elegida al mateix Moscou. Forma part d'aquesta joventut nova que no reconeix les dificultats insuperables. Va entrar en la construcció del metro com a obrera des del començament dels treballs de la primera línia (acabada el 1935). Fou qualificada i nomenada cap d'equip, i ha complert amb els seus companys i companyes de treball, nois i noies, tots com ella membres del Konsomol (Joventut Comunista), veritables prodigis d'stajanovisme en un sector de treball que demana un bon xic d'esforç. Aquesta jove diputada i mestressa de la tècnica socialista sols té vint-i-dos anys.

PRASKOVIA KOVARDAK, tractorista, diputada al Soviet de la Unió, elegida a Krasnodarsk (Rússia). Res no ens podia caracteritzar millor la mentalitat dels kolkhozians, dels que ella n'és una digna representant, que la seva lletra, adreçada als seus electors i electores:

«...Ací, els kolkhos es desenrotllen i es reforcen, els kolkhosians frueixen una vida tranquil·la. Per nosaltres les dones cosaques, els kolkhos han donat potser tot allò que podien donar. Nosaltres també tenim ara, en tots els terrenys de la vida social, els mateixos drets que els homes.

Fa algun temps vaig sentir parlar de com viuen i lluiten les dones de l'Espanya republicana. He sentit parlar també de les dificultats que travessen en la lluita contra el feixisme, i no podia aguantar les llàgrimes.

La dona soviètica té una vida feliç; davant d'ella s'estén amplemment el camí de la vida; és aviadora, és enginyera, és tractorista, és agrònoma, és metgessa. Té dret al treball, al repòs, a la instrucció; té dret a elegir i a ésser elegida. Tot això és el que hem conquistat; tot això ens ha donat el nostre estimat Stalin.

Jo era una senzilla pastora, analfabeta i abandonada, però el poder soviètic i el kolkhos m'han donat la possibilitat d'esdevenir tractorista. Ara estic seguint els meus estudis en una acadèmia.

Si l'enemic gosés atacar el nostre país, nosaltres, les tractoristes, canviàrem el nostre lloc, pujàrem als carros de combat i amb les armes defensàrem la nostra pàtria socialista.

PRASKOVIA GOUSATNIKOVA, obrera stajanovista, cap de taller de la fàbrica «Urkabel», de Kiev, diputada per la mateixa localitat al Soviet de la Unió.

Una camarada de la comissió electoral ha caracteritzat d'una manera punyent aquesta heroïna del treball:

«...Gousatnikova començà a treballar a la nostra fàbrica quan encara era el temps del capitalisme, quan la producció anual de la fàbrica era més baixa que la producció diària d'avui dia. Però heus ací que la nostra no és pas una excepció: és sols una petita part del desenrotllament gegantesc de la nostra indústria socialista. I el desenvolupament de Gousatnikova no és tampoc una excepció. De l'esclavatge dels capitalistes ha esdevingut el que és cadascú de nosaltres ara: una ciutadà conscient del poderós país socialista.

Filla d'una família d'obriers, petita encara, morí el seu pare i hagué de deixar l'escola per a anar a treballar de minyona de servei. Als setze anys entrà a la fàbrica, guanyant dos rubles seixanta kopeks al mes...

La gran revolució triomfava, seguien aquells anys en què la classe obrera lluitava contra la intervenció alemanya i polonesa i contra els seus aliats, els guàrdies blancs russos (traïdors al seu país, contrarevolucionaris pagats pels intervencionistes, com els feixistes que té aquí Franco). Durant aquests anys difícils, Gousatnikova es posà al treball amb totes les energies; a la nit vetllava perquè l'enemic no pogués malmetre la fàbrica. No comptava pas gens les hores de treball quan es tractava de tancar una comanda urgent per a l'Exèrcit Roig...

Després s'ha anat superant, ha esdevingut obrera amb alta qualificació, cap de taller, activista del treball social, membre del Partit.

SONIA NIOURIEVA, diputada al Soviet de les Nacionalitats, elegida a Asserbeidjan. Té ara vint-i-dos anys i —cosa inimaginable fa vint anys— és aviadora... La seva mare portava encara el vel, sota l'esclavatge domèstic de l'època d'abans de la revolució. Sonia, filla de l'Asserbeidjan lliure, va pujant amunt, més amunt, cada vegada més, dirigint amb fermesa les ales roges les seves mans vigoroses.

En una lletra adreçada als seus electors escrivia sobre això:

«La dona d'Asserbeidjan, esclava fa alguns anys, avui és una ciutadana amb els mateixos drets que els homes. Les dones batzen tots els rècords, unes amb les collites de cotó, altres són institutius, dirigents d'indústria i pilots dels avions.

Aquests exemples, demostratius de l'activitat de les dones soviètiques, no signifiquen pas casos excepcionals. Aquestes dones diputades han sorgit de la massa treballadora, d'on sorgeixen i sorgeixen encara moltes altres constructores del socialisme. És perquè les possibilitats de desenvolupament són iguals per a tothom.

Sonia Nourieva

Anna Smirnova

Praskovia Kovardak

Maria Demchen

Entre tots aquests elements dels constructores del socialisme hi trobem dones.

S'han elegit antigues revolucionàries, com la camarada Kreupskaja, la companya abnegada de Lenin, la camarada Zemliatchka, l'heroïna del treball clandestí de la revolució, les teòriques superàvies, de les reunions secretes dels cercles obrers, perseguides pels botxins del tsarisme. D'altres encara, conegudes simplement després de la victòria de la revolució: aviadores, institutius, aeròstatistes, com la camarada Kortçagina, Alexandrovskaja, stajanovistes de torn, com les germanes Vinagrodskaja, kolkhozianes conegudes com Maria Demtchenko, i moltes més. Fora interessant de conèixer-les totes, però ens manca lloc. No obstant, us presentarem ací algunes d'aquestes dones excel·lents que per la seva activitat política i social han merescut la més alta confiança dels seus compatriotes.

DARIA FEDICHENKO, camperola kolkhozi, elegida al Soviet de les Nacionalitats, de la regió d'Odessa (Ucraïna).

Té ara quaranta anys i després d'una vida de misèria, de penes i de treball no truit la joia de viure, sinó d'ençà de la victòria del socialisme. El seu pare, camperol pobre, tingué la sort que l'antiga Rússia dels grans propietaris terratinents tenia reservada a milions de camperols. Tots els seus béns eren un tros de terra ben petit i un cavall. Per a comprar un carro i una sembradora hagué de vendre's un quart del seu tros miserable; després, en un any de fam, hagué de vendre's el carret i la màquina; després..., com que no podia pagar els deutes, li prengueren el cavall. Era la ruïna, la misèria més negra... Els seus pares anaren a treballar a jornal, i la petita Daria, amb els seus vuit anys mal complerts, esdevingué la criadeta de tothom a casa d'un senyor cruel i orgullós. La seva sort no fou altra que mals tractes, treball pesat, cops i fam.

La primera joia de la seva vida, el seu casament amb un jove pagès que l'estimava tendrament, no va pas durar gaire: una epidèmia el segà en la flor de l'edat. I es quedà sola, amb dos petits infants...

El seu segon casament fou ben desgraciat i ben d'hora encara; abandonada pel seu marit, un home brutal, hagué de basquejar-se sola per a mantenir els seus tres fills.

Però tot això es canvià de sobte l'any 1929. Els de la petita vila es decideixen a organitzar un kolkhoz, i Daria és una de les primeres a adherir-s'hi. Pel seu exemple de seguida porta al treball els kolkhozians, que ben prompte comencen a conèixer el benestar que s'han conquistat amb el treball. Confien aleshores a aquesta treballadora magnífica la direcció d'un grup de vint kolkhozians. Aquest grup fou una meravella, ja que obtingué una collita

LA DONA SOVIÈTICA i la POLITICA

Les treballadores d'un gran laboratori de Gorki escolten atentament la camarada que els parla de les properes eleccions, que, com se sap, han donat per resultat el nomenament de gran nombre de diputades.

«ELS proletaris no poden obtenir la llibertat completa sense la completa llibertat de la dona.»

«Sense arrencar a la dona de l'atmosfera embrutidora dels treballs domèstics és impossible arribar a una veritable llibertat, és impossible construir la democràcia i, menys encara, el socialisme.»

Amb aquestes paraules, Lenin ens mostra un punt importantíssim del programa soviètic i es fa realitat, des dels primers moments de l'establiment de la Unió Soviètica, una de les reformes per les quals han propugnat sempre els defensors del progrés humà: l'abolició de la desigualtat dels sexes.

La igualtat plena i total dels sexes queda magníficament plasada amb la nova Constitució soviètica, la qual en el capítol X^è, sobre els drets i deures fonamentals dels ciutadans, ens diu, en el seu article 122, que «A la U. R. S. S. es concedeixen a la dona iguals drets que a l'home en tots els dominis de la vida econòmica, pública, cultural, social i política».

«La possibilitat de realitzar tots aquests drets està assegurada per la concessió a la dona de drets iguals als de l'home en quant al treball, salari, repòs, assegurances socials i instrucció, per la protecció per part de l'Estat dels interessos de la mare i de l'infant; per la concessió a la dona de permisos de gravi esca, amb manteniment del salari; per una vasta xarxa de clíniques de maternitat, cases-bressol i jardins de l'infància.»

I en el capítol XI^è, sobre el sistema electoral, trobem l'article 137, que estatueix que «Les dones tenen dret d'elegir i d'ésser elegides, a l'igual que els homes».

No cal dir que aquest va ésser un avenç formidable per les dones que la Rússia imperialista tenia sota l'escavatge més feixuc, esclavatge al qual l'Estat tenia sotmesos tots els ciutadans de l'imperi i servitud denigrant amb la qual tenia subjugada, d'una manera especial, la dona, negant-li no solament drets, sinó que li negava gairebé la condició d'ésser humà.

Les treballadores de la Unió Soviètica lliures de

La Delegació Kirguísica i la sala de sessions del Soviet de les Nacionalitats. D'esquerra a dreta: Tési Kiseleva, de la col·lectivitat «La Illa Internacional»; Xatmanov, de la primera fàbrica de sucre de Kirguísia; i Begaliéva, membre de la col·lectivitat de fabricació de cotó «Socialisme».

les preocupacions domèstiques per la previsió i la protecció de l'Estat són independents econòmicament i tenen la possibilitat d'ampliar i aprofundir llurs coneix-

Defensa passiva

LA Unió Soviètica té nombrosos enemics: el capitalisme mundial i tres estats, Alemanya, Itàlia i el Japó, que no tenen altra preocupació que fer la guerra a tot el que representi progrés i llibertat dels homes i dels pobles.

Per tal de fer front a aquests terribles enemics la U. R. S. S. té el poderós Exèrcit Roig d'obres i camperols i prepara tots els ciutadans per a la defensa passiva. En la fotografia apareix una noia que aprèn a portar careta antigàs fins quan es lliura a les carreres d'esquí.

Nosaltres, que també tenim nombrosos enemics, que sostenim una lluita a mort contra el feixisme internacional, no podem tampoc oblidar la defensa passiva. Cal que construïm refugis, cal que coneguem la manera de lluitar contra els gasos, cal que constituïm equips de guanyadors de sang i de salvament de les víctimes del bombardeig.

xements i en elles, igual que en l'home, es realitza el principi del socialisme: «De cada u segons les seves capacitats, a cada u segons el seu treball.» (Constitució de la U. R. S. S., article 112.)

La dona soviètica, que va ocupar el lloc que li corresponia en les gestes heroiques de la revolució i de la guerra, i que havia treballat inrensament en el camp polític i havia tingut un rol importantíssim en l'època de conspiració i de treball clandestí i abnegat, s'ha aprofitat d'una manera magnífica de les facultats i dels drets que li reconeix el socialisme i s'ha incorporat plenament, entusiàsticament i d'una manera eficaçíssima a totes les activitats.

Si en els camps de la indústria i de la producció trobem dones desracades, en trobem també que ocupen càrrecs polítics, socials i governamentals importants. Veiem que en els municipis hi ha 215,500 dones; en institucions de l'Estat, 175,400; a l'Estat i organitzacions estatals, 300,000. Entre els membres del Comitè Executiu Cent al hi ha 101 dones. Hi ha 113,000 dones assessores (jurats) en els Tribunals Populars; 20,000 a les ciutats i 93,000 als pobles, constituint el 31% del nombre total de jurats populars de Tribunals; 36,000 dones són membres dels Soviets de les ciutats, la qual cosa constitueix el 30'4%, i 309,000 són membres dels Soviets rurals, ço és, el 26'2% del total. A les darreres sessions del Congrés de Soviets hi havia 419 dones diputades, mentre que a la primera sessió n'hi havia 49. És molt interessant també constatar com ha augmentat el nombre de dones votants a les eleccions. Moltes dones són comissàries del poble de la U. R. S. S., de les Repúbliques i dels territoris, i tenen també un paper molt important en l'organització dels serveis socials i comunals dels sindicats.

Es així que es veu perfectament reflectida la consigna de Lenin que diu que «cada cuinera deu saber governar l'Estat».

Hi ha també a la U. R. S. S. gran quantitat de dones condecorades, per diversos motius, amb les Ordres de la Unió Soviètica. El 30 de gener del 1937 el nombre d'aquestes dones era de 1,305. D'aquestes n'hi ha 311 que estan condecorades amb l'Ordre de Lenin, 272 amb la Bandera Roja del Treball, 3 amb la Bandera Roja i 719 amb Signe de Distinció.

No podem citar noms, perquè la llista seria interminable, de les dones que s'han distingit per llur activitat en la construcció del socialisme a la U. R. S. S., però sí que podem afirmar que en les eleccions celebrades el passat mes de desembre el nombre de dones que han estat presentades com a candidats al Consell Suprem ha estat molt crescut, de les quals n'han sortit elegides 184. Entre aquestes hi ha gran nombre d'obres stajanovistes, la qual cosa fa real i viscuda la consigna establerta en l'article 12 ja citat de la Constitució de la U. R. S. S., que afirma que el treball és un deure i una qüestió d'honor.

Dolors LASALLE

El menjador del Palau dels Pioners a Leningrad.

tot el contrari: cada any es construeixen noves escoles; cada any augmenta el nombre d'alumnes a l'escola primària i superior. Les conquestes de la ciència es posen al servei del poble en tots els ordres i per eixamplar la seva cultura.

Cases de repòs i esbarjo. — L'Estat soviètic no s'accontenta amb donar escolaritat a tots els infants, absolutament a tots, sinó que a més a més, durant les vacances i també en període escolar en alguns indrets, s'habiliten palaus per als infants, antics palaus de la noblesa, on es practica la cultura física en piscines i camps d'esport; on hom pot veure gabinets de física, geografia, electricitat, mecànica i química, sales de pintura, escultura, teatre, cinema, etcètera. Allà cada infant desenrotlla l'activitat que més li plau o per a la qual té aptitud. En aquest ambient es comencen a formar-se els que més tard esdevindran artistes, inventors, etcètera.

Hi ha també els camps o estacions agronòmiques on els aficionats a l'estudi de la natura recullen una quantitat considerable d'interessants dades. En moltes ciutats s'han creat parcs de cultura i de repòs, el més important del qual és el Park Gorki a Moscou. Dins d'aquest parc hi ha l'anomenat «Teatre Verd», a l'aire lliure, d'una capacitat per a vint-i-cinc mil espectadors, a més de les sales de conferències, exposicions, cinema, tennis, etcètera.

La instrucció a la U. R. S. S. no es limita als infants i a la joventut. Al Museu Kolline hom fa classe els dies de festa per a tots els treballadors. En la fotografia apareix un grup que estudia la geografia d'Espanya sobre un mapa en relleu.

La Instrucció a la URSS

per Joana COLOM

LA Constitució de la U. R. S. S., en fixar els deures i els drets dels ciutadans, diu en el seu article 121: «Els ciutadans de la U. R. S. S. tenen dret a la instrucció.»

Quan l'Estat soviètic ha fet aquesta afirmació de principi, és que està segur de que aquest dret es pot satisfer, millor dit, es satisfà.

La Revolució socialista russa, ultra transformar el país econòmicament, fent produir terres incultes, convertint un poble agrícola en una potència industrial, l'ha posat a l'avantguarda del moviment cultural del món.

En vint anys de Revolució socialista a la U. R. S. S. s'ha creat una indústria que no existia, s'han construït obres gegantines, han nascut grans centres d'extracció i transformació de matèries allà on abans no hi havia més que desert, s'han unit els mars per mitjà de canals, s'ha estès la influència socialista fins al mateix pol; en fi, s'ha fet, d'un país endarrerit de camperols, una potència industrial i agrícola de les més avançades del món.

Instrucció escolar. — Tota aquesta tasca formidable desenrotllada en aquests vint anys escassos no hauria estat possible amb un poble ignorant i analfabet com era el poble rus sota el règim tsarista. Però el poder soviètic ha dedicat una part principalíssima dels seus esforços a la tasca d'instruir el poble, de capacitar-lo, de crear noves generacions i d'acabar amb l'endèmia de l'analfabetisme. En vint anys el govern soviètic ha creat més escoles que en dos cents anys de tsarisme. La preocupació per l'infant ha estat veritable, i per a protegir-lo, per assegurar-li una vida plena i sortosa, no s'han escatimat mitjans. L'educació pre-escolar comença als dos mesos fins als tres anys en les cases-bressols o guarderies; dels tres als set anys en els anomenats jardins d'infància, i dels set anys als diu és la instrucció pròpiament dita. Després, els estudis superiors en les universitats i altres centres.

Cal remarcar, però, que els joves de la U. R. S. S., en passar als estudis superiors, no solament no han de pagar cap quantitat en concepte de drets o matricules, sinó que a més a més perceben un sou que els permeti dedicar tot el temps i totes llurs activitats a l'estudi per al qual han estat declarats aptes.

Quan a tots els països capitalistes el pressupost d'instrucció es redueix per tal d'augmentar les despeses de guerra, a la U. R. S. S. és

Cultura artística, cinema, teatre. — No podent l'escola satisfer totes les aspiracions dels infants, s'han posat al seu abast tots aquells mitjans per a desenvolupar les aptituds infantils i dels joves de la U. R. S. S., organitzant concursos, olimpíades de belles arts per a infants entre les ciutats, els districtes i àdhuc entre les diferents repúbliques que formen la U. R. S. S. Els conservatoris de Moscou i Leningrad estableixen estudis de deu cursos per als alumnes més ben dotats d'aptituds musicals.

Als concursos internacionals de Varsòvia i de Brussel·les i a l'exposició de dibuixos al pabelló soviètic de l'Exposició de París han demostrat llur saber i llurs creacions, i la premsa burgesa ha hagut de reconèixer l'alt valor artístic i la cultura d'aquells infants.

Els noms de Valia Nikiforova, la petita pianista de vuit anys; Oleg Karabaltchong, de nou, i de la directora d'orquestra Margarethe Khaifetz són coneguts en tota la U. R. S. S. i també en els mitjans musicals d'altres països.

Lenin ha dit que el cinema és una de les armes més poderoses al ser-

(Continua a la pàgina 14.)

Una lliça de geografia al cinquè grau de l'escola 125 de Moscou. Els escolars aprenen a conèixer llur país, que ocupa una sisena part del món.

HELENA STASOVA

ENS ESCRIU

Moscú, 14 de desembre del 1937.

Redacció de la revista COMPANYYA
Barcelona

Benvolgudes amigues:

Com a membre del Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme i com a vella militant del moviment progressiu femení, he concedit una viva atenció a la vostra jove revista COMPANYYA.

Us estic agraïdíssima per haver-me enviat COMPANYYA des del primer número, de manera que he tingut la possibilitat de veure la seva naixença i seguir el seu desenvolupament ulterior. En realitat, el primer número era —com succeeix sempre— un xic tímid. Algunes insuficiències inevitables hi podien ésser remarcades. Després, però, quins ràpids progressos!

Tinc sota els meus ulls, en aquests moments, onze números de la revista. Els he repassat moltes vegades, l'un després de l'altre, i he de constatar, amb gran satisfacció, que amb un esforç constant heu obtingut un millorament admirable, fins al punt que, actualment, la vostra COMPANYYA pot ésser considerada com una bona revista femenina, «la bona revista de la dona catalana».

Conec bé, per la meua llarga experiència, que no és pas fàcil ni senzill fer una revista femenina que, tenint les seves peculiars característiques, pugui al mateix temps interessar a totes les dones de les diferents classes socials. Malgrat aquest obstacle, desitjo declarar obertament que hi heu reeixit, sortint-vos victoriosament de la vostra tasca. COMPANYYA no és una revista com totes les altres. Llegint-la, jo, tan allunyada de vosaltres, puc copsar amb tota claredat el moviment femení català, ja que està fidelment reflexat a les seves pàgines. Estic certa que, de la mateixa manera, la dona catalana veu que COMPANYYA significa les seves aspiracions i sentiments i que li indica els seus amics i els seus enemics; hi troba el camí de la lluita per a la llibertat i el progrés, per a l'emancipació, per a la seva benaurança i la del seu país.

COMPANYYA defensa la bona causa, i és per això que ella comptarà cada dia amb més adhesions i en aquest moment hi afegeixo la meua en la forma més absoluta i entusiasta.

Helena Stasova

L'AMOR DE JOANA NEY

9

la vil traïció de l'enginyer, pesi al rotund fracàs del seu periòdic *La campana ortodoxa*, pesi a l'estupidesa i a la gasiveria d'Austràch, malgrat tot, adoptava un posat cada cop més heroic, a cada got de vodka que prenia, gràcies a un tan gran sacrifici!

Halibieff tingué singlot; digué que algú es recordava d'ell en aquell moment: devia ésser Nechiensohn.

Però en aquest moment Halibieff no pensava en el passat. Diners... I després París... Dones de la vida. O bé...? O bé què? Les xinxes? No; diners, diners fos com fos. Halibieff es prengué uns altres tres gots. Un imprecís somriure, producte de la inspiració, il·luminà el seu bell rostre, un rostre que era indubtablement el d'un aristòcrata, encara que no ho proclamés així el seu passaport.

—Austràch! Tinta! Paper!—

En un full de paper gris, tacat de l'oli del peix, amb una tinta bruta que acabava d'ésser aigualida, Halibieff es posà a escriure. Al cap de poc es detingué a rumiar. Després, atent al soroll més mínim, prosseguí l'escriptura. Els membres de la guàrdia callaven feia una estona. No es sentia altra cosa que el gotejar de l'aixeta i un ronc sonor en una cambra propera.

Halibieff n'era alerta, com un poeta somnador que intenta empresonar una rima fugissera. Seguí escrivint. El posseïa l'entusiasme del creador. La seva mà nerviosa (ja hem fet notar anteriorment la seva nerviositat) cobria el full de ratlles curtes i brusques. Estava, tal vegada, escrivint una oda a la dama esmaltada de la cigarra? No. Ben lluny d'ésser una dedicatòria a aquella beutat, la primera línia de l'escrit deia: «Disposició de les forces de reserva al front polac».

Quan hagué finit començava a aparèixer l'alba, i l'escarpra i el sofà, coses de les que ja ens hem adonat, tornaven a la vida. En l'esquerdat mirall, Halibieff veié reflexat el seu rostre, fatigat, però il·luminat per la inspiració. Tragué una tarja de visita, i llegí, amb evident satisfac-

ció, el seu contingut: «Nikifor Halibieff, Director de *La campana ortodoxa*».

—Ja està!, com hauria dit Pòlux abandonant Moscó. Demà al matí he d'afaitar-me.—

Per bé que ja era de dia, Halibieff decidí despullar-se i dormir unes quantes hores. Menjà el darrer dels bunyols, distendí els músculs i tanca els ulls. Tindria una dona, una doneta com un primor. I de sobte s'adonà que tenia una xinxu al coixí. Però no l'esclafà. Li perdonà la vida. I no perquè la pipa que tan tífil era per a l'extermi dels insectes es trobés en mans d'Austràch; no; li perdonà la vida perquè es sentia enaltit. Què diable! Què visqués la pobra criatura!

IV

L'ATRAFEGAT MATI DE M. ALFRED NEY

M. Alfred Ney estava llegint el diari; però el llegia sense experimentar cap satisfacció. No es tractava del seu estimat *Journal des Débats*, sinó d'*El Correu de Crimea*, que en termes entusiastes parlava de les victòries dels rojos al front.

—Ja els hi ho deia jo. Llencem els diners. No em volen creure. Ells són a París, tan tranquils, i s'imaginen que aquesta és una guerra ordinària. Però això no és una guerra. El diable sap el que és això. És una lluita entre gossos rabiosos, i ací no hi podem fer res fins que no s'hagin exterminat els uns als altres.—

Aquest era el rondinar de M. Ney. L'interrompé l'aparició de Joana, que s'apropà al seu pare i li besà el cap calb.

—Bon dia, menuda. Les coses marxen cada cop pitjor. Confio en que podrem sortir cap a París dintre de tres o quatre setmanes. No et plau?—

Però en el semblant de Joana no s'hi reflectia cap plaer. Pel contrari, en els seus ulls negres, encerclats per l'ombra d'una nit d'insomni, hom hi observava una nova expressió de tristesa i d'abatiment.

M. Ney restà una mica sorprès en advertir-ho.

—Què et succeeix, petita? No et trobes bé? Fas mala cara. No seria millor avisar el metge?—

—Em trobo perfectament.

—Aleshores, què és el que tens?—

—T'ho anava a dir, papà; només que em sembla terriblement difícil. Espera un instant. De seguida t'ho explicaré. M'ha succeït quelcom terrible. Tinc por que signifiqui la meua ruïna.—

Joana esclatà en sanglots, i M. Ney s'esparverà de debò. Res d'extraordinari tindria que li hagués ocorregut algun fracàs a la seva filla en aquella terra de salvatges. Joana havia sortit sola el dia abans, havia

vei de la cultura i de les masses. La socialització del cinema i del teatre per l'Estat soviètic féu que aquests espectacles, amb tots els artistes que fins aleshores al servei del capitalisme no feien més que obres per afalagar els amos i embrutir els treballadors, prenguessin una altra ruta i esdevinguessin un factor importantíssim en l'educació i formació cultural del poble rus. L'Estat soviètic, en fundar l'Institut Cinematogràfic de l'Estat, no ha regatejat el seu ajut econòmic, i els films d'Eisenstein, Kaulochev, Dovchenko i altres aviat es donaren a conèixer a tot el país i traspasaren les fronteres malgrat la censura i el vet dels governs capitalistes. El cuirassat *Potemkin*, *La mare*, *Els marins de Cronstadt*, etcètera, s'han rodat en els cinemes de tots els països.

Igual que el cinema, el teatre s'ha desenrotllat d'una manera extraordinària i meravellosa com a factor d'educació cultural i política. En tots els pobles, a totes les escoles, a tots els clubs hi ha el seu teatre i cinema, teatre que es manifesta en la llengua vernacle, que cultiva i intensifica les literatures diverses, com diverses són les llengües parlades en les diferents repúbliques que formen la U. R. S. S.

A Moscou funciona un «teatre d'infants» que posa en escena obres especials per als infants i que, com tots els teatres, té per objecte l'educació artística i política dels espectadors.

Biblioteques, llibres, premsa. — A cada club de fàbrica, d'escola o de taller; a cada lloc on es reuneixen els ciutadans per a treballar o reposar, no hi manca la seva biblioteca, petita o gran; el diari mural, la premsa del dia. Al camp i a la ciutat i fins als llocs més llunyans arriben els llibres: llibres de política, científics, novel·les. Llibres d'autors russos i estrangers. La set de saber, de llegir, de capacitar-se és enorme. Les discussions sobre tal o qual llibre, sobre aquest o l'altre autor, són publicades moltes vegades o trameses directament a l'editorial.

Mentre els feixistes cremen els llibres dels més grans escriptors i declaren la guerra a la cultura, a la U. R. S. S. es protegeix l'escriptor i es fan grans tiratges per a fer arribar la cultura a milers de ciutadans.

El diari mural és una de les creacions que ha desempenyat un paper molt important en l'edificació del socialisme. Al Kolkos, a les mines, a les fàbriques, als vaixells, a les casernes, a les escoles, a tots els llocs de treball trobareu el diari mural.

De la premsa ha dit Stalin que és l'arma més forta i més tallant en la lluita de classes. I els diaris, seguint el ritme de les escoles, dels teatres i cinemes, han augmentat enormement en nombre i tiratge. I cada república, cada localitat té els seus diaris escrits en l'idioma que parlen els habitants d'aquell lloc.

I no oblidem els diaris dels infants, el més important, *Pionerskaia Pravda*, escrit pels infants, fet pels infants, i que al costat dels dibuixos, contes i endevinalles reflexa la vida del país i tracta les darreres notícies internacionals.

Heus ací com l'Estat soviètic ha sabut crear les condicions més necessàries per a una infància sana i sortosa i una joventut davant la qual s'obren totes les possibilitats. Amb raó la vídua del gran inventor americà Edison digué en una visita que féu a la U. R. S. S.: «Cada infant d'aquest país pot arribar a ésser un Edison per poc que estudiï i treballi com ho féu Thomas Edison.»

ACTUALITATS

UNA CONFERENCIA DE SIMONE THERY A MADRID

Amb motiu de la seva estada a Barcelona, el general Mija visità l'ambaixador de Mèxic, coronel Tejeda.

Simone Thery, escriptora i periodista francesa les cròniques de la qual sobre la nostra guerra escrites en els mateixos camps de batalla reflexen tanta emoció com simpatia envers el nostre poble, ha pronunciat una conferència en el Club d'Actors del Teatre de la Zarzuela.

El seu parlament fou una demostració del seu afecte a Espanya i d'una manera especial a Madrid, dient que s'ha sentit madrilena i que havia retornat per segona vegada per a sofrir les penes que sofreixen els madrilens i assistir al naixement d'un poble.

Després de llegir alguns reportatges seus sobre fets en el mateix front de Terol, acabà les seves impressions sobre la nostra victòria total.

Fou molt aplaudida.

Anglaterra

LES DONES CONTRA EL JAPÓ

El dissabte 12 de febrer s'ha celebrat a Londres una Conferència Mundial per al boicot al Japó.

En aquesta conferència, organitzada pel «Rassemblement Universel pour la Paix», han intervingut set comissions, entre les quals una integrada per dones «mestresses de casa» (en francès, «menagères»), que varen estudiar les mesures que es poden aplicar per a portar a cap un boicot en regla contra el Japó.

Esperem que les decisions preses seran aplicades amb eficàcia per tots els homes i dones que pertanyen al R. U. P., que es xifren a tot el món per alguns milions.

Amida Valls, Mercè Saltó, Joaquina Andreu, Amat i Torremadé, que constitueixen l'equip femení que ha representat a Espanya en el «cross» de l'Humanité.

França

PER A SALVAR A LISELOTTE HERMANN

El dia 9 d'aquest mes s'ha celebrat a París, en l'illa de l'Exposició «Cinc anys de règim hitlerian», una gran reunió pública per a salvar Liselotte Hermann, mare d'un nen de tres anys condemnada a mort a Berlín. Entre altres personalitats destacades de tot el moviment femení esquerrà de França de taquem el vibrant parlament de madame Gabrielle Buchène, presidenta del Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme.

tornat bastant tard, i aleshores se'n anà de dret a la seva cambra, sense baixar a prendre el te de la nit. Què significaria tot allò?

— És precis que em compreguis, papà. Ni jo mateixa no sé com ha pogut ocórrer. Em sembla que estic enamorada.

— Què vols dir? No saps pas del que parles! Digues: has fet alguna follia?

— No he fet res. Però t'asseguro que estic enamorada. És quelcom terrible. Ara sí que seria capaç de fer qualsevol cosa!

— No és això el que et demano. No ho comprens? En fi..., per exemple, t'ha besat?

— Sí, un cop, a la mà.

M. Ney reconquerí al moment el domini sobre ell mateix. Per dir la veritat, fins es posà content. No era una cosa senzilla per a un vidu solitari criar una filla, sobretot en un país bàrbar com aquell. Si no hi havia hagut res més que això... El benaventurat pare fins i tot es posà a xiular un tros de *Carmen*. Però Joana seguia plorant. En mirar la seva filla, M. Ney es recordà de les seves paraules, i tornà a perdre els estrepes.

— Fes-me la mercè de deixar-te de coquetejar amb aquests salvatges. Ja flirtejaràs quan siguis a París. Qui és el pretendent?

— Ell? Abans era estudiant, i ara... ara és...

Però Joana no pogué proferir la paraula. M. Ney la interrogà eixorçant per espai d'una hora. No li fou possible arrancar-li res.

— És tal vegada un captiu? En aquesta terra adhiuc les persones decentes arriben a convertir-se en captives. Per què no em respons? Vols matar-me amb la teva obstinació? Vinga, què és, un lladre?

— No, no, papà. No t'has d'enutjar amb mi. Però és... és un bolxevic... No, no diguis que és un assassí: és una altra mena de bolxevic; és bo.

Allò era més del que M. Ney podia suportar. El color de la seva calba era més eloqüent que els seus brams, i la respiració ràpida i alterada indicava, potser, que estava a punt de desplomar-se mort. Pilla desagradida! M. Ney s'alçà. S'asfixiava. Es descordà l'armilla. Semblava l'heroi d'una tragèdia antiga. Es disposava ja a maleir-la, quan es recordà que la seva filla no era més que una criatura innocent. Després de tot, què tenia que veure que ell l'hagués besat un cop? Rebria un bon reny i la cosa no passaria d'allí.

M. Ney no sols cridà, sinó que els seus rebufo i la seva veu feren estremir tots els ornaments xinesos col·leccionats pel Karaim que havia fugit a Constantinoble.

— És proposa envilir-te com a una simple serventa. No ho comprens?

— Això no és cert. Ell també m'estima. Pot ésser el meu marit.

Ja era massa. En arribar a aquest punt, M. Ney deixà anar una riallada estranya i teatral. La seva calba es posà com la porpra. Tenia la vida en perill.

— El teu marit? De debó? Però és que un bolxevic pot ésser el marit de ningú? Els bolxevics no serveixen per marits. Són... camells, són pitjor que camells, són apatxes. T'hauré de tanca... Que vingui, que vingui a fer el nas per casa meua. Punxaré perquè el detinguin, perquè el pengin...

Però mai no es va saber quines altres coses més es proposava fer l'indignat pare amb l'insolent subjecte. Vania, el criat, portava una llarga estona picant a la porta del despatx. Però els crits de M. Ney havien ofegat tots els altres sorolls. L'estrepit era tan gros que arribava fins al rebedor, on es trobava, arraulit de por, determinat visitant. Cansat de trucar, Vania obri la porta, introduint a la cambra el seu sarcàstic nas. Aquest nas fou la salvació de tots, ja que vingué a interrompre la tràgica escena i probablement va salvar d'un atac a M. Ney.

Vania oferí respectuosament al seu amo una tarja on es llegien, escrites amb llapis, les següents paraules: «Per a un afer urgentíssim i reservat.»

Joana es topà amb el visitant en sortir de l'habitació. Es tractava de Halibieff, que arribava molt empolainat i afaitat de nou. L'encontre produí a ambdós una impressió igualment pregon, encara que completament distinta. Joana pensà: «Quina criatura més repulsiva! Amb aquesta piga a la ganta! Uf!» L'opinió era, naturalment, exclusiva de Joana, ja que, malgrat la piga, Halibieff no tenia pas escàs succés amb les senyores. Pel contrari, Halibieff s'encisà amb Joana. Quina gustosa menja! Fins les llàgrimes i els esbullats cabells contribuïen al seu encís. Halibieff sabia que l'emoció tornava més temptadores les dones joves. Dissortadament per a ell, aquell encontre tan solís durà un segon. Joana es dirigí precipitadament a la seva cambra.

Mitja hora més tard, en acomiadar-se de M. Ney, Halibieff digué, com deixant-s'hi caure:

— Abans he vist a una adorable damisella. És, tal vegada, la vostra filla?

— Sí, és la meua filla.

— M'hi presentareu, potser, en alguna altra ocasió?

— M. Ney tingué una tosseta enrabada.

— Donat el caràcter purament formal de les nostres relacions em sembla, senyor meu, que això seria completament superflu.

Halibieff era ja a la meitat del camí i M. Ney no havia cessat encara de dir fàstics.

— Aquí no hi ha persones honorables. Nosaltres tinguérem Carnot. Aquí no hi ha més que apatxes, no hi ha un sol patriota. Estic disposat a pagar a aquest subjecte, a pagar-li bé, si és necessari; però presentar-li la meua Joana...?

No; era necessari, necessari, que sortissin cap a París quan més aviat millor.

Per la seva banda, mentre feia gambades a tot el llarg del moll, Halibieff es sentia furios. Gastar-se fums, amb ell! La noia era, sens dubte

Clar i Modes

MODA NOVA PER A LA DONA NOVA

El vestit rus i la seva influència en la moda femenina

L'ART popular presenta en general perfils d'una força inestroncable, absorbent, que a la fi acaba per ésser assimilada per altres formes més refinades i cultes de l'estètica, a les que injecta vitalitat

col·leccions de modes del món. Les botes russes, de pell de xarol o toffiet, brodades o lises, i sobretot llurs imitacions en cautxú, són igualment conegudes i sol·licitades per totes les dones de l'univers. Les gorres de pell, les pellisses, els païames russos i tants i tants altres models d'aquest estil, han estat acceptats per tots els creadors d'elegàncies de modes, i s'han convertit en models permanents, per a dirho així, dels més famosos modistes mundials.

IVOR RUZY

LA MODA AL SERVEI DE LA DONA SOVIÈTICA

NO fa gaire es celebrà a Moscou una exposició en la qual hi han pres part tallers de models de l'organització comercial de la con-

extraordinària. En el vestit femení la moda popular de tots els països ha deixat constantment la seva contribució, ja sigui adaptant-se a línies i siluetes de determinats abillaments, ja sigui prenent adornos i detalls que després es depuren i per últim es desvirtuen enterament i donen entrada a altres formes noves i vitals, igualment arrencades i inspirades en el poble i en les seves creacions inesgotables i fecundíssimes.

Pocs pobles podran presentar una riquesa d'elements genuïns tan copiosa i inestroncable com el rus. Tota la força del seu art, en totes les manifestacions, es basa en la bellesa dels models populars. Si la literatura russa neix del poble, si la música russa està arrencada al folklore meravellós i radiant dels cants populars russos, si, en fi, tots els pilars en què es basa la creació artística d'aquest país es troben en la profunda entranya del poble, el vestit popular, o, millor dit, la immensa varietat dels vestits nacionals russos, el seu esplèndid colorit, la seva originalitat de formes atreuen l'atenció dels creadors universals d'elegàncies. Molts elegantíssims models dels més celebrats modistes s'han inspirat en el vestit rus. Els sabaters i pelleters de tot el món coneixen perfectament la gran quantitat d'elements decoratius que l'abillament popular eslau els ha subministrat. Mocadors, adornaments del cap, brodats, accessoris, cinyells, etcètera, han estat igualment copiats d'aquesta prodigiosa varietat que signifiquen els vestits de les diferents nacionalitats de la U. R. S. S.

Una mostra del que acabem de dir la trobem en les conegudíssimes «bruses russes», que no sols llueixen en llurs festes les koljosiànes de les felices regions de la Rússia agrícola, sinó que han recorregut triomfalment el món, imposant llur força decorativa i llur riquesa de color en totes les

fecció de dotze de les més importants ciutats de la U. R. S. S.

Aquesta exposició, en la que hi havia infinitat de models, ha demostrat, per la seva gran varietat i elegància discreta però veritable, el gran interès que posen en el vestir les dones de la Unió Soviètica.

Naturalment que aquesta elegància no és la mateixa que trobareu en una exposició del mateix caire a París o Nova York, perquè allí la moda no pot ésser de cop manera aquesta cosa capriciosa i vana que complica la vida de la coqueta i li fa perdre tant de temps.

A la U. R. S. S., el temps de la dona té tant de valor com el de l'home, i per això, en la creació d'aquests models, es té en compte, abans que altra cosa, el dinamisme que caracteritza l'activitat de les nostres amigues.

Són models senzills, pràctics, de línies sobries, on dominen els colors clars que la fan agradable i alegre.

Allà, hom no canvia de vestit diverses vegades durant el dia. La noia que es vesteix al matí per anar a l'oficina o a la fàbrica, anirà abillada de la mateixa manera per a anar al tennis o a la piscina, quan acabi el treball, i tampoc no es preocuparà de canviar d'indumentària per a anar a sopar amb uns amics en aquells atractius restaurants que hi ha als parcs de repòs, i amb el mateix vestit també anirà al cinema o al teatre a aplaudir els artistes soviètics, admirats de tot el món, que posen llur talent al servei del poble.

I a tot arreu portarà, embolcallant-la, aquest perfum exquisit de dona cuidada i àgil a qui les seves conquestes en tots els terrenys, polítics, científics i socials, no han fet perdre la seva feminitat. LUCIENNE

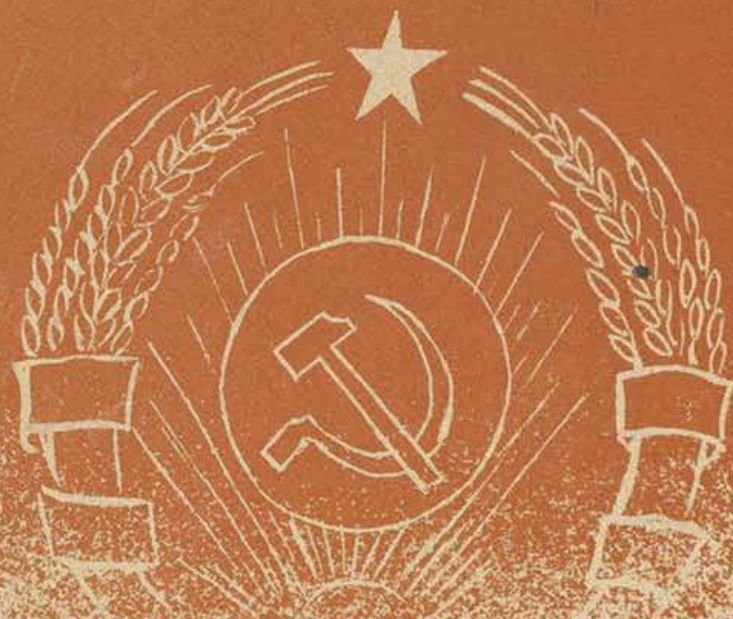
"COMPANYA"

SETMANARI DE LA DONA

Redacció i Administració: Passeig Pi i Margall, 64, pral. Tel. 74309. Barcelona

Companya

SETMANARI DE LA DONA

La joventut soviètica ofereix al món l'espectacle més avellós de
la seva puixança, de la seva alegria i de la seva serena beutat...

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Rerrell, 243-249, Barcelona.

Núm. 18, 8-III-1938

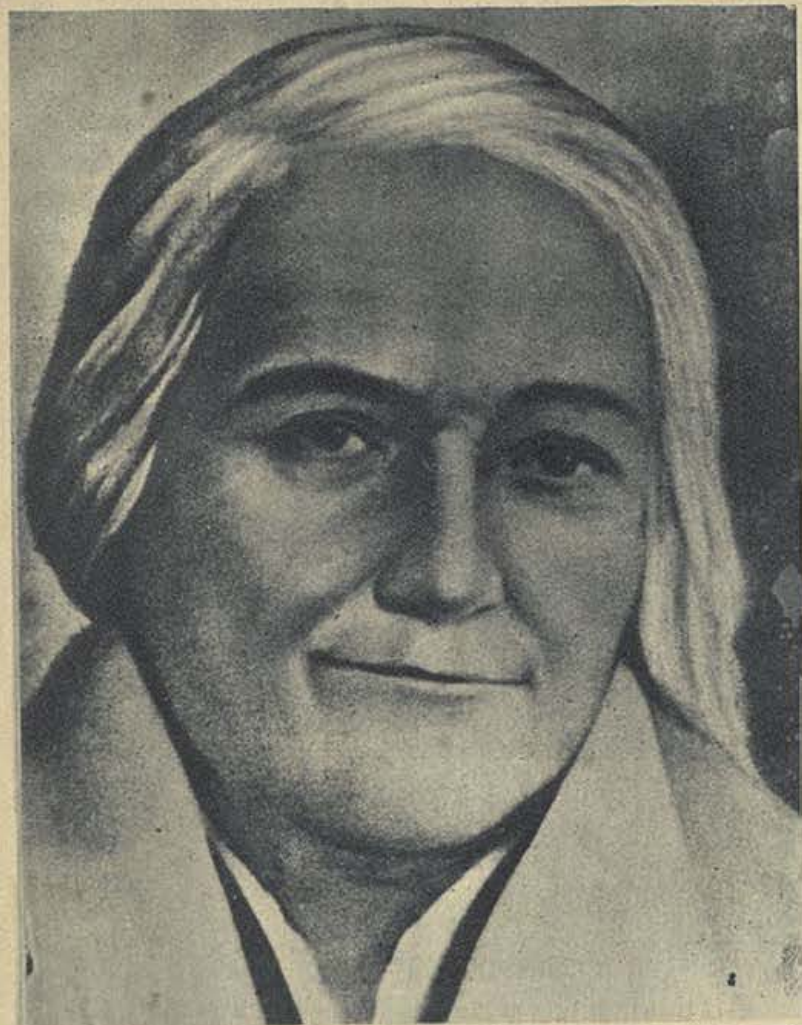
Companya

*Que la Jornada Internacional de la mujer, sirva para estrechar mas
una los lazos del afecto y de la
compromiso, entre las mujeres de
Cataluña y las de todos los pue-
blos de España.*

Dolores Blázquez

CLARA ZETKIN

(1857 - 1933)

Suïssa i a París. Però a l'exili no tot són desventures. A l'exili, Clara coneix aquest pensador ple de lucidesa mental que la humanitat anomenarà Engels. Engels influirà decisivament en la vida de Clara. A França treballa al costat dels obrers francesos. L'«Alemanya» esdevé popular entre els cercles revolucionaris avançats de França.

En la dècada del 90 torna a Alemanya i pren la direcció de la «Igualtat», òrgan del moviment femení proletari, que no abandona fins l'any 1916, passant després a la redacció del «Leipz Volkszeitung», fins el 1919, en el que s'encarrega de la direcció del «Kommunistin».

Durant aquests anys publica nombrosos articles, fullets, etcètera. La traïció dels social-demòcrates, capitanejats pels Bernstein, els David, els Franck i altres, fa que ella es situï més a l'esquerra del partit i entri en relació amb Rosa Luxemburg i el vell lluitador Mehring, dels quals no es separarà mai més. I malgrat l'ona de contradiccions i traïcions, ella es troba al costat de la Lliga Esparquista i no es deixa arrossegar pels que llepen les botes sangonants dels militaristes, dels qui adopten posicions còmodes en moments difícils.

Mentrestant, però, Clara Zetkin pensa com a dona i com a marxista. I no solament pensa, sinó que actua com a tal. Els falsos capdavaners i les concepcions de la social-democràcia possibiliten que una assemblea obrera adopti posicions contràries a la incorporació de la dona al treball. Els homes han temut un instant que les concessions que es puguin fer a les dones en el treball augmentaran l'atur forçós. Clara Zetkin, per a destruir aquest corrent social-demòcrata, convoca a Berna (Suïssa) la Primera Conferència Internacional de la Dona, l'any 1915, on seran proclamats els drets de la dona. El pensament de Clara i del grup d'exiliades s'imposa i és escoltat amb fervor per les masses femenines del món, malgrat que després de la Conferència les ergastules li obrin les portes com a conseqüència de les seves activitats.

Aquest fet inicia dins el món els grans moviments de masses femenins, la transcendència dels quals solament poden començar a besllumar avui dia.

Però les activitats de Clara no solament estan en el camp de l'acció i de la teoria revolucionàries, sinó que s'estenen en el de la solidaritat internacional. I podem veure la vella lluitadora presidenta del S. R. L., càrrec que ocuparà fins la seva mort gloriosa, esgotada per la lluita tenaç i dura contra poderosos enemics.

Clara sembla una dona predestinada. És difícil sobreveure en la mar tempestejant de les persecucions. Ella, però, les venç i lluita arduament.

Mentrestant les diferències entre l'ala esquerra de la social-democràcia i els falsos socialistes, a la davantera dels quals està Kaustsky, s'han accentuat, i Clara contribueix decisivament a l'escissió del partit i passa a formar part del comitè central del Partit Comunista i a ocupar un lloc gloriós en les files de la Tercera Internacional.

Esgotada ja per una vida de lluita intensa, passa llargues temporades a la U. R. S. S. Malgrat tot, no desaprofita cap avinentesa per a combatre per escrit i per paraula la social-democràcia, traïdora a la causa dels treballadors. Poc temps abans de la seva mort la trobem a la tribuna del Reichstag, obrint una sessió inaugural després d'unes eleccions de les quals el P. C. A. en surt aïrós, i que ella aprofita per a fer un elogi de la pàtria dels treballadors, la U. R. S. S., des de la qual capitaneja i segueix el moviment proletari internacional i el moviment de dones mundial.

Però Clara Zetkin no podrà morir en un estat de placidesa. El món està en flames. No és la guerra imperialista el que està en acció: és la lluita del proletariat per la seva emancipació. Per això el seu darrer escrit dictat i inacabat és un article contra la social-democràcia, que juga amb l'esdevenidor del proletariat. I quan Clara Zetkin mor deixa darrera seu una estela que si no va coronada per martiri, com una Rosa Luxemburg, és com el solc profund que ha servit de bressol a la llavor que fecundarà la terra sempre generosa.

Clara Zetkin deixa traçada la trajectòria del moviment de les dones i la pauta a seguir en la marxa conjunta i paral·lela del proletariat per les vies de la seva emancipació. Paraules seves són aquestes:

«L'alliberació de les dones pel socialisme ha d'ésser obra d'elles mateixes. Elles no obtindran una llibertat plena, una veritable igualtat, sense avançar impetuosa i en massa, amb visió clara, disposades a la lluita i al sacrifici, pel camí de la revolució proletària, aliades sòlidament amb llurs companys de classe.»

«Lenín va demanar-me, abans que res, que l'informés sobre la situació d'Alemanya en general i del Partit en particular. Jo vaig procurar informar-lo amb la major claredat i objectivitat possible a base de xifres i de fets.»

Això és el que diu una dona l'any 1920, quan Lenín li demanà la seva opinió sobre el seu país. Una dona que inspira la màxima confiança al colós del socialisme. I això és prou per a indicar el tremp formidable d'aquesta lluitadora, Clara Zetkin, que tanca un cercle complet dins la vida. Si Rosa Luxemburg i altres lluitadores moren per l'ideal, Clara Zetkin, per la seva banda, pot omplir totes les fases de la seva vida morint per esgotament natural, després d'una lluita duríssima, la nit del 26 de juny del 1933.

Però ¿qui és Clara Zetkin dins el món ple de convulsions i profundes renovacions que va des del 1857 fins al 1933?

A Wiederau (Saxònia), el 5 de juliol ha nascut una nena que des dels seus començaments no revela pas res extraordinari entre les noies de la seva mateixa edat. Però en la seva adolescència, «enèrgica, altiva, orgullosa», s'escapa dels convencionalismes i de l'ambient resclós de la societat bismarkiana i entra a les files de la social-democràcia, la més extremada de les aspiracions socials del seu temps. Cal tenir en compte que aquest fet és quelcom d'una importància transcendental en la vida de la família de Clara Zetkin i en la societat en general. Clara s'ha convertit en una revolucionària, s'ha incorporat al moviment obrer en un efluvi de precocitat, i ho fa amb la fermesa i la confiança de la persona que subordina el seu pensar i el seu esdevenidor a un objectiu que cal que sigui assolit contra moltes tempestats que poden sobrevenir i que sobrevindran a cada tombant del camí. I s'hi incorpora no pas amb la fe vacillant del qui no ha assolit una maduresa intel·lectual, sinó abundantment per l'entusiasme juveníl de la persona forta per la maduresa intel·lectual que representa tenir un concepte clar de la vida. És evident, doncs, que calia que davant d'ella es presentés una forta muralla d'oposició i de lluita.

Clara sap que va a lluitar contra un Estat de formació fèrria, de contextura difícil de desarticlar i dominar, però té l'incertiu de la lluita per un ideal que cal que sigui imposat i que s'imposarà per la seva pròpia força, sustentada per la màxima raó: l'impuls a batre's contra el règim de ferro de Bismark. I lluita com ningú. Això li val haver de fugir del seu país i passar llargues anyades a

EDITORIAL

CORRE pressa, molta pressa, construir cents d'avions, milers de fusells, milions de bales i d'obusos. Necessitem tancs, canons, baionetes, per a protegir els nostres volguts combatents al front, per a defensar la terra dels camperols, la fàbrica dels obrers, els tendres cossets dels nostres nens. Dones! Ens correspon a nosaltres l'ajudar a construir aquest material que ens ha de donar la victòria. Terol encara seria nostre si aquestes armes les haguéssim fabricat mesos abans. A les fàbriques, dones! Ocupem-hi el nostre lloc! Com a simples aprenentes, com a peons o com a obreres especialitzades, empunyem les eines del treball a l'ensens que els nostres homes empunyen el fusell. «Pasionaria», la primera dona del món, la que millor comprèn els nostres desitjos i les nostres conveniències, la més volguda i respectada per totes les dones d'Ibèria, ens va dir diumenge que les dones angleses a la guerra de 1914 van saber fabricar totes les municions que necessità llur exèrcit; que a Anglaterra al començament de la guerra sols hi havia 82.589 dones incorporades a les indústries químiques i metal·lúrgiques, que l'any 1916 ja eren 340.874 i el setembre de 1918 n'hi havia 1.587.300. Nosaltres podem fer més. Hi ha lloc per a totes perquè cal multiplicar de tal manera les nostres fàbriques de guerra que no quedi ni una sola mà femenina sense fabricar la metralla que ens mancarà si Itàlia i Alemanya continuen ajudant el nostre adversari d'una manera tan descarada com ho han fet fins ara.

La JORNADA INTERNACIONAL DE LA DONA, 8 de març de fa-vint-i-vuit anys, en què les dones dirigides per la gran CLARA ZETKIN deien a tot el món que estaven disposades a lluitar per llur emancipació al costat dels treballadors a qui consideraven com a germans de sofriments i explotació i no com a competidors en el treball, és avui commemorada a totes les parts del món amb el pensament posat en nosaltres, les dones d'Espanya i Catalunya que sofrem les penalitats de la guerra, les cues, els bombardeigs, el fred i l'exili. I nosaltres hem d'aparèixer en aquest dia davant del món disposades a continuar lluitant i a treballar més i millor per a guanyar ràpidament. Per això avui, JORNADA INTERNACIONAL DE LA DONA, nosaltres diem a les nostres companyes de l'estranger, diem a les nostres camarades dels Sindicats, diem al Govern: VOLEM TREBALLAR, volem ésser útils. Doneu-nos un lloc en la producció perquè sabem que hi manquem. En nom de milers de dones, s'alça la nostra veu per a dir: volem treballar i guanyar la guerra, i volem també guanyar un jornal que ens porti el pa i l'alegria a la nostra llar. Tenim el mateix dret de guanyar-nos la vida que els homes i reclamem en aquesta data memorable el lloc que ens correspon. Treball i jornal, heus ací la nostra petició.

La nostra veu és la veu de milers de dones casolanes que volen conquerir la llibertat per mitjà d'un treball i un salari als quals tenen dret; és la veu de milers d'obreres del Sindicat del Vestit que ha vist disminuir la seva tasca amb la fugida a l'estranger de les dames capitalistes; dels milers de companyes del Sindicat de la Llar que estan en atur forçós per aquesta mateixa raó i que volen simplement canviar llur ofici per un altre més útil; de les cotillaires; de les dependents de joieries i, sobretot, la veu de les dones de les indústries tèxtils i de les dones del camp que volen guanyar amb el seu treball diari una miqueta la guerra. Volem treballar: en el camp i en les indústries de guerra, en el transport i en els productes químics. En tots els rams de la producció, la crida de les noves lleves ha de deixar vacants moltes places. Avui mateix, des d'ara mateix, volem començar a treballar i a guanyar-nos la vida. Els centenars de dones que l'INSTITUT D'ADAPTACIO PROFESSIONAL té ja preparades per a diversos treballs, han d'ocupar les vacants dels mobilitzats. I per a l'aprenentatge, des d'avui mateix, obriu-nos les portes de les fàbriques, camarades de la U. G. T. i de la C. N. T.; deixeu-nos posar al vostre costat, deixeu-nos utilitzar les màquines sota la vostra direcció o fent les feines més fàcils, i doneu-nos des del primer moment el salari que doneu als aprenents homes, perquè en la nostra guerra no és possible que subsisteixi cap diferència entre vosaltres i nosaltres. A treball igual, igual salari.

Dones de Catalunya, refugiades! En totes les reunions que celebrem amb motiu de la Jornada Internacional de la Dona, no us conformeu amb prendre l'acord d'incorporar-vos al treball. Visiteu els camarades dels Sindicats i demaneu-los, serenes però enèrgicament, el vostre lloc en la producció. Redacteu resolucions amb les dones que assisteixin a la reunió i envieu-les al cap del Govern, posant-vos a la seva disposició per a ocupar els llocs dels mobilitzats i per a omplir les noves fàbriques de guerra que exigeix la victòria.

VOLEM GUANYAR LA GUERRA I VOLEM ÉSSER UTILS AL GOVERN. Volem treballar, volem a igual treball igual retribució. Reafirmem en el 8 de març aquesta decisió. VISCA LA JORNADA INTERNACIONAL DE LA DONA! ENDAVANT, DONES, PER AL NOSTRE ALLIBERAMENT I LA FELICITAT DELS NOSTRES FILLS.

A. H. N.
S. GUERRA CIVIL

Avançades en el front de Terol.

Instantània a poca metres del foc enemic.

HOMES CONTRA MAQUINES I ACER

RECORDS D'UNES BATALLES

«Al felicitaros a cuantos habéis colaborado en lograr esta victoria...» Així comença el darrer paràgraf del telegrama de felicitació del general Hernández Sarabia.

Quina victòria, però, ha estat aquesta que no ha transcendit sorollosament com qualsevol de les altres?

En la guerra hi ha dues menes de victòries: les de conquesta de places importants i zones extenses, i les que l'exèrcit, en un paper important de dicentensor, anorrea totes les ofensives de l'enemic i fan variar els plans, per raó d'aquesta resistència i bravura en l'atac, al comandament enemic.

A aquesta darrera classificació pertany la victòria de les forces de la 27 Divisió, sota el comandament de del Barrio i del Comissari Guerrero-Mates, obtinguda al sector de Singra contra les forces falangisto-italo-alemanyes.

Dia 25, dia 26, dia 27, dia 28 i dia 29 de gener del 1938.
Brigades 123, 122 i 124.
27 Divisió.

Sota un sol crit, homes, màquines, atencions tenses vers la llumanyia.

I el so dels obusos comença la marxa enllà, que ho arrasa tot. La 27 Divisió va a aconseguir el seu comès.

Però l'enemic, pres de pànic, sap que és la 27 Divisió, que li va fer mossegar la terra al nord (campanyes glorioses, tant com oblidades, del nord d'Aragó), la que avança per terres de Singra.

I va a llançar no els seus-homes, que no saben per què lluiten, sinó les màquines i l'acer.

I de cop, sobre les terres inhospitalàries i desertes, l'uuuuuuuuuuu! imponent de tres cents avions va a batre's contra una massa d'homes que no temen llurs crits de mort.

I les masses humanes, a la veu dels comissaris, s'aplanen a terra, però a terra és inútil perquè les dues centes vint-i-quatre tones de trillat que porten les ales negres per a vomitar i construir de contenció els nostres combatents, aconpleiran llur comès irremeiablement. La terra es mostra ingrata.

I, llavors, la veu dels comissaris corre com pólvora —aquesta veu forta i profunda de les explosions— i crida:

—Endavant!—

I la massa es posa en marxa mentre l'espai s'ennegreix i el soroll imponent de milers d'explosions encomana al cap de batalla un ambient de catàstrofe còsmica, com si el magna de la terra es revolqués contra la crosta que l'empresona.

Allà va el comissari de la 4.ª Companyia del 448 amb cinc bales pell endins. Però continua endavant.

Allà crida un enllaç amb la mà estripada.

Allà van els homes endavant entre les restes de ferro i de carn, entre crits d'odi, amb la força incommensurable dels homes que moren entonant la Internacional. Després l'uuuuu! dels motors alemanys i italians s'allunya per a deixar damunt la terra àrida un lament profund que s'escapa de les boques dels ferits i aquell silenci que parla dels camarades que han mort com herois.

N'hi ha un que delira com si tingués clavat un pic al punt bregmàtic i crida:

—Endavant... Enda... En... — (En què pensarà el camarada, estimat?)

Un antitanc en acció.

—Cabrons!— renega la veu de l'enllaç camí enllà.

I es passa la mà pel ventre, que sembla esquincat per tres ganivets. Nomiten els krupps de cinc en cinc els obusos, que xisclen com als angarjolats, mentre les explosions de les bombes de dos cents avions fan trontollar la caixa de mort de la terra. Quelcom de sang hi ha a la cara de l'enllaç. Quelcom de sang d'un color vermell, que als seus ulls apareix de color blau, de color groc... Entre les seves mans hi ha un paper que cal passar-lo més enllà de la línia batuda pel tarantanejar de la metralladora.

I el camarada camina, camina, ferm entre el zig-zaguejar de les bales, que es fiquen dintre seu, però no li lleven força, malgrat tenyir ja la seva camisa i els pantalons, i la massa negra del cabell apareixi gelatinosa d'un vermell negre.

Fins que cau dins la posició.

—D'on estàs ferit, camarada?

—Porto aquest comunicat... llegiu...—

I, mentre tomba el cap, als llavis hi apareix una tremolor tràgica. I mor quan una llàgrima verinosa de ràbia s'escapa dels ulls dels camarades que li han atancat una cantimplora de vi.

Una sola consigna: Endavant!

Hom el coneixia per la seva tristesa. Va venir trist a la lluita i mai no aparegué el somriure als seus llavis. Era un home recte, un camarada.

—Per què estàs trist, camarada?— li preguntaren en certa ocasió. Ell no contestà, i els seus companys no reïncidiren perquè era un home. Però avui baten per totes bandes —dia 27 de gener— els esquixos de metralla i les bombes rondinen a la seva cintura.

Singra es dreça al seu davant com quelcom provocatiu. —On són?— Brilla als seus ulls el record de molts que miren fixament la terra per sempre més. —Bandits!— ronca. I la seva massa, el seu HOME avança sobre un riu de metralla, teixint un camí de tombes amb les bombes que volen de la seva cintura. —Què haven fet als nostres camarades, als nostres germans? Bandits!— I la fúria del camarada s'encomana com una allau i els nostres homes claven la bandera a la posició.

I mentre la metralladora continua teixint immenses randes de fossars, un home es revolca en la seva mort.

Fill... Sóc jo... El teu pare que mor per tu...—

Un glop de sang fecunda la immortalitat del camarada que ha mort als camps de Singra pensant en els seus d'allà baix la ciutat...

Els civils varen cobrir-li la pell de l'esquena d'un tatuatge infamant en les ergastules de la tirania. Va venir a la 27 des del començament,

Ultrpassarem la barrera de foc. Una instantània.

Quan va venir vers Singra va pressentir que havia de morir.

—Aquests obusos que se'ns mengen la terra!— rondinava. —Si els pogués estripar...—

I va sortir camp enllà, amb els altres, ferm i decidit.

De cop sonà una explosió formidable. Una enorme co-

lumna de terra, fum i ferro s'alçà com una flama devoradora davant seu. Els seus ulls varen veure com els bocins d'acer furgaven els ossos de la cara i la seva testa va ésser llançada a l'espai. Dins el clot de l'obús caigué el cos del camarada.

Quan varem passar nosaltres tenia els punys closos i una senyera de sang l'embolcallava.

Algú recordà que havia parlat així:

—Si jo morís pensaria que moro per vosaltres, per tot el món que vindrà, pels que assassinaran la meua adolescència, pels que m'escupiren i em menysprearen...—

I no escriurem més avui.

Aquest reportatge no porta noms ni cognoms. He borrat tots els noms dels caiguts. He borrat el nom de les classes, dels oficials, dels caps immortals en llur silenci, silenci forçós. Avui retem record als herois anònims que han deixat damunt les terres de Singra la grandesa de llur gesta, que no necessita publicitat, puix que lluitaren i moriren per tots els innominats de la terra.

Camarades, els que esteu a la reraguarda escoltaren solament un instant la veu dels que ja no són? I després podreu tolerar que algú parli de pactes sobre llur record immortal?

ANTONI BONET

Front d'Aragó, gener del 1938.

Lluitarem contra la neu i contra les màquines enemigues.

Ultrpassarem la barrera de foc. Una instantània.

INCORPORACIO de la DONA al

L'estajonista Emilia Coscojuela amb la seva taladradora ens demostra, a través de la seva labor eficient, que la dona pot ocupar i ha d'ocupar els llocs que els combatents han hagut de deixar.

A totes les branques de la producció i essencialment a la indústria de guerra han d'ésser ràpidament incorporades les dones que amb un sentit clar del moment que vivim i amb una consciència netament revolucionària, amb una magnífica moral de guerra, volen, exigeixen ésser incorporades al treball amb un ritme accelerat, tal com imposen les circumstàncies.

Nosaltres hem volgut veure pràcticament els resultats que les dones plaçades per l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona obtenen en les indústries de guerra, i hem visitat diverses fàbriques on les companyes treballen inlassablement i amb tanta atenció que ni s'adonen de la nostra presència.

Parlem amb algunes: Brígida Martínez, afiliada a la U. G. T. Els companys diuen d'ella que és una perfecta estajonista.

—Treballaves a la fàbrica abans?
—No —respon—. Era manicura, però aquesta professió no aconsegueix els meus desitjos de superació.

Mirem aquesta noia, de mans pulides, i comprem fins on poden arribar la voluntat i el fervor antifeixista d'una noia que tan fàcilment i amb tan d'entusiasme s'adapta d'una professió de luxe a la de fer material de guerra.

A la mateixa fàbrica n'hi han d'altres. Lola González, evacuada. La seva professió anterior, muntadora de bombes, i l'activitat actual, tornejadora. Diuen els companys que sap distribuir-se la feina i executar-la per pròpia iniciativa.

Emilia Coscojuela està al servei d'una màquina taladradora. Capacitada suficientment i en condicions de rendir un màxim de profit.

Volem veure les companyes fonedores i restem sorpreses de l'activitat que les anima. A la foneria es treballa amb un veritable ritme de guerra. No hi ha calendari. Tots els dies són iguals. Treball i rendiment de guerra. El responsable, un company de la C. N. T., ens diu:

—Ens semblava impossible que poguéssim realitzar-se una tan perfecta adaptació de les dones a la foneria. Tenim companyes que rendeixen més que els mateixos companys. Tenen una voluntat de ferro. Elles només volen treballar i treballar, amb una emulació per superar-se digna de tot elogi. Totes per un igual volen ésser perfectes en el treball. Fan al dia unes deu peces més que els companys. Són actives, fermes. Quan un s'acostuma a la substitució no nota

la diferència entre elles i els companys absents. Són veritables companyes.

En aquesta fundició hi treballen companyes de les dues centrals sindicals. Les companyes Anna Maria Cervantes, Dàmasa López, Teresa Ribé, Felisa Moles, etcètera, totes elles adaptades i plaçades per l'Institut.

Noves necessitats, noves activitats. En els treballs de perruqueria les dones s'havien limitat als específicament femenins. La mobilització ha romput aquest costum i avui en algunes barberies les dones comencen a substituir els homes.

TREBALL

Amb una impressió força agradable ens adreçem als tallers dels ferrocarrils del Clot, on les companyes executen treballs diferents de la indústria de guerra. Allà hi treballen fent pràctiques, vint-i-cinc companyes. Totes amb una ferma voluntat.

Parlem amb la companya Pilar Segarra. Està al servei d'una màquina taladradora i és una estajonista formidable.

El company responsable que ens acompanya ens diu que, malgrat la tendència que hi havia al taller de no admetre dones a fer pràctiques, ara veuen el resultat i n'estan admirats, i concretament a aquesta companya la volen admetre per a treballar en efectiu.

Hi ha també el cas de la companya Benvinguda Nadal. Un cas digne d'atenció particular. És brodc jora. Practica en el taller l'especialitat d'electricitat i vol arribar a ésser una perfecta tècnica electricista.

Si són interessants les activitats de la dona en els aspectes de les indústries de guerra, hem volgut també donar-nos compte d'altres activitats. Hem visitat un taller on diverses companyes treballen cosint roba per als nostres combatents. Fan tota mena de roba, amb el pensament posat en els nostres companys que al front tant la necessiten.

Hem vist també pràcticament les activitats de les dones a les indústries químiques, i hem visitat un laboratori on treballen unes companyes pacientment en l'obtenció de diferents productes d'aplicació mèdica.

No podem deixar de banda les abnegades companyes del treball voluntari, que formen brigades de fortificacions, sortint cada diumenge al lloc que s'els indica, brigades per a desenrutar i assistència en cas de bombardeig, sense la més petita vacil·lació. Heroiques companyes de la reraguarda que fan seva tota consigna llançada per aixafar el feixisme.

Aquest és l'exemple vibrant d'aquestes companyes entre altres tan dignes com elles de menció. Hi ha l'exemple magnífic dels resultats positius que la dona pot donar en els treballs de guerra. Nosaltres aspirem, demanem d'una forma decidida, que la dona s'incorpori a la producció de guerra. Pot i ha de fer-ho sense excusa. Ha de incorporar-se també als diferents serveis de reraguarda. A tots els serveis de la branca gastronòmica, transports, conductores i cobradores de tramvies; ha d'arribar-se a què la dona cobreixi també places a oficines militars, intendència, comissariats polítics dels serveis sanitaris, etcètera. Per una moral de guerra efectiva, per l'aixafament del feixisme, per acabar amb els emboscats, i finalment perquè la dona, ni més ni menys que els companys, té perfecte dret a treballar, i ara més que mai, per a contribuir en el seu lloc de lluita a consolidar la nostra victòria.

Maria PEREZ ENCISO

Una de les organitzacions que més estan fent per a la valoració de la dona és l'Oficina del Treball Voluntari Femení, dependent de la Conselleria de Treball. Moltes companyes que no havien treballat mai estan donant un rendiment considerable. La fotografia mostra un aspecte del treball de fortificacions.

En les indústries de guerra la dona ocupa un lloc preminent i el seu treball representa el mateix que el de l'home al front. Milers de dones ocupen els buits que les lleves imposen. Heus ací una instantània en una fàbrica d'obusos de morter.

Lola González, evacuada del Nord, és una excel·lent tornejadora.

Una de les organitzacions que més estan fent per a la valoració de la dona és l'Oficina del Treball Voluntari Femení, dependent de la Conselleria de Treball. Moltes companyes que no havien treballat mai estan donant un rendiment considerable. La fotografia mostra un aspecte del treball de fortificacions.

En les indústries de guerra la dona ocupa un lloc preminent i el seu treball representa el mateix que el de l'home al front. Milers de dones ocupen els buits que les lleves imposen. Heus ací una instantània en una fàbrica d'obusos de morter.

Un dels molts tallers on les dones col·laboren eficaçment en la confecció de vestuari per als nostres combatents.

SOLIDARITAT

Les dones de tot el món amb nosaltres?

EN aquesta Diada Internacional de la Dona, les dones catalanes, les dones de tota l'Espanya antifeixista, saludem amb una forta abraçada d'emocionada i agraïda comprensió les dones de tot el món, les dones que des de tots els recons de la terra pensen i senten la causa antifeixista. Darrera del nostre heroic poble en lluita per la independència nacional, contra el feixisme indígena i estranger sentim el seu generós alé i la seva adhesió invencible. Milions de dones, sentint en llur pròpia sang el ressò de la nostra lluita, mouen llurs mans confeccionant robes per als nostres combatents i els nostres nens; treballen incansablement a favor de l'Espanya republicana. Mares, companyes, filles i promeses de diversos pobles i de diverses races s'agermanen encara més amb nosaltres, amb l'orgull i la glòria de tenir llurs homes combatent a les trinxeres d'Espanya per la democràcia mundial. I aquesta solidaritat és com un escut invulnerable, perquè sabem que l'acció continuada i eficaç de la Solidaritat Internacional és més forta que tots els armaments de Hitler i Mussolini, és més forta que la feble actitud — criminal a voltes — dels governs democràtics que no ens presten l'ajut que mereixem.

Les dones segueixen l'ensenyança de Clara Zetkin, la gran lluitadora alemanya, que instituí la diada del VUIT DE MARÇ i que des de la presidència del S. R. I. llençà la paraula d'ordre de **SOLIDARITAT AMB LES VÍCTIMES DE LA REACCIÓ**, amb els abnegats defensors de la justícia i de la democràcia.

La Conferència Internacional del Comitè Mundial de Dones contra la Guerra i el Feixisme, realitzada a finals de gener a París, constatà una vegada més la magnífica solidaritat de tota la humanitat progressiva. És impossible donar un cop d'ull a tots els països; escoltem, però, les veus que s'alçaren a la Conferència de París, vibrant amb el dolor de la nostra terra, juntament amb les delegades de la Unió de Dones de Catalunya, el mateix dia tràgic 30 de gener en

què la metralla feixista assassinà centenars de nens i dones de Barcelona; fem menció, però, molt lleugerament de la labor de les nostres companyes.

ALEMANYA. — Informa la delegada que, malgrat el terror feixista, es recull per a l'Espanya republicana, i que ella mateixa fou tancada en un camp de concentració, on els presoners polítics, amb la participació dels catòlics, recolliren en algunes hores vint marcs, lliurant cadascú fins el darrer diner.

BELGICA. — Manté una Guarderia Infantil a Catalunya i ha organitzat un fort moviment entre les obreres, que confeccionen sueters, abrics i vestits per als nens, combatents i evacuats.

ITALIA. — Les dones fan manifestacions contra la tramesa de tropes, desafiant el terror feixista. Algunes han estat condemnades a vint anys de presó per aquest motiu. Vuit cents mil emigrants a França desenrotllen una gran activitat a favor d'Espanya. Han organitzat l'ajut a les famílies dels voluntaris italians de la Brigada Garibaldi.

AUSTRIA. — Malgrat el cop del feixisme alemany contra la seva independència nacional, la dona austriaca treballa per a Espanya.

SUISSA. — Les dones texeixen i recol·lecten i envien grans quantitats de llet. Hom ha volgut impedir-les la tramesa de l'el condensada als nens, per la qual cosa llançaren la paraula d'ordre «Cada dona un pot de llet». En vuit dies enviaren vuit cents quilos de llet en pots. Estan organitzant una cantina de llet a Barcelona que asseguri dues mil racions diàries de llet calenta. La població aporta, ultra això, diner i material sanitari. Ha fet nombroses trameses al Comitè de Nens Evacuats de Madrid. En els mitjans fan pagar l'entrada en paquets de material sanitari o de sabó.

HOLANDA. — Treballen dins del Comitè de Coordinació per a l'ajut a l'Espanya republicana. Milers de famílies s'han ofert per a prendre a llur cura els petits refugiats espanyols, però com que el Govern ha interdit l'entrada d'aquests nens al país, s'han adreçat les mateixes famílies, perquè facin els donatius en diners o robes, obtenint bons resultats. Els nens d'Amsterdam han donat prova de solidaritat en festes infantils, a les quals han aportat joguines i bombons, te i xocolata per a llurs companys d'Espanya.

CUBA. — Malgrat el brutal terror imposat per la dictadura personal de Batista, les cubanes han organitzat un Comitè d'Ajuda al Nen d'Espanya, que ja ha enviat milers de dòlars a Espanya i ha efectuat grans actes de masses, cobrant l'entrada per tal d'ajudar els nostres nens.

Hom no podria esmentar l'ajut de les dones de cada país: la República Argentina, el Canadà, gairebé tots els països americans i molts d'altres, com els països escandinaus, mantenen grans moviments de solidaritat amb les dones a l'avantguarda.

El Comitè Mundial de Dones, que treballa per la Unió, la Llibertat i la Pau, pels drets de la dona i pel benestar del nen i de la llar, ha llançat com a consigna fonamental en la conferència esmentada la intensificació de l'ajut a Espanya i a Xina: Les dones de tots els països estan amb nosaltres!

XINA. — Solidaritat per a les companyes de Xina, avui in-corporades, com nosaltres, als fronts de batalla i de producció.

U. R. S. S. — La jove generació del país soviètic, que sap el que significa la pau i la democràcia. El formidable ajut de les dones del gran país dels Soviets no cabria reesment en aquestes línies: vaixells replets de robes i queviures, entusiasme i amor als nostres petits, alé agraït de solidaritat.

TXECOSLOVAQUIA. — Manté un poderós moviment a favor de l'ajut als Nens Espanyols, intensificat per raó de les injúries que proferiren certs reaccionaris de Praga contra «Pasionaria» i Margarida Nelken, als quals les dones pertanyents a diversos partits obligaren a retirar públicament llurs mots injuriosos. Han aollit cinquanta nens espanyols, per tal d'ensenyar-los el ofici o professió i assenyalen llocs d'honor a les companyes dels voluntaris que lluiten ací, ajudant a l'enemig a llurs famílies.

FRANÇA. — El Comitè de Dones contra la Guerra i el Feixisme mobilitza internacionalment les dones a favor d'Espanya; envia milers de quilògrams de robes i queviures als nens, als combatents i als evacuats de guerra. Manté a Catalunya una Guarderia Infantil d'A. I. R., com a resposta al retorn obligat dels nens refugiats en terres franceses. Participarà a l'anunciada Conferència de Baicó, a Londres.

SUECIA. — Les dones sueques teixeixen incansablement per als nens espanyols.

ESTATS UNITS. — Les més notables artistes nord-americanes estan al costat del poble espanyol, per la qual cosa fins i tot efectuen actes de propaganda en altres països d'Amèrica. Elles responen a l'intens sentiment de solidaritat de la dona nord-americana a favor d'Espanya.

ROMANIA. — Les companyes del país d'Anna Pauker, presonera del feixisme, ens ajuden.

ANGLATERRA. — Tramet ambulàncies, material sanitari, aliments... Recull de set centes a mil·lions setmanals per a ajudar Espanya.

MÈXIC. — Les dones mexicanes treballen activament en el Comitè d'Ajuda al Nen Espanyol, que fou l'intermediari de l'expedició de cinc cents nens espanyols que a l'escala d'Espanya-México, de Morelia (Michoacán), estan sota la protecció del Govern de Mèxic i l'afecte del progressista poble mexicà.

La dona que treballa en el transport

EN la nostra terra, si és insòlita segons per a qui la incorporació de la dona al treball, no és més quan es tracta de treballar en el ram del transport. Per l'Institut d'Adaptació Professional de la Dona han estat preparades i plaçades catorze companyes en un taller-garatge, en iguals condicions que els homes quant a treball i salari.

Parlem amb una d'aquestes companyes, la camarada Maria Antònia Alvarez, militant del P.S.U., figura activa, jovenívola i simpàtica, vibrant d'entusiasme revolucionari. —Abans del 19 de juliol —diu Maria Antònia— treballava de cambrera en un hotel cèntric; la revolta va sobtar els meus sentiments antifeixistes, i sota la disciplina del meu partit vaig llançar-me a la lluita en els llocs que m'eren assignats. Va ésser aleshores quan vaig sentir una ferma vocació per a ésser conductora d'automòbil i vaig tragar en un camió, portant queviures a infinitat de guarderies. Tota la xarxa de guarderies d'Ajut Infantil eren proveïdes diàriament per mi. En els moments lliures seguia les pràctiques de xofer, i he aconseguit el títol.—

Actualment té una il·lusió que prompte serà realitat. Dirigir l'escola de xofers que sota el control de l'Institut capacitarà nombroses companyes per a conduir en un moment donat vehicles a la reraguarda.

La seva figura estilitzada de treballadora conscient, conjuntament amb el seu esperit format en la lluita, fan de Maria Antònia una figura femenina interessant, una figura de dona que, sense oblidar els seus deures de mare —té una filla de quatre anys— ha comprès les necessitats del moment i posa tota la seva vida al servei de la guerra per mitjà del treball.

Entre les companyes que amb ella treballen al transport, totes força interessants, es destaca també la companya Avilés, la professió de la qual anteriorment era la de professora de tall i confecció. Ara es una perfecta mecànica, que maneja els engranatges del motor amb la mateixa facilitat que abans les tisores.

Aquest és l'exemple que palesen les dones de la revolució.

Aquest és l'esdevenidor ple de possibilitats al qual les dones antifeixistes aspiren.

Aquest és el rendiment magnífic que la dona pot donar a la guerra.

M. P. E.

Ku-chi-lan, una de les joves estudiantines xineses, incorporada entre milers a la lluita antifeixista.

LES HEROÏQUES DONES XINESES

Wu Kuang-wei, l'actriu.

La companyia Sun Yat Sen, campiona de la unitat.

Algunes de les dones que estudien per a treballadores polítiques i militars de l'Exèrcit xinès. A segon terme, la companyia del cap Xu-Teh.

La companyia de Xang-Kai-Shek, la veritable dirigent del moviment de dones xineses, prou coneguda del poble xinès, que l'anomena «la nostra dona» i confia en la seva fermesa en defensa de les llibertats del seu país.

Les dones xineses aclamen les tropes que surten a lluitar contra l'invasor.

Xina, igual que Espanya, es troba sota la salvatge agressió del feixisme. Igual que nosaltres en les nostres terres escruixides de dolor i d'heroisme, les companyes xineses veuen llurs nens destrossats per la metralla feixista; deixen llurs llars en tràgiques caravanes d'evacuació; sofreixen, lluiten i moren per la independència nacional. I en les terres asiàtiques, també igual que aquí, les dones responen a l'atac del Japó feixista i militarista incorporant-se digna i plenament a la lluita antifeixista.

Obreres i camperoles, estudiants i intel·lectuals, totes les dones xineses s'han mobilitzat per a combatre l'invasor. Les trobem en els fronts de batalla, en els hospitals de sang, en les escoles d'educació militar i política, en els fronts de producció... Organitzades totes en unitat increbentable, van preparant la victòria i denuncien al món les iniquitats dels invasors, combaten valentament amb el fusell i amb la ploma, amb la paraula i amb la idea...

Cinc-cents dones, totes elles voluntàries, formaren el primer batalló de xoc i foren armades completament per ordre de les autoritats militars. Moltes han caigut ja en els fronts de batalla; milers i milers substitueixen les que cauen.

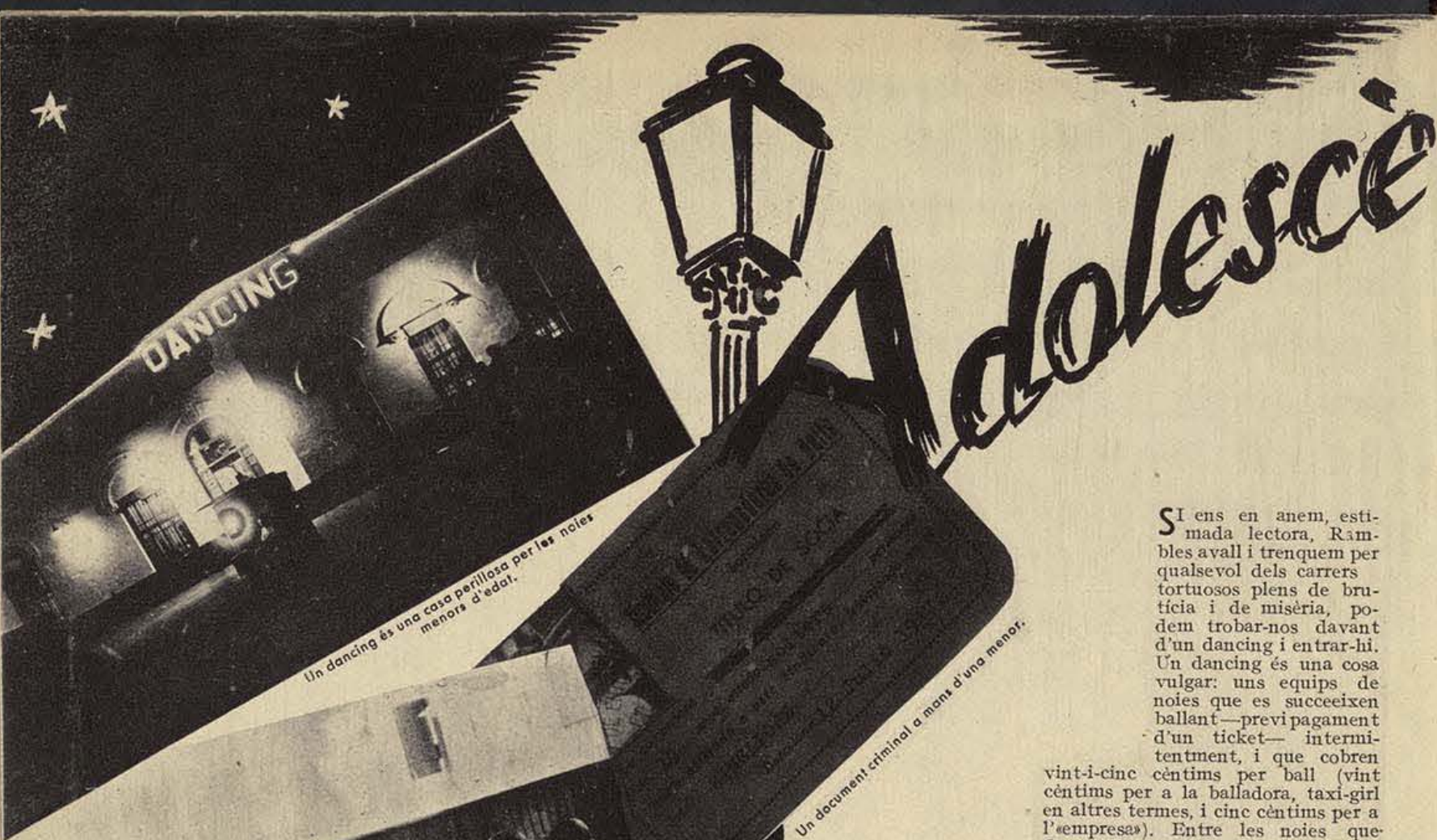
Junt a les treballadores del camp, a les obreres manuals i intel·lectuals, forma l'esposa del generalíssim Xang-Kai-Shek; la vídua de Sun-Yat-Sen, el primer President de la República Xinesa; les companyes dels caps de l'Exèrcit, Mao-Tse-Tung i Xu-Teh. Cadascuna en el seu lloc de lluita, a la reraguarda i al front, a l'hospital, a l'escola i fins al teatre. Perquè les heroïques dones xineses, forjades ja en la lluita contra l'imperialisme nipó, han sabut desenrotllar un enorme sentit de lliur responsabilitat, una executòria exemplar d'abnegació i de sacrifici. Des de les vagues i les manifestacions polítiques fins a les llargues jornades de campanya; des de les detencions, presons i maltractes fins a les més inhumanes vexacions i als assassinats, elles han sabut suportar-ho tot sense desmai, lluitant per la llibertat i per la independència nacional.

Entre les mobilitzades s'hi troba l'actriu Wu-Kuang-Wei, reputada com la més formosa i culta dona de la seva regió, que amb un grup de companyes i companys recorre milers de milles al front d'una companyia teatral per tal de donar funcions per als combatents i per la reraguarda, presentant amb un humor deliciós obres que exalten el valor de la higiene, la vacunació i l'educació contra l'estupidesa i el perill de la superstició, elogiant la moral de guerra i edificant una vida nova.

Així defensen les dones xineses —a les quals ens agermana un mateix sofriment i a les que saudem en aquesta Jornada Internacional de la Dona— el sol de llur pàtria, d'història cinc vegades mil·lenària; així lluiten per la civilització i la pau—contra el feixisme—, per l'emancipació i per la llibertat.

Preparació militar de les dones que es disposen a incorporar-se a l'exèrcit.

Adolescència tempestuosa

per FRANCESCA PRAT

—Mai més?— li pregunto jo, amb ganes de fer-la parlar espontàniament.
—Sí! Mai més! Ací, quan s'hi entrava, no se'n sortia. Ací tothom resava i treballava i treballava i resava, i no feia res més. Era rigorosament prohibit sortir al carrer... És clar, ningú no sortia per la porta... si es podia, es saltava la tàpia. Era romàntic això de saltar la tàpia.
—Realment, era romàntic!
—Les monges només feien treballar i callar i ens presentaven els homes com feres terribles de les quals calia que ens en allunyéssim! Com si no els conequéssim! No us ho creureu: jo tinc quinze anys i ja he tingut sis movios. Bé, sis movios no, si trec En Rafel! Era un toix, però no m'agafarà més!

I pronuncia aquesta declaració amb un aplom esfereïdor.
—En aquesta casa —continua— només es veien parets, parets i parets, i monges i monges, i la tàpia, que és molt alta i que volta la casa... No es podia parlar, saben?... No es podien fer grups... No es podien tenir amigues... No es podia sortir del passadís... Estava rigorosament prohibit tutejar-nos entre nosaltres... El reglament ho prohibia... Ja estava tipa de tot això! Teníem moltes ganes de fer alguna revolució... una d'aquestes revoltes que he vist en algun film... No us ho creureu, però a la casa tothom treballava, des de les noies de set anys, que feien serrells i flors de paper, fins les més grans, que de tota mica n'hi havia... Hi havia la senyora Maria, la llepera de les monges, que ens feia de jutge i sempre la teníem al darrera nostre... Anaves al lavabo i et trobaves amb la senyora Maria; anaves al menjador, i la senyora Maria per entre cames; anaves al pati, i la senyora Maria t'espiava. No ens pegaven gaire, però ens tancaven a la cel·la de càstig, i el que era pitjor, no ens donaven menjar...
—Deli arrufa el nas i després d'una pausa afegeix:
—Si tornessin els feixistes i les monges, a mi no m'agafarien més. Me n'anava a l'estranger.

Mentrestant hem anat recorrent la casa, lugubre en molts aspectes. Nosaltres, a mesura que anem travessant sales, patis i corredors, ens preguntem: Com podien viure aquestes noies en un lloc així? Hom, com podia fer palès que, ultra la falsa alegria dels cabarets, dels dançings i dels cases públiques, hi podia haver una altra alegria foamentada en el treball i en la vida social? Creiem sincerament que els efectes sobre les mateixes havien d'ésser netament negatius.
Deli continua contant-nos coses.
—Aquí érem vora unes cinc-centes. Una colla, oi? Fins que un dia les monges ens varen reunir al refectori i ens varen dir que «els revolucionaris» entrarien aviat a la casa i que els serviríem de prostitutes, i que després farien de nosaltres el que els donaria la gana, i que patiríem fam i que procuréssim lliurar-nos de llurs mans. «Resistiu-vos-hi! Treneu-ho tot com a protesta!» Què ens varen haver dit? Jo vaig començar a trencar vidres i a obrir finestres... Hi deixava entrar l'aire i mirava a baix el carrer, allà on em donava la gana. Vaig passar-me la tarda trencant vidres, fins que em vaig cansar. Ara no us pensen que era sola: érem una colla que feiem el mateix. Vàrem trobar les portes obertes. Les monges havien obert totes les portes, cosa estranya, i havien marxat... Si en vàrem fer de mal!... Ens vàrem abocar a les finestres, vàrem mirar al carrer... Ves! Estàvem boges per a sortir al carrer... I per què no podíem mirar al carrer i mirar els cotxes, tan lluent, i la gent?... Després entraren els «revolucionaris» i no ens varen fer res... És clar: nosaltres estàvem previngudes... Al contrari, ens varen deixar mirar al carrer, varen deixar que poguéssim parlar entre nosaltres, ens varen deixar tutejar... fins que moltes de nosaltres vàrem ésser envia-des als nostres pares i d'altres a gent de la família.
Mentrestant hem anat a recórrer la casa, que sembla realment inacabable, i embremem el retorn entre les mirades encuriosides dels refugiats del sud. A la porta, però, ens trobem que Delí no està amb nosaltres. Delí ha desaparegut, deixant-nos l'interès en un centre d'interrogants.

Una setmana aproximadament després d'això, vaig voler desxifrar allò contingut en aquesta pregunta: On havien anat a parar les noies de l'Asilo del Buen Pastor?
La Conselleria d'Assistència Social de la Generalitat de Catalunya va donar-me el número del telèfon... i aquesta adreça: Carretera d'Esplugues, número 1, CASA DE NOIES ENRIC FONT BERNAT.
I allà vaig adreçar-me, sola aquesta vegada.

El número 1 de la Carretera d'Esplugues és un moderníssim ex-convent de clausura de monges, amb magnífica ventilació, sales espaioses i higièniques, grans jardins que el volta i un no menys admirable emplaçament. Tanmateix ningú sospitaria, a primer cop d'ull, que la casa és un convent.
Una noia de mitja edat, vestida de blanc, que està al jardí, ens obre la porta i ens mena al despatx de Reis Bertral, la directora. Parlem uns instants amb ella i li fem present el nostre interès de viure el que escrivim. Li demanem si vol acompanyar-nos per la casa. S'hi avé de bon grat i iniciem, bo i passejant-nos, la conversa amb ella.
Tenim cent dotze noies, l'edat de l'immensa majoria de les quals és il·la entre els dotze anys, que són les més joves, i els setze, gairebé totes procedeixen de l'Asilo del Buen Pastor. Segurament sabreu que les que tenien asilades les monges eren moltes més, però cal tenir en compte que quan la Generalitat es feu càrrec de l'establiment varen ésser seleccionades les que realment havien de romandre recluses de les que podien tornar a llurs llars i que hom no podia explicar el perquè de llur presència en un establiment d'aquest gènere. El misteri se l'endugueren les monges.

—Les vostres noies, així, procedeixen...
—La majoria de les nostres noies, totes menors d'edat, per diverses causes han estat trobades en cases de vida dubtosa, en dançings o en altres llocs perillosos per a llur salut. Són noies d'aquestes que la gent qualifica de «rebels», «indomables», «impossibles» i que van una mica més enllà d'infants terribles. En el terreny de la psiquiatria no són res més que desviades socialment i de retop sexualment, mercès a un ambient propici i una natura algunes vegades propensa a aquestes desviacions. Què dirieu, per exemple, d'una noia que ha viscut amb un padrastre que li ha arribat a fer proposicions de tipus sexual, un home d'altra banda de vida tèrbola i perillosa? Què dirieu d'una altra noia que us confessa sincerament i espontàniament que val més assegurar-se al bar, esperant algun amic, crospar-se-li els diners i que us acaba així: «Qualsevol treballa per a guanyar una misèria» Què dirieu d'una tercera que pretén marxar al front perquè la seva família no la «comprén» (no li deixa fer el que ella vol amb els nois, en altres termes), i que us confessa l'intima convicció de que no ha estat compresa? Què dirieu d'una altra que una amiga «ganxo» la separa amb astúcia i gradualment del treball i se l'emmenà, enllaminint-la, a fer d'entrenadora de ball i després de taxi-girl!...
—Així casos especials...
—Sí! Especials! Digneu el que volguen. Però no té res d'estrany que això passi si unes condicions precises, exteriors a elles, ajuden a què es puguin donar. Moltes vegades no és el sexe el que importa. L'educació pesa molt. Vaig a contar-vos un cas. L'altre dia vaig parlar amb una noia de quinze anys i va explicar-me perquè havia estat portada per un policia ací. Senzillament. Una amiga li diu que si fa de cambra a l'hotel guanyarà molts de diners. A casa d'ella es respira misèria. La noia té catorze anys, i on anirà a treballar? Diu que si i entra de cambra a l'hotel. Allà l'amo la invita no solament a servir les taules, sinó a dormir amb determinats clients. «Per quant?» pregunta ella. «Per cinquanta pessetes.» I la noia accepta. Ara bé. Jo li pregunto: «I no va fer-te fàstic a tu, una noia de catorze anys, dormir amb un home per cinquanta pessetes, un home que no coneixies?» «Sí! Molt fàstic em feia.

(Continúa a la pàgina 15.)

SI ens en anem, estimada lectora, Rambla avall i trenquem per qualsevol dels carrers tortuosos plens de brutícia i de misèria, podem trobar-nos davant d'un dancing i entrar-hi. Un dancing és una cosa vulgar: uns equips de noies que es succeeixen ballant—previ pagament d'un ticket— intermitentment, i que cobren vint-i-cinc cèntims per ball (vint cèntims per a la balladora, taxi-girl en altres termes, i cinc cèntims per a l'empresa). Entre les noies que d'incen en veurem de joves, jovesíssimes, però no de velles. Entre les primeres en podem trobar de catorze, quinze i setze anys, adés ballant amb un tipus de corbata vermella o negra, adés amb un dependent desvagat, adés amb un camperol vingut a la ciutat i disposat a despendre alguns diners.

El meu amic i jo hem entrat a un dancing, i sentim necessitat d'entrar en conversa amb una d'aquestes noies jovesíssimes.
—Però, tu, si aquesta noia jo l'he vista a una porta del carrer de l'Arc del Teatre!— em fa el meu amic, de sobte.
—Però, als catorze o quinze anys que deu tenir...?
—Sí! És ella!

I intentem apropar-nos-hi. La noia, però, ens ha vist, i segurament es malicia de la nostra presència. Amb els seus ulls temerosos —veurà en tota la humanitat uns monstres disposats a perseguir-la, a molestar-la amb les seves inoportunes intervencions?— esquivà la nostra mirada i s'escapa de nosaltres talment com un infant atrapat cometent una trapelleria. El meu amic és audaç i no es dona per vençut. En aquest instant l'orquestra esclata en *Auld Song Syne* i va vers ella i hi balla. Ha aconseguit el que es proposava: entrar en relacions amb la noia. I, així fins que, ben entrada la nit, la música para i les noies ven a canviar llurs xapetes de coure per diners dringents i sonants. Aquesta vegada la noia ens desapareix de debò i nosaltres sortim al carrer. El meu amic no les té totes. No deu haver aconseguit el que es proposava: saber d'aquella noia. Però heus ací que la mosseta de quinze anys corre vers nosaltres i ens diu:
—Si em pagueu bé us ho contaré tot.

El meu amic revifa el seu bon humor, somriu una mica i es posa la mà a la butxaca, mentre li fa:
—Et donaré cinquanta pessetes i podràs dinar amb nosaltres, si ho creus convenient i t'agrada.
—En tindrè prou per a poder-me comprar el renard!— contesta la noia jolosa.
I mentalment fa càlculs, perquè mu mura quelcom intel·ligible per a nosaltres i sembla abstrèta de la nostra presència. I es posa els diners al moneder.

UNS segons després ens trobem tots tres dins un tramvia. Seguint qualsevol trajecte en tramvia un hom pot fer moltes coses: pot pensar, pot contraposar, pot projectar, i si no pot realitzar els seus projectes no és precisament per manca de temps, sinó per manca de materials.
La mosseta, que es fa nomenar Delí —ens assabenta que és un nom fals, per bé que nosaltres ja ho suposàvem—, és simpàtica i eixerida. Ens fem bons amics aviat. A mesura que anem coneixent el seu fons perfectament desxifrabre, tractant-se d'una noia jove, per més astuta, coqueta i múria que sigui en realitat, compremem que seran fàcilment assolits els objectius que ens hem proposat.

El tramvia es para prop d'allà on volem anar: Aribau, 203 «Asilo del Buen Pastor para Niñas Desamparadas», ara Refugi Kropotkin.
Avui dia és fàcil entrar en aquesta casa eno-me per les seves dimensions. Els refugiats del sud l'omplen i l'habiten. Delí mira tot allò amb aire de sorpresa:
—Qui ho havia de dir! Qui ho havia de dir! En aquesta casa, d'on no se'n sortia mai més, on tot era tancat, on per tot hi havia portes i claus, claus i portes!

Una de les classes de la C. de N. E. F.

Reeducació en el treball amè.

Classe de Labors i Tall i Confecció.

A C T U A L I T A T S

Les dones a la U. R. S. S.

La dona soviètica, la més lliure i feliç del món, té tots els grans drets: igualtat real i efectiva de la dona en tots els dominis de la vida econòmica, cultural, social i política, assegurades sòlidament mercès al triomf del Socialisme al País dels Soviets.

En la foto que encapçala aquesta pàgina apareixen les dones membres del Comitè Executiu Central de la Federació de R. S. S., reunides amb Kalinin, president del Presidium del Consell Suprem de la U. R. S. S., reunió que tingué lloc el dia 17 de febrer al Kremlin.

A la residència de nens espanyols d'Odesa (U. R. S. S.) les nenes Victòria Alberto i Ester Pinedo broden.

En la Conferència d'Informació per a militants i simpatitzants que celebrà el P. S. U. de Catalunya el dia 27 de febrer hi tingué una participació brillantíssima Dolors Ibaruri «Pasionaria».

Diumenge passat tingué lloc a la Plaça de Catalunya la presentació de les Guerrilles del Teatre del Ministeri d'Instrucció Pública.

Margarida Nelken pronuncia un magnífic parlament en l'acte organitzat per l'Associació d'Amics de la Unió Soviètica en homenatge a l'Exèrcit Roig.

FRANÇA

Diades del sacrifici

Incansablement, les joventuts franceses, secundades en això per la joventut internacional, prossegueixen llur esforç per ajudar-nos per tots els mitjans.

Foren els instigadors de «Les jornades de sacrifici» que acaben de celebrar-se a París i durant les quals els nostres joves amics han recorregut la ciutat fent col·lectes a favor nostre. A més, unes noies es dedicaren a cantar en els patis dels barris cèntrics, per a cridar d'aquesta manera l'atenció dels llogaters i sol·licitar llur contribució a la causa antifeixista. Hem de remarcar que aquest gest de solidaritat envers nosaltres ha tingut per a algunes d'elles unes conseqüències bastant imprevistes i desagradables, ja que foren detingudes i portades a la comissaria de policia.

Aquest costum de cantar en els patis interiors de les cases, desconegut a Espanya, és molt freqüent a França entre els mendicants i cantadors ambulants. Però també es practica a vegades amb

fins humanitaris, com en aquest cas, i també en aquell altre que no volem deixar d'esmentar en aquesta ocasió, que és el de la gran artista Eugènia Buffet, cèlebre a París i a tota Europa, que durant la gran guerra abandonà l'escenari i es dedicà a cantar en els patis de les cases de París a favor dels soldats i els aliats.

ITALIA

Les mares italianes estan contra Mussolini

Segons notícies dignes de crèdit, arribades a aquesta capital, a Palerm s'han registrat violentes manifestacions pels carrers, organitzades per les mares dels soldats que les autoritats feixistes trameten contínuament als fronts espanyols.

Les mares d'aquests soldats es dirigiren en manifestació a la Prefectura provincial, on exigiren que retornessin els soldats que hi ha a Espanya, i que se suspenguin les sortides de tropes que hi ha anunciades.

Mentre una comissió de manifestants estava parlant amb el Prefecte, la policia féu irrupció a la plaça i carregà contra les manifestants. Naturalment, a cops de sabre aconseguiren dissoldre la manifestació. Moltes de les manifestants foren detingudes.

Alumini, Cristall, Pisa, Porcellana, Auxiliars de cuina, Objectes de metall, Banys, Dufxes, Neveres, Geladores, Estufes, Jugueteria i Objectes per a presents.

Ronda de Sant Antoni, 68 i 70.- Telèfon 15452. — Lluís Antúnez, 8, xamfrà a Salmerón, 43.-Telèfon 83146.

COMPANYES:

No deixeu d'assistir avui, dia 8 de març, a un quart de deu de la nit, al festival organitzat al Teatre Olímpia per la Unió de Dones de Catalunya.

Assistiú també al míting que se celebrarà diumenge vinent, dia 13 de març, per a commemorar la Jornada Internacional de la Dona!

(Continuació de la pàgina 13.)

però eren cinquanta pessetes el que pagava, i, després hi havia l'amo al darrera i...

—Quan em vaig fer càrrec de les noies, moralment estaven destruïdes. Varem haver de retornar-los-hi la confiança en elles mateixes, fer reviure en elles un anhel de perfeccionament, no mirant al passat, sinó a l'esdevenidor. Va ésser difícil, perquè elles solament veien com a meta de llur destí la fugida de l'internat. Llurs quimeres eren les mateixes que quan estaven a l'«Asilo del Buen Pastor». La nova vida, però, les ha canviat al capdavant. La majoria han recobrat llur confiança. Les que tenen família van els diumenges a la tarda a casa de llurs familiars i tornen a la casa. Les altres surten a passeig el primer i el tercer diumenge del mes. Hem destruït els uniformes i cadascuna es fa els vestits com vol. En l'actualitat estem instal·lant uns tallers de treballs manuals on, després de determinar l'aptitud de cadascuna, podran capacitar-se tècnicament en qualsevol professió. L'organització interna de la casa és a base de grups de vuit noies, cadascun dels quals té funcions que es renoven per torn rigorós en l'administració, neteja i control de la casa. Hem procurat, també, establir el selfgovernment a la casa a base d'un comitè de tres noies que es reuneix mensualment i que assumeix la responsabilitat màxima durant llur mandat.

Mentrestant anem recorrent la casa, les noves instal·lacions higièniques admirables. Observem la manca de biblioteca i d'alguns mobles accessoris que ajudarien a donar a la casa un ambient digne de l'obra que s'hi realitza. Tenim la certesa que és la primera vegada que escrivim sobre quelcom que no ha estat mixtificat en mires a la publicitat...

—Les noies d'ací, gairebé totes, han començat llur vida un seixanta un per cent en els dancings, camí perillós que algú ha considerat una mica massa per damunt. Per això en les diversions que nosaltres hem planejat i hem ideat com a pla educatiu de la casa hi ha les danses en un sentit ben entès. Donem molta importància a l'educació física i al treball manual, això, és clar, sempre d'acord amb el metge psiquiatra de l'establiment. A la nostra casa no hi ha grups que facin treballs fixos, sinó que totes s'alternen per dies i totes realitzen les variades tasques de la mateixa.

Ens toquem amb noies de la casa que ens saluden. De cop, sense donar-nos-en compte, trobem Deli, que ve vers nosaltres adalerada, llegint un llibre. Ens contenim l'efecte de la sorpresa per a veure com reaccionarà.

Quan està davant nostre fa, explosiva:

—Però, si jo conec a la...

—Està bé, molt bé, millor!

Retornem cap al despatx de la directora i ens asseiem. I jo dic la següent mentida a Deli:

—He vingut per tu precisament. El teu cas està al jutjat i volen informes teus. Has de dir-nos la veritat de tot el que et preguntí.

—Sí, l'hi diré— fa ella.

—Per què et varen portar aci?

—Ja veureu—diu—. Un home em va ensenyar una cartera plena de

Novetats
teixits i
confeccions
per a Senyora

J. MARTÍ E.
J. MARTÍ C.
PI MARGALL 25-27-
BARCELONA *

bitllets i em va dir que em donaria cinquanta pessetes si anava a dormir amb ell. Li vaig dir que sí, i quan dormia li vaig pispar vuit centes pessetes. Després em varen agafar i em tancaren a la presó de dones, i d'allà m'enviaren aci, i ja està tot.

—Quants anys tens ara?

—Quinze— fa ella, i aquesta vegada abaixa una mica el cap.

—I per què vas dedicar-te a una cosa com aquesta?

—Ja veurà, va ésser la Mercè la que m'ho va dir. Un dia que em troba i em diu: «Per què vas a treballar, tonta? Total per què? Per una misèria? Vols ballar en un dancing i guanyaràs molt més i et divertiràs? Jo et presentaré uns nois amics que et faran donar el carnet, i tindràs carnet. Ara que no diguis que tens quinze anys: digues que en tens dinou!» I me'n vaig anar amb ella. Després, a la pensió del carrer Nou on estava i pagava deu pessetes diàries, la mestressa no sé què va fer i em va portar a una casa... i la noia abaixa el cap—, fins que un dia la Mercè em va dir que si no volia que m'agafessin havia d'anar a València, i vaig anar-hi amb ella. I varem «treballar» en una casa... Després em va fer fàstic estar a València... Els homes de València... I vaig retornar a Barcelona, a fer el que havia fet, fins que m'agafaren.

Ens sorpren la naturalitat i la sinceritat amb què la noia ens conta la seva vida i les coses que en ella s'han esdevingut. Després afegeix, a una pregunta subtilíssima d'aquesta dona admirable, Reis Bertral:

—Ara estic disposada a treballar... Vull treballar. He rebut masses «xascos» ja!

I s'acomiada de nosaltres.

COM a final, només cal que afirmem dues coses. Hem visitat algunes cases a Espanya d'aquest tipus i podem afirmar que la institució Casa de Noies Enric Fontbernat ha assolit aquella perfecció que moltes vegades solament trobem a través dels llibres o a través del que sabem d'alguns països que han planejat aquests problemes d'una manera seriosa. I és admirable que sigui una dona la que hagi posat aquesta institució en el terreny de les coses dignes d'imitació, condició difícil de trobar quant aquesta tasca, en problemes de la psicologia individual, es planteja, amb cruïra furiosa.

Obres com aquesta mereixen no solament l'elogi, sinó el suport continu i total per part dels que estan obligats a vetllar per l'esdevenidor de la dona en el nostre país i vetllen pel seu prestigi.

"COMPANYA"

SETMANARI DE LA DONA

Redacció i Administració: Passeig Pi i Margall, 64, pral. Tel. 74309. Barcelona

Companya

SETMANARI DE LA DONA

Any II N.º 1
8 de març del 1935

Enguany celebrem la Jornada Internacional de la Dona sota el signe de la mobilització femenina de la incorporació de dona al treball massiu.

Aquest metal·lúrgic dividit anys, que ingressarà el dia 10 de març a l'Exèrcit Popular, cedirà el seu lloc a una alumna de l'Institut d'Adaptació Professional per a la Dona. Tots dos estan segurs de la victòria. L'un al front de combat i l'altre al front de la producció lluitaran incansablement per a aixafar el feixisme.

30
cèntims

Societat General de Publicacions
(Empresa Col·lectivitzada)
Barrell, 243-249, Barcelona.

ARCHIVOS
ESTATALES

Declaració d'autoria

Amb aquest escrit declaro que soc l'autor/autora original d'aquest treball i que no he emprat per a la seva elaboració cap altra font, incloses fonts d'Internet i altres mitjans electrònics, a part de les indicades. En el treball he assenyalat com a tals totes les citacions, literals o de contingut, que procedeixen d'altres obres. Tinc coneixement que d'altra manera, i segons el que s'indica a l'article 18 del capítol 5 de les Normes reguladores de l'avaluació i de la qualificació dels aprenentatges de la UB, l'avaluació comporta la qualificació de "Suspens".

Barcelona, a 12 de juny de 2020

Signatura:

